

1/29 1.150

A KÖZÖSÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA

A MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

BIZOTTSÁG JEGYZŐKÖNYVEI.

A KÖZÖSÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

S Ő FELSÉGE ÁLTAL 1894. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 14-ÉRE BUDAPESTRE ÖSSZEHÍVOTT

BIZOTTSÁG JEGYZŐKÖNYVEI.

HITELES KIADÁS.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1894.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi szeptember hó 14-én Budapesten tartott

I. ülésének jegyzőkönyve.

Korelnök:
Gróf **Nákó Kálmán.**

Korjegyző:
Gróf **Teleki Sándor.**

1. Korelnök elfoglalván az elnöki széket, üdvözli az országos bizottság tagjait

s a korjegyzői teendők végzésére Teleki Sándor gróf bizottsági tagot kéri fel.

2. Korjegyző felolvasván az országos bizottság tagjainak névsorát,

korelnök constatálja az országos bizottság határozatképességét s felhivja a tagokat a tisztikarnak és pedig első sorban az elnöknek megválasztására.

3. A szavazati lapok beadatván és megszámláltatván,

korelnök jelenti, hogy elnökké egyhangúlag Tisza Lajos gróf választatott meg.

4. Ezután az alelnöki állásra beadott szavazatok megszámláltatván,

korelnök jelenti, hogy alelnökké egyhangúlag Andrássy Aladár gróf választatott meg.

5. Beadatván a szavazati lapok a három jegyzői és a háznagyi állásra,

korelnök jelenti, hogy egyhangúlag megválasztattak jegyzőkké

Hegedüs Sándor,
Münnich Aurél és
Cziráky Antal gróf,
háznagygyá ifj. Wodianer Albert báró.

6. Korelnök ezek után

az országos bizottságot megalakitottnak jelentvén ki, felhivja a megválasztott tisztikart helyének elfoglalására.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi szeptember hó 14-én Budapesten tartott

I. ülésének folytatólagos jegyzőkönyve.

Elnök:
Gróf **Tisza Lajos.**

Jegyző:
Hegedüs Sándor.

7. Elnök elfoglalván helyét,

a maga és tiszttársai nevében köszöni az országos bizottság bizalmát, melyet megválasztásuk által nyilvánitott. Meleg szavakban emlékszik meg Vilmos főherczeg ő Fensége váratlan haláláról, valamint Bauer báró, volt közös külügyminister elhunytáról s inditványozza, hogy az országos bizottság e halálesetek felett érzett fájdalmának jegyzőkönyvében adjon kifejezést.

A bizottság ezen inditványt elfogadja.

Ezután elnök az országos bizottság üléseit ő Felsége a király éltetése mellett megnyitottnak nyilvánitván,
a jegyzőkönyv vezetésére Hegedüs Sándor, a szólni kivánók felhivására Cziráky Antal gróf jegyzőket kéri fel.

Jelenti egyszersmind, hogy az országos bizottság megalakulása ő Felségének legmagasabb tudomására hozatni és a birodalmi tanács bizottságának elnökségével közöltetni fog.

8. Cziráky Antal gróf jegyző

olvassa a m. k. ministerelnök átiratát, melyben tudatja, hogy ő Felsége az országos bizottságot f. hó 16-ikán d. u. 1 órakor fogadja.

Az átirat hódoló tisztelettel tudomásul vétetvén, elnök felkéri a bizottság tagjait, hogy a fogadásra való felvonulást megelőzőleg d. e. 11 órakor a tanácskozóteremben megjelenni sziveskedjenek.

9. Cziráky Antal gróf jegyző olvassa:

1. a külügyminister átiratát, melyben tudatja, hogy képviseletével és nevében nyilatkozatok tételével Cziráky Béla gróf külügyi osztályfőnököt bizta meg;

2. a közös pénzügyminister átiratát, melyben közli, hogy a ministerium a költségvetést illető felvilágositások megadásával Pongrácz Frigyes gróf osztálytanácsost bizta meg;

3. a közös hadügyminister átiratát, mely szerint a nevében teendő nyilatkozatok és felvilágositások megadásával Zsoldos Ferencz vezérőrnagy, közös hadügyministeri csoportfőnököt bizta meg;

4. a közös hadügyministerium tengerészeti osztálya főnökének átiratát, melyben értesiti a bizottságot, hogy a képviseletében teendő nyilatkozatok megtételével kászonjakabfalvi László Elemér sorhajóhadnagyot bizta meg;

5. a közös pénzügyminister átiratát, melyben tudatja, hogy a közös főszámszék elnöke képviselőiül Szentgyörgyi Gyula osztályfőnököt és lovag Komarek Henriket jelölte ki;

6. a közös külügyminister átiratát, melyben értesiti a bizottságot, hogy a külügyministerium és az országos bizottság, valamint a két országos bizottság közti érintkezés közvetitésére, mint a ministerium állandó képviselőjét, dr. Tallián Dénes báró osztálytanácsost rendelte ki és mellé dr. Szapáry Tibor gr. fogalmazó-gyakornokot osztotta be.

Ezen átiratok tudomásul vétetnek.

10. Kállay Béni közös pénzügyminister a a közös kormány nevében a következő előterjesztéseket nyujtja be:

1. az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895. évi előirányzatát;

2. a közös külügyministerium előterjesztését, melylyel az 1894. évi rendkivüli szükségletéhez póthitelt kér;

3. a közös hadügyministerium előterjesztését, melylyel felhatalmazást kér, hogy a hadsereg 1894. évi rendkivüli szükséglete keretében engedélyezett egy összeg más czélra fordittathassék;

4. a közös hadügyministerium előterjesztését, melylyel felhatalmazást kér, hogy a haditengerészet 1893. évi rendkivüli szükséglete keretében engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidő meghoszszabbittassék;

5. a közös kiadások és bevételek 1892. évi zárszámadását és az 1893. évi kezelési kimutatást.

Egyszersmind megjegyzi, hogy mint azelőtt, úgy ez idén is Bosznia és Herczegovina költségvetését tájékoztatás végett az országos bizottság tagjai közt ki fogja osztatni.

Tudomásul szolgál s a benyújtott előterjesztések előkészités és jelentéstétel végett a megfelelő albizottságokhoz fognak utasittatni.

11. Elnök felhivja a bizottságot az albizottságok megválasztására.

A szavazati lapok beadatván, megválasztattak:

A költségvetési albizottságba:

ifj. Wodiáner Albert, báró
Szerb György és
Rudnyánszky József, báró.

A naplóbiráló albizottságba:

Cziráky Antal, gróf
Fenyvessy Ferencz
Gáll József
Kussevich Szvetozár
Teleki Sándor, gróf.

A külügyi albizottságba:

Andrássy Tivadar, gróf
Apponyi Albert, gróf
Berzeviczy Albert
Brankovich György
Czernkovich Miklós
Csernátony Lajos
Darányi Ignácz
Falk Miksa
Fenyvessy Ferencz

Gáll József
Gyurkovics György
Jókai Mór
Mohay Sándor
Nikolics Fedor, báró
Perczel Dezső
Samassa József
Szápáry Géza, gróf
Szécsen Antal, gróf
Teleki Sándor gróf
Tisza Kálmán
Zichy Jenő, gróf.

A pénzügyi albizottságba:

Bohus Zsigmond
Dókus Ernő
Fluger Károly
Francisci Henrik
Harkányi Frigyes
Kiss Pál
Szerb György
Urányi Imre
ifj. Wodianer Albert báró.

A hadügyi albizottságba:

Andrássy Aladár, gróf
Apponyi Lajos, gróf
Ábrányi Kornél
Bolgár Ferencz
Búsbach Péter
Cziráky Antal, gróf
Ghyczy Béla
Hegedüs Sándor
Keglevich István, gróf
Lukács Antal
Münnich Aurél
Nákó Kálmán, gróf
Nopcsa Elek, báró
Nyáry Béla, báró
Pavić Ármin
Radó Kálmán
Rudnyánszky József, báró
Szerb György
Széll Kálmán
Tolnay Lajos
Zichy Nándor, gróf.

A tengerészeti albizottságba:

Batthyány Lajos, gróf
Bethlen Ödön, gróf
Dániel Ernő
Huszár Károly, báró
Kussevich Szvetozár
Pallavicini Ede, őrgróf
Rakovszky Géza
Rohonczy Gedeon
Teleki Sándor, gróf
Zichy Ágost, gróf.

12. Elnök felhivja a megválasztott albizottságokat az alakulásra s egyúttal az ügyrend értelmében a zárszámadási albizottságba a megfelelő számú tagok kiküldésére.

E czélból

az ülést a megalakulás tartamára felfüggeszti.

13. Az ujonnan megnyitott ülésben elnök jelenti, hogy az albizottságok a következőleg alakultak meg:

A költségvetési albizottság

elnökévé ifj. Wodianer Albert bárót,
jegyzőjévé Szerb Györgyöt;

a naplóbiráló albizottság

elnökévé Kussevich Szvetozárt,
jegyzőjévé Fenyvessy Ferenczet;

a külügyi albizottság

elnökévé Tisza Kálmánt,
előadójává Falk Miksát;

a zárszámadási albizottságba tagokul

Perczel Dezsőt és
Fenyvessy Ferenczet;

a pénzügyi albizottság

elnökévé Harkányi Frigyest,
előadójává Szerb Györgyöt,

a zárszámadási albizottságba

ifj. Wodiáner Albert bárót,
Dókus Ernőt és
Szerb Györgyöt;

a hadügyi albizottság
elnökévé Andrássy Aladár grófot,
előadójává Münnich Aurélt,

a zárszámadási albizottságba
Ábrányi Kornélt,
Hegedüs Sándort és
Keglevich István grófot;

a tengerészeti albizottság
elnökévé Batthyány Lajos grófot,
előadójává Dániel Ernőt;

a zárszámadási albizottságba pedig
Dániel Ernőt és
Teleki Sándor grófot
választotta meg.

14. Elnök felkéri a zárszámadási albizottság tagjait, valamint a négyes egyesült albizottságot a megalakulásra.

Megválasztattak:

a zárszámadási albizottság
elnökévé Keglevich István gróf,
előadójává Hegedüs Sándor;

a négyes egyesült albizottság
elnökévé Andrássy Aladár gróf,
előadójává pedig Münnich Aurél.

15. Elnök felhatalmazást kér, hogy az országos bizottságban netalán üresedésbe jövő helyekre póttagokat hivhasson be; az albizottsági jelentéseket átvehesse, kinyomathassa és szétküldethesse s végül az előkészitett tárgyak szerint a közelebbi ülést összehivhassa és napirendjét megállapithassa.

A felhatalmazás megadatik.

16. Ezek után

elnök az ülést bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 1-én Budapesten tartott

II. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: Gróf **Tisza Lajos.**

Jegyző: **Hegedüs Sándor.**

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik és észrevétel nélkül

hitelesittetik.

2. Elnök

a jegyzőkönyv vezetésével Hegedüs Sándor, a szólók felhivásával Münnich Aurél jegyzőket bizza meg.

3. Elnök, közeledvén október 4-ike, felhivja az országos bizottság tagjait, hogy ő Felsége iránti hódoló tiszteletöknek és szerencsekivánataiknak ez alkalomból is adjanak kifejezést.

A bizottság az inditványt lelkes éljenzéssel fogadja s hódoló szerencskivánatainak illetékes úton legfelsőbb helyre leendő juttatásával az elnököt bizza meg.

4. Elnök jelenti, hogy a közös külügyminister átiratában tudatta a bizottsággal a birodalmi tanács bizottságának megalakulását.

Tudomásul vétetik.

5. Elnök jelenti, hogy Szécsen Antal gróf bizottsági tagságáról lemondván, helyébe, mint

sorban következő főrendi póttag, Schuster Constantin váczi püspök hivatott be.

Tudomásul vétetik.

6. Elnök jelenti, hogy az albizottsági jelentések mind beérkeztek s azok tárgyalására nézve inditványozza, hogy a holnap október 2-án d. e. 11 órakor tartandó ülés napirendjére a külügyi, tengerészeti és pénzügyi albizottságok jelentései tűzessenek ki s a mennyiben ezek a holnapi ülésen le nem tárgyaltatnának, folytatólagos tárgyalásuk a f. hó 3-án d. u. 5 órakor tartandó ülés napirendjét képezné, az október hó 4-én d. u. 5 órakor tartandó ülés napirendjére pedig a négyes albizottság, továbbá a hadügyi és zárszámadási albizottságok jelentései volnának kitűzendők, melyeknek tárgyalása esetleg az október 5-én tartandó ülésben folytattatnék.

Az országos bizottság elnök inditványát határozattá emeli.

7. Több tárgy nem lévén, elnök

az ülést bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 2-án Budapesten tartott

III. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: Gróf **Tisza Lajos.**

Jegyző: Dr. **Münnich Aurél.**

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik és észrevétel nélkül hitelesittetik.

2. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére Münnich Aurél, a szólók felhivására gróf Cziráky Antal jegyzőket kéri fel.

3. A napirend során következik a külügyministerium 1895. évi költségvetésének átalános tárgyalása, melynek befejezésével az országos bizottság a külügyministerium 1895. évi előirányzatát a részletes tárgyalás alapjául egyhangulag elfogadja s egyszersmind szótöbbséggel határozatilag kimondja, hogy a folytatott külügyi politikát helyesli s e politika vezetőjének elismerést és bizalmat szavaz.

4. Következik a részletes tárgyalás és pedig a rendes szükséglet, melynek során:

5. 1. czím: a) központi vezetés . . . . 589.300 frt. Megszavaztatik.

6. b) rendelkezési alap és részletes számadás alá nem eső kiadások politikai tudósitásokra. . . . . 600.000 frt. Megszavaztatik.

7. 2. czím: diplomatiai költségek . . .	1,446.100 frt.	Megszavaztatik.
8. 3. czím. consulsági költségek	1,116,200 frt.	Megszavaztatik.
A rendkivüli szükségletnél		
9. 2. czím. Diplomatiai költségek :		
a) Rendelkezés alattiak fizetése	12.600 frt.	Megszavaztatik.
10. b) Harmadik részlet egy palotának Londonban való megyétele végett a közös aktivákból kölcsön vett 600.000 frt visszafizetésére	11.000 frt.	Megszavaztatik.
11. c) Első részlet a jenikői nyári lakház építéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek visszafizetésére	3.000 frt.	Megszavaztatik.
12. 3. czím. Consulsági költségek :		
a) Az európai Duna-bizottság költségei	3.800 frt.	Megszavaztatik.
13. b) Külföldön tartózkodó honpolgárok segélyezésére és hazaszállitására	15.000 frt.	Megszavaztatik.
14. c) A konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére	2.000 frt.	Megszavaztatik.
15. d) A bombayi főkonzulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltött nyári idény alatt	2.000 frt.	Megszavaztatik.
Fedezetül:		
2. czím. Diplomatiai kar:		
16. Jövedelmi adó	17.500 frt.	Megszavaztatik.
17. 3. czím. Consulságok:		
a) consulsági jövedelmek	83.500 frt.	Megszavaztatik.
b) jövedelmi adó	9.000 frt.	Megszavaztatik.
c) szolgálati díjak	6.500 frt.	Megszavaztatik.
18. A külügyministerium 1894. évi előirányzatához póthitel fejében. 2. czím. Diplomatiai költségek : c) Átalános épitési helyreállitásokra a konstantinápolyi nagykövetségi palotában és az 1894. julius 10-iki földrengés által súlyosan megrongált melléképületeinek kijavitására . .	39.000 frt.	Megszavaztatik.

19. Következik a tengerészeti albizottság jelentése a közös hadügyministerium B. Hadi tengerészet 1895. évi előirányzatáról.

Az országos bizottság a hadi tengerészet előirányzatát átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

20. A részletes tárgyalás során a rendes szükségletnél:		
21. 1. czím: fizetések	1,479.600 frt.	Megszavaztatik.
22. 2. czím: zsoldok és ruházati átalányok	1,275.820 frt.	Megszavaztatik.
23. 3. czím: szolgálat a szárazföldön .	803.830 frt.	Megszavaztatik.
24. 4. czím: szolgálat a tengeren . . .	1,496.000 frt.	Megszavaztatik.
25. 5. czím: intézetek:		
A) alczím: vizrajzi hivatal	26,110 frt.	Megszavaztatik.
B) alczím: tengerészeti akadémia . . .	91.760 frt.	Megszavaztatik.
C) alczím: tengerészeti alreáltanoda, valamint nép- és polgári iskola	1.860 frt.	Megszavaztatik.
D) alczím: tengerészeti kórházak . . .	100.880 frt.	Megszavaztatik.
26. 6. czím: a hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:		
A) alczím: anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban		
B) alczím: anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertár keretén kivül	2,531.000 frt.	Megszavaztatik.
C) alczím: hajóépitések, gépek és kazánok.		
1. tétel. A »Habsburg« hajó pótlasára szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete .	850.000 frt.	Megszavaztatik.
2. tétel. Új gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére; a 206,000 frtra emelt szükségletnek harmadik és utolsó részlete	26.000 frt.	Megszavaztatik.
3 tétel. Pótkazánok	130.000 frt.	Megszavaztatik.
27. 7. czím: fegyverezés	235.000 frt.	Megszavaztatik.
28. 8. czím: Szárazföldi és vizi épitkezések	244.300 frt.	Megszavaztatik.
29. 9. czím: Különös tengerészeti kiadások	195.070 frt.	Megszavaztatik.
30. 10. czím: Ellátási költségek . . .	739.830 frt.	Megszavaztatik.
31. Fedezet fejében a hadi tengerészet saját jövedelméből előirányzott	100.000 frt.	Megszavaztatik.

32. A hadi tengerészet rendkivüli szükséglete fejében:

az 5. czímhez. Intézetek:

Tanszerek és segédeszközök beszerzése a

tengerészeti akadémiában és tengerészeti iskolákban szemléltető oktatáshoz . . . . . . 5.000 frt. Megszavaztatik.

33. 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:

1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia«, 5.200 tonnás (C) czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek hatodik részlete . . . . 20.000 frt. Megszavaztatik.

2. tétel, 5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 790.000 frt. Megszavaztatik.

3. tétel. 5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükséglet második részlete . . . . 760.000 frt. Megszavaztatik.

4. tétel. Hat sík tengert járó torpedósajka; az 1,080.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 180.000 frt. Megszavaztatik.

34. 7. czímhez. Fegyverezés . . . . . 833.000 frt. Megszavaztatik.

35. 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

1. tétel. Az épitkezések folytatása a teodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson . . . 60.000 frt. Megszavaztatik.

2. tétel. Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen . . . . 40.000 frt. Megszavaztatik.

3. tétel. Legénységi barakkok épitésének folytatása; az ujabbi 112.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 28.000 frt. Megszavaztatik.

4. tétel. Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 13.000 frt. Megszavaztatik.

5. tétel. Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 12.300 frt. Megszavaztatik.

6. tétel. Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 16·000 frt. Megszavaztatik.

7. tétel. Pola vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 11.900 frt. Megszavaztatik.

8. tétel. Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint a gépeknek és a gépsuhan-

czok műhelyének elhelyezése czéljából ; a 85,000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 30.000 frt. Megszavaztatik.

9. Egy épület építése a tengerészeti, szárazföldi és vízépitészeti hivatal elhelyezésére . 25.000 frt. Megszavaztatík.

10. tétel. A járványkórház körüli térség szabályozása és elzárása, úgymint az állandó fertőtlenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása . . . . . 15.500 frt. Meg zavaztatik.

11. tétel. Egy második postagalamb-állomás építése Polában . . . . 2.400 frt. Megszavaztatik.

13. tétel. Vizmérők beszerzése . . . . 2.100 frt. Megszavaztatik.

36. A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

1. tétel. Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére . . . . 10.000 frt. Megszavaztatik.

37. Az albizottság javaslata alapján

a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletnél a 7. czímhez: A), B), C), D) alczím: »Ágyúk stb. alatt engedélyezett 636.000 frtnyi összegből a C) alczím alatt lőszer beszerzésére előirányzott 228.000 frtnyi összegre nézve a felhasználási elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély a közös hadügyministernek megadatik.

38. Következik a közös pénzügyministerium 1895. évi költségelőirányzatának tárgyalása.

A költségvetés átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatik.

39. A részletes tárgyalás folyamán:

a rendes szükségletnél

40. 1. czím: Központi vezetés . . . . 112.100 frt. Megszavaztatik.

41. 2. czím: Központi pénztár . . . . 25.310 frt. Megszavaztatik.

42. 3. czím: Számosztály . . . . . . 41.210 frt. Megszavaztatik.

43. 4. czím: A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . . . . 370.000 frt. Megszavaztatik.

44. 5. czím: A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak . . 1,320.000 frt. Megszavaztatik.

45. 6. czím: A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak és szolgáinak, valamint azok özvegyeinek és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei . . 38.000 frt. Megszavaztatik.

46. 7. czím: A pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . . . . 66.000 frt. Megszavaztatik.

47. 8. czím: A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei . . . . . . 47.000 frt. Megszavaztatik.

48. Az albizottság javaslata alapján az országos bizottság tudomásul veszi a közös pénzügyministerium által előterjesztett jelentést az alapok kezeléséről.

49. Fedezet fejében:

1. czím: Szolgálati díjak . . . . . . 341 frt. Megszavaztatik.

50. 2. czím. Szolgálati díjak . . . . . 341 frt. Megszavaztatik.

51. 3. czím. Szolgálati díjak . . . . . 464 frt. Megszavaztatik.

52. 4. czím. Jövedelmi adó a külföldön élő s a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után 750 frt. Megszavaztatik.

53. 5. czím. Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményi után 110 frt. Megszavaztatik.

Különféle egyéb bevételek:

54. Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után . . 4.000 frt. Megszavaztatik.

55. Határvámjövedék fejében . . . . . 47,539.720 frt. Megszavaztatik.

56. A közös főszámszék előirányzata . . 128.585 frt. Megszavaztatik.

57. A szolgálati díjakból származó fedezet 615 frt. Megszavaztatik.

58. Ezzel a napirend ki lévén meritve, elnök a bizottság helyeslése mellett a legközelebbi ülést f. hó 4-én délután 5 órára, annak napirendjére pedig a ma elfogadott előterjesztéseknek végszerkezetben való megszavazását; a hetes egyeztető albizottság megválasztását; továbbá a négy egyesült albizottság, a hadügyi albizottság és zárszámadási albizottság jelentéseinek tárgyalását tűzi ki s ezzel az ülést bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 4-én Budapesten tartott

IV. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök:
Gróf **Tisza Lajos**.

Jegyző:
Gróf **Cziráky Antal**.

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik és észrevétel nélkül hitelesittetik és az abban foglalt tételek és megszavazott összegek végszerkezetökben elfogadottaknak jelentetnek ki.

2. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére Cziráky Antal gróf, a szólók felhivására Hegedüs Sándor jegyzőt kéri fel.

3. Elnök bejelenti a m. kir. belügyminister átiratát, az ő Felsége legmagasabb névünnepe alkalmából a budavári főtemplomban tartott ünnepélyes nagymise iránt.

Tudomásul vétetik.

4. Elnök jelenti, hogy a birodalmi tanács bizottsága részéről a közös külügyminister 1895. évi költségvetésére és a külügyminister 1894. évi szükségletéhez engedélyezett póthitelre vonatkozó határozatok beérkeztek.

Jelentéstétel végett a megválasztandó hetes egyeztető albizottságnak adatnak ki.

5. Elnök felhivja a bizottságot az egyeztető hetes albizottság tagjainak megválasztására.

A szavazatok beadatván és megszámláltatván, elnök kihirdeti az eredményt, mely szerint a hetes egyeztető albizottságba megválasztattak: Andrássy Aladár gróf, Keglevich István gróf, Falk Miksa, Münnich Aurél, Szerb György, Dániel Ernő és Hegedüs Sándor; kiket elnök az ülés után nyomban leendő megalakulásra és az üzenetek átvételére kér föl.

6. Napirend szerint tárgyalás alá vétetett a megszállott tartományokban levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli költségelőirányzata, illetőleg az egyesült négyes albizottság erre vonatkozó jelentése.

A bizottság a költségelőirányzatot átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja s egyszersmind az albizottság javaslata értelmében a közös pénzügyministernek a megszállott tartományok sikeres és eredményes kormányzásáért őszinte elismerését fejezi ki.

7. Áttérve a részletes tárgyalásra,

az országos bizottság az albizottság következő határozati javaslatait fogadja el:

Határozat a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükségletének fedezése tárgyában.

I. CZIKK.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek részére szükségelt s a rendes előirányzaton felülmaradó költségtöbblet fedezésére az 1895. évre mint rendkivüli hadseregi szükséglet a következő czímek és rovatok alatt engedélyeztetik:

1. czím. Pénzbeli ellátás:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzilletékei . 1.323.828 frt.

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékei . . . . . . 15.907 »

2. czím. Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése . . . . 943.668 »

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezése . . . 29.192 »

c) Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig:	
élelmezési czikkek szállitására	29.300 frt.
egyéb kincstári tárgyak szállitására	9.700 »
összesen . .	39.000 frt.
d) Az élelmezési intézetek kezelési költségei	20.000 »
3. czím. Lovak beszerzése:	
Lovak és málhás állatok pótbeszerzése	39,216 »
4. czím. Fegyverügy:	
Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzér-szerraktárak kezelési költségei	9.880 »
5. czím. Vonatszerügy:	
A vonatosztályok anyagszerátalánya vonatszer-koptatás fejében, a szarajevói fiók-vonatszertár kezelési költségei és költségek a határig való szállitásokra . .	54.483 »
6. czím. Hadmérnöki és épitészeti ügy:	
a) Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzése	2.000 »
b) Épitészeti kezelési költségek	10.000 »
c) Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása	15.000 »
d) A katonai közigazgatás által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen	21.000 »
e) A katonai közigazgatás által előállitott közlekedések fentartása a Lim-területen . . .	8.000 »
f) Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában	354.000 »
7. czím. Ruházat, szerelet és ágyak:	
a) A sarajevoi fiók-ruharaktár kezelési költségei	8.000 »
b) Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében . . .	98.638 »

c) Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása	20.071 frt.
8. czím. Egészségügy:	
A betegek és ápolók kórodai közétkezése, továbbá egyéb egészségügyi költségek	55.740 »
9. czím. Átalános kiadások:	
a) Helyőrségi változások .	90.000 »
b) A szabadságosok és ujonczok menetköltségei	61.937 »
c) Menet- és utazási költségek	140.000 »
d) A házasok családjainak segélyezése	250.000 »
e) A bosznavölgyi vasut és a broodi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya.	
Szükséglet:	
1. Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzletére és fentartására	706.400 »
2. A bosznavölgyi vasut rendkivüli szükséglete	296.010 »
3. A broodi összekötő vasut fentartása	— »
4. A zenica-sarajevói vonalrészre eső üzleti többletnek kiszolgáltatása a (Bosznia és Herczegovina ügyeivel megbizott) közös ministeriumnak	147.600 »
5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzletére és fentartására	177.300 »
6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete	94.900 »
Összesen . .	1,422.210 frt.
Fedezet:	
1. A bosznavölgyi vasut üzleti és egyéb bevételei . . .	1,210.000 »
2. A broodi hid vámjövedelme	5.010 »
3. A banjaluka-doberlini katonapálya üzleti és egyéb bevételei	207.200 »
Összesen . .	1,422.210 frt.

f) Katonai posta és távirdaügy.

Szükséglet:

1. A katonai posta számára	487.958 frt.
2. A katonai távirda számára	235.000 »
Összesen . .	722.958 frt.

Fedezet:

1. A katonai posta üzleti bevételei	403.000 »
2. A katonai távirda üzleti bevételei	160.000 »
3. A boszniai és herczegovinai közigazgatás járuléka . .	90.000 »
4. A legénységnek és a fogatoknak a vonatcsapat részéről való szolgáltatása által azon katonai postahivatalok részére, melyeket kizárólagos katonai tekintetekből fentartani kell, továbbá a Limvidéken levő tábori posta-állomások számára	69.958 »
Összesen . .	722.958 frt.
g) Egyéb, előre nem látott költségek	22.440 »
Ebből levonva a fedezetet: A hadügyi közigazgatás saját bevételei	50.000 »
Marad fedezetlen szükséglet	3,582.000 frt.

II. CZIKK.

A fentebbi czímek és rovatok között, a 9. czím *e)* rovat kivételével, az átruházási jog a közös hadügyministernek megadatik.

III. CZIKK.

Az 1895. évre közösen fedezendő *rendkivüli* szükséglet e szerint	3,582.000 frt,
mely összegből a magyar kincstár terhére előre leirandó	71.640 »
és a	3,510.360 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70% járulék	2,457.252 frtot,
a magyar korona országai által fedezendő 30% . .	1,053.108 »

tesz.

IV. CZIKK.

Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételek érvényes elszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon túl még hat hónapon át felhasználhatók.

8. Az előirányzat részleteiben is elfogadtatván,

annak végleges megszavazása a legközelebbi ülésben e jegyzőkönyv hitelesitése kapcsán fog megtörténni.

9. Napirend szerint következik a hadügyi albizottság jelentésének tárgyalása, a közös hadügyministerium *A)* Hadsereg 1895. évi előirányzatáról.

A bizottság a költségelőirányzatot átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

10. A részletekre térve, a bizottság első sorban a közös hadügyminister által az országos bizottság mult évi határozataira adott válaszokat vette tárgyalás alá. És pedig:

1.

Az 1893. évi IV. ülés 6. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozattal az országos bizottság utasitotta a hadügyministert, hogy a Magyarországon felállitandó harmadik katonai akadémia felállitására nézve az országos bizottság határozataira adandó válaszai kapcsán az előkészületről jelentést terjeszszen elő és ehhez a részletes terveket és a költségszámitást mellékelje; egyúttal felhivta a bizottság a közös hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

Az országos bizottság a hadügyminister válaszában foglalt ténykörülmények mérlegelése és figyelembevétele mellett utasitja a hadügyministert, hogy mindkét országos bizottság által egy harmadik, Magyarországon felállitandó akadémiára vonatkozó tervek és költségvetés elkészitésére megszavazandó 40.000 frtnyi összeggel készittesse el azon terveket és költségveté-

2.

11. Az 1893. évi IV. ülés 7. jegyzőkönyvi pontja alatt hozott határozattal az országos bizottság felhivta a közös hadügyministert, hogy a közjogi tankönyvek szerkesztésére mulhatlanul szükséges intézkedéseket megtegye, e czélból a magyar kormánynyal érintkezésbe lépjen és a jövő országos bizottságnak e tekintetben tett intézkedéseiről jelentést tegyen, illetőleg a használatba veendő közjogi tankönyvet mutassa be.

A hadügyminister szóbelileg előterjesztette az albizottságban, hogy a közjog tanitására szükséges intézkedéseket megtette, a mennyiben egy tankönyvet készittetett, melyben a monarchiának közjogi viszonyai úgy Ausztriára, mint Magyarországra nézve külön tárgyaltatnak. Ezen tankönyv előzetesen a magyar ministerelnökségnek bemutattatott és az arra tett megjegyzések figyelembevétele mellett végleg szövegeztetett.

A tankönyv egy példánya előadónak átadatván, az albizottság tagjai tartalmáról tudomást szereztek.

Az elmondottak alapján ajánlja az albizottság a hadügyminister válaszának tudomásul vételét.

E határozati javaslat ellenében Apponyi Albert gróf országos bizottsági tag a következő inditványt ajánlja elfogadásra:

Inditvány.

A hadügyminister felhivatik, hogy a katonai tanintézetek számára készült közjogi tankönyvet, mely több, közjogunkkal meg nem egyeztethető tételt tartalmaz és Magyarország közjogi helyzetét helyes világitásba nem helyezi, seket és nyújtsa azokat részletes előterjesztés kiséretében be. Egyúttal felhivja az országos bizottság a hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat, nemkülönben a hadsereg tiszti állományának kiegészitésére vonatkozó egyéb adatokat tartalmazó jelentést a jövő évben terjeszsze az országos bizottság elé.

használaton kivül helyezze és magát annak kiigazitására nézve a magyar kormánynyal ujabban érintkezésbe tegye.

Az országos bizottság ezen inditvány mellőzésével, az albizottság javaslatát fogadja el s a hadügyminister válaszát tudomásul veszi.

3.

12. Az 1893. évi IV. ülés 7. jegyzőkönyvi pontja alapján határoztatott, hogy felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé.

Az országos bizottság e tárgyban elfogadja az albizottság következő javaslatát:

A közös hadügyminister által a magyar nyelv oktatásának eredményéről előterjesztett kimutatások tudomásul vétetnek s felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

4.

13. A mult évi IV. ülés 9. jegyzőkönyvi pontja alatt határoztatott, hogy felhivatik a közös hadügyminister, hogy a katonai nevelő- és képzőintézetekben levő fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben terjeszsze az országos bizottság elé.

A bizottság az albizottság következő határozati javaslatát fogadja el:

A közös hadügyminister válasza a katonai nevelő- és képző-intézetekben levő fizetéses helyek betöltésére vonatkozó pályázatok közhirré tétele tárgyában és az e válasz szerint tett intézkedések tudomásul vétetnek; felhivatik egyúttal a közös hadügyminister, hogy a fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

5.

14. A hadsereg elhelyezésében történt változások tárgyában az országos bizottság az 1893.

évi IV. ülésen 10. jegyzőkönyvi pont alatti határozattal utasitotta a közös hadügyminis-tert, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben is jelentést tegyen.

Az országos bizottság az albizottság következő határozati javaslatát fogadja el:

Utasittatik a közös hadügyminister, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben is jelentést tegyen.

6.

15. A mult évi IV. ülés 11. jegyzőkönyvi pontjában elhatározta az országos bizottság, hogy a hadügyminister a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről és ezek eredményeiről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé.

Az országos bizottság határozza:

A hadügyminister válaszát a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről tudomásul véve, felhivatik a hadügyminister, hogy a folytatólag teendő intézkedések eredményéről hasonló jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

7.

16. A katonai orvosjelöltek ösztöndíjaira vonatkozólag az országos bizottság mult évi IV. ülésének 12. jegyzőkönyvi pontjában határozta, hogy felhivassék a közös hadügyminister, hogy a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak illetőség és egyetem szerinti megosztásáról a jövő évben is tegyen jelentést.

Az országos bizottság az albizottság javaslatát elfogadván, határozza:

A közös hadügyminister által a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak honosság és egyetem szerinti megosztásáról tett jelentés tudomásul vétetik és felhivatik a közös hadügyminister, hogy ezen ügyről a jövőben is jelentést tegyen az országos bizottságnak.

8.

17. A mult évi IV. ülés 13. jegyzőkönyvi pontjában hozott határozatra, mely bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szük-

ségleti résznek a jövőben is ennek számára leendő fentartását czélozza és mely arra irányul, hogy a mennyiben az ezen rendelésekből a kisipar számára elkülönitett részt ez igénybe nem venné, az igy fenmaradó rész a hazai iparnak adassék ki olyformán, hogy figyelembe vétessenek a különböző gyárak.

Az országos bizottság a közös hadügyminister válaszát tudomásul veszi azzal, hogy bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szükségleti rész a jövőben is ennek számára tartassék fenn és a mennyiben az ebből a kisipar számára elkülönitett részt az igénybe nem venné, ezen rész is a hazai iparnak adassék ki a különböző gyárak lehető figyelembevételével.

9.

18. Az 1893. évi IV. ülés 14. jegyzőkönyvi pontja alatt felhivta az országos bizottság a hadügyministert, hogy az egyéves önkéntesekre vonatkozó kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

A közös hadügyministernek az egyévi önkéntesekre vonatkozó kimutatásai tudomásul vétetnek és felhivatik a hadügyminister, hogy hasonló kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

19. Az idő előrehaladt voltára tekintettel, elnök

a tárgyalást félbeszakitja s folytatását a már megállapitott sorrend szerint a holnap, október 5-én d. u. 5 órakor tartandó ülésre tűzvén ki, az ülést bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 5-én Budapesten tartott

V. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök:
Gróf **Tisza Lajos.**

Jegyző:
Gróf **Cziráky Antal.**

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik és észrevétel nélkül hitelesittetik s ezzel az abban foglalt határozatok és összegek végleg megszavaztatnak.

2. Elnök jelenti, hogy a birodalmi tanács bizottságától a hadi tengerészet 1895. évi rendes és rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitel felhasználási és elszámolási határidejének meghosszabbitása; a megszállott tartományok rendkivüli hadi szükségletének 1895. évi előirányzata: a közös pénzügyministerium 1895. évi előirányzata; a közös főszámszék 1895. évi előirányzata s végül az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása; valamint beszerzésekre (felszerelésekre) és épitkezésekre több évi részletekben engedélyezett hitelek elszámolása tárgyában hozott határozatok beérkeztek.

A beérkezett üzenetek kiadatnak az egyeztető hetes albizottságnak.

3. Ifj. báró Wodianer Albert háznagy, a költségvetési albizottság elnöke, bemutatja az országos bizottság 1894. évi költségvetését és a »Pesti könyvnyomda részvénytársaság«-gal kötött szerződést.

A költségvetés elfogadtatik s az abban foglalt 6.856 (hatezernyolczszázötvenhat) forint összeg kiutalványozásával az elnök megbizatik. Ennek kapcsán az országos bizottság jóváhagyólag tudomásul veszi a bizottsági nyomtatványok kiállitása iránt a »Pesti könyvnyomda részvénytársaság«-gal kötött szerződést is.

4. Napirend szerint következett a hadügyi albizottság jelentésének, illetőleg a közös hadügyministérium 1895. évi előirányzatának folytatólagos tárgyalása s első sorban a mult évi költségvetéssel szemben mutatkozó különbözetek.

Ezek során:

5. 1. tétel. Szükségleti többlet az 1894-ik évi költségvetésben foglalt és ezen évnek csak egy részére előirányzott többrendbeli létszámemelés szükségletének 12 hónapra való kiegészitése . 647.984 frt megszavaztatik.

2. tétel. Azon rendszabályokra, melyek a tiszti létszámnak a megkivánt hadi szükségletek biztositása végett leendő további szaporitására vonatkoznak . . . . 345.152 frt többszükséglet megszavaztatik.

6. 3. tétel. Meglevő alakzatok legénységi és lóállományának további erősbitésére szolgáló intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet . 493.672 frt megszavaztatik.

7. 4. tétel. Uj alakzatokra és a meglevő alakzatok átalakitására vonatkozó intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet . . . . . . 296.592 frt megszavaztatik.

8. 5. tétel. A szervezet és kiképzés javitására vonatkozó intézkedésekre szükséges költségtöbblete . . . . 378.903 frt megszavaztatik.

9. 6. tétel. A 3-ad osztályú seregszolgák törlése és az összes seregszolgáknak felerészben az első, felerészben pedig a második osztályba leendő beosztása folytán keletkező szükséglettöbblet . . . . 5.940 frt megszavaztatik.

10. 7. tétel. A katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelőjének rendszeresitése folytán keletkező szükségleti többlet . . . . . 15.719 frt megszavaztatik.

11. 8. tétel. A magánfelek használatára kiadott lovak után felmerülő szükségleti többlet 117.020 frt megszavaztatik.

12. 9. tétel. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő és képzőintézetek gazdasági

tisztjeivé való rendszeresitéséből keletkező szükséglet-többlet	14.573 frt megszavaztatik.
13. 10. tétel. A blumaui lőporgyár személyzeti létszámának emeléséből eredő költségtöbblet	6.348 frt megszavaztatik.
14. 11. tétel. A XVI. czím: hadmérnöki igazgatóságok alatt nagyobb épület-helyreállitások és átalakitások folytán felmerülő szükséglet-többlet	100.000 frt megszavaztatik.
15. 12. tétel. A nyugdíj-illetékek szükséglet-többlete	163.950 frt megszavaztatik.
16. 13. tétel. A XXII. czím szükséglettöbblete	404.684 frt megszavaztatik.
17. 14. tétel. Szükséglet-többlet a XXIII. czím: legénységi közétek alatt beállott áremelkedések folytán	18.922 frt megszavaztatik.
18. 15. tétel. A beszállásolási viszonyok változása folytán keletkezett szükséglet-többlet	629.002 frt megszavaztatik.
19. 16. tétel. Szükséglet-csökkenés a nyugállománybeli tiszteknek tényleges tisztek helyett bizonyos helyi szolgálatokra való alkalmazása és egyéb kisebb vagy egymást kiegyenlitő külömbözetek folytán	19.698 frt tudomásul vétetik.

20. Ezután áttért a bizottság a költségvetés egyes czímeinek tárgyalására, a melyek során: a rendes szükséglet:

21. 1. czím. Központi vezetés	495.735 frt megszavaztatik.
22. 2. czím. Katonai területi és helyi hatóságok	505.849 frt megszavaztatik.
23. 3. czím. Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	941.783 frt megszavaztatik.
24. 4. czím. Katonai lelkészet	151.440 frt megszavaztatik.
25. 5. czím. Katonai igazságügyi igazgatás	346,237 frt megszavaztatik.
26. 6. czím. Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1,974.1119 frt megszavaztatik.
27. 7. czím. Csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	27,941.154 frt megszavaztatik.
28. 8. czím. Katonai képzőintézetek . .	1,735.052 frt megszavaztatik.
29. 9. czím. Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	156.068 frt megszavaztatik.
30. 10. czím. Katonai élelmezési raktárak	612.859 frt megszavaztatik.
31. 11. czím. Katonai ágyraktárak . . .	42.955 frt megszavaztatik.
32. 12. czím. Ruházatkezelő intézetek . .	158.409 frt megszavaztatik.
33. 13. czím. Műszaki tüzérség	3,691.481 frt megszavaztatik.
34. 14. czím. Vonatszertár	90.985 frt megszavaztatik.

35. 15. czím. Utászati szertár . . . . 142.426 frt megszavaztatik.

36. 16. czím. Katonai hadmérnöki igazgatóságok . . . . 2,994.057 frt megszavaztatik.

37. 17. czím. Katonai földrajzi intézet . 355.581 frt megszavaztatik.

38. 18. czím. Katonai egészségügy . . . 3,612.430 frt megszavaztatik.

39. 19. czím. Katonai nyugdíjügy . . . 12,077.176 frt megszavaztatik.

40. 20. czím. Katonai fegyintézetek . . 61.868 frt megszavaztatik.

41. 21. czím. Különféle kiadások . . . 318.000 frt megszavaztatik.

42. 22. czím. Természetbeni élelmezés . 17,658.592 frt megszavaztatik.

43. 23. czím. Legénységi közétkezés . . 16,531.883 frt megszavaztatik.

44. 24. czím. Ruházat és ágyneműek . . 8,863.534 frt megszavaztatik.

45. 25. czím. Elhelyezési kiadások . . . 12,389.737 frt megszavaztatik.

46. 26. czím. Pótlovazás . . . . . . 2,652.056 frt megszavaztatik.

47. 27. czím. Altiszti szolgálati jutalomdíjak . . . . 2,000.000 frt megszavaztatik.

48. Fedezet fejében.

a) A katonai közigazgatás saját bevételei:

1. tétel. Havi díjemeléssel járó előléptetések után fizetendő szolgálati és jellegdíjak; továbbá magasabb czímzetes rendfokozatok és tiszteletbeli czímek adományozása után fizetendő díjak fejében . . . . 250.000 frt megszavaztatik.

2. tétel. Szabadságolási díjak, családi ügyekben a 8 hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságolások után . . . . 14.000 frt megszavaztatik.

3. tétel. Ház- és haszonbérek, telkek, épületek és jogositványok után . . . . 160.000 frt megszavaztatik.

4. tétel. Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom-egyedárúságból . . . . . 1,100.000 frt megszavaztatik.

5. tétel. A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, valamint nyomdai és kőnyomdai munkáiért . . . . . . 60.000 frt megszavaztatik.

6. tétel. A fegyenczek munkakeresményei 55.000 frt megszavaztatik.

7. tétel. Ingatlan jószágok haszna és haszonhajtó jogositványok . . . . 8.000 frt megszavaztatik.

8. tétel. Hasznavehetetlen és felesleges nyers termények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, végre pedig ócska fegyverek eladásából . . . . 260.000 frt megszavaztatik.

9. tétel. Eladott lovakért és elhullott lovak bőreiért . . . . 350.000 frt megszavaztatik.

10. tétel. Havi díjjal vagy segélydíjjal ellátott katonai egyénektől kórházi élelmezésért és fürdő használatáért fizetendő megtéritések . . . . 30.000 frt megszavaztatik.

11. tétel. A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságok . 4.000 frt megszavaztatik.

12. tétel. Az állatgyógyintézet gyógyitási és élelmezési díjai fejében polgári egyének álla-

tainak gyógyitásáért és élelmezéséért, valamint átalányképen az ebkórodából . . . . . . 30.000 frt megszavaztatik.

13. tétel. Az állatgyógyintézetben teljesitett lóvasalásokért . . . . 11.000 frt megszavaztatik.

14. tétel. Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából . . . . 42.000 frt megszavaztatik.

15. tétel. Egyéb esetleges bevételekből . . 70.000 frt megszavaztatik.

48. *b)* A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló alapjainak jövedelme.

1. tétel. Az általános katonai kórházalap kamatja . . . . 10.123 frt.

2. tétel. Az általános katonai rokkantalap kamatja . . . . . 1.387 frt. 11.510 frt megszavaztatik.

s egyszersmind kimondja a bizottság, hogy a megszavazott czímek és tételek közt átruházás nem gyakorolható.

A rendkivüli szükségletnél:

I. A hadi készletek kiegészitése.

49. 1. czím. Egészségügy.

1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzésére a 246.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete . . . . 50.000 frt megszavaztatik.

2. tétel. Egészségügyi tábori szerelet-anyag beszerzésére . . . . 30.000 frt megszavaztatik.

50. 2. czím. Fegyverügy:

1. tétel. Ismétlő fegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett; a 9,772.300 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete . . . . 1,772.300 frt megszavaztatik.

2. tétel. Ecrasit-lövedekeknek az aczélbronz ostromlövegek számára leendő beszerzésére; a 600.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete . . . . 100.000 frt megszavaztatik.

3. tétel. Néhány erőditett hely fölfegyverzésének új szerkezetű lövegek által eszközlendő erősbitésére . . . . 600.000 frt megszavaztatik.

4. tétel. Füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyuknál leendő alkalmazására, a 13·4 millió forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . . . . 2,000.000 frt megszavaztatik.

51. 3. czím. Szétszedhető vasuti hidaknak a vasuti századok felszerelése végett leendő beszerzésére a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő tétel első részlete . . . . 40.000 frt megszavaztatik.

52. 4. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére	400.000 frt megszavaztatik.
53. 5. czím. A vonatügy ujraszervezése folytán a vonatcsapat számára szükséges vonatanyag beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes czükséglet harmadik részlete	50.000 frt megszavaztatik.
54. 6. czím. Könnyű járműveknek az ütközeti vonat számára leendő beszerzésére, a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete .	80.000 frt megszavaztatik.
55. 7. czím. Hámok és tartozékaik beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete	50.000 frt megszavaztatik.
56. 8. czím. Hordható sátrak beszerzésére	400.000 frt megszavaztatik.
II. Egyéb szükségletek.	
57. 9. czím. A hadtestparancsnokságoknak a hadtestparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 távbeszélési osztály szereletének beszerzésére; a 123.000 frtra emelt összes szükséglet második részlete	25.000 frt megszavaztatik.
58. 10. czím. Az »Eiffel«-féle (úti-) hidanyag kiegészitésére és három részre osztására, a 93.400 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete	15.000 frt megszavaztatik.
59. 11. czím. Csákányoknak a gyalogság és a vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapat számára leendő beszerzésére	7.000 frt megszavaztatik.
60. 12. czím. »Engelmann« rendszer-féle folyó aknák beszerzésére	5.000 frt megszavaztatik.
61. 13. czím. A Przemyšl-zasonic-i vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitására	5.000 frt megszavaztatik.
62. 14. czím. Kerékpároknak a katonai vívó- és tornatanfolyam számára leendő beszerzésére	1.000 frt megszavaztatik.
63. 15. czím. A sütődék- és a raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére . .	130.000 frt megszavaztatik.
64. 16. czím. Kétszersült és húsconservek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére, az 1,705.000 frtnyi összes szükséglet negyedik részlete	142.000 frt megszavaztatik.
65. 17. tétel. A jelenleg meglévő kétszersült és húsconserv elővigyázati készletek fölcserélésére . . . . , ...	858.000 frt megszavaztatik.

III. Épitési és elhelyezési szükségletek. Gyakorlóterek.

66. 18. czím. Épitkezések.

a) **Épületek hadtestcsapatok és hadi intézetek számára.**

1. tétel. Krakkó. Egy szekérszin újból épitésére és a vonatcsapat-anyagszertárhoz tartozó hadpótkészlet-raktárhoz leendő hozzáépitésére	50.000 frt megszavaztatik.
2. tétel. Korneuburg. Egy raktárnak a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszere elhelyezésére leendő épitésére	3.000 frt megszavaztatik.
3. tétel. Morva-Fehértemplom. Egy kórháznak a katonai főreáltanoda és a lovassági hadapródiskola számára leendő újból épitésére .	70.000 frt megszavaztatik.
4. tétel. Przemyšl. Az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez leendő hozzáépitésre	10.000 frt megszavaztatik.
5. tétel. Stryj. Egy szekér-színnek újból épitésére	8.200 frt megszavaztatik.
6. tétel. Nagy-Szeben. Egy toldalék-épületnek a meglévő lovassági laktanyához, a lovassági dandár lovagló tanfolyam legénysége és lovai elhelyezésére leendő hozzáépitésére . .	15.000 frt megszavaztatik.
7. tétel. Salzburg. Egy takarmányraktárnak az ugynevezett »Jagdzeugstadel« helyett leendő újból épitésére	10.800 frt megszavaztatik.
8. tétel. Krivošije. Pótelhelyezési épületek újból épitésére	46.000 frt megszavaztatik.
9. tétel. Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költségelőirányzatainak készitésére	40.000 frt megszavaztatik.

b) **Általános szükségletek.**

10. tétel. Olyan újonnan épitett vagy átalakitott laktanyák, csapatkórházak stb. belső berendezésének beszerzésére, melyek a beszállásolási törvények értelmében (községek, magánfelek stb. által) berendezés nélkül bocsáttatnak rendelkezésre	140.000 frt megszavaztatik.
67. 19. czím. Gyakorló- és lőterek megszerzése és helyreállitása. Lőszerek megszerzésére és berendezésére	250.000 frt megszavaztatik.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A) **Épitkezésekre.**

68. 20. czím. Az erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet	1,975.000 frt megszavaztatik.

69. 21. czím. Épitési negyedik részlet.	
1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újonnan épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből	130.000 frt megszavaztatik.
2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok jobbitására és az illető melléképületek kiegészitésére a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . .	550.000 frt megszavaztatik.
B)	
70. 22. czím. A katonai földrajzi intézet szükséglete.	
1. tétel. Közép-Európa új általános térképének előállitására	50.000 frt megszavaztatik.
2. tétel. A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály általi folytatására . . .	5.000 frt megszavaztatik.
C)	
71. 23. czím. A számfelettiek illetékei . .	24.000 frt megszavaztatik.
72. 24. czím. Szükséglettöbblet a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára	90.000 frt megszavaztatik.
73. 25. czím. Husz gyalogzászlóaljnak a magasabb békelétszám erejéig eszközlendő kiegészitésére	431.000 frt megszavaztatik.
74. 26. czím. 2.226 rendes állomány feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 lónak beszerzési költségét, valamint azon költségeket, melyek ezen lovak és katonák legnagyobb részeinek a pótkeretekhez leendő bevonása végett, a kincstári férhelyeknél szükségessé vált kibővitések folytán keletkeznek . .	1,105.000 frt megszavaztatik.
75. 27. czím. Lovas ezredenkint 25 ló beszerzésére, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki	342.668 frt megszavaztatik.
76. 28. czím. 1.632 rendes állomány feletti tüzérségi és 1.590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895-iki október 1-ével bekövetkezendő újbóli létszámemelésre . . .	654.753 frt megszavaztatik.
77. 29. czím. Egy léghajózási intézet felállitására leendő szükséglet	30.000 frt megszavaztatik.

V. **Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások végrehajtására.**

78. 30. czím. Egyszeri szükséglet az 1895-re inditványozott tiszti létszám-emelések, továbbá

a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése következtében . . . . 92.431 frt megszavaztatik.

79. 31. czím. Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századainak létszámemelése következtében . . . . 175.000 frt megszavaztatik.

80. 32. czím. Az 1891-től 1894-ig tiroli vadászzászlóaljakká átváltoztatott hat tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete . . . . . . 18.000 frt megszavaztatik.

81. 33. czím. Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából . . . . 36.000 frt megszavaztatik.

82. 34. czím. Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása és a tábori tüzérség ezzel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 frtnyi összes szükséglet második részlete . . . . 500.000 frt megszavaztatik.

83. 35. czím. 48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzésére . . . . 15.665 frt megszavaztatik.

84. 36. czím. A tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére leendő egyszeri szükséglet . . . . 6.055 frt megszavaztatik.

85. 37. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére, a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete . . . . . . 40.000 frt megszavaztatik.

86. 38. czím. Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utászcsapat újjászervezése folytán 780.000 frt megszavaztatik.

87. 39. Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése alkalmából . . . . 22.000 frt megszavaztatik.

88. 40. czím. Egyszeri szükséglet a tizennegyedik gyalogsági hadapródiskola felállitása alkalmából . . . . 50.000 frt megszavaztatik.

s egyszersmind határozatilag kimondja a bizottság, hogy a rendkivüli szükségletnél engedélyezett czímek és egyes tételek között átruházás nem gyakoroltathatik.

89. A hadügyi albizottság javaslata alapján továbbá

a bizottság a következő határozatot hozza:

»A közös hadügyminister felhatalmaztatik arra, miszerint az osztrák-magyar monarchia közös kiadásai és bevételei 1894. évi költségvetésének II. czikke, II. fejezete, hadügyministerium, *A)* Hadsereg és pedig az utóbbinak XVI. czíme, 2. tétele alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban való újból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi összeget egy ily raktárnak Przemyslben leendő épitésére forditsa.«

91. Napirend szerint következett a zárszámadási albizottság jelentésének tárgyalása, a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában.

A jelentés átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatik.

92. A részletes tárgyalás során az országos bizottság

az albizottság javaslatához képest a következő tározatokat hozza:

I.

»A közös ministerium utasittatik, hogy azon hiteltételeknél, a melyekre az illető számadási időszakot közvetlenül követő években — évi részletként vagy pedig már engedélyezett beszerzések (felszerelések) és épitkezések folytatására — még további hitelek engedélyeztettek, ezentúl a zárszámadásokban az engedélyezett összegekkel szemben mutatkozó kisebb vagy nagyobb felhasználások megokolása mellett, mindenkor a kezelési év tényleges felhasználását mutassák ki.

Hogy azonban az időelőtti elszámolás elkerültessék, a közös ministerium egyúttal felhatalmaztatik, egyrészt, hogy az ily hiteleknek az illető kezelési évben fel nem használt részét a következő évben előforduló ugyanazon költségek fedezésére fordithassa s e végből a legközelebb következő kezelési időszak végéig felhasználhassa s elszámolhassa, másrészt pedig, hogy az ilyen egy évi hitelt meghaladó túlkiadásokat az utánkövetkező évre engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvihesse.

Az ilyen hitelmaradványok s kiadástöbbletek számadásszerűleg megállapitott összegére nézve az országos bizottságok jóváhagyása az illető zárszámadás előterjesztése alkalmával utólagosan kikérendő.

Az 1892. évi zárszámadásban a jelzett irányban már követett eljárás ezennel jóváhagyatik.«

II.

»Utasittatnak a közös ministerek, hogy jövőre az előirányzattól eltérő minden kiadást rendszerint csak a magyar pénzügyminister előzetes beleegyezésével utalványozzanak; halasztást nem tűrő esetekben pedig az intézkedést

egyidejűleg a közös ministeriumnak és a magyar kormánynak hozzák tudomására.«

III.

Az 1892. évi zárszámadások tárgyában határoztatott.

I. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletnél és pedig:

Az I. Fejezetnél. »Külügyministerium.«

1. czím. *a)* Központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával) . .	12.639 frt $18^{1}/_{2}$ kr.

1891. évi rendes szükséglet.

4. czím. Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése	39.953 frt 75 kr.

A II. Fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) **Hadsereg.**

1. czím. Központi vezetés	2.931 frt $77^{1}/_{2}$ kr.
3. czím. Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	520 » 56 »
4. czím. Katonai lelkészet	813 » $25^{1}/_{2}$ »
5. czím. Katonai igazságügyi igazgatás . . .	2.600 » $72^{1}/_{2}$ »
6. czím. Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1.698 » $82^{1}/_{2}$ »
7. czím. A csapattestek és hadcsapatok általános kiadásai	17.898 » $04^{1}/_{2}$ »
8. czím. Katonai képzőintézetek	2.577 » 97 »
10. czím. Élelmezési raktárak	2.563 » 41 »
12. czím. Ruházati kezelési intézetek . . .	951 » $96^{1}/_{2}$ »
13. czím. Műszaki tüzérség	862 » 95 »
15. czím. Utászati hadszer	392 » 54 »
16. czím. Katonai hadmérnöki igazgatóságok . .	317.185 » $80^{1}/_{2}$ »

18. czím. Katonai egészségügy	209.962 frt	$52^{1}/_{2}$ kr.
19. czím. Nyugdíjügy	55.739 »	87 »
21. czím. Különféle kiadások	68.404 »	$06^{1}/_{2}$ »
22. czím. Természetbeni élelmezés (1,571.000 forintnyi póthitel beszámitásával)	1,583.295 »	$58^{1}/_{2}$ »
23. czím. Legénységi közétkezés	1,255.586 »	$21^{1}/_{2}$ »
25. czím. Elhelyezési költségek	678.771 »	$71^{1}/_{2}$ »
26. czím. Pótlovak beszerzése	17.762 »	$74^{1}/_{2}$ »

B) **Hadi tengerészet.**

1. czím. Fizetések .	6.048 frt	$36^{1}/_{2}$ kr.
2. czím. Zsoldok és ruházati átalányok . . .	25.969 »	16 »
3. czím. Szolgálat a szárazföldön	40.421 »	$14^{1}/_{2}$ »
4. czím. Szolgálat a tengeren (97.220 frtnyi póthitel beszámitásával) .	19.438 »	11 »
5. czím. Intézetek:		
A) alczím. Vizrajzi hivatal	133 »	94 »
B) alczím. Tengerészeti akadémia	1.920 »	24 »
C) alczím. Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola . . .	37 »	08 »
D) alczím. Tengerészeti kórházak	931 »	$85^{1}/_{2}$ »
6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:		
A) alczím. Anyagszerek beszerzése *B)* alczím. Munkabér, biztonsági szolgálat stb. . .	5.377 »	$36^{1}/_{2}$ »
C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:		
7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a viznek előleges megmelegitésére a Polában levő cs. és kir.		

tengerészeti kórház kádfürdői számára	1.759 frt 27 kr.
7. czím. Fegyverezés: *E)* alczím. Tengeri tűzaknák	2.944 » $84^1/_2$ »
8. czím. Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 forintnyi póthitel beszámitásával)	1.220 » $07^1/_2$ »
9. czím. Különös tengerészeti kiadások . . .	15.996 » 17 »
10. czím. Ellátási költségek	37.674 » 59 »

A III. Fejezetnél. »Pénzügyministerium.«

1. czím. Központi vezetés	1.085 frt $98^1/_2$ kr.
4. czím. A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . .	3.838 » $44^1/_2$ »

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) **Hadsereg.**

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:	
2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése . . .	183 frt 60 kr.
4. tétel. Néhány erőditett hely felfegyverzésének újszerkezetű lövegekkel való erősbitésére . .	879 » 39 »

II. Egyéb szükségletek.

7. czím Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére . .	12 frt 11 kr.
8. czím. Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre	649 » $35^1/_2$ »
10. czím. A jelenleg meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére . .	923 » 31 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre.

14. czím. Erődités hadi előkészületek:	
1. tétel. A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése	821 frt $57^1/_2$ kr.
2. tétel. Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára	7.870 » 96 »
15. czím. A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre	37 » $69^1/_2$ »
17. czím. Negyedik épitési részlet:	
Krakkó. Egy tűzérségi szertár újból épitésére; a 400 000 frtnyi összes szükségletből	1.954 » 72 »

C)

20. czím. A számfelettieknek illetékei	420 » 23 »
22. czím. 26 gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére	47.661 » $17^1/_2$ »
23. czím. A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál . .	14.872 » 35 »
24. czím. A tartósan elvezénylett legénység pótlására	31.294 » 90 »
25. czím. A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására	34.041 » 13 »

27. czím. A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására . . .	37.306 frt	86	kr.

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím. Az 1891-ben tiroli vadász-zászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadász-zászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázad-kereteinek szükséglete	170 frt	41	kr.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:			
B) alczím. Tengerészeti akadémia	18 frt	98	kr.
A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:			
C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:			
2. tétel. Tűzaknákat lerakó 2000 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 forintra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete .	329 »	16	»
3. tétel. 1. számú Duna-monitor; a 300.000 forintnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	653 »	30	»
A 7. czímhez. Fegyverezés:			
F) alczím. Torpedók	76 »	$66^1/_2$	»
A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:			
A) alczím. Különféle épitkezések:			
2. tétel. Uj épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete	3.779 »	$97^1/_2$	»

6. tétel. Munkáslakok épitése	3.921 frt $22^1/_2$ kr.
8. tétel. Egy mosó- és kikészitő háznak (apretura) épitése a tengerészeli ruházati hivatal számára .	30 » 16 »
11. tétel. Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház északi melléképületére	221 » 49 »
13. tétel. A tengerszertárban levő gémdarú erősbitésére és helyreigazitására	1.208 » $72^1/_2$ »

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:	
2. tétel. Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézi könyv kiadására . .	229 frt 64 kr.

II. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik és pedig:

A rendes szükségletnél:

A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

B) Hadi tengerészet.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:	
C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:	
1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4200 tonnás »Kaiserin Elisabeth« czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete	153.839 frt 10 kr

A rendkivüli szükségletnél és pedig:

A II. fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1. A hadi készletek kiegészitése.

3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . . . . . 29 frt $83^1/_2$ kr.

II. Egyéb szükségletek.

6. czím. A lovassági táviró és könnyű távirdai osztályok felszerelesének beszerzésére; a 356.500 forintnyi összes szükségletnek második részlete . 505 frt $43^1/_2$ kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Építkezésekre.

16. czím. Első építési részletek:

2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . 48.375 frt 34 kr.

18. czím. Ötödik épitési részlet:

A tiroli erőditmények átalakitására és ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 frtnyi összes szükségletből . . . . . 2.209 » $24^1/_2$ »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére: a 338.763 forintnyi összes szükséglet második részlete . . . 699 frt 60 kr.

32. czím. Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosz-

tálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 frtnyi összes szükséglet első részlete . 28.509 frt 11 kr.

B) **Hadi tengerészet.**

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések. gépek és kazánok:

1. tétel. 5.200 tonnás C. czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt öszszes szükségletnek harmadik részlete . . . . . 75.580 frt 65 kr.

4. tétel. II. sz. Dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . . 11.388 » 33½ »

5. tétel. Körölbelül 500 tonnás torpedó jármű (»Satellit«); a 400.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete . . 13.175 » 31 »

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel. Négy kis ház épitése initiatöltények számára, védsánczokkal keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapotműhely mellett Fisellában; a 7.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . 295 frt 95 kr.

5. tétel. Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben és anyagszertárak előállitása tartozékkal együtt, valamint kikötőhelyek teremtése kotrások által . . . . . 2.766 » 86 »

7. tétel. Legénységi barakk épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez, *A)* al-

czím, 4. tétel *a)* alatt egyemeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költség-előirányzatnak első részlete	9.145 frt 53 kr.

III. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és elszámoltathassanak és pedig:

A rendkivüli szükségletnél:

A II. Fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) **Hadsereg.**

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

5. tétel. Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 11·4 millió forintnyi összes szükségletnek második részlete . .	952.182 frt 32 kr.
2. czím. Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete	15.467 » $59^1/_2$ »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. Kétszersült és konzervek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	26.608 frt 25 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére; az 595.000 forintnyi összes szükségletből . . . . 75.290 frt 74 kr.

IV. CZIKK.

A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. czím *e)* rovat alatt »bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasut az 1891. év végével rendelkezésre marad 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

V. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása, mely szerint a rendes kiadások . . . . 125,586.975 frt 03 krt,
a rendkivüli kiadások pedig . . . . 20,299.213 » $74^1/_2$ »
az összes kiadások e szerint . . . . . . 145,886.188 frt $77^1/_2$ krt
és a határvám tiszta jövedelme . . . . . 47,283.114 » 53 »
tettek ki s igy a tiszta szükséglet . . . . . 98,603.074 frt $24^1/_2$ krt
tesz, helybenhagyatik.

Az ezen . . . . 98,603.074 frt $24^{1}/_{2}$ kr-nyi tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék . . . . . 1,972.061 frt $48^{1}/_{2}$ krt

tesz és a . . . . . . 96,631.012 frt 76 krnyi maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis . . . . 67,644.708 frt 93 kr., a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis . . . . 28.989.303 » 83 » esik.

VI. CZIKK.

A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást.

93. Ezzel a napirend ki lévén meritve, elnök javaslatára

a ma elfogadott határozatok és tételek végleges megszavazása a jelen jegyzőkönyv hitelesitésével egyidejüleg a holnap október hó 6-ikán d. e. 10 órakor tartandó ülés napirendjére tüzetik ki.

94. Elnök az ülést

bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 6-án Budapesten tartott

VI. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: Gróf **Tisza Lajos.**

Jegyző: **Hegedüs Sándor.**

1. Elnök az ülést megnyitván,

a jegyzőkönyv vezetésével Hegedüs Sándor, a szólók felhivásával Münnich Aurél jegyzőket bizza meg.

2. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván,

észrevétel nélkül hitelesittetik s ezzel a benne foglalt határozatok és tételek végleg megszavazottaknak jelentetnek ki.

3. Elnök bemutatja a ministerelnök átiratát, melyben tudatja, hogy ő Felsége az országos bizottság szerencsekivánatát névnapja alkalmából kegyesen fogadni s azért legmagasabb köszönetét kifejezni méltóztatott.

Hódoló tisztelettel fogadtatik.

4. Elnök felhatalmazást kér, hogy a birodalmi tanács országos bizottságának még beérkezendő határozatait átvehesse és külön ülés összehivása nélkül kiadhassa az egyeztető hetes albizottságnak.

A felhatalmazás az elnöknek megadatik.

5. Elnök javaslatára

a bizottság záró ülése vasárnapra, október hó 7-ére d. u. 1 órára tüzetik ki, oly hozzáadással, hogy a mennyiben ekkor megtartható nem volna, az elnök felhatalmaztatik azt a hétfői napon hivni egybe.

6. Ezután

elnök az ülést bezárja.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság 1894. évi október hó 7-én Budapesten tartott

VII. ülésének jegyzőkönyve.

Elnök: Gróf **Tisza Lajos**.

Jegyző: Dr. **Münnich Aurél**.

1. Elnök az ülést megnyitván,

a jegyzőkönyv vezetésére dr. Münnich Aurél, a szólók felhivására Cziráky Antal gróf jegyzőket kéri fel.

2. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván,

észrevétel nélkül hitelesittetik.

3. Elnök jelenti, hogy a birodalmi tanács bizottságától a hadsereg 1895. évi rendes és rendkivüli szükséglete, továbbá az 1894. évi hadseregi előirányzatban engedélyezett egy öszszegnek más czélra fordithatására való felhatalmazás tárgyában hozott határozatok beérkeztek s azok a tegnapi ülésben nyert felhatalmazás alapján az egyeztető hetes albizottságnak adatik ki.

Tudomásul vétetik.

4. Hegedüs Sándor, az egyeztető albizottság előadója, jelenti, hogy a közös külügyministerium 1895. évi előirányzata; a külügyministerium 1894. évi előirányzatához engedélyezett póthitel; a közös pénzügyministerium és a közös főszámszék 1895. évi előirányzata; az

1895. évre előirányzott határvámjövedék; a közös hadügyministerium 1895. évi előirányzata; a közös hadügyministerium 1894. évi előirányzatában engedélyezett egy összeg más czélra való felhasználására vonatkozó felhatalmazás; a közös hadügyministerium *B*. Hadi tengerészet 1895. évi előirányzata; a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletével engedélyezett egy hitel-felhasználási és elszámolási határidejének meghosszabbitása; a megszállott tartományok területén lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükséglete s végre a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában a két országos bizottság által történt megállapodások és hozott határozatok közt eltérés nincs.

A jelentés tudomásul vétetvén, annak alapján a jegyzői kar megbizatik a határozatok végleges szövegének megállapitásával, mely czélból elnök az ülést rövid időre felfüggeszti.

5. Az újra megnyitott ülésben

az országos bizottság határozatai végszerkezetökben felolvastatván, végleg elfogadtatnak s a legfelsőbb jóváhagyás kinyerése czéljából ő Felsége elé terjesztetni határoztatnak.

6. Kállay Béni közös pénzügyminister ő Felsége legmagasabb elismerését tolmácsolja azon hazafias készségért, melylyel a bizottság feladatának ez alkalommal is megfelelt; továbbá a közös kormány nevében köszönetet mond a bizottságnak az előterjesztések birálatában tanusitott előzékenységért.

Az országos bizottság ő Felsége legmagasabb elismerését hódoló tisztelettel fogadja.

7. Elnök az országos bizottság működését befejezettnek nyilvánitván, köszönetet mond a közös kormánynak a bizottság irányában tanusitott előzékenységért; valamint az országos bizottság tagjainak és tiszttársainak fáradhatlan buzgóságukért, melylyel a bizottság feladatának gyors teljesitését lehetővé tették s a támogatásért, melyben őt részesitették.

Felhivja a bizottságot, hogy üléseit ő Felsége a király éltetésével zárja be.

8. Ghyczy Béla bizottsági tag a bizottság nevében köszönetet mond az elnöknek, alelnöknek, jegyzőknek és háznagynak, valamint az albizottságok elnökeinek és előadóinak a tapintatos vezetésért, illetőleg a bizottság működésének előkészitése és megkönnyitése érdekében teljesitett fáradozásaikért.

Ezzel az országos bizottság 1894-iki ülésszaka befejeztetvén,

jelen jegyzőkönyv felolvasása és hitelesitése után az országos bizottság szétoszlott.

A KÖZÖSÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA

A MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

BIZOTTSÁG IROMÁNYAI.

A KÖZÖSÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

S Ő FELSÉGE ÁLTAL 1894. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 14-ÉRE BUDAPESTRE ÖSSZEHÍVOTT

BIZOTTSÁG IROMÁNYAI.

HITELES KIADÁS.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1894.

TARTALOM.

Tisza Lajos gróf elnök beszéde

Király ő Felségéhez a magyar országos bizottság fogadtatása alkalmával. (Budapesten 1894. évi szeptember 16-án.)

Császári és apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb urunk!

A magyar országgyülés által az 1867 : XII. t.-cz. alapján, az 1895. évi közös előirányzat tárgyalására kiküldött és Felséged legmagasabb rendeletével f. évi szeptember 14-ére Budapest fő- és székváros kebelébe összehivott országos bizottságnak van szerencséje Felségednek legmélyebb hódolatát bemutatni.

Kötelességének fogja tartani a bizottság, vezéreltetve ugy a Felséged magas személye iránti alattvalói hűség, mint a nemzetnek, melynek képviseletében kiküldetett, ettől soha el nem választható érdekei által, a Felséged közös kormánya által tett előterjesztéseket alapos tanulmány és birálat tárgyává tenni.

És ha kötelességszerűleg szem előtt tartandjuk, hogy az állam anyagi ereje szükségen túl igénybe ne vétessék, a mi közös érdeke a trónnak és a nemzetnek, másfelől még a nemzet anyagi erejének megfeszitése árán is készek vagyunk mindazt felajánlani a nemzet nevében, a mi a monarchia védképességének és hatalmi állásának mulhatlan szükséges kelléke, mert ugy vagyunk meggyőződve, hogy ez hasonlólag közös érdeke trónnak és nemzetnek egyaránt.

Mi a monarchia ezen állásának fentartásában látjuk az eddig szerencsésen megőrzött békének, melynek az ismert, nagyhorderejű hármasszövetség egyik hathatós eszköze: minden körülmények között való legcsalhatatlanabb biztositékát.

És ha a béke fentartása általában már emberiségi és nemzetgazdászati szempontból is kiváló fontossággal bir: a mai viszonyok között, midőn Európaszerte az államok és társadalom egész szervezetére vonatkozólag, újabb és újabb áramlatok állanak egymással szemben, kettős fontossággal bir az, hogy minden állam teljes figyelmét belügyeire fordithassa, minden idejét és munkásságát higgadtan és háboritatlanul ezen ellentétek sikeres kiegyenlitésének szentelhesse.

Erős a remény bennünk, hogy Felséged atyai gondoskodásának és bölcs kormánya fáradozásainak továbbra is sikerülni fog a béke áldásait Felséged monarchiája számára megőrizni. A nemzet ma is, mint minden alkalommal, Felségedhez tekint fel, kitől megszokta, hogy mint a nemzet alkotmányos fejedelme fáradhatlan éberséggel őrködik népei java felett.

E tudat az, a mely a nemzetnél a koronás királyát mindenkorra megillető hűséget, a Felséged magas személye iránt a személyes ragaszkodásnak, a hálaérzetnek nem egyszer zajos kitörésévé fokozza.

Mint ez érzelem osztályrészesei emeljük mi is fohászunkat az egek urához, hogy tartsa meg Felségedet hű népei örömére és boldogitására ép erőben, még hosszú, hosszú évek során!

Király ő Felsége válasza

az országos bizottság elnökének beszédére.

Hű odaadásuknak éppen elhangzott biztositása igaz elégtétellel tölt el s ezért szives köszönetet mondok önöknek.

Élénk megelégedésemre szolgál, hogy a béke föntartása és erősbödése iránt a közösügyi bizottságoknak legutóbbi együttléte alkalmával kifejezett meggyőződésem a mai mindinkább nyugodt európai helyzetben érvényesült és hogy a köztünk és minden többi hatalmasság közt fennálló igen barátságos viszony arra a reményre jogosit, miszerint munkálkodásunkat a jövőben is népeink jólétének fejlesztésére és előmozditására fogjuk zavartalanul fordithatni.

Szükséges mindazonáltal s e részben kormányom kötelességének ismeri is, hogy véderőnknek továbbfejlesztése, éppen úgy, mint a többi hatalmasságoknál, meg ne szakittassék. Hadügyi kormányzatomnak javaslatai, ebből kifolyólag, a közösügyi bizottságokkal a mult évben közölt s a jövő évekre kilátásba vett szerves haladás keretéhez vannak szabva; de mindezeknél alapul szolgált pénzügyi viszonyainknak lelkiismeretes figyelembe vétele.

Bosznia és Herczegovina közigazgatási kiadásait 1895-ben is saját bevételeiből lesz képes teljesen fedezni.

A midőn az önök elé terjesztett javaslatoknak birálatát tapasztalt hazafias belátásukba ajánlom, számitok rá, hogy kormányomat bizalomteljes közreműködésökkel támogatni fogják és a legszivélyesebben üdvözlöm önöket.

---

1. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 2. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{818.}{\text{elnöki}}$ szám. A főrendiház elnöke

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság főrendi tagjai a főrendiház mai ülésében megválasztatván, van szerencsém erről a Nagytekintetű Korelnökséget a vonatkozó jegyzőkönyv kivonatának megküldése mellett, szives tudomás végett tisztelettel értesiteni.

Fogadja a Nagytekintetű Korelnökség kiváló tiszteletem őszinte nyivánitását.

Budapesten, 1894. évi julius hó 3-án.

Szlávy József *s. k.*

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság nagytekintetű Korelnökségének.

Melléklet az 1. számú irományhoz.

Kivonat,

a főrendiház 1894. évi julius hó 3-án tartott 61-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

667. Gróf Szapáry István háznagy úr jelenti, hogy az ülés folyama alatt megejtett szavazással, a közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság.

I.

Rendes tagjaivá:

1. Andrássy Aladár gróf,
2. Apponyi Lajos gróf,
3. Batthyány Lajos gróf, fiumei kormányzó,
4. Bohus Zsigmond,
5. Brankovics György, karlóczai gör. kel. érsek és szerb patriárcha,
6. Cziráky Antal gróf,
7. Gáll József,
8. Ghyczy Béla,
9. Keglevich István gróf,
10. Lukács Antal,
11. Pallavicini Ede őrgróf,
12. Radó Kálmán,
13. Rudnyánszky József báró,
14. Samassa József, egri érsek,
15. Szápáry Géza gróf, kir. főudvarmester,
16. Szécsen Antal gróf,
17. ifj. Wodiáner Albert báró,
18. Zichy Ágost gróf,
19. Zichy Nándor id. gróf és
20. Kussevich Szvetozár, horvát-szlavon-dalmátországi főrendi képviselő.

II.

Póttagokká:

1. Schuster Constantin, váczi püspök,
2. Zay Miklós gróf,
3. Sztáray János gróf,
4. Radvánszky Géza báró,
5. Bánffy György gróf, és
6. Keglevich Oszkár gróf, horvát-szlavon-dalmátországi főrendi képviselő

részint egyhangúlag, részint szótöbbséggel, a póttagoknál a három első egyenlő szavazattal, a másik kettő pedig szótöbbséggel hasonlóképen egyenlő, a horvát-szlavon-dalmátországi főrendi képviselő pedig a három elsővel egyenlő szavazattal a bizottság rendes és póttagjaivá megválasztattak.

Ezen határozatról a megválasztott bizottsági tagok saját igazolásuk végett ezen ülés jegyzőkönyvi kivonatának megküldése mellett; továbbá a képviselőház, az országos bizottság korelnöksége, a m. kir. ministerelnök és az ő Felsége személye körüli m. kir. minister, elnöki úton értesittetni rendeltetett.

2. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 2. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{7.572.}{894.}$ sz. A képviselőház elnöke.

Nagytekintetű Elnökség!

A képviselőház f. é. junius hó 30-án tartott 364-ik ülésében a közösügyek tárgyalására hivatott országos bizottság 40 rendes és 10 póttagját megválasztván, van szerencsém erről a Nagytekintetű Elnökséget a bizottság tagjainak névsorát magában foglaló jegyzőkönyvi kivonatnak ·/. alatt ide zárása mellett tisztelettel értesiteni.

Fogadja a Nagytekintetű Elnökség kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapesten, 1894. julius hó 2-án.

Bánffy *s. k.,*
a képviselőház elnöke.

A közös ügyek tárgyalására hivatott országos bizottság nagytekintetű Elnökségének

Budapesten.

Melléklet a 2. számú irományhoz.

Kivonat

a képviselőház 1894. évi junius hó 30-án tartott 364-ik ülésének jegyzőkönyvéből.

4468. A napirend során következett a közösügyek tárgyalására hivatott bizottságba a képviselőház által kiküldendő rendes és póttagoknak megválasztása.

A névsor felolvasása mellett megtörténvén a szavazási lapok beadása, elnök a szavazatok összeszámlálása czéljából az ülést tiz perczre felfüggeszti.

Szünet után elnök az ülést ismét megnyitván, kihirdeti a szavazás eredményét, mely szerint beadatván 135 szavazat, megválasztattak:

Rendes tagoknak:

Berzeviczy Albert	135
Darányi Ignácz	135
Dániel Ernő	135
Dókus Ernő	135
Falk Miksa	135
Harkányi Frigyes	135
Hegedüs Sándor	135
Jókai Mór dr.	135
Mohay Sándor	135
Münnich Aurél dr.	135
Perczel Dezső	135
Széll Kálmán	135
Andrássy Tivadar gr.	134
Apponyi Albert gr.	134
Bethlen Ödön gr.	134

Búsbach Péter	134
Csernátony Lajos	134
Czernkovich Miklós	134
Fenyvessy Ferencz	134
Francisci Henrik	134
Gyurkovich György	134
Kiss Pál	134
Nicolics Feodor b.	134
Pavics Ármin	134
Rakovszky Géza	134
Rohonczy Gedeon	134
Szerb György	134
Urányi Imre	134
Fluger Károly	133
Huszár Károly b.	133
Teleki Sándor gr.	133
Tisza Kálmán	133
Tisza Lajos gr.	133
Tolnay Lajos	133
Bolgár Ferencz	132
Nyáry Béla b.	132
Nopcsa Elek b.	131
Ábrányi Kornél	130
Nákó Kálmán gr.	130
Zichy Jenő gr.	123

Póttagoknak:

Görgey Béla	128
Gajári Ödön	120
Adamovics Béla	118
Daniel Gábor	117
Thoroczkay Miklós gr. . . .	117
Papp Géza	116
Chorin Ferencz	114
Teleki Domokos gr.	114
Meltzl Oszkar	113
Klobusiczky János	112

4469. A póttagok sorrendje az egyenlő szavazatot nyert Dániel Gábor és gr. Thoroczkay Miklós, továbbá szintén egyenlő szavazatot nyert Chorin Ferencz és gr. Teleki Domokos képviselők közt történt sorshúzás útján

következőleg állapittatott meg :
Görgey Béla,
Gajári Ödön,

Adamovics Béla,
Thoroczkay Miklós gr.,
Daniel Gábor,
Papp Géza,
Chorin Ferencz,
Teleki Domokos gr.,
Meltzl Oszkár,
Klobusiczky János.

Dr. Molnár Antal,
a képviselőház jegyzője.

3. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{7.}{8.}$ 94. sz.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

Van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy Cziráky Béla gróf külügyministeri osztályfőnököt biztam meg, hogy a magyar országos bizottság üléseiben nevemben nyilatkozatokat tehessen és a közös külügyministerium költségvetését illetőleg részletes felvilágositásokat adhasson.

Bátorkodom egyuttal felkérni Nagyméltóságodat, hogy erről az országos bizottságot, szokott módon, értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Bécs, 1894. évi szeptember hó 10-én.

Kálnoky s. k.

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság Nagyméltóságú Elnökének.

Budapesten.

4. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{261.}{\text{eln.}}$ sz.

Van szerencsém a T. Elnökséget értesiteni, hogy a közös pénzügyministerium előterjesztésére vonatkozólag esetleg kivánt felvilágositások megadásával gróf Pongrácz Frigyes közös pénzügyministeri osztálytanácsost biztam meg.

Felkérem a Tisztelt Elnökséget, hogy ezt a magyar országos bizottság tudomására hozni méltóztassék.

Bécs, 1894. évi szeptember hó 12-én.

A cs. és kir. közös pénzügyminister:

Kállay *s. k.*

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság tisztelt Elnökségének.

5. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{4225.}{\text{III. eln.}}$ számhoz.

Van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, miszerint Zsoldos Ferencz vezérőrnagy, közös hadügyministeriumbeli csoportfőnököt biztam meg, hogy a magyar országos bizottság tárgyalásainál nevemben nyilatkozatokat tehessen és részletes felvilágositásokat adhasson.

Felkérem Nagyméltóságodat, hogy erről az országos bizottságot értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Bécs, 1894. évi szeptember hó 8-án.

A cs. és kir. közös hadügyminister:

Krieghammer *s. k.*

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság Nagyméltóságú Elnökének

Budapesten.

6. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

2157. szám.

Van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, miszerint kászon-jakabfalvi László Elemér sorhajó-hadnagyot biztam meg, hogy a magyar országos bizottság üléseiben nevemben nyilatkozatokat tehessen és a közös hadügyministerium (haditengerészet) 1895. évi költségvetését illetőleg részletes felvilágositásokat adhasson.

Felkérem Nagyméltóságodat, hogy erről a tisztelt országos bizottságot értesiteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Bécs, 1894. szeptember hó 8 án.

A közös hadügyminister:

Krieghammer s. k.

A tengerészeti osztály főnöke
és tengerészeti parancsnok:

Sterneck s. k.
admiral.

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság Nagyméltóságú Elnökének

Budapesten.

7. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{254.}{eln.}$ szám.

Van szerencsém a Tisztelt Elnökséget értesiteni, hogy a közös főszámszék elnöke a f. é. delegácziók tárgyalásaihoz a közös főszámszék képviselőiül nagyrápolti Szentgyörgyi Gyula osztályfőnököt és lovag Komarek Henrik udvari tanácsost jelölte ki, s nevezett urakat egyszersmind azzal is megbizta, hogy az országos bizottságok részéről, az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása és 1893. évi kezelési kimutatására vonatkozólag kivánt felvilágositásokat adják meg.

Bécs, 1894. évi szeptember hó 12-én.

A cs. és kir. közös pénzügyminister:

Kállay.

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság Tisztelt Elnökségének.

Budapesten.

8. szám.

(I. ülés 1894. szeptember 14-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{8}{8}$ 94. sz.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

Van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen értesiteni, hogy a magyar országos bizottság és a vezetésem alatti ministerium — nemkülönben a két delegátió közötti érintkezés közvetitésével, mint ezen ministerium állandó képviselőjét, dr. báró Tallián Dénes osztálytanácsost biztam meg és melléje dr. gróf Szapáry Tibor fogalmazó-gyakornokot rendeltem ki.

Ezen két hivatalnok az országos bizottság irodaügyeinek vezetésére Nagyméltóságodnak rendelkezésére álland.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Bécs, 1894. évi szeptember hó 10-én.

Kálnoky *s. k.*

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság Nagyméltóságú Elnökének

Budapesten.

9. szám.

(III. ülés, 1894. október 2-án 3. jegyzőkönyvi pont.)

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság **külügyi** albizottságának

jelentése

a közös külügyministerium 1895. évi költségvetési előirányzata tárgyában.

Mindegyike azon jelentéseknek, melyeket a külügyi albizottság az utóbb lefolyt években a magyar országos bizottság elé terjesztett és melyeket ez teljes terjedelmökben el is fogadott, azon tény constatálásával kezdődött — és a jelenleginek is ezzel kell kezdődnie — hogy a delegáczió megelőző ülésszaka óta nem fordult elő oly esemény, mely akár az általános európai helyzetet, akár monarchiánknak nemzetközi állását bármily irányban szemmel láthatólag megváltoztatta volna. Már ez magában véve is örvendetes jelenség, mert a béke fennállásának minden további esztendeje egy-egy ujabb áldás valamennyi államra és így monarchiánkra nézve is. De a *multat* illető nyilatkozatok ezen azonossága mellett e jelentésekben, — melyek mindig ő Felsége megnyitó beszédének, a külügyminister közléseinek és az azok körül folytatott tárgyalásoknak visszhangját képezik, —

ott, a hol a *jövőre* vonatkozó kilátásokról van szó, némileg különböző árnyalatok vehetők észre, a mennyiben a béke állandóságába vetett remény, mely még nehány év előtt csak halkan és kissé félénken hangzott fel, azóta évrőlévre erősödött. Még három évvel ezelőtt meg kellett nyugodnunk azon kijelentésben, hogy »ez idő szerint egyetlen oly kérdés sem forog szönyegen, mely *közvetlen* veszélylyel fenyegetné az európai békét«, de egyszersmind constatálni kellett, hogy igenis »tagadhatlanul létez és rövid lecsillapulás után mindig újra meg újra üti fel fejét azon aggodalom, mely szerint a béke közeli megzavarásától kellene tartanunk«. Egy évvel később, 1892-ben, a minister ur nyilatkozatai alapja »teljesen kielégitőnek és megnyugtatónak« mondhattuk ugyan a monarchia helyzetét, de hozzá kellett tennünk, hogy »még nem szüntek meg teljesen a megelőző évben emlitett aggodalmak« és hogy »fennállanak még azon ellentétes áramlatok, melyek amaz aggodalmak forrását képezték«; sőt még tavaly is ő Felsége megnyitó beszédének és a külügyminister úr biztositásainak alapján csak átalánosságban azon meggyőződésnek adhattunk kifejezést, »hogy a nemzetközi viszonyok bizonyos javulást mutatnak fel, mely természetesen monarchiánk szempontjából is örvendetes«. Ez idén ő Felsége először mondhatta ki minden fentartás nélkül, hogy »a béke fentartása és erősbödése iránt a mult évben kifejezett meggyőződése a mai, mindinkább nyugodt európai

helyzetben érvényesült és hogy a köztünk és *minden* többi hatalmasság közt fennálló *igen* barátságos viszony arra a reményre jogosit, miszerint munkálkodásunkat a jövőben is a népek jólétének fejlesztésére és előmozditására fogjuk *zavartalanul* fordithatni«.

Ezen királyi szavak megnyugtató hatását csak fokozhatták azon nyilatkozatok, melyeket a külügyminister úr a békeremények e megizmosodásának *indokaira* nézve tett. Ezek közt az első helyet azon már egy évtizednél tovább fennálló hármas szövetség foglalja el, melyet eredetileg az uralkodók és tanácsadóik államférfiui belátása alkotott meg, de mely azóta a három monarchia népeinek szivébe is beleélte magát és ott oly mély gyökeret vert, hogy e szövetséget kormányzók és kormányzottak egyiránt az illető hatalmak nemzetközi politikájának állandó alapjául tekintik. De midőn egyfelől a helyzet javulásának egyik okát az képezi, hogy e hármas szövetség *nem* változott, másik nem kevésbbé fontos oka abban található, hogy igenis jelentékenyen enyhült, azon felfogás, mely a szövetségen kivül álló hatalmaknál e szövetség természetére és valódi czéljaira nézve egy idcig uralkodott, mely nem volt hajlandó feltétlenül hinni azon ismételt biztositás őszinteségében, mely szerint az európai békének és az illető államok saját biztonságának fentartása képezi a hármas szövetség *egyedüli* czélját. Ezen bizalmatlanság mindinkább szűnő félben van, nevezetesen azon hatalmak részéről, melyek itt első sorban tekintetbe

jőnek: Franczia- és Oroszország részéről. A köztük és a hármas szövetség részesei közt való bizalom növekedésének következtében a külügyminister úr, — mintegy fényes illustratiójáúl a királyi megnyitó beszédben emlitett valamennyi hatalommal fennálló igen barátságos viszonyunknak — ezuttal minden tartózkodás nélkül kijelenthette, hogy »a franczia köztársasággal való viszonyunk igen barátságos alakot öltött, hogy azon véletlen esemény, miszerint királyunk és királynénk a franczia tengerparton időzött, ugy a franczia kormánynak, mint az ottani lakosságnak alkalmul szolgált a legnagyobb előzékenység és udvariasság tanusitására és hogy azon melegebb hang, mely ez által viszonyunkba beleviteteli, nálunk is teljes megértésről tanuskodó visszhangra talált, miként ez nyilvánvalóvá lett azon rémületes és utálatos katasztrófa alkalmával, mely Francziaországot oly mély gyászba döntötte.« Ugyanezt konstatálja a minister úr *Oroszországra* nézve; szerinte »ezzel való viszonyunk is teljesen barátságos, a két állam uralkodói azonos czélt tűztek ki magok elé, mindkettő a béke és népeik jólétének biztositására törekedvén és az illető kormányok csakis kötelességöket teljesitik, midőn a magok részéről is mindent elkövetnek ezen jó viszony előmozditására«.

A nemzetközi helyzetre nézve beállott ezen kedvező fordulat abban is nyilvánul, hogy a Balkán-félszigeten felmerülő események Európában többé nem idézik elő azt az idegességet,

melylyel azelőtt nem egyszer találkoztunk és igy monarchiánk is élénk érdeklődéssel ugyan, de minden nyugtalanság nélkül kiséri a Balkán-államokban előforduló eseményeket, nevezetesen azon kormányváltozást is, mely azoknak némelyikében újabb időben beállott. A mi különösen a velünk tőszomszédos *Szerbiát* illeti, a külügyi albizottság megelégedéssel vette tudomásul, hogy az új kabinet kormányra jutása óta az ezen királysággal addig is fennállott jó viszony nemcsak hogy nem változott, hanem melegségben még gyarapodott és hogy a fiatal király tapintata és szilárdsága biztos kilátást nyujt arra, miszerint Szerbia politikai állapotaiban végre be fog következni azon állandóság, mely magának a szerb királyságnak érdekében annyira kivánatos.

Bulgáriában szintén történt kormányváltozás és habár sajnálattal láttuk megválni a hatalomtól azon államférfiút, a ki a bolgár viszonyok megszilárdulása körül nem csekély érdemeket szerzett, monarchiánk — a keleti államoknak a szerződések határain belül gyakorolt önelhatározási jogát tiszteletben tartván — Bulgária iránti jóindulatát semmiféle személyiséghez vagy belpolitikai rendszerhez nem köti, és csak azt követeli, hogy, valamint maga számára csakis azon állást veszi igénybe, mely őt a berlini szerződés értelmében megilleti, úgy e határon túl menő befolyás más hatalomnak se engedtessék. Ennélfogva megnyugvással vette az albizottság a minister úr azon kijelentését, miszerint

eddigelé nem merült fel semminemű oly esemény, mely azon feltevésre jogositana, hogy az új bolgár kormány a fejedelemségnek oly nehezen kivívott szerződésszerű önállóságát bárkinek érdekében feláldozni, vagy a monarchiánkkal eddig fennállott jó viszonyt megmásitani szándékoznék.

A mi *Romániát* illeti, a minister ur kijelentette, hogy »azon barátságos viszonyok, melyek monarchiánk és ezen szomszéd királyság közt évek óta fennállanak, tartósaknak bizonyultak és hogy Románia a hármas szövetségen kivül álló hatalmak közt a legelsők egyike volt, mely e szövetségnek valóban békés czéljait felismerte, azokat magáéinak vallotta és a középeurópai hatalmakhoz való simulást kereste«. A külügyi albizottság ezen hivatalosan constatált tényt örvendetes tudomásul vette, mert a Romániával való barátságos viszony kétségtelenül monarchiánk érdekében áll, de áll ez fokozott mértékben Romániára nézve is, melynek monarchiánk egyedüli természetes támpontját képezi. Minthogy pedig a mai időben arra, hogy két állam közt tartós barátság fejlődjék, nem elegendő a kormányok egyetértése, hanem e barátságnak az illető népek közvéleményében is minél erősebb gyökérrel kell birnia, a külügyi albizottság nem hagyhatta figyelmen kivül azon tényt, hogy a Magyarország állami érdekei ellen román földön folytatott azon izgatások, melyek már két évvel ezelőtt a magyar delegáczió szine előtt szóba jöttek, azóta sem szüntek meg, hanem

talán még fokozott mértékben folynak. Igaz, hogy ezen üzelmek, daczára a nagy zajnak, melylyel szinre hozattak — a megjelenés napjával együtt letünő néhány hirlapi czikken kivül — sehol Európában semmiféle hatást nem tettek és előre láthatólag ezentúl sem fognak tenni, de egyfelől a magyar állam belpolitikáját hamis szinben tüntetik fel a román közvélemény előtt, másfelől pedig méltó indignácziót keltenek a magyar közvéleményben és igy mindkét oldalon oly hangulatot teremtenek, mely barátságos nemzetközi viszony állandósitására nézve legalább nem kedvező. A külügyi albizottság távol áll attól, hogy külügyi kormányunktól bárminő oly eljárást kivánjon, mely a szomszéd királyság önállási és függetlenségi érzetét sérti, vagy ez utóbbinak kormányától olyasmit várna, a mi az ottani törvényekbe ütközik, vagy az egyéni szabadságnak ama törvények által nem igazolható megszoritását czélozná. Hanem Magyarország igenis kivánhatja és kivánja is azt, hogy mindenek előtt azon sérelmek orvosoltassanak, melyek a hivatalosság szinével jelentkeznek, a többiekkel szemben pedig az ország törvényeinek teljes szigora alkalmaztassék és átalában alkalmas módon gondoskodva legyen arról, hogy Románia képes legyen teljes mértékben eleget tenni azon nemzetközi kötelezettségeknek, melyeket az egész Európában érvényes nemzetközi jog minden civilizált állam elé szab, ugy hogy minden egyes esetben minden kétséget kizáró módon köztudomásúvá váljék, miszerint a velünk

barátságos viszonyban álló kormány az ellenünk irányuló mozgalmat helyteleniti és azt nem csak anyagi, hanem erkölcsi támogatásban vagy elnézésben sem részesiti. Ez azon czél, melyet az albizottság nézete szerint e kérdésben külügyi kormányunknak szemmel kell tartania; e tekintetben a minister ur és az albizottság közt teljes egyetértés nyilvánult, valamint arra nézve is, hogy az eszközöknek és az eljárási módozatnak meghatározását kizárólag a minister urra kell bizni, a ki nemcsak, miként az magától érthető, eljárásáért a teljes felelősséget vállalja magára, hanem határozottan kijelentette, hogy ez ügyben *»a legnagyobb gondossággal meg fogja óvni nemcsak a monarchiának, hanem Magyarországnak érdekeit is«*.

Az előrebocsátottak alapján a külügyi albizottság azt inditványozza, hogy a tisztelt országos bizottság, miként évek során át, ugy most is *a fentebbiekben körvonalozott külügyi politika iránti helyeslésének, valamint az ezen politika vezetője iránti elismerésének és bizalmának kifejezést adni, a külügyministeriumnak 1895-iki költségvetését pedig átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni méltóztassék.*

* * *

A közös külügyministeriumnak 1895-re előirányzott *brutto-szükséglete,* a rendes és rendkivüli kiadásokat összevéve	3,801.000 frt.
1894-re előirányozva volt	3,737.300 »
tehát 1895-re a brutto-szükséglet **nagyobb**	63.700 frttal.
A *fedezet* az 1895-iki költségvetés szerint	116.500 frt.
1894-re előirányoztatott mint fedezet	116.500 »
a fedezet tehát változatlan marad.	
Az 1895-re előirányzott *brutto-szükségletből*	3,801.000 frtból
levonva az 1895-iki fedezetet	116.500 frttal,
marad, mint 1895-re fedezendő *netto-szükséglet*	3,684.500 frt.
és igy szemben az 1894-re előirányzott	3,620.800 »
netto-szükséglettel, az 1895-re előirányzott netto-szükséglet **nagyobb**	63.700 frttal.

A) Rendes kiadások.

I. CZIM.

a) Központi vezetés.

	1895-re előirányoztatik	1894-re megszavaztatott	1895-re e szerint
1. rovat. »A ministerium költségei« (1—38. tételszám)	507.600 frt	499.200 frt	+ 8.400 frt.
2. » »A házi, udvari és állami levéltár költségei« (39—47. tételszám)	48.100 frt	48.100 frt	—
3. » »A keleti akadémia« (48. tételszám) . .	33.600 frt	33.600 frt	—
Összesen . .	589.300 frt	580.900 frt	+ 8.400 frt.

Ezen többlet legnagyobb része, t. i. 6559 frt a rendszeres ötödéves fizetési előléptetésekre esik, mely összeg 167 frtnyi megtakaritás által 6392 forintra apad. Azonkivül a jutalmazásokra és segélyezésekre engedélyezett 5000 frt elégtelennek mutatkozván, a külügyminister úr kellő indokolás mellett ezen összegnek 2000 frttal való emelését kéri. Ezen két többleti tétel összevéve 8392 frtot, vagyis kerek összegben 8400 frtot tesz. Ezen czímnél a

külügyi albizottság egyszersmind megelégedéssel vette tudomásul, hogy a magyar delegácziónak évek óta nyilvánitott azon óhaja, hogy a házi, udvari és állami levéltárban egy második aligazgatói állás rendszeresittessék, mely magyar honpolgárral betöltendő, a minister úr által már is teljesittetett és hogy ezen állásra egy kiváló magyar tudós neveztetett ki.

Inditványozza tehát az albizottság, hogy

az I. czimnél »Központi vezetés«, mint rendes kiadás, megszavaztassék . . . . 589.300 frt.

b) **A rendelkezési alap** a mult évben megszavazott összeghez képest nem változván, inditványozza az albizottság, hogy

az I. czím alatt b) rendelkezési alap és részletes számadás alá nem eső költségek politikai tudósitásokra, mint rendes kiadás, megszavaztassék . . . . 600.000 frt.

II. CZIM.

Diplomatiai költségek.

		1895-re előirányoztatik	1894-re megszavaztatott	E szerint 1895-re
1. rovat:	»Diplomatiai fizetések (1—26. tételszám)	304.265 frt	306.265 frt	— 2.000 frt.
2. »	»Diplomatiai pótlékok« (1—26. tételszám)	731.675 »	727.675 »	+ 4.000 »
3. »	»Diplomatiai lakbérek« (1—26. tételszám)	39.660 »	39.660 »	—
4. »	»Drágasági pótlék a konstantinápolyi követségi személyzet részére« (1. tételszám)	3.000 »	3.000 »	—
5. »	»Követségi szolgálatbeli kiadások« (2. tételszám) . .	250.000 »	250.000 »	—
6. »	»Átalány helyettesitési költségekre« (3. tételszám) . .	12.000 »	12.000 »	—
7. »	»Utazási és költözködési költségek« (3. tételszám) . .	105.500 »	105.500 »	—
	Összesen . .	1,446.100 frt	1,444.100 frt	+ 2.000 frt.

Ezen 2.000 frtnyi többlet a konstantinápolyi egészségügyi kiküldött tiszteletdíjának felemelésére vonatkozik, mely az előterjesztésben kellően indokoltatván, inditványozza az albizottság, hogy

a II. czím alatt »Diplomatiai költségek«, mint rendes kiadás, megszavaztassék . . . . 1,446.100 frt.

III.

A consulsági hivatalok költségei.

	1895-re előirányoztatik	1894-re megszavaztatott	E szerint 1895-re
1. rovat. »Fizetések» (1—110. tételszám)	336.300 frt	325.360 frt	+ 10.940 frt.
2. » »Működési és helyi pótlékok (1—110. tételszám)	329.100 »	311.300 »	+ 17.800 »
3. » »Rendes szolgálati díjai és pótlékai azon egyéneknek, kik nem államhivatalnokok« (1—110. tételszám)	71.125 »	63.765 »	+ 7.360 »
4. » »Consulsági szolgálatbeli kiadások« (1. tételszám)	316.674 »	307.475 »	+ 9.199 »
5. » »Napidíjak és útiköltségek« (2. tételszám)	45.000 »	40.000 »	+ 5.000 »
6. » »Tényleges consulsági hivatalnokok berendezkedési segélyezése« (3. tételszám)	10.000 »	10.000 »	+ — »
7. » »Jutalmazásokra és segélyezésekre« (4. tételszám)	8.000 »	8.000 »	+ — »
Összesen . . .	1,116.199 frt	1,065 900 frt	+ 50.299 frt

kerek számban . . . . . 1,116.200 frt.

Ezen czím alatt az ötéves fizetésemelési rendszer alapján tulajdonképen a fentebbinél 3.400 frttal nagyobb többlet volna megszavazandó, de miután egyes megtaka-

ritások összevéve ugyanily összegre mennek, mint végeredménya »fizetéseknél« szükségleti többlet nem mutatkozik és csakis a fent kimutatott 50.300 frtnyi szükségleti többlet marad fenn. Ez az előterjesztésben részletesen kimutatott kisebb felemelésekből ered, melyek ugyanott tüzetesen indokoltatnak. Nagyobb tétel, t. i. 20.000 frt csakis a Pittsburgban felállitandó tényleges konzulság által vétetik igénybe, mely összeg ellen a külügyi albizottság nemcsak hogy kifogást nem tesz, hanem a minister ebbeli intézkedését elismerésre méltónak tartja azon számos honfitársunk érdekében, a kik évenként Pennsylvániába kivándorolnak. Csakis azon óhajnak adott kifejezést az albizottság, hogy ezen pittsburgi konzulságnál legalább egy oly egyén alkalmaztassék, ki a magyar és ha lehet a tót nyelvben is jártas és ki a magyar törvényeket ismeri, ugy hogy a hozzá forduló magyar honpolgároknak kellő utbaigazitással szolgálhasson. A külügyminister ur kijelentette, hogy az illető kinevezéseknél ezen óhajt tekintetbe fogja venni. Ezek után inditványozza az albizottság, hogy

a III. czím alatt »Consulsági hivatalok költségei«, mint rendes kiadás, megszavaztassék . . . . 1,116.200 frt.

B) Rendkivüli kiadás.

I. CZIM.

Ezen czímnél rendkivüli kiadás nincs.

II. CZIM.

Diplomatiai költségek.

A mult évre megszavazott összegekkel szemben csak annyiban történt változás, a mennyiben a külügyminister ur ezen rendkivüli kiadások közé egy 3000 forintnyi tételt vesz fel, mint a yeniköi nyárilak épitésére és berendezésére a közös activákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek első törlesztési járadékát. A külügyministerium ugyanis az indokolásban elősorolt okoknál fogva mulhatlanul szükségesnek tartja, hogy a konstantinápolyi nagykövet számára Yeniköben az eddig kibérelt nyaraló helyett saját nyári lak

építtessék és berendeztessék. Az ebbeli költség kerek számban 300.000 frtra fog rugni. Nehogy azonban a költségvetés ilyen jelentékeny hiteligénynyel terheltessék, a külügyministerium mindkét állam kormányaival tárgyalásokat folytatott és azoknak beleegyezését kinyerte a részben, hogy azon 300.000 frt kamatmentesen két egyenlő részletben, melyeknek elseje még 1894-ben, a másik pedig 1895-ben folyóvá tétetik, vissszafizetési kötelezettség mellett a közös activák jövedelmeiből vétessék fel. A visszafizetés módozataira nézve azon megállapodás jött létre, hogy az 1894-ben folyóvá tett 150.000 forintot illetőleg az 1895-iki költségvetésbe 3000 frt vétessék fel, mint az első törlesztési részlet, a többi törlesztési részletek pedig 1896-tól kezdve évenként 6000 frttal állittassanak be, ugy hogy az egész 300.000 frtnyi előleg 51 év alatt törlesztve legyen. Az albizottság az előterjesztett adatokból meggyőződvén arról, hogy 1. ezen nyárilak épitésének megkezdése a delegáczió összejöveteléig nem volt elhalasztható, 2. hogy a 300.000 frtnyi költség szakértőknek a helyszinén eszközölt tanulmányai és felvételei alapján indokolva van, 3. a magyar kir. pénzügyminister részéről biztositást nyervén az iránt, hogy a közös aktivák jövedelmének a fentebbi czélra való felhasználása iránt a magyar országgyüléstől kellő módon felhatalmazás fog kéretni, a szóban forgó költségvetési tétel ellen kifogást nem tesz, hanem inditványozza, hogy:

a 11. czímhez »Diplomatiai költségek«, mint rendkivüli kiadás, megszavaztassék:

a) a rendelkezés alatt levők fizetése	*12.600 frt,*
b) harmadik részlet egy palotának Londonban való megvétele végett a közös aktivákból kölcsön vett 600.000 frt visszafizetésére	*11.000 »*
c) első részlet a jeniköi nyári lakház épitéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek visszafizetésére	*3.000 »*

III. CZIM.

Consulsági kiadások.

Itt nem állván be változás a mult évben megszavazott összegekkel szemben, inditványozza az albizottság, hogy: *a III. czímnél »Consulsági kiadások«, mint rendkivüli kiadás megszavaztassék:*

a) az európai dunai bizottság költségei	*3.800 frt,*
b) külföldön tartózkodó honpolgárok segélyzésére és hazaszállitására	*15.000 »*
c) a konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére	*2.000 »*
d) a bombayi főconsulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltendő nyári idény alatt	*2.000 »*
Összesen . . .	*22.800 frt.*

C) Fedezet.

A fedezeti tételek természetükre nézve nem változtak és csak az egyes összegek lettek a tényleges eredményekhez képest módositva. Egészben véve a fedezet végösszege a mult évben megszavazottal egyenlő. Inditványozza tehát az albizottság, hogy *mint fedezet megszavaztassék:*

2. czím:	diplomatiai kar:		
	jövedelmi adó		17.500 frt
3. »	konzulságok:		
	a) konzulsági jövedelmek . .	83.500 frt	
	b) jövedelmi adó	9.000 »	
	c) szolgálati díjak	6.500 »	99.000 »
	összesen		116.500 frt.

D) Póthitel.

Külön előterjesztésben a közös külügyministerium 1894-re 39.000 frtnyi póthitel engedélyezését kéri, még pedig *a)* 26.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palotánál szükségesnek mutatkozó épitkezés; *b)* 13.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palota mellékhelyiségeinek, ugy mint a konzulsági hivatal épületének, valamint a konzul

és néhány nagykövetségi hivatalnok lakását magában foglaló szomszédos kőépület helyreállitására, mely épületek a f. évi julius 10-iki földrengés által tetemesen megrongáltattak. Mindkét tétel az előterjesztésben kellően indokoltatván, inditványozza az albizottság, hogy

a külügyministeriumnak az 1894-ik évre a II. czim Rendkivüli szükséglethez 39.000 frtnyi póthitel engedélyeztessék és pedig a) 26.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palotánál szükséges épitkezésre; b) 13.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palota mellékhelyiségeinek, ugy mint a konzulsági hivatal épületének, valamint a konzul és néhány nagykövetségi hivatalnok lakását magában foglaló szomszédos kőháznak helyreállitására.

Budapesten, 1894. évi szeptember 28-án.

Falk Miksa s. k.,
a külügyi albizottság előadója.

Tisza Kálmán s. k.,
a külügyi albizottság elnöke.

10. szám.

(III. ülés. 1894. október 2-án. 18. jegyzőkönyvi pont)

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság

tengerészeti albizottságának

jelentése

a közös hadügyministerium „B" hadi tengerészet 1895. évi költségvetéséről.

Rendes kiadások:

1895. évre előirányoztatik	10,127.060 frt.
1894. évre megállapittatott	9,912.680 »
1895. évre több . . .	214.380 frttal.

Rendkivüli kiadások:

1895. évre előirányoztatik	2,854.200 frt.
1894. évre megállapittatott	2,565.000 »
1895. évre több . . .	289.200 frttal.

Az összes előirányzat 1895. évre tehát 503.580 frttal haladja meg az 1894. évi költségvetést.

Ezen többlet a rendes kiadásoknál részben a már az 1894. évi költségvetés alkalmával hozott határozatok természetes következménye, u. m. a hadapródok tényleges létszámának a tervezett létszám szerinti kiegészitése, a belcső hálózat szakában képzett altisztek szervezése, 650 ujonczuak a létszámon felül való vezetése és már megkezdett hajóépitések folytatása által idéztetik elő, részben a szolgálat érdekében elkerülhetlen szükségeseknek mutatkozó ujabb igények kielégitése folytán merül fel, valamint az ellátási szükséglet is tetemesen nagyobb összeggel szerepel; a rendkivüli kiadásoknál mutatkozó többszükséglet azonban tisztán a már munkába vett hajóépitéseknek gyor-

sabb folytatása, valamint ezen hajóknak ágyúk, fegyverek és lőszerrel való ellátásában találja indokolását.

Ezen költségvetés átalános tárgyalása alkalmával azon viszás helyzetről is emlités tétetvén, hogy Fiume városban és kikötőben, melyet a nagyobb tengeri hatalmak hajói is gyakran meg szoktak látogatni, nincs üteg, mely az érkező hajók üdvlövéseit viszonozhatná és kérdés intéztetvén, hogy mi gátolja annak létesitését, daczára a több évvel ezelőtt már emelt sürgetésnek, a hadi tengerészet vezetője azon felvilágositást nyujtotta, hogy egy ilyen üteg felállitása elvi akadályokba egyátalában nem ütközik, annak felállitását eddigelé merőben helyi nehézségek gátolták, kész azonban egy ilyen üteg felállitásával behatóan foglalkozni és megállapodásait, esetleg eljárásának eredményét az országos bizottsággal annak idején közleni.

Midőn az albizottság még kiemelné, hogy a költségvetés különben az eddigi keretben mozog, nagy óvatossággal és a hadi tengerészet érdekeinek megóvása mellett, nagy takarékossággal van összeállitva, a részletekre nézve véleményét és javaslatait a következőkben terjeszti elő:

A) Rendes szükséglet.

1. CZIM.

Fizetések.

1895. évre előirányoztatik	. . . .	1,479.600 frt.
1894. évre megállapittatott	. . . .	1,466.930 »
	1895. évre több . . .	12.670 frttal.

Ezen többlet első sorban a hadapródok létszámának a rendszeresitett létszámnak megfelelő kiegészitése, továbbá a tengerészeti szolgák 3-ik osztályának felhagyásával, az ezen osztályba tartozó szolgáknak a 2-ik, illetve 1-ső osztályba való beosztása által és végre szabályszerű előléptetések és korpótlékok által idéztetik elő.

A hadapródok számának a rendszeresitett létszám szerinti kiegészitése már az 1894. évi költségvetés alkalmával rendeltetett el és igy lényegileg már hozott határozatnak végrehajtását képezi; ellenben a szolgák újabbi osztályozásának és ezzel karöltve illetményeik felemelésének indokául azon körülmény szolgál, hogy a hadseregnél ugyanilyen szabályozás eszközöltetik azon tekintetnél fogva, mert a 3-ik osztályú szolgák illetményei oly szűken voltak meg-

állapitva, hogy mellékjövedelem hiányában azok a megélhetés legszükségesebb feltételeit sem voltak képesek nyujtani.

Az albizottság ennélfogva ezen czím előirányzata ellen kifogást nem tesz és azt . . . . **1,479.600** frttal *ajánlja elfogadásra.*

2. CZIM.

Zsoldok és ruházati átalányok.

1895. évre előirányoztatik	1,275.820	frt.
1894. évre megállapittatott	1,261.870	»
1895. évre több . . .	13.950	frttal.

Ezen többlet a következő okokra vezethető vissza:

a) a belcsőhálózat szakában képzett altisztek szervezésének befejezése;

b) 650 ujoncznak első katonai kiképeztetésük tartama alatt létszámon felüli vezetése és

c) a pólai tengerészeti fegyintézetben alkalmazott kulcsároknak és az oda vezényelt matrózoknak, valamint a tengerészeti törvényszéknél és a hajóraj-törvényszéknél működő jegyzőkönyvvezetőknek a létszámon felül való vezetése.

Az *a)* és *b)* pontokban foglaltak csak folytatását és befejezését képezik azon intézkedéseknek, melyek már az 1894. évi költségvetés alkalmával kezdeményeztettek és elhatároztattak és igy itt ujabb indokolást nem igényelnek; ellenben a *c)* alatt foglalt intézkedés szükségét indokolttá teszi azon körülmény, hogy a matróz-hadtest békejelenléti állománya alig elegendő a tengeri és szárazföldi szolgálat soknemű teendőire, miért is ugy a fegyintézeti kulcsárok, valamint a jegyzőkönyvvezetőknek a létszámon felül való vezetése a hadi tengerészet egyéb fontos érdekeinek megóvása szempontjából annál inkább indokolt intézkedésnek válik be, minthogy ugyancsak a cs. és kir. hadseregnél is, sem a fegyintézetekben szükséges legénység, sem az igazságügyi szolgálatban alkalmazott jegyzőkönyvvezetők a csapatok létszámába nem számittatnak.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott . **1,275.820** frtot *elfogadásra ajánlja.*

III. CZIM.

Szolgálat a szárazföldön.

1895. évre előirányoztatik	803.830 frt.
1894. évre megállapittatott	787.780 »
1895. évre több . . .	16.050 frttal.

Ezen többlet első sorban az 1. és 2. czímnél már emlitett intézkedéseknek természetes folyománya, további okai abban rejlenek, hogy a lakbér Pólában 1.900 frttal emelkedett és az ágykoptatási átalány naponkint és fejenkint 1 krról $1^1/_2$ krra emeltetett.

A lakbér emelkedése az által okoztalik, mert némely természetbeni lakás részint egészségügyi szempontból, részint azoknak más szolgálati czélokra való felhasználása folytán felhagyatott. Az ágykoptatási átalány a hadsereg vezetősége által emeltetett fel, azonban tényleges kiadást nem képez — mert átmeneti természettel birván — az a közös hadsereg bevételeinél mint »nem tulajdonképeni saját bevétel« a XXIV. czímnél a kincstárnak visszatérül.

Mindezeknél fogva az albizottság az előirányzott . **803.830** frtot *elfogadásra ajánlja.*

IV. CZIM.

Szolgálat a tengeren.

1895. évre előirányoztatik	1,496.000 frt.
1894. évre megállapittatott	1,441.020 »
1895. évre több . . .	54.980 frttal.

Ezen többszükséglet előidézésében közreműködnek:

a) egy harmadik hajónak tengerentúli kiküldetésére vonatkozó költségeinek előirányzása;

b) a hadapródok tervezett létszámának teljes betöltése és

c) a hajó-élelmi adag árának néhány élelmi czikk megdrágulása következtében szükségessé vált felemelése.

A harmadik hajó kiadásainak felvételét a költségvetésbe azon körülmény teszi szükségessé, hogy — bár csak két hajó küldetik ki — azok utazásainak tartama 16—20 hóra terjed és igy egy éven át kiküldetésben van 4—6 hónapig 4 hajó, további 2 hónapig 3 hajó és csak 4 hónapon át 2 hajó. A tényleg kiküldetésben levő hajók

száma egy éven át tehát 3. A költségvetésnek ez okból való emelése tehát annak a tényleges állapottal való összhangba hozatalát jelenti. Tetemes emelést okoz az élelmi adagok árának emelése is, minthogy különféle élelmi czikknek megdrágulása folytán a hajó-élelmi adag ára a földközi és adriai tengeren levő hajóknál 2 krral, az iskola- és kikötő-hajóknál 1 krral emeltetett.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott . 1,495.000 frtot
lfogadásra ajánlja

V. CZIM.

Intézetek.

A) alatti alczím.

Vizrajzi hivatal.

1895. évre előirányoztatik	26.110 frt.
1894. évre megállapittatott	23.810 »
1895. évre több . . .	2.300 frttal.

Annak megemlitése után, hogy 1875. év óta ezen alczímnél most fordul elő legelőször költségszaporitás, az albizottság tekintettel arra, hogy ezen többlet a csillagda anyagszereinek szaporitása és a könyvtárnak kibővitése által okoztatik, az előirányzott . . . . **26.110** frtot
elfogadásra ajánlja.

B) alatti alczím.

Tengerészeti akadémia.

1895. évre előirányoztatik	91.760 frt.
1894. évre megállapittatott	97.220 »
1895. évre kevesebb . . .	5.460 frttal.

Az előirányzat apasztása onnan származván, hogy 1895. évben az előző évhez képest 23 növendékkel kevesebb fog kiszemeltetni, az albizottság az előirányzott . . . . **91.760** frtot
elfogadásra ajánlja.

C) alatti alczím.

Tengerészeti alreáltanoda, továbbá nép- és polgári iskola.

1895. évre előirányoztatik . . . . 1.860 frt.

Ugyanannyi, mint 1894. évre. Az albizottság *elfogadásra ajánlja.*

D) alatti alczím.

Tengerészeti kórházak.

1895. évre előirányoztatik . . . . 100.880 frt.

Ugyanannyi, mint 1894. évre. Az albizottság *elfogadásra ajánlja.*

VI. CZIM.

A hajóhad anyagszerének karbantartása, pótlása és üzeme.

A) alczím.

Anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban.

1895. évre előirányoztatik . . . . 2,047.000 frt.

B) alczím.

Anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertáron kivül.

1895. évre előirányoztatik . . . . 484.000 frt.

A) és *B)* alczím együtt . . . . 2,531.000 frt.

1894. évre ezen két alczímnél együttesen megállapittatott . . . . 2,500.200 frt.

1895. évre több . . . 30.800 frttal.

Az előirányzat ezen emelése az által okoztatik, hogy a fokozott igények, melyek a tengerszertár müködése iránt támasztatnak, nevezetesen a torpedo-sajkák kifogástalan karbantartása, a munkaerők, különösen a teherhordók számának szaporitását követelik.

Az albizottság ezen indoknál fogva az *A)* és *B)* alczímekre előirányzott összegeket együttesen egy összegben **2,531.000** frttal *ajánlja elfogadásra.*

C) alczím.

Hajóépitések, gépek és kazánok.

1. tétel.

A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete

1895. évre előirányoztatik . . . . **850.000** frt.

Az albizottság *elfogadását ajánlja.*

2. tétel.

Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére a 200.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete

1895. évre előirányoztatik	26.000 frt.

Ezen gépek és hozzátartozó kazánjaik, valamint a hajótesteken szükséges alkalmasitási munkáknak költségei eredetileg 200.000 frtban lettek megállapitva. Ezen előirányzatra

1893. évben megszavaztatott	100.000 frt.
1894. » »	80.000 »
1895. évre előirányoztatik	26.000 »
Összesen tehát	206.000 frt.

Az eredeti előirányzat tehát 6.000 frttal van túllépve. Minthogy azonban ezen csekély túllépés eléggé van indokolva az által, hogy az átalakitási munkálatok a hajók testén sokkal nagyobb terjedelmüek, mint a hogy az előre látható lett volna, az albizottság ezen túllépés iránt kifogást nem emel és az előirányzott . . . . **26.000** frtot *elfogadásra ajánlja.*

3. tétel.

Pótkazánok.

1895. évre előirányoztatik	130.000 frt.
1894. évre megállapittatott	80.000 »
1895. évre több . .	50.000 frttal

A pótkazánok előirányzata mindig azon hajók minőségétől és számától függvén, melyek pótkazánokkal ellátandók, igen természetes, hogy tetemes ingadozásoknak van alávetve. Az albizottság a javasolt pótkazánok szükségéről meggyőződést szerezvén, az előirányzott összeg ellen kifogást nem tesz. Kiemelendőnek véli azonban, hogy az előirányzatnak jelentékeny része — 22.000 frt — a torpedó-sajkák számára egy új kazántypus szerinti két kazán beszerzésére forditandó, mely kazántypus (vizcsőkazánok) kimagasló előnyei és takarékos üzeme folytán már a nagy tengeri hatalmaknál alkalmazásban van. Ezen kazánok nagyobb költségei indokolják egyuttal a torpedósajkák pótkazánjainak nagyobb előirányzatát is.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott **130.000** frtot *elfogadásra ajánlja.*

VII. CZIM.

Fegyverezés.

1895. évre előirányoztatik	235.000 frt.
1894. évre megállapittatott	233.000 »
1895. évre több . . .	2.000 frttal.

Alakilag nagy eltérés mutatkozik a mult évi költségvetéshez képest. Ugyanis az 1894. évi költségvetésben ezen czím szükséglete *A)*, *B)*, *C)*, *D)*, *E)* és *F)* alczímekre volt felosztva, mig jelenleg az egész szükséglet egy tételben, egy összegben javasoltatik. Az eltérés azonban lényegileg nem oly jelentékeny, mert 1894. évben ép ugy, mint a megelőző években is ezen czím *A)*, *B)*, *C)* és *D)* alczímek között az átruházási jog meg lévén adva, azok szükséglete egy összegben lett megállapitva és csak az *E)* és *F)* alczímek szám szerint csekély jelentőségű szükségletei lettek külön megállapitva. Minthogy pedig az *E)* és *F)* alczímek tárgyai a többi alczímek tárgyaival rokontermészetűek és azokkal szorosabb kapcsolatban állanak, az albizottság a helyes költségvetési szerkesztés szempontjából az elszámolás és könyvvezetés egyszerűsitésére is előnyösnek mutatkozó ezen újitás ellen kifogást nem emel és a csekély többletet feltüntető előirányzatot . . . . **235.000** frtot egy tételben *ajánlja elfogadásra.*

VIII. CZIM.

Szárazföldi és vizi épitkezések.

1895. évre előirányoztatik	244.300 frt.
1894. évre megállapittatott	240.970 »
1895. évre több . . .	3.330 frttal.

Az épületek szaporodásával azok karbantartási és világitási költségei is karöltve járnak, miért is az albizottság az előirányzott . . . . **244.300** frtot *elfogadásra ajánlja.*

IX. CZIM.

Különös tengerészeti kiadások.

1895. évre előirányoztatik	195.070 frt.
1894. évre megállapittatott	195.000 »
1895. évre több . . .	70 frttal.

Az albizottság az előirányzott . . . . **195.070** frtot *elfogadásra ajánlja.*

X. CZIM.

Ellátási költségek.

1895. évre előirányoztatik	739.830 frt.
1894. évre megállapittatott	672.140 »
1895. évre több . . .	67.690 frttal.

Az előirányzat az ellátási illetékeket élvező személyzet 1894. évi január végén levő tényleges létszámán alapul, megtoldva az *A*) és *E)* alczímek alatti élvezmények 3 százalékával. Ez utóbbi intézkedés most használtatik először.

Az albizottság a 3 százalékos megtoldást indokolva látja az által, hogy a január végén mutatkozó létszám a szolgálati év bekövetkeztéig — és az alatt is rendesen szaporodik — és azt alkalmasnak tartja arra, hogy a mutatkozó tényleges igény és a január havi állomány közti különbséget megszüntesse, ez által lehetővé is tétetvén a túlkiadások jövőbeni elkerülése, melyek ezen czímnél a zárszámadásokban folytonosan mutatkoztak.

Mindezeknél fogva az albizottság az előirányzott . **739.830** frtot *elfogadásra ajánlja*

Saját jövedelmek.

1895. évre előirányoztatik . . . . **100.000** frt.

Ugyanannyi, mint a mult évben. *Az albizottság elfogadásra ajánlja.*

B) Rendkivüli szükséglet.

Az V. czímhez:

Intézetek.

Tanszerek és segédeszközök beszerzésére a tengerészeti akadémiában és a tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz előirányoztatik . . . . **5000** frt.

Az albizottság elfogadásra ajánlja.

A VI. czímhez.

A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme.

C) alczímhez. Hajóépitések, gépek és kazánok.

1. tétel.

»Kaiserin und Königin Maria Theresia« nevű 5.200 tonnás. (C) czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek 6-ik részletére

előirányoztatik . . . . 20.000 frt.

Elfogadásra ajánltatik.

2. tétel.

5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek 3-ik részletére

előirányoztatik . . . . 790.000 frt.

Elfogadásra ajánltatik.

3. tétel.

5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek 2. részletére

előirányoztatik . . . . , ... 760.000 frt.

Elfogadásra ajánltatik.

4. tétel.

Hat síktengert járó torpedó-sajka; első részletére.

előirányoztatik . . . . 180.000 frt.

Uj tétel, melynek felvétele a torpedo-flotilla kiépitésének szükségével indokoltatik. A hat torpedo-sajkának összköltsége 1,080.000 frtra van előirányozva, melynek első részletét képezi az előirányzott . . . . 180.000 frt.

Az albizottság a hat torpedo-sajkának épitését a hajóraj megállapitott szervezetének megfelelőnek találván, az előirányzott . . . . 180.000 frtot *elfogadásra ajánlja.*

A VII. czímhez.

Fegyverezés.

Előirányoztatik . . . . 833.000 frt.

A költségvetés rendes kiadásai 7. czímének megfelelőleg itt is azon módositás foglaltatik, hogy az

eddigi *A—F)* alczímek helyett a szükséglet egy tételben, egy összegben ajánltatik megszavazásra. Ugyanazon okok, melyek a rendes szükséglet 7. czíménél mérvadók voltak ezen alaki módositásra, itt is teljes mértékben fenforognak.

A mi az előirányzat pénzügyi részét illeti, ugy az előirányzat 125.500 frttal haladja ugyan túl a mult évi előirányzatot, azonban ezen többletet igazolja az, hogy ugy az *A.*, *B.* és *C.* partvédő hajók számára beszerzendő ágyúk stb., valamint a »Kaiserin und Königin Maria Theresia« czirkáló koshajó- és a három partvédő hajó számára beszerzendő lőszerekről nagyobb mértékben kellett gondoskodni.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott . **833.000** frtot *egy tételben elfogadásra ajánlja.*

A VIII. czímhez.

Szárazföldi és vizi épitkezések.

A) alczímhez. Különféle épitkezések.

1895. évre a következő tételek alatt előirányoztatik:

1.	tétel.	Az épitkezések folytatása a teodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson	60.000	frt.
2.	»	Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen	40.000	«
3.	»	Legénységi barakkok épitésének folytatása; az ujabbi 112.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	28.000	»
4.	»	Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	13.000	»
5.	»	Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	12.300	»
6.	»	Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete	16.000	»
7.	»	Póla vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	11.900	»

8. tétel.	Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és a gépsuhanczok műhelyének elhelyezése céljából; a 85.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	30.000	frt
9. »	Egy épület épitése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére	25.000	»
10. »	A járvány-kórház körüli térség szabályozása és elzárása, ugymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása	15.500	»
11. »	Egy második postagalamb-állomás épitése Pólában	2.400	»
12. »	Vizmérők beszerzése	2.100	»

Az albizottság meggyőződvén az előirányzott tételek szükséges voltáról, azokat különkülön egyenkint *elfogadásra ajánlja.*

A IX. czímhez.

Különös tengerészeti kiadások.

1. tétel.	Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére előirányoztatik	10.000	frt.

Az albizottság az előirányzatot *elfogadásra ajánlja.*

A tengerészeti albizottság javaslatai szerint, tehát a közös hadügyministerium *B)* hadi tengerészet 1895. évi költségvetése következőleg volna megállapitandó:

I. Rendes szükséglet.

1. czím:	Fizetések	1,479.600	frt.
2. »	Zsoldok és ruházati átalányok	1,275.820	»
3. »	Szolgálat a szárazföldön	803.830	»
4. »	Szolgálat a tengeren	1,496.000	»
5. »	Intézetek:		
	A) alczím: vizrajzi hivatal	26.110	»
	B) » tengerészeti akadémia	91.760	»
	C) » » alreáltanoda, valamint nép- és polgári iskola .	1.860	»
	D) » » kórházak	100.880	»

6. czím:	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:		
	A) alczím: anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban		
	B) » anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertár keretén kivül	2,531.000	frt.
	C) » hajó-épitések, gépek és kazánok:		
	1. tétel. A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó; a 3,500.000 forintnyi összes szükségletnek harmadik részlete . .	850.000	»
	2. » Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére; a 206.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . .	26.000	»
	3 » Pótkazánok	130.000	»
7. »	Fegyverezés	235.000	»
8. »	Szárazföldi és vizi épitkezések	244.300	»
9. »	Különös tengerészeti kiadások	195.070	»
10. »	Ellátási költségek	739.830	»
	Összesen . . .	10,227.060	frt.
	Ebből levonva a saját jövedelmeket . . .	100.000	»
	Marad fedezetlen szükséglet . . .	**10,127.060**	frt.

II. Rendkivüli szükséglet.

5. czímhez.	Intézetek:		
	Tanszerek és segédeszközök beszerzése a tengerészeti akadémiában és tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz	5.000	frt.
6. czímhez.	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:		
	C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:		
	1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia«, 5.200 tonnás *(C)* czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek hatodik részlete . .	20.000	frt

	2. tétel.	5.500 tonnás »*B*« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	790.000 frt.
	3. »	5.500 tonnás »*C*« partvédő hajó; a 3.500.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	760.000 »
	4. »	hat sík tengert járó torpedósajka; az 1,080.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	180.000 »
7. czímhez.	Fegyverezés		833.000 »
8. »	Szárazföldi és vizi épitkezések:		
	A) alczím. Különféle épitkezések:		
	1. tétel.	Az épitkezések folytatása a teodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson .	60.000 »
	2. »	Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen	40.000 »
	3. »	Legénységi barakkok épitésének folytatása; az ujabbi 112.000 forintnyi összes szükségletnek első részlete .	28.000 »
	4. »	Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . .	13.000 »
	5. »	Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete . .	12.300 »
	6. »	Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . .	16.000 »
	7. »	Póla vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi öszszes szükségletnek második részlete	11.900 »
	8. »	Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és a gépsuhanczok műhelyének elhelyezése czéljából; a 85.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . .	30.000 »

9. tétel	Egy épület építése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére	25.000 frt.
10. »	A járvány-kórház körüli térség szabályozása és elzárása, úgymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása	15.500 »
11. »	Egy második postagalamb-állomás építése Pólában	2.400 »
12. »	Vizmérők beszerzése	2.100 »
9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:		
1. tétel.	Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére	10 000 »
	Összesen . .	**2,854.200** frt.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember 25-én.

Gróf Batthyány Lajos s. k.,
a tengerészeti albizottság elnöke.

Dániel Ernő s. k.,
a tengerészeti albizottság előadója.

A közösügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság

tengerészeti albizottságának

jelentése

a közös hadügyministerium „B" hadi tengerészet azon előterjesztése tárgyában, melyben egy a haditengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletében engedélyezett hitel felhasználási és elszámolási határidejének meghosszabbitása kéretik.

Tekintettel arra, hogy a kisérletek az új ágyúknál használandó lőport, valamint a belföldön beszerzendő nagyobb csőbelméretű aczéllövegeket illetőleg még nincsenek befejezve s ennélfogva a lőszer beszerzésére az 1893. évre megszavazott összeg teljes felhasználása az illető hitelidőszak lejárata előtt nem lehetséges, az albizottság a felhasználási és elszámolási határidőnek kért meghosszabbitását indokoltnak tartván, a következő határozat elfogadását ajánlja:

»A közös hadügyministeriumnak a »B« hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletben a 7. czímhez *A), B), C), D)* alczím »Ágyúk stb.« alatt engedélyezett 636.000 forintnyi összegből, a *C)* alczím alatt lőszer beszerzésére engedélyezett 228.000 forintnyi hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély megadatik.«

Kelt Budapesten, 1894. szeptember 25-én.

Gróf Batthyány Lajos s. k.,
a tengerészeti albizottság elnöke.

Dániel Ernő s. k.,
a tengerészeti albizottság előadója.

11. szám

(III. ülés, 1894. október 2-án 36. jegyzőkönyvi pont.)

A pénzügyi albizottság

jelentése

a közös pénzügyministeriumnak az 1895-ik évre előirányzott költségvetése tárgyában.

Szükséglet.

I. CZIM.

Központi vezetés.

E czím alatt 112.100 frt van előirányozva. Az 1894. évre meg volt szavazva e czímen 113.180 frt. Igy tehát 1.080 frttal kisebb összeg van előirányozva. Ezen különbözet onnan ered, hogy kisebb szükséglet van az állandó illetmények 12. tételénél egy számtiszti állomásnak a legkisebb fizetéssel való betöltése folytán 98 frttal; a változó kiadások 20. tételénél: »Napidíjak és utiköltségek« 2.000 forinttal, mert a delegatiók 1895-ben Bécsben fognak ülésezni. Összesen tehát kisebb a szükséglet 2.098 frttal. Ezzel szemben többszükséglet van az állandó illetményeknél magasabb fizetési fokozatokba való előléptetések folytán 1.005 frttal; a változó kiadások 22. tételénél »Szolgák ruházata« 13 frttal, összesen tehát 1.018 frttal. Ha a többszükséglet a jelzett kisebb szükségletből levonatik, marad a fent összesen 1.080 frttal kimutatott kisebb szükséglet.

Az albizottság az előirányzott . . . . **112.100** frtot *megszavazásra ajánlja.*

II. CZIM.

Központi pénztár.

E czímen 25.310 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 25.680 frttal szemben 370 frttal kisebb összeg. Ezen különbözet onnan ered, hogy az állandó illetményeknél a megüresedett állomásoknak a legkisebb fizetési fokozatokban való betöltése folytán a 3. és 5. tételnél 425 frttal kisebb szükséglet fordul elő. Ezzel szemben a változó kiadások 10. tételénél: »Szolgák ruházata« 55 frttal többszükséglet van. Ha a többszükséglet a fenti kisebb szükségletből levonatik, a bekezdésben kimutatott 370 frtnyi kisebb szükséglet mutatkozik.

Az albizottság az előirányzott . . . . **25.310** frtot *megszavazásra ajánlja.*

III. CZIM.

Számosztály.

E czímen 41.210 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 40.040 frttal szemben 1.170 frttal nagyobb összeg. Ezen különbözet onnan ered, hogy többszükséglet van az állandó illetményeknél magasabb fizetési fokozatokba való előléptetések folytán 1.364 frttal és a változó kiadások 10. tételénél »Szolgák ruházata« 2 frttal, összesen tehát 1.366 frttal. Ezzel szemben kisebb szükséglet van az állandó illetményeknél a megürült állomásoknak a legalacsonyabb fizetési fokozatokban való betöltése folytán 196 frttal. Ha e kisebb szükséglet a fenti többszükségletből levonatik, marad a bekezdésben kimutatott 1.170 frtnyi többszükséglet.

Az albizottság az előirányzott . . . . **41.210** frtot *megszavazásra ajánlja.*

Nyugdíjak.

Nyugdíjakra és állandó élvezményekre, mint rendes szükséglet az 1895. évre 1,841.400 frt van előirányozva, a mely összeg a folyó évre megszavazott 1,846.200 frttal szemben 4.800 frttal kisebb. E kisebb szükséglet onnan ered, hogy a IV. és VI. czímnél 7.500 frttal kisebb, a VII.

és VIII. czímnél pedig 2.700 frttal nagyobb szükséglet fordul elő.

Az albizottság a ministerium által a kezelése alatt álló nyugdíjakra és illetményekre nézve vezetett lajstromot a mutatkozó apadás és szaporulat figyelembe vétele mellett vizsgálat alá vette és minthogy azokat a költségvetés tételeivel egyezőknek találta, a következő öt czím alatt ajánlja megszavazásra:

IV. CZIM.

A közös külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei.

E czímen 370.000 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 376.000 frttal szemben 6.000 frttal kevesebb. Ezen kisebb szükségletet a szabályszerű nyugdíjak apadása igazolja.

Az albizottság az előirányzott . . . . **370.000** frtot *megszavazásra ajánlja.*

V. CZIM.

A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak.

E czímen 1,320.000 frt van előirányozva. Az 1887: XX. t.-cz. 36. §-a értelmében ezen összeg változatlan átalányképen vétetett fel e czím alatt, mig az ezen összegen túl felmerülő szükséglet a hadmentességi díjalap kamataiból nyer fedezetet.

Az albizottsag az előirányzott . . . . **1,320.000** frtot *megszavazásra ajánlja.*

VI. CZIM.

A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak stb. nyugdíjai és ellátási élvezményei.

E czím 38.000 frttal van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 39.500 frttal szemben 1.500 frttal kisebb összegben. E czím természeténél fogva évről-évre kisebb összeget igényel.

Az albizottság az előirányzott . . . . **38.000** frtot *megszavazásra ajánlja.*

VII. CZIM.

A közös pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei.

E czímen a tényleges létszámra való tekintettel 66.000 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 65.000 frttal szemben 1.000 frttal nagyobb összeg. Ezen többszükséglet a szabályszerű nyugdíjak szaporodása által van indokolva.

Az albizottság az előirányzott . . . . **66.000** frtot
megszavazásra ajánlja.

VIII. CZIM.

A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei.

E czím 47.400 frttal van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 45.700 frttal szemben 1.700 frttal nagyobb összegben. Ezen többszükségletet a szabályszerű nyugdíjak szaporodása igazolja.

Az albizottság az előirányzott . . . . **47.400** frtot
megszavazásra ajánlja.

Fedezet.

Mint fedezet az 1895. évre elő van irányozva:

az I. czímnél	341 frt,
a III. »	464 »
a IV. »	750 »
az V. »	110 »
különféle egyéb bevételek czímén	4.000 »
összesen tehát . .	5.665 frt.

Az albizottság az előirányzott . . . . **5.665** frtot
megszavazásra ajánlja.

A közös pénzügyministerium részére ezek alapján az 1895. évre megszavazandó:

mint rendes szükséglet	2,020.020 frt,
mint fedezet	5.665 »
marad rendes tiszta szükséglet	2,014.355 frt,

vagyis a folyó évre megszavazott 2,020.032 frtnál 5.677 frttal kisebb összeg.

Az előadottak szerint az országos bizottság által a közös ministeriumok költségvetésére nézve hozandó határozatokban a közös pénzügyministerium szükségleteire a következő összegek volnának megszavazandók:

III. Fejezet. Pénzügyministerium.

I. czím.	Központi vezetés	112.100	frt.
II. »	Központi pénztár	25.310	»
III. »	Számosztály	41.210	»
IV. »	A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . . . . , ...	370.000	»
V. »	A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak	1,320.000	»
VI. »	A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak, valamint azok özvegyei és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei	38.000	»
VII. »	A pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	66.000	»
VIII. »	A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei	47.400	»
	Összesen . . .	2,020.020	frt.

Fedezet:

I. czím.	Szolgálati díjak	341	frt.
III. »	» »	464	»
IV. »	Jövedelmi adó a külföldön élő és a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után	750	»
V. »	Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményei után	110	»
	Összesen . . .	1.665	frt.

Különféle egyéb bevételek: Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után	4.000	»
Összesen tehát . . .	5.665	frt.
Marad fedezetlen szükséglet	2,014.355	»

A közös pénzügyministerium a kezelése alatt álló négy alapra nézve a következőket terjeszti elő:

I. A katona-helyettesi alap 221.200 frtnyi tőkével bir, a mely tőkének kamatjövedelme 9.290 frtot tesz és a beterjesztett kimutatás szerint a katonai önkéntesek pótdíjaira, továbbá végkielégitésekre és hagyományokra forditatik. A kamatjövedelemnek netán fenmaradó feleslege a két ország pénzügyministeriumai között aránylagosan felosztandó.

II. Az általános kórház-alapnak az 1895. évre fenmaradó tőkéje 1.300 forint bécsi értékű és 240.950 frt osztrák értékű kötvényekből áll. Ennek az alapnak 10.123 frttal kimutatott egész évi kamatai a közös hadügyministerium költségvetésébe bevételképen felvétetvén, a közös pénzügyministerium által az általános katonai pénztárba beszolgáltatandók.

III. Az állatgyógyintézet alapja változatlanul 28.050 frttal van kimutatva, a melynek 1.178 frtot tevő kamatai szintén az általános katonai pénztárba fognak szolgáltatni.

IV. Az általános rokkant-alap jövedelme 735 frt 1/2 krt tesz, a melyhez 652 frt pénzkészletet hozzászámitva, kerekszámban 1.387 frt az az összeg, a mely a hadsereg 1895. évi előirányzatában a katonai közigazgatás bevételeinek külön tételét képezi.

Az albizottság inditványozza, hogy a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság vegye tudomásul a közös pénzügyministerium által előterjesztett jelentést az alapok kezeléséről.

Határvám.

I. Az 1895. évre a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok részére előirányoztatik:

mint bevétel	42,040.620 frt;
ebből levonva a kezelési költségek átalányát . . .	1,400.000 frtot,
marad többlet . . .	**40,640.620** frt.

II. A magyar korona országainak határvám-előirányzata:

mint bevétel	7,763.100 frt;
ebből levonva a kezelési költségek átalányát . . .	450.000 frtot,
marad többlet . . .	**7.313.100** frt.

III. Bosznia és Herczegovina részére határvám-előirányzat:

mint bevétel	187.000 frt;
ebből levonva a kiadásokat	1.000 frtot,
marad többlet . . .	**186.000** frt.

Vagyis az I,, II. és III. tétel alatt összesen . . .	48,139.720 frt;
miből levonva a Bosznia és Herczegovina közigazgatása részére megszavazott	600.000 frtot,
marad határvámjövedéki többlet . . .	**47,539.720** frt.
Az albizottság bekivánta a folyó év első hét havában befolyt vámtételekről szóló kimutatásokat. E kimutatások alapján, a melyek 31,475.549 frt vámbevételt tüntetnek ki, valamint a magyar pénzügyminister urtól nyert felvilágositások folytán, *az albizottság*	**47,539.720** frtban
ajánlja a vámbevételi felesleg megszavazását.	

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 24-én.

Szerb György *s. k.,*
a pénzügyi albizottság előadója.

Harkányi Frigyes *s. k.,*
a pénzügyi albizottság elnöke.

A pénzügyi albizottság

jelentése

a közös legfőbb számszéknek 1895-ik évre előirányzott költségvetése tárgyában.

A közös legfőbb számszéknek 1895. évi szükséglete 128.585 frtot tesz, a mely összeg a folyó évre megszavazott 126.644 frttal szemben 1.941 frttal nagyobb. Ezen többszükséglet abban leli indokát, hogy a személyes járandóságok 3., 4., 5., 6., 7. és 14. tételénél 1.981 frt többszükséglet mutatkozik, a mely összegből a 2% időközi jövedelmet, vagyis kerek összegben 40 frtot levonva, marad a bekezdésben kimutatott 1.941 frtnyi többszükséglet.

Az albizottság mint rendes szükségletet az előirányzott megszavazásra ajánlja. . **128.585** frtot

---

Mint fedezet 615 frt van előirányozva, a mely összeg a folyó évre megszavazott 484 frtnál 131 frttal nagyobb. Ezen különbözet a szolgálati díjaknál várható nagyobb bevételekben leli magyarázatát.

Az albizottság mint fedezetet az előirányzott megszavazásra ajánlja. . . . . **615** frtot

Ezek szerint a közös legfőbb számszék tiszta szükséglete . . . . 127.970 frt.

Az előadottak szerint az országos bizottság által a közös ministeriumok költségvetésére nézve hozandó határozatokban a közös legfőbb számszék szükségletére a következő összegek volnának megszavazandók:

IV. FEJEZET.

Számellenőrzés.

I. czím. Közös főszámszék szükséglete	128.585 frt.
Ebből levonva a szolgálati díjakból származó fedezetet	615 frtot,
marad fedezetlen szükséglet . . .	127.970 frt.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 24-én.

Szerb György s. k.,
a pénzügyi albizottság előadója.

Harkányi Frigyes s. k.,
a pénzügyi albizottság elnöke.

12. szám.

(IV. ülés 1894. október 4-én. 4. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{27.}{R. D.}$ sz.

A birodalmi tanács bizottsága folyó évi október hó 1-én tartott 2. ülésében a közös külügyministerium 1895. évi előirányzata, valamint a közös külügyministerium részére az 1894. évre kért póthitel tárgyában, a mellékelt jegyzőkönyvi kivonatokban foglalt határozatokat hozta, melyeket van szerencsém a tisztelt elnökséggel ezennel közölni.

Budapesten, 1894. október hó 1-én.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Walterskirchen F. s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó s. k.,
cs. és kir. igazgatósági segéd.

A magyar országos bizottság Tisztelt Elnökségének.

Melléklet a 12. számú irományhoz.

27./R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a közös külügyministerium 1895. évi előirányzata, valamint a közös külügyministerium részére az 1894. évre kért póthitel tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 1-én tartott 2. ülés jegyzőkönyvéből.)

A) Külügyministerium.

Rendes szükséglet.

1. czím.	*a)* Központi vezetés		589.300 frt
	b) Rendelkezési alap és részletes számadás alá nem eső kiadások politikai tudósitásokra		600.000 »
2. »	Diplomatiai költségek		1,446.100 »
3. »	Consulsági költségek		1,116.200 »

Fedezet.

2. czím.	Diplomatiai kar:		
	Jövedelmi adó		17.500 frt
3. »	Consulságok:		
	a) Consulsági jövedelmek	83.500 frt	
	b) Jövedelmi adó	9.000 »	
	c) Szolgálati díjak	6.500 »	99.000 »

Rendkivüli szükséglet.

2. czím.	Diplomatiai költségek:	
	a) Rendelkezés alattiak fizetése	12.600 frt
	b) Harmadik részlet egy palotának Londonban való megvétele végett a közös aktivákból kölcsönvett 600.000 frt visszafizetésére	11.000 »

c) Első részlet a jenikői nyári lakház építéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek visszafizetésére . 3.000 frt

3. czim. Consulsági költségek:

a) Az európai Duna-bizottság költségei . . . . 3.800 »

b) Külföldön tartózkodó honpolgárok segélyzésére és hazaszállitására 15.000 »

c) A konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyzésére . . . . 2.000 »

d) A bombayi főconsulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltött nyári idény alatt. . . . . 2.000 »

Az 1894. évi póthitel.

I. FEJEZET.

Külügyministerium.

A rendkivüli szükséglethez.

2. czím. Diplomatiai költségek:

c) (új) Általános épitési helyreállitásokra konstantinápolyi nagykövetségi palotában és az 1894. julius 10-iki földrengés által súlyosan megrongált melléképületeinek kijavitására . . . . . 39.000 frt

Budapesten, 1894. évi október hó 1-én.

Chlumecky *s. k.,*
elnök.

Walterskirchen F. *s. k.,*
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó *s. k.,*
cs. és kir. igazgatósági segéd.

13. szám.

(III. ülés 1894. október 4-én. 6. jegyzőkönyvi pont.)

A négy egyesült albizottság

jelentése

a megszállott területeken levő parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli költségeinek előirányzatáról.

Ezen előirányzat tárgyalása folyamán az egyesült albizottság nemcsak minden irányban megkapta a katonai kiadásokra vonatkozó legrészletesebb és szükséges felvilágitásokat, hanem az előterjesztésekből és a közös pénzügyministernek élőszóval előadott tényállásból azon meggyőződést is meritette, hogy a megszállott tartományok állapota politikai, gazdasági, pénzügyi, és közigazgatási tekintetben megfelel e tartományok és a monarchia kivánalmainak és hogy a közigazgatás minden ágában örvendetes haladás észlelhető, a kulturális és közgazdasági téren pedig hasonlókép határozott fejlődés és előretörekvés constatálható.

Ezen örvendetes tények alapján indittatva érzi magát az albizottság a Bosznia és Herczegovina kormányzatával megbizott Kállay Béni közös pénzügyministernek sikeres és eredményes működéseért őszinte elismerését kifejezni s kéri az országos bizottságot,

hogy ezen inditványt magáévá tenni méltóztassék.

Magának a *rendkivüli katonai szükségletnek* előirányzatára vonatkozólag a következőket jelenthetjük:

A *létszámot*, a melyre ezen előirányzat alapitva van, az albizottság az eléje terjesztett adatok alapján állapitotta következőleg meg:

1119 havidíjas, 19.532 altiszt és közkatona, 1 polgári tisztviselő és 1920 kincstári ló és málhás állat, a mi a tavalyi létszámhoz képest 18 havidíjassal, 520 altiszttel és közlegénnyel és 1 lóval kevesebb azért, mivel a megszállott területen levő zászlóaljak egygyel apadtak.

E létszámból 658 havidíjas, 16.592 altiszt és közkatona és 386 ló rendszeresitett illetéke a rendes költségvetésben foglaltatik

A megszállott területen levő csapatok felváltása, mely a folyó évben a kellő mérvben megtörtént, az 1895. évre is tervben van és a költségvetési előirányzat ennek költségeit is magában foglalja.

E rendkivüli hadi kiadásokra az 1895. évre . . . . **3,632.000** frt van előirányozva, vagyis 28.000 frttal kevesebb, mint az 1894. évi előirányzat.

Ebből levonandó a fedezet, a mely az 1895. évre 50.000 frttal van előirányozva, ugy, hogy a fedezetlen szükséglet . . . . **3,582.000** frt.

Az egyes czímekre vonatkozólag az albizottság jelentése a következő:

I. CZÍM.

Pénzbeli ellátás.

a) A hadparancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei.

E czímen a 2,866.608 frtnyi nyers szükségletből 1,542.780 frt a költségvetés rendes szükségletéből fedeztetvén, a tiszta szükséglet . . . . . **1,323.828** frttal van előirányozva, vagyis a mult évi előirányzatnál 9.312 frttal kevesebb, a mi a megszállott területen levő csapatok létszámának csökkentéséből ered.

Az albizottság, tekintettel a megszállott területen uralkodó viszonyokra s a teljesitendő szolgálat természetére, az összeg megszavazását ajánlja.

b) A kiképeztetésük idejére a teljes létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékeire előirányzott 16.400 forintnyi nyers szükségletből 493 frt a rendes költségvetésben fedeztetvén, a tiszta szükséglet előirányzata . . . . . **15.907** frt vagyis 361 frttal kevesebb az 1894. évi előirányzatnál.

Az albizottság a csapatok kiképeztetésének érdekében szükséges összeget megszavazásra ajánlja.

E czím összes tiszta szükséglete tehát 1,339.735 frttal volna megszavazandó.

II. CZÍM.

Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés.

E czím egyes adatainak megvizsgálására szűkebb bizottság küldetett ki, melynek mellékelt jelentését az albizottság elfogadván,

a) a parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezésére . **943.668** frtot,

b) a kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezésére . . . . **29.192** frtot,

c) szállitási és fuvarozási költségekre, még pedig:

élelmezési czikkek szállitására . . . . 29.300 frtot,

egyéb kincstári tárgyak szállitására . . . 9700 »

összesen . . . . **39.000** frtot;

d) az élelmezési intézetek kezelési költségeire . . . . **20.000** frtot,

vél megszavazandónak s igy összesen a II. czímen 1,031.860 frtot.

III. CZIM.

Lovak beszerzése.

A lovak és málhás állatok pótbeszerzésére előirányzott . . . . **39.216** frtot

a mely azonos a tavalyi előirányzattal, az albizottság tekintettel a pótlás szükséges voltára megszavazásra ajánlja.

IV. CZIM.

Fegyverügy.

A hegyi ütegek czéllövési gyakortataira s a tüzérraktárak kezelési költségeire épugy, mint tavaly . . . . **9880** frt

van előirányozva. Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

V. CZIM.

Vonatszerügy.

A vonatosztályok anyagszer-átalányára vonatszerkoptatás fejében, a serajevói fiókvonatszertár kezelési költségeire és a határig való szállitás költségeire ugyancsak a tavalyi előirányzatnak megfelelőleg . 54.483 frt van előirányozva.

Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

VI. CZIM.

Hadmérnöki és épitészeti ügy.

E czímben:

a) felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerésére 2000 frt,

b) épitészeti felügyeleti és kezelési költségekre . . . . 10.000 frt,

c) laktanya-berendezések és szerszámok fentartására . . . . 15.000 frt,

d) a katonai közigazgatás által a Lim területen emelt elhelyezési épületek fentartására . . . . 21.000 frt,

e) a katonai közigazgatás által a Lim területén előállitott közlekedési vonalak fentartására . . . . 80000 frt

és *f) a bosznia és herczegovinai elhelyezési épületek fentartására* . . . . 354.000 frt van előirányozva, a mely összegek mindannyian azonosak a tavalyi előirányzott összegekkel és a legnagyobb takarékosság szem előtt tartásával vannak a tényleges szükséglet alapján előirányozva.

VII. CZIM.

Ruházat, szerelet és ágyak.

A II. czímnél emlitett szűkebb bizottság részletes jelentése alapján

a) a sarajevoi fiókruhaarktár kezelési költségeire . . . . 8.000 frt,

b) ruha és szerelet pótbeszerzésére koptatás fejében . . . . 98.638 frtot,

c) ágyak pótbeszerzésére és tisztogatására . . . . 20.071 frtot,

s igy a VII. czím alatt összesen 126.709 frtot ajánlunk megszavazásra

VIII. CZÍM.

Egészségügy.

A betegeknek és ápolóknak kórodai közétkezésére, továbbá betegek számára szükséges egyéb költségekre előirányzott . . . . 55.740 frt,

a mely a tavalyi előirányzatnál 636 frttal kevesebb, az albizottság, tekintettel annak rendeltetésére, megszavazásra ajánlja.

IX. CZÍM.

Átalános kiadások.

a) Helyőrségi változások keresztülvitelére . . . . 90.000 frt.

van előirányozva, a mi 50.000 frttal kevesebb, mint a mult évben.

b) Szabadságosok és ujonczok menetköltségeinek fedezésére . . . . . . 61.937 frt.

van előirányozva, 2.668 forinttal kevesebb, mint tavaly.

A normalis menetköltségek egy része, 17.292 frt már a rendes költségvetésben van felvéve.

Ennek levonása után irányoztatik

elő a fentebbi összeg, melynek megszavazását ajánlja az albizottság.

c) Menet- és utazási költségekre a 167.491 forintnyi összes szükségletből levonatván a rendes költségvetésben fedezett 27.491 frt . . . . **140.000** frt irányoztatik elő.

Ezen költségekből az áthelyezésekkel, ügyvitellel, vizsgálatokkal s a következő helyőrség-változásokkal s csapatszállitásokkal járó költségek fedeztetnek.

d) A házasok családjainak segélyezésere . . . . **250.000** frt. van előirányozva.

A megszállott területekre kirendelt katonák és tisztek családjaikat legtöbbnyire a monarchia területén lévén kénytelenek visszahagyni és saját jövedelmükből alig lévén képesek eltartani, az albizottság a hadbiztosságok adatain alapuló összeg megszavazását indokoltnak tartja.

Ezen czím *a)*, *c)* és *d)* pontja alatt foglalt változtatások onnan eredtek, hogy az előirányzati tételek az 1892. évi zárszámadások alapján helyesbitettek, mely körülmény alapján elfogadásra ajánljuk.

e) Bosznavölgyi vasut, bródi összekötő vasut és banjaluka-doberlini katonai vaspálya.

Ezen összes vasutak fedezete és szükséglete egyaránt 1,422.210 frttal van előirányozva; ennélfogva ezen vasutak számára a rendkivüli költség terhére külön hozzájárulás nem igényeltetik.

Ezen vasutaknak kiválóan katonai jellege van s a négy egyesült albizott-

ság, tekintettel ezen katonai jellegre a vasutak költségvetését engedélyezendőnek tartja és a IX. czím e pontját következőleg véli a költségvetésbe felveendőnek:

Szükséglet:

1. Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzemére és fentartására . . .	706.400 frt	
2. A bosznavölgyi vasut rendkivüli szükséglete	296.010 »	
3. A bródi összekötő vasut fentartására		
4. A Zenica-Sarajevó közti pályarész üzleti többlete, mely a közös ministeriumnak (Bosznia és Herczegovina ügyei) átszolgáltatandó	147.600 »	
5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzemére és fentartására	177.300 »	
6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete	94.900 »	1,422.210 frt

Fedezet:

1. A bosznavölgyi vasut üzemei és egyéb bevételei . . . . . . , .	1,210.000 frt	
2. A bródi hid vámjövedelme . . .	5.010 »	
3. A banjaluka-doberlini katonapálya üzemi és egyéb bevételei	207.200 »	1,422.210 frt.

f) Katonai posta és távirdaügy.

A katonai posta és távirda bevételei (ide számitva a megszállott tartományok beligazgatási bevételeiből. e czélra forditott 90.000 frtot is) szintén fedezik a kiadásokat s így külön költséget nem igényelnek; az ellenőrzés szempontjából azonban az albizottság ezen előirányzatot a költségvetésbe felveendőnek véli, még pedig következőleg:

Szükséglet.

1. A katonapostára	487.958 frt	
2. A katonatávirdára	235.000 »	722.958 frt.

Fedezet.

1. A katonaposta üzemi bevételei . . .	403.000 frt	
2. A katonatávirda üzemi bevételei . .	160.000 »	
3. Bosznia és Herczegovina közigazgatásának költségvetésileg kivetett járuléka	90.000 »	
4. A vonatcsapat legénysége és fogatai által a Lim-területi, továbbá egyéb, kizárólag katonai érdekből fentartott postahivataloknál végzett szolgálatokért	69.958 »	722.958 frt

g) Egyéb előre nem látható költségekre . . . . **22.440** frt

van előirányozva, 9.944 frttal *kevesebb* mint tavaly.

A *g)* alatti tétel csökkenése az *a)*, *c)* és *d)* alattiakra vonatkozó indokolásból foly.

Az albizottság az összeg *megszavazását ajánlja* s igy a IX. czím összes szükségletét az 1895. évre 564.377 frtban véli megállapitandónak.

A hadi közigazgatás sájat bevételeként **50.000** frt van előirányozva; ugyanannyi, mint tavaly, még pedig a zárszámadási eredmények alapján.

Ezen bevétel számos kisebb tényezőből áll, a melyek legnagyobbrészt ugyanazonosak a közös hadsereg rendes költségvetésében előforduló bevételi forrásokkal. Nagyobb összegeket képviselnek használhatatlanná vált tárgyaknak, lovaknak stb. eladása, bérjövedelmek, fegyenczmunka, kórházi költségek megtéritése a havidíjasok részéről stb.

Az albizottság a tétel *elfogadását ajánlja.*

Ezek szerint a megszállott területeken levő hadcsapatok rendkivüli szükséglete összesen . . . . **3,632.000** frt.
kiadást és . . . . **50.000** frt
bevételt, tehát . . . . **3,582.000** frt
nem fedezett szükségletet tüntet ki.

Az albizottság meggyőződést szerezvén arról, hogy ezen előirányzat kizárólag katonai kiadásokat tartalmaz, a következő határozati javaslat elfogadását javasolja:

Határozat a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükségletének fedezése tárgyában.

I. CZIKK.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek részére szükségelt s a rendes előirányzaton felül maradó költségtöbblet fedezésére az 1895. évre mint rendkivüli hadseregi szükséglet a következő czímek és rovatok alatt engedélyeztetik:

1. czím.	Pénzbeli ellátás:		
	a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzilletékei . . . . . . , ...		1,323.828 frt
	b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékei		15.907 »
2. »	Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés:		
	a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése		943.668 »
	b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezése .		29.192 »
	c) Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig:		
	élelmezési czikkek szállitására .	29.300 frt	
	egyéb kincstári tárgyak szállitására	9.700 »	39.000 »
	d) Az élelmezési intézetek kezelési költségei . .		20.000 »
3. »	Lovak beszerzése:		
	Lovak és málhás állatok pótbeszerzése		39.216 »
4. »	Fegyverügy:		
	Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzér-szerraktárak kezelései költségei.		9.880 »
5. »	Vonatszerügy:		
	A vonatosztályok anyagszer-átalánya vonatszerkoptatás fejében, a szarajevói fiók-vonatszertár kezelési költségei és költségek a határig való szállitásokra . . . . , ...		54.483 »

6. czím. Hadmérnöki és épitészeti ügy:		
a) Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzése	2.000	frt.
b) Épitészeti kezelési költségek	10.000	»
c) Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása	15.000	»
d) A katonai közigazgatás által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen .	21.000	»
e) A katonai közigazgatás által előállitott közlekedések fentartása a Lim-területen . . .	8.000	»
f) Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában	354.000	»
7. » Ruházat, szerelet és ágyak:		
a) A sarajevoi fiók-ruharaktár kezelési költségei	8.000	»
b) Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében	98.638	»
c) Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása	20.071	»
8. » Egészségügy:		
A betegek és ápolók kórodai közétkezése, továbbá egyéb egészségügyi költségek	55.740	»
9. » Általános kiadások:		
a) Helyőrségi változások	90.000	»
b) A szabadságosok és ujonczok menetköltségei	61.937	»
c) Menet- és utazási költségek	140.000	»
d) A házasok családjainak segélyezése	250.000	»
e) A bosznavölgyi vasut és a broodi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya.		

Szükséglet:

1. Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzletére és fentartására	706.400	frt.
2. A bosznavölgyi vasut rendkivüli szükséglete . . .	296.010	»
3. A broodi összekötő vasut fentartása	—	»
4. A zenica-sarajevói vonalrészre eső üzleti többletnek kiszolgáltatása a (Bosznia és Herczegovina ügyeivel		

megbizott) közös ministeriumnak	147.600 frt.	
5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzletére és fentartására .	177.300 »	
6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete	94.900 »	1,422.210 frt.
Fedezet:		
1. A bosznavölgyi vasut üzleti és egyéb bevételei .	1,210.000 frt.	
2. A broodi hid vámjövevedelme	5.010 »	
3. A banjaluka-doberlini katonapálya üzleti és egyéb bevételei	207.200 »	1,422.210 frt
f) Katonai posta és távirdaügy.		
Szükséglet:		
1. A katonai posta számára .	487.958 frt.	
2. A katonai távirda számára	235.000 »	722.958 frt.
Fedezet:		
1. A katonai posta üzleti bevételei	403.000 frt.	
2. A katonái távirda üzleti bevételei	160.000 »	
3. A boszniai és herczegovinai közigazgatás járuléka . .	90.000 »	
4. A legénységnek és a fogatoknak a vonatcsapat részéről való szolgáltatása által azon katonai postahivatalok részére, melyeket kizárólagos katonai tekintetekből fentartani kell, továbbá a Lim-vidéken levő tábori posta-állomások számára	69.958 »	722.958 frt.
g) Egyéb, előre nem látható költségek		22.440 »
Összesen . . .		3,632.000 frt

Ebből levonva a fedezetet:

A hadügyi közigazgatás saját bevételei	50.000 frt.
Marad fedezetlen szükséglet . .	3,582.000 frt.

II. Czikk.

A fentebbi czímek és rovatok között, a 9. czím *e)* rovat kivételével, az átruházási jog a közös hadügyministernek megadatik.

III. Czikk.

Az 1895. évre közösen fedezendő *rendkivüli* szükséglet e szerint	3,582.000 frt,
mely összegből a magyar kincstár terhére előre leirandó	71.640 »
és a	3,510.360 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70%/ojárulék	2,457.252 frtot,
a magyar korona országai által fedezendő 30%	1,053.108 »
tesz.	

IV. Czikk.

Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételek érvényes elszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon tul még hat hónapon át felhasználhatók.

Kelt Budapesten, 1894. évi szept. 29-én.

Gr. Andrássy Aladár *s k.,*
a négy egyesült albizottság elnöke.

Dr. Münnich Aurél *s. k.,*
a négy egyesült albizottság előadója.

Melléklet
a négy egyesült albizottság jelentéséhez.

Albizottsági jelentés

a megszállott területen levő parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli szükségletének 2. és 7. címeiről.

Hadseregi rendkivüli szükséglet

a megszállott területen levő parancsnokságok hadcsapatok és intézetek részére.

II. CZIM.

»Természetbeni élelmezés és legénységi eledel.«

A II. czím *a)* rovata »a parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek természetbeni élelmezése« és *b)* rovata alatt »a kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezésére« az 1895. évre a következő összegek megszavazása kéretik ki:

És pedig	*a)* a parancsnokságok, csapatok és intézetek részére forint	*b)* a kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok részére forint	összesen forint
Természetbeni élelmezés és legénységi eledel 1895. évre	2,440.296	29.457	2,469.753
Ebből azonban már a hadsereg rendes szükségletéből fedeztetett	1,496.628	265	1,496.893
Marad mint 1895. évi netto szükséglet	943.668	29.192	972.860
A természetbeni élelmezés és legénységi eledel czímén az 1894. évre netto szükségletül engedélyezve volt	2,481.144	30.025	2,511.169
Ebből a hadsereg rendes szükségletében fedezve volt az 1894. évre	1,535.328	276	1,535.604
Az 1894. évre tehát mint netto szükséglet engedélyezve volt . .	945.816	29.749	975.565
Az 1895. évre tehát netto szükségletül kevesebb kéretik ki . . .	2.148	557	2.705

Az 1895. évi előirányzat alapjául a következő létszám szolgál

19.532 ember,
1.920 kincstári ló és
383 saját ló.

Az 1894. évi előirányzatba fel volt véve:

20.052 ember,
1.921 kincstári ló és
353 saját ló.

Az 1895. évi élelmezési állomány tehát az 1894. évivel szemben

520 emberrel,
1 kincstári lóval csekélyebb.
ellenben 30 saját lóval nagyobb.

Ennek megfelelőleg a pénzbeli szükséglet az 1895. évre a feltüntetett táblázat alapján az előző évre engedélyezett szükséglethez képest . . . . 2.705 frttal csekélyebb.

Ezen kisebb szükséglet okai:

1. A megszállott területen levő csapatok létszámának csökkenése 1 felemelt létszámú gyalogsági zászlóaljjal 5.315 frt.

2. 2 harmadosztályú pénztári tiszt illetményeinek a rendes szükségletbe való átvitele által . . . . 97 »

Összesen a csekélyebb szükséglet . . 5.412 frt.

Ezzel szemben a következő többszükséglet mutatkozik:

1. A gyalogsági és vadászcsapatbeli lovasitott főtisztek számára saját lovak szaporitása által és pedig zászlóaljaként 1 lóval . . . . + 1.102 frt.

2. A természetben és hadtápczikkek változott átlagára következtében . . . . + 1.605 »

Összesen a többszükséglet . . + 2.707 frt.

Az összeredményben tehát csekélyebb szükséglet . . 2.705 frttal.

A termények és anyagjárandósági czikkeknek az előirányzat alapjául felvett átlaga:

egy adag kenyérnél . . . . 7·7 krt
» » hadtápnál . . . . 17·6 »
» » laktanyai agyagjárandóságnál . 1·7 »
» » lótápnál . . . . 5·3 »

tesz ki.

A lótáp és az anyagjárandósági czikkek átlagárai az előző évvel szemben változást nem szenvedtek, ellenben a hadtáp átlag-ára 0·3 krral emelkedett, a kenyér ára pedig 0·3 krral alább szállott.

A megszállott területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek szükségletének a hadsereg rendes szükségletében fedezett hányada — az előző évvel szemben — legénységi közétek-adagként 0·1 krral és lótápadagként 0·2 krajczárral felemeltetett, kenyéradagként pedig 0·1 krral leszállittatott. A laktanyai anyagjárandóság előirányzati ára ellenben nem változott.

Ezen árhullámzások az előbb tárgyalt létszámváltoztatással egyetemben a már emlitett . . . . 2.705 frt csekélyebb szükségletet eredményezték.

A kordonszolgálatra, portyázásra, szállitmányok kisérésére, csendőrségi segédkezésre és a kocsiposta kiséretére rendelt csapatok, valamint az exponált állomásokon levő különitett kisebb csapatosztályok illetékei az előző évvel szemben változást nem szenvedtek.

A beteglétszám mint, eddig is, az egész létszám 4·1%-ával lett felvéve, mely a rendes szükséglet e részbeni tételeinek is megfelel.

Időközi jövedelem czímén a megtakaritás abban nyer kifejezést, hogy a hónapok általában 30 nappal vannak számitva, mi az összes szükséglet tekintetében 1·4% levonásnak felel meg.

Az albizottság a II. czím *a)* rovatának . . . . 943.668 frttal és *b)* rovatának a megszállott területen levő csapatoknál a kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok részére a rendes szükségletben fedezett hányad levonása után . . . . 29.192 » előirányzott szükségletet elfogadásra ajánlja.

Ezen felül a II. czímnél

c) rovat alatt fuvarozási és szállitási kiadásokra . 39.000 frt,

d) rovat alatt pedig a megszállott tartományokban levő élelmezési intézetek kezelési költségeire . . . . . 20.000 » irányoztatik elő.

E két utóbbi előirányzati összeg az előző évben e részben engedélyezett összegekkel egyenlő.

Az albizottság a II. czím, összesen . . . . . . 1,031.860 frtnyi előirányzatát megszavazandónak véli.

Budapest, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Lukács Antal s. k.,
az albizottság elnöke.

Hegedüs Sándor s. k.,
az albizottság előadója.

Hadseregi rendkivüli szükséglet.

a megszállott területen levő parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek részére.

VII. CZIM.

»Ruházat, szerelet és ágyak«.

Az 1895. évre előirányozva van:

a) tétel alatt: a szerajevói fiókruharaktár kezelési költségeire		8.000 frt
b) tétel alatt: ruha és szerelet pótbeszerzésére koptatás folytán:	510.888 frt	
ebből azonban a hadseregi rendes szükségletben már fedezve van	412.250 frt	
a *b)* tétel alatt tehát marad, mint tiszta szükséglet		98.638 »
c) tétel alatt ágyak pótbeszerzésére és tisztogatására	72.499 frt,	
miből azonban a hadseregi rendes szükségletben már fedezve van	52.428 »	
a *c)* tételnél tehát marad, mint tiszta szükséglet .		20.071 frt.
A VII. czím 1895. évi tiszta szükséglete tehát . .		126.709 frt.
Az 1894. évi hasonló szükségletre engedélyezve volt		127.946 »
s igy az 1895. évre ezen czímre kevesebb irányoztatott elő		1.237 frttal.

A ruházat s szerelet pótbeszerzése, valamint az ágyneműek pótbeszerzése s tisztitásának költségei a rendes szükséglet XXIV. czíménél felvett átlagárak alapján számittattak ki.

A ruházat, ember és lószerelet nagyobb koptatása, továbbá az ágyneműek nagyobb költséggel járó karbantartása s tisztitása fejében, mint a mult években, úgy ezuttal is a ruházat és szereletnél 4%-nyi, az ágyneműeknél pedig 15%-nyi pótlék számittatott az imént emlitett rendes szükségletbeli átlagárakhoz.

A VIII. czímnél mutatkozó . . . . 1.237 frtnyi kevesebb szükséglet.

A II. czímnél emlitett létszámváltozásokra vezethető vissza s származik:

1. a megszállott területen levő hadcsapat-állománynak egy magasabb békelétszámú zászlóaljjal való apadása folytán	1.187 frt
és 2. két harmadosztályú pénztári tisztnek a rendes szükségletbe való átvétele következtében	50 »
A csekélyebb szükséglet összege tehát . . .	1.237 »

Az albizottság a VIII. czím szükségletét az előirányzathoz képest és pedig:

az *a)* tételnél	8.000 »
a *b)* »	98.638 »
a *c)* »	20.071 frttal
összesen tehát . . .	126.709 frttal

megszavazni ajanlja.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Lukács Antal *s. k.,*
a hadügyi albizottság elnöke.

Hegedüs Sándor *s. k.,*
a hadügyi albizottság előadója.

14. szám.

(IV. ülés, 1894. október 4-én 9. jegyzőkönyvi pont.)

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság

hadügyi albizottságának

jelentése

a közös hadügyministerium 1895. évi rendes és rendkivüli költségvetéséről.

A közös hadseregnek az 1895. évre előirányzott *nyers szükséglete* . . . . 133,027.338 frtot
tesz, a mi a mult évre előirányzott . . . . . . 129,459.268 frtnál
több . . . . , ... 3,568.070 frttal.

A hadsereg *saját bevételei* . . . . 2,455.510 frttal
vannak előirányozva, a mi a mult évi . . . . . 2,455.440 frtny
előirányzattal szemben *több* . . . . 70 frttal.

E szerint a hadsereg *tiszta szükséglete* . . . . 3,568.000 frttal
több, mint a mult évi.

A nyers kiadásokból esik a *rendes kiadásokra* . 118,501.466 frt,
a mi . . . . 3,618.763 frttal
több a mult évi előirányzatnál;

a rendkivüli kiadásokra . . . . 14,525.872 frt,
a mi a mult évi rendkivüli kiadások előirányzatánál *kevesebb* . . . . 50.693 frttal.

E szerint az 1895. évi költségelőirányzat a rendes és rendkivüli költségvetésben együttesen . . . 3,568.000 frt,
magában a rendes költségvetésben pedig . . . . . 3,618.693 frtnyi
növekvést tüntet fel.

E nyers rendes szükségletből vagyis . . . . 118,501.466 frtból
levonva a hadsereg saját bevételeit . . . . 2,455.510 frtot,
marad rendes fedezetlen szükséglet . . . . 116,045.956 frt.

A hadsereg létszáma, a mely ezen költségvetésnek alapul szolgál a következő:

A *rendes* költségvetésben:

	15.228	tábornok, törzs- és főtiszt;
	1.935	katonai lelkész, hadbiró, orvos és csapatszámvevő;
	1.773	katonai tisztviselő és tanár;
	498	rangosztályba nem sorozott havi díjas, tehát
összesen	19.434	havi díjas (559-el több, mint tavaly),
	278.856	altiszt és közlegény (5.091-el több mint tavaly),
	5.810	növendék (200-al több, mint tavaly),
	53.117	ló (526-al több, mint tavaly).

A *rendkivüli* költségvetésben:

33	törzs- és főtiszt, katonaorvos, csapatszámvevő és katonai tisztviselő (3-al kevesebb, mint tavaly),
6.469	altiszt és közlegény (93-al kevesebb mint tavaly),
3.858	ló (378-al több, mint tavaly).

A létszám vizsgálatánál ezenfelül az összes jelenlegi létszám megállapitása szempontjából tekintetbe kellett venni azon létszámot, a mely a megszállott területen levő parancsnokságok,

hadcsapatok és intézetek rendkivüli szükségletének előirányzata alapjául van felvéve s a mely áll a rendes költségvetésben foglalt létszámon kivül:

461 havidijasból (törzs- és főtisztek, katonai lelkészek, hadbirák, orvosok, csapatszámvivő és katonai tisztviselők).
2.940 altisztből és közlegényből és
1.534 lóból, ugy, hogy a a hadseregnek az 1895. évi előirányzat alapjául szolgáló összlétszáma:
19.928 havi dijas,
288.265 főnyi legénységi állomány (ezenkivül 778 rokkant)
5.810 katonai növendék és
58.509 ló.

Ehhez képest a szaporodás a havi díjasoknál 554, a legénységi állományban 5.777, a növendékeknél 200 s a lovaknál 904.

Ezen költségvetési létszám tényezői a költségvetés egyes czímeinél és tételeinél vétettek birálat alá

A létszám pénzügyi szempontból való megvizsgálásán felül azonban az albizottság szükségesnek tartotta kiterjeszkedni arra is, vajjon ezen létszám, illetőleg annak a tervbe vett intézkedések befejezése után bekövetkező szaporodása a törvényszerű ujonczjutalék felhasználásával fedezhető-e vagy sem? E kérdés alapos tárgyalása után a hadügyministernek e jelentéshez mellékelt kimutatása alapján

az albizottság meggyőződött arról, hogy a törvényes ujoncztartalékból a létszám tervbe vett emelése kikerül; hogy jelenleg a három évi szolgálaton tul az önként szolgálókon és az önként szolgálati jutalomdíjra jelentkezőkön kivül visszatartva senki sincs és a létszám szaporitás alapját képező számitásoknál ilyen, negyedik szolgálati évre való visszatartás alapul egyátalában nem vétetett; hogy a póttartalékosok közül ezuttal is mindössze 1590 legény behivása van tervbe véve és pedig kizárólag a Galicziában fekvő 1., 10. és 11. hadtestek tüzérdandárainak emelt létszámmal való fentartására, mely számból azonban julius végével tényleg csak 612 volt behiva; s hogy e szerint a közös hadsereg tervezett létszáma minden tekintetben megfelel a törvényszerü követelményeknek.

A hozzánk utasitott költségvetések és előterjesztésekről a következő sorrendben terjesztjük elő jelentésünket:

I. Az országos bizottság által a mult évben hozott *határozatokra adott válaszokról.*

II. A hadsereg 1895. évi *rendes költségvetéséről.*

III. A hadsereg 1895. évi *rendkivüli költségvetéséről.*

IV. A közös hadügyminister előterjesztéséről *a Jaroslauban tervezett robbantó szerraktárnak őrházzal engedélyezett épitésére vonatkozólag.*

I.

Az országos bizottságnak a közös hadügyi ministeriumot illetőleg a mult évben hozott határozatai és az ezekre adott válaszok.

1.

Az 1893. évi IV. ülés 6. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozattal az országos bizottság utasitotta a hadügyministert, hogy a Magyarországon felállitandó harmadik katonai akadémia felállitására nézve az országos bizottság határozataira adandó válaszai kapcsán az előkészületről jelentést terjeszszen elő és ehhez a részletes terveket és a költségszámitást mellékelje; egyuttal felhivta a bizottság a közös hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

Ezen határozat folytán beterjesztette a hadügyminister a kivánt kimutatásokat, melyekből kitünik, hogy a »Terézia« katonai akademiába és a műszaki katonai akadémiába az utolsó évben folyamodott összesen 139 növendék és felvétetett 105 és hogy az 1893/4 tanév kezdetén a »Terézia« katonai akadémiának állománya 447 (rendszeresitett állománya 450) a műszaki katonai akadémiának az állománya 277 volt (rendszeresitett állomány 230).

A katonai akadémia terveit és költségvetéseit azon oknál fogva nem terjesztette be, mert az azok elkészitésére szükséges összeg az országos bizottságok által még meg nem szavaztatott s kijelenti, hogy ezen czélra 40.000 frt szükségeltetik.

Azon indokok, melyek tavaly igazolták, hogy a harmadik katonai akadémia felállitása ez idő szerint még nem szükséges, ma is fennállanak, minek igazolására egyrészt arra hivatkozik, hogy a pályázók száma nem nyujt támpontot arra, hogy az akadémia felállitható legyen, a mennyiben helyhiány miatt egyetlen egy pályázó sem lett visszautasitva, de előterjeszti a hadügyminister abbeli véleményét, hogy a katonai nevelés és képzésügy terén sürgősebb és fontosabb feladatok várják megoldásukat, melyeknek foganatba vétele pénzügyi okokból már ismételten visszavonattak ugyan, de további halasztást nem engednek. Ezek közé tartozik a tiszti állomány lehető gyors fedezése és a tisztikar minőségének emelése, mely czél keresztülvitelére legczélszerűbb új hadapródiskolák felállitása, valamint a hadiskola és a katonai vivó- és tornatanfolyam kibővitése, a sereg- és tüzér-lövésziskola szervezetének fejlesztése, végül egy ötödik katonai alreáltanoda létesitése.

Mig ezen tervbe vett intézkedések nem foganatosittatnak, harmadik katonai akadémia felállitásának ideje a hadügyminiszter szerint nem érkezett meg.

Az albizottság a hadügyminister

előterjesztéseit mérlegelve és méltányolva, tudomásul veszi ugyan a válaszában a katonai nevelés és képzési ügy terén megvalósitani szándékolt programmot, mindazonáltal fentartja korábbi álláspontját, hogy a szükség beálltával Magyarországon felállitandó harmadik katonai akadémiára vonatkozólag az előkészületek megtétessenek s e czélból a költségvetésbe e czélra beállitott 40.000 frtnak megszavazását ajánlja. Ez által azon czél lesz elérve, hogy az országos bizottság ezen kérdést tovább is ellenőrzi, a tervek elkészülte pedig semmi esetre sem felesleges, a mennyiben azon idő beálltával, a melyben a harmadik katonai akadémia felállitása tényleg foganatba lesz veendő, az előkészületek már meglesznek.

Megelégedéssel utalnak végre azon körülményre, hogy a tiszti létszámban érezhető hiány a tartalékos tisztek tettlegesitése által nem kis mértékben pótoltatik, és pedig olyformán, hogy a tettlegesitett tisztek által egy új, minden tekintetben megfelelő szaporodás áll elő, minek folytán hasonló intézkedés folytatása jövőben is az alantas tiszti állomány gyorsabb mértékben való növelése czéljából kivánatos.

Az előadottak alapján tekintettel azon nagy jelentőségre, melylyel a harmadik katonai akadémia felállitása birna, az albizottság a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»Az országos bizottság a hadügyminister válaszában foglalt ténykörülmények mérlegelése és figyelembe vétele mellett utasitja a

hadügyministert, hogy mindkét országos bizottság által egy harmadik, Magyarországon felállitandó akadémiára vonatkozó tervek és költségvetés elkészitésére megszavazandó 40.000 frtnyi összeggel készittesse el azon terveket és költségvetéseket és nyujtsa azokat részletes előterjesztés kiséretében be. Egyuttal felhivja az országos bizottság a hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat, nemkülönben a hadsereg tiszti állományának kiegészitésére vonatkozó egyéb adatokat tartalmazó jelentést a jövő évben terjeszsze az országos bizottság elé.«

2.

Az 1893. évi IV. ülés 7. jegyzőkönyvi pontja alatt hozott határozattal az országos bizottság felhivta a közös hadügyministert, hogy a közjogi tankönyvek szerkesztésére mulhatlanul szükséges intézkedéseket megtegye, e czélból a magyar kormánynyal érintkezésbe lépjen és a jövő országos bizottságnak e tekintetben tett intézkedéseiről jelentést tegyen, illetőleg a használatba veendő közjogi tankönyvet mutassa be.

A hadügyminister szóbelileg előterjeszti, hogy a közjog tanitására szükséges intézkedéseket megtette, a mennyiben egy tankönyvet készittetett, melyben a monarchiának közjogi viszonyai úgy Ausztriára, mint Magyarországra nézve külön tárgyaltatnak. Ezen tankönyv előzetesen a magyar ministerelnökségnek bemutattatott és

az arra tett megjegyzések figyelembe vétele mellett végleg szövegeztetett.

A tankönyv egy példánya előadónak átadatván, az albizottság tagjai tartalmáról tudomást szereztek.

Az elmondottak alapján ajánlja az albizottság a hadügyminister válaszának tudomásul vételét.

3.

Az 1893. évi IV. ülés 8. jegyzőkönyvi pontja alapján határoztatott, hogy felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé. A hadügyminister a határozatra adott válaszban elő adja, hogy a magyar nyelv tantárgyának oktatása a kőszegi, kismártoni és kassai katonai alreáltanoda egy-egy további osztály növendékeire is kiterjesztetett, ugy, hogy jelenleg már nevezett intézetek három-három osztályának növendékei kötelesek a magyar nyelv tanulására, továbbá, hogy a bécsi és liebenau-i kadetiskolákban a magyar nyelv elsajátitása szintén lehetővé tétetett. Előterjeszti továbbá a katonai nevelő és képző intézetekben, továbbá a katonatiszti leánynevelő intézetben a magyar nyelv tantárgy oktatásában részesült növendékeknek előmenetelét kitüntető átnézeti táblázatot és az 1893/4. tanév kezdetét a katonai nevelő és képző intézetekben és katonatiszti leánynevelő intézetben felvételre jelentkező magyarajkú pályázók felvételi vizsgái eredményének kimutatását.

Az előterjesztett kimutatásból kitűnik, hogy az 1892/3. tanév második felében az összes katonai tan- és nevelő intézetek 2424 növendéke közül a magyar nyelv oktatásában részesült 1265 (633 magyarországi, 602 ausztriai illetőségű).

Kielégitő és ennél jobb osztályzatot nyert a magyar nyelvből 1246, elégtelent 13, nem nyert osztályzatot 6 növendék. A cs. és kir. hadapród-iskolák 3017 növendéke közül a magyar nyelv oktatásában részesült 1047, a kik közül jó és ennél jobb osztályzatot nyert 859, kielégitőt 182, elégtelent 1. A IV. osztálybeli 755 növendék közül beszél magyarul 298, még pedig tökéletesen 153; a szolgálatra alkalmas mérvben 83, törve pedig 62.

E kimutatásokból meggyőződött az albizottság, hogy a hadügyminister az országos bizottság által határozatilag kifejezett kivánságoknak megfelelt; azonban a magyar nyelv kellő oktatása érdekében tett intézkedések folytonos ellenőrzése czéljából az albizottság szükségesnek látja, hogy a megfelelő kimutatások a jövőben is előterjesztessenek, a miért is a válasz tudomásul vétele mellett, ajánlja a következő határozati javaslat elfogadását:

»A közös hadügyminister által a magyar nyelv oktatásának eredményéről előterjesztett kimutatások tudomásul vétetnek s felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az az országos bizottság elé.«

4.

A mult évi IV. ülés 9. jegyzőkönyvi pontja alatt határoztatott, hogy felhivatik a közös hadügyminister, hogy a katonai nevelő és képző intézetekben levő fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben terjeszsze az országos bizottság elé. A hadügyminister e tárgyban részletes jelentést terjeszt elő, melyből kitűnik, hogy a katonai képző és nevelő intézetekben megürült kincstári fizetéses és magánalapitványi helyek betöltésére vonatkozó pályázati hirdetés az országos bizottság által tudomásul vett eddigi módon tétetett közhirré, hogy az 1893/4. tanévre fizetéses helyért folyamodtak a katonai alreáltanodákban összesen 146-an és pedig 40 magyarországi és 106 ausztriai; felvétetett 26 magyarországi, 47 ausztriai. A »Terezia« katonai akadémiába folyamodott 9 magyarországi, 32 ausztriai. Felvétetett 9 magyarországi, 32 ausztriai. A műszaki katonai akadémiába folyamodott 1 magyarországi, 22 ausztriai; felvétetett 1 magyarországi, 22 ausztriai. Összesen pályázott tehát 210 növendék és pedig 50 magyarországi, 160 ausztriai; felvétetett 36 magyarországi, 101 ausztriai, összesen tehát 137.

A hadügyminister megfelelvén a határozatnak, az albizottáag további ellenőrzés szempontjából a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»A közös hadügyminister válasza a

katonai nevelő és képző intézetekben levő fizetéses helyek betöltésére vonatkozó pályázatok közhirré tétele tárgyában és az e válasz szerint tett intézkedések tudomásul vétetnek; felhivatik egyuttal a közös hadügyminister, hogy a fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.«

5.

A hadsereg elhelyezésében történt változások tárgyában az országos bizottság az 1893. évi IV. ülésen 10. jegyzőkönyvi pont alatti határozattal utasitotta a közös hadügyministert, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben is jelentést tegyen. Ezen határozat alapján az albizottság külön szükebb bizottságot küldött ki, melynek feladata volt a hadsereg elhelyezését megvizsgálni s mely albizottság a következőkben terjeszti elő jelentését:

Az egyes csapatok elhelyezésében a mult évhez képest annyiban történt változás, hogy a 14-ik számú huszárezred Magyarországból Galicziába helyeztetett át. Csapatszaporitás mutatkozik továbbá azon oknál fogva, mert a tábori tüzérségnek 1894. évi január 1-én foganatba vett ujjászervezése folytán Magyarországon elhelyezett ütegek száma öttel szaporodott.

A 188 magyar gyalogzászlóaljból a magyar korona területén lesz elhelyezve 146, a megszállott tartományokban 25, (ebből 20 a XV. had-

testhez tartozik, 5 más hadtestekhez) a birodalmi tanácsban képviselt országok területén 17 (ebből Dalmácziában 2).

A 8 magyar vadászzászlóalj közül a szervezés szerint 1 zászlóalj állandóan a lajtántuli tartományokban van elhelyezve, egy ideiglenesen a megszállott tartományokban, 6 pedig Magyarországon marad.

E szerint a gyalogságot és a vadászcsapatokat összevéve a szervezés szerint Magyarországon elhelyezendő 158 zászlóalj közül 152 magyar zászlóalj tényleg rendeltetése helyén, 6 pedig ideiglenesen a megszállott területeken marad. A többi 38 gyalog- és vadászzászlóalj közül 18 a birodalmi tanácsban képviselt országok területén (15 Bécsben, 1 Görzben, 2 Dalmácziában) és 20 a megszállott területeken van elhelyezve.

A 18 magyar lovasezredből (108 század) a szervezésnek megfelelőleg a magyar korona országaiban van elhelyezve 14; 4 huszárezred a Lajthántúli tartományokban marad (Bécsben, Rzeszowban, Klagenfurtban és Csernovitzen) 2 különböző két ezredből való század pedig a megszállott tartományok területén. Nem magyar lovasezred Magyarország területén elhelyezve nincsen.

A tábori tüzérségből a szervezés szerint 6 ezred (32 tábori üteggel) és 18 önálló ütegosztály (72 üteggel), összesen tehát 104 tábori üteg tartozik a Magyarországon elhelyezett hadtestekhez; tehát 6 üteggel több, mint tavaly; ezekből 100 üteg Magyaror-

szágon marad elhelyezve úgy, hogy csak egy önálló ütegosztály 4 tábori üteggel marad az országon kivül (Görzben.)

A vártüzérségnél a szervezés szerint Magyarországon elhelyezendő 1 vártüzérezred és 2 önálló zászlóalj, összesen 12 századdal tényleg rendeltetése helyén marad; 4 század a megszállott tartományok területén marad állandóan elhelyezve váltakozva századonkint.

A hegyi ütegekre nézve a mult evhez képest változás nem történt.

A műszaki csapatok ujjászervezésével kapcsolatban jövőre 6 utászzászlóalj a magyar korona területén lesz kiegészitendő és mihelyt lehetséges, tényleg elhelyezendő. Tekintettel azonban a fennálló elszállásolási viszonyokra, jelenleg még csak 3 van Magyarországon elhelyezve, mig 3 egyelőre még a Lajthántúli tartományokban marad.

A megszállott tartományok területén a zászlóaljak száma 35-ről 34-re szállittatott le; a csapatok kellő felváltása iránt a megfelelő intézkedések megtörténtek.

Azon bosnyák-herczegovinai gyalogzászlóalj, a mely kiképzés czéljából Budapesten volt, tekintettel a bosznia-herczegovinai véderő fejlesztésére Budapesten egy 2 zászlóaljból álló bosznia-herczegovinai gyalogezreddel pótoltatott.

Az előadottakból kitünik, hogy a hadsereg elhelyezése megfelel azon organisatiónak, mely az országos bizottságnak annak idején bemutatta-

tott; ezen organisatio pedig megfelel a territorialis elhelyezés követelményeinek.

A csapatok legnagyobb része saját hadkiegészitő kerületében van elhelyezve és ezen elvtől csak annyiban van eltérés, a mennyiben azt a szállásolási viszonyok követelik; Bécs és Budapesten természetesen nagyobb helyőrség van, mint a hadkiegészitő kerületükből kitelik, a megszállott tartományokban végre szükséges, hogy bizonyos számú csapat ideiglenesen elhelyezve legyen.

Az albizottság a nyert felvilágositásokat és a tett előterjesztéseket tudomásul vette és kéri az országos bizottságot, méltóztassék e jelentést hasonlóan tudomásul venni; egyuttal a további ellenőrzés szempontjából a következő határozati javaslatot elfogadni. .

»*Utasittatik a közös hadügyminister, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben is jelentést tegyen.*«

6.

Mult évi IV. ülés 11. jegyzőkönyvi pontjában elhatározta az országos bizottság, hogy a hadügyminister a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről és ezek eredményeiről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé. A hadügyminister erre vonatkozó előterjesztéséből kitűnik, hogy az 1893. évben a rendes szükséglet terhére összesen vásárolt 7098 ló közül pótlóvásárokon vásároltatott 1324, közvetlenül a te-

nyésztőktől 2543, összesen tehát 3867 ló vétetett szállitók mellőzésével.

Az igy közvetlenül vásárolt lovak ennélfogva 54%-át képezik az összes pótlószükségletnek. E lovak 30%-a a hadügyminister jelentése szerint igen jó, 57·3%-a jó, 12·3%-a középszerű és csak 0·4%-a kifogásoltatott. Az igy beszerzett pótlovak minősége tehát egészen kielégitőnek mondható.

A közvetlen vásárlások érdekében előállott költségek összesen 31.117 frt 36 krt, lovankint tehát 8 frt 05 krt tesznek.

Az albizottság a hadügyminister válaszát tudomásul véve, mint örvendetes tényt constatálja, hogy a közvetlen vásárlás intézménye fokozatosan és sikeresen fejlesztetik és következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

»A hadügyminister válaszát a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről tudomásul véve, felhivatik a hadügyminister, hogy a folytatólag teendő intézkedések eredményéről hasonló jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.«

7.

A katonai orvosjelöltek ösztöndíjaira vonatkozólag az országos bizottság mult évi IV. ülésének 12. jegyzőkönyvi pontjában határozta, hogy felhivassék a közös hadügyminister, hogy a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak illetőség és egyetem szerinti megosztásáról a jövő évben is tegyen jelentést. A hadügyminister ezen határozatnak megfelelve, részletes kimutatásokat terjesztett

elő, melyekből kitünik, hogy 1893. május 1-én ösztöndíj élvezetében maradt 141 ausztriai és 37 magyarországi illetőségű, 1893. évi május 1-től 1894. évi április végéig ösztöndíj engedélyezéséért folyamodott 113 ausztriai és 17 magyarországi illetőségű ifjú. Ezek közül ösztöndíjat nyert 43 ausztriai és 13 magyarországi illetőségű, 1893. évi május 1-től 1894. évi április végéig ösztöndíj élvezetében volt 184 ausztriai, 50 magyarországi illetőségű. Ezek közül kilépett 67 ausztriai, 18 magyarországi illetőségű s igy ösztöndíj élvezetében maradt 1894. évi május 1-től fogva 117 ausztriai és 32 magyarországi illetőségű orvosnövendék. A magyarok közül a bécsi egyetemet látogatja 7, a gráczi egyetemet 5, a budapestit 7, és a kolozsvárit 13.

Ezen ügy további ellenőrizhetése szempontjából hasonló jelentést tart kivánatosnak az albizottság a jövőre is, a miért is a válasz tudomásul vétele mellett a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»*A közös hadügyminister által a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak honosság és egyetem szerinti megosztásáról tett jelentés tudomásul vétetik és felhivatik a közös hadügyminister, hogy ezen ügyről a jövőben is jelentést tegyen az országos bizottságnak.*«

8.

A mult évi IV. ülés 13. jegyzőkönyvi pontjában hozott határozatra, mely bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmá-

val a magyar iparnak fentartott szükségleti résznek a jövőben is ennek számára leendő fentartását czélozza, és mely arra irányul, hogy a mennyiben az ezen rendelésekből a kisipar számára elkülönitett részt ez igénybe nem venné, az igy fenmaradó rész a hazai iparnak adassék ki olyformán, hogy figyelembe vétessenek a különböző gyárak, azt válaszolja a hadügyminister, hogy azon hányad, mely a cs. és k. hadsereg ruházati és felszerelési tárgyainak szállitásánál a magyar ipar részére fentartatott, a jövőre is ennek fog juttatni. Hogy ha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor igénybe nem venné, akkor ezen rész a különböző gyárak lehető tekintetbe vételével szintén a magyar iparnak fog átengedtetni.

Habár az albizottság ezen választ tudomásul veszi, mégis a hazai ipar érdekében szükségesnek tartja az ügy további ellenőrzését, a miért is a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»Az országos bizottság s közös hadügyminister válaszát tudomásul veszi azzal, hogy bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szükségleti rész a jövőben is ennek számára tartassék fenn és a mennyiben az ebből a kisipar számára elkülönitett részt az igénybe nem venné, ezen rész is a hazai iparnak adassék ki a különböző gyárak lehető figyelembe vételével.«

9.

Az 1893. évi IV. ülés 14. jegyzőkönyvi pontja alatt felhivta az országos bizottság a hadügyministert, hogy

az egyéves önkéntesekre vonatkozó kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

A hadügyminister ezen határozatnak megfelelve a következő kimutatásokat terjesztette elő:

1. az egyévi tényleges szolgálat kedvezményének 1889—1893. szeptember 30-ig történt engedélyezéséről,

2. a tényleges szolgálatba lépett és a tényleges szolgálati év végével a tartalékos tiszti vizsgára bocsátott katonai állománybeli egyévi önkéntesekről,

3. az egyévi önkéntesek befejezett első évi tényleges szolgálatának eredményéről,

4. a katonai állománybeli egyévi önkénteseknek az első évi tényleges szolgálatuk befejezése után utólagosan letett tartalékos tiszti (tisztviselői) vizsgájok eredményéről;

5. a katonai állománybeli egyévi önkéntesek második évi tényleges szolgálatának eredményéről;

6. az egyévi önkéntes orvosjelöltek, gyógyszerészek és állatgyógyászok tényleges szolgálatának eredményéről.

Ezen kimutatások szerint az egyévi tényleges szolgálat kedvezményében 1892. október 1-től 1893. szeptember 30-ig részesült összesen 4.419 hadköteles (2.853 ausztriai s 1.566 magyar honos); 1892. október 1-én tényleges szolgálatba lépett összesen 3.447 (2.203 ausztriai és 1.244 magyar honos). Az 1892/3 évi tényleges szolgálat leteltével vizsgálatra bocsáttatott katonai állományban összesen 2.854; ezek közül a vizsgán meg nem jelenhetett betegség következtében 71, egyéb okok folytán 2. a vizsgától

önként visszalépett 85, úgy hogy tényleg vizsgázott 2.696 (1.707 osztrák, 989 magyar). A vizsgálatoknak megfelelt 2.339 (1.492 osztrák, 847 magyar), megbukott 357 (215 osztrák, 142 magyar). A bukottak közül a második tényleges szolgálati év alatt az egyévi önkéntesi tanfolyamban résztvehetett 296 (190 osztrák, 106 magyar). Százalékban kifejezve letette a vizsgát 84%, megbukott a vizsgán 13%, visszalépett 3%.

A hadsereg nem katonai állományában a vizsgálatoknak megfelelt 138, megbukott 3.

Az 1891. október 1-ével tényleges szolgálatba lépett önkéntesek közül második tényleges éves 417 közül a tartalékos tiszti vizsgánál megfelelt 170 (123 osztrák, 47 magyar) megbukott 64 (38 osztrák, 26 magyar), nem vizsgázott 183 (92 osztrák, 91 magyar).

Az albizottság az előterjesztett kimutatásokat, a melyek az országos bizottság tavalyi határozatának megfelelnek, és a hadügyministernek válaszát tudomásul vette; az ügynek jövőben is ellenőrizhetése szempontjából pedig a következő határozati javaslatot kéri elfogadni:

»A közös hadügyministernek az egy évi önkéntesekre vonatkozó kimutatásai tudomásul vétetnek és felhivatik a hadügyminister, hogy hasonló kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.«

II.

Rendes költségvetés.

Az albizottság a költségvetés tárgyalásánál ugyanazt az eljárást követte, mint az előbbi években, és mindenekelőtt azon különbözeteket és eltéréseket tárgyalta, melyek a rendes költségvetésben az előző évi előirányzatnál nagyobb vagy kisebb kiadásokat indokolják és melyek a költségvetés különböző czímeiben jutnak kifejezésre. Ezekre vonatkozólag a következőkben terjeszti elő jelentését:

A haderő továbbfejlesztéséből keletkező szükségleti többlet.

1. tétel. Szükségleti többlet az 1894-ik költségvetésben foglalt és ezen évnek csak egy részére előirányzott többrendbeli létszámemelés szükségletének 12 hónapra való kiegészitése . . . . 647.984 frt,

mely összeg következő részekből áll:

a) két lovas hadosztály-parancsnok 4 havi szükséglete . . 5.942 frt.

b) 33 törzstiszttel való létszámemelés 4, illetőleg 10 havi szükséglete . . . . . . 63.111 »

c) 48 századossal való létszámemelése a gyalog- és vadászcsapatoknak 4, illetőleg 10 havi szükséglet . . . . . 57.080 »

d) A gyalog- és vadászcsapatoknak 260 hadnagygyal való lét-

szám emelésének 4 havi szükséglete. . . . . 102.537 frt.

e) A lovasságnál 15 alantas tiszttel való létszámemelés 4 havi szükséglete . . . . . . 8.970 »

f) A tábori tüzérségnél 60 alantas tiszt 4 havi szükséglete . . . 30.069 »

g) A vonatcsapatnál 15 alantas tiszt 4 havi szükséglete . . . 8.393 »

h) A marburgi 13-ik gyalogsági hadapródiskola 8 havi szükséglete . . . . 40.748 »

i) A katonai orvosi tisztikarnak 55 orvossal való létszámemelése, 4, illetőleg 10 havi szükséglete . . . . . . 66.435 »

j) 50 gyalogezrednél engedélyezett, századonkint 9 emberrel való létszámemelés 3 havi szükséglete . . . 262.699 »

Ezen tételek az 1894. évi költségvetéssel megszavazott létszámemelés következményei, mivel ezen költségvetéssel a folyó szükséglet csak 9, illetőleg 8, 4 és 2 hónapra engedélyeztetett; ezen intézkedések tehát csak 1894. április 1-én, illetőleg május 1-én, szeptember 1-én, november 1-én foganatosittatak. Az 1895. évre ennek következtében 3, illetőleg 4, 8 és 10 havi szükséglet áll elő, mely a felsorolt tételekben nyer számszerű kifejezést.

Az albizottság az elmondott okok alapján a tétel elfogadását ajánlja.

2. tétel. Azon rendszabályokra, melyek a tiszti létszámnak a megkivánt hadi szükségletek biztositása végett leendő további szaporitására vonatkoznak . . . . **345.152** frt.

Ezen tétel a következőképen oszlik meg:

a) 2 lovas hadosztályparancsnok kinevezése folytán 2 havi szükséglet	**2.971** frt.
b) A törzstisztek további szaporitására 8, illetőleg 2 havi szükséglet	**35.053** »
c) A gyalogsági és vadász csapatszázadosok további szaporitása folytán 8, illetőleg 2 havi szükséglet . . , . .	**40.996** »
d) az alantas tisztek további szaperitása:	
aa) a gyalog- és vadász-csapatoknál 200 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete . .	**131.614** »
bb) a lovasságnál 15 alantas tiszt 8. illetőleg 2 havi szükséglete . .	**11921** »
cc) A tábori tüzérségnél 60 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete	**39.303** »
dd) A vonatcsapatnál 15 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete	**10.967** »

e) A 14. gyalogsági hadapródiskolának Kamenitzen 1895. szept. 1-től leendő felállitása folytán 4 havi szükséglet . . . . . . 20.717 frt.

f) A katonai orvosi tisztikar békelétszámának további 61 orvossal leendő szaporitásának 8, illetőleg 2 havi szükséglete . . . . . . 51.610 frt.

Az albizottság már a mult évi jelentésben utalt arra, hogy a tiszti létszámnak a hadi szükséglet fedezésének biztositására szükséges ezen megfelelő növelés, melynek keresztülvitele politikai, katonai és pénzügyi szempontok figyelembe vétele mellett több évre osztatott fel. Az albizottság ezen költségtöbbletet hasonlóképen a korábbi határozatok folyományaként tekinti és azokat külön-külön tárgyalás alá véve, a következőkben ismerteti:

ad *a*) A még hiányzó lovas hadosztály-parancsnokságok kiegészitése a hadsereg működésének biztositása érdekében szükséges lévén az e czélra szükségelt és jelen költségvetésben csak két hónapra kivánt összeget elfogadásra ajánlja. Természetes, hogy úgy ezen tétel, mint a következő hasonló tételek a jövő évben megfelelő költségtöbbletet fognak okozni, a menynyiben akkor az egész évi szükséglet lesz beállitandó.

ad *b*) A gyalog- és vadászcsapatbeli törzstiszteknek szaporitása korábbi határozaton alapul, a mennyiben kilátásba lett véve 26 ezredesi, 27 al-

ezredesi, 53 őrnagyi hely betöltése, a mely számból tavaly 4 ezredesi, 12 alezredesi és 17 őrnagyi állás betöltetett; az ez idei költségvetéssel pedig további 4 ezredes, 6 alezredes és 16 őrnagynak kinevezése czéloztatik. Az e czélra szükséges 35.053 frtnyi összeg elfogadását ajánlja az albizottság.

ad *c)* A gyalogsági és vadászcsapatbeli századosok szaporitása hasonlóképen már tavaly lett kilátásba véve, tekintettel azonban azon körülményre, hogy a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 1895-re tervezett 4 ezredre való beosztása folytán a századosok szükségleti többlete 24-gyel apadt, nem lesz szükséges a czélba vett 144 századost kinevezni, hanem csak 120 ilyen állás rendszeresitése szükséges. Jelen költségvetés további 48 századossal való szaporitást irányoz elő, úgy, hogy tekintettel a tavalyi 48 százados engedélyezésére, az 1896. évre még 24 századosi hely betöltése marad függőben. Megjegyezni kivánjuk azonban, hogy 24 századosi állás helyett 26 vadász főhadnagyi állás lesz rendszeresitve.

Ezen tétel folyománya lévén egy korábbi határozatnak, elfogadásra ajánljuk.

ad *d)* Az alantas tisztek további szaporitása hasonlóképen csak folytatása a tervbe vett létszám emelésének és ezért az *aa*), *bb*), *cc*) és *dd*) alatt emlitett összegek megszavazását ajánljuk.

ad *e*) A 14-ik gyalogsági hadapród-iskola felállitása 1895. szeptember 1-től van tervbe véve és pedig Ka-

meritzen, mivel ott már megfelelő épületek állanak rendelkezésre, mi által az épitési költségek megtakaritva lesznek. A hadapród-iskola mind a négy évfolyama egyszerre, és pedig 200 növendék számára fog életbeléptetni. A 14-ik hadapród-iskola felállitása folyománya azon nevelési programmnak, melyet a hadügyminister a katonai akadémia tárgyában hozott határozatra adott válaszban ismertetett. Természetes, hogy ezen ujonnan felállitandó hadapródiskolában a magyar nyelv oktatásáról megfelelő gondoskodás fog történni.

Az albizottság tárgyalásainak folyamán szóba került a már tavaly kivánatosnak jelzett körülmény, hogy kivánatos volna hasonló intézetnek a székelyföld valamely alkalmas pontján való felállitása. A hadügyminister a hozzá intézett kérdésekre készséggel kijelentette, hogy az elődje által megkezdett tárgyalásokat ujból felveszi s ez irányban teljesen informálni fogja magát, és a mennyiben az lehetséges, az albizottság e tekintetben kifejezett óhajtásának meg fog felelni. A felhozottak alapján az albizottság a 20.717 frt többlet megszavazását ajánlja.

ad *f)* A katonai orvosi tisztikarnak 5 I. osztályú főtörzsorvos. 6 II. oszt. főtörzsorvos; 20 I. oszt. ezredorvos és 22 főorvos által való szaporitására szükséges különbözetet az albizottság a már tavaly kifejtett indokoknál fogva, tekintettel az orvosi karban létező rendkivül hátrányos előléptetési viszonyokra, a mi kedvezőtlen visszahatás-

sal van az ezen pályára jelentkezők szinvonalára, igyekezetére és tudományos kiképzésére, elfogadásra ajánlja.

3. tétel. Meglevő alakzatok legénységi és lóállományának további erősbitésére szolgáló intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet . . . . . **493.672** frt.

Ezen csoportba tartozik:

a) 27 gyalogezrednek létszámemelése századonkint kilencz emberrel; összes többlet-szükséglet 464.398 frt,

b) a tábori ütegek altiszti hátas lovai békelétszámának fokozott növelésére . . . . . . 10.211 »

c) a vonatcsapat létszámának további 48 őrmesterrel való emelésének kilencz havi szükséglete . . . . . . 19.063 »

ad *a)* Jelen költségvetéssel tervbe vett, századonkinti 9 emberrel való emelés befejezését képezi az 1893. évben megszavazott létszámemelésnek és az által, hogy ezen évben 27 gyalogezrednek századai 1 tizedes, 2 őrvezető és 6 gyalogossal szaporittatnak, ezen tervbe vett létszámemelés az összes 102 gyalogezrednél végre lesz hajtva. A 464.398 frtnyi többletet ezen oknál fogva elfogadásra ajánljuk.

ad *b)* Az itt emlitett hátas lovak létszámának emelése abban leli indokát, hogy mozgósitás esetén a bevonuló tartalékos altisztek belovagolt lovak felett rendelkezzenek, mi által lehetővé lesz téve, hogy a szolgálat teljesen betöltessék. Ezen lóállományemelés eszközlésére a 224 szekerező

ütegnél egyenkint 6, a 16 lovasütegnél egyenkint 5 ló szükségeltetik, minek folytán összesen 1424 lóval czéloztatik emelni a tábori ütegek hátas lovainan békelétszáma.

Jelen költségvetéssel egyelőre 24 szekerező ütegnél czéloztatik a létszám 2—2 lóval emelni. Azon rendkivül fontos feladatnál fogva, mely mozgósitás esetén a tartalékos altisztekre vár ezen 10.211 frtnyi különbözetet elfogadásra ajánljuk.

ad *c*) Hivatkozással a tavaly e tárgyban az albizottság jelentésében foglaltakra, kiemeljük, hogy a 48 őrmester első sorban a tartalékos tisztek szolgálatának könnyitésére és abból a czélból rendszeresittetik, hogy a csapatoknál tapasztalt őrmesterek álljanak a tartalékos tisztek mellett. Ezen indokból ezuttal is ajánljuk a 19.063 forintnyi költségemelést.

4. tétel. Uj alakzatokra és a meglevő alakzatok átalakitására vonatkozó intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet . **296.592** frt, mely többlet a következőleg oszlik meg:

a) Egy új lovas hadosztályparancsnokság felállitásának két havi szükséglete . . . 4.435 frt.

b) A 16 tiroli vadászzászlóaljnak négy ezredre való felosztásából eredő szükséglet-csökkenés . 710 »

c) Az 1894. évben felállitott 14 szekerezőüteg legénységi és lóállományának kielégitésére szükséges . . . 122.360 » többlet.

d) A hegyi ütegnek szekerezővé való átváltoztatása folytán előálló szükségleti többlet . .	3.524 frt
e) Az utász-csapat ujjászervezésének folytatására szükséges többlet	166.983 »

ad *a)* A 2. tétel *a)* pontja alatti indokolásra való hivatkozással van szerencsénk e tétel elfogadását ajánlani.

ad *b)* A 16 tiroli vadász-zászlóaljnak négy ezredre való felosztása nem okoz költség-többletet a rendes költségvetésben, a mennyiben a gyalogezredek zenekarainak létszáma összesen 172 emberrel leszállittatik és igy az ezen intézkedés által elért 23.157 forint megtakaritás folytán a vadászcsapatoknál, ezek harczképességének fokozása érdekében történt változtatás következtében előálló 22.447 frtnyi szükségleti többlettel szemben még 710 frtnyi szükségleti csökkenés mutatkozik. Kérjük ennek tudomásul vételét.

ad c) Az ütegek létszáma az 1894. évi költségvetésben pénzügyi tekintetből nem egészittetett ki a megfelelő számra, minek folytán 1895. április 1-jével az a többi szekerező ütegeknek jelenlegi létszámára, vagyis 92 emberre és 42 lóra emelendő.

Miután ezen létszámemelés csak 1895. évi április 1-jével vétetik foganatba, a szükségleti többlet csak 9 hónapra irányoztatik elő, mely 122.360 frtnyi többletet elfogadásra ajánljuk.

ad d) Szükségessé vált a hegyi üteg

osztályoknál egy lovasitott osztálytrombitásnak rendszeresitése, a póttraktár tisztjeinek és az üteg-trombitásoknak lovasitása, 12 lövegirányzó rendszeresitése és egyuttal 24 irányzó törlése, végre a most hegyi üteg-osztályonkint rendszeresitett 9 málha-állatnak szaporitása ütegenkint öttel, összesen tehát 15-tel, azon czélból, hogy mozgósitás esetében ezen osztályok által alakitandó alosztályok fel állitása lehetővéváljék.

Ezen intézkedésekből keletkező 3.524 frtnyi költségtöbbletet elfogadásra ajánljuk.

ad e) Az albizottság, tekintettel arra, hogy az utász-csapat ujjászervezése már meg van szavazva és ezen költségvetésben előforduló 166.983 frtnyi szükségleti többlet ezen ujjászervezés keresztülviteléből ered: azon megjegyzés kapcsán ajánlja azt elfogadásra, hogy az utászcsapat ujjászervezése csak az 1896. évben lesz végleg befejezve és igy e czélra még a jövő évi költségvetésbe is megfelelő összeg felveendő lesz.

5. tétel. A szervezet és kiképzés javitására vonatkozó intézkedések . . . . **378.903** frtnyi költségtöbbletet igényelnek.

Ezen tétel a következő részekre oszlik:

a) A gyalog- és vadász-csapatbeli századosok lovasitására megkivánt költség 2-ik részlete . 67.888 frt.

b) Egy műszaki segédtiszti hivatalnak a vasuti és távirdai ezrednél leendő rendszeresitésére 3.067 frt.

c) A vonatcsapatbeli tartalékosok fegyvergyakorlatainak nagyobb számú tartalékos behivása által leendő kibővitésére megkivánt költség 2-ik részlete . .	22.087 frt.
d) Fegyvergyakorlati és összpontositási költségek további emelésére	100.000 »
e) A léghajózási tanfolyam szükségleti többlete	3.500 »
f) A lovassági távirdai tanfolyam szükségleti többlete . . .	6.480 »
g) Tábori csendőrtanfolyam	18.500 »
h) A hadi iskola kibővitése	57.876 »

költségtöbbletet okoz.

A törzstiszti tanfolyam feloszlatása, melynek helyébe a törzstisztjelöltek képzettségének megbirálására egy vizsgáló bizottság rendszesitendő . . . . . . 22.003 » megtakaritást eredményez.

A sereglövész-iskola létszámának emelése . 7.475 » szükségleti többletet okoz.

A katonai lovagló tanári tanfolyam . . . 1.896 » szükségleti többletet idéz elő.

A katonai vívó- és

torna-tanfolyam kibővitése . . . . 8.676 frt költségtöbbletet igényel.

i) Az altiszti szolgálati jutalomdíjakra rendelt költségjutalék további növelésére kéretik . . 100.000 frt.

ad a) Az albizottság az *a)*—*g)* alatti tételeket, melyek részben a korábbi években hozott határozatok és megszavazott költség-előirányzatok folyományai, a hadügyminister által kifejtett indokok alapján elfogadásra ajánlja.

ad h) Az e pont alatt felsorolt tételeket az albizottság beható tárgyalás alá vevén, a tervbe vett intézkedésekből azt látja, hogy a hadügyminister az országos bizottságnak a katonai akadémiákra vonatkozólag hozott határozatára adott és fönnebb emlitett válaszában foglalt programmjának megvalósitását a jelen költségvetés megszavazása után tényleg megkezdeni szándékozik, a mennyiben a hadi iskola kibővitését olykép akarja keresztülvinni, hogy annak első osztályát az 1894/95., a második osztályt pedig az 1895/96. évben szándékozik kettős osztálylyá alakitani, hogy ennek folytán azok, a kik egyébiránt teljes qualificatióval birva, hely hiánya miatt eddig a hadiiskolába föl nem vétethettek, jövőben fölvehetők legyenek és ezáltal a tisztikarnál érvényesülő szellemi lendület kellő gyarapitására minden lehető megtétessék.

Ugyanezen intézkedéssel kapcsolatban a törzstiszti tanfolyam feloszlatása terveztetik, mert a tapasztalat

azt mutatta, hogy e tanfolyam által a kivánt eredmény nem éretik el, és remélhető, hogy a hadi iskolát végzettek a rendelkezésre álló helyeket jobban és megfelelőbben fogják betölteni.

Az eddigi törzstiszti vizsga helyébe, az előléptetésre igényt tartó századosok elméleti ismereteinek megbirálására egy állandó bizottság fog szerveztetni.

A hadügyminister nevelési programmjába fölvett sereglövész-iskola kibővitése, a katonai lovaglótanári tanfolyamnak szélesebb alapokon leendő szervezése, végül a csapatok, valamint a katonai nevelő- és képzőintézetek számára szükséges vivó- és tornatanitók kiképzésének fokozottabb mértékben való eszközlése végett teendő intézkedésekre megkivántató összeget az albizottság a kifejtett indokokból elfogadásra ajánlja; és miután a törzstiszti tanfolyam feloszlatása folytán 22.003 frtnyi megtakaritás áll elő, az ezen *h)* pont alatt felsorolt czélokra szükséges 53.920 frtnyi költségtöbbletet megszavazandónak véli.

ad *i)* Az altisztek szolgálati jutalomdíjaira szükséges költségek emelését a hadügyi albizottság annál is inkább ajánlja, mert a maga részéről is meg van győződve, hogy a hadsereg harczképességének egyik alapfeltétele a megfelelő altisztekben rejlik, és azért kivánatos, hogy minél több altiszt szolgáljon a rendes szolgálati időn túl, szolgálati jutalomdíj mellett.

II.

Egyéb szükségleti többletek és csökkenések.

6. tétel. A 3-ad osztályú seregszolgák törlése és az összes seregszolgáknak felerészben az első, felerészben pedig a második osztályba leendő beosztása folytán keletkező szükséglet-többlet . . . . **5.940** frt.

Tekintettel arra, hogy a seregszolgák fizetése az 1873. év óta változást nem szenvedett és a harmadik osztályba tartozó seregszolgáknak 360 frtban megállapitott fizetése a megélhetésre nélkülözhetetlen szükségleteknél előállott tetemes drágulással szemben elégtelen: az albizottság e tételt olyformán ajánlja megszavazásra, hogy a rendszeresitett 206 seregszolga közül a hadügyminister javaslata szerint 103 az első, 103 a második osztályba lesz sorozandó, a harmadik osztály pedig egészen elesik.

7. tétel. A katonai nevelő- és képző-intézetek főfelügyelőjének rendszeresitése folytán keletkező szükségleti többlet . . . **15.719** frt.

Ezen tétel abban leli indokolását, hogy a közös hadügyministerium VI-ik osztálya előadójának szolgálati teendői annak működését teljesen igénybe veszik, ugy, hogy képtelen a katonai nevelő- és képző-intézetek főfelügyeletét a helyszinén szerzendő tapasztalatok alapján megfelelően eszközölni. A rendszeresitendő főfelügyelőnek tehát, a ki közvetlenül a hadügyminis-

ter alá lesz rendelve, legfőbb feladata abból fog állni, hogy az intézeteket folyton beható figyelemmel kisérve, azok szinvonalának emelésére személyes és közvetlen tapasztalatai alapján előterjesztéseit megtegye és keresztülvigye.

Az albizottság ezen indokok alapján a tétel elfogadását ajánlja.

8. tétel. A magánfelek használatára kiadott lovak után felmerülő szükségleti többlet . . . . 117.020 frt.

Ezen tétel az 1894. évi rendkivüli szükséglet 25. czímének indokolásában leli gyökerét. Ennek folytán a mostani évtől kezdve az 1050 ló létszámának további fentartásából a hadsereg rendes költségvetésének állandó megterheltetése fog következni.

A többletben a magánfelek használatára kiadott 1050 lónak a fegyvergyakorlatokra való berendelése és a szemlék költségei, valamint a létszám fentartása czéljából évenkint utána szerzendő 252 pót-ló bevásárlására szükséges összegek is benfoglaltatnak.

Az albizottság a tételt elfogadásra ajánlja.

9. tétel. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő és képzőintézetek gazdasági tisztjeivé való rendszeresitéséből keletkező szükséglet-többlet 14.573 frt.

Tekintettel arra, hogy a czélba vett szervezés által az intézetek tanitói teljesen tanitói hivatásuknak élhetnek és a sok időt igénylő gazdasági teendők elintézése alul felszabadulnak, a mi a nevelő és képző-inté-

zeteknek csak hasznára válhatik, az albizottság a tétel elfogadását ajánlja.

10. tétel. A blumani lőporgyár személyzeti létszámának emeléséből eredő költségtöbblet . . . . 6.348 frt.

A Dynamit-Nobel-féle részvénytársaság tulajdonát képező, Blumau mellett fekvő neuriesshofi nitrocellulosegyár átvétele következtében a gyártelep üzeme a személyzeti létszámnak három századossal és két főhadnagygyal való emelését igényli, a mi ezen szükséglet-többletet indokolja.

Az albizottság ennélfogva a tétel megszavazását ajánlja.

11. tétel. A XVI. czím: hadmérnöki igazgatóságok alatt nagyobb épület-helyreállitások és átalakitások folytán felmerülő szükséglet-többlet . . . . 100.000 frt.

Habár e czélra eddig összesen 300.000 forintnyi költség volt előirányozva, még sem zárkózhatik el az albizottság ezen tétel megszavazásának ajánlásától, ha tekintetbe veszi, hogy ezen összegből 7.700 kincstári helyiség, 3.341 bérelt helyiség és több mint 2.000 gyakorlótér jókarban tartása eszközöltetik.

12. tétel. A nyugdíj-illetékek szükséglet-többlete . . . . 163.950 frt.

Noha a nyugdíjasok létszáma a tavalyihoz képest 88 főnyi apadást mutat, az 1875. évi nyugdíj-szabályzat alapján a szükséglet mégis ezen összszeggel emelkedik.

A tételt ennélfogva megszavazásra ajánljuk.

13. tétel. A XXII. czím szükséglet-többlete . . . . **404.684** frt.

14. tétel. Szükséglet-többlet a XXIII. czím: legénységi közétek alatt beállott áremelkedések folytán . . . . **18.922** frt.

A XXII., XXIII. és XXIV. czímek megbirálására az albizottság szűkebb bizottságot küldött ki, melynek jelentését mellékelve terjeszti az országos bizottság elé.

E szűkebb bizottság jelentése alapján a fönnebbi két tételben, valamint a következő 15. tételben a XXII., XXIII. és XXIV. czímeknél előforduló költségtöbblet engedélyezésének tudomásul vételét ajánljuk.

15. tétel. A beszállásolási viszonyok változása folytán keletkezett szükséglet-többlet . . . . **629.002 frt**

Ezen tétel a hadbiztosságok által az 1894. január 1-én fennállott viszonyok alapján készitett kimutatásokon alapul; e szerint

a) a természetbeni férhelyek értékcsökkenése következtében	503 frt
b) a beszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátott férhelyek és tartozmányaik kárpótlása czmén .	379.295 »
c) az állandó egyénenkinti beszállásolásért fizetendő kárpótlás czímén .	8 »
d) szerződésszerűleg fizetendő lakbér czímén . . .	46.825 »
összesen tehát	426.631 frt

szükséglet-többlet mutatkozik a XXV. czím: elhelyezési költségek terhére.

Az e tételben foglalt többi szükséglet-többleteket az előző pontban említett szűkebb bizottság tárgyalta.

Miután a szükséglet-többlet az elszállásolási törvény alapján van előirányozva, az albizottság a tétel elfogadását ajánlja.

16. tétel. Szükséglet-csökkenés a nyugállománybeli tiszteknek tényleges tisztek helyett bizonyos helyi szolgálatokra való alkalmazása és egyéb kisebb vagy egymást kiegyenlítő különbözetek folytán . . 19.698 frt.

Az albizottság e szükséglet-csökkenés tudomásul vételét ajánlja.

A költségvetésben előforduló különbözetekre vonatkozó albizottsági javaslatok előterjesztése után van szerencsénk a *rendes szükséglet* egyes czímeire nézve jelentésünket a következőkben előterjeszteni:

I. CZIM.

Központi vezetés.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 495.735 frt.

Az 1894. évre megszavaztatott 494.115 frt. 1895-re tehát 1620 frttal több, a minek indokait a különbözetekre vonatkozólag előterjesztett jelentésünk tartalmazza.

Az albizottság ezen összeg megszavazását ajánlja.

II. CZIM.

Katonai területi és helyi parancsnokságok.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 505.849 frt.

Az 1894. évre megszavaztatott 492.454 frt; tehát 13.395 forinttal több irányoztatik elő az 1895. évre, a mely többlet a fölemelt létszám eredménye.

Az albizottság az előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

III. CZIM.

Katonai hadbiztosságok és szakellenőrzés.

1895-re előirányoztatik . . . . 911.783 frt.

1894-re megszavaztatott 938.541 frt. Többletként tehát 1895-re mutatkozik 3.242 frt.

Az albizottság a tényleges szükség

alapján előirányzott ezen összeg megszavazását ajánlja.

IV. CZÍM.

Katonai lelkészet.

1895-re előirányoztatik . . . . 151.440 frt,

tehát ugyanannyi, mint 1894-re megszavaztatott.

Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

V. CZÍM.

Katonai igazságügyi igazgatás.

1895. évre előirányoztatik . . . 346.237 frt,

tehát 540 frttal több, mint 1894-re megszavaztatott. A többlet az eddig három osztályba sorozott seregszolgáknak két osztályba sorozásából ered.

E czím tárgyalása alkalmával a hadügyi albizottság körében a katonai büntető törvénykönyv és perrendtartás ujjászerkesztése ismételve szóba került.

A hadügyminister azt a kijelentést teszi, hogy a tervezet saját közreműködésével készül. Szükségesnek tartja azt szakközegeivel átvizsgáltatni és arra törekszik, hogy a katonai büntető eljárás reformjánál fölmerülő nehézségek elhárittassanak. Mihelyt a tervezet saját szakközegei által meg lesz vizsgálva, a tárgyalásokat a monarchia két államának honvédelmi és igazságügyi ministeriumaival ujból fölveszi.

A hadügyi albizottság e kijelentéseket tudomásul veszi ugyan, mindazáltal a hadügyi kormány figyelmét ezen ügy fontosságára és megoldásá-

nak sürgős szükségére ujabban is felhivja.

Az előirányzott összeget az albizottság megszavazásra ajánlja.

VI. CZÍM.

Felsőbb parancsnokságok és törzsek.

Az 1895. évre előirányoztatott . . 1,974.119 frt.

1894-re megszavaztatott 1,968.026 frt. Tehát a jelen költségvetésben 6.093 forinttal több kivántatik a tavalyinál.

Miután ezen többlet a létszám emelésében leli indokát, az albizottság az e czímen előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

VII. CZIM.

A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai.

1895. évre előirányoztatik . . . 27,941.154 frt.

1894-re megszavaztatott 27,237.599 frt. Az 1895. évi előirányzat tehát 703.555 frttal magasabb.

Ezen költségemelkedést hasonlag a különbözeteknél indokolt létszám-emelések okozzák, miért is az albizottság az elmondottak alapján az e czímen előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

VIII. CZIM.

Katonai képző-intézetek.

1895-re előirányoztatik . . . . 1,735.052 frt.

1894-re megszavaztatott 1,658.224 forint. 1895-re tehát 76.828 frttal több irányoztatik elő, a mely többlet rész-

ben a *marburgi* hadapród-iskola felállitásából, részben a 14-ik hadapródiskolának *Kamenitz*-ben leendő létesitéséből, nemkülönben a képzőintézetek számára rendszeresitendő főfelügyelői állásból, valamint a vivó- és tornatanfolyam kiegészitéséből származik.

Az albizottság erre vonatkozó indokolását már fönnebb előadván, az előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

IX. CZÍM.

Műszaki és közigazgatási katonai bizottság.

1895. évre előirányoztatik . . . . 156.068 frt.

1894-re megszavaztatott 151.121 frt. 1895-re tehát több irányoztatik elő 4.946 frttal; ezen emelkedés a keresztülvitt létszám-emelésben lelvén indokát, az előirányzott összeg megszavazását ajánljuk.

X. CZÍM.

Élelmezési raktárak.

1895. évre előirányoztatik . . . . 612.859 frt.

Az előirányzott összeg az 1894. évre megszavazott összeggel egyenlő, miért is annak megszavazását ajánljuk.

XI. CZÍM.

Ágyraktárak.

1895-re előirányoztatik . . . . . 42.955 frt.

Ez is megfelel az 1894. évre megszavazott összegnek, minélfogva az albizottság annak megszavazását ajánlja.

XII. CZÍM.

Ruházati kezelési intézetek.

1894-re előirányoztatik . . . . . 158.409 frt.

Ugyanennyi szavaztatott meg 1895-re. Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

XIII. CZÍM.

Műszaki tűzérség.

Az 1895. évre előirányoztatik . . . 3,691.481 frt.

1894-re megszavaztatott 3,631.862 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 59.619 frttal több.

Ezen költségemelés a műszaki tűzérség harczképességének emelése szempontjából történt és a különbözeteknél már indokoltatott.

Az albizottság az összeget megszavazásra ajánlja.

XIV. CZÍM.

Vonatszertárak.

1895 re előirányoztatik . . . . . 90.985 frt.

1894-re megszavaztatott 89.219 frt. Az 1895. évi előirányzat tehát 1.766 frttal magasabb, mely emelkedés a különbözetek 1. *g*), 2. *d*), 3. *c*) pontjai alatt indokoltatott.

Az albizottság ezen összeg megszavazását ajánlja.

XV. CZIM.

Utászati hadszertár.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 142.426 frt.

1894-re megszavaztatott 123.626 frt. Az 1895. évi előirányzat tehát 18.800 frttal magasabb, mi az utászcsapatok ujjászervezésének folyománya.

Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

XVI. CZIM.

Katonai hadmérnöki igazgatóságok.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 2,994.057 frt

1894-re megszavaztatott 2,913.057 frt. Az 1895. évi költségtöbblet tehát 81.000 frt, mely a különbözetek 11. tétele alatt indokoltatott.

Az albizottság az előirányzott összeg megszavazását hozza javaslatba.

XVII. CZIM.

Katonai földrajzi intézet.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 355.581 frt.

1894-re megszavaztatott 356.085 forint. Tehát e czímen 504 frt megtakaritás mutatkozik.

Az albizottság az előirányzott összszeg megszavazását ajánlja.

XVIII. CZIM.

Katonai egészségügy.

1895-re előirányoztatik . . . . 3,612.430 frt.

1894-re megszavaztatott 3,508.125 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 104.305 frttal magasabb, mely emelkedés a különbözetek 1. *i)* és 2. *f)* pontjai alatt előadottakban leli indokolását.

Az albizottság az előirányzott összszeg megszavazását ajánlja.

XIX. CZIM.

Nyugdíjügy.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 12,077.176 frt.

1894-re megszavaztatott 11,921.138

forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 155.938 frttal magasabb, minek indoka a különbözetek 12. tétele alatt elmondottakban keresendő.

Az albizottság az előirányzat megszavazását ajánlja.

XX. CZIM.

Katonai fegyintézetek.

1895-re előirányoztatik . . . . 61.868 frt.

1894-re ugyanennyi szavaztatott meg.

Az albizottság az összeg megszavazását ajánlja.

XXI. CZIM.

Különféle kiadások.

1895-re előirányoztatik . . . . 318.000 frt.

1894-re ugyanennyi szavaztatott meg.

Az albizottság az előirányzat megszavazását ajánlja.

XXII. CZIM.

Természetbeni élelmezés.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 17,658.592 frt.

1894-re megszavaztatott 16,826.691 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 831.901 frttal magasabb.

XXIII. CZIM.

Legénységi közétkezés.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 16,531.883 frt.

1894-re megszavaztatott 16,131.264 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 400.619 frttal magasabb.

XXIV. CZIM.

Ruházat és ágyneműek.

Az 1895. évre előirányoztatik . 8,863.534 frt.

1894-re megszavaztatott 8,594.738 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 268.796 frttal magasabb.

Az albizottság, utalva az ezen jelentéshez mellékelt és a XXII., XXIII. és XXIV. czímek tárgyalására kiküldött szűkebb bizottság jelentésére, az abban foglaltak alapján a XXII., XXIII. és XXIV. czím alatt előirányzott összegek megszavazását hozza javaslatba.

XXV. CZIM.

Elhelyezési költségek.

1895-re előirányoztatik . . . . 12,389.737 frt.

1894-re megszavaztatott 11,699.896 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 689.841 frttal magasabb, mely költségemelkedés indokaira volt szerencsénk a különbözetek 15. tétele alatt reámutatni.

Az albizottság ezen előirányzat megszavazását ajánlja.

XXVI. CZIM.

Pótlovazás.

1895. évre előirányztatik . . . 2,652.056 frt.

1894-re megszavaztatott 2,555.593 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 96.463 frttal magasabb.

Az e tárgyban a különbözetek ismertetése alkalmával elmondottakra való hivatkozással az albizottság az előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

XXVII. CZIM.

Altiszteknek járó szolgálati jutalomdíjak.

Az 1895. évre előirányoztatik . . 2,000.000 frt.

1894-re megszavaztatott 1,900.000 forint. Az 1895. évi előirányzat tehát 100.000 frttal magasabb.

Az albizottság, hivatkozva a különbözetek 5. tétele *i*) pontja alatt elmondattakra, az előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

A rendes szükségletből levonandó fedezet.

A hadi közigazgatás saját bevételeiből és a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló alapok jövedelmeiből . . . . 2,455.510 frt.

A mult évben előirányozva volt 2,455.440 frt és igy az 1895. évi előirányzat 70 frttal több.

A bevételek egyes tételei a következők:

a) *A katonai képzőintézeteknek az előirányzat fedezésére szolgáló bevételei,* még pedig:

1. Bevételek az asztalpénzekből fizető növendékek és alapitványok részéről, továbbá tandíjak, tanszer-adalékok, valamint oktatási czélokra forditandó alapitványok kamataiból, valamint a hernalsi katonai leányképző intézet gyermekkertjének és gyakorlati iskolájának jövedelméből 452.756 frt.

2. A hadapródiskolák bevételei . . . . 166.408 frt.

Ezen összegek a képzőintézetek rendes szükségletéből a VIII. czím alatt már levonattak és igy külön megszavazást nem igényelnek.

3. A közös pénzügyministerium kezelése alatt álló katonai állatgyógyintézeti alapitványok kamatai . . . . . . 1.178 frt.

4. A közös hadügyministerium kezelése alatt álló József-akadémia könyvtár-alapitványának kamatai . . 1.256 frt.

Összesen . . 2.434 frt,

mely összeg állandó természetéhez képest megfelel a mult évi előirányzatnak és a rendes költségvetés XVIII. czíménél levonatott.

A költségvetési előirányzatban előforduló egyéb bevételeket az albizottság a következő tételekben és összegekben ajánlja a rendes költségvetésbe fedezetül fölvétetni:

b) A hadi közigazgatás saját bevételei.

1. tétel. Havi díjemelések után fizetendő szolgálati díjak, továbbá magasabb czímzetes rendfokozatok és tiszteletbeli czímek adományozása után fizetendő jellegdíjak . . 250.000 frt.

2. tétel. Szabadságdíjak családi ügyekben a nyolcz hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságoltatások után . . . . 14.000 frt.

3. tétel. Ház- és haszonbérek, telkek, épületek, helyiségek és jogositványok után . . . 160.000 frt.

4. tétel. Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor- és salétrom-egyedárúságból . . . . . 1,100.000 frt.

5. tétel. A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, továbbá nyomdai és kőmetszési munkákért . . 60.000 »

6. tétel. A fegyenczek munkakeresményei után 55.000 »

7. tétel. Fekvőségekből és hasznot hajtó jogositványokból eredő jövedelem . . . . . . 8.000 »

8. tétel. Hasznavehetetlen és fölösleges termények, szerek, kész tárgyak és eszközök, végre ócska fegyverek eladásából . . . . . . 260.000 frt.

9. tétel. Eladott lovakért, továbbá elhullott lovak bőréért . . . . 350.000 »

10. tétel. Kórházi élelmezésért és fürdők használatáért a havi- vagy segélydíjjal alkalmazott katonai egyénektől . . 30.000 »

11. tétel. A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságokból (bánatpénzekből) . . . 4.000 »

12. tétel. Az állatgyógyintézet gyógyitási s élelmezési díjai fejében, polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéseért, valamint átalányképen az ebkórodától . . . . 30.000 »

13. tétel. Az állatgyógyintézetben teljesitett lóvasalásért . . . 11.000 »

14. tétel. Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából . . . . 42.000 »

15. tétel. Egyéb esetleges bevételekből . . 70.000 frt.

Ezen saját bevételek 2,444.000 frtot tesznek az 1895-ki közigazgatási évre.

c) A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium által kezelendő alapjainak jövedelmei:

1. tétel. Az átalános katonai kórház-alap kamataiból	10.123 frt.	
2. tétel. Az átalános katonai rokkant-alap kamataiból	1.387 frt.	
Összesen . .	11.510 frt.	

Ezen bevétel előirányzása a közös pénzügyministerium közlése szerint történt és ennek alapján elfogadásra ajánltatik.

Az erre vonatkozó részletes kimutatások a közös pénzügyministerium költségvetésénél vannak.

Ezek szerint a közös hadsereg 1895. évi *rendes költségvetésébe* beállitandó, mint levonandó *fedezet* . . . 2,455.510 frt.

Átruházási jog.

Az ezen előirányzatban engedélyezett czímek és egyes tételek között *átruházás nem gyakorolható.*

III.

Rendkivüli költségvetés.

Az 1895. évre szükségletként előirányoztatik . . . . 14,525.872 frt.

a mi az 1894. évre megszavazott 14,576.565 frttal szemben 50.693 frttal kevesebb.

Ezen rendkivüli költségvetés tételei a következők:

1. A hadi készletek kiegészitése.

I. CZIM.

Egészségügy.

1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzésére a 246.000 frt összes szükséglet harmadik részlete . . . . 50,000 frt.

Ezen összeget, mint a korábbi években megszavazott költségvetésen alapuló hitelfolytatást elfogadásra ajánljuk.

2. tétel. Egészségügyi tábori szerelet beszerzésére . . . 30,000 frt.

Az 1. tételnél elmondott indokokból elfogadásra ajánljuk.

II. CZIM.

Fegyverügy.

1. tétel. Ismétlőfegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mel-

lett, a 9,772.300 forintnyi összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 1,772.300 frt.

Ezen tétel tárgyalása alkalmával felvettetett a magyar fegyvergyár támogatásának kérdése. A hadügyminister kijelentette, hogy az ezen tétel alatt foglalt összösszegből a tervbe vett lőfegyverek és karabélyok teljes számmal már beszereztettek és a most előirányzott költségből, valamint a még az 1896-ik évi költségvetésbe felveendő 600.000 frtnyi összegből már csak a még hiányzó megfelelő lőszer lesz beszerzendő. Ezen költségvetés keretén belül tehát ujabb rendeléseket sehol sem eszközölhet; meggyőződése szerint bárki is legyen hadügyminister, bizonyára csak a hadsereg harczképességének érdekében hasznosnak fogja tartani, ha két nagy és jól berendezett fegyvergyár létezik és ezen kijelentéséből a következtetést, a menynyire az tőle függ és lehetséges, le is fogja vonni.

Habár az albizottság ezen kijelentést tudomásul veszi, mégis tekintettel a magyar fegyvergyár fennállásának közgazdasági fontosságára és tekintettel arra, hogy e gyár fennállása a hadsereg érdekében is kivánatos, tekintettel végül arra, hogy a hadseregnek a jövőben még megfelelő számú további tartalékfegyverre szüksége leend, azon egyhangú felhivást intézte a belügyministerhez, hogy azon esetben, ha további lőfegyverek megrendelésének szüksége előáll, első sorban rendelje meg ezeket a magyar fegyvergyárnál s ilyenformán a magyar

55

fegyvergyár fennállásának biztositását elômozditsa.

A tételt mint hitelfolytatást elfogadásra ajánljuk.

2. tétel. Ecrasitlövedéknek az aczélbronz ostromlövegek számára leendő beszerzésére a 600.000 forintnyi szükséglet harmadik részlete . . . . . 100.000 frt.

Az albizottság ezen összeget, mint hitelfolytatást, elfogadásra ajánlja.

3. tétel. Néhány erőditett hely felfegyverzésének az új szerkezetű lövegek által eszközlendő erősbitésére . . . 600.000 frt.

Az albizottság ezen összeget, mint hitelfolytatást, elfogadásra ajánlja.

4. tétel. Füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál leendő alkalmazására a 13·4 millió forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . . . . . 2,000.000 frt.

Az albizottság ezen tétel beható tárgyalása közben azon felvilágositást nyerte, hogy a 2 millió többlet onnan ered, hogy az új gyártelepek és a neurisshofi nytrocellulose-gyár megszerzése és ennek nytroglycerin-gyárrá leendő kibővitésére szükséges mintegy 800.000 frt, mig a fenmaradó 1,200.000 forintnyi többlet onnan ered, hogy a lőpornak ára az előirányzattal szemben emelkedett.

Miután azonban ezen tételben különböző természetű szükségletek foglaltatnak össze, a mennyiben két gyártelep megvétele, illetőleg kibővitése összekeverve van a lőporköltséggel, mely körülmény az ellenőrzést

legalább is megneheziti, az albizottság felhivja a hadügyministert, hogy jövőre hasonló esetekben a külön természetű költségeket külön irányozza elő és külön indokolja, hogy igy költségvetési szempontból is a helyes áttekintés és megitélés lehetővé tétessék.

A tétel elfogadását ajánljuk.

III. CZIM.

Szétszedhető vasuti hidaknak a vasuti századok felszerelése végett leendő beszerzésére a szükséges 116.000 forintnyi kiegészitő hitel első részlete . . . . **40.000** frt.

A már meglevő hidanyag teljes kiegészitésére, valamint a már beszerzett hidaknak a műszaki haladások által elérhető nagyobbmérvű alkalmazhatóságára szükséges alkatrészek beszerzésére ezen összeget, mint első részletet, elfogadásra ajánljuk.

IV. CZIM.

Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . **400.000** frt.

V. CZIM.

A vonatügy ujjászervezése folytán a vonatcsapat számára szükséges vonatanyag beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete . . . . **50.000** frt.

Az albizottság ezen összeget, mint hitelfolytatást, megszavazásra ajánlja.

VI. CZIM.

Könnyű járműveknek az ütközeti vonat számára leendő beszerzesére, a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete . . . . 80.000 frt.

A csapatoknak könnyű és tartós élelmi szekerekkel való ellátása folytán szükséges, hogy hasonló mozgékonysággal és haladóképességgel biró megfelelő szerkocsi, szerszám, pénztár és irodajárművek beszereztessenek. Az igy szükséges 12.666 kocsi fokozatos beszerzésére ezuttal kivánt 80.000 frtnyi összeg megszavazását ajánljuk.

VII. CZIM.

Hámok és tartozékaik beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete . . . . 50,000 frt.

Ezen összegek, mint az előbbi czímben foglaltak folyományát az albizottság megszavazásra ajánlja.

VIII. CZIM.

Hordható sátrak beszerzésére . . . . 400.000 frt.

Az albizottság azon felvilágositások után, hogy a sátrak a csapattesteknél minden tekintetben megfelelnek és nagy szükséget pótolnak, az összeget, mint hitelfolytatást, megszavazásra ajánlja.

II. Egyéb szükségletek.

IX. CZIM.

A hadtestparancsnokságoknak a hadtest-vonatparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 távbeszélési osztály szereletének beszerzésére, a 123.000 frtra emelt összes szükséglet második részlete . . . . 25 000 frt.

Miután a 9.000 frttal emelt szükséglet a távbeszélési osztály tökéletesitése szempontjából a belügyminister által indokoltatott, a tétel megszavazását ajánljuk.

X. CZIM.

Az »Eiffel«-féle (uti) hidanyag kiegészitésére és három részre osztására, a 93.400 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete . . . . . . 15.000 frt.

Ezen összeget, mint hitelfolytatást megszavazásra ajánljuk.

XI. CZIM.

Csákányoknak a gyalogság és a vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapatok számára leendő beszerzésére . . . . . 7.000 frt,

Ezen összeg, mint az ezen czélra szükséges, összesen 100.000 frtnyi szükséglet első része abban leli indokolását, hogy a gyalogság és a vadászcsapat századonkint 16 csákánynyal azon czélból lesz ellátandó,

hogy a futólagos földfedezetek helyreállitása minden körülmények között lehetővé tétessék és hogy az erőditési telepeken létező sodronyakadályok eltávolithatók legyenek.

Ezen indokok alapján a czímet elfogadásra ajánjuk.

XII. CZIM.

»Engelmann« - rendszerféle folyóaknák beszerzésére . . **5.000** frt.

XIII. CZIM.

A przemysl-zasanic-i vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitására . . . . . **5.000** frt.

XIV. CZIM.

Kerékpárosoknak a katonai vívó- és torna-tanfolyam számára leendő beszerzésére . . **1.000** frt.

Az albizottság az ezen czímnél előirányzott összeg megszavazását ajánlja.

XV. CZIM.

A sütődék és raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére **130.000** frt.

XVI. CZIM.

Kétszersült és húsconservek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére az 1,705 000 forintnyi összes szükséglet negyedik részlete . . . . . **142.000** frt.

Az albizottság ezen összeget, mint hitelfolytatást, megszavazásra ajánlja.

XVII. CZIM.

A jelenleg meglevő kétszersült és húsconserv elővigyázati készletek felcserélésére 858.000 frt.

Hivatkozással az utóbbi években e tárgyban a hadügyi kormánytól nyert indokolásra, mely ezuttal is fennáll, a czím elfogadását ajánljuk.

III. Épitési és elhelyezési szükségletek. Gyakorlóterek.

XVIII. CZIM.

a) **Épületek, hadcsapatok és hadi intézetek számára.**

1. tétel. Krakkó. Egy szekérszin újból épitésére és a vonalcsapat-anyagszertárhoz tartozó hadpótkészlet-raktárhoz leendő hozzáépitésre . . . . 50.000 frt.

2. tétel. Korneuburg. Egy raktárnak a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszere elhelyezésére leendő épitésére . . . . 3.000 frt.

3. tétel. Morva-Fehértemplom. Egy kórháznak a katonai főreáltanoda és a lovassági hadapródiskola számára leendő újbólépitésére . . . . 70.000 frt.

4. tétel. Przemysl. Az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez leendő hozzáépitésére . . . . 10.000 frt.

5. tétel. Stryj. Egy szekérszinnek újból épitésére. . . 8.200 frt.

6. tétel. Nagy-Szeben. Egy toldaléképületnek a meglévő lovassági laktanyához, a lovassági dandár lovagló tanfolyam legénysége és lovai elhelyezésére leendő hozzáépitésére 15.000 frt.

7. tétel. Salzburg. Egy takarmányraktárnak az ugynevezett »Jagdzeugstadel« helyett leendő újból épitésére . . . 10.800 frt.

8. tétel. Krivošije. Pótelhelyezési épületek újból épitésére . . . . 46.000 frt.

A hadügyi albizottság az ezen czímben felsorolt összegeknek megszavazását ajánlja.

9. tétel. Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költség-előirányzatainak készitésére . . . . 40.000 frt.

Az albizottság, hivatkozással a mult évi határozatokra adott válaszok tárgyalása alapján e tárgyban tett jelentésére, illetve beterjesztett határozati javaslatára, ezen tétel megszavazását ajánlja.

b) **Átalános szükségletek.**

10. tétel. Olyan újonnan épitett vagy átalakitott laktanyák, csapatkórházak stb. belső berendezésének beszerzésére, melyek a beszállásolási törvények értelmében (községek, magánfelek stb. által) berendezés nélkül bocsáttatnak rendelkezésre . . . . 140.000 frt.

Az albizottság ezen összeget, mely tavaly hasonló magasságban lett ugyan-

ezen czélra megszavazva, ezuttal is megszavazásra ajánlja.

XIX. CZÍM.

Gyakorló lőszerek megszerzése és helyreállitása.

Lőterek megszerzésére és berendezésére . . . . 250.000 frt.

A lőterek megfelelő átalakitása az új lőfegyver folytán szükségessé válván, ezen összeg megszavazását ajánljuk.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Építkezésekre.

XX. CZÍM.

Az erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet . . . . 1,975.000 frt.

A hadügyminister szóbeli, részletes és kimeritő felvilágositásai alapján ezen összeg megszavazását ajánljuk.

XXI. CZÍM.

Építési negyedik részlet.

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újonnan épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 130.000 frt.

2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett baraktáborok és élelmezési barakkok jobbitására és az illető melléképületek kiegészitésére, a 2,000.000 forintnyi összes szükségletből . . . . 550.000 frt.

Az e czímben előirányzott összegeket, mint hitelfolytatást, megszavazásra ajánljuk.

XXII. CZÍM.

A katonai földrajzi intézet szükséglete.

1. tétel. Közép-Európa új általános térképének előállitására	50.000 frt.
2. tétel. A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály általi folytatására	5.000 frt.

C.

XXIII. CZIM.

A számfelettiek illetékei .	24.000 frt.

XXIV. CZIM.

Szükséglettöbblet a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe, a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára	90.000 frt.

XXV. CZIM.

Husz gyalogzászlóaljnak a magasabb békelétszám erejéig eszközlendő kiegészitésére	431.000 frt.

E czímek tárgyalása során nyert felvilágositások és bővebb indokolások alapján ezen összegeket megszavazásra aljánljuk.

XXVI. CZIM.

2.226 rendes állomány feletti lovasági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltar-

tására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 lónak beszerzési költségét, valamint azon költségeket, melyek ezen lovak és katonák legnagyobb részének a pótkeretekbe leendő bevonása végett a kincstári férhelyeknél szükségessé vált kibővitések folytán keletkeznek . . . . 1,105.000 frt.

Az albizottság ezen czím beható és részletes tárgyalása során nyert felvilágositások és indokolások alapján az ezen czímben foglalt költségek megszavazását ajánlja ugyan, mindazonáltal szükségesnek tartotta a hadügyministert ugyanazon okokból, melyeket szerencsénk volt a II. czím 4. tétele alatt ismertetni, felhivni, hogy jövőben a létszámemeléseket az épitkezésektől elkülönitve tárgyalja és indokolja.

XXVII. CZIM.

Lovas ezredenkint 25 ló beszerzésére, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki 342.668 frt.

XXVIII. CZIM.

1.632 rendes állomány feletti tüzérségi ló és 1.590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895-diki okt. 1-től bekövetkezendő ujbóli létszámemelésre . . . . 654.753 frt.

XXIX. CZIM.

Egy léghajózási intézet felállitására leendő szükséglet . 30.000 frt.

Mindezen költségek a korábbi költségvetésekben is előfordultak, minek folytán az ujból is nyert indokolások alapján ezuttal is megszavazásra ajánljuk.

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások végrehajtására.

XXX. CZIM.

Egyszeri szükséglet az 1895. évre inditványozott tiszti létszámemelések, továbbá a vonatcsapatbeti őrmesterek létszámának emelése következtében . . . . 92.431 frt.

XXXI. CZIM.

Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századainak létszámemelése következtében . . . 175.000 frt.

XXXII. CZIM.

Az 1891-től 1894-ig tiroli vadászzászlóaljakká változtatott hat tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázad kereteinek szükséglete . . . . 18.000 frt.

XXXIII. CZIM.

Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából . . . . 36.000 frt.

XXXIV. CZIM.

Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása és a tábori

tüzérség ezzel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 forintnyi összes szükséglet második részlete . . . . **500.000** frt.

XXXV. CZIM.

48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzésére . . . . . . **15.665** frt.

XXXVI. CZIM.

A tiroli hegyi ütegosztály lóálllományának kiegészitésére leendő egyszeri szükséglet . . . . **6.055** frt.

XXXVII. CZIM.

Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére, a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete . . . . . **40.000** frt.

XXXVIII. CZIM.

Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utászcsapat újjászervezése folytán . . . . . **780.000** frt.

XXXIX. CZIM.

Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése alkalmából **22.000** frt.

XL. CZIM.

Egyszeri szükséglet a tizennegyedik gyalogsági hadapródiskola felállitása alkalmából . . . . **50.000** frt.

Mindezen címekben foglalt költségek a rendes költségvetés különbözeteinél már megszavazásra ajánlott összegek kifolyásai és igy megszavazott tételeken alapulnak. Ezen okból

az albizottság a XXX—XL. czím alatt foglalt költségek megszavazását ajánlja.

A rendkivüli költségvetésre vonatkozó jelentésünk kapcsán a következő határozati javaslat elfogadását kérjük:

»*A rendkivüli költségvetés egyes czímei és tételei között átruházás nem gyakorolható.*«

Az albizottság tárgyalás alá vette a közös hadügyminister előterjesztését, melylyel felhatalmazást kér arra, hogy az 1894. évi rendkivüli hadi szükséglet XVI. czímének 2. tétele alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jarosláuban való újból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi összeg egy ily raktárnak Przemyslben eszközlendő épitésére fordittathassék.

Az albizottság a nyert felvilágositások és indokolások alapján a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

»*A közös hadügyminister felhatalmaztatik arra, miszerint az osztrák-magyar monarchia közös kiadásai és bevételei 1894. évi költségvetésének II. czikke, II. fejezete, Hadügyministerium,* A) *Hadsereg és pedig az utóbbinak XVI. czíme, 2. télele alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban való ujból épitésére engedélyezett 11.000 frtngi összeget egy ily raktárnak Przemyslben leendő épitésére forditsn.*

Az előterjesztések alapján az országos bizottság által a közös ministeriumok költségvetésére hozandó határozatokban a közös hadsereg szükségleteire a következő összegek volnának megszavazandók:

Rendes szükséglet.

II. fejezet. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1. czím.	Központi vezetés	495.735	frt.
2. »	Katonai területi és helyi hatóságok	505.849	»
3. »	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	941.783	»
4. »	Katonai lelkészet	151.440	»
5. »	Katonai igazságügyi igazgatás	346.237	»
6. »	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1,974.119	»
7. »	Csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	27,941.154	»
8. »	Katonai képzőintézetek	1,735.052	»
9. »	Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	156.068	»
10. »	Katonai élelmezési raktárak	612.859	»
11. »	Katonai ágyraktárak	42.955	»
12. »	Ruházatkezelő intézetek	158.409	»
13. »	Műszaki tüzérség	3,691.481	»
14. »	Vonatszertár	90.985	frt.
15. »	Utászati szertár	142.426	»
16. »	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	2,994.057	»
17. »	Katonai földrajzi intézet	355.581	»
18. »	Katonai egészségügy	3,612.430	»
19. »	Katonai nyugdíjügy	12,077.176	»
20. »	Katonai fegyintézetek	61.868	»
21. »	Különféle kiadások	318.000	»
22. »	Természetbeni élelmezés	17,658.592	»
23. »	Legénységi közélkezés	16,531.883	»
24. »	Ruházat és ágyneműek	8,863.534	»
25. »	Elhelyezési kiadások	12,389.737	»
26. »	Pótlovazás	2,652.056	»
27. »	Altiszti szolgálati jutalomdíjak	2,000.000	»
	Összesen	118,501.466	frt.

Ebből levonva a fedezetet:

a) A katonai közigazgatás saját bevételei:

1. tétel. Havi díjemeléssel járó előléptetések után fizetendő szolgálati és jellegdíjak; továbbá

	magasabb czímzetes rendfokozatok és tiszteletbeli czímek adományozása után fizetendő díjak fejében	250.000 frt.
2. tétel.	Szabadságolási díjak, családi ügyekben a 8 hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságolások után . .	14.000 »
3. »	Ház- és haszonbérek, telkek, épületek és jogositványok után	160.000 »
4. »	Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom-egyedárúságból	1,100.000 »
5. »	A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, valamint nyomdai és kőnyomdai munkáiért	60.000 »
6. »	A fegyenczek munkakeresményei . .	55.000 »
7. »	Ingatlan jószágok haszna és haszonhajtó jogositványok	8.000 »
8. »	Hasznavehetetlen és felesleges nyers termények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, végre pedig ócska fegyverek eladásából	260.000 »
9. »	Eladott lovakért és elhullott lovak bőreiért	350.000 »
10. »	Havi díjjal vagy segélydíjjal ellátott katonai egyénektől kórházi élelmezésért és fürdő használatáért fizetendő megtéritések	30.000 »
11. »	A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságok	4.000 »
12. »	Az állatgyógyintézet gyógyitási és élelmezési díjai fejében polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéséért, valamint átalányképen az ebkórodából	30.000 »
13. »	Az állatgyógyintézetben teljesitett lóvasalásokért	11.000 »
14. »	Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából	42.000 »
25. »	Egyéb esetleges bevételekből	70.000 »
	Összesen . . .	2,444.000 frt.

b) A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló alapjainak jövedelme.

1 tétel.	Az általános katonai kórházalap kamatja	10.123 frt.	
2 »	Az általános katonai rokkantalap kamatja	1.387 »	11.510 frt.
	Összesen . . .		2,455.510 frt.
Marad tehát fedezetlen szükséglet			**116,045.956 frt.**

Rendkivüli szükséglet.

II. Fejezet. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Egészségügy:

1. tétel.	Egészségügyi kocsik beszerzésére a 246.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete	50.000	frt.
2. »	Egészségügyi tábori szerelet-anyag beszerzésére	30.000	»

2. » Fegyverügy:

1. tétel.	Ismétlő fegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett; a 9,772.300 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete . .	1,772.300	»
2. »	Ecrasit-lövedékeknek az aczélbronz ostromlövegek számára leendő beszerzésére; a 600.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete	100.000	»
3. »	Néhány erődített hely fölfegyverzésének új szerkezetű lövegek által eszközlendő erősbitésére	600.000	»
4. »	Füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyuknál leendő alkalmazására, a 13·4 millió forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . .	2,000.000	»

3. tétel.	Szédszedhető vasúti hidaknak a vasúti századok felszerelése végett leendő beszerzésére a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő tétel első részlete	40.000	frt
4.	» Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére .	400.000	»
5.	› A vonatügy ujraszervezése folytán a vonatcsapat számára szükséges vonatanyag beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete	50.000	»
6.	» Könnyű járműveknek az ütközeti vonat számára leendő beszerzésére, a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete	80.000	»
7.	» Hámok és tartozékaik beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete	50.000	»
8.	» Hordható sátrak beszerzésére	400.000	»

II. Egyéb szükségletek.

9. czím.	A hadtestparancsnokságoknak a hadtestparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 távbeszélési osztály szereletének beszerzésére; a 123.000 frtra emelt összes szükséglet második részlete	25.000	frt.
10.	» Az »Eiffel«-féle (úti-) hidanyag kiegészitésére és három részre osztására, a 93.400 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete	15.000	»
11.	» Csákányoknak a gyalogság és a vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapat számára leendő beszerzésére	7.000	»
12.	» »Engelmann« rendszer-féle folyó aknák beszerzésére	5.000	»
13.	» A Przemyšl—zasonic-i vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitására	5.000	»
14.	» Kerékpároknak a katonai vívó- és tornatanfolyam számára leendő beszerzésére	1.000	»
15.	» A sütődék- és a raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére	130.000	»
16.	» Kétszersült és húsconservek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére, az 1,705.000 frtnyi összes szükséglet negyedik részlete	142.000	»

17. tétel. A jelenleg meglévő kétszersült és husconserv elővigyázati készletek fölcserélésére . . . . . 858.000 frt.

III. Építési és elhelyezési szükségletek. Gyakorlóterek.

18. czím. Építkezések.

a) **Épületek hadtestcsapatok és hadi intézetek számára.**

1.	tétel.	Krakkó. Egy szekérszin ujból épitésére és a vonatcsapat-anyagszertárhoz tartozó hadpótkészlet-raktárhoz leendő hozzáépitésére	50.000 frt.
2.	»	Korneuburg. Egy raktárnak a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszere elhelyezésére leendő épitésére .	3.000 »
3.	»	Morva-Fehértemplom. Egy kórháznak a katonai főreáltanoda és a lovasági hadapródiskola számára leendő ujból épitésére	70.000 »
4.	»	Przemyšl. Az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez leendő hozzáépitésre	10.000 »
5.	»	Stryj. Egy szekér-szinnek ujból épitésére	8.200 »
6.	»	Nagy-Szeben. Egy toldalék-épületnek a meglévő lovassági laktanyához, a lovassági dandár lovagló tanfolyam legénysége és lovai elhelyezésére leendő hozzáépitésére	15.000 »
7.	tétel.	Salzburg. Egy takarmányraktárnak az ugynevezett »Jagdzeugstadel« helyett leendő ujból épitésére . . , . . .	10.800 frt.
8.	»	Krivošije. Pótelhelyezési épületek újból épitésére	46.000 »
9.	»	Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költség-előirányzatainak készitésére . .	40.000 »

b) **Átalános szükségletek.**

10. » Olyan újonnan épitett vagy átalakitott laktanyák, csapatkórházak stb. belső berendezésének beszerzésére, melyek a beszállásolási törvények értelmében (köz-

ségek, magánfelek stb. által) berendezés nélkül bocsáttatnak rendelkezésre . . 140 000 frt.

19. czím. Gyakorló- és lőterek megszerzése és helyreállitása. Lőszerek megszerzésére és berendezésére . . . 250.000 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A) **Épitkezésekre.**

20. » Az erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet 1,975.000 »

21. » Épitési negyedik részlet.

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újonnan épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 130.000 »

2. » Galiczia. Az 1887/88-ban épitett baraktáborok és élelmezési barakok jobbitására és az illető melléképületek kiegészitésére a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 550.000 »

B.

22. » A katonai földrajzi intézet szükséglete.

1. tétel. Közép-Európa új átalános térképének előállitására . . . . 50.000 »

2. » A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály általi folytatására . . . . 5.000 »

C.

23. » A számfelettiek illetékei . . . . 24.000 »

24. » Szükséglettöbblet a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára . . . . . 90.000 »

25. » Husz gyalogzászlóaljnak a magasabb békelétszám erejéig eszközlendő kiegészitésére . . . . . . 431.000 »

26. » 2226 rendes állomány feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 lónak beszerzési költségét, valamint azon költségeket, melyek ezen lovak és katonák legnagyobb részeinek a pótkeretekhez leendő bevonása végett a kincstári férhelyeknél szükségessé vált kibővitések folytán keletkeznek . . . . 1,105.000 »

27. czím.	Lovas ezredenkint 25 ló beszerzésére, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki	342.668	frt.
28. »	1.632 rendes állomány feletti tüzérségi ló és 1.590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895-iki október 1-ével bekövetkezendő ujbóli létszámemelésre	654.753	»
29. »	Egy léghajózási intézet felállitására leendő szükséglet	30.000	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások végrehajtására.

30. czím.	Egyszeri szükséglet az 1895-re inditványozott tiszti létszám-emelések, továbbá a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése következtében .	92.431	»
31. »	Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századainak létszámemelése következtében	175.000	»
32. »	Az 1891-től 1894-ig tiroli vadászzászlóaljakká átváltoztatott hat tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete	18.000	»
33. »	Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából	36.000	»
34. »	Egyszeri szükséglet 14 uj üteg felállitása és a tábori tüzérség evvel egybekötött uj tagolása folytán; a 2,886.000 frtnyi összes szükséglet második részlete	500.000	»
35. »	48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzésére . . .	15.665	»
36. »	A tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére leendő egyszeri szükséglet	6.055	»
37. »	Egyszeri szükséglet a vártüzérség ujjászervezésére, a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete	40.000	»
38. »	Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utászcsapat ujjászervezése folytán	780.000	»
39. »	Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése alkalmából	22.000	«

40. czím. Egyszeri szükséglet a tizennegyedik gyalogsági hadapródiskola felállitása alkalmából	50.000 frt.
Összesen . . .	**14,525.872** frt.

Átruházási jog.

Az ezen előirányzatban engedélyezett czímek és egyes tételek között átruházás nem gyakorolható.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 29-én.

Gr. Andrássy Aladár s. k., *a hadügyi albizottság elnöke.*

Dr. Münnich Aurél s. k., *a hadügyi albizottság előadója.*

A hadügyi albizottság ezen jelentéséhez a következő mellékletek vannak csatolva:

1. A rendes szükséglet XXII., XXIII. és XXIV. czímének megvizsgálására kiküldött szűkebb bizottság jelentése a költségvetés megfelelő czímeiben előirányzott tételekről.

2. Az 1893/94. tanév kezdetén a katonai nevelő- és képző-, valamint a katonatiszti leánynevelő-intézelben lévő növendékeknek helynem szerint összeállitott kimutatása.

3. Az 1893/94. tanév kezdetén a katonai nevelő- és képző-, valamint a katonatiszti leánynevelő-intézetekben lévő növendékek honosságának kimutatása.

4. A cs. és kir. hadapródiskolákban 1893 iki október 1-ével lévő növendékek honosságának kimutatása.

5. Kimutatás a cs. és kir. hadapródiskolai növendékeknek a magyar nyelv tanulásában, az 1892/93-iki tanév második felének végével tett előmeneteléről.

6. Az 1894. évre szolgálati jutalomdíjban részesitett altisztek sommás kimutatása.

7. Kimutatás a legutóbbi tiz év folyamán a kiszolgált altisztek alkalmazásáról szóló törvény alapján polgári szolgálatra alkalmaztatott altisztekről.

8. Az utóbbi tiz év folyamán egyéves önkéntesekből kinevezett tartalékos tisztek és hadapródok kimutatása.

9. Az 1893. év végével létezett legénységi anyakönyvi állomány kimutatása.

10. Az 1894. évi ujoncz-jutalék felosztása.

11. Kimutatása a lovassági szolgálati lovaknak az 1893. évben magánfelek használatába való kiadása alkalmából felmerült szemlélési költségekről.

12. Az 1895. évi elhelyezési költségek részletes kimutatása.

1. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

A hadügyi albizottság által kiküldött albizottság

jelentése

a közös hadsereg 1895. évi költségvetésében előirányzott rendes szükséglet XXII., XXIII. és XXIV. czíméről.

Hadseregi rendes szükséglet.

XXII. CZIM.

Természetbeni élelmezés.

A hadseregi rendes szükséglet XXII. czíménél 1885-re elő van irányozva:

kenyér	277.819	embernek	6,202.073	frtnyi	költséggel,
főző-, fűtő- s világitószer	274.583	»	1,233.473	»	»
ágyszalma	277.599	»	293.726	»	»
és lótáp	61.982	»	9,929.310	lónak	»
Összesen			17,648.592	frt.	

1894-re engedélyezve volt:

kenyér	271.471	embernek	6,114.949	frt	költséggel,
főző-, fűtő- s világitószer	247.244	»	1.115.404	»	»
ágyszalma	244.754	»	261.296	»	»
s lótáp	61.092	lónak	9,335.042	»	»
Összesen tehát			16.826.691	frt.	

1895-re tehát — az előző évhez képest — *több* van előirányozva:

kenyér	6.348	embernek,
főző-, fűtő- s világitószer . .	27.339	»
ágyszalma	32.845	»
s lótáp	890	lónak.

Pénzben az 1895-re előirányzott szükséglet az 1894-re engedélyezett hitelnél 831.901 frttal *nagyobb.*

A mi a költségvetés alapjául vett ember- és lóállomány emelkedését illeti, ugy az az 1895-iki költségvetésbe felvett következő állomásváltozások végeredményét képezi:

És pedig	Kenyér	Fűtő-, főző és világitószer	Ágyszalma	Lótáp
	embernek			lónak
1. A tábornokok létszámának emelése, még pedig 2 lovas hadosztály-parancsnokkal (10 lótáp saját lovak részére 4 hónapra)	.	.	.	+ 3
2. A gyalogos és vadászcsapatbeli törzstisztek létszámának emelése (33 tiszti szolga és pedig 17—4 hóra és 16—10 hóra, továbbá 66 lótápadag saját lovak részére és pedig 34 adag 4 hóra és 32 adag 10 hóra)	+ 18	.	.	+ 37
3. A gyalogos és vadászcsapatbeli századosok létszámának emelése (48 tiszti szolga s 48 lótápadag saját lovak részére és pedig 24 szolga s ugyanannyi lótápadag 4 hóra s 24 10 hóra . . .	+ 27	.	.	+ 28
4. Az alantas tisztek létszámának emelése:				
a) a gyalogságnál s vadászcsapatnál (260 tiszti szolga 4 hóra)	+ 84	.	.	.
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga, továbbá 15 lótápadag saját- és 15 lótápadag kincstári lovak számára 4 hóra).	+ 5	.	.	+ 10
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga s 60 lótápadag kincstári lovak részére 4 hóra) .	+ 19	.	.	+ 20
d) a vonatcsapatnál (15 tiszti szolga, 8 lóápoló s 15 kincstári ló 4 hóra	+ 8	+ 3	+ 3	+ 5
5. A 13. gyalogsági hadapródiskola felállitása (8 havi szükséglet) .	+ 175	+ 168	+ 168	+ 3

És pedig	Kenyér	Fűtő-, főző és világitószer	Ágyszalma	Lótáp
	embernek			lónak
6. A katonai orvosi tisztikar békelétszámának emelése (54 tiszti szolga, ebből 28 4 hóra és 26 10 hóra)	+ 31	.	.	.
7. Ötven gyalogezrednél századonként egy tizedes, két őrvezető s 6 gyalogossal való folytatólagos létszámemelés 3 hóra) . . .	+ 1.726	+ 1.826	+ 1.850	.
8. A tábornokok számának két lovas hadosztály-parancsnokkal való további szaporitása (10 lótápadag saját lovak részére 2 hóra) .	.	.	.	+ 2
9. A gyalogsági s vadászcsapatbeli törzstisztek további szaporitása (36 tiszti szolga és pedig 10 nyolcz hóra és 26 két hóra; továbbá 72 lótápadag saját lovak részére, miből 20 adag 8 hóra s 52 adag 2 hóra)	+ 11		.	+ 22
10. A gyalogos és vadászcsapatbeli századosok további szaporitása (48 szolga és 48 lótápadag saját lovak részére és pedig 24 szolga és lótápadag 8 hóra és 24 két hóra)	+ 19	.	.	+ 20
11. Az alantas tisztek létszámának további emelése:				
a) a gyalogságnál s vadászcsapatnál (260 tiszti szolga, ebből 130 nyolcz hóra és 130 két hóra)	+ 104	.	.	
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga, továbbá 15 lótápadag saját s 15 lótápadag kincstári lovak részére és pedig mindebből 8 nyolcz hóra és 7 két hóra) .	+ 7	.	.	+ 14
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga és 60 lótápadag kincs-				

És pedig	Kenyér	Fütő-, főző és világitószer	Ágyszalma	Lótáp
	embernek			lónak
tári lovak részére és pedig 30 szolga s lótápadag 8 hóra és 30 két hóra)	+ 24	.	.	+ 25
d) a vonatcsapatnál (15 tiszti szolga és 14 lótápadag kincstári lovak részére és pedig 8 szolga s lótápadag 8 hóra és 7 két hóra, továbbá 8 lóápoló és pedig 4 nyolcz hóra és 4 két hóra)	+ 10	+ 3	+ 3	+ 7
12. A 14. gyalogsági hadapród-iskola 1895. szeptember 1-én leendő felállitása	+ 88	+ 84	+ 84	+ 1
13. A katonaorvosi tisztikar béke létszámának további emelése (61 tiszti szolga és pedig 31 nyolcz hóra és 30 két hóra)	+ 26	.	.	.
14. A megkezdett létszámemelésnek 27 gyalogezrednél századonkint 1 tizedessel, 2 őrvezetővel s 6 gyalágossal való folytatása, 9 hóra	+ 2.796	+ 3.128	+ 3.066	.
15. A tábori ütegek altiszti hátas lovai békelétszámának fokozatos növelése	.	.	.	+ 48
16. A vonatcsapat létszámának további 48 őrmesterrel és 24 vonatkatonával való emelése 9 hóra	+ 41	+ 52	+ 54	+ 36
17. Egy új lovas hadosztály-parancsnokság felállitása (4 katona s 12 lótápadag saját lovak részére két hóra)	+	1.	.	+ 2
18. A 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre való széttagolása . .	— 32	— 22	— 24	+ 18
19. Az 1894-ben felállitott 14 szekerező üteg legénységi s lóállományának kiegészitése	+ 423	+ 423	+ 441	+ 21

És pedig		Kenyér		Fűtő-, főző és világitószer		Ágyszalma		Lótáp
		embernek						lónak
20. A tiroli hegyi ütegosztály szervezetének megváltoztatása . .	—	10	—	10	—	11	+	22
21. A hadmérnöki és utászcsapat újjászervezésének folytatása . .	+	510	+	179	+	500	+	3
22. Az összes gyalogos és vadászcsapatbeli századosoknak fokozatosan eszközlendő ellátása hátas lovakkal		.		.		.	+	256
23. Egy műszaki segédtiszti hivatal rendszeresitése a vasuti és táviró ezrednél	+	2		.		.		.
24. A vonatcsapat tartalékosai fegyvergyakorlatainak több tartalékos behivása folytán leendő bővülése	+	93		.		.		.
25. Egy keret alakitása a léghajózási osztály felállitása végett .	+	8	+	7	+	7		—
26. Állandó személyzet rendszeresitése a lovassági táviró-tanfolyamon	+	7	+	4	+	4	+	5
27. *a*) A hadi iskola kibővitése . .	+	20		.		.		28
b) A törzstiszti tanfolyam feloszlatása, miután annak helyébe egy vizsgáló bizottság lépend	—	30		.		.	—	12
c) A sereglövésziskola és a katonai lovagló tanári intézet létszámának szabályozása .	+	22		.		.	—	5
d) A katonai vivó- és torna-tanfolyam kibővitése	+	9		.		.		.
28. A katonai nevelő- és képzőintézetek részére egy főfelügyelő rendszeresitése	+	3	+	2	+	2	+	5
29. A magánfelek használatában álló 1.050 lovassági hátas lónak egy három hetes hadgyakorlatra való bevonása	+	72		.		.	+	60
30. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és képzőinté-								

És pedig	Kenyér	Fűtő-, főző és világitószer	Ágyszalma	Lótáp
	embernek			lónak
zeteknél gazdasági tisztekké való rendszeresitése	+ 13	.	.	.
31. A blumaui lőporgyár személy-létszámának emelése	+ 5	.	.	.
32. A mährisch-weisskircheni katonai főreáliskola személy-létszámának emelése 1 tizedessel .	+ 1	.	.	.
33. A katonai műszaki s közigazgatási bizottság létszámának szabályozása	+ 4	+ 5	+ 5	+ 6
34. A katonaorvosi tisztikar létszámának a csapatoknál egy főorvossal való növelése, a hiányzó 1 főseborvos helyébe	+ 1	.	.	.
35. A helybeli élelmezésben részesülő rokkantak létszámának csökkenése	— 3	— 3	— 3	.
36. A természetbeni lakásokban elhelyezett egyének számára való ágyak állományemelése . . .	.	.	+ 95	.
37. A bérelt vagy az elszállásolási törvények alapján rendelkezésre bocsátott laktanyákban, továbbá az állandóan egyenkint elszállásolt altisztek s legénység laktanyai anyagjárandósága s ágykoptatása fejében való levonás csökkenése	.	+ 21.190	+ 26.601	.
Összesen . .	+ 6.348	+ 27.339	+ 32.845	+ 890

A mi az emlitett 831.901 frtnyi többszükségletet illeti, úgy az mindenekelőtt onnét származik, hogy a kedvezőbb biztositási árak elérésének reményében a XXII. czím összes szükségletéből 1894-re eszközölt 500.000 forintnyi levonás, tekintettel az élelmezési czikkek jelenlegi árára, az 1895. évi költségvetésbe annál kevésbbé volt felvehető, miután a mostani költségvetés alapjául vett tiz évi árátlagok a mult évvel szemben csökkentek.

A maradék-többszükségletet nagyobbára a bekövetkezendő létszámváltozások indokolják, mig másrészt a termények átlagárainak csökkenése folytán mutatkozó kisebb-szükséglet is tekintetbe van véve.

Többszükséglet áll elő:

1. Az 1894. évi költségvetésben ugyanazon év csak egy részére előirányozott, többrendbeli létszámemelés szükségletének a 12 havi szükséglet erejéig való kiegészitése folytán	72.343 frttal.
2. A tiszti létszámnak a legszükségesebb hadi létszám biztositása végett való növelése folytán	20.523 »
3. Meglévő alakulások legénységi s lóállományának további erősbitésére vonatkozó intézkedések folytán	91.987 »
4. Oly intézkedések folytán, a melyek új szervezeti alakulásokra s meglévő alakulások megváltoztatására vonatkoznak	70.669 »
5. A szervezet és kiképezés javitására vonatkozó intézkedések folytán	43.231 »
6. A katonai nevelő- és képző-intézetek főfelügyelőjének rendszeresitése folytán	985 »
7. A magánfelek használatába bocsátott lovassági hátaslovak szaporitása folytán	11.066 »
8. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és képzőintézetekben gazdasági tisztekként való rendszeres alkalmazása folytán	297 »
9. A blumaui lőporgyár személylétszámának emelése folytán	115 »
10. Azon körülmény folytán, hogy az 1894. évre, kedvezőbb biztositási árak reményében a XXII. czím összes szükségletéből levont 500.000 frtnyi törlés 1895-re fel nem vehető, mi mellett azonban tekintetbe veendő, hogy a költségvetés alapjául vett termény-árátlagok 95.316 frttal csökkentek, úgy, hogy egészben nagyobb szükséglet mutatkozik.	401.684 »
11. A megváltozott elszállitási viszonyok folytán	114.854 »
12. Nyugállománybeli tiszteknek tényleges tisztek helyett bizonyos helyi-szolgálatokra való alkalmazása, nemkülönben egyéb kisebb, avagy egymást kiegyenlitő különbözetek folytán	1.147 »
A XXII. czím szükséglete tehát, szemben az előző évvel 1895-ben egészben *nagyobb*.	831.901 frttal

A költségvetésbe felvett létszámváltozások, s a pénzszükséglet emelkedését előidéző okok megállapitása után az albizottság a költségvetés alapjául vett termény-árátlagok vizsgálatára tért át.

A költségvetési árak — mint eddigelé — a letelt 10 év átlagos beszerzési árai alapján olyként számittattak ki, hogy a két legdrágább s a két legolcsóbb esztendő figyelmen kivül hagyatott. Az ez alapon nyert költségvetési árak, szemben az előző évi költségvetési árakkal:

a kenyérnél mind a 15 hadkerületben alább szállottak,

a zabnál 5 hadkerületben alacsonyabbak s 10 kerületben magasabbak,

a szénánál 1 hadkerületben alacsonyabbak, 8 hadkerületben magasabbak és 6 hadkerületben változatlanok,

az alomszalmánál 2 hadkerületben alacsonyabbak, 7 hadkerületben magasabbak s 6 hadkerületben változatlanok,

az ágyszalmánál 4 hadkerületben alacsonyabbak, 8 hadkerületben magasabbak s 3 hadkerületben változatlanok,

a laktanyai anyagjárandóságnál 2 hadkerületben alacsonyabbak, 11 hadkerületben magasabbak és 2 hadkerületben változatlanok.

A 1895. és 1894. évi költségvetési árak összes átlagai következőképen viszonylanak egymáshoz:

és pedig	A kenyér	A fütő-, főző- és világitási szer	Az ágyszalma	A lótáp
	egy évi	adagjának		
1895 évi előirányzati ára . . .	21 frt 84 kr.	4 frt 49 kr.	1 frt 06 kr.	159 frt 67 kr.
1894. évi előirányzati ára . . .	22 » 40 »	4 » 51 »	1 » 06 »	158 » 82 »
Tehát az 1894. évi költségvetési árak az 1894. évi hasonló áraknál:				
magasabbak . .	—	—	—	— frt 85 kr.
alacsonyabbak . .	— frt 56 kr.	— frt 02 kr.	—	—

Százalékokban kifejezve tehát az előirányzati átlagárak
a kenyérnél . . . . 2·5 %-al
s a fűtő-, főző- s világitószernél . . . . 0·44%-al
csökkentek, mig a lótápnál. 0 53%-al
emelkedtek s az ágyszalmánál meg nem változtak.

Összeredményként az előirányzati árak ezen különbözetei következtében a XXII. czímnél . . . . 95.316 frtnyi kisebb szükséglet mutatkozik.

Ezek után az albizottság áttért az előterjesztett correctivum birálatára, a mely a hadseregi élelmezés reformálása czéljából annak idején összehivott enquête-bizottság javaslatához képest (lásd az 1871. évi költségvetés előterjesztésének 47. lapját) az 1894. évi junius és julius havi átlagos piaczi árak és tőzsdei följegyzések alapján készült.

A XXII. czím »természetbeni élelmezés« nagyobb szükséglete az előfekvő correctivum szerint — szemben a 10 évi átlag alapján kiszámitott előirányzati árakkal — 629.894 frtot tenne ki, a mennyiben

a zabnál egy . . . . 917.245 frtnyi nagyobb szükséglet
a szénánál egy . . . . 263.530 » » »
s a laktanyai anyagjárandóságnál egy . 133.868 » » »
összesen tehát egy . . . . 1,314.638 frtnyi nagyobb szükséglet,
másrészt azonban:
a kenyérnél egy . . . . 639.480 frtnyi csekélyebb szükséglet
az alomszalmánál egy . . . . . . 44.530 » » »
s az ágyszalmánál egy . . . . . . 734 » » »
összesen tehát egy . . . . 684.744 frtnyi csekélyebb szükséglet
s igy összeredményként az előfekvő correctivumban egy 629.894 frtnyi nagyobb szükséglet mutattatik ki.

A közös hadügyministerium ezen összeget nem kérte ki külön, mert a correctivum a folyó évi junius és julius havi piaczi árak s tőzsdei jegyzések alapján készült, mig az 1895. évi terményszükséglet beszerzése és biztositása előreláthatólag kedvezőbb árak mellett, az idei aratás után fog megtörténni. Különösen a zabra nézve remélhető, hogy a juniusi és juliusi emlitett áraknál kedvezőbben s olcsóbban lesz beszerezhető.

A gabona árának a legutóbbi időben beállott leszállása folytán az imént emlitett korrektivum a tényleges szükséglet helyes alapjaként már most nem tekinthető.

Azonban a határidő-üzletek jelenlegi árainak alapul vétele mellett — miként a csatolt összeállitásból kivehető — az 1895. évi XXII. czím fejében igényelt összegnél csak jelentéktelenül kisebb szükséglet mutatkozik, mert a gabonánál elérhető megtakaritásokkal a széna s tüzifa nagyobb beszerzési árai állanak szemben.

	Rozs	Zab
	ára mázsánként frtban	
Ugyanis: a piaczi árak és tőzsdejegyzések 1894 iki junius és julius havi átlaga, az ide csatolt correctiv szerint	6·09	7·33
A terminusi czikkek jelenleg átlagosan jegyeztetnek (lásd a »Pester Lloyd« f. évi szeptember 13-iki esti lapját	5·77	6·10

Hozzászámitván az áraknak a raktári tisztaság előállitására szolgáló 5%-át . . . . 0·29 0·31

az árak mázsánként emelkednek . . . . 6·06 6·41

Tehát az árak a correctiv összeállitása óta mázsánként csökkentek . . . . 0·03 0·92

A kezelés és bérlés évi szükséglete összesen kerekszámban:

rozsra nézve . . . . 507.000 q.
és zabra . . . . 916.000 q.

Tekintettel arra, hogy mint már emlittetett, a rozs ára mázsánként 3 krajczárral csökkent, a kenyérnél a correctivben már kimutatott 639.480 frtnyi *szükségletcsökkenés* 507.000×3 krajczár =15.210 frttal fog emelkedni.

Tehát a kijavitott szükségletcsökkenés a kenyérnél hozzávetőleg . . . . 654.690 frt.

A correctivben a »zabnál« kimutatott 917.245 frtnyi *szükséglettöbblet,* tekintettel a mázsánként 92 krajczárra számitandó árcsökkenésre, hozzávetőleg 916.000+92 krajczár 842.720 frttal csökkenni fog, tehát jelenleg , ... — 74.525 frtra számitandó.

Tekintettel azon körülményre, hogy a széna, szalma és tüzifa piaczi ára a correctiv árakkal legalább is egyenlő maradt, sőt még emelkedett is, (széna 3 frt 25 krajczár, alomszalma 1 frt 59 kr. és ágyszalma 2 frt 13 kr. mázsánként, továbbá tüzifa 4 frt 06 kr. m^3-ként); az ezen czikkeknél a correctivben kimutatott szükséglettöbbletek és csökkenések megtartandók és pedig:

a szénánál . . . . + 263.530 frt
szükséglettöbblet,

az alomszalmánál. . . . . — 44.530 »
szükségletcsökkenés,

az ágyszalmánál . . . . — 734 »
szükségletcsökkenés,

a tüzifánál . . . . + 133.863 »
szükséglettöbblet.

Azon esetben tehát, ha az eddigi és az ezutáni szállitási biztositásoknál a mai árak minimuma tényleg nem emelkedik, a mi különben már az eddigi szállitási biztositásokra sem áll, a jelen áraknál az 1895-iki rendes szükséglet XXII. czímével szemben . . . . — 228.036 frtnyi szükségletcsökkenés mutatkozik.

Azonkivül ezen esetleges megtakaritással már jelenleg is körülbelül 350.000 frtnyi tényleges tulkiadás áll szemben, mely onnan ered, hogy a XXII. czím következőben felsorolt levonások (a költségvetés 270. és 271. lapján) még mindig túl nagy összegekkel irányoztattak elő, és pedig:

az *a)* tétel »betegek illeték-levonása«, körülbelül .	90.000	frttal,
a *c)* » »pénzbeli megváltások és szurrogálások« körülbelől	230.000	»
a *h)* » »időközi megtakaritások körülbelül . .	30.000	»
Összesen . .	350.000	frttal.
Tehát a	228.000	frtnyi
megtakaritással szemben kerekszámban	122.000	frt

többlet mutatkozik.

Az albizottság tehát e czímnél egyhangúlag elhatározta, hogy nem javasol levonást, mert a kisebb állomásokban a kellő konkurrenczia hiján nagyrészben az előirányozottnál nagyobb árakat kell elfogadni; azonkivül azért is, mert igyekezni kell ezen czím helyes előirányozására, hogy a zárszámadásokban mutatkozó jelentékeny túlkiadásoknak eleje vétessék.

Az albizottság az előadottak alapján a XXII. czímén előirányozott 17,658.592 frtnyi szükségletet elfogadásra ajánlja.

Rendes hadseregi szükséglet.

XXIII. CZIM.

Legénységi közétkezés.

Az 1895. évi XXIII. czím szükségletének alapjául egy	273.211	embernyi
létszám vétetett.		
1894-re engedélyezve volt	266.904	ember.
Az 1895. évi létszám tehát	6.307	emberrel
magasabb az előző évinél.		
Pénzben e czímen 1895-re előirányoztatik . .	16,531.883	frt
s 1894-re engedélyezve volt	16.131.264	»
Tehát 1895-re	400.619	frttal
több vétetik igénybe.		

A létszám ezen emelkedését a következő, a költségvetésbe felvett változások idézték elő és pedig:

		Évi adagok:
1. A gyalogos és vadászcsapatbeli törzstisztek létszámemelése (33 tiszti szolga és pedig 17—4 hóra és 16—10 hóra)	+	18
2. A gyalogos és a vadászcsapatbeli századosok létszámemelése (48 tiszti szolga és pedig 24—4 hóra és 24—10 hóra)	+	27
3. Az alantas tisztek létszámemelése:		
a) a gyalogságnál s a vadászcsapatnál (260 tiszti szolga 4 hóra)	+	84
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga 4 hóra) . . .	+	5
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga 4 hóra)	+	19
d) a vonatcsapatnál (15 tiszti szolga s 8 lóápoló 4 hóra)	+	8
4. A 13. gyalogsági hadapród-iskola felállitása (8 havi szükséglet)	+	175
5. A katonaorvosi tisztikar békelétszámának emelése (54 tiszti szolga és pedig 28—4 hóra és 26—10 hóra) . . .	+	31
6. A megkezdett létszámemelés folytatása és pedig 50 gyalogezrednél századonként 1 tizedes, 2 őrvezető s 6 gyalogossal 3 hónapra	+	1.718
7. A gyalogos és a vadászcsapatbeli törzstisztek további szaporitása (36 tiszti szolga és pedig 10—8 hóra és 26—2 hóra)	+	11
8. A gyalogos és a vadászcsapatbeli századosok további szaporitása (48 tiszti szolga és pedig 24—8 hóra és 24—2 hóra)	+	18
9. Az alantas tisztek további szaporitása:		
a) a gyalogságnál s a vadászcsapatnál (260 tiszti szolga és pedig 130—8 hóra és 130—2 hóra)	+	104
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga és pedig 8—8 hóra és 7—2 hóra)	+	7
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga és pedig 30—8 hóra és 30—2 hóra)	+	24
d) a vonatcsapatnál (15 tiszti szolga és pedig 8—8 hóra és 7—2 hóra, továbbá 8 lóápoló és pedig 4—8 hóra és 4—2 hóra) . . .	+	10
10. Egy 14. gyalogsági hadapród iskolának 1895. szeptember 1-én leendő felállitása	+	88
11. A katonaorvosi tisztikar békelétszámának további emelése (61 tiszti szolga és pedig 31—8 hóra és 30—2 hóra)	+	20
12. A megkezdett létszámemelés folytatása és pedig 27 gyalogezrednél századonként 1 tizedes, 2 őrvezető és 6 gyalogossal 9 hóra	+	2.771

		Évi adagok:
13. A vonatcsapat létszámának emelése további 48 őrmester és 24 vonatkatonával 9 hóra	+	51
14. Egy új lovas-hadosztály-parancsnokság felállitása (3 közember 2 hóra)	+	1
15. A 16. tiroli vadász-zászlóaljnak 4 ezreddé való tagolása .	—	32
16. Az 1894-ben felállitott 14 szekerésző üteg legénységének kiegészitése	+	423
17. A tiroli hegyi ütegosztály szervezetének megváltoztatása .	—	10
18. A hadmérnöki és utászcsapat újjászervezésének folytatása .	+	510
19. Egy műszaki segédtiszti hivatalnak a vasuti és táviró ezrednél leendő rendszeresitése	+	2
20. A vonatcsapat tartalékosai fegyvergyakorlatainak nagyobb számú tartalékos behivása által leendő kibővitése . .	+	93
21. Egy keret alakitása a léghajós-osztály felállitására . . .	+	8
22. Állandó személyzet rendszeresitése a lovassági táviró-tanfolyamon	+	7
23. *a)* A hadi iskola kibővitése	+	20
b) a törzstiszti tanfolyam fölosztása, annak helyébe egy vizsgáló-bizottság lépvén	—	30
c) a sereg-lövésziskola s a katonai lovagló tanári intézet személylétszámának szabályozása . .	+	22
d) a katonai vivó- s tornászó-tanfolyam kibővitése	+	8
24. Egy főfelügyelő rendszeresitése a katonai nevelő- és képző-intézetek számára	+	3
25. A magánfelek használatába bocsátott 1.500 lovassági hátas-lónak három heti hadgyakorlatra való behivása . .	+	72
26. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és képző-intézeteknél gazdasági tisztekké való rendszeresitetett alkalmazása	+	13
27. A blumaui lőporgyár személy-létszámának emelése . . .	+	5
28. A katonai műszaki és közigazgatási bizottság személy-létszámának rendezése	+	4
29. A katonaorvosi tisztikar létszámának a csapatoknál egy főorvossal leendő fölemelése a hiányzó egy főseborvos helyébe	+	1
30. A helybeli ellátásban részesülő rokkantak létszám-csökkenése	—	3
Összesen . . .	+	6.307

Pénzben kifejezve a XXIII. czímnél 1895-re az előző évhez képest . . . . 400.619 frttal több irányoztatott elő.

Ezen nagyobb szükségletet a következő okok idézik elő, u. m.:

Nagyobb szükséglet áll elő:

	Forint:
1. Az 1894. évi költségvetésben azon évnek csak egy részére előirányzott többrendű létszámváltozás szükségletének a 12 havi szükségletre való kiegészitése folytán	125.662
2. A tiszti létszámnak a háború esetére legszükségessebb állomány biztositása végett való további emelése folytán	17.058
3. Fennálló alakzatok legénységilétszámának további emelése folytán	170.093
4. Uj alakzatokra s a meglévők átalakitására czélzó intézkedések folytán	54.877
5. A szervezet s a kiképzés javitására irányuló intézkedések folytán	8.193
6. Egy főfelügyelő rendszeresitése folytán a katonai képzőintézetek részére	200
7. A magánfelek használatába bocsátott lovassági hátaslovak szaporitása folytán	4.351
8. Nyugállománybeli tiszteknek gazdasági tisztekké való rendszeres alkalmazása folytán a katonai nevelő- és képzőintézeteknél	810
9. A blumaui lőporgyár személy-létszámának emelése folytán	314
10. A beállott áremelkedések folytán	18.922
11. Nyugállománybeli tiszteknek tényleges állományú tisztek helyett bizonyos helyiszolgálatokra való alkalmazása folytán, nemkülönben egyéb kisebb különbözetek folytán	139
Egészben tehát a XXIII. czímnél	400.619 frtnyi

többszükséglet mutatkozik.

A költségvetési árak — mint eddigelé — a legutóbb lefolyt, tehát az 1893. évi felhasználás alapján számittattak ki. Ezen kiszámitás szerint az 1894. évi hasonló árakkal szemben kilencz hadkerületben emelkedett, öt hadkerületben lejebb szállott s egy hadkerületben nem változott a közétkezési pénzek magassága.

Az összesátlagban magasabb előirányzati árak folytán előálló nagyobb szükséglet egészben 18.922 frtot tesz ki. Ezen nagyobb szükségletet azon körülmény idézi elő, hogy a húsárak több hadkerületben némileg emelkedtek.

Az albizottság továbbá a közétkezési főczikkek, tehát a marhahús és főzőliszt 1893. évi piaczi árait összehasonlitotta ezen czikkek 1894. évi első félévi átlagáraival s konstatálta, hogy a marhahús átlagára 1894. első felében 62·10 krról 61·90 krra, tehát 0·20 krral, — a buzaliszté pedig 16·50 krról 15·93 krra, tehát 0·57 krral lejebb szállott.

A mennyiben ezen árviszonyok az 1895-iki költségvetési évre nézve irányadók maradnának, az előirányzott szükséglettel szemben a marhahús beszerzése . . . . 35.606 frttal
s a főzőliszt beszerzése . . . . 28.914 »
kevesebbe kerülne.

A jelzett esetben tehát az 1895. évi XXIII. czímnél összesen . . . . 64.520 frtnyi
megtakaritás állana elő.

Minthogy azonban a marhahús és főzőliszt jelenlegi áraiból az 1895. évi közétkezési pénzek magasságára biztosan nem lehet következtetni, a XXIII. czím »legénységi közétkezés« összes szükségletének kiszámitásánál a közös hadügyministerium sem vehette az emlitett valószinü megtakaritást figyelembe.

Ezen körülményre való tekintettel az albizottság a költségvetés alapjául vett átlagárakat megfelelőknek tartja s ajánlja, hogy a XXIII. czím szükséglete a ministerium kikéréséhez képest 16,531.883 frttal engedélyeztessék.

E czímnél felvilágositást kért az albizottság a juhhúsnak a csapatok élelmezésénél való alkalmazása iránt, miután a mult évi országos bizottság ezt a hadügyministernek közgazdasági és a seregélelmezési érdeke szempontjából, mélyen figyelmébe ajánlotta volt. A hadügyminister ur közegei kijelenték, hogy már két rendeletben ajánlotta a hadügyministerium a parancsnokságoknak a juhhús lehető figyelembe vételét, az Ausztriában fekvő hadtesteknél nem volt erre hajlandóság; de a Magyarországon fekvő hadtestek kisebb-nagyobb mértékben felvették a juhhúst a legénységi közétkezésbe. A dolgot erőltetni nem lehet; de annak további figyelembe vételét újra ajánlotta az albizottság a hadügyministernek, mert a hadsereg igy — ugyanazon áron — több táplálékhoz és a gazdaközönség új vevőhez juthat.

Hadseregi rendes szükséglet.

XXIV. CZIM.

Ruházat, felszerelés és ágyneműek.

	Ruházat, felszerelés, ember	Felszerelés, ló	Legénységi ágy egészségesnek	Legénységi ágy betegnek	Tiszti ágy
Az 1895. évi előirányzat alapját képezi	296.066	37.431	264.122	11.155	2.029
Az előző 1894. évre engedélyeztetett	289.547	37.367	231.576	10.955	1.923
Tehát az 1895. évre az előző évhez képest több kivántatik	6.519	64	32.546	200	106
Ezen többszükséglet az előirányzatban feltüntetett következő létszámváltozásokra vezethető vissza:					
1. Századosok szaporitása a gyalogsági és vadászcsapatnál (48 tiszti szolga és 48 lótápilleték a tisztek saját lovai számára és pedig 24 négy hónapra és 24 tiz hónapra)	+ 28	.	.	.	.
2. Alantas tisztek szaporitása					
a) a gyalogság és vadászcsapatoknál (260 tiszti szolga 4 hónapra)	+ 87	.	.	.	.
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga, 15 lótápilleték saját és 15 kincstári lovak számára 4 hónapra)	+ 5	.	.	.	.
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga és 60 lótápilleték kincstári lovak számára 4 hónapra)	+ 20	.	.	.	.
d) a vonatcsapatoknál (15 tisztiszolga, 8 lóápoló és 15 kincstári ló 4 hónapra) . .	+ 8	.	+ 3	.	.

	Ruházat, felszerelés, ember	Felszerelés, ló	Legénységi ágy egészségesnek	ágy betegnek	Tiszti ágy
3. Fölállitása a 13-ik gyalogsági hadapród-iskolának (szükséglet 8 hónapra) . . .	+ 175	.	+ 168	.	.
4. A katonaorvosi tisztikar békelétszámának emelése (54 tiszti szolga és pedig 28 négy hónapra és 26 tiz hónapra)	+ 25	.	.	.	.
5. A megkezdett létszámemelés folytatása 1 tizedes, 2 őrvezető és 6 gyalogossal századonkint és pedig 50 gyalogezrednél 3 hónapra	+ 1.800	.	+ 1.800	+ 50	.
6. Folytatólagos szaporitása a századosoknak gyalogság és vadászcsapatnál (48 tiszti szolga és 48 lótápilleték saját lovaik számára és pedig 24 nyolcz hónapra és 24 két hónapra	+ 20	.	.	.	.
7. Folytatólagos szaporitása az alantas tiszteknek.					
a) a gyalogság és vadászcsapatnál (260 tiszti szolga és pedig 130 nyolcz hónapra és 130 két hónapra)	+ 108	.	.	.	.
b) a lovasságnál (15 tiszti szolga, 15 lótápilleték saját és 15 kincstári lovak számára és pedig 8 nyolcz hónapra és 7 ket hónapra) . .	+ 7	.	.	.	.
c) a tábori tüzérségnél (60 tiszti szolga és 60 lótápilleték kincstári lovak számára és peeig 30 nyolcz hónapra és 30 két hónapra)	+ 25	.	.	.	.
d) a vonatcsapatnál (15 tiszti szolga és 15 lótáp-					

	Ruházat felszerelés, ember	Felszerelés, ló	Legénységi ágy egészségesnek	Legénységi ágy betegnek	Tiszti ágy
illeték kincstári lovak számára és pedig 8 nyolcz hónapra és 7 két hónapra, továbbá 8 lóápoló és pedig 4 nyolcz hónapra és 4 két hónapra) . .	+ 10	.	+ 3	.	.
8. Fölállitása a 14-ik gyalogsági hadapród iskolának 1895. évi szeptember 1-ével .	+ 88	.	+ 84	.	
9. A katonaorvosi tisztikar békelétszámának folytatólagos emelése (61 tiszti szolga és pedig 31 nyolcz hónapra és 30 két hónapra)	+ 18	.	.	.	.
10. A megkezdett létszámemelés folytatása 1 tizedes, 2 őrvezető és 6 gyalogossal századonként és pedig 27 gyalogezrednél 9 hónapra . . .	+ 2.916	.	+ 2.916	+ 150	.
11. A vonatcsapat létszámának emelése további 48 őrmesterrel és 24 vonatkatonával 9 hónapra	+ 54	.	+ 54	.	.
12. A 16 tiroli vadászzászlóalj 4 ezreddé való alakitása	+ 37	+ 4	− 24	.	,
13. Az 1894. évben felállitott 14 szekerező üteg legénységi és ló-állományának kiegészitése	+ 441	.	+ 441	.	.
14. A tiroli hegyi ütegosztály szervezetének megváltoztatása	+ 11	.	− 11	.	.
15. A hadmérnöki és utászcsapat ujjászervezésének folytatása	+ 531	.	+ 500	.	.
16. Egy műszaki segédtiszt rendszeresitése a vasuti és táviróezrednél	+ 2	.	.	.	.

	Ruházat, szerelés, ember	Felszerelés, ló	Legénységi ágy egészségesnek	Legénységi ágy betegnek	Tiszti ágy
17. A vonatcsapat tartalékosai fegyvergyakorlatainak nagyobbitása, a tartalékosok nagyobb számú behivása által	+ 93	.	.	.	.
18. Egy keret alkotása a léghajózási osztály felállitása czéljából	+ 8	.	+ 7	.	.
19. Állandó személyzet rendszeresitése a lovassági távirdai tanfolyamnál	+ 7	.	+ 4	.	.
20. Egy katonai nevelő- és képzőintézeti főfelügyelő rendszeresitése	+ 2	.	+ 2	.	.
21. Magánosok használatában levő 1.050 lovassági hátasló bevonása három heti fegyvergyakorlatra	+ 72	+ 60	.	.	.
22. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és képzőintézetekben gazdasági kezelőtiszti minőségben való rendszeresitett alkalmazlatása . .	+ 13	.	.	.	.
23. A blumaui puskaporgyár létszámának emelése . .	+ 5	.	.	.	.
24. A műszaki és közigazgatási katonai bizottság létszámának szabályozása . . .	+ 1	.	+ 5	.	.
25. A katonaorvosi tisztikar létszámának a csapatoknál egy főorvossal való emelése egy főseborvos hiánya folytán . .	+ 1	.	.		
26. Ágy pótbeszerzés előirányozása hálópénz helyett a katonai térképezési osztályok számára	.	.	+ 7	.	.
27. A helyi élelmezésben levő rokkantak létszámának csökkenése folytán	− 3	.	− 3	.	.

	Ruházat, szerelés, ember	Felszerelés, ló	Legénységi ágy egészségesnek	Legénységi ágy betegnek	Tiszti ágy
28. A természetbeni lakásokban elhelyezett egyének ágyainak szaporitása . . .	.	.	— 11	.	+ 106
29. A kibérelt, továbbá az elszállásolási törvények alapján rendelkezésre bocsátott laktanyákban, nemkülönben az állandóan egyenkint elszállásolt altisztek s katonák laktanyai anyagjárandósága és ágykoptatása fejében való levonás csökkenése	.	.	+ 26.601	.	.
Összesen . .	+ 6.519	+ 64	+ 32.546	+ 200	+ 106

Pénzben kifejezve elő van irányozva az 1895. évre 8,863.534 frt.
Engedélyezve volt az 1894. évre . . . . 8,594.738 »

Tehát az 1895. évre az előző évben engedélyezett összeghez képest . . . . 268.796 frttal *több* kivántatik.

Származik pedig a

Többszükséglet.

1\. Az 1894. évi előirányzatban az évnek csak egy részére előirányzott szükségletnek kiegészitése folytán, a létszámváltozás okaiból a 12 havi szükséglet számára . 62.584 frt,

2\. A tisztikar folytatólagos szaporitása miatt, a nélkülözhetlen szükségletnek a háborúban való biztositása czéljából . . . . 7.508 »

3\. Már meglévő alakzatok legénységi állományának további emelésére czélzó intézkedések folytán . . . . 88.109 »

4\. Uj alakzatokra és meglévő alakzatok megváltoztatására czélzó intézkedések folytán . . . . 21.706 »

5\. A szervezet s kiképezés javitására czélzó intézkedések folytán . . . . 3.063 »

6\. Egy katonai nevelő- és képzőintézeti főfelügyelő rendszeresitése következtében . . . . 73 »

7\. A magánosok használatában lévő lovassági hátas lovak szaporitása miatt . . . . 2.855 »

8\. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és

képző-intézetekben gazdasági kezelő-tiszti minőségben való rendszeresitett alkalmaztatása folytán	259 frt.
9. A blumaui puskaporgyár létszámának emelése következtében	97 »
10. Változott elszállásolási viszonyok miatt . . .	87.517 »
A többszükséglet összege . .	273.771 »
A kevesebb szükséglet levonása után a nyugállományabeli tiszteknek tényleges állománybeliek helyett meghatározott helyi szolgálatokra való alkalmaztatása folytán tekintetbe vételével az egyéb kisebb vagy egymást kölcsönösen fedő különbségeknek	4.975 frt.
A XXV. czím többszükséglete	268.796 »

mely leginkább az előirányzatban kifejezésre jutott létszám változás által idéztetett elő.

Az albizottság a XXV. czímen rendes szükségletképen az 1895. évre . . . . 8,863.534 frtot ajánl elfogadásra.

A XXIV. czímmel kapcsolatos árak a még érvényben levő szerződésekkel állnak összefüggésben. Ezekre tehát most nem reflektálhatunk, úgyszintén — azok lejártáig — csak nyilvánlatban tartjuk, a hazai gyári és kisiparnak mindig követelt megfelelő részesitését a hadsereg ruházatában és felszerelésében.

Kelt, Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Lukács Antal s. k.,
albizottsági elnök.

Hegedüs Sándor s. k.,
albizottsági előadó.

2. sz. melléklet.
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Az 1893/94. tanév kezdetén a katonai nevelő- és képző-, valamint a katonatiszti leánynevelő-intézetben lévő növendékeknek helynem szerint összeállitott

kimutatása.

Intézet		A növendékek összes száma	Ingyenhelyű kincstári növendék	Félfizetéses kincstári növendék	Tengerészeti alapitványos	Osztrák országi alapitványos: alsó-ausztriai	Osztrák országi alapitványos: felső-ausztriai	Osztrák országi alapitványos: stiriai	Osztrák országi alapitványos: tiroli
Katonatiszti árvafiúk nevelőintézete Fischauban		144	129	.	.	.	.	.	.
Kassai	katonai alreál-iskola	211	109	3	.	.	.	.	.
Kőszegi	katonai alreál-iskola	198	109	10	3	.	.	3	.
St.-Pölteni	katonai alreál-iskola	221	126	15	2	.	3	.	.
Kis-Martoni	katonai alreál-iskola	280	178	14	3	.	.	.	.
Morva-fehértemplomi katonai főreáltanoda .		437	273	10	.	.	2	6	1
Terézia	katonai akadémia	447	263	8	.	11	.	2	2
Műszaki	katonai akadémia	280	157	1	.	1	1	1	.
Hernalsi	tiszti leány-nevelő-intézet	181	50	.	.	6	.	.	.
Sopronyi	tiszti leány-nevelő-intézet	65	11	.	.	.	.	.	.
Összesen . .		2464	1405	61	8	18	6	12	4

Jegyzet. A műszaki katonai akadémiánál 3 számfeletti (felülvizsgált és a hadsereg
A magyar állami alapitványosok közül

Osztrák országi alapitványos: cseh	Osztrák országi alapitványos: morva	Osztrák országi alapitványos: sléziai	Osztrák állami alapitványos: karintiai	Osztrák állami alapitványos: krajnai	Osztrák állami alapitványos: tengerparti	Osztrák állami alapitványos: vorarlbergi	Osztrák állami alapitványos: galicziai	Osztrák állami alapitványos: bukovinai	Osztrák állami alapitványos: dalmát	Magyar állami alapitványos	Osztrák pénzügyőrségi alapitványos	Magyar pénzügyőrségi alapitványos	Egyéb magán-alapitványos	Fizetéses növendék
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	.
.	.	1	.	.	.	.	14	5	.	33	4	4	11	27
.	.	.	1	2	2	.	.	.	2	15	.	4	10	37
4	3	2	.	.	.	.	.	.	1	.	5	.	15	44
4	3	.	.	.	.	.	3	.	.	15	3	.	13	44
11	4	2	1	3	.	.	14	.	.	27	4	2	27	50
11	6	.	1	2	1	.	3	1	.	31	2	.	27	76
3	2	.	.	1	1	1	5	.	1	18	1	.	22	64
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	115	10
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	53	1
33	18	5	3	8	4	1	39	6	4	139	19	10	308	353

különféle kezelési karához való kiképeztetésre jelölt) növendék is beszámittatott.
43 félfizetéses helyben részesittetett.

3. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Az 1893/94. tanév kezdetén, a katonai nevelő- és képző-, valamint a katonatiszti leánynevelő intézetekben lévő növendékek honosságának

k i m u t a t á s a.

Intézet		A növendékek összes száma	Osztrák állami — Honossági jogo-							
			Alsó ausztriai	Felső ausztriai	Salzburgi	Stiriai	Karintiai	Krajnai	Istriai és tenger-parti	Tiroli
Katonatiszti árvafiúk nevelő-intézete Fischauban		144	18	1	.	4	3	3	2	2
Kassai	katonai alreál-iskola	211	6	.	.	2	.	.	1	.
Kőszegi	katonai alreál-iskola	198	24	.	1	11	2	11	7	.
St.-Pölteni . . .	katonai alreál-iskola	221	54	11	3	5	.	3	.	3
Kis-Martoni . . .	katonai alreál-iskola	280	57	5	5	11	.	1	3	2
Morva-fehértemplomi katonai főreáltanoda		437	69	14	3	16	4	7	5	3
Terézia	katonai akadémia	447	85	7	2	22	7	6	5	8
Műszaki	katonai akadémia	280	59	8	1	8	2	7	3	2
Hernalsi	tiszti leánynevelő-intézet	181	25	2	4	12	2	1	1	3
Sopronyi	tiszti leánynevelő-intézet	65	5	.	.	3	3	3	1	2
Összesen		2.464	402	48	19	94	23	42	28	25

Jegyzet. A műszaki katonai akadémiánál 3 számfeletti (felülvizsgált és a hadsereg különféle kezelési

illetőségűek							Magyar állami illetőségűek				
sultság szerint:							honossági jogosultság szerint				
Cseh	Morva	Silézia	Galicziai	Bukovinai	Dalmát	Összesen	magyar (fiumeit és erdélyit is beleértve)	Horvát és szlavon	összesen	Külföldi	A honosság még nincs megállapitva
27	11	4	7	2	5	89	26	24	50	.	5
13	13	8	29	12	.	84	108	4	112	.	15
17	5	2	6	.	8	94	64	33	97	1	6
53	42	8	8	3	.	193	9	5	14	.	14
57	29	7	10	1	3	191	70	6	76	.	13
86	52	9	29	6	2	305	97	31	128	2	2
78	46	15	34	5	1	321	97	22	119	4	3
67	27	5	20	2	1	212	43	13	56	11	1
25	21	5	13	.	1	115	34	18	52	.	14
7	2	3	5	2	.	36	16	4	20	.	9
430	228	66	161	33	21	1.640	560	160	724	18	82

karához való kiképeztetésre jelölt) növendék is beszámittatott.

4. sz. melléklet.
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

A cs. és kir. hadapródiskolákban 1893-iki október 1-sejével lévő növendékek honosságának

kimutatása.

Hadapródiskolák	A növendékek létszáma	Osztrák állami honosság: Ausztriai Alsó-	Ausztriai Felső-	Salzburgi	Stiriai	Karintiai	Krajnai	Istriai és a tengerparti, beleértve a tengerészeti hadkiegészítési kerületet
Bécsi, Budapesti, Prágai, Károlyvárosi, Karthausi (Brünn mellett), Lobzówi (Krakkó mellett), Nagy-Szebeni, Trieszti, Liebenaui (Gráz mellett), Pozsonyi, Innsbrucki és Temesvári gyalogsági hadapród-iskola	2453	294	36	7	74	29	46	20
Lovassági hadapród-iskola	128	19	3	1	6	.	2	.
Tüzér- hadapród-iskola	343	104	9	1	21	3	7	3
Utász- hadapród-iskola	170	45	5	1	11	2	2	.
Összesen	3094	462	53	10	112	34	57	23

illetőségűek szerint:								Magy. állami illetőségűek honosság szerint						
Tiroli és vorarlbergi	Cseh	Morva	Sziléziai	Galicziai	Bukovinai	Dalmát s tengerészeti hadkiegészitési kerületbeli	Összesen	Magyar (beleértve a fiumeieket és az erdélyieket)	Horvát és Szlavon	Összesen	Honosság szerint a megszállt tartományokhoz tartozik	Külföldi	A honos-ág még nincs megállapitva	Jegyzet
44	473	278	66	90	34	36	1527	736	154	890	22	.	14	
1	28	11	1	4	.	.	76	51	1	52	.	.	.	
.	77	64	17	5	1	.	312	27	2	29	.	.	2	
.	37	21	12	5	.	.	141	23	3	26	.	.	3	
45	615	374	96	104	35	36	2056	837	160	997	22	.	19	

5. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Kimutatás

a cs. és kir. hadapródiskolai növendékeknek (hallgatóknak) a magyar nyelv tanulásában, az 1892/93-iki tanév második felének végével tett előmeneteléről.

Hadapród-iskola		A növendékek (hallgatók) létszáma	Ezek közül a magyar nyelv oktatásában részesültek: növendékek (hallgatók)	és pedig következő eredménnyel: jeles	igen jó	jó	kielégítő	elégtelen	beteg lévén, osztályzatot nem nyert	A IV. osztálybeli növendékek összes száma	A IV. osztálybeli növendékek (hallgatók) közül beszél magyarul: tökéletesen	a szolgálatra alkalmasan	törve
Gyalogsági hadapródiskola	Bécsben	356	158	36	51	38	32	.	1	88	6	9	26
	Budapesten	372	301	127	93	70	11	.	.	75	58	6	3
	Prágában	361	.	.	.	.	.	.	.	87	1	.	.
	Károlyvároson	134	47	22	9	6	9	.	1	32	7	6	.
	Karthauson (Brünn mell.)	180	.	.	.	.	.	.	.	37	.	.	.
	Lobzówban (Krakkó m.)	155	.	.	.	.	.	.	.	50	.	1	2
	Nagy-Szebenben	168	65	20	18	16	11	.	.	37	22	3	2
	Triesztben	144	.	.	.	.	.	.	.	39	.	.	.
	Liebenauban (Graz mell.)	131	59	4	14	13	28	.	.	38	1	10	6
	Pozsonyban	122	58	33	14	8	3	.	.	32	9	4	2
	Innsbruckban	123	.	.	.	.	.	.	.	32	.	.	.
	Temesvárott	125	45	30	12	.	1	.	2	24	9	10	.
A gyalogsági hadapródiskolákban összesen		2371	733	272	211	151	95	.	4	571	113	49	41
A lovassági	hadapród-iskolában	147	73	54	9	3	7	.	.	70	27	4	5
A tüzérségi	hadapród-iskolában	337	160	28	32	31	68	.	1	78	9	23	6
Az utász-	hadapród-iskolában	162	81	21	23	24	12	1	.	36	4	7	10
Mindösszesen		3017	1047	375	275	209	182	1	5	755	153	83	62

6. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Az 1894-ik évre szolgálati jutalomdíjban részesitett

altisztek sommás kimutatása.

Csapattestek és hadi intézetek	Altiszti szolgálati jutalomdíjban részesittetett				Ezek közül illetőségük szerint: a birodalmi tanácsban képviselt országokból való				a magyar korona országaiból való			
	őrmester	szakasz-vezető	tizedes	összesen	őrmester	szakasz-vezető	tizedes	összesen	őrmester	szakasz-vezető	tizedes	összesen
	és hasonrangúak											
Gyalogság	2883	1172	886	4941	1876	881	716	3503	1007	291	14	1438
Vadászcsapatok	339	103	60	502	289	91	57	446	41	12	3	56
Testőr-lovasszázad	39	34	1	74	23	26	1	50	16	8	.	24
Lovasság	878	820	239	1937	606	592	182	1380	272	228	57	557
Tábori tüzérség	747	376	40	1154	527	256	26	809	220	111	14	345
Vártüzérség	232	48	13	293	189	40	12	241	43	8	1	52
Utászcsapat	239	25	19	283	201	22	18	241	38	3	1	42
Vasuti és távirdai ezred	27	5	2	34	24	3	2	29	3	2	.	5
Egészségügyi csapat	76	65	9	150	58	52	6	116	18	13	3	34
Vonatcsapat	197	108	26	331	143	81	21	245	54	27	5	86
Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	29	4	.	33	28	4	.	32	1	.	.	1
Katonai képző-intézetek	206	51	2	259	152	39	1	192	54	12	1	67
Katonai földrajzi intézet	70	13	3	86	63	13	2	78	7	.	1	8
A tűzérszerügy intézetei	219	113	13	345	184	93	10	287	35	20	3	58
Katonai élelmezési intézetek	115	95	1	211	103	79	1	183	12	16	.	28
Ruházatkezelő intézetek	6	16	4	26	6	10	2	18	.	6	2	8
Pót-lótelepek	10	2	.	12	3	1	.	4	7	1	.	8
Katonai rokkantak házai	5	.	.	5	4	.	.	4	1	.	.	1
Összesen	6317	3041	1318	10676	1488	2283	1087	7858	1829	758	231	2818

7. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez

Kimutatás

a kiszolgált altisztek polgári alkalmaztatásáról szóló törvény alapján a legutóbbi tiz év alatt alkalmazott altisztekről.

Időszak	A birodalmi tanácsban képviselt országokban	A magyar korona országaiban	Összesen	Jegyzet
	alkalmaztatott			
1884	476	93	569	Az 1893. év deczember végével a bizonyitványnyal ellátott és még ezentul alkalmazandó altisztek közül fenmaradt: magyar illetőségű .... 806 ausztriai » .... 1.712 Összesen..... 2.518
1885	444	116	560	
1886	474	88	562	
1887	405	99	504	
1888	446	76	522	
1889	398	81	479	
1890	490	89	579	
1891	440	88	528	
1892	446	70	516	
1893	480	67	547	
Összesen	4499	867	5366	

Az utóbbi tiz év folyamán egyéves önkéntesekből

k i m u-

F e g y v e r n e m	Az 1884	1885	1886	1887	1888
	é	v	b	e	n
Gyalogság	758	691	605	756	834
Vadász-csapat	60	63	65	83	84
Lovasság	149	114	134	149	155
Tüzérség	116	99	78	104	105
Hadmérnöki csapat (az 1893. évtől kezdve utászcsapat)	18	9	12	22	14
Utász- csapat (az 1893. évtől kezdve utászcsapat)	3	2	2	2	3
Vasuti és távirdai ezred	7	10	9	5	5
Egészségügyi csapat	22	19	15	17	30
Vonatcsapat	30	36	29	58	93
Összesen	1163	1043	949	1196	1323

8. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

kinevezett tartalékos tisztek és hadapródok

t a t á s a.

Az 1889 évben	Az 1890 évben	Az 1891 évben	Az 1892 évben	Az 1893 évben	Összesen	Jegyzet
1051	1688	1534	1636	1456	11009	1. A kimutatott összegben azon tartalékos tisztek és hadapródok is benfoglaltatnak, kik korábbi tényleges szolgálati időszakokból származván, a tartalékos tiszti vizsgát csak utólag vagy ismétlőleg tették le. 2. Az 1894. évben 25 tartalékos altiszt lett tartalékos hadnagygyá (hadapróddá) előléptetve, mely hadnagyok az 1893. év összegében foglalvák. 3. A honvédségekhez és a hivatásszerű állományba való áthelyezés, továbbá elbocsátás, halálozás stb. folytán bekövetkezett fogyaték levonása után 1894. évi május 1-jén csak 12.994 tartalékos tiszt és hadapród maradt.
116	187	180	197	168	1203	
205	172	158	170	147	1553	
182	265	319	439	511	2218	
20	22	27	22	29	166	
8	6	3	12		70	
10	32	18	11	29	136	
40	35	28	30	46	282	
101	106	113	79	127	772	
1733	2513	2380	2596	2513	17409	

9. számú melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Az 1893. év végével létezett legénységi anyakönyvi állomány

kimutatása.

Nevezetesen				Ember
Az 1892. év végével létezett anyakönyvi állomány				1,064.604
Az 1893. év folyamán bekövetkezett szaporulat:		Besoroztatott	153.011	
		A fogyatékban vezetett szökevények közül az állományba ujra fölvétetett	831	
		A legénységi állományba áthelyezett havidíjasok, a póttartalék nyilvántartásából áthelyezettek és egyéb fogyaték	1.094	154.936
			Összesen . . .	1,219.540
Az 1893. év folyamán bekövetkezett fogyaték		Meghalt	6.343	
		Szökevény és ilyennek nyilvánittatott	2.157	
		A katonai rokkantak házainak nyugzsold- és nyugdíj-állományába áthelyeztetett	331	
		A póttartalék nyilvántartásához áthelyeztetett	671	
	Elbocsájtatott	hadképtelenség folytán	16.783	
		kivándorlási engedély folytán	77	
		törvényellenes besorozás következtében . .	46	
		a törvényes szolgálati kötelezettség letelése folytán	2.173	
		A honvédséghez áthelyeztetett	90.803	
		Havidíjassá kineveztetett és egyéb fogyaték	6.171	125 555
Anyakönyvi állomány az 1893. év végével				1,093.985
Ezen anyakönyvi állományból		a sor- és tartalékállományhoz	tartozik	863.721
		a póttartalékhoz		225.808
		a tengeri haderőhöz		4.456
Az ujonczok bevonulása idejéig előreláthatólag bekövetkező fogyaték körülbelül				12.000

10. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Az 1894. évi ujonczjutalék

felosztása.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokból		A magyar korona országaiból		Az ujonczjutalék összesen
egészittetik ki	ujonczjutalék	egészittetik ki	ujonczjutalék	
55 gyalogezred	31.411	47 gyalogezred	26.934	58.345
A tiroli vadászezred és 18 tábori vadász-zászlóalj	4.875	8 tábori vadászzászlóalj	1.120	5.995
24 lovasezred	9.000	18 lovas ezred	6.750	15.750
8 hadtest-, 24 hadosztály-tüzérezred és 1 hegyi ütegosztály	5.365	6 hadtest és 18 hadosztály tüzérezred	4.005	9.370
5 vártüzérezred és 1 vártüzér-zászlóalj	2.240	1 vártüzérezred és 2 vártüzér-zászlóalj	640	2.880
9 utászzászlóalj	1.800	6 utász-zászlóalj	1.200	3.000
A vasuti és távirdai ezred	320	A vasuti és távirdai ezred	240	560
Az egészségügyi csapat	750	Az egészségügyi csapat	550	1.300
8 vonatosztály	605	7 vonatosztály	455	1.060
A brünni, gráczi és kaiserebersdorfi ruharaktár	90	A budapesti ruharaktár	60	150
Az élelmezési intézetek	635	Az élelmezési intézetek	365	1.000
A cs. k. ménesek katonai osztályai	540	A magyar királyi ménesek katonai osztályai és a magyar királyi horvát-szlavonországi méntelep	1.220	1.760
A hadi tengerészet részben	1.580	A hadi tengerészet	350	1.930
Mindösszesen	59.211	Mindösszesen	43.889	103.100

11. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

Kimutatás

a lovassági szolgálati lovaknak az 1893. évben magánfelek használatába való kiadása alkalmából felmerült szemlélési költségekről.

szám	Ezred	Kiadá- utazásokra frt	kr.	jutalomdíjakra frt	kr.
1.	Dragonyos	230	46	1.010	.
2.		231	64	805	.
3.		291	15½	700	.
4.		76	02	550	.
5.		702	85	290	.
6.		101	39	1.295	.
7.		.	.	870	.
8.		596	50½	1.155	.
9.		136	59	1.015	.
10.		250	55½	680	.
11.		40	76	745	.
12.		623	50	395	.
13.		211	81	455	.
14.		235	48	390	.
15.		555	83	1 110	.
1.	Huszár	217	61	.	.
2.		155	57	.	.
3.		373	05	.	.
4.		216	63	.	.
5.		105	53	985	.
6.		360	54	.	.
7.		132	16	.	.
8.		334	54	675	.
9.		177	68	.	.
10.		329	86	.	.
11.		163	82	.	.
12.		80	74	.	.
13.		162	47	.	.
14.		147	03	.	.
15.		472	45½	.	.
16.		84	11	.	.
1.	Ulánus	258	53	785	.
2.		414	65½	755	.
3.		193	63	430	.
4.		160	36	410	.
5.		118	46	.	.
6.		142	56	715	.
7.		184	50	1.210	.
8.		295	16	480	.
11.		346	31	755	.
12.		103	39	.	.
13.		159	81½	1 065	.
	Összesen	10.175	63	19.790	.
	Tehát a tiszta szükséglet				

sok				Bevételek		
lószállitások megtérítések való átalány		összesen		a lovak használóitól a lovak és emberek fentartására behajtott költségek, valamint egyéb bevételek		Jegyzet
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
.	.	1.240	46	.	.	
96	57	1.133	21	.	.	
228	74	1.219	$89^{1}/_{2}$	.	.	
72	96	698	89	.	.	
242	41	1.235	26	3	96	
79	46	1.475	85	.	.	
.	.	870	.	.	.	
.	.	1 751	$50^{1}/_{2}$	124	32	
184	68	1.336	$27^{1}/_{2}$	.	.	
378	55	1.309	$10^{1}/_{2}$	.	.	
111	14	896	81	.	.	
340	70	1.359	20	60	.	
.	.	666	81	10	08	
61	14	686	62	198	48	
635	16	2.630	99	.	.	
.	.	217	61	.	.	
.	.	155	$57^{1}/_{2}$	.	.	
.	.	373	05	.	.	
.	.	216	63	.	.	
24	18	1.114	71	.	.	
.	.	360	54	.	.	
33	71	165	87	43	24	
19	58	1.029	12	.	.	
.	.	177	68	11	23	
.	.	329	86	23	42	
.	.	163	82	.	.	
.	.	80	74	507	$96^{1}/_{2}$	
.	.	162	47	63	69	
.	.	147	03	11	06	
.	.	472	$45^{1}/_{2}$	.	.	
.	.	84	11	41	99	
358	32	1.401	85	.	.	
152	50	1.322	$15^{1}/_{2}$	.	.	
.	.	623	63	.	.	
63	32	633	68	.	.	
.	.	118	46	129	87	
22	88	880	44	25	58	
.	.	1.394	50	.	.	
581	56	1.356	72	.	.	
140	18	1.241	49	.	.	
.	.	103	39	35	39	
20	30	1.245	$11^{1}/_{2}$	93	89	
3.848	04	33.813	67	1.384	18	
mindösszesen		32.429	49			

12. sz. melléklet
a hadügyi albizottság jelentéséhez.

A hadsereg 1895-iki rendes szükséglete előirányzatának XXV. czíme alatt előirányzott elhelyezési költségek

részletes kimutatása.

Az előirányzat lapja	Tétel			Forint
		A XXV. czím alatt elhelyezési költségek fejében előirányzott összes szükséglet		12389737
		Ezen szükséglet eloszlik:		
		a) **Átvonulási beszállásolásra:**		
		Előirányoztatott:		
126	37	Hadkiegészitési költségekre	7.625 frt	
127	38	Ujonczok és póttartalékosok kiképeztetésére . .	17.136 »	
129	39	Tartalékosokés póttartalékosokfegyvergyakorlataira	92.866 »	
133	41	A kiegészitési legénység és szabadságosok szállitására	2.109 »	
227	85	Térképezésre	542 »	
229	86	Háromszögelésre	74 »	
239	89	Egészségügyi tartalékosok oktató gyakorlataira és a póttartalékosok kiképezésére	773 »	121.125
		b) **Gyakorló-terek, lovardák és uszodákért fizetendő szerződésszerü bérek.**		
268/269	*f*)	Szükséglet { a magyar korona országaiban .	110.985 frt = 22·11%	
		a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban .	390.969 » = 77·89%	501.954
		c) **Kibérelt épületekért és a csapatok férhelyeiért szerződésszerűen fizetendő lakbérek.**		
268/269	*f*)	Szükséglet { a magyar korona országaiban .	127.567 frt = 37·84%	
		a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban .	209.519 » = 62·16%	337.086
		d) **Beszállásolási mellékszükségletekért az árszabás szerint fizetendő bérek.**		
		A hatóságok, parancsnokságok, csapatok és hadi intézetek által használt iroda-, iskola- és börtönhelyiségekért, kovács-műhelyek, őrszobák és raktárakért:		
268/269	*g*)	Szükséglet { a magyar korona országaiban .	536.823 frt = 55·04%	
		a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban .	438.469 » = 44·96%	975.292
		Átvitel . .		1,935.457

Az előirányzat lapja	Tétel	A XXV. czím alatt elhelyezési költségek fejében előirányzott összes szükséglet	Forint
		Áthozat . .	1,935.457
268/269	g–h	**e) A beszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátott legénységi férhelyek és lóistállókért fizetendő megtérítések.**	

	aa) a magyar korona országaiban:				bb) a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban:				Összesen
	legénység	lovak	összesen		legénység	lovak	összesen		
	férhelyei után fizetendő megtérítés								
	forint			%	forint			%	frt
Állandó egyenkénti beszállásolás	26.038	12 249	38.287	38·40	45.742	15.668	61.410	61·60	99.697
Állandó laktanyák.....	392.448	114.616	507 064	55·73	321.116	83.471	404.587	44·27	911.651
Fióklaktanyák	93.011	29.622	122.633	40·00	131.186	52.697	183.883	60·00	306.516
A laktanyákon kivül rendelkezésre bocsátott ferhelyekért fizetendő bérszabásszerű megtérítés	93.586	640	94.226	31·25	205.826	1.443	207.269	68·79	301.495
Összesen....	605.083	157.127	762.210	47·00	703.870	153.279	857.149	53·00	1,619.359
Ehhez az 1894. évben átvételre kerülendő férhelyek és lakházakért..	.	.	203.800	58·34	.	.	35.000	14·66	238.800
Összesen....	.	.	966.010	52·00	.	.	992.149	48·00	1,858.159

1,858.159

f) Havidijasok számára lak-, bútor- és istállóbér fejében előirányzott szükséglet:

A hatóságok, parancsnokságok, csapatok és intézeteknél előirányzott szükséglet . . . . 9,984.529 frt

268/269 g) Ehhez:
A havidíjasoknak a beszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátott férhelyeiért fizetendő megtérítés 163.211 »

Összesen 10,147.740 frt

Ebből levonva:

270/271 f) A használatban lévő természetbeli szállások értékét (ideértve a beszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátottak értékét is) . . . . 1,481.773 frt

270/271 h) Az időközi megtakaritásokat . . . . . 69.846 » 1,551.619 frt

A havidíjasok elhelyezési szükséglete tehát 8,596.121

Összesen az elől kimutatott tiszta szükséglet 12389737

A XXV. czím alatt elhelyezési költségek fejében előirányzott összes szükséglet	Forint
Vég-átnézet.	
a) Átvonulási beszállásolásra eső szükséglet	121.125
b) Gyakorló-terekért, lovardákért és uszodákért fizetendő szerződésszerű bérek	501.954
c) Kibérelt épületekért és a csapatok elhelyezéseért szerződésszerűen fizetendő bérek	337 086
d) Beszállásolási mellékszükségletekért az árszabás szerint fizetendő bérek	975.292
e) A beszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátott legénységi férhelyek és lóistállókért fizetendő megtérítések	1,858.159
f) A havidíjasok számára lakbéregyenérték, butor- és istállóbér fejében előirányzott szükséglet	8,596.121
Összesen . . .	12389737

15. szám.

(IV. ülés 1894. október 5-én 2. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{34.}{\text{R. D.}}$ sz.

A birodalmi tanács bizottsága 1894. évi október hó 3-án tartott 3-ik ülésében:

1. A hadi tengerészet 1895. évi rendes és rendkivüli szükséglete, továbbá a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek meghosszabbitása;

2. a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükséglete;

3. a közös pénzügyministerium 1895. évi előirányzata; továbbá

4. az 1895. évi »határvámjövedék« fedezeti tétel;

5. a közös főszámszék 1895. évi előirányzata; végre

6. az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása, valamint a beszerzésekre (felszerelésekre) és épitkezésekre több évi részletekben engedélyezett hitelek elszámolása tárgyában, a mellékelt jegyzőkönyvi kivonatokban foglalt határozatokat hozta, melyeket van szerencsém a Tisztelt Elnökséggel ezennel közölni.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó s. k.,
cs. és kir. igazgatósági segéd.

A magyar országos bizottság Tisztelt Elnökségének.

1-ső melléklet a 15. számú irományhoz.

34./R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a hadi tengerészet 1895. évi rendes és rendkivüli szükséglete, továbbá a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek meghosszabbitása tárgyában,

(Kivonat a folyó évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

B) Hadi tengerészet.

Rendes szükséglet.

1. czím.	Fizetések	1,479.600	frt
2. »	Zsoldok és ruházati átalányok	1,275.820	»
3. »	Szolgálat a szárazföldön	803.830	»
4. »	Szolgálat a tengeren	1,496.000	»
5. »	Intézetek:		
	A) alczím. Vizrajzi hivatal	26.110	»
	B) » Tengerészeti akademia	91.760	»
	C) » Tengerészeti alreáltanoda, valamint nép- és polgári iskola	1.860	»
	D) » Tengerészeti kórházak	100.880	»
6. »	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:		
	A) alczím. Anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban; *B)* » Anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertár keretén kivül	2,531.000	»

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 850.000 frt

2. » Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére; a 206.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . . . . 26.000 »

3. » Pótkazánok . . . . 130.000 »

7. » Fegyverezés . . . . 235.000 »

8. » Szárazföldi és vizi épitkezések . . . . 244.300 »

9. » Különös tengerészeti kiadások . . . . 195.070 »

10. » Ellátási költségek . . . . 739.830 »

11. » Saját bevételek . . . . 100.000 »

Rendkivüli szükséglet.

5. czímhez. Intézetek:

Tanszerek és segédeszközök beszerzése a tengerészeti akademiában és tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz . . . 5.000 frt

6. » A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«

1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia« 5.200 tonnás »C« czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek hatodik részlete . . . 20.000 »

2. » 5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 forintnyi összes szükségletnek harmadik részlete 790.000 »

3. » 5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 760.000 »

4. » hat sík tengert járó torpedósajka az 1,080.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . 180.000 »

7. » Fegyverezés . . . . 833.000 »

8. » Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

1. tétel. Az épitkezések folytatása a teodói kőszén és torpedósajka állomáson . . . . 60.000 »

2. » Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen . . . . . . 40.000 »

3. tétel. Legénységi barakkok épitésének folytatása, az újabbi 112.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 28.000 »

4. » Partrészek megvétele a pólai kikötőben, a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 13.000 »

5. » Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 12.300 »

6. tétel.		Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	16.000 frt
7.	»	Pola vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	11.900 »
8.	»	Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és gépsuhanczok műhelyének elhelyezése czéljából; a 85.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	30.000 »
9.	»	Egy épület épitése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére . . .	25.000 »
10.	»	A járványkórház körüli térség szabályozása és elzárása, úgymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása	15.500 »
11.	»	Egy második postagalamb-állomás épitése Polában	2.400 »
12.	»	Vizmérők beszerzése	2.100 »

9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

1. tétel. Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére — 10.000 »

A hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek meghosszabbitása.

A közös hadügyministeriumnak a következő hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély megadatik, és pedig:

B) Hadi tengerészet.

Az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 7. czímhez, *A), B), C), D)* alczím »Ágyúk stb.« alatt engedélyezett 636.000 frtnyi összegből a *C)* alczím alatt lőszer beszerzésére előrányzott 228.000 frtnyi összegre nézve.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó s. k.,
cs. és kir. igazgatósági segéd.

2-ik melléklet a 15. számú irományhoz.

$\frac{34}{\text{R. D.}}$ sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területén levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükséglete tárgyában.

(Kivonat a f. évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

I. CZIKK.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő paranksnokságok, csapatok és intézetek részére szükségelt s a rendes előirányzaton felülmaradó költségtöbbletnek fedezésére 1895-re mint rendkivüli hadseregi szükséglet a következő czímek és rovatok alatt engedélyeztetik:

1. czím.	Pénzbeli ellátás:		
	a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei .		1,323.828 frt.
	b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékei		15.907 »
2. »	Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés:		
	a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése		943.668 »
	b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezése		29.192 »
	c) Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig:		
	élelmezési czikkek szállitására	29.300 frt	
	egyéb kincstári tárgyak szállitására . . .	9.700 »	39.000 »
	d) Az élelmezési intézetek kezelési költségei		20.000 »
3. »	Lovak beszerzése:		
	Lovak és málhás állatok pótbeszerzése		39.210 »

4. czím. Fegyverügy:		
Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzérszerraktárak kezelési költségei		9.800 frt
5. » Vonatszerügy:		
A vonatosztályok anyagszer-átalánya vonatszerkoptatás fejében, a sarajevói fiókvonatszertár kezelési költségei és költségek szállitásokra a határig		54.483 »
6. » Hadmérnöki és épitészeti ügy:		
a) Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanószerek pótbeszerzése		2.000 »
b) Épitészeti kezelési költségek		10.000 »
c) Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása		15.000 »
d) A katonai közigazgatás által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen		21.000 »
e) A katonai közigazgatás által előállitott közlekedések fentartása a Lim-területen		8.000 »
f) Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában		354.000 »
7. » Ruházat, szerelet és ágyak:		
a) A sarajevói fiók-ruharaktár kezelési költségei		8.000 »
b) Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében		98.638 »
c) Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása		20.071 »
8. » Egészségügy:		
A betegek és ápolók kórodai közétkezése, továbbá egyeb egészségügyi költségek		55.740 »
9. » Általános kiadások:		
a) Helyőrségi változások		90.000 »
b) A szabadságosok és ujonczok menetköltségei		61.937 »
c) Menet- és utazási költségek		140.000 »
d) A házasok családjainak segélyezése		250.000 »
e) A boszna-völgyi vasut és a broodi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya:		
Szükséglet:		
1. Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzletére és fentartására	706.400 frt.	
2. A bosznavölgyi vasut rendkivüli szükséglete	296.010 »	
3. A broodi összekötő vasut fentartása	— »	
4. A zenica-sarajevói vonalrészre eső üzleti többletnek kiszolgáltatása a (Bosznia és Herczegovina ügyeivel megbizott) közös ministeriumnak	147.600 »	
5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzletére és fentartására	177.300 »	
6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete	94.900 »	1,422.210 »

Fedezet:

1. A bosznavölgyi vasut üzleti és egyéb bevételei	1,210.000 frt.	
2. A broodi hid vámjövedelme	5.010 »	
3. A banjaluka-doberlini katonapálya üzleti és egyéb bevételei	207.200 »	
		1,422.210 frt

f) Katonai, posta- és távirdaügy:

Szükséglet:

1. A katonai posta számára	487.958 frt.	
2. A katonai távirda számára	235.000 »	722.958 frt.

Fedezet:

1. A katonai posta üzleti bevételei	403.000 »	
2. A katonai távirda üzleti bevételei . . .	160.000 »	
3. A boszniai és herczegovinai közigazgatás járuléka	90.000 »	
4. A legénységnek és a fogatoknak a vonatcsapat részéről való szolgáltatása által azon katonai postahivatalok részére, melyeket kizárólagos katonai tekintetekből fentartani kell, továbbá a Lim-vidéken levő tábori postaállomások számára	69.958 »	
		722.958 frt.

g) Egyéb előre nem látható költségek	22.440 »
A hadügyi közigazgatás saját bevételei	50.000 »

III. CZIKK.

A fentebbi czímek és rovatok között a 9. czím *e)* rovat kivételével az átruházási jog a közös hadügyministernek megadatik.

IV. CZIKK.

Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételeknek érvényes elszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon túl még hat hónapon át felhasználhatók.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó,
cs. és kir. igazgatósági segéd.

3-ik melléklet a 15. számú irományhoz.

34/R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a közös pénzügyministerium 1895. évi előirányzata tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

Pénzügyministerium:

Szükséglet.

1.	czím.	Központi vezetés	112.100 frt
2.	»	Központi pénztár	25.310 »
3.	»	Számosztály	41.210 »
4.	»	A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	370.000 »
5.	»	A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak	1,320.000 »
6.	»	A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak és szolgáinak, valamint azok özvegyeinek és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei	38.000 »
7.	»	A pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	60.000 »
8.	»	A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei	47.400 »

Fedezet.

1.	czím.	Szolgálati díjak	341 frt
2.	»	Szolgálati díjak	— »
3.	»	Szolgálati díjak	464 »
4.	»	Jövedelmi adó a külföldön élő s a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után	750 »

5. czím. Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményei után . . . . 110 frt
Különféle egyéb bevételek:
Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után . 4.000 »

A közös pénzügyministerium kezelése alatt álló alapok kimutatása.

E kimutatások tudomásul vétetnek.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó
cs. és kir. igazgatósági segéd.

4-ik melléklet a 15. számú irományhoz.

34/R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a „határvámjövedék" fedezeti tétele tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

A »határvámjövedék« fedezeti tétel az 1895. évre . . . . 47,539.720 frt tiszta jövedelemmel beállitandó.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó
cs. és kir. igazgatósági segéd.

5-ik melléklet a 15. számú irományhoz.

$\frac{34}{R. D.}$ sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a közös főszámszék 1895. évi előirányzata tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

Rendes szükséglet.

1. czím. Közös főszámszék . . . . 128.585 frt

Fedezet.

Szolgálati díjak . . . . 615 »

Budapesten, 1894. évi október 3-án.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Eltz Alfréd s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó
cs. és kir. igazgatósági segéd.

6-ik melléklet a 15. számú irományhoz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 3-án tartott 3. ülés jegyzőkönyvéből.)

I. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletnél, és pedig:

Az I. fejezetnél. Külügyministerium.

1.	czím.	*a)* Központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	12.639	frt	$18^1/_2$	kr.

1891. évi rendes szükséglet.

4.	czím.	Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése	39.953	»	75	»

A II. fejezetnél. Hadügyministerium.

***A)* Hadsereg.**

1.	czím.	Központi vezetés	2.931	frt	$77^1/_2$	kr.
3.	»	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	520	»	56	»
4.	»	Katonai lelkészet	813	»	$25^1/_2$	»
5.	»	Katonai igazságügyi igazgatás	2.600	»	$72^1/_2$	»
6.	»	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1.698	»	$82^1/_2$	»
7.	»	A csapattestek és hadcsapatok általános kiadásai	17.898	»	$04^1/_2$	»
8.	»	Katonai képzőintézetek	2.577	»	97	»
10.	»	Élelmezési raktárak	2.563	»	41	»
12.	»	Ruházati kezelési intézetek	951	»	$96^1/_2$	»
13.	»	Műszaki tüzőrség	862	»	95	»
15.	»	Utászati hadszer	392	»	54	»
16.	»	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	317.185	»	$80^1/_2$	»

18. czím. Katonai egészségügy . . . . 209.962 frt 52½ kr.
19. » Nyugdíjügy . . . . 55.739 » 87 »
21. » Különféle kiadások . . . . 68.404 » 06½ »
22. » Természetbeni élelmezés (1,571.000 frtnyi póthitel beszámitásával) . . . . 1,583.295 » 58½ »
23. » Legénységi közétkezés . . . . 1,255.586 » 21½ »
25. » Elhelyezési költségek . . . . 678.771 » 71½ »
26. » Pótlovak beszerzése . . . . 17.762 » 74½ »

B) Hadi tengerészet.

1. czím. Fizetések . . . . 6.048 frt 36½ kr.
2. » Zsoldok és ruházati átalányok . . . . 25.969 » 16 »
3. » Szolgálat a szárazföldön . . . . 40.421 » 14½ »
4. » Szolgálat a tengeren (a 97.220 frtnyi póthitel beszámitásával) . . . . 19.438 » 11 »
5. » Intézetek:
A) alczím. Vízrajzi hivatal . . . . 133 » 94 »
B) » Tengerészeti akadémia . . . . 1.920 » 24 »
C) » Tengerészeti alreál, továbbá nép és polgári iskola . . . . 37 » 08 »
D) » Tengerészeti kórházak . . . . 931 » 85½ »
6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:
A) alczím. Anyagszerek beszerzése . . . . }
B) » Munkabér, biztonsági szolgálat stb. . . . . } 5.377 » 36½ »
C) » Hajóépitések, gépek és kazánok:
7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a víznek előleges megmelegitésére a Pólában levő cs. és kir. tengerészeti kórház kádfürdői számára . . . . 1.759 » 27 »
7. czím. Fegyverezés:
E) alczím. Tengeri tűzaknák . . . . 2.944 frt 84½ kr.
8. czím. Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 frtnyi póthitel beszámitásával) . . . . 1.220 » 07½ »
9. » Különös tengerészeti kiadások . . . . 15.996 » 17 »
10. » Ellátási költségek . . . . 37.674 » 59 »

A III. fejezetnél. Pénzügyministerium.

1. czím. Központi vezetés . . . . 1.085 frt 98½ kr.
4. » A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . . 3.838 » 44½ »

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:
2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése . . . . 60 183 frt kr.

4. czím. Néhány erődített hely felfegyverzésének új szerkezetű lövegekkel való erősbitésére	879 frt	39	kr.

II. Egyéb szükségletek.

7. czím. Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére	12 frt	11	kr.
8. » Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre	649 »	$35^{1}/_{2}$	»
10. » A jelenleg meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére	923 »	31	»

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre.

14. czím. Erőditési hadi előkészületek:			
1. tétel. A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése . . .	821 frt	$57^{1}/_{2}$	kr.
2. » Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára	7.870 »	96	»
15. » A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre	37 »	$69^{1}/_{2}$	»
17. » Negyedik épitési részlet:			
Krakkó. Egy tüzérségi szertár újból épitésére; a 400.000 frtnyi összszükségletből	1.954 »	72	»

C)

20. » A számfelettieknek illetékei	420 »	23	»
22. » 26 gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére	47.661 »	$17^{1}/_{2}$	»
23. » A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál	14.872 »	35	»
24. » A tartósan elvezénylett legénység pótlására	31.294 »	90	»
25. » A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására	34.041 »	13	»
27. ». A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására	37.306 »	86	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím. Az 1891-ben tiroli vadászzászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázad kereteinek szükséglete	170 frt	41	kr.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:

B) alczím. Tengerészeti akadémia	18	frt	98	kr.
A 6. czímhez. A hajóhadanyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:				
C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:				
2. tétel. Tűzaknákat lerakó 200 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	329	»	16	»
3. » I. számú Dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	653	»	30	»
A 7. czímhez. Fegyverezés:				
F) alczím. Torpedók	76	»	$66^1/_2$	»
A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:				
A) alczím. Különféle épitkezések:				
2. tétel. Új épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180 000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete	3.779	»	$97^1/_2$	»
6. » Munkáslakások épitése	3.921	»	$22^1/_2$	»
8. » Egy mosó és csinozó háznak épitése a tengerészeti ruházati hivatal számára	30	»	16	»
11. » Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház északi melléképületére	221	»	49	»
13. » A tengerszertárban levő gémdaru erősbitésére és helyreigazitására	1.208	»	$72^1/_2$	»

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

2. tétel. Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézikönyv kiadására	229	frt	64	kr.

II. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893 évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, és pedig:

A rendes szükségletnél:

A II. fejezetnél. Hadügyministerium.

B) Haditengerészet.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4.200 tonnás »Kaiserin-Elisabeth« czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összesszükséglet ötödik részlete .	153.839	frt	10	kr.

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

II. fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . . . . 29 frt $83^{1}/_{2}$ kr.

II. Egyéb szükségletek.

6. » A lovassági távirda és könnyű távirdai osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 505 » $43^{1}/_{2}$ »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre.

16. » Első épitési részletek:
2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 48.375 frt 34 kr.
18. » Ötödik épitési részlet:
A tiroli erőditmények átalakitására és ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 2.209 » $24^{1}/_{2}$ »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség ujjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet második részlete . . . . 699 frt 60 kr.
32. » Egyszeri szükséglet a leszálitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 frtnyi összes szükséglet első részlete . : . . . . 28.509 » 11 »

B) Hadi tengerészet.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:
C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:
1. tétel. 5.200 tonnás *C)* czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik részlete . . . 75.580 frt 65 rk.
4. » II. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 11.388 » $33^{1}/_{2}$ »
5. » Körülbelül 500 tonnás torpedó-jármű (»Satellit«); a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . 13.175 » 31 »

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel. Négy kisház épitése initialtöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapot-műhely mellett Fisellában; a 7.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . . 295 frt 95 kr.

5. » Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben, és anyagszertárak előállitása tartozékokkal együtt, valamint kikötő-helyek teremtése kotrások által . . 2.766 » 86 »

7. » Legénységi barakk épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez *A)* alczím, 4. tétel, *a)* alatt egyemeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költségelőirányzatnak első részlete) . . . . 9.145 » 53 kr.

III. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg, az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az idő-előtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végéig a czélnak megfelelően felhasználtassanak és elszámoltathassanak, és pedig:

A rendkivüli szükségletnél:

A II. fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

5. tétel. Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 11·4 millió frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 952.182 frt 32 kr.

2. » Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 15.467 » 59½ »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. Kétszersült és konzervek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 26.608 » 25 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A) Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitétésére; az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . . . 75,290 frt 74 kr.

IV. CZIKK.

A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. czím *c*) rovat alatt »bosznavölgyi vasut, és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasutnak az 1891. év végével rendelkezésre maradt 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

V. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása, mely szerint,

a rendes kiadások	125,586 975	frt	03	kr.
a rendkivüli kiadások pedig	20,299.213	»	$74^{1}/_{2}$	»
az összes kiadások e szerint	145,886.188	frt	$77^{1}/_{2}$	krt
és a határvám tiszta jövedelme	47,283.114	»	53	»
tettek ki, s így a tiszta szükséglet	98,603.074	frt	$24^{1}/_{2}$	krt

tesz, helyben hagyatik.

Az ezen	98,603,074	frt	$24^{1}/_{2}$	krnyi
tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék	1.972.061	»	$48^{1}/_{2}$	krt
tesz, és a	96,631.012	frt	76	krnyi
maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis	67,641.708	»	93	kr.
a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis	28,989.303	»	83	»

esik.

VI. CZIKK.

A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást.

Határozat.

A közös ministerium utasittatik, hogy azon hiteltételeknél, a melyekre az illető számadási időszakot közvetlenül követő években — évi részletként, vagy pedig már engedélyezet beszerzések, (felszerelések) és épitkezések folytatására — még további hitelek engedélyeztettek, ezentúl a zárszámadásokban az engedélyezett összegekkel szemben mutatkozó kisebb, vagy nagyobb felhasználások megokolása mellett, mindenkor a kezelési év tényleges felhasználását mutassa ki.

Hogy azonban az időelőtti elszámolás elkerültessék, a közös ministerium egyúttal felhatalmaztatik, egyrészt, hogy az ily hitelnek az illető kezelési évben fel nem használt részét a következő évben előforduló ugyanazon költségek fedezésére fordithassa, s e végből a legközelebb következő kezelési időszak végeig felhasználhassa és elszámolhassa; másrészt pedig,

hogy az ilyen egy évi hitelt meghaladó túlkiadásokat az utánkövetkező évre engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvihesse.

Az ilyen hitelmaradványok s kiadástöbbletek számadásszerűleg megállapitott összegére nézve az országos bizottságok jóváhagyása az illető zárszámadás előterjesztése alkalmával utólagosan kikérendő.

Az 1892. évi zárszámadásban a jelzett irányban már követett eljárás ezennel jóváhagyatik.

Budapesten, 1894. évi október hó 3-án.

Chlumecky *s. k.,*
elnök.

Eltz Alfréd *s. k.,*
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó *s. k.,*
cs. és kir. igazgatósági segéd.

16. szám.

(V. ülés, 1894. október 5-én 3. jegyzőkönyvi pont.)

Másolat.

A magyar országos bizottság költségelőirányzata. 1894.

1. A bizottsági irattárnak leszállitására Budapestre egy hivatalszolga uti-költségével együtt	30	frt	—	kr.
2. Irodaszerekre	37	»	57	»
3. Gyertya és vilägitószerekre	50	»	—	»
4. Irnokok díjaira á 3 frt 50 kr.	238	»	—	»
5. Hivatalszolga napidíja és szállásbére á 3 frt 80 kr.	129	»	20	»
6. Kocsibér sürgős kiküldésekre	20	»	—	»
7. Kihordási költség Budára	15	»	—	»
8. A naplószerkesztő honorariuma	100	»	—	»
9. A bizottsági irattár tisztogatása s karbantartása	60	»	—	»
10. Nyomdaköltségre	4000	»	—	»
11. Jutalmazásokra a gyorsirodai személyzettel együtt	1525	»	—	»
12. A bizottsági irattár visszaszállitására stb.	30	»	—	»
13. Az előadók részére végzett gyorsirói munkákért	200	»	—	»
14. Korrektornak a nyomtatványok kijavitásáért	160	»	—	»
15. A bizottsági nyomtatványok bekötésére	12	»	—	»
16. Előre nem látható kisebb költségek	249	»	23	»
Összesen	6.856	frt	—	kr.

azaz hatezernyolczszázötvenhat forint.

Budapesten, 1894. évi október hó 5-én.

ifj. B. Wodianer Albert s. k.,
a költsgv. alb. elnöke.

B. Rudnyánszky József s. k.,
a költségv. alb. tagja.

Szerb György s. k.,
a költségv. alb. jegyzője.

A másolat hiteléül:

Weinert Ferencz,
a bizottság eln. iroda igazgatója.

17. szám.

(V. ülés, 1894. 5október 5-én. 3. jegyzőkönyvi pont.)

Szerződés

mely egyrészről az országos bizottság költségvetési albizottsága elnöke, másrészről a »Pesti könyvnyomda-részvénytársaság« közt a nagyméltóságú országos bizottság nyomtatványainak kiállitását illetőleg mai napon köttetett s mely szerint:

1-ször a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság kötelezi magát az 1894. évi szeptember 14-ére Budapestre egybehivott országos bizottság összes nyomtatványait és pedig quart alakban 650, azaz hatszázötven példányban cicero betűkkel nyomtatva ívenkint 30, azaz harmincz osztr. ért. forintért kiállitani s ívszámban beküldött egyes nyomtatványokat legfeljebb 24 óra lefolyása alatt teljesen elkésziteni.

2-szor az országos bizottság költségvetési albizottsága elnöke ellenben a nyomtatványokért járó összegnek a hó végén való kifizetésére kötelezi magát.

3-szor a röpívek a nagym. bizottság szükségletéhez képest 100—200 példányig ívenkint 18, azaz tizennyolcz osztr. ért. forintjával számitandók, avagy állitandók ki.

4-szer ezen szerződés két példányban a szerződő felek által mai napon aláiratván, az ez után járó bélyegilleték fizetése a »Pesti könyvnyomda-részvénytársaságot« illeti.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 20-án.

ifj. B. Wodianer Albert s. k.,
bizottsági háznagy.

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság

Falk Zsigmond s. k.

18. szám.

(IV. ülés, 1894. október 5-én 91. jegyzőkönyvi pont.)

A zárszámadási albizottság

jelentése

az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadásáról.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság négy albizottságának választottjaiból alakult zárszámadási albizottság letárgyalta az 1892. évi zárszámadásra vonatkozó következő előterjesztéseket, u. m.:

1. az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek a közös legfőbb számszék által készitett 1892. évi zárszámadását;

2. a közös legfőbb számszék által készitett 1893. évi kezelési számadást;

és 3. a közös pénzügyministernek az 1892. évi zárszámadásra vonatkozó előterjesztését.

Ezek alapján van szerencsénk a közös kiadások és bevételek 1892. évi zárszámadásra vonatkozó megjegyzéseket a következőkben előterjeszteni:

A közös kezelésnek összesitett végeredményei a zárszámadáshoz csatolt főátnézet tanusága szerint a következők:

Az 1891. évi deczember 6-án szentesitett országos bizottsági határozatokkal, nevezetesen az 1892. évi költségvetésre vonatkozó I. határozattal

az ezen évi rendes szükséglet	119,635.197	frtban,
a rendkivüli szükséglet pedig	16,834.181	»
az összes szükséglet tehát	136,469.378	frtban
és a	40,155.180	frttal
előirányzott vámjövedéki felesleg levonása után	96,314.198	frtban

állapittatott meg.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézeteknek, a békeszükségletet meghaladó nagyobb költségei fedezésére az emlitett országos bizottsági határozatok II. határozatával 1892. évi rendkivüli hadseregi szükségletül . . . . 4,335.000 frt engedélyeztetett.

Azonkivül az 1892. évi október hó 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (III. határozat) 1892-re még a következő póthitelek engedélyeztettek, u. m.:

a külügyministerium rendes szükségletéhez	80.000 frt	
a hadsereg rendes szükségletéhez	1,571.000 »	
és a hadi tengerészet rendes szükségletéhez	108.220 »	
összesen . . .		1,759.220 frt.

Végül ideszámitandók még a külügyministerium rendes- és a hadi tengerészet rendkivüli szükségletéből az 1891. évi kezelési időszak végével fenmaradt s az 1891. évi zárszámadás 26. és 27. lapján kimutatott azon hitelmaradványok, a melyek az 1892. évi október hó 29-én szentesitett országos bizottsági határozatok (IV. és V. határozat) alapján az 1892. évi kezelési időszak végéig felhasználhatók és elszámolhatók s melyek összesen 51.776 frt 52 krt teszneк ki.

Az 1892-re *engedélyezett összes szükséglet* tehát 102,460.194 » 52 » tesz ki.

Ezzel szemben az 1892-ben *tényleg teljesitett kiadások*:

a rendes szükségletnél . . . . 125,586.975 » 03 »

a rendkivüli szükségletnél, és pedig:

a) a békeszükségletnél	15,970.486 frt	77	krt
b) a Boszniában, Herczegovinában s a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok s intézetek szükségleténél .	4,328.726 »	97½	»

a rendkivüli szükségletnél tehát összesen . . . 20,299.213 frt 74 1/2 krt

egészben pedig . . . . 145,886.188 frt 77 1/2 krt

s a bevételben . . . . 47,283.114 » 53 krral

elszámolt vámjövedéki felesleg levonása után . 98,603.074 frt 24 1/2 krt

tettek ki.

Szemben a . . . . 102,460.194 frt 52 krral

előirányzott szükséglettel tehát a *valódi* szükséglet 3,857.120 frt 27 1/2 krral

kisebb s igy az eredmény ezen összeggel *kedvezőbb* volt, a mi azonban az emlitett főátnézet tanusága szerint csakis a vámjövedéki feleslegből származott nagyobb bevétel által idéztetett elő.

Vámjövedéki felesleg fejében ugyanis 1892-re előirányoztatott . . . . 40,155.180 frt — kr.,

de tényleg . . . . 47,283.114 » 53 »

tehát . . . . 7,127.934 frt 53 krral

több realizáltatott, a mely — a nagyobb vámjövedelem következtében előállott kedvező eredményt azonban az összes kezelés . . . . . . 3,270.814 frt 25 1/2 krnyi

kedvezőtlen eredménye a fentebbi . . . . . . 3,857.120 frt 27 1/2 krral

szállitotta le.

Ha a kiadások a rendes és rendkivüli szükséglet szerint elkülönitve vétetnek tekintetbe, ugy az előbbinél . . . . 4,192,206 frt 78 krnyi

nagyobb, az utóbbinál ellenben . . . . . . 921.392 » 52 1/2 »

csekélyebb felhasználás, s igy egészben a már emlitett . . . . 3,270.814 frt 25 1/2 krnyi

nagyobb felhasználás mutatkozik.

Az 1892. évi kezelési eredmény helyes megitélése végett tekintetbe veendő, hogy a jelen zárszámadásban azon hitelmaradványok is kedvező eredményként vannak kimutatva, melyek részint az országos bizottságok 1893-ra s 1894-re szóló határozataiban megadott előzetes engedély, részint pedig az előterjesztett 1892. évi zárszámadásban kikért utólagos jóváhagyás alapján 1893-ra átvitettek, s melyek ezért 1892-ben nem képeznek valóságos megtakaritást.

Előzetes engedély alapján vitettek át az 1893. év számadásába az 1892. évi zárszámadás 26. és 27. lapján kimutatott, a hadi tengerészet rendes és a pénzügyministerium rendkivüli szükségletéből származó, összesen . . . . 52.724 frt 33 krnyi

hitelmaradványok, melyeknek felhasználási és elszámolási határideje az 1893. junius 22-én s illetőleg 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (III., illetve IV. határozat) az 1893. évi kezelési időszak végéig kiterjesztetett — és az utólagos jóváhagyás kikérése mellett vitettek át 1893-ra a hadsereg rendkivüli szükségletéből származó s hasonlóképen a fentebb idézett lapokon kimutatott, összesen .	1,069,548 frt $90^{1}/_{2}$ krnyi
hitelmaradványok.	
Ha ezen összesen	1,122.273 frt $23^{1}/_{2}$ krt
tevő hitelmaradványok az összes kiadásoknál kimutatott	3,270.814 » $25^{1}/_{2}$ krnyi
nagyobb felhasználáshoz hozzászámittatnak s az igy mutatkozó	4,393.087 frt 49 krnyi
nagyobb felhasználás a vámjövedék-felesleg . .	7,127.934 » 53 »
kedvező eredményéből levonatik, az 1892. évi 3,857.120 frt $27^{1}/_{2}$ krral kimutatott kedvező kezelési eredmény tulajdonképen	2,734.847 frt 04 krra
száll le.	

A monarchia két állama részéről való hozzájárulás 1892. évi kiszabásának alapját azonban a számadásszerűleg kimutatott 3,857.120 frt $27^{1}/_{2}$ krajczárnyi kedvező eredmény képezi.

Fel kell emlitenünk, hogy az 1893-ban Bécsben egybegyült magyar országos bizottság a zárszámadási albizottság előterjesztése folytán — tekintettel arra, hogy a több évre terjedő épitkezési és felszerelési hitelek elszámolásánál eddigelé a közös kormány az évekre felosztott összegeket átalányban számolta el és a *tényleges* kiadások csak a főszámszék jelentéséből voltak kivehetők; hogy a zárszámadás ezen tételekben is a tényleges viszonyoknak feleljen meg, de másfelől, hogy a közös kormány e hiteleknek czélszerű felhasználásában sem legyen akadályozva — határozattá emelte, hogy azon hitelekre nézve, a melyek különleges beszerzések (felszerelések) s épitkezésekre évi részletként, vagy pedig egy már megszavazott beszerzés folytatásaként kéretnek, a közös ministerium, az időelőtti elszámolás elkerülése czéljából felhatalmaztatik, hogy az egy évi hitelt meghaladó nagyobb felhasználást az utánkövetkező évre engedélyezett hitel terhére elszámolhassa, a netáni csekélyebb felhasználást pedig a következő évi hasonló költségek fedezésére fordithassa.

Az eddigelő előterjesztett zárszámadásokban ugyanis az ilyen tételeknél a felhasználás az engedélyezett összeggel egyenlő magasságban lőn kimutatva,

ugy, hogy kezelési különbözet a zárszámadásban nem mutatkozott s a menynyiben ily különbözetek tényleg előfordultak, azok csupán a közös legfőbb számszék felvilágositó előterjesztéseiben hozattak az országos bizottságok tudomására és az utánkövetkező évre engedélyezett hasonló (folytatólagos) hitel vagy hitel-részlet terhére vagy javára átvitettek.

Az érintett határozat folytán a közös ministeriumok s a közös legfőbb számszék oly eljárást igyekeztek követni, mely a határozatnak megfeleljen, de másrészt a mely mellett egyuttal az administratio és számellenőrzési szempontok is megóvassanak.

Tekintettel arra ugyanis, hogy a szóban forgó kezelési eredmények s ezekkel együtt a csekélyebb s nagyobb felhasználások, főleg a beszerzések, illetőleg épitkezések mindenkori előhaladásától függnek, közigazgatási szempontból arra kellett ügyelni, hogy *csekélyebb felhasználások* esetén, melyek főleg a beszerzések vagy épitkezések késése folytán állottak elő, ne származzék további késedelem még abból is, hogy az illető hitelmaradványokat később ujra ki kelljen kérni, miután azok, ha magában a zárszámadásban mutattatnak ki, megszünnek s igy nem állhatnak az igazgatás további rendelkezésére. *Nagyobb felhasználások* esetén pedig közigazgatási és számellenőrzési szempontból arra kellett ügyelni, hogy az összes hitel, mely egy bizonyos czélra engedélyeztetett, az egyes évi részletek időelőtti elszámolása s közbenjövő felmentések által — tárgyilagos s a valóságos szükségletből folyó ok nélkül — ne növeltessék.

Ezuttal tehát a szóban forgó tételeknél a kezelés tényleges eredményei magában a zárszámadásban mutattattak ugyan ki, de az azoknál előfordult kezelési különbözetek és pedig a *fel nem használt hitelmaradványok* egyuttal — meghosszabbitott hitelek módjára — az utánkövetkező év számadásába átvitettek, ugy, hogy az igazgatásnak továbbra is rendelkezésére állanak, mig a *túlkiadások* a következő év hasonló hiteleinek terhére vitettek át. ugy, hogy időközben, az utolsó részlet elszámolása előtt, a felhasznált részösszegeket illetőleg felmentések be nem következnek.

Ebből folyólag az eljárás utólagos jóváhagyása és annak a jövőre való állandó szabályozása czéljából ajánljuk elfogadásra a következő határozati javaslatot:

Határozat.

»A közös ministerium utasittatik, hogy azon hiteltételeknél, a melyekre az illető számadási időszakot közvetlenül követő években — évi részletként vagy pedig már engedélyezett beszerzések (felszerelések) és épitkezések folytatására — még további hitelek engedélyeztettek, ezentul a zárszámadásokban az engedélyezett összegekkel szemben mutatkozó kisebb vagy nagyobb felhasználások megokolása mellett, mindenkor a kezelési év tényleges felhasználását mutassák ki.

Hogy azonban az időelőtti elszámolás elkerültessék, a közös ministerium egyuttal felhatalmaztatik, egyrészt, hogy az ily hiteleknek az illető kezelési évben fel nem használt részét a következő évben előforduló ugyanazon költségek fedezésére fordithassa s e végből a legközelebb következő kezelési időszak végéig felhasználhassa s elszámolhassa, másrészt pedig, hogy az ilyen egy évi hitelt meghaladó túlkiadásokat az utánkövetkező évre engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvihesse.

Az ilyen hitelmaradványok s kiadástöbbletek számadásszerűleg megállapitott összegére nézve az országos bizottságok jóváhagyása az illető zárszámadás előterjesztése alkalmával utólagosan kikérendő.

Az 1892. évi zárszámadásban a jelzett irányban már követett eljárás ezennel jóváhagyatik.«

Egyuttal az albizottság megujitandónak és fentartandónak tartja a tavalyi jelentésben benfoglalt következő határozati javaslatot:

»Utasittatnak a közös ministerek, hogy jövőre az előirányzattól eltérő minden kiadást rendszerint csak a magyar pénzügyminister előzetes beleegyezésével utalványozzanak; halasztást nem türő esetekben pedig az intézkedést egyidejűleg a közös ministeriumnak és a magyar kormánynak hozzák tudomására.«

Ezek után a zárszámadási albizottság, hivatkozással az 1., 2., 3., 4. és 5. sz. alatt csatolt, az egyes fejezetekről szóló részletes jelentésekre, melyekben az egyes czímek s tételeknél előfordult túlkiadásokról egyenként nyilatkozik, valamint utalva a közös legfőbb számszéknek a zárszámadás tárgyában tett előterjesztésére, az általánosan s részletesen minden egyes tételnél kifejtett okból ajánlja a tisztelt országos bizottságnak, hogy a közös kormánynak az 1892. évi zárszámadásra nézve a felmentést megadja s e végből a következő határozatot inditványozza:

I. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletnél és pedig:

Az I. Fejezetnél. »Külügyministerium.«

1. czím.	a) központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	12.639	frt	18½ kr.

1891. évi rendes szükséglet.

4. czím.	Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése .	39.953	frt	75 kr.

A II. Fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) **Hadsereg.**

1.	czím.	Központi vezetés	2.931	frt	77½	kr.
3.	»	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés .	520	»	56	»
4.	»	Katonai lelkészet	813	»	25½	»
5.	»	Katonai igazságügyi igazgatás . . .	2.600	»	72½	»
6.	»	Felsőbb parancsnokságok és törzsek .	1.698	»	82½	»
7.	»	A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	17.898	»	04½	»
8.	»	Katonai képzőintézetek	2.577	»	97	»
10.	»	Élelmezési raktárak	2.563	»	41	»
12.	»	Ruházati kezelési intézetek	951	»	96½	»
13.	»	Műszaki tűzérség	862	»	95	»
15.	»	Utászati hadszer	392	»	54	»
16.	»	Katonai hadmérnöki igazgatóságok . .	317.185	»	80½	»
18.	»	Katonai egészségügy	209.962	»	52½	»
19.	»	Nyugdíjügy	55.739	»	87	»
21.	»	Különféle kiadások	68.404	»	06½	»
22.	»	Természetbeni élelmezés (1,571.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	1,583.295	»	58½	»
23.	»	Legénységi közétkezés	1,255.586	»	21½	»
25.	»	Elhelyezési költségek	678.771	»	71½	»
26.	»	Pótlovak beszerzése	17.762	»	74½	»

B) **Hadi tengerészet.**

1.	czím.	Fizetések	6.048	frt	36½	kr.
2.	»	Zsoldok és ruházati átalányok . . .	25.969	»	16	»
3.	»	Szolgálat a szárazföldön	40.421	»	14½	»
4	»	» a tengeren (97.220 frtnyi póthitel beszámitásával)	19.438	»	11	»

5. czím.	Intézetek:				
	A) alczím. Vizrajzi hivatal	133	frt	94	kr.
	B) » Tengerészeti akadémia . .	1.920	»	24	»
	C) » Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola . .	37	»	08	»
	D) » Tengerészeti kórházak . .	931	»	85½	»
6. »	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:				
	A) alczím. Anyagszerek beszerzése . *B)* » Munkabér, biztonsági szolgálat stb	5.377	»	36½	»
	C) » Hajóépitések, gépek és kazánok: 7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a viznek előleges megmelegitésére a Polában levő cs. és kir. tengerészeti kórház kádfürdői számára . .	1.759	»	27	»
7. »	Fegyverezés:				
	E) alczím. Tengeri tűzaknák	2.944	»	84½	»
8. »	Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 forintnyi póthitel beszámitásával) . .	1.220	»	07½	»
9. »	Különös tengerészeti kiadások . . .	15.996	»	17	»
10. »	Ellátási költségek	37.674	»	59	»

A III. Fejezetnél. »Pénzügyministerium.«

1. czím.	Központi vezetés	1.085	frt	98½	kr.
4. »	A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	3.838	»	44½	»

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím.	Fegyverügy:				
	2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése . .	183	frt	60	kr.

	4. tétel. Néhány erőditett hely felfegyverzésének uj szerkezetű lövegekkel való erősbitésére	879 frt 39 kr.

II. Egyéb szükségletek.

7. czím.	Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére	12 frt 11 kr.
8. »	Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre . .	649 » $35^1/_2$ »
10. »	A jelenleg meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére	923 » 31 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre.

14. czím.	Erőditési hadi előkészületek:	
	1. tétel. A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése	821 frt $57^1/_2$ kr.
	2. » Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára	7.870 » 96 »
15. czím.	A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre	37 » $69^1/_2$ »
17. »	Negyedik épitési részlet: Krakkó. Egy tüzérségi szertár ujból épitésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből	1.954 » 72 »

C)

20. czím.	A számfelettieknek illetékei	420 frt 23 kr.
22. »	26 gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére . .	47.661 » $17^1/_2$ »

23. czím.	A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál .	14.872 frt 35	kr.
24. »	A tartósan elvezénylett legénység pótlására	31.294 » 90	»
25. »	A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására	34.041 » 13	»
27. »	A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására	37.306 » 86	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím.	Az 1891-ben tiroli vadász-zászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadász-zászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázad kereteinek szükséglete . . .	170 frt 41	kr.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez.	Intézetek:		
	B) alczím. Tengerészeti akadémia	18 frt 98	kr.
A 6. »	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme: *C)* alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:		
	2. tétel. Tűzaknákat lerakó 2000 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 forintra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	329 » 16	»
	3. » 1. számú-Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . .	653 » 30	»
A 7. »	Fegyverezés:		
	F) alczím. Torpedók	76 » 66½	»

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:
A) alczím. Különféle épitkezések:

2. tétel.	Új épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete . . .	3.779	frt	$97^1/_2$ kr.
6. »	Munkáslakok épitése .	3.921	»	$22^1/_2$ »
8. »	Egy mosó- és csinozóháznak (apretura) épitése a tengerészeti ruházati hivatal számára	30	»	16 »
11. »	Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház éjszaki melléképületére	221	»	49 »
13. »	A tengerszertárban levő gémdaru erősbitésére és helyreigazitására . .	1.208	»	$72^1/_2$ »

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

2. tétel.	Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézi könyv kiadására . .	229	frt	64 kr.

II. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik és pedig:

A rendes szükségletnél:

A II. fejezetnél. „Hadügyministerium.“

B) Hadi tengerészet.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:
C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:
1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4.200 tonnás »Kaiserin Elisabeth«

czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . . . . 153.839 frt 10 kr.

A rendkivüli szükségletnél és pedig:

A II. fejezetnél. „Hadügyministerium.“

A) Hadsereg.

1. A hadi készletek kiegészitése.

3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . . . 29 frt 83½ kr.

II. Egyéb szükségletek.

6. czím. A lovassági távirda és könnyü távirdai osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 505 frt 43½ kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek;
2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 48.375 frt 34 kr.

18. » Ötödik épitési részlet:
A tiroli erőditmények átalakitására és ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 frtnyi összes szükségletből . . . . . . 2.209 » 24½ »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a várlüzérség újjászervezésére: a 338.763 frtnyi összes szükséglet második részlete . . .	699 frt	60	kr.
32. » Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 frtnyi összes szükséglet első részlete	28.509 »	11	»

B) Hadi tengerészet.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. 5.200 tonnás C. czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik részlete .	75.580 frt	65	kr.
4. tétel. II. sz. Dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	11.388 »	$33^1/_2$	»
5. tétel. Körülbelül 500 tonnás torpedójármű (»Satellit«); a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	13.175 »	31	»

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel. Négy kis ház épitése initiatöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapotműhely mellett Fisellában; a 7.000

	frtnyi összes szükségletnek második részlete.	295 frt 95 kr.
5.	tétel. Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben és anyagszertárak előállitása tartozékkal együtt, valamint kikötő-helyek teremtése kotrások által .	2.766 » 86 »
7.	tétel. Legénységi barakk épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez, *A)* alczím, 4. tétel alatt egyemeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költségelőirányzatnak első részlete)	9.145 » 53 »

III. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és elszámoltathassanak:

A rendkivüli szükségletnél és pedig:

A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

***A)* Hadsereg.**

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

5. tétel. Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori

ágyúknál; a 11·4 millió frtnyi összes szükségletnek második részlete	952.182 frt 32 kr.
2. czím. Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete	15.467 » 59½ »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. Kétszersült és konzervek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . .	26.608 frt 25 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére; az 595.000 forintnyi összes szükségletből .	75.290 frt 74 kr

IV. CZIKK.

A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. tétel *e*) rovat alatt »bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasut az 1891. év végével rendelkezésre maradt 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

V. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása, mely szerint a rendes kiadások . . . . 125,586.975 frt 03 krt,
a rendkivüli kiadások pedig . . . . 20,299.213 » $74\frac{1}{2}$ »
az összes kiadások e szerint . . . . 145,886.188 frt $77\frac{1}{2}$ krt
és a határvám tiszta jövedelme . . . . . . 47,283.114 » 53 »
tettek ki s igy a tiszta szükséglet . . . . . 98,603.074 frt $24\frac{1}{2}$ krt
tesz, helybenhagyatik.

Az ezen . . . . 98,603.074 frt $24\frac{1}{2}$ krnyi
tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék . . . . 1,972.061 » $48\frac{1}{2}$ krt
tesz és a . . . . 96,631.012 frt 76 krnyi
maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis . . . . 67,641.708 » 93 kr.,
a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis . . . . 28,989.303 » 83 »
esik.

VI. CZIKK.

A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást.

Kelt Budapesten, 1894. évi szept. 25-én.

Gróf Keglevich István s. k., *a zárszámadási albizottság elnöke.*

Hegedüs Sándor s. k., *a zárszámadási albizottság előadója.*

Jelentés

a közös külügyministerium 1892. évi zárszámadásáról.

A közös külügyministerium 1892. évi költségvetésének rendes szükségletében, az 1. *a*) czímhez 80.000 frttal engedélyezett póthitellel együtt . . . . 3,659.700 frt — kr. engedélyeztetett s az 1892. évi október hó 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (VI. határozat) megengedtetett, hogy az 1891. évi rendes szükséglet 4. czíme alatt (»Javadalmazás az osztrák-magyar Lloyd részére«) kimutatott . . 351 frt 25 krnyi hitelmaradvány az 1892. évi kezelési időszak végéig felhasználtathassék s elszámoltathassék, ugy, hogy 1892-re, mint rendes szükséglet engedélyezve

volt összesen	3,660.051	frt 25	kr.
Felhasználtatott pedig a zárszámadás tanusága szerint	3.656.032	frt $42^1/_2$	kr
s igy a felhasználás kisebb volt	4.018	frt $82^1/_2$	krral
A fedezet előirányoztatott	111.500	frt —	krral
tényleg kitett	114.911	frt 09	krt
s igy kedvezőbb volt	3.411	frt 09	krral
Ehhez a rendes szükségletnél mutatkozott	4.018	frt $82^1/_2$	kr.
kisebb felhasználást hozzászámitván, a közös külügyministerium rendes kezelésénél az előirányzathoz képest	7.429	frt $91^1/_2$	krnyi

kedvező eredmény mutatkozik.

A rendkivüli szükségletre megszavaztatott	57.700	frt —	kr.
s felhasználtatott	50.178	» 41	»
úgy, hogy az eredmény az előirányzathoz képest	7.521	frt 59	krral

kedvező volt.

Tekintettel a rendes szükségletnél mutatkozó ... 7.429 frt $91^{1}/_{2}$ krnyi
kedvező eredményre, a külügyministerium összes kezelési eredménye . . . . 14.951 frt $50^{1}/_{2}$ krral
kedvező.

A külügyministerium most kimutatott kedvező eredménye a következőkben részleteztetik:

Az 1892. évi rendes szükséglet:

az 1. *a)* czímnél		12.639 frt $18^{1}/_{2}$ krnyi
túlkiadás, mig		
a 2. czímnél	46.297 frt $04^{1}/_{2}$ krnyi	
a 3. czímnél	10.314 » $71^{1}/_{2}$ »	
összesen . . .		56.611 » 76 »
megtakaritás, s igy egészben		43.972 frt $57^{1}/_{2}$ krnyi
megtakaritás mutatkozik, mig az 1891. évi rendes szükséglet 4. czímének 351 frt 25 krral átvitt hitelmaradványánál		39.953 » 75 »
túlkiadás s igy együttvéve a külügyministerium 1892. évi rendes kezelésénél		4.018 frt $82^{1}/_{2}$ krnyi

kedvező eredmény jelentkezik.

Az 1892. évi rendkivüli szükséglet:

2. czímének *a)* tételénél	4.586 frt 67 krnyi		
2. » *b)* »	35 » 45 »		
3. » *b)* »	1.683 » 38 »		
3. » *c)* »	633 » 89 »		
3. » *d)* »	307 » 20 »		
3. » *e)* »	275 » — »		
összesen tehát . . .			7.521 » 59 »

megtakaritás fordult elő.

A rendes és rendkivüli szükségletnél ekként mutatkozó összesen . . . . 11.540 frt $41^{1}/_{2}$ krnyi
kedvező eredményéhez hozzáadván a fedezet . . 3.411 frt 09 krnyi
kedvező eredményét, előáll az előbb kimutatott . 14.951 frt $50^{1}/_{2}$ krnyi
kedvező összeredmény.

Az egyes czímeknél előfordult s részletesen indokolt túlkiadások a következők:

1892. évi rendes szükséglet.

Az 1892. évi rendes szükséglet 1. a) czíménél »Központi vezetés« az eredmény . . . 12.639 frt $18^{1}/_{2}$ krral
kedvezőtlen.

E túlkiadás az ezen czím 1. és 2. tétele alatt kimutatott nagyobb felhasználások következménye.

Az indokolás szerint ugyanis az 1. tétel alatt (»A ministerium költségei«) előirányozott dologi kiadásoknál főleg a Bécs városát fenyegetett ragályra való tekintettel a ministerium palotájában foganatositott karbantartási munkálatok, nevezetesen az összes pincze-, földalatti- és földszintes helyiségek, folyosók, árnyékszékek, csatornák, tárak stb. karbahelyezése s kitisztitása folytán 9.386 frt 52 krnyi, továbbá az országos bizottsági ülésekhez s a koronázási jubileumhoz Budapestre való utazások folytán 6.360 frt 81 krnyi, összesen tehát 15.747 frt 33 krnyi nagyobb kiadás állott elő, mely azonban a ministerium palotájában sürgősen szükségessé vált épitkezési kijavitások s helyreállitásokra póthitelképen engedélyezett 80.000 frtnyi hitelnél elért 1.296 frt 37 krnyi megtakaritás és a személyes illetményeknél az előirányozottnál 3.732 frt $61^1/_2$ krral magasabb összegben elért időközi jövedelem, összesen tehát . . . . 5.028 frt $98^1/_2$ kr.

csekélyebb felhasználás következtében . . . . . 10.718 frt $34^1/_2$ krra szállt le.

A 2. tételre nézve (»A házi, udvari és állami levéltár költségei) pedig mindenekelőtt megjegyeztetik, hogy már a külügyministerium 1894-re szóló költségvetésében előterjesztett emlékirattal tudomására hozatott az országos bizottságoknak, hogy a levéltári anyag mindinkább fokozódó használása következtében a levéltárnokok számát

már 1888-ban 3-ról 5-re kellett emelni s hogy az ebből származó nagyobb szükséglet 1892-ig olyként fedeztetett, hogy az aligazgató és egy II. osztályú fogalmazó állása betöltetlenül hagyatott.

Ezt előrebocsájtva, a 2. tételnél előfordult túlkiadások azzal indokoltatik, hogy 1892-ben mulhatlanul szükségessé vált a rendszeresitett levéltári aligazgatói állomás betöltése, minek folytán ezen évben a személyes járandóságoknál 2.025 frt 10 krnyi nagyobb kiadás állott elő, melyet a levéltári szükségletek átalánya körül elért . . . . 104 frt 26 krnyi

megtakaritás . . . . 1.920 frt 84 krra szállitott alá.

Az 1. tétel alatt 10.718 frt $34^1/_2$ krral s a 2. tétel alatt 1.920 frt 84 krral előállott túlkiadás együttvéve az 1. *a)* czím alatt túlkiadásként kimutatott 12.639 frt $18^1/_2$ krt teszi ki.

A felmentést megadni ajánljuk.

A fedezetnél:

A 3. czím *c)* alatti »Consulsági szolgálati díjak . . . . 1.350 frt 46 krral voltak kisebbek, mert a magasabb fizetési fokozatokba gyérebben fordult elő előléptetés.

Ez tudomásul veendő.

1891. évi rendes szükséglet.

Az 1891. évi rendes szükséglet 4. tétel alatt »Javadalmazás az osztrák-magyar Lloyd részére« engedélyezve volt 1,300.000 frtnyi hitel felhasználási s elszámolási határideje az 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (IV. határozat) az 1892. évi kezelési időszak végéig meghosszabbittatván, az ezen összegből az 1891. évi kezelési időszak lefolytával fenmaradt 351 frt 25 krnyi hitelmaradvány az ezuttal tárgyalás alatt lévő 1892. évi zárszámadásban számoltatik el.

Az előfordult 39.953 frt 75 krnyi túlkiadás indokolására felhozatik, hogy — miként már a három legutóbbi év zárszámadásaiból is

kitűnik — a szerződésszerű utazásokért járó mértföldpénzek 1889. óta évről-évre elkésve, t. i. csak az illető elszámolási időszak lefolyta után számoltattak el véglegesen.

Miután azonban az 1889-ben ezen késedelem folytán ki nem fizetett 40.000 frtnyi javadalmazási részösszeg a közös pénzügyektől igénybe nem vétetett és az 1889. és 1890-re évenként hátralékban maradt leszámolási követelések mindkét alkalommal az illető utánkövetkező, tehát az 1890., illetve 1891. évi hitelekből fedeztettek, az 1891. évi kezelési időszak végével az ezen évre engedélyezett s mint fentebb emlitve volt, az 1892. évi kezelési időszak végéig felhasználható s elszámolható utolsó javadalmazási részletből csak egy . . . . 351 frt 25 krnyi hitelmaradvány maradt fenn a megállapitott határidőn belül ki nem fizetett s el nem számolt 1891. évi javadalmazás fedezésére.

Minthogy azonban az 1892. évvel tisztán osztrák vállalattá alakult Lloyd-társulatnak 1891-re járó. végkövetelése . . . . 40.305 frt — krt

tett ki, a kimutatott . . . . 39.953 frt 75 krnyi túlkiadás állott elő.

Itt megjegyeztetik még az indokolásban, hogy az 1889., 1890. és 1891. évi javadalmazási hitelek kezeléséből egészben véve mindamellett egy 4.452 forintra 76 krra menő megtakaritás származott, miután az emlitett három évre évenként 1,300.000 frttal, összesen tehát 3,900.000 frttal engedélyezett hitelek terhére 1889-ben 1,260.000 frt, 1890-ben 1,295.593 frt 49 kr., 1891-ben 1,299.648 frt 75 kr. és 1892-ben 40.305 frt, összesen tehát 3,895.547 frt 24 kr. számoltatott csak el.

A felmentés megadandó.

Rendkivüli szükséglet.

Az 1892. évi rendkivüli szükségletben a 2. czím *c*) tételénél »A Konstantinápolyba a nemzetközi egészségügyi tanácsba kiküldött részére«, továbbá a 3. czím »Consulsági költségek« *a*) tételénél »Az európai Duna-bizottság költségei«, *f*) tételénél »A konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére« és *g*) tételénél »A bombayi főkonzul átköltözésének költségei a hegyekben való nyári tartózkodásra« kezelési különbözet nem fordult elő, mig ezen

szükséglet valamennyi többi tételénél megtakaritások érettek el, összevéve 7.521 frt 59 krral.

Ezek tudomásul veendők.

Az előadottak alapján az albizottság a következő határozati javaslat elfogadását inditványozza:

Az osztrák-magyar monarchia közös ügyeire vonatkozó 1892. évi költségvetést meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig

Az I. fejezet »Külügyministerium«

1892. évi rendes szükségleténél:

1. czím. *a)* »Központi vezetés« . . . . . . 12.639 frt $18^1/_2$ kr.

1891. évi rendes szükségleténél:

4. czím. »Javadalmazás az osztrák-magyar Lloyd részére . . . . 39.953 frt 75 kr.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25.

Gróf Keglevich István s. k.,
a zárszámadási albizottság elnöke.

Fenyvessy Ferencz s. k.,
a zárszámadási albizottság előadója.

Jelentés

a közös hadügyministerium „A) Hadsereg“ 1892. évi zárszámadásáról.

1892-re rendes szükségletképen:

engedélyeztetett a póthitellel együtt	108,664.247	frt	—	kr.
felhasználtatott	112.868.642	»	08	»
tehát *több* használtatott fel	**4,204.395**	frt	**08**	krral.

A fedezetnél:

előirányoztatott	2,455.224	frt	—	kr.
elszámoltatott	2,529.284	»	28½	»
a bevétel tehát *nagyobb* volt	74.060	frt	28½	krral.

A rendes szükséglet összeredménye a nagyobb felhasználás és nagyobb bevétel folytán *kedvezőtlen* . . . . **4,130.334** frt **79½** krral.

Rendkivüli szükséglet:

a) Békeszükséglet:

1. Az 1892. évi rendkivüli szükségletre engedélyeztetett

engedélyeztetett	14,627.243	frt	—	kr.
felhasználtatott	13,720.454	»	82	»
tehát *kevesebb* használtatott fel	906.788	frt	18	krral.

b) A hadsereg rendkivüli szükséglete a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok csapatok és intézetek részére:

2. az 1892-re engedélyezett hitel . 4,435.000 frt — kr.
felhasználtatott . 4,379.462 » 36½ »
tehát *kevesebb* használtatott fel . . 55.537 frt 63½ krral.

E hitelnél fedezetül előirányoztatott 100.000 » — kr.,
tényleg befolyt . 50.735 » 39 »
tehát *kevesebb* folyt be . . . . . 49.264 frt 61 krral.

A szükséglet kedvező eredményét a fedezet kedvezőtlen eredményével egybevetve, a megszállási hitel végleges *kedvező* eredménye . . . 6.273 frt 02½ kr.

Hozzáadván ezen összeghez az 1892. évi rendkivüli békeszükséglet fentebb (1. alatt) jelzett 906.788 frt 18 krnyi kedvező eredményét, kiderül, hogy a hadsereg 1892. évben elszámolt két rendkivüli szükségleténél együtt az eredmény *kedvező* . . . . . . 913.061 frt 20½ krral.

Szembeállitván ezzel a rendes szükséglet 4,130.334 » 79½ krnyi kedvezőtlen eredményét, az 1892. évi hadseregi összes kezelés összeredménye . . . . 3,217.273 frt 59 krral *kedvezőtlennek* mutatkozik.

Ha azonban figyelembe veszszük azon öszszegeket, melyek a zárszámadásban csekélyebb felhasználásként lettek kimutatva, de a melyeket a közös hadügyministerium az országos bizottságok utólagos jóváhagyásának kikérése mellett meghosszabbitott felhasználási s elszámolási időtartamú hitelekből származó maradványok módjára az 1893. évi számadásba átvitt, u. m.:

Az 1892. évi rendkivüli szükségletben:
az 1. czím 5. tételénél . 952.182 frt 32 krt
a 2. czímnél . . . . . 15.467 » 59½ »
a 9. » . . . . . . 26.608 » 25 »
s a 16. czím 1. tételénél 75.290 » 74 »
Összesen . . . . 1,069.548 frt 90½ krt,

akkor a két rendkivüli szükséglet fentebb kimutatott . . . . 913.061 frt 20½ krnyi
kedvező eredménye *tulajdonképen* . . . . . . 156.487 frt 70 krnyi
s a rendes szükséglet . . . . 4,130,334 frt 79½ »
kedvezőtlen eredményének hozzászámitásával az

1892. évi hadseregi összes kezelés *tulajdonképen kedvezőtlen* eredményt mutat.	4,286.822 frt 49½ krnyi
A rendes és rendkivüli szükséglet kimutatott eredményeit s a hadseregi kezelés végleges kedvezőtlen eredményét a következőkben részletezzük:	
A *rendes* szükségletben:	
19. czímnél összesen . . . . túlkiadás,	4,220.520 frt 54½ krnyi
és 8. czímnél összesen	16.125 frt 46½ krnyi
megtakarítás fordult elő, az eredmény tehát kedvezőtlen	4,204.395 frt 08 krral
A *fedezet* 8. tételénél az eredmény kedvező összesen . . . . . 264.096 frt 13 krral	
és 9. tételénél kedvezőtlen összesen . . . 190.035 frt 84½ krral	
tehát a fedezet végeredménye kedvező . . .	74.060 frt 28½ krral
A szükséglet és fedezet eredményeinek összevónása után a rendes szükséglet előbb kimutatott . . . . kedvezőtlen eredménye áll elő.	4,130.334 frt 79½ krral
Az 1892. évi rendkivüli szükséglet 15. czím s 11. tételénél összesen 1,085.887 frt 95 krnyi megtakaritás, a többi czímek s tételeknél pedig összesen . . . . . . 179.099 » 77 »	
túlkiadás s igy egészben a fentebb érintett . . kedvező eredmény mutatkozik.	906.788 frt 18 krnyi
A Boszniában, Herczegovinában és a Limterületen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1892. évi rendkivüli szükségletében 9. czím 13. rovatánál összesen. 236.977 frt 84½ krnyi megtakaritás és a többi rovatoknál összesen . 181.440 » 21 »	
túlkiadás fordult elő, úgy, hogy az eredmény kedvező — s illetőleg a saját bevételeknél mutatkozó . . . . 55.537 frt 63½ krral / 49.264 » 61 krnyi	
kedvezőtlen eredmény leszámitása után még . . kedvező.	6.273 frt 02½ krral

Az elősorolt kétrendbeli szükséglet összes kedvező eredménye tehát	913.061 frt $20^1/_2$ krnyi
csekélyebb felhasználást tüntet fel, mely azonban az előbb emlitett, 1893-ra átvitt összesen . . .	1,069.548 frt $90^1/_2$ krnyi
hitelmaradványok figyelembe vétele mellett tulajdonkép	**156.487** frt **70** krnyi

kedvezőtlen eredménynyé változik át.

Összesitvén végül a rendes és rendkivüli szükségletnél előforduló *túlkiadásokat s kisebb bevételeket*, u. m.:

a rendes szükségletnél túlkiadás	4,220.520	frt	$54^1/_2$	kr.
a fedezetnél kisebb bevétel	190.035	»	$84^1/_2$	»
az 1892. évi rendkivüli szükségletnél túlkiadás.	179.099	»	77	»
a megszállási hitelnél túlkiadás , ...	181.440	»	21	»
s a megszállási fedezetnél kisebb bevétel. . . .	49.264	»	61	»
összesen . . .	**4,820.360** frt **98** kr.			

valamint az előfordult *megtakaritásokat és nagyobb bevételeket*, u. m.:

a rendes szükségletnél megtakaritás.	16.125	frt	$46^1/_2$	kr.
a fedezetnél nagyobb bevétel	264.096	»	13	»
az 1892. évi rendkivüli szükségletnél megtakaritás	1,085.887	»	95	»
a megszállási hitelnél megtakaritás.	236.977	»	$84^1/_2$	»
összesen . . .	1,603.087 » 39 »			

s az igy mutatkozó	**3,217.273** frt **59** krnyi
kedvezőtlen eredményhez hozzászámitván az 1893-ra átvitt hitelmaradványok	**1,069.548** » **$90^1/_2$** »
összegét, előáll a hadseregi kezelés	**4,286.822** frt **$49^1/_2$** krnyi

fent kimutatott *tulajdonképeni kedvezőtlen* eredménye.

A rendes és rendkivüli szükségletben előfordult megtakaritásokat s túlkiadásokat a következőkben állitjuk össze:

Megtakaritások:

a II. fejezet »Hadügyministerium« *A)* »Hadsereg« rendes szükségletében:

2. czím.	»Katonai területi és helyi parancsnokságok«	24	frt	50	kr.
9. »	»Műszaki és közigazgatási katonai bizottság«	455	»	89½	»
11. »	»Ágyraktárak« . . . . . . , . . .	480	»	29½	»
14. »	»Vonatszertárak«	23	»	91½	»
17. »	»Katonai földrajzi intézet«	41	»	98	»
20. »	»Katonai fegyintézetek«	8.143	»	35½	»
24. »	»Ruházat és ágyneműek«	211	»	14½	»
27. »	»Altisztek szolgálati jutalomdíjai« . .	6.744	»	38	»

Megtakaritások;

ı II. fejezet »Hadügyministerium« *A)* »Hadsereg« 1892. évi rendkivüli szükségletében:

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. »Fegyverügy«.

1. tétel. »Ismétlő fegyverek és karabélyok folytatólagos beszerzésére, azután a meglevő 11 m.-m.-es ismétlő fegyverek 8 m.-m.-esre való átalakitásának folytatására, a hozzá való lőszernek a füst nélküli lőpor alkalmazása mellett való előállitásával együtt; a 9,772.300 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . 8 frt 35 kr.

3. » »A tartalék-készletből kivett tábori tüzéranyag pótlására, továbbá a hadtest-tüzérezredek könnyű ütegeinek nehezekké való átváltoztatására; az 1,848.600

		frtnyi összes szükséglet második s utolsó részlete«	541 frt 89½ kr.
	5. tétel.	»A füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál való alkalmazására; a 11·4 millió frtnyi összes szükséglet második részlete«	952.182 » 32 »
		Ezen megtakaritás még alább szóba jön.	
2. czím.		»Szétszedhető vasuti hidak beszerzésére, a vasuti századok felszerelése végett; a 400.000 frtnyi összes szükséglet második részlete«	15.467 » 59½ »
		Ezen megtakaritás alább hasonlókép még szóba jövend.	
4. »		»Uj robbanó anyagszerelet beszerzésére a műszaki csapatok számára; a 165.000 forintnyi összes szükséglet második részlete«	3 » 52 »
5. »		»Ruházati s felszerelési tárgyak beszerzésére, a vonatcsapat kiegészitési készletének növelése czéljából, a vonatkisérő századok létszámának a háború esetére történt felemelése következtében; a 106.000 frtnyi összes szükséglet második s utolsó részlete«	112 » 23 »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím.	»A kétszersült s a konzervek, továbbá azok csomagolására szolgáló szerek tartalékkészletének szaporitására; az 1,705.000 frtnyi összes szükséglet első részlete«	26.608 frt 25 kr.
	Ezen megtakaritásról még alább is leend szó.	
11. »	»A lovasság új szerelékének előállitására, a 347.000 frtnyi összes szükséglet második és utolsó részlete«	172 » 39 »

III. Épitési és elhelyezési szükségletek.

Gyakorló terek.

12. czím. »Épitkezések«:

a) Épületek hadseregi csapatok és intézetek számára:

1. tétel.	»Hradischi kolostor. Az olmützi 6. számú helyőrségi kórház vizvezetékének berendezése«	322 frt	63	kr.
2. »	»Klosterneuburg. A vonatszertár nyereggyártó műhelyének nagyobbitása«	22 »	80	»
3. »	»Grácz. A schönaui vonatszertár javitása«	— »	37	»
4. »	»Póla. Velenczei viztartók épitése, a Giovanni, Musil és Monumenti nevű három elhelyezési barakk mellett« . . .	15 »	75	»

b) Általános szükségletek.

5. »	»Az elszállásolási törvények értelmében (községek, magánosok stb. által) berendezés nélkül rendelkezésre bocsátott, újból épitett vagy átalakitott laktanyák, csapatkórházak stb. belső berendezésének beszerzése«	7.433 »	92	»

13. czím. »Gyakorló- és lőterek megvétele és helyreállitása«:

»Lőterek megszerzése és berendezése«	7.162 »	15	»

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Épitkezésekre:

16. czím. »Első épitési részlet«:

1. tétel.	»Kassa. Egy új katonai élelmezési telep épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből«	75.290 frt	74	kr.

Ezen tételről alább még szó leend.

B)

19. czím. »A katonai földrajzi intézet szükséglete:		
1. tétel. »Közép-Európa új általános térképének előállitása«	278 frt 14	kr.
2. tétel. »A szabatos lejtmérés keresztülvitelének négy osztály által való folytatása«	116 » 33	»

C)

21. czím. »Többszükséglet, a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe, a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára«	1 frt $65^1/_2$	kr.
26. » »Lovas ezredenként 25 hátasló beszerzésére, egyidejűleg ugyanannyi idomitott lónak magánfelek használatára való kiadása mellett«	— » 50	»
28. » »Kettős tanfolyam ideiglenes berendezése a törzstiszti tanfolyamon« . . .	106 » $73^1/_2$	»
29. » »A léghajózási tanfolyam szükséglete«	39 » 43	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

33. czím. »Negyvenöt altiszti hátasló beszerzésére, a vonat-ezredek pót-tárkeretei számára«	— frt 25	kr.

Az ezen rendkivüli szükségletnél kimutatott megtakaritásokra nézve megjegyzendő, hogy az 1. czím 3. tétele, továbbá az 5. és 11. czím alatt kimutatott megtakaritások olyan hitelekből származnak, melyek több évre terjedő részletekven voltak engedélyezve, a melyeknek utolsó részlete 1892-ben számoltatott el.

Az 1. czím. 3. tételére »A tartalék készletből kivett tábori tüzéranyag pótlására, továbbá a hadtest-tüzérezredek könnyű ütegeinek nehezekké való átváltoztatására«

1891-re	889.534 frt	—	kr.
1892-re	959.066 »	—	»
összesen tehát . . .	1,848.600 frt	—	kr.

engedélyeztetett.

Felhasználtatott s elszámoltatott pedig:

az 1891. évi zárszámadás 66. lapja szerint	889.534 frt — kr.		
az 1892. évi zárszámadás 72. lapja szerint . . .	958.524 » 10½ »		
	összesen . . .	1,848.058 frt 10½ kr.	
	egészben tehát . . .	541 frt 89½ krral	

kevesebb használtatott fel, árcsökkenések s valamivel kisebb szállitási költségek folytán.

Az 5. czímre »Ruházati s felszerelési tárgyak beszerzésére, a vonatcsapat kiegészitési készletének növelése czéljából, a vonatkisérő századok létszámának a háború esetére történt felemelése következtében«

1891-re	53.000 frt — kr.
1892-re	53.000 » — »
összesen tehát . . .	106.000 frt — kr.

engedélyeztetett.

Felhasználtatott s elszámoltatott pedig:

az 1891. évi zárszámadás 68. lapja szerint . . .	53.000 frt — kr.	
s az 1892. évi zárszámadás 74. lapja szerint . . .	52.887 » 77 »	
összesen . . .		105.887 frt 77 kr.
úgy, hogy egészben		112 frt 23 kr.

megtakarittatott. E megtakaritás a szövött pamut alsó ruhák valamivel olcsóbb beszerzési árának következménye.

Végül a 11. czímre »A lovasság új szerelékének előállitására« 1891-re . . . . 173.500 frt — kr.

s 1892-re	173.500 » — »
összesen tehát . .	347.000 frt — kr.

volt engedélyezve, mig e czélra

az 1891. évi zárszámadás 70. lapja szerint	173.500 frt — kr.	
s az 1892. évi zárszámadás 76. lapja szerint	173.327 » 61 »	
s igy összesen		346.827 frt 61 kr.

használtatott fel és számoltatott el, ugy, hogy egészben . . . . 172 frt 39 kr.

megtakarittatott, mely megtakaritás annak következtében állott elő, hogy kevesebb lovassági pakoló bornyú bizonyult az új mintára való átalakitásra

alkalmatlannak, mint a mennyi számitásba vétetett, miért ily kevesebb is bornyút kellett ujjal pótolni.

A kimutatott megtakaritásokkal szemben ezen rendkivüli szükségletre nézve megjegyzendő továbbá, hogy azon tételeknél, melyekre — évi részletként vagy pedig már engedélyezett beszerzések (felszerelések) s építkezések folytatásaként — a következő években még további hitelek engedélyeztettek, a felhasználás az eddigi módtól eltérőleg, nem az engedélyezett hitellel egyenlő összegben, hanem a tényleg felhasznált összegben mutattatott ki. Hogy azonban az ilyen tételek időelőtti elszámolása elkerültessék csekélyebb felhasználások előfordulásának esetében a fel nem használt összegek, mint hitelmaradványok, a még tovább felmerülő költségek fedezésére 1893-ra átvitettek.

Ezen eljárás, melyet a hadügyministerium s a közös legfőbb számszék az országos bizottságok utólagos jóváhagyása végett az indokolásokban s illetőleg a felvilágositó előterjesztésben azok tudomására hoz, a magyar országos bizottság mult évi határozata folytán következett, jóváhagyásra ajánltatik s a jövőben is követendő volna.

Ily 1893-ra átvitt csekélyebb felhasználás van kimutatva:

az 1. czím »Fegyverügy« 5. tételénél »A füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és a tábori ágyuknál való alkalmazására; a 11·4 millió forintnyi összes szükséglet második részlete«	952.182 frt 32 krral
mely azért állott elő, mert az ágyúkhoz való lőpor gyártásának megváltoztatása folytán annak szállitása késett;	
a 2. czímnél »Szétszedhető vasuti hidak beszerzése, a vasuti századok felszerelése végett; a 400.000 forintnyi összes szükséglet második részlete«	15.467 » 5 9½ »
mely azért állott elő, hogy a beszállitott Kohn-féle szerkezetű vasból készült hordozható vasuti hidakhoz való 1. számú kilökő (Lancier)-készülékkel tett gyakorlati kisérletek, melyek eredményétől annak végleges átvétele függött, a vasuti és táviró ezrednél a felmerült műszaki nehézségek folytán egész az 1893. évi gyakorlatok idejéig elhúzódtak, úgy, hogy a fizetés csak 1893. október havában volt teljesithető;	
a 9. czímnél »A kétszersült s a konzervek, továbbá azok csomagolására szolgáló szerek tartalék-készletének szaporitására; az 1,705.000 frtnyi összes szükséglet első részlete«	26.608 » 25 »

mely azért állott elő, mert a megrendelt zsákok nagy része csak az 1892. évi kezelési időszak letelte után szállittatott be s fizettetett ki;	
s végül a 16. czím »Első épitési részletek«: 1. tételénél »Kassa. Egy uj katonai élelmezési telep épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből«	75.290 frt 74 kr.
mely azért állott elő, mert a telekmegvételre irányuló tárgyalások annyira elhúzódtak, hogy az 1892. évi hitel terhére az elszámolási időszakon belül csakis a telek vételára volt folyósitható s némely épitkezési előintézkedések voltak megtehetők.	
Az elősorolt négy tétel alatt kimutatott, összesen	1,069.548 frt 90½ krnyi
csekélyebb felhasználás, mely *B)* betű alatt a zárszámadás 26. és 27. lapján levő kimutatásba is felvétetett, nem képez tehát valóságos megtakaritást.	
Ezek tudomásul veendők.	

Túlkiadások

a II. fejezet »Hadügyministerium« *A)* »Hadsereg« 1892. évi rendes szükségletében.

1. czím. »Központi vezetés«	2.931 frt 77½ kr.
A nagyobb felhasználást a dologi kiadásoknál előállott nagyobb szükséglet idézte elő, miután a nyomtatványok s nyomtatott művekre kerek összegben engedélyezett hitelből a költségek nem voltak teljesen fedezhetők.	
A felmentés megadandó.	
3. czím. »Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés«	520 frt 56 kr.
4. czím. »Katonai lelkészet«	813 » 25½ »
5. » »Katonai igazságügyi igazgatás«	2.600 » 72½ »
6. » »Felsőbb parancsnokságok s törzsek«	1.698 » 82½ »

A nagyobb felhasználás oka ezen négy czímnél, és pedig:

a 3., 4. és 6. czímnél, hogy az előirányzott időközi jövedelmek nem voltak teljesen realizálhatók;

a 4. czímnél azonkivül, hogy a kisegitő lelkészi szolgálat valamivel több költséget igényelt;

az 5. czímnél pedig, hogy miután nem állott rendelkezésre elegendő irnoki szolgálatra alkalmas tizedes, e czélra kivételesen magasabb rangú altisztek is rendeltettek ki.

A felmentés megadandó.

7. czím. »Csapattestek és a hadcsapatok átalános kiadásai« . . . . 17.898 frt $04^1/_2$ kr.

E nagyobb felhasználás egy 138.811 frt $^1/_2$ krnyi túlkiadásból és egy 120.912 frt 96 krnyi megtakaritásból származott.

A 138.811 frt $^1/_2$ krnyi túlkiadást a következő okok idézték elő:

a) minthogy 1892-ben a hadsereg egészségi viszonyai, főleg a rendes szükséglet 18. czíménél előadott intézkedések következtében kedvezők voltak, azon megtakaritás, mely a betegek számát illetőleg a költségvetés 136 lapján 4·1%-kal azok hátrahagyott illetékei fejében számitásba vétetett, nem volt teljesen elérhető (a különbség 102.709 forintot tett);

b) az altisztek s közkatonák illetményeinél számitásba vett időközi megtakaritás nem volt elérhető. A létszámhiányok mennyisége s időtartama ugyanis a véletlentől függ s azért csak hozzávetőleg irányozható elő (a különbség 31.630 forintot tett);

c) a lefolyt időszakokért utólagosan (4.472 forint $^1/_2$ krral) kifizetett mezei kártéritési, élelmezési s szállitási költségeket a folyó évi szolgálat terhére kellett átvenni.

A 120.912 frt 96 krnyi megtakaritás pedig az által keletkezett, hogy 1892-ben a nagyobb hadgyakorlato a koleraveszély miatt meg nem tarthattak.

E megtakaritásra nézve az indokolásban különösen kiemeltetik, hogy az azért éretett el csak ily, aránylag alacsony összegben, mert akkor, midőn elhatároztatott, hogy a hadgyakorlatok meg nem tartatnak, az azok megtartására irányuló s jelentékeny költséggel járt előkészületek már egész terjedelmökben megtétettek volt.

A 138.811 frt ½ krnyi túlkiadás felől a hadügyministerium egy részletes kimutatást bocsátott rendelkezésre, melyet átvizsgáltunk s helyesnek találtunk.

A felmentés megadandó.

8. czím. »Katonai képzőintézetek« . . . 2.577 frt 97 kr.

A nagyobb felhasználást az idézte elő, hogy a növendékek élelmezésénél az élelmiszerek árának emelkedése folytán előállott túlkiadást az ezen czím egyéb tételeinél elért megtakaritások nem fedezték teljesen.

A felmentés megadandó.

10. czím. »Élelmezési raktárak« . . . . 2.563 frt 41 kr.

A túlkiadást a hadseregi élelmezés terén tett kisérletek, továbbá a hirlapi hirdetési díjak s a raktári és sütő-szerszámok beszerzésének esetleg nagyobb költségei idézték elő.

E túlkiadás részletei a II. *a)* alatt csatolt mellékletből kivehetők.

A felmentés megadandó.

12. czím. »Ruházati kezelési intézetek« . 951 frt 96½ kr.

A túlkiadást a kisipart illető szállitási hirdetmények hirlapi közzétételének nagyobb költségei idézték elő.

A felmentés megadandó.

13. czím. »Műszaki tüzérség« . . . . 862 frt 95 kr.

A túlkiadás a lefolyt hitelidőszakokért utólagosan folyósitott szállitási költségeknek, mezei kártéritéseknek stb. a folyó szolgálat terhére történt kifizetésével indokoltatik.

A felmentés megadandó.

15. czím. »Utászati hadszer« . . . . . 392 frt 54 kr.

A túlkiadás azzal indokoltatik, hogy a 2.

számú utász-zászlóaljnak az 1892. évi junius 5-iki s 6-iki linzi árviz alkalmával tönkrement anyagszerei helyébe haladéktalanul ujakat kellett beszerezni.

A felmentés megadandó.

16. czím. »Hadmérnöki igazgatóságok« . . 317.185 frt 80½ kr.

Ezen túlkiadás az épületek karbantartásának nagyobb szükségletével, továbbá az épületeken elemi csapások által okozott károk helyreállitásának és egészségügyi rendszabályok végrehajtásának nagyobb költségeivel s egyéb előre nem látott kiadásokkal indokoltatik.

Az épületek karbantartása fejében 56.177 frt 29 krnyi túlkiadás merült fel, melyre nézve megjegyeztetik, hogy daczára annak, hogy az épületek karbantartására való javadalmazás 1892-re 100.000 forinttal felemeltetett, lehetetlen volt e javadalmazással beérni, mert a régi épületeken több sürgős és elkerülhetetlen jobbitás volt eszközlendő.

Az elemi csapások által okozott károk helyreállitása, az egészségügyi rendszabályok s egyéb előre nem látható költségek következtében pedig összesen 261.008 frt 51½ krnyi túlkiadás merült fel.

Ezen költségek 1873 óta elő nem irányoztattak, hanem a zárszámadásokban külön indokoltattak. 1892-től fogva azonban ily költségre felvétetett ugyan évi 100.000 frt a költségvetésbe, de azon világos fentartással, hogy a netán felmerülő nagyobb költség, mint túlkiadás, a zárszámadásban fog igazoltatni.

A közös hadügyministerium indokolása szerint 1892-ben ilyen kiadást okoztak:

1. Az elemi csapások által sérült katonai kincstári épületek helyreállitása;

2. az egészségügyi tekintetekből elrendelt rendszabályok;

3. a katonai kincstár épitkezési ügyekben való jogi képviseletének költségei a magyar korona országaiban;

4. több község által utczaszabályozások, járókövezések s csatornázások költségeihez a katonai kincstár terhére rótt járulékok;

5. a lefolyt éveket illető s az 1892. év terhére átvett kiadások;

6. a bécsi katonai épületek 1891. és 1892. évi vizibére fejében felmerült nagyobb költség, mely a Bécs városa által 1890 végével megváltoztatott kiszámitási módnak volt következménye.

Ad 1. Az elemi csapások által okozott károk 83.683 frt 05$^1/_2$ krnyi költsége a hadügyministerium indokolásában a károk neme szerint van részletezve.

Azon épitkezési helyreállitások és beszerzések felől, a melyek elemi csapások s egyéb véletlen események folytán váltak szükségessé és 1.000 frtnál többe kerültek, a nevezett ministerium egy külön kimutatást készitett, melyet megvizsgáltunk s helyesnek találtunk.

Ad 2. Az egészségügyi tekintetekből foganatositott rendszabályok 229.793 frt 56$^1/_2$ krnyi költséggel jártak, miből az 1892-iki kolera elleni óvintézkedések költségeire 160.003 frt 43 kr., a legénységi helyiségek és istállóknak ragályos betegségek fellépése folytán szükségessé vált fertőztelenitésére 64.399 frt 33 kr. s az ivóviz beszállitásának költségeire több csapatelhelyezési épületbe 5.390 frt 80$^1/_2$ kr. esik.

Ad 3. A katonai kincstár épitkezési ügyekben való jogi képviseletének költségei a magyar korona országaiban 1892-ben 3.295 frt 73 krt tettek ki.

Ad 4. Az utczászabályozások, járó kövezések s csatornázások költségeihez több község részéről (épitkezési szabályrendeleteik értelmében) a katonai kincstárra rótt járulékok 1892-ben 2.619 frt 84 krt tettek ki.

Ad 5. Az 1892. év terhére átvett, korábbi évekből származó 15.679 frt 48$^1/_2$ krnyi kiadások

a Krivošijeben az 1882. óta erőditési czélokra s utak készitésére elfoglalt telkek árát illetik, mely csak 1892-ben, a volt tulajdonosok birtokviszonyainak rendezése után volt kifizethető.

Ad 6. A katonai kincstári épületek 1891. és 1892. évi vizibére fejében a Bécs városa által 1890. végével megváltoztatott kiszámitási mód alapján 25.936 frt 84 kr. volt fizetendő.

A felmentés megadandó.

18. czím. »Katonai egészségügy« . . . 209.962 frt $52^1/_2$ kr.

Ezen túlkiadás azzal indokoltatik, hogy 1892-ben a kolera kitörése alkalmából a legterjedelmesebb közegészségügyi s egészségügyi rendészeti intézkedések voltak szükségkép megteendők.

Ilyen intézkedésekként emlittetnek: az egészségi pótlékok engedélyezése, melyek 1892-ben az erre előirányozott 104.600 frtot 183.840 frt $20^1/_2$ krral túlhaladták, továbbá gőz-fertőztelenitő készülékek 19.420 frtnyi, hordágyak 2.640 frtnyi, bakteriologikus vizsgálatokhoz szükségelt műszerek 1.560 frtnyi költséggel járt beszerzése s végül az elrendelt óvintézkedések végrehajtására felügyelő bizottságok 2.502 frt 32 krnyi utazási költségei.

Itt az indokolásban még megjegyeztetik, hogy bár a betegállomány — mint a 7. czímnél előadott indokolásban emlittetett — az előirányozottnál kisebb volt, e részben megtakaritást a betegek élelmezése körül az élelmi czikkek drágulása s a betegek sebészeti (antiszeptikus stb.) kezelésénél előállott nagyobb költségek következtében még sem lehetett elérni.

A felmentés megadandó.

19. czím. »Nyugdíj-ügy« . . . . . . 55.739 frt 87 kr.

Ezen túlkiadás azzal indokoltatik, hogy azon egyének létszámában, kiknek nyugdíjai a közös hadsereg stb. egyéneinek ellátásáról szóló 1875. évi LI. t.-cz. értelmében voltak kiszabandók, nagyobb szaporodás következett be.

A tényleges nyugállományban az I. sz. a. idezárt melléklet szerint az 1892. évi költségvetés

szerkesztése óta ezen év végéig a fizetést élvezett egyéneknél 269 főnyi fogyás, a rokkat nyugdíjasoknál 188 főnyi szaporodás és a nyugzsoldos rokkantaknál 1.428 főnyi fogyás következett be.

A felmentés megadandó.

21. czím »Különféle kiadások« . . . . 68.404 frt 06½ kr.

A túlkiadást — mint az előző években — részben a szolgálati táviratok körül felmerült nagyobb szükséglet, leginkább azonban azon nagyobb s ezen czímet terhelő utazási költségek okozták, melyek a központi vezetés, hatóságok, különös igazgatási ágak és a felsőbb parancsnokságok s törzseknél előfordult személyváltozások s az utóbbi években végrehajtott szervezeti változtatások folytán szükségessé vált gyakoribb katonai s gazdászati administrativ szemlék s végre az országos bizottságok tárgyalásaihoz Budapestre való utazások folytán állottak elő.

A túlkiadásból 1.627 frt 50 kr. a táviratok s a további 66.776 frt 56½ kr. az emlitett utazások költségeire esik.

A felmentés megadandó.

22. czím »Természetbeni élelmezés« . . . 1,583.295 frt 58½ kr.

Ezen túlkiadás egy 1,594.131 frt 58½ krajczárnyi nagyobb felhasználásból és egy 10.836 forintnyi megtakaritásból származott.

A 10.836 forintnyi megtakaritást azon körülmény eredményezte, hogy a tiszti szolgák helyett juttatott egyenértékek folytán az előirányozottnál nagyobb megtakaritás éretett el.

Az 1,594.131 frt 58½ krnyi túlkiadásból esik:

Az egészségügyi okokból juttatott kenyér- és lótáp-pótlékokra 349 005 frt 32 kr.; a kedvező egészségügyi viszonyok által indokolt azon különbözetre, mely a betegek hátrahagyott illetékei fejében előirányozott összeg s a tényleg elért megtakaritás között mutatkozik, 90.786 frt; azon különbözetre, mely a bérelt vagy pedig az elszállásolási törvények alapján rendelkezésre bocsátott

laktanyákban, továbbá az egyenként elszállásolt altisztek s katonák laktanyai anyagjárandósága s ágyszalma-szükséglete körül előirányozott és a tényleg elért megtakaritás között mutatkozik, 112.619 frt; azon különbözetre, mely a terményeK megváltása s pótlása fejében előirányozott s az e részben tényleg elért megtakaritás között mutatkozik, 237.384 frt 46 kr.; az időközi jövedelmek fejében előirányozott s a tényleg elért megtakaritás között mutatkozó különbözetre 32.564 forint s végül a termények és laktanyai anyagjárandóság beszerzésének nagyobb költségeire, melyek a költségvetési átlagárak s az élelmezési czikkek tényleges beszerzési árai között mutatkozó különbözetek által vannak indokolva, 771.772 forint 80½ kr.

Ezen, összesen .	1,594.131 frt 58½ krnyi
túlkiadások a fentebb emlitett	10.836 » — »
megtakaritás folytán a 22. czímnél túlkiadásként kimutatott . . .	1,583.295 frt 58½ krra

szállanak le, s százalékokban kifejezve az ezen czímre 1892-re engedélyezett egész hitelnek 8·71 százalékát teszik ki.

E túlkiadás igazolására az indokolásban előadatik, hogy a terményczikkek 1892. évi szükségletét nagyon kedvezőtlen árviszonyok mellett kellett biztositani.

Tudvalevő dolog, hogy 1891-ben épp az aratás idején minden gabnapiaczon nagy mozgalom volt. A téli vetések az 1890/91-iki szokatlanul kemény s hosszú tél folytán majdnem minden európai termelő vidéken nagyon szenvedtek; kivált a rozstermő földeket fel kellett szántani s nyári gabonanemekkel újra bevetni. Az aratás idején hideg, esős idő állott be, mi által a már amúgy is csekélyebb kiterjedésű vetések termése további fogyatkozást szenvedett. Az aratásnak a tartós esőzések folytán való gyakori megszakitása,

a learatott gabona selejtessége, továbbá — miután a gabona nem volt őrlésre alkalmas állapotban — a cséplés és őrlés késése a kenyérhez való gabona árát csakhamar jelentékenyen felemelték.

Ezenfelül Ausztria-Magyarországon, Németországban s Oroszországban nagy hiány volt rozsban, mely körülmény folytán a kenyérhez való gabonafélék ára további rendkivüli emelkedést szenvedett.

Oroszországban az aratás még rosszabb eredménynyel végződött, mint a milyentől egyátalán tartani lehetett s élénk emlékezetben áll még bizonynyal az 1891-iki rossz termés által sujtott oroszországi kormányzóságokban kitört éhinség, valamint a válságos időben Oroszországban a rozsra nézve elrendelt kiviteli titalom.

Csakis a valamivel jobb s bővebb szénatermés tette lehetővé, hogy az átalános biztositások némileg előnyösebb feltételek mellett voltak eszközölhetők.

Az 1892. évi biztositások idejében uralkodott viszonyoknál fogva kénytelen volt a hadügyministerium a 22. czímhez, »természetbeni élelmezés«, 1,571.000 frtnyi póthitelt igénybe venni, mely az 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (III. határozat, I. czikk) engedélyeztetett is. A póthitel kikérése idején föltételeztetett, hogy az 1892-re szükségelt terményczikkek további beszerzése kedvezőbb árak mellett lesz eszközölhető, e föltevés azonban az állandóan kedvezőtlen piaczi helyzetnél fogva meg nem valósult.

A költségvetés egyes tételeivel szemben — beleértve a póthitelt is — mutatkozó nagyobb felhasználás átlagos számitás szerint az egyes czikkeknél, és pedig:

a kenyérnél	5·82%-ot
a zabnál	2·54%-ot
az alomszalmánál	3·52%-ot
az ágyszalmánál	4·08%-ot
a laktanyai anyagjárandóságnál	17·64%-ot

tesz ki, mig a szénánál a költségvetési összeggel szemben 0·98%-nyi megtakaritás éretett el.

Az árviszonyok által indokolt nagyobb felhasználás, miként fentebb emlitettük, 771.772 frt $80^1/_2$ krt, vagyis az engedélyezett hitel 4·24%-át teszi ki.

Ezen tényállást felderitik a II. *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *f)*, *g)*, *h)*, *h/1)*, *h/2)*, *h3)* és *i)* alatt ide mellékelt kimutatások, melyek közül a *d)*, *g)* és *i)* alatt csatoltakra a rendes szükséglet 23. czíménél is, és a *b)* és *c)* alatt csatoltakra a megszállási hitel 2. czímének *a)* rovatánál is hivatkozni fogunk.

A felmentés megadandó.

23. czím. »Legénységi közétkezés« . . . 1,255.586 frt $21^1/_2$ kr.

Ezen nagyobb felhasználás egy 1,278.929 frt $21^1/_2$ krnyi túlkiadásból és egy 23.343 frtnyi megtakaritásból származott.

Az 1,278.929 frt $21^1/_2$ krnyi túlkiadásból esik:

a hadsereg kedvező egészségügyi viszonyai által indokolt azon különöbzetre, mely a betegek hátrahagyott illetékei fejében előirányzott összeg s a tényleg elért megtakaritás között mutatkozik, 163.186 frt; az időközi jövedelmek fejében előirányzott s a tényleg elért megtakaritás között mutatkozó különbözetre 78.592 frt; s végül a közétkezési czikkek beszerzésének nagyobb költségeire 1,037.151 frt $21^1/_2$ kr.

A 23.343 frtnyi megtakaritásból pedig esik: a tiszti szolgák kirendelése helyett juttatott váltságok körül elért s az előirányzatot meghaladó megtakaritásra 18.665 frt és egy a 23. czím alatt előirányzott költségeknél előfordult megtakaritásra, a mely ugy állott elő, hogy a csapatkórházakba több katona rendeltetett ki, mintsem előirányozva volt s ezen kórházi szolgálatra rendelt kisegitő legénység nem közétkezésben, hanem kórházi élelmezésben részesült, 4.678 frt.

Az élelmezési czikkek beszerzésének fent emlitett 1,037.151 frt $21^1/_2$ krnyi nagyobb költsé-

geit a marhahús és főzőliszt, tehát az élelmezési főczikkek tetemes áremelkedése okozta.

Az 1892. évre előirányzott közétkezési pénz kiszámitásának alapjául az 1890. évi tényleges beszerzési árak vétettek; azonban a marhahús kilogrammjának ára 1890-től 1892-ig 53·87 krról 60·80 krra, tehát 6·93 krral, mig a búzaliszt ára 16·07 krról 17·40 krra, tehát kilogrammonként 1·33 krral emelkedett. A beszerzési árak tehát a marhahúsnál átlagosan 12·86%-ot s a főzőlisztnél 8·28%-ot tett ki.

Az emlitett nagyobb felhasználás, mely az árviszonyokban leli indokát, a legénységi közétkezésre engedélyezett hitel 7·54%-át képezi. Az emlitett áremelkedésekkel szemben némely közétkezési czikk beszerzésénél azonban még mindig jelentékeny megtakaritások is érettek el.

Hivatkozván a 22. czím tárgyalása alkalmával *d)*, *g)* és *i)* alatt csatolt mellékletekre, a fentebb előadott tényállás felvilágositására II. *k)*, *k*/1), *l)*, *m)* és *m*/1) alatt még további mellékleteket csatolunk ide.

A felmentés megadandó.

25. czím. »Elhelyezési költségek« . . . 678.771 frt 71½ kr.

Ezen túlkiadás részben azzal indokoltatik, hogy — mint a mult évben, ugy ezuttal is — a lefolyt évek után utólagosan bérfizetések teljesittettek, részben pedig azzal, hogy az 1891. január elseje után használatra átvett elhelyezési épületek s mellékszükségletekért 1892-ben fizetett bérek az ezen évi költségvetésben, mely az 1891. január 1-én fennállott elszállásolási viszonyok alapján készült, nem lehettek előirányozva s hogy azon értékösszeg, mely a használatban álló természetbeni lakások fejében az 1892. évi költségvetésbe levonásképen felvétetett, nem volt teljesen elérhető.

A túlkiadás további okául felhozatik, hogy sok olyan, maguk a lakófelek által bérelt természetbeni lakást, mely áthelyezések stb. következtében a katonai kincstár rendelkezésére bocsát-

iatott, nem minden esetben lehetett azonnal értékesiteni, minek következtében a nem használás dejére eső bér nagyobb kiadást képezett.

Azonban e tekintetben felhivtuk a hadügyi kormány figyelmét, hogy nagyobb szigorral járván el, a nagy költséget lehetőleg kerülje e téren.

A felmentés megadandó.

26. czím »Pótlovak beszerzése« . . . . 17.762 frt $74^1/_2$ kr.

E nagyobb felhasználás azzal indokoltatik, hogy a néhány lovasezred lóállományában bekövetkezett rendkivüli fogyatkozás részbeni pótlására szükséges volt 55 lovat azonnal beszerezni, habár a 26. czímben erre fedezet nem foglaltatott is.

A felmentés megadandó.

Ezek után áttérünk a *bevételek* magyarázatára.

A hadsereg saját bevételei 8. tételnél összesen . . . . 264.096 frt 13 krnyi
nagyobb, a többi tételnél pedig összesen . . . 190.035 » $84^1/_2$ »
csekélyebb bevételt s igy egészben . . . . . 74.060 frt $28^1/_2$ krnyi
kedvező eredményt mutatnak fel.

Nagyobb volt a bevétel: az 5. tételnél »A katonai földrajzi intézet térképei s egyéb készitményeiért, nyomdai s kőnyomdai munkálataiért« 13.634 forint 27 krral, mert a nem hivatalos megrendelések az intézet tevékenységét fokozták s mert a térkép-elárusitás eredménye kedvezőbb volt; a 8. tételnél »Hasznavehetetlen és felesleges nyerstermények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, továbbá régi fegyverek eladásából« 129.821 forint 66 krajczárral, részben azért, mert a Wänzl-féle fegyverek eladása folytattatott s azok befolyt vételára — miként 1891-ben — a 8. tételnél mutattatott ki, de főleg azért, mert e bevételek eredményére az 1892-ben eladott tárgyak mennyisége és minősége, valamint az elért árak kiválóan kedvező befolyást gyakoroltak; a 9. tételnél »Eladott lovakért s elhullott lovak bőreért« 74.291 frt 71 krajczárral, mert a lovakért az előirányozottnál magasabb átlagárak voltak elérhetők; a 10. tételnél »Kórházi élelmezésért s a fizetéssel vagy segélydíjjal ellátott katonai közegek által használt fürdőkért« 337 frt $53^1/_2$ krajczárral esetleges okokból s mert beteg tisztek a katonai gyógyintézetekben való kezelést valamivel nagyobb mértékben vették igénybe; a 11. tételnél »Szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyt pénzbirságok« 2.105 frt 93 krajczárral esetleges okokból; a 12. tételnél »Az állatgyógyintézet gyó-

gyitási s élelmezési díjai« 862 frt $82\frac{1}{2}$ krral a magasabb betegállomány folytán; továbbá a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló általános katonai kórház-alap kamatjainál« 80 krral s végül »A fennállott katonai határőrvidék bevételi fölöslege (1871-ki hadseregi költségvetés 18. czíme)« fejében 43.041 frt 40 krral, mert a titeli réteket kezelő bizottság a Nadalj, Gospodinće s Josefsdorf községek terhére előjegyzett határőrvidéki igazgatási hátralékok törlesztésére a temesvári adóhivatalnál 40.865 frtot befizetett.

A legutóbb emlitett jövedelmekre nézve meg kell jegyeznünk, hogy azok az 1876. évi szentesitett országos bizottsági határozatok értelmében (IV. határozat, II. czikk) szintén az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak fedezésére forditandók.

Csekélyebb bevétel fordult elő: az 1. tételnél »Szolgálati és rangdíjak stb.« 5.053 frt 97 krral; a 2. tételnél »Szabadságolási díjak stb.« 570 frt 37 krral; a 3. tételnél »Ház- és haszonbérek« 8.189 frt 11 krral; a 6. tételnél »A fegyenczek munkakeresménye« 3.121 frt $94\frac{1}{2}$ krral; a 7. tételnél »Ingatlan jószágok haszna stb.« 1.932 frt 13 krral; a 13. tételnél »Az állatgyógyintézetben teljesitett patkolásokért« 610 frt 47 krral s végül a 15. tételnél »Egyéb esetleges bevételek« 6.543 frt $61\frac{1}{2}$ krral, esetleges okokból, továbbá a 4. tételnél »Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor- és salétromegyedáruságból« 122.014 frt $23\frac{1}{2}$ krral részint azért, hogy a lőpor elárusitása — a dynamit s egyéb robbantószerek már évek óta növekedő forgalma folytán — csökkent, részint pedig azért, mert majdnem minden európai államban a füstnélküli lőpor hozatván be, a közönséges (fekete) lőpor kiviteli elárusitása jelentékenyen alábbszállott. Csekélyebb bevétel fordult elő még végül a 14. tételnél »Részösszeg Bécs város fogyasztási adójából« 42.000 forinttal, mert Bécs fő- és székváros tanácsa e részösszeg fizetését, hivatkozással az 1891. évi deczember hó 21-én életbelépett uj községi szabályzatra, a jelzett naptól számitva beszüntette. Erre nézve az indokolásban megjegyeztetett, hogy a katonai kormányzat érdekeinek védelmére irányuló tárgyalások folyamatban vannak.

Ezek tudomásul veendők.

Tulkiadások.

a »Hadügyministerium« *A)* Hadsereg 1892. évi rendkivüli békeszükségletében.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. »Fegyverügy«:

2. tétel. »Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése . . . . 183 frt 60 kr.

és a 4. tétel. »Néhány erőditett hely felfegyverezésének uj szerkezetű lövegekkel való erősbitésére«	879 frt 39 kr.
E kétrendbeli túlkiadás áremelkedések s az előre nem látott nagyobb szállitási költségekkel indokoltatik.	
A felmentés megadandó.	

II. Egyéb szükségletek.

7. czím. »Egyszeri szükséglet a vonatkatonáknak Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére«	12 frt 11 kr.
E jelentéktelen túlkiadás esetleges okokból állott elő.	
A felmentés megadandó.	
8. czím. »Könnyű, utánszállitásra szánt konzervek előállitására czélzó berendezésekre« .	649 » $35^1/_2$ »
E túlkiadás azzal indokoltatik, hogy a szóbanforgó konzervek előállitására beszerzett gépek s szerszámoknak rendeltetési helyökre való szállitása nagyobb költséggel járt.	
A felmentés megadandó.	
10. czím. »A már meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készletének felcserélésére«	923 » 31 »
E túlkiadást főleg a fogyasztásra szánt kétszersült s húskonzervek szállitásának nagyobb költségei idézték elő.	
A felmentés megadandó.	

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A)

Építkezésekre.

14. czím. »Erőditési hadikészületek« :	
1. tétel. »A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése«	821 frt $57^1/_2$ kr.
E túlkiadás azzal indokoltatik, hogy Pólában az 1892-ben befejezett térképezésre az elő-	

irányozottnál több szükségeltetett s e munkálatok nem halasztathatnak 1893-ra, mert ezen évre a várak környékeinek térképezésére további hitel nem kéretett ki.

A felmentés megadandó.

2. tétel. »Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára« . . 7.870 frt 96 kr.

Az elektrotechnika haladása folytán a műszaki és közigazgatási katonai bizottság részére egy újféle, benzin-mótorra járó villamos világitó készüléket kellett beszerezni, mely az ezen bizottságnál évente megnyiló tanfolyamon tankészülékül szolgál. E készülék 8.000 frtba került, s költségei eredetileg nem voltak előirányozva, miből a fenti túlkiadás származott.

A felmentés megadandó.

15. czím. »A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó rendszabályokra« . . . . . 37 » $69^1/_2$ »

E jelentéktelen túlkiadás — tekintettel a kerek egy millióval engedélyezett hitel magasságára — esetleges.

A felmentés megadandó.

17. czím »Negyedik épitési részlet« : Krakkó. Egy új tüzérségi szertár épitésére ; a 400.000 frtnyi összes szükségletből« . . . . . 1.954 » 72 »

E túlkiadás az által idéztetett elő, hogy a 21.000 frttal előirányzott telekvétel fejében 23.548 forint 61 krt kellett fizetni.

A felmentés megadandó.

C)

20. czím. »A számfelettiek illetékei« . . 420 frt 23 kr.

E szükséglet fejében az 1891. és 1892. évi hadseregi költségvetésekben évente
102.000 frt — krnyi
szükséglet, tehát az 1890-re
előirányzott . . . . . . 106.000 « — »
összegnél, a nagyobb létszámfogyás reményében . . 4.000 frt — krral
kevesebb irányoztatott elő.

De tényleg a szükség-
let 1892-ben csak . . . 3.579 frt 77 krral
csökkent s igy a maradék 420 frt 23 kr.
1892-ben túlkiadást képezett.

A felmentés megadandó.

22. czím. »Huszonhat gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig való kiegészitésére« . . . . 47.661 frt $17^1/_2$ kr.

1892-ben csak 25 gyalogezrednek egy-egy felemelt békelétszámú zászlóalja volt a megszállott területre s Dalmáczia déli részébe kirendelve, miért is csak 25 s nem 26 gyalogezrednél számittatott fel e részben költség.

Az ennek folytán egy gyalogezrednél előállott . . . . 25.853 frt 85 krnyi megtakaritás a 25 gyalogezrednél majdnem kizárólag a termények s közétkezési czikkek árainak emelkedése folytán bekövetkezett . . . . 73.515 frt $02^1/_2$ krnyi nagyobb felhasználást a kimutatott. . . . . . . 47.661 frt $17^1/_2$ krnyi túlkiadásra szállitotta le.

A felmentés megadandó.

A következő öt czím alatt kimutatott túlkiadások a termény és közétkezési czikkek áremelkedésében lelik magyarázatukat, miről már a rendes szükséglet 22. és 23. czímének tárgyalása alkalmával volt szó. E czímek a következők:

23. czím »A tartósan elvezényelt s azért csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tiszteknek létszám felett való vezetésére a gyalogságnál s vadászcsapatnál« 14.872 » 35 »

24. czím. »A tartósan elvezényelt legénység pótlására« . . . . 31.294 » 90 »

25. czím. »A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló s ugyanannyi katona további eltartására« . . . . 34.041 » 13 »

27. czím. »A rendes állomány feletti 1.296 üzérségi ló és 918 tüzér további eltartására« . 37.306 » 86 »

és **V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.**

30. czím. Az 1891-ben tiroli vadászzászlóaljakká átváltoztatott két tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete . . . . 170 frt 41 kr.

Az imént felsorolt ötrendbeli túlkiadásra nézve a felmentést megadni ajánljuk.

E helyütt a rendkivüli békeszükséglet 17. czímére nézve »Negyedik épitési részlet: Krakkó. Egy uj tüzérségi szertár épitésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből« megjegyezzük, hogy e czím alatt egy négy évi részletben engedélyezett hitel utolsó részlete számoltatott el.

E czélra ugyanis engedélyezve volt 1889-től egészen 1892-ig évente 100.000 frt, összesen tehát . . . . 400.000 frt — kr.

s elszámoltatott:

az 1889. évi zárszámadás 66. lapja szerint . . .	100.000 frt — kr.	
az 1890. évi zárszámadás 68. lapja szerint . . .	100.000 » — »	
az 1891. évi zárszámadás 72. lapja szerint . . .	100.000 » — »	
s az 1892. évi zárszámadás 78. lapja szerint . . .	101.954 » 72 »	
Összesen		401.954 frt 72 kr.
tehát több		1.954 frt 72 krral,

mely összegre nézve a felmentés megadását a fentebb előadott indokokból már ajánlottuk.

Ezen rendkivüli békeszükségletre nézve végül még megjegyzendő, hogy a tavalyi magyar országos bizottság kebelében kifejezett óhajhoz képest magában a zárszámadásban mutattattak ki azon túlkiadások is, melyek olyan tételeknél fordultak elő, a melyekre a következő években évi részletként, vagy pedig már megszavazott beszerzések (felszerelések), vagy épitkezések folytatására még további hitelek engedélyeztettek. Hogy azonban az ilyen czélokra engedélyezett összes hitelek — az egyes részletek időelőtt való elszámolása s közbenjövő felmentések által — ne növeltessenek, az ilyen túlkiadások egyuttal a következő év hasonló hiteleinek terhére átvitettek, ugy, hogy időközben, az utolsó részlet elszámolása előtt, a felhasznált részösszegeket illetőleg felmentések szüksége fenn nem forog.

Ilyen felmentést nem igénylő s az 1893. évi hasonló hitelek terhére átvitt túlkiadások fordultak elő:

a 3. czímnél »Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére«. . . . . 29 frt $83\frac{1}{2}$ krral.

Ezen esetleges okokból előállott túlkiadás az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 4. czímének terhére vitetett át.

A 6. czímnél »A lovassági táviró s a könnyű tábori táviró osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . . . 505 frt 43½ kr.

Ezen szintén esetleges okokból előállott túlkiadás az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 10. czímének terhére vitetett át.

A 16. czím »Első épitési részletek«:

2. tételénél »Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására, továbbá a melléképületek kiegészitésére, a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből« . . . . 48.375 » 34 »

E túlkiadás, mely azért állott elő, mert okvetlenül szükséges volt 1892-ben több elhelyezési barakkot még a tél beállta előtt lakhatóvá tenni, az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 22. czíme 2. tételének terhére vitetett át.

A 18. czímnél »Ötödik épitési részlet: A tiroli erőditmények átalakitására s ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 frtnyi összes szükségletből« . . . . 2.209 » 24½ »

E túlkiadás, mely azért állott elő, hogy a czélszerű épitkezés érdekében a dossacciói új vármű épitésénél egyes munkálatok 1892-ben, még a tél beállta előtt befejeztettek, az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 23. czímének terhére vitetett át.

A 31. czímnél »Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . . . 699 » 60 »

E túlkiadás, mely esetleges okokból állott elő, az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 38. czímének terhére vitetett át.

S végül a 32. czímnél »Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes létszámra való kiegészitésére; a 940.000 forintnyi összes szükséglet első részlete« . . . 28.509 frt 11 krral.

Ezen túlkiadás, mely azért állott elő, hogy némely

helyőrségi területen oly épitkezési helyreállitásokat kellett okvetlenül s azonnal véghezvitetni, melyek tulajdonképen csak egy későbbi időpontra voltak kilátásba véve, az 1893. évi rendkivüli békeszükséglet 37. czímének terhére vitetett át.

Ezek tudomásul veendők.

Rendkivüli szükséglet.

A Boszniában, Herczegovinában s a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok s intézetek részére.

A Boszniában, Herczegovinában s a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok s intézetek részére 1892-re rendkivüli szükségletképen

engedélyeztetett		4,435.000 frt — kr.
s felhasználtatott		4,379.462 » 36½ »
tehát kevesebb használtatott fel		55.537 frt 63½ krral.
Fedezetül:		
előirányoztatott . .	100.000 frt — kr.	
tényleg befolyt . .	50.735 » 39 »	
tehát kevesebb folyt be		49.264 » 61 »

Ha a fedezet kedvezőtlen eredményét a szükséglet kedvező eredményéből levonjuk, ugy *a végleges kedvező eredmény* ezen szükségletnél . . 6.273 frt 02½ kr.

Az 1891. évi deczember 6-án szentesitett országos bizottsági határozatokkal (II. határozat, II. czikk) megadatott a közös hadügyministernek az engedély, hogy az egyes czímek s rovatok között — a 6. czím *g)* rovata s a 9. czím *e)* rovata kivételével — átruházással élhessen.

A virement tehát nem volt gyakorolható:

a 6. czím *g)* rovata alatt »Élelmezési raktárak épitése Szerajevóban és Mostárban; a 150.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részleteként engedélyezett 70.000 frtnyi hitelnél és

a 9. czím *e)* rovatánál »A bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonai vasut«, melyre külön hitel engedélyezve nem volt.

A fenti határozatnak megfelelően a közös hadügyminister, nemkülönben a közös legfőbb számszék a kezelési eredményeket két csoportban elkülönitve mutatja ki és pedig:

az *A)* csoportban azon czímeket és rovatokat, melyek között a virement engedélyezve volt

és a *B)* csoportban a viramentből kizárt 6. czím *g)* és 9. czím *e)* rovatot.

A mennyiben a zárszámadás az *A)* csoportnál az egyes czímek és rovatok keretén belül különbözeteket feltüntet ugyan, de az engedélyezett összes hitellel szemben 52.683 frt $87^1/_2$ krnyi megtakaritást mutat ki, mely a közös pénzügyek javára esik s a mennyiben a *B)* csoportnál kedvezőtlen eredmény nem mutatkozik, összes kezelesi eredmény az országos bizottságok külön felmentését nem igényli.

A) csoport.

E csoport részére megszavaztatott . . .	4,365.000 frt —	kr.
felhasználtatott	4 312.316 » $12^1/_2$	»
s igy kevesebb használtatott fel	52.683 frt $87^1/_2$	krral.

A csoport keretén belül túlkiadások előjöttek ugyan, de ezek mint már megjegyeztük, nem igényelnek felmentést, mert e csoport keretén belül meg volt adva az átruházási jog s a csoport egészben kisebb felhasználást mutat fel.

E túlkiadások mindamellett a következőkben indokoltatnak:

2. czím *a)* rovat »A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése« . . 107.393 » $17^1/_2$ kr.

A túlkiadást az idézte elő, hogy valamennyi természetbeni élelmezési, hadtáp és anyagjárandósági czikknek a biztositási tárgyalásoknál elért ára az előirányzati árakat meghaladta s csak a lótápczikkek ára volt az előirányzottnál kisebb, mi azonban alig érdemel figyelmet, miután a megszállott területen lévő csapatok lóállománya aránylag csekély. Ezen árviszonyok folytán a megszállott területen lévő csapatok állományának csökkentése daczára, továbbá az egészségi okokból engedélyezett kenyér- és lótáp-pótlékok költségeire való tekintettel a kimutatott túlkiadás állott elő.

Hivatkozással a rendes szükséglet 22. czímének tárgyalása alkalmával *b)* és *c)* alatt csatolt mellékletek végén a megszállási hitelre vonatkozókra, a fentebb előadottak további felvilágositására *n)* és *o)* alatt további mellékleteket csatolunk ide.

2. czím *c)* rovat »Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig: élelmezési czikkek és egyéb kincstári tárgyak szállitása« . . . . 876 frt 08 kr.
az élelmezési czikkek esetleg nagyobb szállitási költségei folytán.

6. czím *a)* rovat »Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzése« 1.466 » 45 »

6. czím *b)* rovat »Épitési kezelési költségek« 9.295 » 65 »

6. czím *c)* rovat »Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása« . . . . 7.325 » 23 »

A 6. czím rovatainak kedvező és kedvezőtlen eredményei egymással összefüggésben állanak s azokat alább tárgyaljuk.

7. czím *b)* rovat »Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében« . . . . 114 » 26 »

A nagyobb felhasználást az őrség védelmére való eszközökben felmerült valamivel nagyobb szükséglet idézte elő.

7. czím *c)* rovat »Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása« . . . . 2.079 » 63 »

A túlkiadást az idézte elő, hogy az ágyneműek tisztitása s javitása a megszállott területen nagyobb költséget okozott, mint a mennyit a költségvetés alapjául 15%-al magasabban felvett belföldi árak kitettek.

A túlkiadás fejenként és hónaponként 1·29 krajczárral többet tesz ki a költségvetés alapjául vett átlagáraknál, a mi az előirányzott szükséglet 4·1%-át képezi, miként a *p)* alatt ide csatolt mellékletből kivehető.

9. czím *c)* rovat »Meneti és utazási költségek« 16.583 » 30½ »

E túlkiadás általában a felsőbb parancsnoksági személyek, valamint a katonai épitészeti közegek által az épitkezések előrehaladásának felügyelete s azok felülvizsgálása czéljából 1892-ben tett s nagyobb számban szükséges volt szolgálati utazásai, továbbá egyéb katonai s gazdászati administrativ szemlék folytán keletkezett.

9. czím *d)* rovat »Házasok családjainak segélyezése« . . . . 36.306 » 43 »

A mint már a mult évek zárszámadásaiban kiemeltetett, ezen rovatnak a költségvetéssel szemben mutatkozó eredménye esetleges, mert ez ugy a házasok számától, mint a családfők családjaiktól való távollétének különféle hosszúságú időtartamától, nemkülönben azon lakbérosztály magasságától függ, a melybe a család tartózkodási helye sorozva van.

Ezen csoportnál a túlkiadás tehát összesen teszen. 181.440 frt 21 krt

Ezzel szemben e csoport keretén belül a következő (összesen 234.124 frt $08\frac{1}{2}$ krnyi) csekélyebb felhasználások mutatkoznak:

1. czím, *a)* rovat »A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei« . . . . 61.769 » $58\frac{1}{2}$ »
a megszállott tartományokban levő csapatok állományának folytonos csökkentése, nemkülönben azon körülmény folytán, hogy a pótlékok közül megtakaritások érettek el, mintán a csapatok záróvonalai szolgálatra való igénybevétele kevésbé volt szükséges.

1. czím, *b)* rovat »A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékei« . . . . 8.084 » 17 »
és 2. czím, *b)* rovat »A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezése« . . . . 20.247 » 88 »
mert néhány csapatosztálynál az ujonczok egyáltalában nem vezettettek létszámon felül, hanem az előirt békelétszámhoz tartoztak, mig más osztályoknál ezen létszámon felül való vezetés az előirányzottnál rövidebb ideig tartott.

2. czím, *d)* rovat »Az élelmezési intézetek kezelési költsége« . . . . 465 » $00\frac{1}{2}$ »
mert az élelmezési tárak üzeméhez szükségelt irodai nyomtatványok üzem-szerszámok s csomagolási eszközök költségei körül megtakaritások érettek el.

A 2. czím összeredményét különben alább is tárgyaljuk.

3. czím »Lovak és málhás állatok pótbeszerzése« . . . . — » $37\frac{1}{2}$ »

4. czím »Fegyverügy: Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzér szertárak kezelési költségei« . . . . 156 frt $14^{1}/_{2}$ kr.
mert a tüzérségi anyag szállitása esetleg kisebb költséggel járt.

5. czím »Szekerészeti ügy: A vonat-osztályok anyagszer-átalánya vonatszerkoptatás fejében, a serajevói fiókvonatszertár kezelési költségei s költségek szállitásokra a határig« . . . . . 5 » $54^{1}/_{2}$ »
esetleg okokból.

6. czím, *9)* rovat »A katonai kormányzat által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen« . . . . 3.137 » 97 »

6. czím *e)* rovat »A katonai kormányzat által előállitott közlekedések fentartása a Lim-területen . . . . 270 » 13 »

6. czím, *f)* rovat »Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában« 3.366 » 16 »

Ezen czím összeredménye is alább tárgyaltatik.

7. czím, *a)* rovat »A szerajevói fiók-ruharaktár kezelési költsége« . . . . 1.698 » 73 »
mert különféle üzemszükségletek olcsóbban szereztettek be, miből 711 frt 13 krnyi megtakaritás származott s mert a szerajevói fiókruharaktár számára megrendelt csomagoló vászon csak a hitel-időszak letelte után szállittatott, minek folytán további 987 frt 60 krnyi csekélyebb felhasználás fordult elő.

8. czím »Egészségügy.« A betegek és ápolók kórházi közétkezése, továbbá egyéb egészségügyi költségek . . . . 18.348 » — »
részben azért, mert a beteglétszám kisebb volt, részben pedig azért, mert az egészségügyi pótlékok engedélyezésének szüksége a megszállott területen lévő csapatoknál sokkal ritkábban merült fel, mint a belföldön lévőknél, miután amazok amúgy is fentartási pótlékokban részesülnek, a mi a belföldi csapatokat meg nem illeti.

9. czím, *a)* rovat »Átalános' kiadások. Helyőrségi változások« . . . . 49.146 » 06 kr.

és 9. czím, *b)* rovat »A szabadságosok és ujonczok menetköltségei« . . . . 22.367 frt $87\frac{1}{2}$ kr.

E két utóbbi megtakarítás onnan származott, hogy az esetleg kedvező időjárás mellett végrehajtott helyőrség-változtatás alkalmával a tengeren való szállitás költségei az előirányzott összeget el nem érték.

9. czím, *f)* rovat »Katonai posta- és táviróügy« . . . . 29.979 » 91 »

mert az előfordult kiadások az előirányzattal szemben és pedig:

a postaügynél . .	2.897 frt $50\frac{1}{2}$ krral
kevesebbet, a táviróügynél ellenben	5.813 » 59 »
többet tettek ki, úgy, hogy	2.916 frt $08\frac{1}{2}$ krral
több használtatott ugyan fel, de miután a bevételek az előirányzott fedezetnél	32.895 frt $99\frac{1}{2}$ »
magasabb összegben folytak be, az eredmény . .	29.979 frt 91 krral

kedvező volt.

A postaügynél a szükséglet azért volt csekélyebb, mert a személyi illetmények kevesebb költséget okoztak.

A táviróügynél a nagyobb szükségletet azon körülmény magyarázza, hogy a készülékek leltári állományát nagyobbitani kellett és hogy a forgalom jelentékeny emelkedése folytán távirójutalékok fejében nagyobb kiadás merült fel s végül, hogy olyan épitkezési jobbitások voltak haladék nélkül eszközlendők, a melyek eredetileg egy későbbi időre voltak tervezve.

A nagyobb bevételt a postaügynél a forgalom növekedése. a táviróügynél pedig az idézte elő, hogy az 1892. évi január 1-én életbeléptetett tarifa-módositások következtében a táviróközlekedés jelentékenyen emelkedett.

9. czím, *g)* rovat »Egyéb előre nem látható költségek« . . . . 15.080 » $54\frac{1}{2}$ »

Ezen előreláthatatlan költségek esetlegességektől függő kisebb-nagyobb szükségleténél a

költségvetéssel szemben mutatkozó kedvező eredmény abban leli magyarázatát, hogy az 1892-ben az ezen hitelből fedezendő segélyezések, lelkészi szolgálat s temetési költségek, táviratok, nyomtatványok s egyéb hivatalbeli szükségletek, valamint előző évekért utólag teljesitett fizetések stb. czímén felmerült szükséglet esetleg kisebb volt.

Az elősorolt többkiadások és csekélyebb felhasználásokat illetőleg a tárgyalt czímek közül még a 2. és 6. czím kezelési eredményei igényelnek bővebb magyarázatot.

A 2. czím *a)* és *c)* rovata összesen . .	108.269 frt	$25\frac{1}{2}$	krnyi
túlkiadást, ellenben *b)* és *d)* rovata összesen . .	20.712 »	$88\frac{1}{2}$	»
megtakaritást mutat fel.			
Az eredmény az egész czímben tehát . .	87.556 frt	37	krral
kedvezőtlen.			
Az országos bizottságok 1892-re a 2. czím részére	1,485.179 »	—	krt
szavaztak meg.			

Ebből esik:

a) a parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezésére	1,363.728 frt	—	kr.
b) ujonczok élelmezésére	62.451 »	—	»
c) szállitási költségekre	39.000 »	—	»
d) az élelmezési intézetek kezelési költségeire	20.000 »	–	»
összesen a fentebbi .	1,485.179 frt	—	kr.

Az emlitett czélokra tényleg felhasználtatott	1,572.735 frt	37	kr.
úgy, hogy egészben	87.556 frt	37	krnyi

túlkiadás állott elő, mely az élelmezési czikkek kedvezőtlen árviszonyaiban leli magyarázatát.

Az élelmezési czikkek beszerzése körül fenforgott átlagárak a fentebb *n)* alatt csatolt kimutatás szerint:

egy adag kenyérnél	1·28	krral
egy adag hadtápnál	0·24	»

egy adag laktanyai anyagjárandóságnál . . . . 0·08 krral
magasabbak, ellenben
egy adag lótápnál . . . . 0·47 »
alacsonyabbak voltak a költségvetés alapjául vett átlagáraknál.

A 6. czím kezelési eredményére vonatkozólag már az 1883—1891. évi zárszámadások felett tett jelentésekben felemlittetett, hogy annak megitélésénél csak az összes rovatok végeredménye lehet irányadó.

A jelen zárszámadás szerint a 6. czím azon rovatai, melyekre nézve a virement engedélyezve volt és pedig:

az *a)* rovat		1.466 frt 45 krnyi
a *b)* »		9.295 » 65 »
a *c)* »		7.325 » 23 »
összesen . .		18.087 frt 33 krnyi
túlkiadást, ellenben:		
a *d)* rovat . . .	3.137 frt 97 krnyi	
az *e)* » . . .	270 » 13 »	
az *f)* » . . .	3.366 » 16 »	
összesen . . .		6.774 » 26 »
megtakaritást s igy egészben		11.313 frt 07 krnyi

túlkiadást mutatnak, mig a virementből kizárt s alább a *B)* csoport alatt tárgyalt 6. czím *g)* rovatnál 2.853 frt 76 krnyi megtakaritás fordult elő.

A túlkiadások a következő előre nem látott kiadások által idéztettek elő:

a) tűzvész, vizáradás, jégverés és vihar által okozott károk helyreállitásának költségei . 7.390 frt 32 kr.

és *b)* ragadós betegségek elterjedésének megakadályozására czélzó fertőtlenitések s egyéb egészségügyi intézkedések költsége . . . . . 4.359 frt 44½ kr.

B) csoport.

Az ezen csoportba tartozó, a virementből kizárt 6. czím *g)* rovatra és 9. czím *e)* rovatra vonatkozólag a következők jegyzendők meg:

6. czím, *g)* rovat »Élelmezési tárházak épitése Szerajevóban és Mosztárban; a 150.000

forintnyi összes szükséglet harmadik részlete«. Ezen hitel kezelése körül 1892-ben 2.853 frt 76 krnyi megtakaritás éretett el, miután kedvezőbb feltételek mellett voltak szerződések köthetők.

A szóban lévő élelmezési tárházak épitésének költségeire engedélyezve volt:

1890-re	25.000 frt	—	kr.
1891-re	25.000 »	—	»
és 1892-re	70.000 »	—	»
összesen . . .	120.000 frt	—	kr.

Erre felhasználtatott:

az 1890. évi zárszámadás 78. lapja szerint . .	25.000 frt	—	kr.			
az 1891. évi zárszámadás 84. lapja szerint . .	25.000 »	—	»			
s az 1892. évi zárszámadás 90. lapja szerint . .	67.146 »	24	»			
összesen . . .				117.146 »	24	»
tehát kevesebb használtatott fel				2.853 frt	76	krral.

Eredetileg az 1890. évi költségvetésben ezen élelmezési tárházak összes költségei 150.000 frttal jelentettek be, miből azonban a fentebbiek szerint csak 120.000 frt vétetett igénybe, mig 1893-ra további hitel ezen czélra nem kéretett ki.

9. czím, *e*) rovat »A bosznavölgyi vasut és a bródi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonai vasut« felmentést szintén nem igényel, a mennyiben az üzem s egyéb bevételek czímén előirányozott összes fedezet — miként a mult években — 1892-ben is az előirányozott összes szükséglettel egyenlő magasságban vétetett fel, mihez képest az összes szükséglet s az összes bevételek kezelési eredménye is egyenlő magasságban mutattatott ki, úgy, hogy ezen vasutak üzeme s fentartására, valamint javitása s állandósitására egyáltalán nem volt szükséges a közös pénzügyek hozzájárulását igénybe venni.

Ezen kezelési eredményre nézve — hivatkozással az 1890. évi zárszámadásról előterjesztett

zárszámadási albizottsági jelentések 5., továbbá 51. és 52. lapján ugyanezen czímet s rovatot illetőleg mondottakra — mindenekelőtt megjegyezzük, hogy a bosznavölgyi vasut Broód-Zenica közötti vonalrészének 1891. évi üzemfeleslegéből származó s az országos bizottságok engedelmével ide átvitt 84.018 frt 77 krnyi összeg a kimutatott fedezetben már benfoglaltatik és hogy az ezen összeg terhére teljesitett kiadások a kimutatott felhasználás összegében szerepelnek, még pedig:

a 2. tételnél (bosznavölgyi vasut) . . .	42.516 frt $80^{1}/_{2}$ krral
s a 6. » (banjaluka-doberlini katonapálya)	41.501 » $96^{1}/_{2}$ »
összesen a fenti	84.018 frt 77 krral.

Megjegyezzük továbbá, hogy ugyanezen vonalrésznek 1892. évi üzemfeleslegéből egy, — különös helyreállitásokra szükségelt s a kezelési év végéig fel nem használt — 87.274 frt 79 krnyi összeg a jelen számadásból kiválasztatott s az 1893. évi számadásba átvitetett, a melyben ehez képest a megfelelő felhasználás is kimutatva leend.

Ezen eljárás az országos bizottságoknak az 1890. évi zárszámadás tárgyalása alkalmával hozott határozatán alapszik, a mely határozat következtében, tekintettel a hadügyministerium indokolására a közös pénzügyministerium ugy az 1891. évből származó üzemfelesleg 1892-ben történt felhasználásának, mint az 1892-ben fel nem használt üzemfelesleg 1893-ra való átvitelének helybenhagyását a jelen zárszámadásra vonatkozó előterjesztéssel ajánlatba is hozta.

Ezen előterjesztés és a hadügyministerium indokolásában foglalt kérelem alapján a bosznavölgyi vasut 1891. évi üzemfeleslegéből 1892-re átvitt 84.018 frt 77 krnyi összeg felhasználásának és az 1892. évi üzemfeleslegből egy — különös helyreállitások költségeinek fedezésére szolgáló — 87.274 frt 79 krnyi összeg 1893-ra történt átvitelének jóváhagyását ajánljuk.

A szóban forgó 9. czím *e*) rovatában a szükséglet 2. tételénél kimutatott 263.470 frt 16 krnyi felhasználásban benfoglalt és az 1891. évi üzemfeleslegnek 1892-re átvitt részéből fedezett fentérintett . . . . 42.516 frt 80½ krból

építkezési helyreállítások s jobbitásokért . . . . . 36.164 frt 04½ kr.
s üzemberendezésekért . 6.352 » 76 kr.

összesen tehát . . . 42.516 frt 80½ kr.

adatott ki,

mig a 6. tételnél kimutatott 131.919 frt 85½ krnyi felhasználásban benfoglalt s hasonlóképen az 1891. évi üzemfeleslegnek 1892-re átvitt részéből fedezett, szintén már emlitett . . 41.501 frt 96½ krnyi

összeg terhére kiadatott:

építkezési helyreállitások, jobbitások és átalakitásokért . . . . 28.905 frt 83½ kr.
utazási üzemeszközökért s üzemberendezések átalakitása s beszerzéseért . . 12.596 » 13 »

összesen . . 41.501 frt 96½ kr.

Az 1891-ből 1892-re átvitt üzemfelesleg tehát . . . . 84.018 frt 77 krral
teljesen felhasználtatott.

A 9. czím *e*) rovatánál a fedezet 1. tétele alatt kimutatott . . . . 79.272 » 44½ krnyi
kedvező eredmény, az 1892. évi üzemfeleslegnek 1893-ra átvitt, rendkivüli helyreállitások költségeinek fedezésére szánt s fentebb emlitett . . 87.274 » 79 »
részösszegét is hozzászámitván, tulajdonképen . 166.547 frt 23½ krra
emelkedik.

Minthogy azonban ezen összegben az 1891. évi üzemfeleslegből származó s 1892-re átvitt . . . . 84.018 frt 77 krnyi
összeg már benfoglaltatik, ez utóbbi amabból levonandó, az igy nyert . . . . 82.528 frt 46½ krnyi
maradékösszeg képezi az 1892. évi tényleges kedvező eredményt.

A megszállási hitel kezeléséből származó saját bevételek a hadsereg rendes szükségletében szokásos tételenkénti részletezés nélkül, csupán sommásan 100.000 frttal irányoztattak elő fedezetképen.

Az eredmény az előirányzott összegnél . 49.264 frt 61 krral kevesebb volt.

Az 1892-ben befolyt bevételek a következők:

Szabadságolási díjak	1.577	frt	— kr.
Ház- és haszonbérek	2.128	»	32 1/2 »
Fegyenczek munkakeresménye	2.462	»	83 »
Ingatlan jószágok haszna s hasznot hajtó jogositványokból	99	»	21 »
Haszonvehetlen és rendelkezésre álló anyagok és eszközök eladásából	11.479	»	18 1/2 »
Eladott lovakért és lóbőrért	6.873	»	90 »
Téritmény kórházi élelmezésért a fizetés élvezetében álló katonai egyének részéről . . .	1.944	»	65 »
Birságpénzek	573	»	20 »
Esetleges bevételek	23.597	»	09 »
Összesen . . .	50.735	frt	39 kr.

Ezek tudomásul veendők.

Az előadottak alapján az albizottság a következő határozati javaslat elfogadását inditványozza:

I.

Az osztrák-magyar monarchia közös ügyeire vonatkozó 1892. évi költségvetést meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik és pedig:

A II. fejezet »Hadügyministerium.« A) »Hadsereg.«

Rendes szükségleténél.

1. czím.	»Központi vezetés«	2.931	frt	77 1/2	kr.
3. »	»Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés« .	520	»	56	»
4. »	»Katonai lelkészet«	813	»	25 1/2	»
5. »	»Katonai igazságügyi igazgatás« . . .	2.600	»	72 1/2	»
6. »	»Felsőbb parancsnokságok és törzsek« .	1.698	»	82 1/2	»
7. »	»Csapattestek és a hadcsapatok általános kiadásai«	17.898	»	04 1/2	»
8. »	»Katonai képzőintézetek«	2.577	»	97	»
10. »	»Élelmezési tárak«	2.563	»	41	»
12. »	»Ruházati kezelési intézetek«	951	»	96 1/2	»

13. czím.	»Műszaki tűzérség«	862	frt	95	kr.
15. »	»Utászati hadszer«	392	»	54	»
16. »	»Hadmérnöki igazgatóságok«	317.185	»	80$^1/_2$	»
18. »	»Katonai egészségügy«	209.962	»	52$^1/_2$	»
19. »	»Nyugdíjügy«	55.739	»	87	»
21. »	»Különféle kiadások«	68.404	»	06$^1/_2$	»
22. »	»Természetbeni élelmezés«	1,583.295	»	58$^1/_2$	»
23. »	»Legénységi közétkezés	1,255.586	»	21$^1/_2$	»
25. »	»Elhelyezési költségek«	678.771	»	71$^1/_2$	»
26. »	»Pótlovak beszerzése«	17.762	»	74$^1/_2$	»

Rendkivüli szükségleténél:

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. »Fegyverügy«:

2. tétel.	»Aczélbronz ostromlövegek tartalék-készletének beszerzése« .	183	frt	60	kr.
4. »	»Néhány erőditett hely felfegyverzésének új szerkezetű lövegekkel való erősbitésére . .	879	»	39	»

II. Egyéb szükségletek.

7. »	Egyszeri szükséglet a vonatkatonáknak Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére«	12	»	11	»
8. »	»Könnyü, utánszállitásra szánt konzervek előállitására czélzó berendezésekre«	649	»	35$^1/_2$	»
10. »	»A már meglevő kétszersült- és húskonzervek elővigyázati készletének felcserélésére«	923	»	31	»

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A) Épitkezésekre.

14. » »Erőditési hadi készületek«:

1. tétel.	»A várak környékeinek folytatólagos s az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése«	821	»	57$^1/_2$	»

	2. tétel. »Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára	7.870	frt	96	kr.
15. czím.	»A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó rendszabályokra	37	»	69½	»
17. »	»Negyedik építési részlet«: »Krakkó. Egy új tüzérségi szertár építésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből«	1.954	»	72	»

C)

20. »	»A számfelettiek illetékei«	420	»	23	»
22. »	»Huszonhat gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig való kiegészitésére«	47.661	»	17½	»
23. »	»A tartósan elvezényelt s ezért csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tiszteknek létszám felett való vezetésére a gyalogságnál s a vadászcsapatnál«	14.872	»	35	»
24. »	»A tartósan elvezényelt legénység pótlására«	31.294	»	90	»
25. »	»A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására«	34.041	»	13	»
27. »	»A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 katona további eltartására«	37.306	»	86	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czim.	»Az 1891-ben tiroli vadászzászlóaljakká átváltoztatott két tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fenntartandó pótszázadkereteinek szükséglete« . . .	170	»	41	»

II.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek költségvetésével szemben 1892-ben felmerült következő túlkiadásoknak — az időelőtti elszámolás elkerülése végett — az 1893. év számadásába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, u. m.:

a rendkivüli szükségletben:

3. czím.	»Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére«	29 frt	$83^1/_2$	kr.
6. »	»A lovassági táviró és a könnyű tábori táviró-osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.000 frtnyi összes szükséglet második részlete«	505 »	$43^1/_2$	»
16. »	»Első épitési részlet«: 2. tétel. »Galiczia. Az 1887/8-ban épitett barakktáborok s élelmezési barakkok javitására, továbbá a melléképületek kiegészitésére a 900.000 frtnyi szükségletből	48.375 »	34	»
18. »	Ötödik épitési részlet: A tiroli eröditmények átalakitására s ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 forintnyi összes szükségletből«	2.209 »	$24^1/_2$	»
31. »	»Egyszeri szükséglet a vártüzérség ujjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . .	699 »	60	»
32. »	Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 frtnyi összes szükséglet első részlete«	28.509 »	11	»

III.

Az osztrák-magyar monarchia 1892. évi közös kiadásairól s bevételeiről szóló költségvetésnek több hiteléből ezen év végével még fenmaradt s alább felsorolt ügyeknek — az időelőtti elszámolás elkerülése végett — az 1893. év számadásába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik s egyuttal megengedtetik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végéig rendeltetésükhöz képest felhasználtathassanak s elszámoltathassanak. Ezen összegek a következők:

a rendkivüli szükségletben:

1. czím. »Fegyverügy«:				
5. tétel. »A füstnélküli lőpornak a kézi fegyvereknél és tábori ágyúknál való alkalmazására; a 11·4 millió forintnyi összes szükséglet második részlete« .	952.182	frt	32	kr.
2. » Szétszedhető vasuti hidak beszerzésére, a vasuti századok felszerelése czéljából; a 400.000 frtnyi összes szükséglet második részlete«	15.467	»	$59\frac{1}{2}$	»
9. » »A kétszersült s konzervek, továbbá azok csomagolására szolgáló szerek tartalékkészletének szaporitására; az 1,705.000 frtnyi összes szükséglet első részlete«	26.608	»	25	»
16. » »Első épitési részlet«:				
1. tétel. »Kassa. Egy új katonai élelmezési telep épitésére; az 595.000 frtnyi összes szükségletből«	75.290	»	74	»

IV.

A bosznavölgyi vasut 1891-ből származó 84.018 frt 77 krnyi üzemfeleslegének a Boszniában, Herczegovinában s a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok s intézetek 1892. évi rendkivüli szükségletének 9. czíme *e)* rovata alatt (»A bosznavölgyi vasut s a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonai vasut«) kimutatott felhasználása s elszámolása, nemkülönben a bosznavölgyi vasut 1892. évi üzemfeleslegéből származó, rendkivüli helyreállitások költségeinek fedezésére rendelt s annak idején utólagosan elszámolandó 87.274 frt 79 krnyi összegnek az 1893. évre való átvitele — jóváhagyatik.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Gróf Keglevich István s. k., *a zárszámadási albizottság elnöke.*

Hegedűs Sándor s. k., *a zárszámadási albizottság előadója.*

Jelentés

a II. fejezet „Közös hadügyministerium“ *B)* Hadi tengerészet 1892. évi zárszámadásáról.

Az 1892. évi rendes szükségletre engedélyeztetett és pedig rendes szükségletként . . .	9,484.614	frt	—	kr.,
továbbá az 1892. évi október hó 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (III. határozat) póthitelként:				
a rendes szükséglet 4. czíméhez . . .	97.220	»	—	»
s a rendes szükséglet 8. czíméhez . . .	11.000	»	—	»
összesen	9,592.834	frt	—	kr.
Felhasználtatott tényleg	9,688.219	»	39	»
tehát a felhasználás *nagyobb* volt	**95.385**	frt	**39**	krral.
A fedezetre előirányoztatott	100.000	frt	—	kr.
elszámoltatott	120 672	»	28	»
a bevétel tehát *nagyobb* volt	20.672	frt	28	krral.
E szerint a rendes szükséglet s fedezet összeredménye *kedvezőtlen*	**74.713**	frt	**11**	krral.
Az 1892. évi rendkivüli békeszükségletre engedélyeztetett	2,143.100	frt	—	kr.
s felhasználtatott	2,145.806	»	63	»
tehát *több* használtatott fel	**2.706**	frt	**63**	krral.

Végül az 1891. évi rendkivüli békeszükséglet 6. czíme *C)* alczímének 4. tétele, továbbá 7. czíme *A)* alczímének 4. tétele és 9. czímének 2. tétele alatt engedélyezett s az 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokban (V. határozat) megadott engedély alapján az 1892. évi kezelési időszak végéig felhasználható

s elszámolható hitelekből 1892-re átvitt, összesen 51.425 frt 27 krnyi
hitelmaradványok terhére . . . . 49.046 » 91 kr.

tehát . . . . 2.378 frt 36 krral
kevesebb használtatott fel.

Egybevetve ezen kedvező eredménynyel az 1892. évi rendkivüli békeszükséglet . . . . **2.706** frt **63** krnyi
kedvezőtlen eredményét, az 1892-ben elszámolt kétrendbeli rendkivüli szükséglet összeredménye . **328** frt **27** krral
kedvezőtlennek mutatkozik.

Ha ezen eredményhez a rendes szükséglet fent jelzett . . . . **74.713** » **11** krnyi
kedvezőtlen eredménye hozzászámittatik, kitűnik, hogy a hadi tengerészet *összes szükségletében* az eredmény . . . . **75.041** frt **38** krral
kedvezőtlen.

Minthogy azonban a rendes szükséglet 6. czíme *C)* alczímének 4. tételénél engedélyezett hitel felhasználási s elszámolási időtartama az 1893. évi junius 22-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (III. határozat) az 1893. évi kezelési időszak végéig meghosszabbittatott s igy az ezen tételnél kimutatott . . . . . . 51.586 frt 33 krnyi
csekélyebb felhasználás az 1893. évi kezelésbe átvitetett, ezen csekélyebb felhasználás 1892-re valóságos megtakaritást nem képez. Ezen hitelmaradvány tehát még a fentebbi kedvezőtlen összeredményhez hozzászámitandó s igy a hadi tengerészet *kezelési összeredménye tulajdonképen* . . **126.627** frt **71** krral
volt *kedvezőtlen.*

A mi a részleteket illeti, a II. *B)* fejezetben a következő, különösen indokolt s felmentést igénylő túlkiadásokkal találkozunk:

Rendes szükséglet.

Az 1. czímnél »Fizetések« . . . . . 6.048 frt $36^1/_2$ kr.,
mert az előirányozott 58.360 frtnyi időközi jövedelemmel szemben csak 52.311 frt $63^1/_2$ kr., tehát a kimutatott összeggel kevesebb realizáltatott.

A felmentés megadandó.

A 2. czímnél »Zsoldok és ruházati tömegátalányok« . . . . 25.969 » 16 »
mert a 111.870 frttal előirányozott időközi jöve-

delem fejében csak 85.900 frt 84 kr., tehát a jelzett összeggel kevesebb folyt be.

A felmentés megadandó.

A 3. czímnél »Szolgálat a szárazföldön« 40.421 frt $14\frac{1}{2}$ kr., mert a nagyobb lakbérköltségek, továbbá a szárazföldön levő nagyobb élelmezési állomány, az élelmezési czikkek árának a költségvetés szerkesztésekor előreláthatatlan emelkedése, nemkülönben a póttartalékosok nagyobb száma és a matrózcsapat fegyvereinek nagyobb karbantartási költségei, végül a nagyobb fuvarszükséglet folytán 30.421 frt $14\frac{1}{2}$ krnyi többkiadás merült fel, melyhez azonban még a 10.000 frttal előirányozott, de nem realizált időközi jövedelem is hozzászámitandó, mi által a kimutatott túlkiadás áll elő.

A felmentés megadandó.

A 4. czímnél »Szolgálat a tengeren« . . . 19.438 » 11 » mert a 137.050 frttal előirányozott időközi jövedelem fejében csak 117.611 frt 89 kr., s igy a jelzett összeggel kevesebb éretett el.

A felmentés megadandó.

Az 5. czímnél »Intézetek«, és pedig:

az *A)* alczímnél »Vizrajzi hivatal« . . . 133 » 94 »

és a *C)* alczímnél »Tengerészeti alreáliskola, továbbá nép- és polgári iskola« . . . . 37 » 08 » esetleges okokból.

Ez utóbbi két túlkiadásra a felmentés megadandó.

A *B)* alczímnél »Tengerészeti akadémia« . 1.920 » 24 » mert egészségi szempontból a 2., 3. és 4. évfolyambeli akadémiai növendékek felöltőit is korábban volt szükséges köpönyegekkel felcserélni.

A felmentés megadandó.

S a *D)* alczímnél »Tengerészeti kórházak« 931 » $85\frac{1}{2}$ » mert a betegek étkezése, a világitás, a gőzkészülékek üzeme s karbantartása és a különféle kiadásoknál 10.810 frt $42\frac{1}{2}$ krnyi nagyobb szükséglet merült fel, a melyet azonban a gyógyszerek és sebészeti szükségletek, a fűtés, beszerzések,

karbantartások s tisztitások körül elért megtakaritás a jelzett összegre szállitott le.

A felmentés megadandó.

A 6. czímnél »A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«, és pedig:

az *A)* alczímnél »Anyagszerek beszerzése« s a *B)* alczímnél »Munkabér, biztonsági szolgálat stb.« . . . . 5.377 frt 36 1/2 kr.,

mert több szükséges munkálat folytán a bérekben nagyobb szükséglet merült fel.

A felmentés megadandó.

Ugyane czím *C)* alczímének 7. tételénél »Két gőzkazán és egy, a pólai cs. és kir. tengerészeti kórházban a kádfürdők vizének melegitésére szolgáló kazán beszerzése« . . . . 1.759 » 27 »

mert nagyobb kazánok szereztettek be, mint a mekkorák előirányozva voltak, hogy e kazánokkal egyuttal az időközben épiteni engedélyezett járványkórház fürdőinek vize is melegittethessék.

A felmentés megadandó.

A 7. czím »Fegyverezés«

E) alczíménél »Tengeri tűzaknák« . . . 2.944 » 84 1/2 »

mert az aknaiskola részére távirókészülékeket, billentyűket stb. s a figyelő-állomások számára táviróanyagot kellett beszerezni.

A felmentés megadandó.

A 8. czímnél »Szárazföldi s vizi épitkezések« . . . . 1.220 » 07 1/2 »

A kedvezőtlen eredmény az egyes alczímeknél kimutatott nagyobb s csekélyebb felhasználások összevonása folytán áll elő.

Nagyobb felhasználás fordult elő:

a *D)* alczímnél . . 4.824 frt 26 1/2 krral

főleg azért, mert a gázlángok száma az új épületek s műhelyek által szaporodott, továbbá mert a legénység szobáinak éjjeli világitása szükségessé vált s végül mert az ujonczok

kiképzésének idején a nagy tengerészeti laktanyában több gáz fogyasztatott

s az *E*) alczímnél . 1.350 frt 20 kr.
mert több laktanyai berendezésre volt szükség, továbbá mert tüzoltó-szerszámokat kellett haladéktalanul beszerezni s végül mert a fiumei tengerészeti akadémiában több berendezési tárgyat pótolni kellett.

Összes túlkiadás . . 6.174 frt $46\frac{1}{2}$ kr.

Megtakaritás éretett el:

az *A*) alczímnél . 614 » $99\frac{1}{2}$ krral,
mert a központi kikötőben és Triesztben lévő tengerészeti kincstári épületek karbantartása kevesebb munkával járt;

a *B*) alczímnél . . 1.559 » 97 »
főleg azért, mert Pólában faültetményekért kevesebb adatott ki s mert a trieszti tengerészeti kerületi parancsnokság épületét bekeritő vasrudas kerités kevesebbe került;

a *C*) alczímnél . . 868 » 59 »
mert ezen alczím több tételénél csekélyebb kiadás fordult elő;

és az *F*) alczímnél . 1.910 » $83\frac{1}{2}$ »
mert a pólai vizvezetéki műhöz kellő gépüzemanyag ára kedvezőbb volt s mert Bécsben és Triesztben va-

lamivel kevesebb viz fogyasztatott.

Ezen összesen . .	4.954 frt	39 krnyi
megtakaritások a fentebbi .	6.174 »	46½ »
túlkiadásokat a kimutatott .	1.220 frt	07½ krra

szállitották le.

A felmentés megadandó.

A 9. czímnél »Különös tengerészeti kiadások« . . . . 15.996 frt 17 kr.

Ezen czím legtöbb tételénél a szükséglet még több évi átlag alapján sem irányozható elő pontosan, mert azon igények, melyek a kezelési időszak folyamán ezen különböző tételekkel szemben felmerülnek, előreláthatatlan befolyásoktól s a véletlentől függenek.

A kimutatott túlkiadás főleg azért állott elő, mert a központi kikötőn kivül levő hajókra s a tengerészeti hatóságokhoz több anyagszer küldetett; mert egy tengerész törzstisztnek a »Fasana« hajó elhalt parancsnoka helyébe Yokohamába való utazása, az oceánon túli kiküldetésben volt hajók törzshöz tartozó megbetegedett egyéneinek hazautazasa, egy tengerésztisztnek Jan Mayen-be való kiküldetése s tisztek s hivatalnokoknak anyagátvétel s a külföldön épült »Pelikán« hajó épitésére való felügyelés s e hajó átvétele végett való kiküldetése következtében — előre nem látott nagyobb utazási költségek merültek fel; továbbá mert a tartalékosok hazaküldése s az ujonczok behivása alkalmával a meneti élelmezés, az oceánon túli vidékeken levő hajók megbetegedett legénységének hazaküldése s a külföldön épült »Pelikan« hajó hazaszállitása nagyobb költséggel járt; végül azért, mert több oly rangfokozatba való kinevezés s előléptetés történt, melylyel az egyenruha első beszerzéséhez járó segély élvezete van egybekötve; mert az ujonczozás nagyobb költséggel járt s mert az előirányzott időközi jövedelem nem volt egész öszszegében realizálható.

A felmentés megadandó.

A 10. czímnél »Ellátási költségek« . . . 37.674 frt 59 kr.
a nyugdíjasok létszámában a költségvetés szerkesztése után bekövetkezett változások, továbbá a halálozási negyedek és végkielégitések körül felmerült nagyobb szükséglet folytán.

A felmentés megadandó.

Ezen elősorolt s felmentést igénylő túlkiadások a rendes szükségletben összesen . . . 159.872 frt 21 krt
tesznek ki.

Megjegyzendő azonban még, hogy a 6. czím (»A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«) *C)* alczímének (»Hajóépitések, gépek és kazánok«) 1. tételénél »A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló »Kaiserin Elisabeth« 4.200 tonnás czirkáló koshajó; a 2,204.000 frtra emelt összes szükséglet ötödik részlete« szintén felmerült egy 153.839 frt 10 krnyi túlkiadás, mely iránt azonban a felmentés megadását azért nem hozzuk javaslatba, mert ezen túlkiadás az utólagos jóváhagyás reményében az 1893. évi rendes szükséglet 6. czíme *C)* alczímének 1. tétele alatt ugyanazon czélra előirányozott hatodik s utolsó részlet terhére átvitetett.

Eddigelé a zárszámadásban ugyanis az olyan hiteleknél, melyek évi részletként vagy pedig már megszavazott beszerzések (felszerelések) s épitkezések folytatásaként engedélyeztettek, a kezelési összeredmény az illető hitellel (részlettel) egyenlő magas összegben lőn kimutatva úgy, hogy kezelési különbözet magában a zárszámadásban nem jelenkezett, de az ilyen tételeknél az illető kezelési évben tényleg előfordult kezelési összeredmény a közös legfőbb számszék felvilágositó előterjesztésében hozatott tudomásra, melyből egyuttal látható volt, hogy mily összegek vitettek át a következő kezelési évre engedélyezett hasonló hitelek (részletek) terhére vagy javára.

A magyar országos bizottság kebelében a mult évben hozott határozatra való tekintettel ezen eljárás az ezuttal tárgyalt 1892. évi zár-

számadásban annyiban módosult, a mennyiben az ilyen tételeknél is magában a zárszámadásban mutattatott ki a tényleges felhasználás s ehhez képest az engedélyezéssel szemben mutatkozó kezelési különbözet is, de az utóbbi úgy, hogy túlkiadás esetén felmentésre ne szoruljon, csekélyebb felhasználás esetén pedig el ne enyészszen. A kezelési különbözet pedig mindkét esetben a következő évi hasonló hitel (részlet) terhére, illetőleg javára átvitetett, mi által egyrészt az ilyen hitelek (részletek) időelőtti elszámolása s másrészt, csekélyebb felhasználások esetén, elkerültetett az, hogy a beszerzések (felszerelések) s építkezések folytatása az által, hogy a fel nem használt hitelmaradvány meghosszabbitását később külön kellene kikérni, késedelmet ne szenvedjen.

Az alább felsorolandó czímek s illetve alczímek és tételek alatt összesen . . . . . . 64.486 frt 82 krnyi csekélyebb felhasználások fordultak elő.

Ezen *megtakaritások* a következőképen világosittatnak fel:

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme.«

c) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok.«

2. tétel. Az »Elisabeth« hajó pótlására szolgáló »Pelikan« torpedó-tárhajó; a 940.000 frtnyi összes szükséglet negyedik s utolsó részlete . . 1.263 » 72 »

E megtakaritás a 940.000 frtnyi összes szükséglettel négy évi részletben előirányozott építkezés leszámolási eredménye.

4. tétel. »Najade« viztartó hajó lepárló készülékkel; a 200.000 frtnyi összes szükséglet harmadik s utolsó részlete« . . . . 6.974 » 26 »

mert a hajótest épitése iránt kedvezőbb ajánlat éretett el.

4. tétel. »Egy uj 6.400 lóerejű gép beszerzése a »Tegetthoff« hajó számára s a megfelelő átalakitási munkálatok a hajótesten; a 820.000 forintnyi összes szükséglet második s utolsó részlete« . . . . 51.586 » 33 »

Ezen fel nem használt hitelmaradvány nem képez valóságos megtakaritást, mert ezen összeg az 1893. évi junius 22-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (a III. határozattal) megadott engedély alapján az 1893. évi kezelési időszak végéig felhasználható s elszámolható, miért is az 1893. év javára átvitetett.

5. tétel. »Átalakitási munkálatok az »Erzherzog Albrecht« kazamat-hajón« . . . . 269 frt 88 kr.

6. tétel. »Pótkazánok« . . . . 248 » 52 »

8. tétel. Egy 16 lóerejü gőzgép beszerzésére a gőzpöröly-műhely fuvógépezetének üzeméhez« . . . . 3 » 49 »

Az utóbbi háromrendbeli megtakaritás esetleg állott elő.

6. czím. *D)* alczím. »A felszerelt hajók karbantartási átalányai« . . . . 1 524 » 44 »
E megtakaritás főleg annak tulajdonitandó, hogy a nyári gyakorlatra rendelt hajócsapat legtöbb hajója villamos világitásra volt berendezve, minek következtében világitási átalány fejében kevesebb igényeltetett.

6. czím. *E)* alczím. »Különféle kiadások« 87 » 98½ »
mert a tengerészeti műszaki kisérletek kisebb költséggel jártak.

7. czím. »Fegyverezés«:

A), *B)*, *C)*, *D)* alczím. »Ágyuk stb. . . . 276 » 04½ »

A kedvező eredmény — az *A)* és *B)* alczímnél a gyorsan tüzelő ágyuk beszerzése s illetőleg a 8 mm.-es kézifegyverek irányzékának átváltoztatása fejében felmerült 4.324 frt 97 krnyi többkiadás tekintetbe vételével — onnan származott, hogy a *C)* és *D)* alczímnél 4.601 forint 01½ krnyi megtakaritás éretett el, miután a lőszer beszerzési ára s a tüzérségi anyag szállitási költsége kisebb volt s miután kevesebb tüzérségi műszer szükségeltetett.

F) alczím. »Torpedók« . . . . 2.252 » 15 »
főleg azért, mert a torpedó- és robbantó-technikai szakban kevesebb kisérlet tétetett.

Ezek tudomásul veendők.

A rendes szükségletre nézve végre megjegyzendő, hogy a közös legfőbb számszék előterjesztésében (a zárszámadás 20. és 21. lapján) azon több évi részletekben engedélyezett hiteleket illetőleg, a melyek utolsó részlete 1892-ben használtatott fel s melyek az 1892. évi rendes szükséglet 6. czíme *C)* alczímének 2. és 3. tétele alatt számoltattak el, a végleges kezelési eredményt, az egyes évek folyamán rendelkezésre állott és az elszámolt összegek szembeállitása által kimutatta. A jelzett czím s alczím 4. tétele alatt hasonlag egy több évi részletben engedélyezett hitel utolsó részlete számoltatott el, melyre nézve azonban az idézett előterjesztésben ily összehasonlitó kimutatás nem foglaltatik, miután — miként fentebb már megjegyeztetett — ezen hitel felhasználási s elszámolási időtartama az 1893. évi kezelési időszak végéig meghosszabbittatott, miért is az csak az 1893. évi zárszámadásban kerül végleges elszámolás alá.

A hadi tengerészet *saját bevételeinél* mutatkozó	20.672 frt 28 krnyi
kedvező eredmény a díjak, gyógyköltségek megtéritése, ivóviz, anyagok értékesitése, házbérek s az egyéb bevételek és téritmények közül elért nagyobb bevételeknek tulajdonitandó.	
A saját bevételek ezen kedvező eredményét s a megtakaritások fentemlitett összegét .	64.486 frt 82 krt,
összesen tehát	85.159 frt 10 krt
levonván, a rendes szükségletben előfordult túlkiadások fentebb jelzett összegéből	**159.872** frt **21** krból
előáll a rendes szükséglet	**74.713** frt **11** krnyi
számadásszerű *kedvezőtlen* végeredménye.	
De tekintettel arra, hogy az összesen 64.486 forint 82 krral számitásba vett megtakaritások között a 6. czím *C)* alczímének 4. tétele alatt kimutatott	51.586 frt 33 krnyi
hitelmaradvány is szerepel, mely azonban az engedélyezett felhasználási s elszámolási határidő meghosszabbitás folytán 1893-ra átvitetett s mely azért	

a fentebbi kedvezőtlen eredményhez még hozzá-számitandó, a haditengerészet rendes szükségletének **tulajdonképeni** végeredménye	**126.299** frt **44** krral

kedvezőtlen.

1892. évi rendkivüli szükséglet.

A II. fejezet *B)* »Hadi tengerészet« 1892. évi rendkivüli szükségletében a következő felmentést igénylő tulkiadásokkal találkozunk:

Az 5. czím »Intézetek«:

B) alczíménél »Tengerészeti akadémia« . .	18 frt 98 kr.

E jelentéktelen túlkiadás a beszerzett minták és tanszerek költségeinek leszámolása alkalmával mutatkozott.

A felmentés megadandó.

A 6. czím »A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«:

C) alczímének »Hajóépitések, gépek és kazánok« következő tételeinél, u. m.:

a 2. tételnél »A »Salamander« tűzaknákat lerakó 200 tonnás hajó épitéseért; a 122.000 forintra emelt összes szükséglet harmadik s utolsó részlete«	329 » 16 »

mert a hajó felszerelése nagyobb költséggel járt.

A felmentés megadandó.

A 3. tételnél »I. számú dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükséglet harmadik s utolsó részlete«	653 » 30 »

főleg a külföldről beszerzett gépezeti póttárgyak után felmerült s számitásba nem vett határvám költségek folytán.

A felmentés megadandó.

A 7. czím »Fegyverezés«:

F) alczíménél »Torpedók«	76 » $66^1/_2$ »

E jelentéktelen túlkiadást a »Satellit« hajó torpedóberendezésének valamivel nagyobb költsége idézte elő.

A felmentés megadandó.

A 8. czím »Szárazföldi és vizi épitkezések«:

A) alczímének »Különféle épitkezések« következő tételeinél, u. m.:

a 2. tételnél »Uj épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180,000 frtnyi összes szükséglet negyedik részlete« . . . . 3.779 frt 97½ kr.

Az ezen épitkezésre előirányzott 180.000 frtnyi összes szükségletből — miként a közös legfőbb számszék előterjesztésében (a zárszámadás 23 lapján) foglalt összehasonlitó kimutatásból is kivehető — 1889-től 1892-ig csak 160.000 frt vétetett igénybe, mig a többi 20 000 frt azon reményben, hogy a jelzett kisebb összeg elegendő lesz, ki nem kéretett. Mindazonáltal váratlanul nagyobb kiadások fordultak elő, főleg kőfaragó munkákért, melyek a kimutatott nagyobb felhasználást előidézték.

A felmentés megadandó.

A 6. tételnél »Munkáslakások épitése« . . 3.921 frt 22½ kr.
egyrészt, mert a napi munkaidőt rövidebbre kellett szabni mi által az épitkezés költségei növekedtek, másrészt pedig, mert az alapépités s az épitkezési anyag szállitása nagyobb költséggel járt.

A felmentés megadandó.

A 8. tételnél »Egy mosó- és csinozóház épitése a tengerészeti ruházási hivatal részére« 30 frt 16 kr.
E jelentéktelen különbzet a leszámolásból származott.

A felmentés megadandó.

A 11. tételnél »Egy második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház északi melléképületére« . . . . 221 frt 49 kr.
mert a háztető újolag felhasználni szándékolt gerendáinak egy részét újakkal kellett pótolni, miután a lebontás alkalmával kitünt, hogy már korhadtak.

A felmentés megadandó.

A 13. tételnél »A tengerszertár gémdarujának erősbitése s átalakitása . . . . 1.208 frt 72½ kr.
mert a gémdaru súlyos tartó-hengervasának

(»Kopfbolzen«) felcserélése alkalmával szükséges volt a 40 méter magas oszlopokat szorosan egymáshoz illeszteni s az ezen munkát végzők biztonságáról előre nem látott s szokatlan mértékű megerősitések alkalmazása s nagyon erős állványok felállitása által kellőképen gondoskodni.

A felmentés megadandó.

Megjegyzendő különben, hogy a fentebb felsorolt s felmentést igénylő túlkiadásokon kivül még egyéb tételeknél is fordultak elő túlkiadások, melyek azonban olyan hitelek kezeléséből származtak, a melyek különös beszerzésekre (felszerelésekre) s épitkezésekre évi részletként, vagy pedig már engedélyezett beszerzések folytatásaként szavaztattak volt meg s a melyekre a következő évben még további hitelek engedélyeztettek. Ezen túlkiadásokat illetőleg az országos bizottságok felmentését nem igényeljük, miután azok — hogy az egyes részletek időelőtti elszámolása elkerültessék — a következő évre hasonló czélra engedélyezett folytatólagos hitelek terhére 1893-ra átvitettek.

E túlkiadások, melyek a zárszámadás 30. és 31. lapján is fel vannak sorolva, a következők:

A 6. czím »A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«:

C) alczímének »Hajóépitések, gépek és kazánok«:

1. tételénél »5.200 tonnás »*C*« czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükséglet harmadik részlete« . . . . 75.580 frt 65 kr.

E túlkiadás az 1893. évi rendkivüli szükséglet 6. *C)* 1. tétele alatt engedélyezett 4. részlet terhére vitetett át s csak onnan származott, hogy e hajó épitése gyorsabban haladt előre.

Ugyanezen czím s alczím 4. tételénél »II. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . . . 11.388 frt 33½ kr.

E túlkiadás az 1893. évi 6. czím *C)* 2.

tétel alatt engedélyezett 3. részlet térhére vitetett át s a monitor épitésének siettetése folytán állott elő.

Az ugyane czím és alczím 5. tételénél »Torpedójármű« »Satellit« körülbelül 500 tonna belterjedelemmel; a 400.000 frtnyi összes szükséglet második részlete« kimutatott . . . . . 13.175 frt 31 kr.
túlkiadás hasonlag e torpedójármű épitésének gyorsabb előhaladása folytán keletkezett s az 1893. évi 6. czím *C)* 3. tétel alatt engedélyezett 3. részlet terhére átvitetett.

A 8. czím »Szárazföldi s vizi épitkezések« *A)* alczíme alatt »Különféle épitkezések«, a következő tételeknél fordulnak elő ilyen, felmentést nem igénylő túlkiadások u. m.:

a 4. tételnél »Négy kis ház épitése initiáltöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal s utakkal együtt a lőgyapot mühely mellett Fiselliában; a 7.000 frtnyi összes szükséglet második részlete« . . . . 295 » 95 »
E nagyobb felhasználás esetlegesen állott elő s az 1893. évi 8. czím *A)* 1. tétele alatt engedélyezett 3. részlet terhére átvitetett;

az 5. tételnél »Kőszéntárak épitésének folytatása a teodói öbölben, továbbá anyagszertárak s tartozékainak épitése, valamint kikötőhelyek készitése kotrás utján« . . . . 2.766 » 86 »
Ezen az 1893. évi 8. czím *A)* tétele alatt engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvitt túlkiadást a szükségessé vált kiterjedtebb kotrások idézték elő.

s a 7. tételnél »Egy legénységi barakk épitése 80 ember számára« . . . . 9.145 » 53 »

Az ezen tétel alatt 1892-re engedélyezett hitel az 1893. évre szóló országos bizottsági határozatokban (III. határozat, III. czikk, *B), b)* megadott engedély alapján az 1893. évi rendkivüli szükséglet 8. czíme *A)* alczímének 4. *a)* alatt megszavazott egyemeletes barakk épitésének költségeire használtatott fel, még pedig mint első részlet. Az

1893. évi jelzett tétel terhére átvitt túlkiadást a barakkok épitésének előhaladása okozta.

Ezek tudomásul veendők.

A rendkivüli szükségletre nézve még megjegyzendő, hogy a közös legfőbb számszék előterjesztésében (a zárszámadás 22. és 23. lapján) azon több évi részletekben engedélyezett hiteleket illetőleg (6. czím. C) alczím, 2. és 3. tétel, továbbá 8. czím, A) alczím 1., 2. és 3. tétel), a melyeknek utolsó részlete 1892-ben használtatott fel s számoltatott el, a végleges kezelési eredményt az egyes évek folyamán rendelkezésre állott s a kiadott összegek felsorolása mellett kimutatta.

A felmentést igénylő túlkiadások ezen rendkivüli szükségletben összesen	10.239	frt 68	krt
tesznek ki, mig a megtakaritások összege . . .	7.533	» 05	kr.

E megtakaritások közül megemlitésre méltó csak a 7. czím »Fegyverezés« A—D) alczímei »Ágyúk stb.« alatt kimutatott 7.138 frt 76½ krajczárnyi csekélyebb felhasználás, mely főleg onnét származott, hogy a 7 cm-es gyorsan tüzelő ágyúk olcsóbban szereztettek be, továbbá hogy a lőporkérdésnek az 1892. évi tengerészeti költségvetés 209. lapján a c) alczímnél előadott állásánál fogva czélszerűnek mutatkozott a nagy kaliberű ágyúkhoz való lőpor beszerzését lehetőleg korlátozni s végül, hogy a tűzérségi anyag jelentékeny része a belföldön szereztetvén be, az előirányzott szállitási kiadások nem vétettek egészen igénybe.

1891. évi rendkivüli szükséglet.

Ezen rendkivüli szükséglet háromrendbeli hiteléből származott hitelmaradványok az 1893. évre szóló országos bizottsági határozatokkal (V. határozat) megadott engedély alapján a jelen zárszámadásban számoltatnak el.

E hitelek a következők;

A 6. czím »A hajóhad anyagszereinek karbantartására, pótlása és üzeme«

c) alczímének: »Hajóépitések, gépek és kazánok«:

4. tétele »I. számú Dunamonitor«; második részlet«.

E 45.257 frt 36 krnyi hitelmaradvány teljesen felhasználtatott, s az annak felhasználása után felmerült további költségek az 1892. évi rendkivüli szükséglet 6. czímének *c)* 3. tétele alatt engedélyezett 3. s utolsó részlet terhére számoltattak el.

A 7. czím »Fegyverkezés«:

A), *B)*, *C)* s *D)* alczíme »Ágyúk stb.« alatt »7 cm-es gyorsan tüzelő ágyúk beszerzésére a torpedó-járművek s az ujonnan épitendő (I. számú) Dunamonitor felfegyverzésére« fenmaradt 4.830 frt 66 krnyi hitelmaradványból 2.608 frt megtakarittatott, mert az ágyúk olcsóbban szereztettek be, s a hozzájuk való védőernyők előállitása is kisebb költséggel járt.

A 9. czím »Különös tengerészeti kiadások«

2. tételénél »Az adriai tengeren való hajózást tárgyaló kézikönyv kiadására fenmaradt 1.337 frt 25 krnyi hitelmaradvány kezeléséből . . . . 229 frt 64 krnyi túlkiadás származott, mert, a mint már az 1891. évi tengerészeti kötlségvetés 219. lapján megjegyeztetett, elkerülhetetlen volt, hogy e kézikönyvbe a part felismerésének elősegitésére néhány fontos tengerparti részlet s tárgy ábrája fel ne vétessék, mi által azonban a mű terjedelme növekedett s az előirányzott 1.600 frttal szemben a jelzett túlkiadás állott elő.

Az ezen czélra engedélyezett hiteleket s a felhasznált összegeket a közös legfőbb számszék előterjesztésében (a zárszámadás 24. lapján) kimutatta.

E túlkiadásra nézve a felmentés megadását inditványozzuk.

Ezek után az albizottság a következő határozati javaslat elfogadását inditványozza:

I.

Az osztrák-magyar monarchia közös ügyeire vonatkozó 1892. évi költségvetést meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik és pedig:

A II. fejezet »Hadügyministerium« B) »Hadi tengerészet«

Rendes szükségleténél:

1. czím	»Fizetések«	6.048	frt	$36^1/_2$ kr.
2. »	»Zsoldosok és ruházati tömegátalányok«	25.969	»	16 ›
3. »	»Szolgálat a szárazföldön«	40.421	»	$14^1/_2$ »
4. »	»Szolgálat a tengeren«	19.438	»	11 »
5. »	»Intézetek«:			
	A) alczím »Vizrajzi hivatal«	133	»	94 »
	B) » »Tengerészeti akadémia« .	1.920	»	24 »
	C) » »Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola«	37	»	08 »
	D) » »Tengerészeti kórházak« .	931	»	$85^1/_2$ »
6. czím.	»A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:			
	A) alczím ›Anyagszerek beszerzése« *B)* » »Munkabér és biztonsági szolgálat	5.377	»	$36^1/_2$ »
	C) » »Hajóépitések, gépek és kazánok«:			
	7. tétel »Két gőzkazán és egy, a pólai cs. és kir. tengerészeti kórházban a kádfürdők vizének melegitésére szolgáló kazán beszerzése«	1.759	»	27 »
7. czím.	›Fegyverezés«:			
	E) alczím. »Tengeri tűzaknák«	2.944	»	$84^1/_2$ »
8. »	»Szárazföldi és vizi épitkezések« . . .	1.220	»	$07^1/_2$ »
9. »	»Különös tengerészeti kiadások« . . .	15.996	»	17 »
10. »	»Ellátási költségek«	37.674	»	59 »

1892. évi rendkivüli szükségleténél:

5. czím.	»Intézetek«:			
	B) alczím. »Tengerészeti akadémia« . .	18	»	98 »
6. »	»A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«:			

C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:					
2. tétel »A »Salamander« tűzaknákat lerakó 200 tonnás hajó épitésére; a 122.000 frtra emelt összes szükséglet harmadik s utolsó részlete« . .	329	frt	16	kr.
3. tétel »I. sz. dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükséglet harmadik s utolsó részlete« . . .	653	»	30	»
7. czím. »Fegyverezés«:				
F) alczím. »Torpedók«	76	»	66½	»
8. » »Szárazföldi s vizi épitkezések«:				
A) alczím. »Különféle épitkezések«:				
2. tétel »Uj épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükséglet 4. részlete«	3.779	»	97½	»
6. tétel »Munkáslakások épitése«	3.921	»	22½	»
8. tétel Egy mosó- és csinozóház (apretura) épitése a tengerészeti ruházási hivatal részére«	30	»	16	»
11. tétel »Egy második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház éjszaki melléképületére« .	221	»	49	»
13. tétel »A tengerszertár gémdarujának erősbitése s átalakitása«	1.208	»	72½	»

1891. évi rendkivüli szükségleténél:

9. czím. »Különös tengerészeti kiadások«:				
2. tétel »Az adriai tengeren való hajózást tárgyaló kézikönyv kiadása«	229	»	64	»

II.

Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek költségvetésével szemben 1892-ben felmerült következő túlkiadásoknak — az időelőtti elszámolás elkerülése végett — az 1893. év számadásába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik és pedig:

a rendes szükségletben:

6. czím. »A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«: *C)* alczím »Hajóépitések, gépek és kazánok«: 1. tétel »A »Kaiser« - hajó pótlására szolgáló »Kaiserin Elisabeth« 4.200 tonnás czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra felemelt összes szükséglet ötödik részlete«	153.839 frt	10	kr.

a rendkivüli szükségletben:

6. czím. »A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme«: *C)* alczím »Hajóépitések, gépek és kazánok«: 1. tétel. »5.200 tonnás »*C*« czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükséglet harmadik részlete« . . .	75.580 »	65	»
4. tétel. »II. számú Dunamonitor; a 300.000 forintnyi összes szükséglet második részlete« .	11.388 »	$33^1/_2$	»
5. tétel. »Torpedó-jármű (»Satellit«) körülbelül 500 tonna belterjedelemmel; a 400.000 frtnyi összes szükséglet második részlete«	13.175 »	31	»

8. czím. »Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. »Különféle épitkezések«:

4. tétel. »Négy kis ház épitése initiáltöltények számára, védsánczokkal, kerítésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapot-műhely mellett Fisellában; a 7.000 frtnyi összes szükséglet második részlete«	295 frt 95 kr.
5. tétel. »Kőszéntárak épitésének folytatása a teodói öbölben, továbbá anyagszertárak s tartozékainak épitése, valamint kikötőhelyek készitése kotrás útján«	2.766 » 86 »
7. tétel. »Egy legénységi barakk épitése 80 ember számára« s illetőleg (az 1893-ra szóló országos bizottsági határozatok III. határozatának III. *B) b)* czikke folytán) »egy egyemeletes barakk épitésére mint első részlet«	9.145 » 53 »

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Gróf Keglevich István *s. k.,*
a zárszámadási albizottság elnöke.

Gróf Teleki Sándor *s. k.,*
a zárszámadási albizottság előadója

Jelentés

a közös pénzügyministerium 1892. évi zárszámadásáról.

A közös pénzügyministerium *rendes szükséglete* az 1892-re szóló országos bizottsági határozatokkal . . . . állapittatott meg.	2,022.884 frt	—	krban
Tényleg felhasználtatott	2,019.539 frt	$94^{1}/_{2}$	kr.,
ennélfogva *kevesebb* használtatott fel	3.344 frt	$05^{1}/_{2}$	krral
Fedezetül előirányoztatott	6.434 frt	—	kr.
tényleg befolyt	7.393 frt	$60^{1}/_{2}$	kr.
tehát a fedezet végeredménye *kedvező*	959 frt	$60^{1}/_{2}$	krral
A csekélyebb felhasználást hozzászámitva a fedezet kedvező eredményéhez, a pénzügyministerium rendes szükségletének kezelési eredménye *kedvező*	4.303 frt	66	krral
Rendkivüli szükségletül engedélyeztetett a pénzügyministerium részére 1892-re	6.138 frt	—	kr.
felhasználtatott	5.000 frt	—	kr.
tehát *kevesebb* használtatott fel	1.138 frttal.		
A pénzügyministerium rendes szükségletének	4.303 frt	66	krnyi
s rendkivüli szükségletének	1.138 »	—	»
kedvező eredményét összevonva, e ministerium *1892. évi összes kezelési eredménye* . . . . . . *kedvezőnek* mutatkozik.	5.441 frt	66	krral
Ha azonban figyelembe vétetik, hogy a rendkivüli szükségletben csekélyebb felhasználásként kimutatott, s igy az összeredményre kedvezően ható	1.138 »	—	»

tulajdonképen megtakaritást nem képez, miután e hitelmaradvány az 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatok VI. hatá-

rozatával megadott engedély alapján az 1893. év javára átvitetett s az ezen évi kezelési időszakon belől még felhasználható s elszámolható, ugy a pénzügyministerium 1892. évi *kezelési összeredménye* **tulajdonképen** csak . . . . 4.303 frt 66 krral mutatkozik *kedvezőnek.*

Rendes szükséglet.

Felmentést igénylő túlkiadás csak a következő két czímnél fordul elő, u. m.:

az 1. czímnél: »Központi vezetés« . . . 1 085 frt 98½ krral, mert az időközi jövedelem fejében 1.854 frttal előirányzott levonás csak csekély részében volt behozható;

s a 4. czímnél »A külügyministerium nyugdíjai s ellátási élvezményei« . . . . 3.838 » 44½ »
mert az 1891. évért utólagosan még . . . . 3.998 » 84 krt
kellett kifizetni.

Ezen utólagos kifizetés leszámitásával a

4. czím	373.838 frt 44½	krnyi
összeredménye csak	369.839 frt 60½	krt
tehát az 1892-re engedélyezett	370.000 » —	krnál
	160 frt 39½	krral

kevesebbet tenne.

Az utólagosan kifizetett 3.998 frt 84 krból a közös legfőbb számszék előterjesztése szerint (a zárszámadás 24. lapján) a központi vezetéshez tartozott egyéneknek 19 frt 44 kr., a diplomatiai karhoz tartozottaknak 749 frt 30 kr., s a consulságokhoz tartozottaknak 3.230 frt 10 kr. fizettetett ki. Ily utólagos kifizetések különben minden évben ismétlődnek, miután a nyugdíjban s ellátási élvezményben részesülő egyéneknek jogában áll illetményeiket azok esedékessége után még egy teljes évig bármikor felvenni.

E két túlkiadásra nézve a felmentés megadását ajánljuk.

Az 5. czímnél »A katonai özvegyek és árvák ellátási élvezményei, továbbá az 1860. no-

vember 1-je előtt nyugalmazott katonai számosztályi s udvari hadszámvevőségi hivatalnokok és szolgák, valamint azok özvegyei és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei s végül tengerészeti ellátási élvezmények« . . . . 364.704 frt $11^{1}/_{2}$ krnyi túlkiadás fordult elő. Hogy ezen czímnél mindamellett kezelési különbözet kimutatva nincsen, az — hivatkozással az 1887. és 1888. évi albizottsági jelentésekben mondottakra — abban leli magyarázatát, hogy ezen költségek fedezésére az 1887. évi XX. t.-cz. 36. §-a értelmében a közös pénzügyministerium költségvetésében az 1885. évre engedélyezett 1,320.000 frtnyi összeg azon időpontig, mig a hadmentességi díjalap évi kamatja 6 millió osztr. ért. forintra emelkedik, évről-évre változatlanul felvétetik; mig a fenti összegen túl felmerülő szükséglet a hadmentességi alap kamatjaiból nyer fedezetet.

Megemlitendők még a közös pénzügyministerium rendes szükségletének néhány czíménél előfordult megtakaritások és pedig:

a 2. czímnél »Központi pénztár« . . .	67	frt	07	kr.
a 3. » »Számosztály«	284	»	38	»
a 6. » »A fennállott katonai központi s tengerészeti számvevőség hivatalnokai s szolgáinak, valamint azok özvegyei s árváinak nyug- és ellátási élvezményei«	2.381	»	22	»
a 7. czímnél »A pénzügyministerium nyugdíjai s ellátási élvezményei«	4.271	»	$86^{1}/_{2}$	»
s a 8. czímnél »A közös legfőbb számszék nyugdíjai s ellátási élvezményei«	1.263	»	95	»
A *fedezet* 6. czíménél	1	»	22	krnyi
kisebb, valamennyi többi czíménél s a »Különféle bevételeknél« együttvéve pedig	960	»	$82^{1}/_{2}$	»
nagyobb bevétel fordult elő, úgy, hogy a fedezet eredménye egészben	959	frt	$60^{1}/_{2}$	krral

kedvező.

E megtakaritások s nagyobb bevételek tudomásul veendők.

1892. évi rendkivüli szükséglet.

Az 1. czím »Központi vezetés«

1. tétele »Épületfentartási költségek« alatt 1892-re engedélyezett 6.138 forintnyi rendkivüli szükséglet felhasználási s elszámolási határideje az 1892. évi október 29-én szentesitett országos bizottsági határozatokkal (VI. határozat) az 1893. évi kezelési időszak végéig kiterjesztetvén, az ezúttal tárgyalt 1892. évi zárszámadásban e hitelnél kimutatott 1.138 frtnyi csekélyebb felhasználás — miként már fentebb mondva volt — valóságos megtakaritásnak nem tekinthető, mert az mint hitelmaradvány az 1893. évi számadás javára átvitetett, a melyben annak idején elszámoltatni fog.

Az előadottak alapján van szerencsénk az országos bizottság elé terjesztendő következő határozati javaslatot inditványozni:

Az osztrák-magyar-monarchia közös ügyeire vonatkozó 1892. évi költségvetést meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A III. fejezet »Közös pénzügyministerium:«

Rendes szükségleténél:

1. czím »Központi vezetés«	1.085 frt	$98^{1}/_{2}$ kr.
4. » »A külügyministerium nyugdíjai s ellátási élvezményei«	3.838 »	$44^{1}/_{2}$ »

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Gr. Keglevich István s. k.,
a zárszámadási albizottság elnöke.

Szerb György s. k.,
a zárszámadási albizottság előadója.

Jelentés

a IV. fejezet „Számellenőrzés“ 1892. évi zárszámadásáról.

A közös legfőbb számszék 1892. évi *rendes szükségletére* engedélyeztetett	128.260 frt — kr.
tényleg felhasználtatott	128.144 » 21 »
tehát *kevesebb* használtatott fel	115 frt 79 krral.
A *fedezetre* előirányoztatott	350 frt — kr.
tényleg befolyt	1.341 » 76 »
tehát *több* folyt be	991 frt 76 krral.
A szükséglet s fedezet eredményeit összevonva, a *végeredmény kedvező*	1.107 frt 55 krral.

A szükséglet kedvező eredménye abban leli magyarázatát, hogy az épületfentartás s a házi szükségletek körül felmerült szükséglet kisebb volt; mig a fedezet kedvező eredménye a díjfizetés kötelezettségével járó illetmények szaporodása folytán éretett el.

A IV. fejezet »Számellenőrzés« 1892. évi zárszámadása, minthogy az felmentést igénylő túlkiadást nem mutat fel, pusztán tudomásul veendő.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 15-én.

Gr. Keglevich István s. k.,
a zárszámadási albizottság elnöke.

Szerb György s. k.,
a zárszámadási albizottság előadója.

I. sz. melléklet
a hadsereg rendes szükségletének 19. czíméhez.

A közös hadsereg szükségletének terhére nyug- vagy ellátási illetményt élvezett egyének 1892. évi állomány mozgalmának

kimutatása.

Csoport
A.
Nyugalmazott katonai egyének:
Tábornoki kar . . . .
Törzstisztek . . . .
Főtisztek . . . .
Katonai lelkészek . . . .
Hadbirák . . . .
Katonai orvosok . . . .
Csapat-számvivők . . . .
Katonai hivatalnokok . . . .
A hadi szervezeten kivül álló egyének . . . .
Díjosztályban nem álló nyugdíjasok . . . .
Polgári államszolgálatban álló katonai nyugdíjasok és nyugdíj-kiegészitést és a sebesültek pótlékát élvező egyének . . . .
Tiszti jellegüket letett nyugdíjasok . . . .
Az 1868. évi április 25-iki legfelsőbb elhatározás folytán nyugdíjazott egyének . .
B.
A honvédség állományához tartozó katonai egyének:
Tábornoki kar . . . .
Törzstisztek . . . .
Főtisztek . . . .
Katonai lelkészek . . . .
Hadbirák . . . .
Katonai orvosok . . . .
Csapat-számvivők . . . .
Katonai hivatalnokok . . . .
Tiszti jellegüket letett nyugdíjasok . . . .
Az 1868. évi április 25-iki legfelsőbb elhatározás folytán nyugdíjazott egyének . .
A hadi szervezeten kivül álló egyének . . . .
Díjosztályban nem álló nyugdíjasok . . . .
Átvitel . . . .

Az 1875: LI. törvényczikk értelmében					A régi illetményszabályok értelmében				
az előirányzatba felvett 1890. évi november hó 1-én volt létszám szerint	az 1892-ik évi január hó 1-én volt tényleges létszám szerint	az 1892-ik évi deczemb. hó 1-én volt tényleges létszám szerint	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal: több	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal: kevesebb	az előirányzatba felvett 1890. évi november hó 1-én volt létszám szerint	az 1892-ik évi január hó 1-én volt tényleges létszám szerint	az 1892-ik évi deczemb. hó 1-én volt tényleges létszám szerint	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal: több	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal: kevesebb
e	g	y	é	n					
335	352	358	23	.	73	64	59	.	14
1831	1940	1987	156	.	449	396	350	.	99
2434	2430	2438	4	.	1448	1334	1234	.	214
25	26	28	3	.	23	22	22	.	1
70	72	71	1	.	27	26	26	.	1
366	378	371	5	.	216	197	185	.	31
158	154	154	.	4	3	1	1	.	2
533	554	573	40	.	174	165	141	.	33
21	21	21	.	.	39	37	29	.	10
321	309	301	.	20	339	306	284	.	55
.	.	.	.	.	9	9	8	.	1
88	94	99	11	.	158	147	138	.	20
.	.	.	.	.	89	81	72	.	17
18	20	21	3	.	2	3	4	2	.
123	133	139	16	.	118	111	107	.	11
189	194	187	.	2	161	144	142	.	19
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	6	7	1	.	11	11	11	.	.
1	1	1	.	.	8	7	7	.	1
4	4	4	.	.	.	.	.	.	.
10	12	14	4	.	3	3	3	.	.
5	5	5	.	.	14	13	11	.	3
.	.	.	.	.	1	1	1	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1	1	1	.	.	.	.	.	.	.
6439	6706	6780	267	26	3365	3078	2834	2	532

Csoport
Áthozat . . . . .
C.
Várakozási illetményt élvező katonai egyének:
Tábornoki kar . . . .
Törzstisztek . . . .
Főtisztek . . . .
Katonai lelkészek . . . .
Hadbirák . . . .
Katonai orvosok . . . .
Csapatszámvivők . . . .
Katonai hivatalnokok . . . .
Díjosztályban nem álló nyugdíjasok . . . .
D.
Kegyadományban részesült egyének . . . .
E.
Fentartási s ellátási díjban s alamizsnában részesült egyének . . . .
Összesen . . .
Ehhez
Legénységi rokkant nyugdíjasok (az 1892. évi márczius 31-iki és deczember 31-iki állomány) . . . .
Főösszeg . . .
Mérleg
Az állomány szaporodását annak fogyásával összehasonlitva, az 1892. év végével mutatkozik: állományszaporodás . . . .
állományfogyás . . . .
s a két csoport különbözeteinek szembesitésével az összes ellátási állományban állományfogyás . . . .
Rokkant nyugzsoldosok (az 1892. évi márczius 31-iki és deczember 31-iki állomány) .

Megjegyzés: A gróf Strozzi-féle alapitványból ellátott főtisztek, rokkant nyugdíjasok és rokkant nyugzsoldosok a fentebb kimutatott állományban nincsenek benfoglalva.

Az 1875 : LI. törvényczikk értelmében					A régi illetményszabályok értelmében				
az előirányzatba felvett 1890. évi november hó 1-én volt létszám szerint	az 1892-ik évi január hó 1-én volt tényleges létszám szerint	az 1892-ik évi deczemb. hó 1-én volt tényleges létszám szerint	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal több	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal kevesebb	az előirányzatba felvett 1890. évi november hó 1-én volt létszám szerint	az 1892-ik évi január hó 1-én volt tényleges létszám szerint	az 1892-ik évi deczemb. hó 1-én volt tényleges létszám szerint	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal több	1892-ik évi deczember 1-én, szemben az előirányzattal kevesebb
e g y é n									
6439	6706	6780	267	26	3365	3078	2837	2	532
19	24	26	7	.	.	.	.	.	.
62	51	53	.	9	.	.	.	.	.
171	181	190	19	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	1	2	2	.	.	.	.	.	.
12	15	12	.	.	.	.	.	.	.
4	4	7	3	.	.	.	.	.	.
14	14	13	.	1	.	.	.	.	.
1	1	.	.	1	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	178	180	185	7	.
.	.	.	.	.	86	80	82	.	4
6822	6997	7083	298	37	3629	3338	3102	9	536
2465	2601	2653	188	.	.	.	.	.	.
9287	9598	9736	486	37	3629	3338	3102	9	536
.	.	.	449	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	527
.	.	.	.	78	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	16562	15627	15134	.	1428

a) melléklet.

Az 1892. évi rendes szükséglet 10. czíménél »Élelmezési raktárak« előfordult túlkiadás

kimutatása.

	És pedig	Pénzösszeg frt	Pénzösszeg kr.
Túlkiadás	a) a hadseregi élelmezés terén tett kisérletek folytán	735	92
	b) biztositási hirdetések s bevásárlási értesitések hirlapi közzététele folytán	1.206	30
	c) raktári és sütőszerszámok beszerzése folytán	621	19
	Összesen . . .	2.563	41

b) melléklet.

Az 1892-ben felhasznált kenyérpótlékok

kimutatása.

A) A belföldön		Adag
a krakkói	területi hadkerületben	481.984
a bécsi		222.228
a gráczi		56.400
a budapesti		97.587 1/2
a pozsonyi		138.889
a kassai		108.201 1/2
a temesvári		121.460 1/2
a prágai		89.147
a josefstadti		106.114
a przemysli		666.077
a lembergi		622.152
a nagyszebeni		176.880 1/2
a zágrábi		111.973 1/2
az innsbrucki		46.704
a zárai		17.772 1/2
A belföldön felhasználtatott tehát összesen		3,063.571

1892-ben egy adag kenyér átlagos ára az 1892. évi 2. sz. hadseregi rendeleti lap szerint kitett . . . . 8·64 krt, tehát az 1892-ben engedélyezett kenyérpótlékok költségei . . . 264.692 frt 53 krt tettek ki.

B) A megszállott területen és pedig	Adag
A 15. hadtest ügyelőségének kimutatása szerint	136.251 1/2

1892-ben egy adag kenyér átlagos ára kitett 9·75 krt, tehát az 1892-ben engedélyezett kenyérpótlékok költségei 13.284 frt 52 krt tettek ki.

c) melléklet.

Az 1892-ben felhasznált lótáp- és szalmapótlékok

kimutatása.

Felhasználtatott		3360 grammos zab	5600 grammos széna	1700 grammos alomszalma	Beszerzési ár	
		adag			frt	kr.
a krakkói		—	—	195.029·5	8.606	82·3
a bécsi		4.804·9	—	356.731·1	19.180	81·5
a gráczi		43·2	—	32.714	1.126	79
a budapesti		537	—	84.582	2.737	05
a pozsonyi		964	—	205.403·5	6.142	93
a kassai		220·5	—	103.869·5	2.099	97
a temesvári	területi hadkerületben	176	—	40.094·5	793	81·5
a prágai		1.866·5	0·8	40.144	2.093	07·8
a josefstadti		56	—	1.530	69	67
a przemysli		12.964·7	—	431.308	21.266	63
a lembergi		4.045·5	8.492	513.504	17.007	21·5
a nagyszebeni		49·5	—	2.356·5	58	83
a zágrábi		—	—	6.852	182	26
az innsbrucki		369·2	—	63.052	2.946	91·5
a zárai		—	—	—	—	—
A felhasználás összege . . .		26.097	8.492·8	2,077.170·6	84.312	79·1

A megszállott területen 1892-ben felhasznált lótáp- és szalmapótlékok

kimutatása.

Felhasználtatott	3360 grammos zab	5600 grammos széna	1700 grammos alomszalma	Beszerzési ár	
	adag			frt	kr.
Boszniában, Herczegovinában s a Lim-területen	1.833	—	140.372	2.786	12·9

d) melléklet.

Az 1892. évi 22. és 23. czímnél a hadsereg kedvező egészségügyi viszonyai s illetőleg annak folytán előfordult túlkiadás kimutatása, hogy a betegek hátrahagyott illetékei fejében előirányzott megtakaritás nem volt egészen elérhető.

És pedig	A természetbeni			A XII. czímben			A XIII. czímben
	kenyér-	köz-étkezési	egyszerű laktanyai anyag-járandósági	a kenyérnél	egyszerű laktanyai anyag-járandóságnál	összesen a XII. czímben	a közétkezésnél
	illetmények száma, évi adagokban			o. é. forint			
A betegek hátrahagyott illetékei (a költségvetésben, a rendes szükséglet 262. és 263. lapján, *a*) levonási tétel alatt) 4·1%-al irányoztattak elő .	10.199	10.199	9.718	242.550	43.774	286.324	514.664
A tényleges megtakaritás azonban a szükségletnek csak 2·8%-át tette ki, 4·1% helyett tehát	6.965	6.965	6.637	165.644	29.894	195.538	351.478
Ennek folytán a XXII. és XXIII. czímnél 1892-ben a kedvező egészségügyi viszonyok következtében, az előirányzattal szemben több használtatott fel	3.234	3.234	3.081	76.906	13.880	90.786	163.186

e) melléklet.

A XXII. czímnél annak következtében előfordult túlkiadás kimutatása, hogy a kibérelt vagy az elszállásolási törvény alapján rendelkezésre bocsátott laktanyákban, nemkülömben az egyenként állandóan elszállásolt altisztek s legénység laktanyai anyagjárandósága s ágyszalmája körül előirányozott megtakaritás nem éretett el.

És pedig	XXII. czím				
	egyszerű laktanyai anyagjárandósági	ágyszalma	egyszerű laktanyai anyagjárandóságért	ágyszalmáért	összesen
	adagok		o. ért. forint		
A laktanyai anyagjárandóság s ágyszalma körül elérendő megtakaritás (a rendes szükségletben, a 262. és 263. lapon b) levonási tétel alatt) előirányoztatott	27.474	29 267	123 084	26.340	149.424
De tényleg megtakarittatott csupán	7.688	2.626	34.442	2.363	36.805
S így a XXII. czímnél az ennek folytán előállott nagyobb felhasználás kitett .	19.786	26.641	88.642	23.977	112.619

f) melléklet.

A XXII. czímnél annak következtében előfordult túlkiadás kimutatása, hogy a termények megváltása és pótlása fejében előirányozott megtakaritás 1892-ben nem volt elérhető.

És pedig		XII. czím				
		kenyér	saját tiszti lovak lótápadagjai	kincstári lovak lótápadagjai	egyszerű laktanyai anyag-járandóság	összesen
		o. é. forint				
A termények megváltása s pótlása által elérendő megtakaritás (a rendes szükségleti költségvetés 262. és 263. lapján, *c)* levonási tétel alatt, előirányoztatott		313.711	60.920	173.059	55.164	602.854
tényleg e megtakaritások azonban kitettek		257.830·24	38 595·33	—	69.043·97	365.469·54
tehát a tényleges megtakaritások . . . 1892-ben a XXII. czímben előirányozottaknál . . .	nagyobbak	—	—	—	13.897·97	13.897·97
	kisebbek	55.880·76	22.324 67	173.059	—	251.264·43
Az előirányzatot el nem ért kisebb megtakaritás folytán a XXII. czímnél előfordult nagyobb felhasználás		—	—	—	—	237.384·46

g) melléklet.

A XXII. és XXIII. czímnél, az előirányzottnál kisebb összegben elért időközi megtakarítások következtében előállott túlkiadás kimutatása.

És pedig	XXII. czím			XXIII. czím
	kenyér fejében	kincstári lovak lótápja fejében	összesen	legénységi közétek fejében
	o. ért. forint			
Időközi megtakarítások fejében (a rendes szükséglet költségvetésének 262. és 263. oldalán, *h*) levonási tétel alatt) előirányzatott	148.811	44.735	193.546	359.145
Tényleg azonban megtakaríttatott csak	116.247	44.735	160.982	280.553
Az ennek folytán a XXII. és XXIII. czímnél előfordult nagyobb felhasználás	32.564	. .	32.564	78.592

h) melléklet.

Az 1892. évi rendes szükséglet XXII. czíménél mutatkozó túlkiadások s megtakaritások

kimutatása

az átlagos beszerzési áraknak az 1892. évi előirányzati árakkal való összehasonlitásával kapcsolatosan.

Czikk	Engedélyeztetett az 1892-re szóló szentesitett országos bizottsági határozatokkal 1892-re az			Az alábbi részletes kimutatás szerint az előirányzott árakkal szemben		Az engedélyezett összegek százalékában felhasználtatott	
	1892. évi költségvetés szerint	1893. évi költségvetés szerint póthitelképen	összesen	megtakaritatott	több használtatott fel	több	kevesebb
	forint					százalékban	
Kenyér	5,741.651	1,413.913	7,155.564	.	416.447	5·82	.
Zab	6,185.692	194.648	6,380.340	.	162.022	2·54	.
Széna	2,687.597	55.144	2,632.453	25.766	.	.	0·98
Alomszalma és szecska	718.419	13.947	732.366	.	25.789	3·52	.
Lótáp fejében öszszesen	9,591.708	153.451	9,745.159	.	162.045	1·66	.
Ágyszalma	242.927	3.636	246.563	.	9.929	4·03	.
Laktanyai anyagjárandóság . . .	1,039.492	.	1,039.492	.	183.352	17·64	.
Összesen . .	16,615.778	1,571.000	18,186.778	.	771.773	4·24	.

És pedig		Területi					
		Krakkó	Bécs	Grácz	Buda-pest	Pozsony	Kassa
I. Kenyér.							
A h/1 al. melléklet szerint az 1892. évi átlagos beszerzési ár kitesz	krajczár	7.90	8·35	8·84	8·47	8·04	7·47
A h/2 al. melléklet szerint az 1892. évi előirányzati ár kitesz	krajczár	6 15	6·55	6·42	6·01	6·09	5·61
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	1·75	1·80	2·42	2·46	1·95	1·86
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	.	.	.	.	.
A h/1 alatti melléklet szerint az 1892-ben felhasznált adagok száma		8019043	12202565	5997601	6304841	5229600	4701201
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	140333	219646	145142	155099	101977	87442
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint	.	.	.	.	.	.
Egészben a **nagyobb felhasználás** kitesz	forint	.	.	.	.	.	.
Ebből levonva a póthitelt							
Marad **nagyobb felhasználás**							
II. Zab.							
A h/1 al. melléklet szerint az 1892. évi átlagos beszerzési ár kitesz	krajczár	24·18	24·98	25·50	22·94	23·60	22·68
A h/2 al. melléklet szerint az 1892. évi előirányzati ár kitesz	krajczár	23·52	25·16	24·83	22·47	24·60	21·66
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	0·66	.	0·67	0·47	.	1·02
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	0·18	.	.	1·00	.
A h/1 alatti melléklet szerint az 1892-ben felhasznált adagok száma		2374544	4045010	1455763	2419958	1967137	1416582
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	15672	.	9754	11374	.	14449
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint	.	7281	.	.	19671	.
Egészben a **nagyobb felhasználás** kitesz	forint	.	.	.	.	.	.
Ebből levonva a póthitelt							
Marad **nagyobb felhasználás**							
III. Széna.							
A h/1 al. melléklet szerint az 1892. évi átlagos beszerzési ár kitesz	krajczár	20·67	19·67	14·94	19·09	15·44	16·80
A h/2 al. melléklet szerint az 1892. évi előirányzati ár kitesz	krajczár	19·72	20·94	16·40	18·57	17·49	17·91
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	0·95	.	.	0·52	.	.
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	1·27	1·46	.	2 05	1·11
A h/1 alatti melléklet szerint az 1892-ben felhasznált adagok száma		1234033	3663415	789105	1263396	1032189	814291
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	11723	.	.	6570	.	.
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint		46525	11521	.	21160	9039
Egészben a **kisebb felhasználás** kitesz	forint	.	.	.	.	.	
Tekintetbe véve a remélt s a póthitelnél kimutatott megtakarítást							
Marad még **kisebb felhasználás**							

hadkerület									
Temes-vár	Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lem-berg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	Összesen
7·10	9·24	8·56	8·43	8·69	7·41	7·90	7·90	8·58	.
5·39	6·76	6·76	5·79	5·48	5·19	6·16	7·10	7·70	.
1·71	2·48	1·80	2·64	3·21	2·22	1·74	0·80	0·88	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4534159	5642176	5349320	7676383	7357464	4516580	4526725	4486363	1501908	88045929
77534	139926	96288	202657	236175	100268	78765	35891	13217	1830360
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	1830360
. . . . .									1413913
. . . . .									416447
-20·94	24·72	25·68	26·41	27·68	20·78	22·76	26·15	26·61	.
21·55	24·79	24·67	22·61	21·52	19·44	22·66	28·48	28·86	.
.	.	1·01	3·80	6·16	1·34	0·10	.	.	.
0·61	0·07	.	.	.	.	.	2·33	2·25	.
1416134	1281065	1509671	3194613	3377560	1331348	1293181	900075	4 .418	28025059
.	.	15248	121395	208058	17840	1293	.	.	415083
8638	897	.	.	.		.	20972	954	58413
.	.		.		.	.	.	.	356670
. . . . .									194648
. . . . .									162022
20·00	19·16	17·85	19·13	16·84	14·26	17·01	19·29	25·47	
17·22	22·15	23·40	17·58	15·39	13·05	18·35	22 63	27·08	.
2·78	.	.	1·55	1·45	1·21	.	.	.	.
.	2·99	5·55	.	.	.	1·34	3·34	1·61	.
761338	701203	802040	1672310	1718052	731175	689758	495484	33025	16400814
21165	.	.	25921	24912	8847	.	.	.	99138
.	20966	44513	.	.	.	9243	16549	532	180048
.	.	.	.	.	.	.	.	.	80910
. . . . .									55144
. . . . .									25766

És pedig		Területi					
		Krakkó	Bécs	Grácz	Budapest	Pozsony	Kassa
IV. Alomszalma.							
A h/1. al. melléklet szerint az 1892. évi átlagos beszerzési ár kitesz	krajczár	3·93	4·41	3·49	2·86	2·66	2·03
A h/2. al. melléklet szerint az 1892 évi előirányzati ár kitesz	krajczár	3·38	3·90	3·64	2·49	2·78	2·22
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	0·55	0·51	.	0·37	.	.
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	.	0.15	.	0·12	0.19
A h/1. al. melléklet szerint az 1892-ben felhasznált adagok száma kitesz		2075281	3702290	1176239	1989239	1647104	1197879
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	11414	18882	.	7360	.	.
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint	.	.	1764	.	1977	2276
Egészben a **nagyobb felhasználás** kitesz	forint		.	.	.	.	.
Ebből levonva a póthitelt		.	.	.	.	.	.
Marad **nagyobb felhasználás**		.	.	.	.	.	.
V. Laktanyai anyagjárandóság.							
A h/1. al. melléklet szerint 1 köbm. kemény tüzifa 1892. évi átlagos beszerzési ára kitesz	krajczár	341	469	404	364	377	192
A h/2. al. melléklet szerint az 1892. évi előirányzati ár kitesz	krajczár	331	448	387	347	334	238
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	10	21	17	17	43	.
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	.	.	.	.	46
A h/1. alatti melléklet szerint az 1892-ben felhasznált kemény tüzifa köbméterekben kitesz		4225	8011	11980	6570	12165	11807
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	422	1682	2037	1118	5231	.
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint	.	.		.	.	5431
Ennélfogva a **nagyobb felhasználás** kitesz	forint	.	.	.	.	.	
Ehhez a világitási anyagjárandóságnál előfordult s a h/3. al. mellékletben kimutatott nagyobb felhasználásokat hozzászámitva		.	.	.	.	.	.
Egészben a **nagyobb felhasználás** kitesz		.	.	.	.	.	.
VI. Ágyszalma.							
A h/1. al. melléklet szerint az 1892. évi átlagos beszerzési ár kitesz	krajczár	29·09	29·15	26·48	21·46	20·19	16·86
A h/2. al. melléklet szerint az 1892. évi előirányzati ár kitesz	krajczár	24·24	26·96	26·56	20·60	19·56	16·33
Ennélfogva az előbbi nagyobb	krajczár	4·85	2·19	.	0·86	0·63	0·53
Ennélfogva az előbbi kisebb	krajczár	.	.	0·08	.	.	.
A h/1. alatti melléklet szerint az 1892-ben felhasznált adagok száma		87170	129840	12000	84430	63760	58630
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben nagyobb	forint	4228	2843	.	726	402	311
Ekként a felhasználás az előirányzattal szemben kisebb	forint	.	.	10	.	.	.
Egészben a **nagyobb felhasználás** kitesz	forint	.	.	.	.	.	.
Ebből levonva a póthitelt		.	.	.	.	.	.
Marad **nagyobb felhasználás**		.	.	.	.	.	.

hadkerület									Összesen
Temes-vár	Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lem-berg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	
1·92	3·65	3·28	3·84	2·90	2·14	2·52	4·86	6·14	.
1·94	3·66	4·18	3·46	2·50	1·85	2·82	5·40	5·72	.
.	.	.	0·38	0·40	0·29	.	.	0·42	.
0·02	0·01	0·90	.	.	.	0·30	0·50	.	.
1111481	1051110	1202800	2910529	3057948	1080788	996170	806997	40363	24046218
.	.	.	11060	12232	3134	.	.	.	64252
222	105	10825	.	.	.	2989	4358	170	24516
.	.	.	.	.	.	.	.	.	39736
. . . .									13947
. . . .									25789
281	525	687	286	282	275	289	516	505	.
271	503	615	251	254	258	273	458	516	.
10	22	72	35	28	17	16	58	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	11	.
12411	2296	1644	26880	22979	13326	13419	8884	5224	161827
1241	505	1184	9408	6434	2265	2147	5153	.	38827
.	.	.	.	.	.	.	.	575	6006
.	.	.	.	.	.	.	.	.	32821
.	.	.	.	.	.	.	.	.	150531
.	.	.	.	.	.	.	.	.	183352
13·97	23·43	24·63	26.57	23·21	16·23	21·11	37·71	46·47	.
14·65	24·46	27·63	24 43	17·61	14·45	21·21	35·55	50·55	
.	.	.	2·14	5·60	1·78	.	2·16	.	.
0·68	1.03	3·00	.	.	.	0·10	.	4·08	.
56710	59860	60590	99950	86280	54760	57150	22780	12140	946050
.	.	.	2139	4832	975	.	492	.	16948
386	617	1818	.	.	.	57	.	495	3383
	.	.	.	.	.	.	.	.	13565
. . . .									3636
. . . .									9929

h/1. melléklet.

Az **1892-ben** a rendes szükséglet XXII. czímének terhére **felhasznált termények** s azok **átlagos árának**

kimutatása.

1892-ben a rendes szükséglet XXII. czímének terhére felhasználtatott		Területi						
		Krakkó	Bécs	Grácz	Budapest	Pozsony	Kassa	Temesvár
Kenyér-adag à 840 gr. . .		8019043	12202565	5997601	6304841	5229600	4701201	4534159
Zab » à 3.360 gr. . .		2374544	4045010	1455763	2419958	1967137	1416582	1416134
Széna » à 5.600 gr. . .		1234033	3363415	789105	1263396	1032189	814291	761338
Alomszalma-adag à 1.700 gr.		2075281	3702290	1176239	1989239	1647104	1197879	1111481
Ágyszalma-adag à 10 kg. .		87170	129840	12000	84430	63760	58630	56710
Tüzifa, kemény, kbm. . . .		4225	8011	11980	6576	12165	11807	12411
Az elősorolt mennyiségek a következő átlagos árakon szereztettek be:								
Egy adag kenyér		7·90	8·35	8·84	8·47	8·04	7·47	7·10
» » zab		24·18	24·98	25·50	22·94	23·60	22·68	20·94
» » széna	krajczár	20·67	19·67	14·94	19·09	15·44	16·80	20·00
» » alomszalma . . .		3·93	4·41	3·49	2·86	2·66	2·03	1·92
» » ágyszalma . . .		29·09	29·15	26·48	21·46	20·19	16·86	13·97
1 kbm. kemény tüzifa . . .		341	469	404	364	377	192	281

hadkerület								
Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	Összesen
5642176	5349320	7676383	7357464	4516580	4526725	4486363	1501908	88045929
1281065	1509671	3194613	3377560	1331348	1293181	900075	42418	28025059
701203	802040	1672310	1718052	731175	689758	495484	33025	16400814
1051110	1202800	2910529	3057948	1080788	996170	806997	40363	24046218
59860	60590	99950	86280	54760	57150	22780	12140	946050
2296	1644	26880	22979	13326	13419	8884	5224	161827
								Átlag
9·24	8·56	8·43	8·69	7·41	7·90	7·90	8·58	8·19
24·72	25·68	26·41	27·68	20·78	22·76	26·15	26·61	24·37
19·16	17·85	19·13	16·84	14·26	17·01	19·29	25·47	18·37
3·65	3·28	3·84	2·90	2·14	2·52	4·86	6·14	3·38
23·43	24·63	26·57	23·21	16·23	21·11	37·71	46·47	25·10
525	687	286	282	275	289	516	505	386

h/2 melléklet.

A XXII. czím 1892. évi előirányzati árainak

lejebbszállitása

a kiszámitott szükségleten eszközölt törlések mérvéhez képest.

És pedig	1892. évi XXII. czím				
	Kenyér	Lótáp	Laktanyai anyagjárandóság	Ágyszalma	Összesen
	forint				
A) 1892-re előirányoztatott a költségvetés 261. lapja szerint	6516744	9871353	1270130	271386	17929613
Ebből levonandók a költségvetés 262. és 263. lapja szerint:					
1. A betegek hátrahagyott illetékei fejében	242550	.	43774	.	286324
2. Anyagjárandósági megtakaritások fejében, bérelt laktanyákban és a lakosságnál való elszállásolások alkalmából	.	.	123084	26340	149424
3. A megtakaritások időközi jövedelmek folytán	148811	44735	.	.	193546
4. Az administrativ rendszabályok utján kilátásba vett megtakaritások . . .	48421	931	8616	2119	60087
A jelzett levonások összege . .	439782	45666	175474	28459	689381
B) Mint leszállitott szükséglet marad tehát	6076962	9815687	1094656	242927	17240232
Ebből még a következő, a kiszámitott átlagos áraknál elérendő megtakaritások vonandók le (lásd a költségvetés 262. és 263. lapját), u. m:					
a) a termények megváltása folytán előálló megtakaritások	313711	233979	55164	.	602854
b) tiszti szolgák helyett pénzben juttatott egyenértékek által előálló megtakaritások	21600	.	.	.	21600
C) A jelzett és a kiszámitott előirányzati árakra befolyást gyakorló levonások összege	335311	233979	55164	.	624454
Marad mint az 1892. évi XXII. czím számlájára engedélyezett hitel . . .	5741651	9591708	1039492	242927	16615778
A *C*) alatt kimutatott és a költségvetési árakat befolyásoló levonások a *B*) alatt kimutatott leszállitott szükséglet százalékában kitesznek	5·52%	2·38%	5·04%	.	.

Az 1892. évi költségvetés 314—325. lapja szerint az előirányzott ár kitesz	Területi				
	Krakkó	Bécs	Grácz	Buda-pest	Pozsony
	krajczár				
Kenyér.					
Egy 840 grammos adagért . .	6·51	6·93	6·79	6·36	6·45
Ebből levonva 5·52%-ot	0·36	0·38	0·37	0·35	0·36
Marad, mint leszállitott 1892. évi költségvetési ár	6·15	6·55	6·42	6·01	6·09
Zab.					
Egy 3360 grammos adagért	24·09	25·77	25·44	23·02	25·20
Ebből levonva 2·38%-ot	0·57	0·61	0·61	0·55	0·60
Marad, mint leszállitott 1892. évi költségvetési ár	23·52	25·16	24·83	22·47	24·60
Széna.					
Egy 5600 grammos adagért	20·20	21·45	16·80	19·02	17·92
Ebből levonva 2·38%-ot	0·48	0·51	0·40	0·45	0·43
Marad, mint leszállitott 1892. évi költségvetési ár	19·72	20·94	16·40	18·57	17·49
Alom-szalma.					
Egy 1700 grammos adagért	3·46	3·99	3·73	2·55	2·85
Ebből levonva 2·38%-ot	0·08	0·09	0·09	0·06	0·07
Marad, mint leszállitott 1892. évi költségvetési ár	3·38	3·90	3·64	2·49	2·78
Laktanyai anyagjárandóság.					
Egy kbm. keményfáért	349	472	408	365	352
Ebből levonva 5·04%-ot	18	24	21	18	18
Marad, mint leszállitott 1892. évi költségvetési ár	331	448	387	347	334
Ágy-szalma.					
Egy 10 kilogrammos adagért . . .	24·24	26·96	26·56	20·60	19·56
Ebből levonva	.	.	.	.	.
Marad, mint leszállitott 1891. évi költségvetési ár	24·24	26·96	26·56	20·60	19·56

h a d k e r ü l e t									
Kassa	Temesvár	Prága	Josefstadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Innsbruck	Zára
k r a j c z á r									
5·94	5·71	7·16	7·16	6·13	5·80	5·49	6·52	7·51	8·15
0·33	0·32	0·40	0·40	0·34	0·32	0·30	0·36	0·41	0·45
5·61	5·39	6·76	6·76	5·79	5·48	5·19	6·16	7·10	7·70
22·19	22·08	25·39	25·27	23·16	22·04	19·91	23·21	29·17	29·56
0·53	0·53	0·60	0·60	0·55	0·52	0·47	0·55	0·69	0·70
21·66	21·55	24·79	24·67	22·61	21·52	19·44	22·66	28·48	28·86
18·35	17·64	22·69	23·97	18·01	15·77	13·37	18·80	23·18	27·74
0·44	0·42	0·54	0·57	0·43	0·38	0·32	0·45	0·55	0·66
17·91	17·22	22·15	23·40	17·58	15·39	13·05	18·35	22·63	27·08
2·27	1·99	3·75	4·28	3·54	2·56	1·90	2·89	5·53	5·86
0·05	0·05	0·09	0·10	0·08	0·06	0·05	0·07	0·13	0·14
2·22	1·94	3·66	4·18	3·46	2·50	1·85	2·82	5·40	5·72
251	285	530	648	264	268	272	288	482	543
13	14	27	33	13	14	14	15	24	27
238	271	503	615	251	254	258	273	458	516
16·33	14·65	24·46	27·63	24·43	17·61	14·45	21·21	35·55	50·55
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
16·33	14·65	24·46	27·63	24·43	17·61	14·45	21·21	35·55	50·55

h/3. melléklet.

Az 1892-ben a rendes szükséglet XXII. czíménél a világitás körül előfordult nagyobb felhasználás

kimutatása.

És pedig	Összeg frt	kr.
Világitási költségek fejében elszámoltatott	472.771	08
Ebből a sütőműhelyek világitására esik	6.419	85
Marad tehát felhasználás . . .	466.351	23
Azon belföldi legénységi állomány, a mely részére a világitási átalány elszámoltatott, kitett: a rendes szükséglet terhére . . 214.555 főt a rendkivüli » » . . 9.346 » Összesen . . 223.901 főt		
Ennélfogva a világitás átlagos költsége egy évre fejenként kitesz	2	08.3
A fentebb kimutatott . . . . 466.351 frt 23 krnyi felhasználásból esik: a rendes szükséglet terhére . . 446.883 » 51 » s a rendkivüli » » . . 19.647 » 72 »		
Előirányozva volt a világitási anyagjárandóság 1892-ben a XXII. czím alatt 233.246 évi adaggal, miből azonban 18.691 adag a megszállott területen lévő csapatokra esik.		
Ennélfogra marad 214.555 adag, melyért 1 frt 08 krjával számítva az adagot 231.719 frt 40 kr. szükségeltetett.		
Az 1892. évi XXII. czímnél tehát a világitás fejében előfordúlt nagyobb felhasználás	215.164	11
Ebből levonandó a tüzelőfának kőszén által való helyettesitéséből származott megtakaritás összege az alábbi részletezés szerint .	64.633	22
Marad nagyobb felhasználás a világitásért (lásd *h*) mellékletben a laktanyai anyagjárandóság alatt)	150.530	89

Az 1892-ben a rendes szükséglet 22. czíme javára a tüzifának kőszén által való helyettesitése folytán elért megtakaritások

kiszámitása.

Az (A)		Felhasználtatott kőszénbeszerzésre összeg frt	kr.	métermázsa kőszénért		Ennélfogva helyettesittetett **fa** köbméterekben	Egy köbméter ára frt	kr.	A fa került volna frt	kr.-ban
1	területi hadkerületben	49.603	80	72.637	A fának kőszén által való helyettesitésénél e két tüzelőanyag egymáshoz való átlagos viszonya: egy köbméter (423 kg.) fa = 388·3 kg. kőszénnel	18.706	3	41	63.787	46
2		104.926	81	93.476		24.073	4	69	112.902	37
3		16.717	61	27.310		7.933	4	04	28.413	32
4		35.956	04	41.990		10.814	3	64	39.362	96
5		14.343	79	12.080		3.111	3	77	11.728	47
6		7.513	51	9.035		2.327	1	92	4.467	84
7		207	41	125		52	2	81	89	92
8		38.128	85	46.425		11.956	5	25	62.769	—
9		38.476	72	47.964		12.352	6	87	84.858	24
10		2.830	17	3.092		796	2	86	2.276	56
11		482	42	2 9		62	2	82	174	84
13		818	07	615		158	2	89	456	62
14		22.808	80	19.789		5.096	5	16	26.295	36
Összeg		332.813	94	374.777		96.516		53	437.582	96

	frt	kr.
A helyettesités brutto eredménye tehát . 447.582 frt 96 kr. — 332.813 frt 94 kr. = megtakaritás volt.	104.769	02
Ebből azonban a kőszén alágyujtáshoz kellő fa költségei levonandók és pedig: 12 kg. fa a főzési anyagjárandóságnál és 8 » » » fűtési » átlag tehát 10 kg. fa egy métermázsa kőszén után, s igy 374.777 métermázsa után 3,747.770 kilogramm, azaz 8.860 köbméter kemény tüzifa költségei, köbméterjét 4 frt 53 krjával számitva, összesen	40.135	80
marad tehát a tüzifának kőszénnel való helyettesitése folytán netto megtakaritás	64.633	22

i) melléklet.

A rendes szükséglet XXII. és XXIII. czíménél annak folytán előállott megtakaritások kimutatása, hogy a tiszti szolgák helyett juttatott váltságok fejében előirányozott megtakaritásnál több éretett el.

És pedig	XXII. czím	XXIII. czím
	Kenyér	Legénységi közétek
	forint	
A megtakaritás, mely 5,400 tiszti szolga helyett juttatott váltságösszeg folytán a kenyér s legénységi közétkezési szükséglet körül eléretett (a rendes szükséglet 262. és 263. lapján *d)* levonási tétel alatt) előirányoztatott	21.600	37.206
A tényleg juttatott 8.109 tiszti szolga-váltság következtében azonban valósággal megtakarittatott . .	32.436	55.871
Ennek folytán a fentebbi körülmény következtében a XXII. és XXIII. czímnél 1892-re előirányzott levonásnál több takarittatott meg	10.836	18.665

k) melléklet.

A legénységi közétek-adagok átlagos árának

kiszámitása

az 1892. évi valóságos felhasználás mértékéhez képest és azon nagyobb felhasználásnak összeállitása, mely az 1892. évi költségvetéssel szemben felmerült.

És pedig	Területi						
	Krakkó	Bécs	Grácz	Buda-pest	Pozsony	Kassa	Temes-vár
	krajczár						
Egy adag legénységi közétek átlagos ára kitett 1892. évi január hóban	15·11	16·95	14·97	14·69	15·12	12·75	13·90
február »	15·19	16·98	12·53	14·67	15·10	13·06	13·22
márczius »	15·21	16·80	14·97	14·72	15·13	13·17	13·79
április »	15·25	16·69	14·95	14·88	15·18	13·67	13·99
május »	15·35	16·88	15·16	14·77	15·17	13·24	13·89
junius »	15·21	16·87	14·97	14·95	15·13	13·33	14·19
julius »	15·17	16·74	15·04	15·16	15·14	13·39	14·65
augusztus »	15·20	17·62	15·12	15·17	15·41	14·08	14·13
szeptember »	14·91	16·99	14·95	14·92	15·37	13·49	13·90
október »	14·95	16·69	14·97	14·63	15·04	13·20	13·96
november »	15·02	16·59	14·96	14·72	14·96	13·17	13·90
deczember »	14·99	16·75	14·86	15·50	15·46	13·40	13·67
Összesen	181·56	202·55	177·45	178·78	182·21	159·95	167·19
Egy adag költsége évi átlagban kitesz	15·13	16·88	14·79	14·90	15·18	13·33	13·93
Az 1892. évi költségvetési ár kitesz.	13·88	15·94	14·61	13·48	14·43	11·51	12·05
Az előbbi tehát nagyobb	1·25	0·94	0·18	1·42	0·75	1·82	1·88
Az előbbi tehát kisebb	.	.	.	.	.	.	.
A k/1. alatti melléklet szerint 1892-ben évben felhasznált adagok száma	7695343	12129826	5974249	6538540	5188013	4759402	4433243
	forint						
A felhasználás e szerint a költségvetési árakkal szemben nagyobb	96.192	114.020	10.754	92.847	38.910	86.621	83.345
A felhasználás e szerint a költségvetési árakkal szemben kisebb	.	.	.	.	.	.	.
Egyéb megtakarítások	.	.	.	.	.	.	.
Egészben tehát az 1892. évi XXII. czímnél előfordult nagyobb felhasználás kitesz	.	.	.	.	.	.	.

hadkerület								
Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	Egészben
								forint
k r a j c z á r								
15·58	15·63	13·01	15·54	11·91	13·27	17·14	15·83	
15·64	15·65	13·41	15·69	12·38	13·28	17·12	16·01	
15·65	15·61	12·76	15·75	12·72	13·30	17·21	16·57	
15·92	15·66	12·86	16·03	12·83	13·64	17·20	17·55	
15·65	15·69	12·99	16·35	13·06	13·70	17·29	16·95	
15·58	15·87	12·98	16·05	13·33	13·58	17·15	16·93	
15·72	15·55	13·13	16·37	13·26	13·17	17·25	16·35	
15·72	15·66	12·87	15·96	13·41	13·25	17·23	16·00	
15·78	15·29	12·95	16·43	13·46	13·49	17·75	16·62	
15·70	15·52	12·65	15·65	13·21	13·49	17·12	16·08	
15·57	15·62	12·38	16·14	13·12	13·35	17·04	15·68	
15·60	15·77	12·77	16·33	13·10	13·30	16·94	16·13	
188·11	187·52	154·76	192·29	155·79	160·82	206·44	196·70	
15·68	15·63	12·90	16·02	12·98	13·40	17·20	16·39	
14·77	15·03	12·67	12·99	10·26	12·14	16·96	13·97	
0·91	0·60	0·23	3·03	2·72	1·26	0·24	2·42	
.	.	.	.	.	.	.	.	
5665604	5095450	7099905	6628659	4513143	4332027	4429421	1225540	
f o r i n t								
51.557	30.573	16.330	200.848	122.757	54.584	10.631	29.658	1,039.627
.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	2.476
.	.	.	.	.	.	.	.	1,037.151

k/1 melléklet.

Az 1892-ben felhasznált legénységi közétek-adagok

kimutatása.

És pedig: felhasználtatott legénységi közétek-adag		Területi						
		Krakkó	Bécs	Grácz	Budapest	Pozsony	Kassa	Temes-vár
1892. évi	január hóban	631848	997125	479360	532381	419892	382054	349401
	február »	598156	944669	450843	506425	398052	369547	334918
	márczius »	630479	988666	488155	539770	424115	386266	353534
	április »	624216	973280	473143	534618	441875	390132	375850
	május »	696747	1099495	572244	621991	485453	433275	429934
	junius »	671968	1052722	486547	553574	422523	381169	358933
	julius »	642624	1016828	483442	540414	432576	387997	367843
	augusztus »	669614	1047887	504089	539193	457911	405312	358900
	szeptember	571005	882869	446567	530989	371693	366500	352625
	október »	678389	1068256	571566	562949	471463	437507	407813
	november »	641707	1054098	534151	564380	439066	426644	387172
	deczember »	638590	1003931	484142	511856	423394	392999	356320
	Összesen	7695343	12129826	5974249	6538540	5188013	4759402	4433243

hadkerület								
Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	Összesen
452580	412022	591223	521977	358237	349495	384613	102130	
426267	387537	544977	497394	343238	333857	359894	96834	
455157	412247	572907	528606	358007	348702	380991	104607	
461835	407329	560082	537486	377230	353570	364224	104840	
513361	482729	589369	570187	445670	415252	454751	100212	
420967	404152	625263	558321	358937	350038	352876	106795	
461008	416916	612736	568321	379693	352134	354776	100174	
498315	462618	630192	563976	390177	356687	367339	100721	
379199	395928	468105	441781	338164	328915	315364	90345	
563018	470160	641413	653390	397783	411851	354118	106229	
535439	438577	645234	628399	388850	384217	390487	111094	
448458	405235	618404	528851	377157	347309	349988	101559	
5665604	5095450	7099905	6628659	4513143	4332027	4429421	1225540	85708365

l) melléklet.

A rendes szükséglet XXIII. czíménél előfordult megtakaritás

kimutatása

mely abból származott, hogy a csapatkórházakba kórházi szolgálattételre több katona rendeltetett ki, mint a mennyi erre előirányozva volt.

És pedig	Az évi adagok száma	XXIII. czím, legénységi közétek — forint
A csapatkórházakba kórházi szolgálatra vezényelt s e szolgálat tartamára kórházi élelmezésben részesülő legénység közétkezése körül elérendő megtakaritás (a rendes szükséglet 262. és 263. lapján *e*) levonási tétel alatt) előirányoztatott	1.022	53.124
Tényleg azonban megtakarittatott	1.112	57.802
Az elért nagyobb megtakaritás folytán az 1892. évi rendes szükséglet 23. czímének terhére kevesebb használtatott fel	90	4.678

m) melléklet.

A marharhús és főzőliszt 1890. és 1892. évi átlagos piaczi árának

kimutatása.

Az 1890. és 1892. évi piaczi árak és azok összehasonlitása	Területi					
	Krakkó	Bécs	Grácz	Buda-pest	Pozsony	Kassa
Marhahús klgrammonként :						
1890. évi január havában . . . . (krajczár)	56	63	56	51	61	43
február »	56	63	56	52	61	43
márczius »	56	63	56	52	61	43
április »	56	63	57	52	61	44
május »	57	63	57	52	61	44
junius »	57	63	58	53	61	44
julius »	57	63	58	53	62	46
augusztus »	58	63	58	52	60	45
szeptember »	57	64	63	52	61	45
október »	58	63	64	52	60	46
november »	59	67	62	52	60	46
deczember »	59	67	60	53	61	46
Összesen . .	686	765	705	626	730	535
Átlag . .	57	64	59	52	61	45
1892. évi január havában . . . (krajczár)	61	70	60	58	64	52
február » . . .	61	70	60	57	64	55
márczius » . . .	61	69	60	59	64	54
április » . . .	61	70	60	59	64	54
május » . . .	62	69	61	59	64	54
junius » . . .	62	69	60	60	64	54
julius » . . .	62	70	60	60	63	54
augusztus » . . .	62	69	60	60	64	54
szeptember » . . .	62	70	60	60	64	56
október » . . .	62	70	60	60	64	56
november » . . .	62	70	60	61	64	56
deczember » . . .	62	69	60	61	66	57
Összesen . .	740	835	721	714	769	656
Átlag . .	62	70	60	59	64	55

hadkerület									
Temes-vár	Prága	Josef-stadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Inns-bruck	Zára	Átlag krajczárok-ban
48	60	59	47	47	39	45	68	48	.
48	60	59	49	48	37	47	68	48	.
48	59	59	49	48	37	48	67	48	.
49	60	59	49	48	37	48	67	49	.
51	59	59	49	49	40	46	68	49	.
51	60	59	51	48	40	46	71	49	.
51	60	59	51	48	40	46	71	49	.
51	60	59	51	50	40	45	70	49	.
52	60	60	51	49	40	44	70	49	.
51	60	60	51	50	41	44	70	49	.
50	61	60	51	51	41	45	71	47	.
50	61	60	51	51	41	45	71	48	.
600	720	712	600	587	473	549	832	582	.
50	60	59	50	49	39	46	69	48	53·87
55	67	61	51	61	50	53	72	55	.
56	67	61	53	61	50	53	73	58	.
57	67	61	51	61	51	54	72	58	.
57	68	61	51	62	54	54	72	64	.
58	68	61	51	68	56	55	73	65	.
60	68	62	51	66	56	55	72	62	.
60	68	61	52	66	56	54	72	59	.
60	68	61	51	65	56	56	72	58	.
59	68	61	51	64	56	56	72	58	.
59	69	61	51	65	57	56	72	58	.
59	68	62	51	67	56	56	72	58	.
59	69	63	51	68	55	54	72	57	.
699	815	736	615	774	653	656	866	710	.
58	68	61	51	64	54	55	72	59	60·80

Az 1892. évi összes átlagos ár e szerint szemben az 1890. évi árral nagyobb	6·93
Az áremelkedés százalékokban kitesz	12·86%

Az 1890. és 1892. évi piaczi árak és azok összehasonlitása		Területi					
		Krakkó	Bécs	Grácz	Buda-pest	Pozsony	Kassa
Főzőliszt kilogrammonkint:							
1890. év	január havában . . . (krajczár)	17	16	17	16	15	17
	február » . . .	16	16	17	16	15	16
	márczius » . . .	17	17	17	16	16	16
	április » . . .	17	17	16	16	16	16
	május » . . .	17	17	16	16	16	16
	junius » . . .	17	17	16	16	16	16
	julius » . . .	17	17	17	16	16	15
	augusztus » . . .	17	17	18	16	14	15
	szeptember » . . .	17	16	17	16	15	15
	október » . .	17	17	16	16	15	15
	november » . . .	17	16	16	15	13	15
	deczember » . . .	17	17	17	15	14	15
	Összesen . .	203	200	200	190	181	187
	Átlag . .	17	17	17	16	15	16
1892. év	január havában . . . (krajczár)	19	18	19	18	18	19
	február . .	19	18	19	17	18	17
	márczius » . . .	19	18	18	18	18	17
	április » . . .	19	18	18	17	18	17
	május » . . .	19	18	18	17	17	17
	junius » . . .	19	17	18	17	16	17
	julius » . . .	18	17	18	17	16	17
	augusztus » . . .	18	16	17	16	17	16
	szeptember . . .	18	15	17	16	17	16
	október . .	17	15	17	17	15	15
	november » . . .	17	16	17	16	15	15
	deczember » . .	17	16	18	16	15	15
	Összesen . .	219	202	214	202	200	198
	Átlag . .	18	17	18	17	17	16

hadkerület									Átlag krajczárokban
Temesvár	Prága	Josefstadt	Przemysl	Lemberg	Nagy-Szeben	Zágráb	Innsbruck	Zára	
15	16	17	15	16	14	15	17	17	
15	16	17	16	17	13	15	17	17	
15	16	17	16	17	14	15	16	17	
15	16	17	16	16	14	15	17	17	
16	16	17	16	17	14	15	17	17	
16	16	16	15	16	14	16	17	18	
15	16	16	15	16	14	15	17	18	
15	16	16	14	16	14	15	17	18	
15	16	16	14	15	14	15	16	18	
14	16	17	14	14	13	15	17	18	
15	16	17	14	15	13	15	17	18	
15	16	17	15	15	14	15	17	18	
181	192	200	180	190	165	181	202	211	
15	16	17	15	16	14	15	17	18	16·07
18	20	19	19	21	17	18	20	19	
17	20	19	18	21	18	18	20	19	
17	19	19	18	20	18	18	20	19	
16	19	19	17	20	17	17	20	19	
16	18	19	18	20	17	17	19	19	
16	18	19	17	20	16	17	18	19	
15	18	19	16	20	16	16	18	19	
15	18	18	17	19	15	16	17	18	
16	17	19	17	17	15	16	17	18	
15	16	17	15	18	14	15	17	18	
14	16	18	15	18	15	16	17	18	
14	18	17	14	19	14	16	17	21	
189	217	222	201	233	192	200	220	226	
16	18	18	17	19	16	17	18	19	17·40
Az 1892. évi összes átlagos ár, szemben az 1890. évi átl. árral, tehát nagyobb									1·33
Ezen áremelkedés százalékokban kitesz									8·28%

m/1. melléklet.

A XXIII. czím »Legénységi közétkezés« túlkiadásának

kimutatása,

a mint az az 1890. és 1892. évi piaczi árak alapján jelentkeznék.

És pedig			Forint
A k/1. alatti melléklet szerint 1892-ben 85,708.365 közétkezési adag használtatott fel.			
Ehhez szükségeltetett:			
hús (adagonként 190 gr.)	16,284.589 kg.		
főzőliszt (hetenkint kétszer 190 gr.)	4,652.740 »		
Az m) alatti melléklet szerint az áremelkedés kitesz:			
egy kg. marhahúsnál 6·93 krt, tehát		16,284.589 kg.-nál	1,128.522
» » főzőlisztnél 1·33 » »		4,652.740 »	61.881
		Összeg	1,190.403
A tényleges nagyobb felhasználás a legénységi közétkezésért azonban csak .			1,037.151
Tehát az átlagos piaczi árakkal szemben megtakarittatott			153.252

n) melléklet.

Az 1892. évi megszállási hitel 2. *a)* czíménél előfordult túlkiadás

k i m u t a t á s a.

És pedig	A czikkek megnevezése	1892-ben felhasznált adagok száma	Az előirányzathoz képest adagonkint nagyobb/kisebb kiadás	Összeg egyenként		Összeg összesen	
			krajczár	frt	kr.	frt	kr.
Túlkiadás a megnevezett czikkek átlagos árainak emelkedése folytán	kenyér	7,535.904	1·28	96.459	57		
	hadtáp		0·24	18.086	17		
	laktanyai anyagjárandóság		0·08	6.028	72	120574	46
Csekélyebb kiadás, kisebb átlagár következtében	a lótápnál	915.120	0·47	4.301	06	4.301	06
Egészben tehát az árviszonyokból folyó nagyobb felhasználás kitesz . . .						116273	40
Túlkiadás az egészségi szempontból engedélyezett . . .	kenyér-	pótlékok fejében (lásd a *b)* és *c)* alatti mellékleteket)		13.284	52		
	lótáp-			2.786	13	16.070	65
Összeg						132344	05
Ebből levonva: A megszállott területen lévő csapatok állományának leszállitásából származó megtakaritást						24.950	87·5
Marad túlkiadás a 2. *a)* czím alatt						107393	17·5

o) melléklet.

A megszállott területen lévő csapatok 1892. évi átlagos élelmezési költségeinek kimutatása az 1892. évi költségvetési árakkal összehasonlítva.

És pedig		Egy adag kenyérért	Egy adag hadtápért	Egy adag laktanyai anyag-járandóságért	Egy adag lótápért
		krajczár			
Az átlagos árak 1892-ben kitettek		9·28	22·04	1·78	52·53
Előirányozva volt 1892-re		8·00	21·80	1·70	53·00
Az átlagos árak tehát szemben az előirányzott árakkal	nagyobbak	1·28	0·24	0·08	.
	kisebbek	.	.	.	0·47
Vagyis százalékokban kifejezve	nagyobbak	16·00%	1·10%	4·71%	.
	kisebbek	.	.	.	0·89%

p) melléklet.

Az 1892. évi megszállási hitel 7. czímének *c)* rovatánál előforduló túlkiadás

k i m u t a t á s a.

É s p e d i g	Összeg frt	Összeg kr.
1892-ben az ágyneműek pótbeszerzésére, tisztitására s kijavitására a megszállott területen kiadatott	84.584	63
Ebből levonva a rendes szükségletben fedezett összeget	59.088	—
Maradt a megszállási hitel 7. *c)* czímének terhére	25.496	63
Erre előirányozva s engedélyezve volt	23.417	—
Ennélfogva több használtatott fel	2.079	63
1892-ben a megszállott területen használatban volt 21.499 darab teljes ágy. A 84.584 frt 63 krnyi összes kiadásból tehát egy ágyra, s illetőleg egy emberre s egy évre esik	3	93·44
Tehát egy hónapra fejenként	—	32·79
Előirányozva volt a szükséglet	—	31·50
A túlkiadás tehát fejenként s hónaponként kitesz	—	1·29

Ezen túlkiadás az előirányzott szükséglet 4·1%-át képezi s az ágyneműek kijavitásának s tisztitásának nagyobb költségei által idéztetett elő.

19. szám.

(VII. ülés, 1894. október 7-én. 3. jegyzőkönyvi pont.)

$\frac{36.}{R. D.}$ sz.

A birodalmi tanács bizottsága folyó évi október hó 5-én tartott 4. ülésében:

1. a hadsereg 1895. évi rendes szükséglete; és

2. a hadsereg 1895. évi rendkivüli szükséglete, — továbbá az 1894. évi előirányzatban engedélyezett egy összegnek más czélra fordithatására való felhatalmazás tárgyában a mellékelt jegyzőkönyvi kivonatokban foglalt határozatokat hozta, melyeket van szerencsém a tisztelt Elnökséggel közölni.

Budapesten, 1894. évi október hó 5-en.

Chlumecky *s. k.,*
elnök.

Hartel *s. k.,*
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó *s. k.,*
cs. és kir. igazgatósági segéd.

A magyar országos bizottság tisztelt Elnökségének.

1-ső melléklet a 19. számú irományhoz.

36./R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a hadsereg 1895. évi rendes szükséglete tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 5-én tartott 4. ülés jegyzőkönyvéből.)

Rendes szükséglet.

II. FEJEZET.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1.	czím.	Központi vezetés	495.735 frt
2.	»	Katonai területi és helyi parancsnokságok	505.849 »
3.	»	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	941.783 »
4.	»	Katonai lelkészet	151.440 »
5.	»	Katonai igazságügyi igazgatás	346.237 »
6.	»	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1,974.119 »
7.	»	A csapattestek és hadcsapatok általános kiadásai	27.941.154 »
8.	»	Katonai képző-intézetek	1,735.052 »
9.	»	Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	156.068 »
10.	»	Élelmezési raktárak	612.859 »
11.	»	Ágyraktárak	42.955 »
12.	»	Ruházati kezelési intézetek	158.409 »
13.	»	Műszaki tüzérség	3,691.481 »
14.	»	Vonatszertárak	90.985 »
15.	»	Utászati hadszertár	142.426 »
16.	»	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	2,994.057 »
17.	»	Katonai földrajzi intézet	355.581 »
18.	»	Katonai egészségügy	3,612.430 »
19.	»	Nyugdíjügy	12,077.176 »
20.	»	Katonai fegyintézetek	61.868 »
21.	»	Különféle kiadások	318.000 »
22.	»	Természetbeni élelmezés	17,658.592 »

23.	czím.	Legénységi közétkezés	16,531.883 frt
24.	»	Ruházat és ágyneműek	8,863.534 »
25.	»	Elhelyezési költségek	12,389.737 »
26.	»	Pótlovak beszerzése	2,652.056 »
27.	»	Altisztek szolgálati jutalomdíjai	2,000.000 »

Fedezet.

a) A katonai közigazgatás saját bevételei.

1.	tétel.	Szolgálati és rangdíjak havi díjban való előléptetéseknél, valamint magasabb tisztségek és tiszteletetbeli czímek után	250.000 »
2.	»	Szabaságolási díjak családi ügyekben a 8 hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságolások után	14.000 »
3.	»	Ház- és haszonbérek, telkek, épületek, helyiségek és jogositványok után	160.000 »
4.	»	Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom egyedárúságból	1,100.000 »
5.	»	A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, nyomdai és kőnyomdai munkáért	60.000 »
6.	»	A fegyenczek munkakeresményeiből	55.000 »
7.	»	Ingatlan jószágok haszna és hasznot hajtó jogositványokból	8.000 »
8.	»	Haszonvehetetlen és felesleges nyers termények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, továbbá régi fegyverek eladásából	260.000 »
9.	»	Eladott lovakért és elhullott lovak bőreiért	350.000 »
10.	»	Kórházi élelmezésért és a fizetéssel vagy segélydíjjal ellátott katonai közeg által használt fürdőkért	30.000 »
11.	»	A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságokból	4.000 »
12.	»	Az állatgyógyintézet gyógyitási és élelmezési dijai fejében a polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéseért, valamint átalánykép az ebkórodáért	30.000 »
13.	»	Az állatgyógyintézetben teljesitett vasalásokért	11.000 »
14.	»	Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából	42.000 »
15.	»	Egyéb esetleges bevételekből	70.000 »

b) A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló katonai alapokból származó jövedelmei:

1.	tétel.	Az átalános katonai kórház-alap kamatjából	10.123 frt
2.	»	Az átalános katonai rokkant-alap kamatjából	1.387 »

Budapesten, 1894. október hó 5-én.

Chlumecky *s. k.,*
elnök.

Hartel *s. k.,*
jegyző.

A fordítás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó *s. k.,*
cs. és kir. igazgatósági segéd.

2-ik melléklet a 19. számú irományhoz.

36./R. D. sz.

A birodalmi tanács bizottságának

határozatai

a hadsereg 1895. évi rendkivüli szükséglete, továbbá az 1894. évi elő-irányzatban engedélyezett egy összegnek más czélra fordithatására való felhatalmazás tárgyában.

(Kivonat a folyó évi október hó 5-én tartott 4. ülés jegyzőkönyvéből.)

Rendkivüli szükséglet.

II. FEJEZET.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Egészségügy:

1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzése; a 246.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 50.000 frt

2. » Egészségügyi tábori szereletanyag beszerzése (folytatólagos hitel) . . . . 30.000 »

2. » Fegyverügy:

1. tétel. Ismétlő fegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett; a 9,772.300 frtnyi összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 1,772.300 »

2. » Ekrasit-lövedékek beszerzése az aczélbronz ostromlövegek számára, a 600.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 100.000 »

3. tétel.	Néhány erőditett hely felfegyverzése erősbitése új szerkezetű lövegek által (folytatólagos hitel)	600.000 frt
4. »	Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 13·4 millió frtra emelt összes szükségletnek ötödik részlete	2,000.000 »
3. czím.	Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő hitelnek első részlete	40.000 »
4. »	Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére (folytatólagos hitel)	400.000 »
5. »	Vonatanyag beszerzése a vonatcsapat részére az új vonatszervezés alkalmából; a 200.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	50.000 »
6. »	Könnyű járműveknek beszerzése az ütközeti vonat számára; a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete	80.000 »
7. »	Hámok és tartozékaik beszerzése; a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete	50.000 »
8. »	Hordható sátrak beszerzése (folytatólagos hitel)	400.000 »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím.	A hadtestparancsnokságoknak a hadtest vonatparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 telephonosztály szereletének beszerzésére; a 123.000 frtra emelt összes szükségletnek második részlete	25.000 frt
10. »	Az Eiffel-féle (uti) hidanyag kiegészitése és három részre osztása; a 93.400 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	15.000 »
11. »	Csákányoknak a gyalogság és vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapat számára leendő beszerzése	7.000 »
12. »	»Engelmann« rendszer-féle folyóaknák beszerzése	5.000 »
13. »	A przemycl-zasanici vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitása	5.000 »
14. »	Kerékpárok beszerzése a katonai vívó- és torna-tanfolyam számára	1.000 »
15. »	A sütődéknek és raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére (folytatólagos hitel)	130.000 »
16. »	Kétszersült és konzervek tartalékkészleteinek növelése, továbbá csomagoló anyag beszerzése; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete	142.000 »
17. »	Szükséglet a jelenleg meglévő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére	858.000 »

III. Építési és elhelyezési szükségletek. Gyakorló terek.

18. czikk. Épitkezések.

a) Épületek, csapatok és hadseregi intézetek számára.

1. tétel.	Krakkó. Szekérszin újból épitése és a vonatcsapat-anyagszertárban hozzáépités a hadpótkészlet-raktárhoz .	50 000 »
2. »	Korneuburg. Raktár épitése a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszerének elhelyezésére	3.000 »
3. »	Morva-Fehértemplom. Kórház újból épitése a katonai főreáltanoda és lovassági hadapródiskola számára . .	70.000 »

4 tétel,		Przemysl. Hozzáépités az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez.	10.000 frt
5.	»	Stryj. Szekérszin újból épitése	8.200 »
6.	»	Nagy-Szeben. Toldaléképület épitése a meglévő lovassági laktanyához a lovassági dandár lovaglótanfolyam legénységének és lovainak elhelyezésére	15.000 »
7.	»	Salzburg. Takarmányraktár újból épitése az ugynevezett Jagdzeugstadl helyébe	10.800 »
8.	»	Krivosje. Pótelhelyezési épületek újból épitése (folytatólagos hitel)	46.000 »
9.	»	Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költségelőirányzatainak készitésére	40.000 »

b) Általános szükségletek.

10. tétel.		Az elszállásolási törvény alapján (községek, magánosok stb. által) berendezés nélkül előállitott új vagy átalakitott laktanyák, katonai kórházak stb. belső berendezésének beszerzése	140.000 »
19. czím.		Gyakorló és lőterek megszerzése és helyreállitása: Lőterek megszerzése és berendezése	250.000 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A) Épitkezésekre.

20. czím.		Erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet	1,975.000 »
21.	»	Negyedik épitési részletek:	
	1. tétel.	Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből	130.000 »
	2. »	Gácsország. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitése, a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből	550.000 »

B)

22.	»	A katonai födrajzi intézet szükségletei:	
	1. tétel.	Közép-Európa új általános térképének előállitására . . .	50.000 »
	2. »	A szabados lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály által leendő folytatására	5.000 »

C)

23.	»	A számfelettiek illetékei	24.000 »
24.	»	Többszükséglet a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe a rendkivüli viszonyok tartalmára kirendelt csapatok számára . . .	90.000 »
25.	»	20 gyalogzászlóaljnak a felemelt békelétszám magasságáig eszközlendő kiegészitése	431.000 »
26.	»	2.226 rendes állomány-feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 ló ez idén leendő beszerzését, valamint az ezen lovak és ka-	

	tonák legnagyobb részének a pótkeretekhez való bevonása következtében a kincstári férhelyek szükséges kibővitésének költségeit .	1,105.000 frt
27. czím.	Lovas-ezredenkint 25 ló beszerzése, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki	342.668 »
28. »	1.632 rendes állomány-feletti tüzérségi ló és 1590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895. október 1-ejével bekövetkezendő újabbi létszámemelés alkalmából	654.753 »
29. »	Szükséglet egy léghajózási intézet felállitására (folytatólagos hitel)	30.000 »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím.	Egyszeri szükséglet az 1895-re inditványozott tiszti létszámemelések, továbbá a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése alkalmából	92.431 »
31. »	Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századainak létszámemelése következtében (folytatólagos hitel)	175.000 »
32. »	Az 1891. és 1894. években tiroli vadászzászlóaljakra átváltoztatott hat tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázad kereteinek szükséglete	18.000 »
33. »	Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából	36 000 »
34. »	Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása és a tábori tüzérség ezzel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 frtnyi összes szükséglet második részlete	500.000 »
35. »	48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzése	15.665 »
36. »	Egyszeri szükséglet a tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére	6.055 »
37. »	Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete	40.000 »
38. »	Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utászcsapat újjászervezése folytán	780.000 »
39. »	Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése folytán	22.000 »
40. »	Egyszeri szükséglet a 14. gyalogsági hadapródiskola felállitása folytán	50.000 »

Az 1894. évi előirányzatban engedélyezett egy összegnek más czélra fordithatására való felhatalmazás tárgyában.

A közös hadügyministerium felhatalmaztatik, hogy az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1894. évi előirányzatában a II. czikk, II. fejezet, hadügyministerium, *A)* hadsereg és pedig a 16. czím, 2. tétel alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban leendő újból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi összeg egy olyan raktárnak Przemyslben leendő épitésére forditassék.

Budapesten, 1894. évi október hó 5-én.

Chlumecky s. k.,
elnök.

Hartel s. k.,
jegyző.

A forditás hiteléül:

D'Ellevaux-Lieder Ottó s. k.,
cs. és kir. igazgatósági segéd.

20. szám.

I. Határozat

a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895. évi előirányzata tárgyában.

I. CZIKK.

A magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által közösen fedezendő rendes szükséglet költségvetése az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

1. czím.	*a)* Központi vezetés		589.300	frt.
	b) Rendelkezési alap és részletes számadás alá nem eső kiadások politikai tudósitásokra		600.000	»
2. »	Diplomatiai költségek		1,446.100	»
3. »	Consulsági költségek		1,116.200	»
	Összesen . .		3,751.600	frt.
	Ebből levonva a fedezetet:			
2. czím.	Diplomatiai kar:			
	Jövedelmi adó		17.500	frt.
3. »	Consulságok:			
	a) Consulsági jövedelmek	83.500 frt.		
	b) Jövedelmi adó	9.000 »		
	c) Szolgálati díjak	6.500 »	99.000	»
	Összesen . .		116.500	frt.
	Marad fedezetlen szükséglet		**3,635.100**	frt.

II. Fejezet.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1. czím.	Központi vezetés	495.735	frt.
2.	» Katonai területi és helyi parancsnokságok	505.849	»
3.	» Katonai ügyelőségek és szak-ellenőrzés	941.783	»
4.	» Katonai lelkészet	151.440	»
5.	» Katonai igazságügyi igazgatás	346.237	»
6.	» Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1,974.119	»
7.	» A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	27,941.154	»
8.	» Katonai képző-intézetek	1,735.052	»
9.	» Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	156.068	»
10.	» Élelmezési raktárak	612.859	»
11.	» Ágy-raktárak	42.955	»
12.	» Ruházati kezelési intézetek	158.409	»
13.	» Műszaki tüzérség	3,691.481	»
14.	» Vonatszertárak	90.985	»
15.	» Utászati hadszertár	142.426	»
16.	» Katonai hadmérnöki igazgatóságok	2,994.057	»
17.	» Katonai földrajzi intézet	355.581	»
18.	» Katonai egészségügy	3,612.430	»
19.	» Nyugdíj-ügy	12,077.176	»
20.	» Katonai fegyintézetek	61.868	»
21.	» Különféle kiadások	318.000	»
22.	» Természetbeni élelmezés	17,658.592	»
23.	» Legénységi közétkezés	16,531.883	»
24.	» Ruházat és ágyneműek	8,863.534	»
25.	» Elhelyezési költségek	12,389.737	»
26.	» Pótlovak beszerzése	2,652.056	»
27.	» Altisztek szolgálati jutalomdíjai	2,000.000	»
	Összesen	118,501.466	frt.

Ebből levonva a fedezetet:

a) A katonai közigazgatás saját bevételei:

1. tétel.	Szolgálati és rangdíjak havi díjban való előléptetéseknél, valamint magasabb tisztségek és tiszteletbeli czímek után	250.000	frt.
2. »	Szabadságolási díjak családi ügyekben a 8 hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságolások után	14.000	»
3. »	Ház- és haszonbérek, telkek, épületek, helyiségek és jogositványok után	160.000	»
4. »	Jövedéki- és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom egyedáruságból	1,100.000	»

5. tétel.	A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, nyomdai és kőnyomdai munkáiért	60.000 frt.
6. »	A fegyenczek munkakeresményeiből	55.000 »
7. »	Ingatlan jószágok haszna és hasznot hajtó jogositványokból .	8.000 »
8. »	Hasznavehetetlen és felesleges nyers termények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, továbbá régi fegyverek eladásából	260.000 »
9. »	Eladott lovakért s elhullott lovak bőreiért	350.000 »
10. »	Kórházi élelmezésért és a fizetéssel vagy segélydíjjal ellátott katonai közegek által használt fürdőkért	30.000 »
11. »	A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságokból	4.000 »
12. »	Az állatgyógyintézet gyógyitási és élelmezési díjai fejében, a polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéseért, valamint átalánykép az ebkórodáért	30.000 »
13. »	Az állatgyógyintézetben teljesitett vasalásokért	11.000 »
14. »	Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából	42.000 »
15. »	Egyéb esetleges bevételekből	70.000 »
	Összeg . . .	2,444.000 frt

b) A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló katonai alapokból származó jövedelmei:

1. tétel.	Az átalános katonai kórház-alap kamatjából	10.123 frt
2. »	Az átalános katonai rokkant-alap kamatjából . . .	1.387 »
	Összeg .	11.510 frt.
	Összesen .	2,455.510 frt.
	Marad fedezetlen szükséglet .	**116,045.956** frt.

B) Hadi tengerészet.

1. czím.	Fizetések	1,479.600 frt.
2. »	Zsoldok és ruházati átalányok	1,275.820 »
3. »	Szolgálat a szárazföldön	803.830 »
4. »	Szolgálat a tengeren	1,496.000 »
5. »	Intézetek:	
	A) alczím. Vizrajzi hivatal	26.110 »
	B) » Tengerészeti akadémia	91.760 »
	C) » Tengerészeti alreáltanoda, valamint nép- és polgári iskola	1.860 »
	D) » Tengerészeti kórházak	100.880 »
6. »	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:	
	A) alczím. Anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban	2,531.000 frt.
	B) » Anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertár keretén kivül . .	

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel.	A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	850.000	frt.
2. »	Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére; a 206.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	26.000	»
3. »	Pótkazánok	130.000	»

7. czím.	Fegyverezés	235.000	»
8. »	Szárazföldi és vizi épitkezések	244.300	»
9. »	Különös tengerészeti kiadások	195.070	»
10. »	Ellátási költségek	739.830	»
	Összesen . .	10,227.060	frt.
	Ebből levonva a saját jövedelmeket . . .	100.000	»
	Marad fedezetlen szükséglet . .	**10,127.060**	frt.

III. Fejezet.

Pénzügyministerium.

1. czím.	Központi vezetés	112.100	frt.
2. »	Központi pénztár	25.310	»
3. »	Számosztály	41.210	»
4. »	A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	370.000	»
5. »	A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak	1,320.000	»
6. »	A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak és szolgáinak, valamint azok özvegyeinek és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei	38.000	»
7. »	A pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	66.000	»
8. »	A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei	47.400	»
	Összesen . .	2,020.020	frt.

Ebből levonva a fedezetet:

1. czím.	Szolgálati díjak	341	frt.
2. »	Szolgálati díjak	—	»
3. »	Szolgálati díjak	464	»

4. czím. Jövedelmi adó a külföldön élő s a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után	750	frt.
5. » Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményei után	110	»
Összeg . .	1.665	frt.

Különféle egyéb bevételek:

Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után	4.000	»
Összesen . .	5.665	frt.
Marad fedezetlen szükséglet	**2,014.355**	frt

IV. Fejezet.

Számellenőrzés.

1. czím. Közös főszámszék	128.585	frt.
Ebből levonva a szolgálati díjakból származó fedezetet . . .	615	»
Marad fedezetlen szükséglet	**127.970**	frt.

Ezek szerint a közösen fedezendő rendes tiszta szükséglet az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Külügyministerium	3,635.100	frt.
II. Hadügyministerium:		
A. Hadsereg	116,045.956	»
B. Hadi tengerészet	10,127.060	»
III. Pénzügyministerium	2,014.355	»
IV. Számellenőrzés	127.970	»
Összesen tehát a rendes szükséglet .	**131,950.441**	frt

II. CZIKK.

A magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által közösen fedezendő rendkivüli szükséglet költségvetése az 1895. évre következőleg állapittatik meg:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

2. czím. Diplomatiai költségek:
a) Rendelkezés alattiak fizetése . . . . 12.600 frt.
b) Harmadik részlet egy palotának Londonban való megvétele végett a közös aktivákból kölcsön vett 600.000 frt visszafizetésére . 11.000 »
c) Első részlet a jeniköi nyári lakház épitéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek visszafizetésére 3.000 »
3. » Consulsági költségek:
a) Az európai Duna-bizottság költségei . . . . 3.800 »
b) Külföldön tartózkodó honpolgárok segélyezésére és hazaszállitására . . . . 15.000 »
c) A konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére . . . 2.000 »
d) A bombayi főkonzulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltött nyári idény alatt . . . . 2.000 »
Összesen . . **49.400** frt.

II. Fejezet.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Egészségügy:
1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzése; a 246.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 50.000 frt.
2. » Egészségügyi tábori szereletanyag beszerzése (folytatólagos hitel) . . . . 30.000 »
2. » Fegyverügy:
1. tétel. Ismétlő fegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett; a 9,772.300 frtnyi összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 1,772.300 »
2. » Ekrasitlövedékek beszerzése az aczél-bronz ostromlövegek számára; a 600.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 100.000 »
3. » Néhány erőditett hely felfegyverzésének erősbitése új szerkezetű lövegek által (folytatólagos hitel) . . . . . 600.000 »
4. » Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 13·4 millió frtra emelt összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 2,000.000 »
3. » Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő hitelnek első részlete . 40.000 »
4. » Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére (folytatólagos hitel) 400.000 »

5. czím.	Vonatanyag beszerzése a vonatcsapat részére az új vonatszervezés alkalmából; a 200.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	50.000 frt.
6. »	Könnyű járműveknek beszerzése az ütközeti vonat számára; a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete	80.000 »
7. »	Hámok és tartozékaik beszerzése; a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete	50.000 »
8. »	Hordható sátrak beszerzése (folytatólagos hitel)	400.000 »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím.	A hadtestparancsnokságoknak a hadtestvonatparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 telephonosztály szereletének beszerzésére; a 123.000 frtra emelt összes szükségletnek második részlete	25.000 »
10. »	Az Eiffel-féle (uti) hidanyag kiegészitése és három részre osztása; a 93.400 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	15.000 »
11. »	Csákányoknak a gyalogság és vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapat számára leendő beszerzésére .	7.000 »
12. »	»Engelmann« rendszerféle folyóaknák beszerzése	5.000 »
13. »	A przemysl-zasaniei vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitása	5.000 »
14. »	Kerékpárok beszerzése a katonai vivó- és tornatanfolyam számára	1.000 »
15. »	A sütődéknek és raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére (folytatólagos hitel)	130.000 »
16. »	Kétszersült és konzervek tartalékkészleteinek növelése, továbbá csomagoló anyag beszerzése; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete	142.000 »
17. »	Szükséglet a jelenleg meglévő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére	858.000 »

III. Épitési és elhelyezési szükségletek. Gyakorló-terek.

18. czím. Épitkezések:

a) Épületek csapatok és hadseregi intézetek számára.

1. tétel.	Krakkó. Szekérszin ujból épitése, és a vonatcsapat-anyagszertárban hozzáépités a hadpótkészletraktárhoz .	50.000 frt.
2. »	Korneuburg. Raktár épitése a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszerének elhelyezésére . .	3.000 »
3. »	Morva-Fehértemplom. Kórház újból épitése a katonai főreáltanoda és a lovassági hadapródiskola számára	70.000 »
4. »	Przemysl. Hozzáépités az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez	10.000 »
5. »	Stryj. Szekérszin újból épitése	8.200 »
6. »	Nagy-Szeben. Toldalékképület épitése a meglévő lovassági laktanyához a lovassági dandár lovaglótanfolyam legénységének és lovainak elhelyezésére	15.000 »
7. »	Salzburg. Takarmányraktár ujból épitése az ugynevezett Jagdzeugstadl helyébe	10.800 »

8. tétel. Krivošje. Pótelhelyezési épületek újból épitésére (folytatólagos hitel) . . . . 46.000 frt
9. » Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költség-előirányzatainak készitésére 40.000 »

b) Átalános szükségletek.

10. » Az elszállásolási törvény alapján (községek, magánosok stb. által) berendezés nélkül előállitott új, vagy átalakitott laktanyák, katonai kórházak stb. belső berendezésének beszerzése . . . . 140.000 frt.

19. czím. Gyakorló és lőterek megszerzése és helyreállitása: Lőterek megszerzése és berendezése . . . . 250.000 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

20. czím. Erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet . . . . 1,975.000 frt.
21. » Negyedik épitési részletek:
1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 130.000 »
2. » Gácsország. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitése, a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 550.000 »

B.

22. czím. A katonai földrajzi intézet szükséglete:
1. tétel. Közép-Európa új átalános térképének előállitására . . 50.000 »
2. » A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály által leendő folytatására . . . . 5.000 »

C.

23. czím. A számfelettieknek illetékei . . . . 24.000 »
24. » Többszükséglet a határ biztositása végett Dalmátia déli részébe a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára . 90.000 »
25. » 20 gyalogzászlóalj a felemelt békelétszám magasságáig eszközlendő kiegészitése . . . . 431.000 »
26. » 2.226 rendes állomány feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 ló ez idén leendő beszerzését, valamint az ezen lovak és katonák legnagyobb részének a pót-keretekhez való bevonása következtében a kincstári férhelyek szükséges kibővitésének költségeit . . . . 1,105.000 »

27. czím.	Lovas-ezredenként 25 ló beszerzése, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki	342.668	frt.
28. »	1.632 rendes állomány feletti tüzérségi ló és 1.590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895. október 1-ejével bekövetkezendő ujabb létszámemelés alkalmából	654.753	»
29. »	Szükséglet egy léghajózási intézet felállitására (folytatólagos hitel)	30.000	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím.	Egyszeri szükséglet az 1895-re inditványozott tiszti létszámemelések, továbbá a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése alkalmából	92.431	frt.
31. »	Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századjainak létszámemelése következtében (folytatólagos hitel)	175.000	»
32. »	Az 1891. és 1894. években tiroli vadászzászlóaljakra átváltoztatott hat tábori vadászzászlóalj még nehány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete	18.000	»
33. »	Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából	36.000	»
34. »	Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása, és a tábori tüzérség evvel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 frtnyi összes szükséglet második részlete	500.000	»
35. »	48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzése	15.665	»
36. »	Egyszeri szükséglet a tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére	6.055	»
37. »	Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete	40.000	»
38. »	Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utász-csapat újjászervezése folytán	780.000	»
39. »	Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése folytán	22.000	»
40. »	Egyszeri szükséglet a 14. gyalogsági hadapródiskola felállitása folytán	50.000	»
	Összesen .	**14,525.872**	frt.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:

Tanszerek és segédeszközök beszerzése a tengerészeti akadémiában és tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz	5.000	frt.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia«, 5.200 tonnás (C) czirkáló-koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek hatodik részlete .	20.000	»

2.	tétel.	5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	790.000 frt.
3.	»	5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete .	760.000 »
4.	»	hat sík tengert járó torpedósajka; az 1,080.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . .	180.000 »

A 7. czímhez. Fegyverezés . . . . 833.000 »

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

1.	tétel.	Az épitkezések folytatása a teodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson	60.000 frt.
2.	»	Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen	40.000 »
3.	»	Legénységi barakkok épitésének folytatása; az ujabbi 112.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete .	28.000 »
4.	»	Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . .	13.000 »
5.	»	Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	12.300 »
6.	»	Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . .	16.000 »
7.	»	Pola vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	11.900 »
8.	»	Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és a gépsuhanczok műhelyének elhelyezése czéljából; a 85.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	30.000 »
9.	»	Egy épület épitése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére	25.000 »
10.	»	A járvány-kórház körüli térség szabályozása és elzárása, úgymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása	15.500 »
11.	»	Egy második postagalamb-állomás épitése Pólában	2.400 »
12.	»	Vizmérők beszerzése	2.100 »

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

1.	tétel.	Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére	10.000 frt.
		Összesen . .	**2,854.200** frt.

Ennélfogva a közösen fedezendő rendkivüli szükséglet az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Külügyministerium	49.400	frt.
II. Hadügyministerium:		
A) Hadsereg	14,525.872	»
B) Hadi tengerészet	2,854.200	»
Összesen	17,429.472	frt.

III. CZIKK.

E szerint a rendes szükséglet	131,950.441	frtot,
a rendkivüli	17,429.472	»
és a közösen fedezendő összes szükséglet	149,379.913	frtot
tesz.		
Ebből levonva:		
a határvámjövedék bevételeit, melyek a kezelési költségek átalányának, továbbá a boszniai és herczegovinai közigazgatás részére megszavazott vámátalánynak levonása után	47,539.720	frttal
előirányozvák, összes szükségletként	101,840.193	frt
marad, mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2 százalék	2,036.803	frt 86 krt
és a	99,803.389	frt 14 krnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70 százalék	69,862.372	frt 40 krt,
és a magyar korona országai által fedezendő 30 százalék	29,941.016	» 74 »
tesz.		

IV. CZIKK.

Az ezen előirányzatban engedélyezett czímek és egyes tételek között átruházás nem gyakoroltathatik.

V. CZIKK.

Ha az előirányzatban felvett bevételi tételek valamelyike a valóságban nagyobbnak vagy kisebbnek mutatkoznék, mint előirányoztatott, a közös pénztárból fedezendő összegek és igy az illető járulékok is ennek megfelelőleg alább szállittatni, vagy nagyobbittatni fognak.

VI. CZIKK.

Az 1895-ik évi költségvetésre nézve megállapittatik, hogy a bevételek és kiadások az engedélyezett és a költségvetésbe felvett összegben az 1896. év junius utolsó napjáig számoltathatnak el.

Ezen idő letelte után az 1895. évre engedélyezett hitel megszüntnek tekintetik.

II. Határozat

a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükségletének fedezése tárgyában.

I. CZIKK.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek részére szükségelt s a rendes előirányzaton felül maradó költségtöbbletnek fedezésére 1895-re, mint rendkivüli hadseregi szükséglet a következő czímek és rovatok alatt engedélyeztetik:

1. czím. Pénzbeli ellátás:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei . . . 1,323.828 frt.

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó újonczok pénzbeli illetékei . . . . 15,907 »

2. » Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése . . . . 943.668 »

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó újonczok természetbeni élelmezése . . . . 29.192 »

c) Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig:
élelmezési czikkek szállitására . . . . . . 29.300 frt
egyéb kincstári tárgyak szállitására . . . . 9.700 » — 39.000 »

d) Az élelmezési intézetek kezelési költségei . . . . 20.000 »

3. » Lovak beszerzése:
Lovak és málhás állatok pótbeszerzése . . . . 39.216 »

4. » Fegyverügy:
Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzér-szerraktárak kezelési költségei . . . . 9.880 »

5. » Vonatszerügy:
A vonat-osztályok anyagszerátalánya vonatszerkoptatás fejében, a sarajevói fiók-vonatszertár kezelési költségei és költségek szállitásokra a határig . . . . 54.483 »

6. » Hadmérnöki és épitészeti ügy:

a) Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzése . . . . 2.000 »

b) Épitészeti kezelési költségek . . . . 10.000 »

c) Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása . . . . 15.000 »

	d) A katonai közigazgatás által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen	21.000 frt.
	e) A katonai közigazgatás által előállitott közlekedések fentartása a Lim területén	8.000 »
	f) Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában	354.000 »
7. czím.	Ruházat, szerelet és ágyak:	
	a) A sarajevoi fiók-ruharaktár kezelési költségei	8.000 »
	b) Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében	98.638 »
	c) Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása	20.071 »
8. »	Egészségügy:	
	A betegek és ápolók kórodai közétkezése, továbbá egyéb egészségügyi költségek	55.740 »
9. »	Átalános kiadások:	
	a) Helyőrségi változások	90.000 »
	b) A szabadságosok és ujonczok menetköltségei	61.937 »
	c) Menet és utazási költségek	140.000 »
	d) A házasok családjainak segélyezése	250.000 »
	e) A bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya:	

Szükséglet:

1.	Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzletére és fentartására	706.400 frt.	
2.	A boszna-völgyi vasut rendkivüli szükséglete	296.010 »	
3.	A broódi összekötő vasut fentartása	— »	
4.	A zenica-sarajevói vonalrészre eső üzleti többletnek kiszolgáltatása a (Bosznia és Herczegovina ügyeivel megbizott) közös ministeriumnak	147.600 »	
5.	Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzletére és fentartására	177.300 »	
6.	A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete .	94.900 »	1,422.210 frt.

Fedezet:

1.	A bosznavölgyi vasut üzleti és egyéb bevételei	1,210.000 frt.		
2.	A broódi hid vámjövedelme . .	5.010 »		
3.	A banjaluka-doberlini katonapálya üzleti és egyéb bevételei	207.200 »	1,422.210 frt.	frt.

f) Katonai posta- és távirdaügy.

Szükséglet:

1. A katonai posta számára	487.958 frt.	
2. A katonai távirda számára	235.000 »	722.958 frt.

Fedezet:

1. A katonai posta üzleti bevételei . . .	403.000 frt.		
2. A katonai távirda üzleti bevételei . . .	160.000 »		
3. A boszniai és herczegovinai közigazgatás járuléka	90.000 »		
4. A legénységnek és a fogatoknak a vonatcsapat részéről való szolgáltatása által azon katonai postahivatalok részére, melyeket kizárólagos katonai tekintetekből fentartani kell, továbbá a Lim-vidéken lévő tábori postaállomások számára . . .	69.958 »	722.958 frt.	. . . frt.
g) Egyéb előre nem látható költségek			22.440 »
Összesen .			3,632.000 frt.

Ebből levonva a fedezetet:

A hadügyi közigazgatás saját bevételei	50.000 »
Marad fedezetlen szükséglet .	**3,582.000** frt.

II. CZIKK.

A fentebbi czímek és rovatok között, a 9. czím *e)* rovat kivételével az átruházási jog a közös hadügyministernek megadatik.

III. CZIKK.

A fentebbi, az 1895-ik évre közösen fedezendő rendkivüli szükséglet tesz	3,582.000 frtot,
mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2%	71.640 »
és a	3,510.360 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70% járulék	2,457.252 frtot,
a magyar korona országai által fedezendő 30%	1,053.108 »

tesz.

IV. CZIKK.

Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételeknek érvényes elszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon túl még hat hónapon át felhasználhatók.

III. Határozat

melylyel az 1894. évre póthitel engedélyeztetik és felhatalmazás megadatik, hogy az 1894. évi előirányzatban engedélyezett egy összeg más czélra fordittathassék.

I. CZIKK.

A közös kiadások és bevételek 1894. évi előirányzatához következő póthitel engedélyeztetik:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

Rendkivüli szükséglet.

2. czím. Diplomatiai költségek:

c) (uj) Általános épitési helyreállitásokra a konstantinápolyi nagykövetségi palotában, és az 1894. julius 10-iki földrengés által sulyosan megrongált melléképületeinek kijavitására . . . . 39.000 frt.

II. CZIKK.

E szerint a közösen fedezendő 1894. évi többszükséglet	39.000 frtot
tesz, mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2 százalék	780 »
és a	38.220 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70 százalék	26.754 frtot
és a magyar korona által fedezendő 30 százalék	11.466 »

tesz.

III. CZIKK.

A közös hadügyministerium felhatalmaztatik, hogy a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1894. évi előirányzatában a II. czikk, II. fejezet, hadügyministerium, *A*) hadsereg, és pedig a 16. czím, 2. tétel alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban leendő újból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi összeg egy olyan raktárnak Przemyslben leendő épitésére fordittassék.

IV. Határozat

a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidő meghosszabbitása tárgyában.

A közös hadügyministeriumnak a következő hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély megadatik, és pedig:

B) Hadi tengerészet.

Az 1893. évi rendkivüli szükségletben, a 7. czímhez, *A) B) C) D)* alczím, »Ágyúk stb.« alatt engedélyezett 636.000 frtnyi összegből a *C)* alczím alatt lőszer beszerzésére előirányzott 228.000 frtnyi összegre nézve.

V. Határozat

a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában.

I. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletnél, és pedig:

Az I. Fejezetnél. Külügyministerium.

1. czím.	*a*) Központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	12.639 frt	18½ kr.

1891. évi rendes szükséglet.

4. czím.	Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése	39.953 »	75 »

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1.	czím.	Központi vezetés	2.931 frt	77½ kr.
3.	»	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés.	520 »	56 »
4.	»	Katonai lelkészet	813 »	25½ »
5.	»	Katonai igazságügyi igazgatás	2.600 »	72½ »
6.	»	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1.698 »	82½ »
7.	»	A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	17.898 »	04½ »
8.	»	Katonai képzőintézetek	2.577 »	97 »
10.	»	Élelmezési raktárak	2.563 »	41 »
12.	»	Ruházati kezelési intézetek	951 »	96½ »
13.	»	Műszaki tüzérség	862 »	95 »
15.	»	Utászati hadszer	392 »	54 »
16.	»	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	317.185 »	80½ »
18.	»	Katonai egészségügy	209.962 »	52½ »
19.	»	Nyugdíjügy	55.739 »	87 »
21.	»	Különféle kiadások	68.404 »	06½ »
22.	»	Természetbeni élelmezés (1,571.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	1,583.295 »	58½ »
23.	»	Legénységi közétkezés	1,255.586 »	21½ »
25.	»	Elhelyezési költségek	678.771 »	71½ »
26.	»	Pótlovak beszerzése	17.762 »	74½ »

B) Hadi tengerészet.

1. czím. Fizetések	6.048	frt	36½	kr.
2. » Zsoldok és ruházati átalányok	25.969	»	16	»
3. » Szolgálat a szárazföldön	40.421	»	14½	»
4. » » a tengeren (97.220 frtnyi póthitel beszámitásával)	19.438	»	11	»
5. » Intézetek:				
A) alczím. Vizrajzi hivatal	133	»	94	»
B) » Tengerészeti akadémia	1.920	»	24	»
C) » Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola	37	»	08	»
D) » Tengerészeti kórházak	931	»	85½	»
6. » A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:				
A) alczím. Anyagszerek beszerzése . . . . B) » Munkabér, biztonsági szolgálat stb. . . .	5.377	»	36½	»
C) » Hajóépitések, gépek és kazánok:				
7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a viznek előleges megmelegitésére a Polában levő cs. és kir. tengerészeti kórház kádfürdői számára	1.759	»	27	»
7. czím. Fegyverezés:				
E) alczím. Tengeri tüzaknák	2.944	»	84½	»
8. » Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	1.220	»	07½	»
9. » Különös tengerészeti kiadások	15.996	»	17	»
10. » Ellátási költségek	37.674	»	59	»

A III. Fejezetnél. Pénzügyministerium.

1. czím. Központi vezetés	1.085	frt	98½	kr.
4. » A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei . .	3.838	»	44½	»

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:				
2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése	183	frt	60	kr.
4. » Nehány erőditett hely felfegyverzésének uj szerkezetű lövegekkel való erősbitésére	879	»	39	»

II. Egyéb szükségletek.

7. czím.	Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére	12 frt	11	kr.
8. »	Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre	649 »	$35\frac{1}{2}$	»
10. »	A jelenleg meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére	923 »	31	»

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

14. czím. Erőditési hadi előkészületek:

1. tétel.	A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése	821 frt	$57\frac{1}{2}$	kr.
2. »	Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára	7.870 »	96	»

15. »	A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre	37 »	$69\frac{1}{2}$	»
17. »	Negyedik épitési részletek: Krakkó. Egy tüzérségi szertár ujból épitésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből	1.954 »	72	»

C.

20. czím.	A számfelettieknek illetékei	420 frt	23	kr.
22. »	26 gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére	47.661 »	$17\frac{1}{2}$	»
23. »	A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál	14.872 »	35	»
24. »	A tartósan elvezényelt legénység pótlására	31.294 »	90	»
25. »	A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására	34.041 »	13	»
27. »	A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására	37.306 »	86	»

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím.	Az 1891-ben tiroli vadász-zászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadász-zászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete	170 frt	41	kr.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:

B) alczím. Tengerészeti akadémia . . . . 18 frt 98 kr.

A 6. » A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:

2. tétel. Tüzaknákat lerakó 200 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . . . 329 » 16 »

3. » I. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . . . . . 653 » 30 »

A 7. » Fegyverezés:

F) alczím. Torpedók . . . . 76 » 66½ »

A 8. » Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

2. tétel. Új épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete . . . 3.779 » 97½ »

6. » Munkáslakások épitése . . . . . 3.921 » 22½ »

8. » Egy mosó és kikészitő háznak épitése a tengerészeti ruházati hivatal számára . . . . 30 » 16 »

11. » Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház éjszaki melléképületére . . . . 221 » 49 »

13. » A tengerszertárban levő gémdarú erősbitésére és helyreigazitására . 1.208 » 72½ »

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

2. tétel. Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézi-könyv kiadására . . . . 229 » 64 »

II. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, és pedig:

A rendes szükségletnél:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

B) Hadi tengerészet.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4.200 tonnás »Kaiserin Elisabeth« czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . . . . . . 153.839 frt 10 kr.

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A. Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . . . . 29 » $83^1/_2$ »

II. Egyéb szükségletek.

6. czím. A lovassági távirda és könnyű távirdai osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 505 » $43^1/_2$ »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek;

2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 48.375 » 34 »

18. » Ötödik épitési részletek:

A tiroli erőditmények átalakitására és ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 forintnyi összes szükségletből . . . . 2.209 » $24^1/_2$ »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség ujjászervezésére; a 338.763 forintnyi összes szükséglet második részlete . . . . 699 » 60 »

32. » Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 forintnyi összes szükséglet első részlete . . . . 28.509 » 11 »

B) Hadi tengerészet.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, potlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel.	5.200 tonnás C czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik részlete	75.580 frt 65	kr.
4. »	II. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . .	11.388 » 33½	»
5. »	Körülbelül 500 tonnás torpedójármű (»Satellit«); a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	13.175 » 31	»

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel.	Négy kis ház épitése initialtöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapotműhely mellett Fisellában; a 7.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete	295 » 95	»
5. »	Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben és anyagszertárak előállitása tartozékokkal együtt, valamint kikötőhelyek teremtése kotrások által	2.766 » 86	»
7. »	Legénységi barakk épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez, *A)* alczím, 4. tétel *a)* alatt egy emeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költségelőirányzatnak első részlete)	9.145 » 53	»

III. czikk.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg, az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és elszámoltathassanak, és pedig:

A rendkivüli szükségletnél.

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

5. tétel.	Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 11·4 millió frtnyi összes szükségletnek második részlete	952.182 frt 32	kr.

2. czím. Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 15,467 frt 59½ kr.

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. Kétszersült és konzervek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 26.608 frt 25 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep ujból épitésére; az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . 75.290 frt 74 kr.

IV. CZIKK.

A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. czím *e)* rovat alatt »bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katona-pálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasut az 1891. év végével rendelkezésre maradt 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

V. CZIK.

A magyar-osztrák monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása,

mely szerint a rendes kiadások	125,586.975	frt	03	krt,
a rendkivüli kiadások pedig	20,299.213	»	74½	»
az összes kiadások e szerint	145,886.188	frt	77½	krt
és a határvám tiszta jövedelme	47.283.114	»	53	»
tettek ki, s igy a tiszta szükséglet	98,603.074	frt	24½	krt

tesz helybenhagyatik.

Az ezen	98,603.074	frt	24½	krnyi
tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék.	1,972.061	»	48½	krt,
tesz, és a	96,631.012	frt	76	krnyi
maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis .	67,641.708	»	93	kr.
a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis	28,989.303	»	83	»

esik.

VI. CZIKK.

A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást.

Kelt Budapesten, 1894. október hó 7-én.

Dr. Münnich Aurél s. k.,
jegyző.

Tisza Lajos s. k.,
elnök.

4507.
cab. szám.

A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyülés és a birodalmi tanács részéről kiküldött és Általunk 1894. évi szeptember hó 14-re Budapestre egybehivott bizottságoknak az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895. évre megállapitott előirányzata, a Bosniában, Hercegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükséglete, továbbá egy 1894. évre engedélyezett póthitel és egy, az 1894. évi előirányzatban engedélyezett összegnek más czélra fordithatása iránti felhatalmazás, valamint egy, a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek meghosszabbitása, végre az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában hozott fentebbi határozatait közös ministeriumunk előterjesztése folytán az 1867. évi XII. t.-cz. értelmében ezennel jóváhagyjuk és megerősitjük.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 8-án.

(P. H.)

Ferencz József s. k.

Kálnoky s. k.

Kállay s. k.

Krieghammer s. k.,
lovassági tábornok.

A KÖZÖS ÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA

A MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

BIZOTTSÁG NAPLÓJA.

A KÖZÖS ÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS ÁLTAL KIKÜLDÖTT

S Ő FELSÉGE ÁLTAL 1894. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 14-ÉRE BUDAPESTRE ÖSSZEHIVOTT

BIZOTTSÁG NAPLÓJA.

AZ ORSZÁGOS GYORSIRODA HIVATALOS FELJEGYZÉSEIBŐL

SZERKESZTETTE

MASZÁK HUGÓ.

HITELES KIADÁS.

1894.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hold-utcza 7. szám.)

TARTALOM.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

(A római számok az ülést, az arabs számok a lapot jelentik.)

I. ÜLÉS.

1894. szeptember 14-én.

Nákó Kálmán gr. korelnök, utóbb Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Alakulás, elnökség és jegyzői kar megválasztása. A ministerelnök átirata, hogy király ő Felsége szeptember 16-án fogadja a bizottságot. A közös ministerek képviselőinek bejelentése. A közös kormány előterjesztései beadatnak. Az albizottságok megválasztatnak.

A közös kormány részéről jelen vannak: Kálnoky Gusztáv gr. külügyminister, Krieghammer Ödön lovag lovassági tábornok hadügyminister, Kállay Béni pénzügyminister, Sterneck Miksa b. tengernagy, Tóth Vilmos a közös főszámszék elnöke, Cziráky Béla gr. osztályfőnök, Zsoldos Ferencz vezérőrnagy csoport osztályfőnök, Nyiri Sándor vezérkari alezredes, Szentgyörgyi Gyula osztályfőnök, Pongrácz Frigyes gr. osztálytanácsos, László Elemér sorhajó hadnagy.

A magyar kormány részéről: Wekerle Sándor ministerelnök.

(Az ülés kezdődik d. u. 5 órakor.)

Korelnök: Mélyen tisztelt országos bizottság! *(Halljuk! Halljuk!)* Harmadizben van már szerencsém, mint korelnöknek, e helyről az országos bizottság t. tagjait üdvözölhetni. *(Éljenzés.)* Bátor vagyok most is ismételni azon kérésemet, hogy engem ezúttal is kegyes elnézésökben részesiteni méltóztassanak. *(Éljenzés.)*

A korjegyzői teendők végzésére Teleki Sándor gróf urat kérem fel.

Áttérve a napirendre, kérem a korjegyző urat, sziveskedjék felolvasni a főrendiház és képviselőház elnökeitől beérkezett átiratokat, valamint az országos bizottság tagjainak választásáról szóló jegyzőkönyvi kivonatokat.

Teleki Sándor gr., korjegyző *(olvassa a főrendiház és képviselőház elnökeinek átiratait).*

Korelnök: Tudomásul vétetnek. Kérem a korjegyző urat, sziveskedjék felolvasni az országos bizottság tagjainak névsorát a határozatképesség megállapitása végett.

Teleki Sándor gr., korjegyző *(olvassa a névsort).*

Korelnök: T. országos bizottság! A bizottság tagjai közül 42-en lévén jelen, van szerencsém a határozatképességet ezennel kimondani.

Következik az elnök, alelnök, jegyzők és háznagy megválasztása. Az ügyrend szerint az elnökre s az alelnökre külön-külön, a két utóbbira pedig egyszerre történik a szavazás. Méltóztassanak szavazat-jegyeiket beadni.

Teleki Sándor gr., korjegyző *(olvassa a névsort, a szavazó-jegyek beadatnak).*

Korelnök: T. országos bizottság! *(Halljuk! Halljuk!)* Van szerencsém jelenteni, hogy összesen 42 szavazati jegy adatott be s hogy

elnökké egyhangulag Tisza Lajos gróf választatott meg. *(Élénk éljenzés.)*

Következik az alelnök megválasztása. Méltóztassanak szavazójegyeiket beadni.

Teleki Sándor gr., korjegyző *(olvassa a névsort, a szavazó-jegyek beadatnak).*

Korelnök: T. országos bizottság! *(Halljuk! Halljuk!)* Van szerencsém jelenteni, hogy összesen 43 szavazati jegy adatott be és hogy alelnökké egyhangúlag gr. Andrássy Aladár választatott meg. *(Éljenzés.)*

T. országos bizottság! Következik a jegyzők, valamint a háznagy megválasztása.

Kérem, méltóztassanak szavazó-jegyeiket szokás szerint egyszerre beadni. *(Helyeslés. A szavazó-jegyek beadatnak.)*

Korelnök: Van szerencsém a választás eredményét bejelenteni. *(Halljuk! Halljuk!)* E szerint beadatott összesen 43 szavazat. Egyhangúlag megválasztattak jegyzőkké: Hegedüs Sándor, Münnich Aurél és Cziráky Antal gr. *(Éljenzés.)*

Van szerencsém továbbá jelenteni, hogy háznagygyá szintén egyhangúlag Wodianer Albert báró bizottsági tag úr választatott meg *(Éljenzés.)*

Ezzel az ügyrend értelmében a t. országos bizottság tisztikara meg lévén választva, midőn kegyes elnézésöket megköszönném, kérem a megválasztott elnök és a jegyző urakat, méltóztassanak helyöket elfoglalni. *(Éljenzés.)*

(Elnök és jegyzők helyöket elfoglalják.)

Tisza Lajos gr., elnök: Mélyen tisztelt országos bizottság!

Midőn mindenekelőtt az országos bizottság nevében a t. korelnök és korjegyző uraknak köszönetünket kifejezném a bizottság megalakitása körüli fáradozásukért, a t. bizottság iránti hálás köszönetünknek kell úgy megválasztott tiszttársaim, mint a magam nevében kifejezést adnom az irányunkban tanusitott megtisztelő bizalomért, a melynek kellően megfelelni lesz főtörekvésünk. Hogy ez nekünk sikerülhessen, szabad legyen az országos bizottság tisztelt tagjainak bölcs és jóindulatú támogatására számitanunk.

Fájdalommal kell megemlékeznem, tisztelt bizottság, azon érzékeny veszteségről, mely a közös hadsereget a mult orsz. bizottság ülései óta érte Vilmos cs. és kir. főherczeg váratlan halálával, ki épen azon fegyvernemnek volt főfelügyelője, melynek fejlesztésére az országos bizottság mindig oly súlyt fektetett. Eltekintve a veszteségnek a hadsereget illető nagyságától, mindenki, a ki szerencsés volt vele érintkezni, kedves emlékét fogja e szeretetreméltó úrnak megőrizni.

De még közvetlenebbül érinti a t. országos bizottság tagjait Bauer volt hadügyminister halála, kivel évek során érintkezve az országos bizottságok, meggyőződhettek az ő példás egyenessége, őszintesége és ügyismerete felől. Ugy hiszem, az országos bizottság elfogadja azon ajánlatomat, hogy a hadsereg és a közös kormány e kiváló két egyéniségének elhunyta feletti sajnálkozásának jegyzőkönyvében kifejezést adjon. *(Helyeslés.)*

Az események lánczolata ugy hozta magával, hogy az illetékes tényezők minden igyekezete és készültsége daczára az országos bizottságok ülésezése ez évben ismét őszre maradt, úgy, hogy a legmegfeszitettebb munkásságot kellene a bizottságnak kifejtenie, hogy az országgyülés összejöveteléig teendőinek legalább legfontosabb érdemleges részét elvégezhesse.

Igaz, hogy ha végig nézünk a bizottság tagjainak során, azt fogjuk látni, hogy legnagyobb részben oly tapasztalt, szakavatott tagok ülnek abban, kik előtt a bizottsági tárgyalások rendes anyaga nem új, a kik hosszú évek gyakorlata folytán képesek lesznek az ez évi előterjesztéseket is aránylag rövid idő alatt alaposan áttanulmányozni és megbirálni s a bizottságban ennek alapján a monarchia biztossága és tekintélye fentartásának valódi szükségleteit megállapitani. Ezeknek kielégitése a haza minden polgárának egyaránt érdekében áll.

Tagadhatatlan, hogy ha az oly méltán féltékenyen őrzött európai béke fennállásának egyik hatalmas eszköze az ismert hármas szövetség fenmaradásának biztositéka a békefentartó államoknak, tehát közöttök az osztrák-magyar monarchiának teljes védképessége: ennek érdekében minden mulhatlan szükségest megtenni elutasithatlan kötelesség.

E teljes védképességnek egyik főfeltétele

azonban az államok belbékéje is. Ez a monarchia biztossága és tekintélye, a nemzetközi békének fentarthatása érdekében legalább is oly fontos tényező, mint a nemzetközi barátságos viszony megőrzése. A nemzet arra saját hatáskörében, helyes, korszerű intézmények fokozatos behozatala által a lehetőt megteszi.

Éppen azért, midőn az országos bizottság, az ország szükségleteinek fokozódása, az adózók terheinek, ha lassan is, de folyton emelkedése által indokolt legszigorúbb és soha szem elől nem tévesztendő takarékosság követelménye mellett is, bizonynyal hazafias kötelességének fogja érezni a nemzet megbizásából és nevében ő Felsége közös kormányának a valódi szükségletek fedezésére a kellő eszközöket rendelkezésére bocsátani: méltán elvárhatja a nemzet, hogy minden megtörténjék, a monarchia tekintélyének egész súlya érvényesittessék a nemzetközi viszonyokban, az esetleges oly magatartással szemben, mely a monarchia bármelyik állama ügyeire való, minden esetben illetéktelen és jogosulatlan külbefolyások és azokba való beavatkozások elnézése folytán a kedélyekben forrongást idézhetne fel, esetleg a belbéke fentartására zavarólag hathatna.

Nincs kétségem felőle, hogy ez szükség esetén tényleg meg is történnék. Kezeskedik erről első helyen a dicsőségesen uralkodó koronás magyar király fenkölt uralkodói felfogása. *(Elnök és az országos bizottság tagjai felállanak.)* Ő egyfelől a magyar szent korona jogainak, szent István birodalma integritásának leghivatottabb felkent őre, másfelől népeinek nem csak körültekintő, alkotmányos fejedelme, de létérdekeiket szivén viselő, átalánosan elismert gondos atyja. Az ő hosszú életéért minden igaz magyar ember fohásza emelkedik az egek urához, a nemzet ezen buzgó fohászát tolmácsoljuk mi most, midőn egy szivvel, lélekkel hangoztatjuk: Éljen a király! *(Élénk hosszas éljenzés.)*

Az 1895-ik évi költségvetés tárgyalására kiküldött és ő Felsége urunk királyunk legmagasabb rendelete által Budapest szék- és fővárosába a mai napra összehivott országos bizottság üléseit ezennel megnyitom.

Erről ő Felsége többi királyságainak és tartományainak bizottsága a szokott módon értesittetni fog, valamint ő Felségének legmagasabb tudomására fog hozatni az országos bizottság megalakulása. *(Helyeslés.)*

A mai ülés jegyzőkönyvének vitelére Hegedüs Sándor, a szólni kivánók neveinek jegyzésére pedig Cziráky Antal gr. jegyző urakat kérem fel.

Az elnökséghez többféle átiratok intéztettek, a melyeknek, mint az elnökség előterjesztéseinek, meghallgatását kérem.

Cziráky Antal gr., jegyző *(olvassa Wekerle Sándor ministerelnök átiratát, melyben tudatja, hogy ő Felsége a magyar országos bizottságot folyó évi szeptember hó 16-án delután 1 órakor fogadja és a szertartás leirásáról szóló példányokat rendelkezésre bocsátja).*

Elnök: Az országos bizottság az átiratot tisztelettel tudomásul veszi és az eddigi gyakorlat szerint elhatározza, hogy 12 óra előtt gyülekezvén, innen testületileg megyünk fel a várlakba. *(Helyeslés.)*

Ha méltóztatnak ezt elfogadni, ezt határozatképen kimondom, a szertartásra vonatkozó nyomtatványok pedig ki fognak osztatni.

Cziráky Antal gr., jegyző *(olvassa a külügyminister átiratát, mely szerint Cziráky Béla gr. külügyministeri osztályfőnököt bizta meg, hogy nevében nyilatkozatokat tehessen és a közös külügyministerium költségvetését illetőleg részletes felvilágositásokat adhasson).*

Elnök: Tudomásul szolgál.

Cziráky Antal gr., jegyző *(olvassa a hadügyminister átiratát, mely szerint Zsoldos Ferencz vezérőrnagyot s közös hadügyministeri csoportfőnököt bízta meg, hogy nevében nyilatkozatokat tehessen és a költségvetést illetőleg felvilágositásokat adhasson).*

Elnök: Tudomásul szolgál.

Cziráky Antal gr., jegyző *(olvassa Sterneck Miksa b. tengernagy átiratát, mely szerint László Elemér sorhajó hadnagyot bizta meg, hogy nevében nyilatkozatokat tehessen és a költségvetést illetőleg felvilágositást adhasson).*

Elnök: Tudomásul szolgál.

Cziráky Antal gr., jegyző *(olvassa a közös pénzügyminister átiratát, mely szerint a k[illegible]*

felvilágositások megadásával Pongrácz Frigyes gr. közös pénzügyministeri osztálytanácsost bizta meg).

Elnök: Tudomásul vétetik.

Cziráky Antal gr., **jegyző** (*olvassa a közös pénzügyminister átiratát, mely szerint a közös főszámszék elnöke a közös főszámszék képviselőjéül Nagyrápolti Szentgyörgyi Gyula osztályfőnököt és Komárek Henrik lavag udvari tanácsost jelölte ki és egyszersmind azzal is megbizta, hogy az országos bizottságnak a közös kiadások és bevételek, továbbá az 1892. évi zárszámadásra és az 1893. évi kezelési kimutatásra vonatkozólag a kivánt felvilágositásokat adják meg).*

Elnök: Tudomásul szolgál.

Cziráky Antal gr., **jegyző** (*olvassa a külügyminister átiratát, mely szerint a magyar országos bizottság és a vezetése alatti ministerium, nemkülönben a két delegatió közötti érintkezés közvetitésére ezen ministerium képviselőjeül Tallián Dénes b. osztálytanácsost és melléje Szapáry Tibor gr. fogalmazó gyakornokot rendelte ki, kik az országos bizottság irodai ügyeinek vezetésére az elnök rendelkezésére fognak állani.)*

Elnök: Tudomásul szolgál. Az elnökségnek több előterjesztése nincs.

Münnich Aurél jegyő: Kállay Béni közös pénzügyminister!

Kállay Béni közös pénzügyminister: T. Országos bizottság! A közös kormány nevében van szerencsém a következő előterjesztéseket benyujtani:

1. Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895 évi előirányzatát;

2. A közös külügyministerium előterjesztését, melylyel az 1894. évi rendkivüli szükségletéhez póthitelt kér;

3. A közös hadügyministerium előterjesztését, melylyel felhatalmazást kér, hogy a hadsereg 1894. évi rendkivüli szükséglete keretében engedélyezett egy összeg más czélra forditathassék;

4. A közös hadügyministerium előterjesztését, melylyel felhatalmazást kér, hogy a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szügséglete keretében engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidő meghosszabbittassék;

5. A közös kiadások és bevételek 1892. évi zárszámadását és az 1893. évi kezelési kimutatást.

Kérem a t. országos bizottságot, méltóztassék ezen előterjesztéseket alkotmányos tárgyalás végett az illető albizottságokhoz utasitani.

Egyszersmind van szerencsém megjegyezni, hogy úgy, mint az előbbeni években, ez idén is ki fogom osztatni az országos bizottság t. tagjai közt Bosznia és Herczegovina költségvetését tájékoztatás végett.

Elnök: Ezen előterjesztések az országos bizottság t. tagjai közt ki fognak osztatni és a majdan megválasztandó albizottságokhoz fognak szakszerűleg utasittatni. A Bosznia és Herczegovina költségelőirányzatára vonatkozó iratok pedig tájékoztatás végett szintén ki fognak osztatni.

Most következik az albizottságok tagjainak megválasztása, még pedig: választandók költségvetési, naplóbiráló, külügyi, hadügyi, pénzügyi és tengerészeti albizottságok.

Ezek megalakulása után lesz választandó a zárszámadási albizottság, melyet szintén kérek, hogy még a mai napon legyen szives megalakulni, valamint ugyanerre kérem a négyes albizottságot is.

Kérem, méltóztassék a bizottsági tagok névsorát felolvasni.

Méltóztassék a szavazatokat az albizottságokra együttesen beadni,

Cziráky Antal gr., **jegyző** (*olvassa a névsort; a szavazó-jegyek beadatnak).*

Elnök: Kérem, méltóztassanak meghallgatni a választás eredményét.

Cziráky Antal gr., **jegyző** (*olvassa*):

A költségvetési albizottságba megválasztattak:

Rudnyánszky József b., Szerb György és ifj. Wodianer Albert b.

A naplóbiráló albizottságba megválasztattak:

Cziráky Antal gr., Fenyvessy Ferencz, Gáll József, Kussevich Szvetozár és Teleki Sándor gr.

A külügyi albizottságba megválasztattak:

Andrássy Tivadar gr., Apponyi Albert gr., Berzeviczy Albert, Brankovics György, Csernátony Lajos, Czernkovics Miklós, Darányi Ignácz, Falk Miksa, Fenyvessy Ferencz, Gáll József, Gyurkovits György, Jókai Mór, Mohay Sándor,

Nikolits Fedor b., Perczel Dezső, Samassa József, Szápáry Géza gr., Szécsen Antal gr., Teleki Sándor gr., Tisza Kálmán és Zichy Jenő gr.

A hadügyi albizottságba megválasztattak:

Andrássy Aladár gr., Ábrányi Kornél, Apponyi Lajos gr., Bolgár Ferencz, Busbach Péter, Cziráky Antal gr., Ghyczy Béla, Hegedüs Sándor, Keglevich István gr., Lukács Antal, Münnich Aurél, Nákó Kálmán gr. Nopcsa Elek b., Nyáry Béla b., Pavič Ármin, Radó Kálmán, Rudnyánszky József b., Széll Kálmán, Szerb György, Tolnáy Lajos és Zichy Nándor gr.

A pénzügyi albizottságba megválasztattak: Bohus Zsigmond, Dókus Ernő, Fluger Károly, Francisci Henrik, Harkányi Frigyes, Kiss Pál, Szerb György, Urányi Imre és ifj. Wodianer Albert b.

A tengerészeti albizottságba megválasztattak;

Batthyány Lajos gr., Bethlen Ödön gr., Dániel Ernő, Huszár Károly b., Kussevich Szvetozár, Pallavicini Ede őrgr. Rakovszky Géza, Rohonczy Gedeon, Teleki Sándor gr. és Zichy Ágost gr.

Elnök: Miután az albizottságok meg vannak választva, kérem az albizottságokat, méltóztassanak azonnal megalakulni, az elnökségnek a megalakulás eredményét bejelenteni. Ezenkivül kérem az albizottságokat, méltóztassanak a zárszámadási albizottságba a tagokat szintén megválasztani; még pedig a külügyi albizottság választ két tagot, a pénzügyi hármat, a hadügyi hármat és a tengerészeti albizottság a tavalyi ujabb intézkedés szerint kettőt.

Ennek megtörténtéig az ülést felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: T. országos bizottság! Méltóztassanak helyöket elfoglalni. A költségvetési albizottság elnökévé ifj. Wodianer Albert bárót, jegyzőjévé Szerb Györgyöt választotta meg. A naplóbiráló albizottság elnökévé Kussevics Szvetozárt, jegyzőjévé Fenyvessy Ferenczet, a külügyi albizottság elnökévé Tisza Kálmánt, előadóvá Falk Miksát, a zárszámadási albizottságba Perczel Dezsőt és Fenyvessy Ferenczet, a hadügyi albizottság elnökévé Andrássy Aladár grófot, előadóvá Münnich Aurélt, a zárszámadási albizottságba Hegedüs Sándort, Keglevich István grófot és Ábrányi Kornélt. A pénzügyi albizottság elnökévé Harkányi Frigyest, előadóvá Szerb Györgyöt, a zárszámadási albizottságba Wodianer Albert bárót, Szerb Györgyöt és Dokus Ernőt, a tengerészeti albizottság elnökévé Batthyány Lajos grófot, jegyzőjévé Dániel Ernőt, a zárszámadási albizottságba pedig Dániel Ernőt és Teleki Sándor grófot választotta meg.

Ezzel tehát az albizottságok megalakultak. Kérem a zárszámadási albizottsági tagokat méltóztassanak összegyülni, megalakulni s itt az alakulásukról a jelentést megtenni; valamint kérném az egyesült négyes albizottságot is, hogy megalakulni és megalakulását az elnökségnek bejelenteni méltóztassék.

(Szünet után.)

Elnök: Bátor vagyok jelenteni, hogy a zárszámadási albizottság megalakulván, elnökévé Keglevich István gróf, előadójává pedig Hegedüs Sándor választattak meg.

Megalakult továbbá az egyesült négyes albizottság is, melynek elnökévé Andrássy Aladár gr., előadójává pedig Münnich Aurél választattak meg.

Bátor vagyok a további teendőkre nézve az országos bizottságnak előterjesztést tenni. *(Halljuk! Halljuk!)*

Mindenekelőtt arra kérném a t. országos bizottságot, méltóztassék az elnökséget felhatalmazni arra, hogy az egyes albizottságok jelentéseit átvehesse, kinyomathassa, szétosztathassa és aztán midőn elég anyag gyült be arra, hogy már hihető, miszerint folytatólagosan tartható országos hizottsági ülés, akkor a napirend megállapithatása végett hivjon össze egy nyilvános ülést. *(Helyeslés.)* Azt hiszem, ezt határozatul kimondhatom. *(Helyeslés.)*

Ez által az országos bizottság meg lesz kimélve attól, hogy formai kérdések miatt minduntalan kénytelen legyen üléseket tartani.

Végül kérem az országos bizottságot, méltóztassék az elnökséget felhatalmazni arra, hogy ha netalán egy vagy más bizottsági tag időközben lemondana, az illető póttagot behivhassa. *(Helyeslés.)* Ugy hiszem, méltóztatnak erre az engedélyt megadni. *(Helyeslés.)*

Több tárgy nem lévén, az ülést ezennel bezárom.

(Az ülés végződik d. u. 6 óra 15 perczkor.)

II. ÜLÉS.

1894. október 1-én.

Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Király ő Felsége névnapja alkalmából üdvözöltetik. A birodalmi tanács bizottsága megalakulásáról értesit. Póttag behivása. Jövő napirend megállapitása.

A közös kormány részéről jelen vannak: Cziráky Béla gr. osztályfőnök, Zsoldos Ferencz tbk. csoport főnök, László Elemér sorhajó-hadnagy.

(Az ülés kezdődik d. u. 5 órakor.)

Elnök: T. országos bizottság! Az ülést ezennel megnyitom. A jegyzőkönyv vezetésére Hegedüs Sándor jegyző urat, a szólók felhivására pedig Münnich Aurél jegyző urat hivom fel. Mindenekelőtt az utóbbi ülés jegyzőkönyve fog hitelesittetni.

Hegedüs Sándor jegyző *(olvassa a szeptember 14-én tartott ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesitve van.

Mélyen t. országos bizottság! *(Halljuk! Halljuk!)* Mielőtt a mai ülés napirendjére áttérnénk, ragadjuk meg az alkalmat, melyet nekünk a közelgő október 4-iki legmagasabb névnap nyujt *(Elnök és az országos bizottság tagjai felállnak)*, hogy ujabban is kifejezést adhassunk azon minden magyar ember szivének mélyéből fakadó fohászunknak, hogy a mindenható Isten dicsőségesen uralkodó urunkat királyunkat ő császári és apostoli kir. Felségét első Ferencz Józsefet, népeinek atyját, oldalán a nemzet nemtőjének, Erzsébet királyasszonyunk ő Felségével soká, de soká népei boldogitására éltesse! *(Élénk, lelkesült éljenzés.)*

Azt hiszem, kimondhatom, mint az országos bizottság határozatát, hogy az elnökséget méltóztatik megbizni azzal, hogy az országos bizottság hódolatteljes üdvkivánatait megfelelő módon ő Felsége legmagasabb tudomására hozhassa.

Az elnökséghez átirat érkezett a közös külügyminister urtól. Méltóztassék azt meghallgatni.

Münnich Aurél jegyző *(olvassa a külügyministernek az osztrák delegatio megalakulásáról szóló átiratát).*

Elnök: Méltóztassék tudomásul venni.

Továbbá kötelességem bejelenteni, hogy Szécsen Antal gr. lemondván bizottsági tagságáról, helyébe, mint sorban következő főrendiházi póttagot volt szerencsém Schuszter Konstantin püspök ő excellentiáját behivni.

Végül van szerencsém bejelenteni, hogy az összes albizottsági jelentések beérkeztek az elnökséghez, kinyomatásuk elrendeltetett és részben már kiosztattak, részben pedig — az utolsók — a mai nap folyamán, vagy holnap

reggel fognak kiosztatni. Ezek alapján bátorkodom megtenni javaslatomat a napirendre nézve. *(Halljuk! Halljuk!)* Én azt hiszem, t. országos bizottság, hogy talán holnap d. e. 11 órakor kezdhetné meg tárgyalásait az országos bizottság, még pedig a külügyi albizottság jelentésével, *(Helyeslés.)* azután kitűzném a tengerészeti és pénzügyi albizottságok jelentéseit is és a mennyiben ezek a holnapi napon el nem végeztetnének, a holnaputáni napon d. u. 5 órakor folytattatnék a tárgyalás. Továbbá 4-ikére d. u. 5 órára vagyok bátor proponálni az ülés megkezdését, ez az ülés a vegyes albizottság jelentésének tárgyalásával kezdődnék, melyre következnék a hadügyi albizottság és végül a zárszámadási albizottság jelentése.

Természetesen, a mennyiben mind e jelentések tárgyalása október 4-én be nem fejeztetnék, intézkedni fognánk, hogy mikor folytattassék a tárgyalás. *(Helyeslés.)*

Méltóztatnak igy a napirendet elfogadni? *(Helyeslés.)*

Keglevich István gr.: Csak azt az észrevételt vagyok bátor tenni, hogy negyedikén délután 3 órakor főrendiházi ülés van.

Elnök: Bocsánatot kérek, én érintkezésbe tettem magamat a főrendiház elnökével és vele ezt tegnap közöltem; neki az ellen, hogy az ülés 5 órára tűzessék ki, semmi észrevétele nincs. Méltóztassanak tehát ebben megnyugodni. *(Helyeslés.)* Egyébiránt ez negyedikére vonatkozik; ha bármely akadály közbejönne, kötelességemnek fogom tartani ezt az országos bizottságnak bejelenteni és parancsa szerint járnom el. *(Helyeslés.)* Holnap tehát kérem, méltóztassanak d. e. 11 órakor megjelenni; a tárgyalás a külügyi albizottság jelentésével fog kezdődni.

Ha senkinek megjegyzése nincs, több tárgy a mai napirendre nem tűzetvén ki, az ülést bezárom.

(Az ülés végződik d. u. 5 óra 20 perczkor.)

III. ÜLÉS.

1894. október 2-án.

Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Tárgyaltatván, elfogadtatnak a külügyi, tengerészeti, pénzügyi tárczák és a főszámszék költségvetései.

A közös kormány részéről jelen vannak: Kálnoky Gusztáv gr. külügyminiszter, Krieghammer Ödön lov. tbk. hadügyminiszter, Kállay Béni pénzügyminiszter, Sterneck Miksa b. tengernagy, Tóth Vilmos számszéki elnök, Cziráky Béla gr. osztályfőnök, Zsoldos Ferencz tbk. csoportfőnök, Nyiry Sándor alezredes, László Elemér sorhajó-hadnagy, Szentgyörgyi Gyula osztályfőnök, Komarek Henrik udvari tanácsos.

A magyar kormány részéről jelen van: Fejérváry Géza b.

(Az ülés kezdődik d. e. 11 órakor.)

Elnök: Az ülést ezennel megnyitom. Mindenekelőtt kérem, méltóztassék az utóbbi ülés jegyzőkönyvét hitelesités végett felolvasni.

Hegedüs Sándor jegyző *(olvassa az október 1-én tartott ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hetelesittetik. A mai jegyzőkönyv vitelére Münnich Aurél, a szólók felhivására Cziráky Antal gr. jegyző urakat kérem fel.

A tegnapi megállapodás szerint a külügyi albizottság jelentése van ma első helyen napirenden. Gondolom, méltóztatnak a jelentést felolvasottnak tekinteni. *(Helyeslés.)* Ha tehát méltóztatnak azt felolvasottnak tekinteni, megkezdhetjük az átalános tárgyalást. Az első szó az előadó urat illeti.

Falk Miksa, a külügyi albizottság előadója: Tisztelt országos bizottság! *(Halljuk! Halljuk!)* Nem szándékozom a t. orsz. bizottságot a külügyi albizottság által eléterjesztett jelentés tartalmának paraphrasisával untatni. A mit az albizottság kimondani kivánt, azt ki is mondta, még pedig, úgy hiszem, eléggé világosan és határozottan. Jövendölésekbe az albizottság nem bocsátkozik, ez nem is az ő feladata; mindenikünknek lehetnek és bizonyosan vannak is reményei vagy aggodalmai, de komoly politikai testület, a mikor politikai itéletet hoz, itéleténél csakis a tényeket veheti tekintetbe, a tény pedig az, hogy monarchiánk külügyi kormánya évek óta ügyesen és kitartóan kiváló részt vesz azon törekvésben, mely az európai béke fentartására van irányozva és hogy eddigelé sikerült e czélt teljesen elérni, a nélkül, hogy akár tekintélyünkből, akár érdekeinkből bármit fel kellett volna áldoznunk. Erre vonatkozik az eddig követett külpolitika iránti helyeslés, melynek kimondását a t. orsz. bizottságnak javaslatba hozzuk.

Megjelöltük azonkivül bennünket közvetlenül érintő egyes kérdésekre nézve azt az irányt

melyet főleg hazánk, de egyszersmind a monarchia érdekében is követendőnek vélünk és nagy megelégedésünkre szolgált, hogy a t. külügyminiszter ur minden fentartás vagy megszoritás nélkül elfogadván a mi álláspontunkat, határozottan megigérte, hogy nemcsak a monarchiának átalános, hanem Magyarország külön érdekeit is a legnagyobb gondossággal meg fogja óvni. Már pedig, t. orsz. bizottság, a t. külügyminiszter urnak eddigi működése még soha sem adott okot arra, hogy kijelentéseinek komolyságában kétkedjünk és igy ezuttal is igazoltnak tartjuk abbeli bizalmunkat, hogy ő az imént emlitett igéretét is a végczélnak folytonos szemmel tartása, az eszközöknek ügyes és tapintatos megválasztása és az erélynek a körülmények által parancsolt mértékének alkalmazása mellett, teljes terjedelmében be fogja váltani.

Mindezeknél fogva, t. országos bizottság, bátor vagyok elfogadásra ajánlani a külügyi albizottságnak azt az inditványát, hogy a t. orsz. bizottság, »miként évek során át, úgy most is a fentebbiekben körvonalozott külügyi politika iránti helyeslésének, valamint az ezen politika vezetője iránti elismerésének és bizalmának kifejezést adni, a külügyministeriumnak 1895-iki költségvetését pedig átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni méltóztassék.« *(Helyeslés.)*

Cziráky Antal gr. jegyző: Fluger Károly!

Fluger Károly: T. országos bizottság! Egy pillantás a külügyek kezelésére, meggyőz, hogy az mindenkor komolyan igyekszik megóvni és biztositani a béke ama drága kincsének megbecsülhetetlen jótéteményét, mely egyedül képes minket közelébb hozni nemes czélhoz: a népek és azok léte erkölcsi és anyagi fejlődéséhez, az ipar és áldásos munka terén, melyet az egész művelt világ törekszik elérni; mert alig lehet kérdéses, hogy csak a béke oltalma alatt díszlenek az emberi társaság és az állami élet ama fontos tényezői, melyek a jólétet és nemzeti gazdaságot előidézik, az államok és a népesség művelődésének haladását lehetővé teszik és egyuttal azoknak szabadságát, nagyságát és hatalmi állását föltételezik, hogy csak a béke szárnya alatt fejlődnek hatalmasan a jelentékeny mívelési ágak: a földmívelés, ipar és kereskedelem annyira, hogy lehetőleg kedvező eredményhez jusson az anyagi létért folyó küzdelem.

Midőn külügyi hivatalunk ezen nemes ügynek teljes odaadással szolgál, eleget tesz azok kivánságának, a kiknek reményei a becsületes béke műve biztositására és a nemzetközi egyezkedés létrehozatalára vannak irányozva. Mert csak mindnyájunk őszinte és összhangzó közreműködése által vezethetők szerencsés megoldásra a nap nagy és sokszor az egész veszélyt magokban foglaló kérdései s ez által válik lehetővé az egyes államok szabad fejlesztésének és független állásának megóvása.

De alig lehet államférfi, kinek nehéz föladata az ország sorsát kifelé intézné, a ki ezt sikeresen tehetné a nélkül, hogy az ország beléletét figyelemmel ne kisérje, mivel egészséges hatalmi kifejtés kifelé, jól szervezett belviszonyok nélkül nem is gondolható, sőt teljes lehetetlenség. Ez okból a közjó érdekében bizonyos esetlegességekkel mindig számolnunk kell, mert mindnyájan forrón kivánjuk, hogy a monarchia és azzal államunk is bent elégedett és boldog, kifelé pedig nagy és hatalmas legyen.

Ez bátran tehető föl a külügyek bevált vezetéséről is, mely fölött a politikai változások és vélekedések nem mennek el nyomtalanul és a mely át van szellemülve azon eszmétől és áthatva azon erős meggyőződéstől, hogy sikeres ténykedés kifelé csak akkor lehetséges, ha ép és rendezett belviszonyokra, miként nálunk az ebből is folyó egységes, jól fegyelmezett és harczraképes véderőre támaszkodik és a mely továbbá büszke azon öntudatában, hogy komoly esetben az osztrák-magyar monarchia összes népei válvetve mögötte állanak, egyesülve a magasztos uralkodónk iránt érzett szeretetben és hűségben, minden perczben készen a király- és közös hazáért vérezni és halni.

Habár az átalános politikai helyzet nem felel meg minden óhajnak és talán egy és más a külső viszonyokban jobb is lehetne, a jelen a multtal szemben mégis azon előnyben van, hogy olyan eszmék műveltetnek, melyek által a külső politikába egy bizonyos állandóság hozatik be, miből a nemzetközi viszonyok

nagyobb szilárditása várható és a mely alkalmas a komoly aggodalmak nagy részét eloszlatni, bizodalmat gerjeszteni és a jövőre nézve hitelt adni.

Ehhez kifelé nem csekély mértékben járul a közép-európai szövetség, melynek békés intentiója mindinkább talajt nyer és szemlátomást utat tör magának és az mely, ha teljes komolysággal és jó szándékkal tekintetik, valóban nem mutatkozik harczias szövetségnek, hanem inkább mint az európai békének biztos védelme és legerősebb biztositéka, mi által fönmaradásának szükséges bizonyossággá és a fenséges frigytársak, valamint hűséges népeik között már régen meggyőződéssé vált.

És miként ez a hármas szövetség kifelé, ugy az 1867-diki kiegyezés befelé nagy jelentőségű, mert általa a monarchia két államának közjogi alapja állandóan megteremtetett, ama kiegyezés, mely mindkettő szükségleteinek teljesen megfelel, a szabadelvű intézmények nyugodt és szilárd kifejlését biztositja és e szerint a monarchia igazi talpkövét képezi, melynek sértetlen föntartásáért, magas becsének helyes fölfogása mellett, kormányunk mindenkor férfiasan sikra szállott.

Mennyiben hatásköréhez tartozik, külügyi hivatalunk folyvást iparkodik nemzetközi szerződések létesitése által kereskedelmi érdekünket is előmozditani és ugy mint, előbb, erre vonatkozó megállapodások keletkeztek nyugottal, épen úgy utóbbi időben kelettel szemben is sikerült létrehozni olyan megegyezéseket, melyek által állandó alakulást vett kereskedelmi viszonyunk, és melyek által a gazdasági élet nagy előnyt nyert, mert mindig szükséges a kézművek és termelvények értékesitésére szolgáló utakat nyitva és megközelithetőkül tartani és a hol csak lehetséges új árúpiaczokat és forgalmi ereket kivívni, mivel csak ily módon sikerülhet ha lehetséges, a kereskedelem és ipar lendületét előmozditani és biztossá tenni. És ha a politikai látkör nem egészen felhőmentes és talán még némi fontos kérdések megoldásra várnak úgy mint a keleti, s az ehhez fűződő ázsiai és afrikai kérdések, melyek egyike minket is érd kel: a hatalmak egyesült fáradozásának, a hatalmak békés irányzata mellett mégis sikerülni fog a netáni érdekellentétek kibékitése valamint komoly összeütközések elháritása, esetleg korlátozása, és úgy rémlik előttem, hogy Balkán-államokra nézve is utóbbi időben mindinkább azon helyes intentió foglal tért, hogy ezek önállósága meg ne támadtassék, szabad fejlődése meg ne akadályoztassék és a külső befolyások lehetőleg távol tartassanak tőlük, mely czélzatnak külügyi hivatalunk a jog és törvény kellő tiszteleténél fogva már régóta hódol; nekünk pedig az osztrák-magyar monarchia hatalmi állása legközelebb áll a szivünkhöz, miért is külügyi hivatalunk működésében különösen megkivánjuk, hogy a monarchia tekintélyét továbbra is állandóan érvényesitse s úgy politikai, mint kereskedelmi érdekeinket is komolyan megvédje, valamint arról is gondoskodjék, hogy a monarchia viszonylatai semmiféle sérelmet, zavart vagy háboritást ne szenvedhessenek. Ha egyébiránt nem tagadható, hogy a népek nagy versenyében vannak elégedetlenek is, és ha bizonyos emberi tévelygések ellen, melyek a jogrendet háborgatják, a legszentebb erkölcsi és anyagi javak védelmére, valamint az állam és a társadalom nyugalmának biztositására közös beavatkozás válik szükségessé, mert minden állam erkölcsi és rendezett szabadság után törekszik és minden nép abban találja dicsőségét, hogy az emberiség legszentebb törvényei tiszteletben tartassanak, — ha ezen aggasztólag terjedő baj orvoslására, nem épen drakói eszközök, hanem oly bölcs intézkedések által, melyek fölvilágositólag és nemesitőleg hatnak a nép szellemére, az alsó retegek sorsát javitják, ezt fokozott tevékenységre serkentik és a munkát édessé teszik, a közös közreműködés kivánatosnak mutatkozik: ez esetben külügyi hivatalunk, tekintve a monarchia barátságos viszonyait a többi európai hatalommal szemben, bizonyára nem fog e közreműködésnél hiányozni.

Ezek szerint a külügyünk körültekintő vezetésétől megnyugvással elvárhatjuk, hogy az idők jelei megértése mellett, saját hatáskörén belül mindent meg fog tenni, a mi a monarchia emelkedésére és diszére válik, hogy ekként a dicső multhoz és igéretteljes jelenéhez, a boldog jövő is sorakozzék, fényére és dicsőségére a

koronának, mely oltalmazó szárnyait mindnyájunkra kiterjeszti; boldogságára a monarchia és népének, kiknek jeligéje mindig ugyanaz, t. i. egy mindnyájáért és mindnyája egyért, és üdvére drága hazánknak, melynek lelkünk minden gondolata és szivünk minden dobbanása szentelve van. És midőn ezeknél fogva bizalommal tekintek külügyünk kezelésére, vezetésére, a mely, miként az előtt, úgy most is törekvéseiben békés és eredményeiben az egészre nézve hasznos: a fenforgó költségvetés elfogadása mellett, a külügyek igen tisztelt vezetőjének megszavazom az érdem elismerését. Bátorkodom beszédemet azon jelszóval bezárni, mely mindenkor az állam valódi felvirágozására szolgál: Concordia domi, foris pax. *(Éljenzés.)*

Cziráky Antal gr. jegyző: Apponyi Albert gróf.

Apponyi Albert gr.: T. országos bizottság. *(Halljuk! Halljuk!)* Nem szándékozom előttem szólott t. tagtársunk fejtegetéseinek azon részeivel foglalkozni, a melyek a delegatió hatáskörén kivül esnek; de egy-két megjegyzést azokra mégis meg kell tennem.

T. képviselőtársam ugyanis kiemelte azt, hogy az 1867-iki kiegyezés ezen monarchia szilárdságának és fennállásának egyik tényezője és alapja és ezzel összeköttetésben elismerést szavazott ezen testület körében a magyar kormánynak is, azért, hogy az 1867-iki kiegyezést férfias bátorsággal mindvégig keresztülviszi és fentartja. T. képviselőtársammal egyetértek az 1867-iki kiegyezés fontosságának elismerésében és azon hitvallásban, hogy ennek fentartását igen is szükségesnek és kivánatosnak tartom. De abban mégis túlzást látnék, ha azt a szerintem is igen bölcs alkotást, mely Magyarország és Ausztria összeköttetésének formáját állapitja meg, oly értelemben és oly kiterjedésben akarnók egyedül üdvözitőnek nyilvánitani, mint hogyha ezen a formán kivül magának a monarchiának fennállása, magának a dinasticus kapcsolatnak léte volna fenyegetve. Mert jól tudjuk mindnyájan, hogy a magyar közvélemény egy igen nagy része, mely az 1867-iki kiegyezés által létesitett formával nem tud megbarátkozni, a pragmatica sanctió által megállapitott dinasticus uralkodási rendnek és az abból folyó kapcsolatnak ép olyan szilárd hive, mint mi mindnyájan vagyunk. *(Úgy van! Úgy van!)* Arra nézve pedig, hogy vajjon a magyar kormány valóban férfiasan, sikeresen tartja-e fenn és érvényesiti-e az 1867-iki XII. t.-cz. tartalmát, itt e helyen t. képviselőtársammal polemizálni nem fogok, hiszen erre nézve más helyen, ott, hol a magyar kormány politikáját biráljuk, igen gyakran volt és lesz ezentul is alkalmuk eszmecserére.

Áttérve most a mai vitatkozás tulajdonképeni tárgyára, a külügyministerium költségvetésére, és az annak ajánlása czéljából beadott jelentésre, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy én a t. albizottság inditványának csak egyikét fogadom el. Elfogadom t. i. a külügyministerium költségvetését átalánosságban, és már előre megmondhatom, egyes tételeiben is, miután azoknak egyike ellen sem tudok érdemleges, kifogást tenni. Nem tehetem azonban magamévá a külügyi albizottságnak okoskodását a jelenlegi politikai helyzetről igen lényeges részeiben és ennek folytán szavazatommal nem járulhatok a t. külügyi albizottság inditványainak első részéhez, t. i. a bizalom és elismerés kifejezéséhez.

Egyátalában, t. országos bizottság talán meggondolandó volna, hogy vajjon helyes és czelszerű-e az a meghonosodott praxis, a mely a külügyministerium iránti bizalmi szavazatnak ily formában való megadásából, — hogy úgy mondjam — egy udvariassági szokást csinál, a melynek évről-évre meg kell újulnia, mert ha nem újulna meg, abból azután a közönség az ellenkezőre, t. i. a bizalmatlanságra vonna következtetést — szerintem helytelenül — a parlamenti gyakorlat igazi szabályai szerint, de bizonyos alappal azon praxis szerint, mely nálunk meghonosodott. Meg volna ez gondolandó; mert a végén előfordulhatnak oly esetek, a melyeknél mint például az idén is, ha összehasonlitjuk a román izgatásoknak, és a román kormány magatartásának, valamint külügyi hivatalunknak ezzel szemben követett eljárásának dolgában, a külügyi albizottságban elmondattakat azzal a conclusióval, mely mindezekre nézve létrejött, végre az a benyomás támad a közönségben,

hogy a bizalmi szavazatok nem ritkán a politikai őszinteségnek teljes mértékét sem ütik meg.

De ezt csak mellékesen említem meg, és röviden bátor leszek indokolni, hogy miért nem járulhatok hozzá a t. albizottság politikai appretiatióinak nagy részéhez, és az általa inditványozott bizalmi szavazathoz.

A bizalmi szavazatnak ily kifejezetten kimondása szerintem csak két alappal birhat. Az egyik alap volna a külügyek vezetése minden részletének ismerete; a másik pedig egy oly eclatans meggyőző eredmény, mely a be nem avatottakat is meggyőzi arról, hogy minden egyes fontos lépés helyesen történt és ennek folytán önkéntelenül vezeti őket arra, hogy ünnepélyes módon is kifejezzék elismerésöket és bizalmukat. A külügyministerium által követett eljárás egyes momentumait és mozzanatait mi a dolog természete szerint nem ismerjük.

Talán a t. többség tagjai hivatkozhatnak arra, hogy miután alkotmányunk szerint a magyar ministerelnökkel egyetértőleg kell a külügyeket vezetni, ők a ministerelnök, mint az ő bizalmi férfiok utján, legalább indirecte birnak részletes ismerettel a külügyek vezetéséről. De a ki nincs abban a szerencsés helyzetben, hogy a magyar kormányt bizalmi közegének tekinthesse, az a bizalmi szavazatnak azon első alapját, mely az eljárás részleteinek ismeretében rejlenék, teljesen nélkülözi.

A másik alapja a bizalmi szavazatnak volna az eredményeknek, a sikereknek oly eclatans volta, mely egy rendkivüli bizalom-nyilvánitást igazolna. Én, t. albizottság — és ebben térek el a külügyi albizottság politikai felfogásától — ily eclatans, meggyőző, kétségen felül álló sikereket, a jelen helyzetben nem látok.

A t. albizottság hivatkozik arra, hogy a béke és nyugalom nagyobb mértékben van biztositva most, mint az utolsó években bármikor.

Ezt, legalább a mi a nyugalmat illeti, mindnyájan elismerjük. De hát a béke biztositottsága, a nyugalom nagyobb mértéke csak akkor képez föltétlenül örvendetes és bizalmat gerjesztő jelenséget, ha biztos alapra van fektetve, ha annak kiinduló pontját a létező ellentéteknek nem elnapolása, hanem kiegyenlitése képezné. Nos azt hiszem, nagy illusio volna azt gondolni, hogy a béke és nyugalom jelen phásisa ily szilárd alapra van fektetve. Nem is kivánható ez senkitől, nem is várható, egyhamar legalább, a külügyek bárminő vezetésétől. De akkor más feltételt kell ahhoz fűzni, hogy az úgy is csak ideig-óráig tartó nyugalomnak nagyobb biztositottsága feltétlenül kedvező és elismerést érdemlő jelenségnek tekintessék: t. i., hogy a béke és nyugalom idején oly változások ne történjenek a külügyi helyzetben, melyek monarchiánk hatalmi érdekeit kedvezőtlenül érintik. E második föltétel kutatása elől pedig a t. albizottság és jelentése, ha nem is zárkózik el, de kicsit könnyen megy rajta keresztül.

Azt mondja ugyanis, hogy e békének, e biztositott nyugalomnak alapját képezi egyfelől az európai államfőknek az a lelkiismeretes és magasztos érzése, melynél fogva népeiket meg akarják kimélni a háború iszonyaitól, másfelől a hármas szövetséghez nem tartozó hatalmaknak az a mindinkább megszilárduló meggyőződése, hogy a hármas szövetség tisztán védelmi és békés czélokra van kötve és ennélfogva a hármas szövetséggel szemben eleinte uralkodott bizalmatlanságnak eloszlása. A béke és nyugalom első biztositékát, t. i. az európai államfőknek békés indulatát igen nagyra becsülöm. És valóban a gondviselés hálára méltó intézkedésének tartom, hogy az összes európai hatalmasságok élén, a monarchiákban oly fejedelmek, a franczia köztársaság élén pedig oly vezetők állanak, kik a béke áldásainak fontosságától át vannak hatva és a kiknek lelkiismerete nem engedi, hogy könnyelműen kalandokba vigyék népeiket. Én e biztositék ethikai értékét teljes tisztelettel elismerem. De mindnyájan tudjuk a történelem tapasztalásaiból, hogy e biztositék nemcsak az emberi élet mulandósága folytán nem bir állandó jelleggel, hanem azért sem, mert végre a leglelkiismeretesebb államfők gondolkozásában is elő állhat a kötelességek összeütközésének esete, midőn azt a kötelességét, hogy a béke fentartásához járuljon, nem tudja összeegyeztetni azzal, hogy a vezetésére bizott nemzet nagyságát és biztosságát fenntartsa. Tekintsük tehát a másik békebiztositékot, mely abban áll az albizottsági jelentés szerint és ebben az albizottság

magának a minister urnak szavait idézte, hogy a hármas szövetségen kivül álló hatalmaknál a szövetséggel szemben eleinte fennálló gyanu eloszlott és mindinkább meggyőződtek annak békés czéljairól.

T. országos bizottság! Én, a ki egyszerü képviselő vagyok, nem foglalok el olyan helyzetet a melyben az én szavaimnak közvetlen káros hatása lehetne; én a ki nem vagyok tehát diplomatizálásra utalva, egészen nyiltan megmondhatom, hogy az én impressióimnak -a dolgok ezen magyarázata nem felel meg. Én nem tudom elképzelni, hogy azok a hatalmasságok, melyek a hármas szövetség körén kivül állottak, valamikor azt gondolták volna, hogy a hármas szövetség agressiv czélokat táplál velök szemben, ha talán czélszerünek is látták azt, hogy ilyen hitet szinleljenek. Tehát nem ennek az általok szerintem sohasem táplált gyanunak eloszlatásában kell keresnem és lehet találnom a békésebb hangulat, a biztositottabb európai nyugalom alapját, hanem, fájdalom, arra a feltevésre kell jönnöm, hogy a dolgoknak fejlődése különösen azon a területen, mely minket legjobban érdekel. a Balkán félszigeten az egyik érdekelt hatalmasságban azt a hitet ébreszthette, hogy czéljait elérheti erőszakos actió nélkül a hármas szövetség mellett is. A dolgoknak ujabb fordulata Bulgáriában, hogy ha nem a szépitgetéseknek, hanem a helyzet őszinte felismerésének alapjára helyezkedünk, máskép̈ nem jellemezhető, mint az orosz befolyás lépten-nyomon való előre haladásának stádiuma és azzal egyideüjleg a mi befolyásunk kiszoritása. Nagyon természetes tehát, hogy az az egyik hatalom, mely a hármas szövetségen kivül áll és melylyel szemben leginkább forog fenn a mi érdekeink összeütközésének veszélye, semmiféle erőszakos actióra nem érzi magát inditatva akkor, hogy ha a dolgok természetes fejlődésétől is remélheti czéljainak elérését.

Igy fogván fel a helyzetet, én nem tudom azt oly rózsásnak és oly felette megnyugtatónak látni, mint a minőnek tekinti a külügyi albizottság. Én teljes egyetértésben vagyok a mi külpolitikánk alapjával, teljes egyetértésben vagyok a hármas szövetség politikájával és nem lehet elég gyakran hangsúlyozni, miután e tekintetben több-kevesebb jóhiszeműséggel az ország határán kivül a legsajátságosabb felfogások terjesztetnek, hogy a hármas szövetségi politikának a legszilárdabb várát ebben a monarchiában épen Magyarország és a magyar közvélemény képezi; minthogy nemcsak azok a pártok, melyek ebben a bizottságban képviselve vannak, hanem eddigi országgyűlési nyilatkozataik szerint itélve, Magyarországnak összes pártjai a hármas szövetség eszméjéhez, mint külpolitikánk alapjához szorosan ragaszkodnak, e tekintetben tehát közöttünk nincsen véleménykülönbség. De a mint erre röviden rámutatni bátor voltam, nem találom a jelenlegi situatióban, külügyi politikánk sikerének, helyzetünk, hatalmi állásunk kielégitő fejlődésének és megerősödésének azon ismérveit, melyek engem arra indithatnának, hogy a költségvetés megszavazásán kivül, a melyhez hozzájárulok, még külön bizalmi elismerési szavazatot is magamévá tehessek, ezért fölszólalásomat röviden azzal fejezem be, hogy a külügyi albizottság ajánlataiból csak az utolsóhoz járulhatok, ahhoz, mely a költségvetést megszavazásra ajánlja. *(Helyeslések.)*

Elnök: Kiván-e még valaki szólani? Ha senki szólani nem kiván, akkor az átalános vitát ezennel bezárom.

Az előadó úr és az albizottság részéről javaslatba hozatott egyfelől a költségvetésnek általánosságban való elfogadása, a mi ellen felszólalás nem történt, másfelől pedig javaslatba hozatott, hogy fejezze ki az országos bizottság a külügyi politika iránti helyeslését valamint az ezen politika vezetője iránt elismerését és bizalmát. *(Helyeslés.)*

Ha méltoztatnak kivánni, a javaslat ez utóbbi részét szavazás alá bocsájtam; ha nem méltoztatnak kivánni, azt hiszem, kimondhatom határozatképen, hogy az országos bizottság az albizottság javaslatainak ezen részét is elfogadta. *(Helyeslés.)*

Következik a részletes tárgyalás.

Falk Miksa előadó: *A)* Rendes kiadások. I. czím. a. Központi vezetés 589,300 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a tétel elfogadtatik.

Falk Miksa előadó: Rendelkezési alap. Az I. czím alatt *b)* rendelkezési alap és rész-

letes számadás alá nem eső költségek politikai tudositásokra, mint rendes kiadás megszavazásra ajánltatik 600,000 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Falk Miksa előadó: A II. czím alatt »Diplomatiai költségek«, mint rendes kiadásra megszavazásra ajánl a bizottság 1,446.100 frtot.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaz tatik.

Falk Miksa előadó: III. A c nsulsági hivatalok költségei. Megszavazandó 1,116.199 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel 1,116.200 frt megszavaztatik.

Falk Miksa előadó:

B) Rendkivüli kiadás.

Az I. czímnél rendkivüli kiadás nincs.

A II. czímnél »Diplomatiai költségek«, mint rendkivüli kiadás megszavazandó:

a) a rendelkezés alatt levők fizetése . . . . 12.600 frt,

b) harmadik részlet egy palotának Londonban való megvétele végett a közös aktivákból kölcsön vett 600.000 frt visszafizetésére . . . . 11.000 »

c) első részlet a jeniköi nyári lakház épitéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek viszafizetésére . 3.000 »

Elnök: E három tétel, ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Falk Miksa előadó: III. czím. Consulsági kiadások.

Itt nem állván be változás a mult évben megszavazott összegekkel szemben, inditványozza az albizottság, hogy

a III. czímnél »Consulsági kiadások«, mint rendkivüli kiadás megszavaztassék:

a) az európai dunai bizottság költségei . . . . 3.800 frt,

b) külföldön tartózkodó honpolgárok segélyezésére és hazaszállitására . . . . 15.000 »

c) a konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére . 2.000 »

d) a bombayi főconsulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltendő nyári idény alatt . . . . 2.000 frt,

Összesen . . 22.800 frt.

Elnök: Ezen négy tétel, ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Falk Miksa előadó:

C) **Fedezet**

A fedezeti tételek természetökre nézve nem változtak és csak az egyes összegek lettek a tényleges eredményekhez képest módositva. Egészben véve a fedezet végösszege a mult évben megszavazottal egyenlő. Inditványozza tehát az albizottság, hogy mint fedezet, megszavaztassék:

2. czím diplomatiai kar:

jövedelmi adó . . . . . . 17.500 frt,

3. czím: konsulságok:

a) konsulsági jövedelmek 83,500 frt

b) jövedelmi adó . . . 9.000 »

c) szolgálati díjak 6.500 » összesen 99.000 »

főösszeg . . . . 116.500 frt

Elnök: Ezen négy tétel, ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Falk Miksa előadó:

D) **Póthitel.**

Külön előterjesztésben a közös külügyministerium 1894-re 39.000 frtnyi póthitel engedélyezését kéri, még pedig *a)* 26.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palotánál szükségesnek mutatkozó épitkezés; *b)* 13,000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palota mellékhelyiségeinek, úgy mint a konsulsági hivatal épületének, valamint a konsul és néhány nagykövetségi hivatalnok lakását magában foglaló szomszédos kőépület helyreállitására, mely épületek a f. évi julius 10-iki földrengés által tetemesen megrongáltattak. Mindkét tétel az előterjesztésben kellően indokoltatván, inditványozza az albizottság, hogy a külügyministeriumnak az 1894-ik évre a II. czím Rendkivüli szükséglethez 39.000 frtnyi póthitel engedélyeztessék és pedig *a)* 26.000 forintnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palotánál szükséges épitkezésre; *b)* 13.000 frtnyi összegben a konstantinápolyi nagykövetségi palota mellékhelyiségeinek, úgy mint a konsulsági hivatal épületének, valamint a konsul és néhány nagykövetség hivatalnok lakását

magában foglaló szomszédos kőháznak helyreállitására.

Elnök: Ha nincs észrevétel, úgy a 26.000, mint a 13,000 frtnyi póthitel megszavaztatik.

Ezzel a külügyi albizottság jelentésének tárgyalása véget ért. Az összegek harmadszori megszavazása a jegyzőkönyv hitelesitése alkalmával fog megtörténni.

A napirend szerint következik a tengerészeti elbizottság jelentésének tárgyalása.

Ha méltóztatnak ezt is felolvasottnak tekinteni, akkor az átalános vitát megkezdhetjük.

Az első szó illeti az előadó urat.

Dániel Ernő előadó: T. országos bizottság! A közös hadügyministerium »*B*« hadi tengerészetének 1895-ik évi költségvetésében a következő előirányzatokkal találkozunk:

A rendes szükségletre elő van irányozva 10,127.060 frt, az 1894-ik évre meg volt állapitva 9,912.680 frt, s igy az 1895-ik évre nagyobb a szükséglet 214.380 frttal. A rendkivüli szükségletre 2.854.200 frt lett előirányozva, az 1894. évre meg volt állapitva 2,565.000 frt és igy a rendkivüli szükséglet az 1895-ik évre nagyobb 289.200 frttal.

A rendes és rendkivüli szükséglet együtt tehát 1895-re 503.580 frttal nagyobb, mint volt 1894-re.

Azonban, t. orsz. bizottság, daczára annak, hogy a szükséglet ily tetemes mértékben emelkedett, ez egyátalában nem jelenti azt, mint hogy ha a hadi hajórajnak rendeltetésében valami változás szándékoltatnék A hadi hajóraj rendeltetése ezentul is csak az marad, a minek azt a t. orsz. bizottság mindig tekintette, t. i. védelmi eszköz még pedig a partvidék védelmére szolgáló eszköz, Azon többszükséglet, a mely a költségben mutatkozik, legnagyobbrészt oly intézkedések által idéztetik elő, a melyek már a múlt évbenhatároztattak s a melyeknek természetes fejleményeiként szerepel e többszükséglet. Különösen, hogy csak egyre rámutassak, a rendkivüli szükséglet emelkedése egyedül és kizárólag az által idéztetik elő, hogy a hajórajnak már a mult évben megkezdett kiépitése gyorsabb tempóban folytattatott valamint, hogy úgy az »*A*«, »*B*« és »*C*« partvédő hajóknak, mint a »Kaiserin und Königin Mária Theresia« hajónak lőfegyverrel, ágyúkkal és lőszerrel már a mult évben megkezdett ellátása nagyobb mértékben eszközöltethessék.

A rendes szükségletnél azt látjuk, hogy a szükséglet az újabb intézkedések folytán úgyszólván csak igen csekély mértékben emelkedik, és látjuk azt, hogy az emelkedés különösen az által idéztetik elő, hogy egy harmadik hajónak, a mely a tengerre kiküldetik, költségei vétettek fel a költségvetésbe, a melyek eddig nem szerepeltek. Daczára annak, hogy csak két hajó küldetik ki évenként a tengerre, ezek egy évnél tovább levén a tengeren, úgy tünik fel a dolog és ugy is kell tekinteni, hogy átlag legalább három hajó van kiküldve.

E czímnél az eddigi zárszámadások azt tüntették fel, hogy itt az előirányzaton felül egy túlkiadás szerepel, túlkiadás azért, mert az előirányzat a tényleges viszonyokhoz alkalmazható nem volt. Ezen a hátrányon akar jelenleg segiteni az előirányzat, midőn egy harmadik hajónak a költségeit veszi fel.

Ujabb intézkedést képez továbbá az, hogy az ellátási költségeknél is tetemes szaporulat áll elő. — Az ellátási költségek, nyugdíjak és egyéb hasonló természetű költségek a költségvetésben eddig mindig a megelőző évi január végén létező állományhoz mérten lettek előirányozva; január óta azonban a szolgálati év végével, de még a szolgálati év folyamán is oly tetemes változások álltak be, hogy például az 1894. januári állomány szerinti előirányzat a tényleges szükségletnek egyátalában nem felelt meg. Azért mutatkozott szükségesnek, — és ez más szolgálati ágakban is behozatott már, — hogy a január végén mutatkozó állomány szerinti előirányzat még 3%-al megszaporittassék.

Csakis igy kerülhető el azon visszás állapot, hogy az ellátási költségek czímén megállapitott előirányzat a tényleges szükségnek eddig soha meg nem felelt; remélhetőleg a jövőre meg fog felelni.

Ezekben óhajtottam csak röviden előadni azon okokat, melyek közreműködtek arra, hogy az 1895. évi költségvetés oly tetemes növelést mutat. A midőn még megemliteném azt, hogy daczára ezen többszükségletnek, a költségvetés a lehető legnagyobb gondossággal és takarékos-

sággal van összeállitva és az eddig megállapitott keretek közt mozog: a tengerészeti albizottság nevében a költségvetést elfogadásra ajánlom. (*Helyeslés.*)

Elnök: Nem tudom, kiván-e valaki átalánosságban a tárgyhoz szólani?

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! Nem szándékom a költségvetéshez magához hozzászólani és csakis a t. tengerészeti vezetőség által előterjesztett jelentéshez akarok egy rövid megjegyzést fűzni.

A mult esztendőben Horánszky Nándor országgyülési képviselő úr, mint a delegationak tagja, azon kérést intézte a hadi tengerészet t. vezetőjéhez, hogy terjeszszen elő ez is, ép ugy, mint a közös hadügyministerium részéről a közös hadseregben fennálló nevelőintézetekre vonatkozólag történik, (*Halljuk!*) jelentést a fiumei tengerészeti akadémiáról. Ennek a tengerészet vezetősége meg is felelt és részletes jelentés fekszik most előttünk. Minket első sorban az érdekelvén, hogy a magyar elem kellő arányban van-e képviselve a tengerészeti akadémiában, a jelentés szerint nem lehet mondani, hogy az arány rosszabb volna, mint a hadseregnek a többi katonai nevelőintézeteiben, illetőleg az akadémiákban. Ellenkezőleg, mig például a bécsi technikai akadémia növendékei közt a magyar elem csak husz százalékkal van képviselve, a tengerészeti akadémiában a magyarok aránya 27·5 százalékot tesz ki, tehát nagyobb, mint a katonai technicai akadémiában és csak nagyon kevéssel kisebb, mint a bécsujhelyi akadémiában, a hol a magyarok arányszáma 30%-át teszi ki a növendékek összszámának. Midőn ezt, t. országos bizottság, constatálom, egy kérést volnék bátor intézni a tengerészet t. vezetőségéhez, még pedig azt, hogy ezt az idén először előterjesztett kimutatást a jövő években is sziveskedjék előterjeszteni és azon kivül még egy rovatot a kimutatásba bevenni, melyből kitünnék, hogy azon növendékek, a kiket a felvételi vizsgánál elutasitanak, miként oszolnak meg a magyar és osztrák állampolgárok között. Megjegyzem, a hadügyministerium kimutatásaiban ez részletesen fel van tüntetve, mig ebben a kimutatásban egyszerűen csak az van megjegyezve, hogy a felvételi vizsgán öszszesen 19-en buktak el. Kérem a t. tengerészeti vezetőséget, sziveskedjék a jövő évben ezt nem igy sommásan kitüntetni, hanem külön rovatot nyitni a kimutatásban. Magával a tengerészeti költségvetéssel foglalkozni, mint mondám, nem akarok, különben megelégedéssel jegyezhetem meg, hogy azon anyagi áldozatokhoz képest, melyeket a monarchia két állama a hadi tengerészet érdekében hozni szükségesnek tart, a tengerészeti vezetőség részéről tényleg minden megtörténik, hogy hadi tengerészetünk fejlődése előmozdittassék és hogy — bár csak csekély anyagi erővel rendelkezvén — a tengerészet tekintélye és hirneve terjedjen. Azt is megelégedéssel constatálom, hogy a hadi tengerészetben oly kitünő szellem uralkodik, a mely minden más állam tengerészetének mintaképéül szolgálhat és tényleg oda is állittatik. A költségvetést magát átalánosságban a részletes vita alapjául elfogadom. (*Élénk helyeslés.*)

Elnök: A tengerészet vezetőjének képviselője kiván szólani.

László Elemér sorhajóhadnagy: T. országos bizottság! (*Halljuk! Halljuk!*) Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy az előttem szólt t. bizottsági tag úr által felvetett kérdésekre a feleleteket azonnal megadhatom. (*Halljuk! Halljuk!*) Nevezetesen: a jelen évben összesen 71 növendék kérelmezte a felvételt; ezek közül 25 mindjárt visszautasittatott, mert kérvényeik nem voltak kellően felszerelve; maradt tehát 46. Ezek közül felvétetett 32, visszautasittatott 14. A 32 felvett növendék közt 25 osztrák és 7 magyar honosságú volt. A visszautasitottak közül 9 osztrák és 5 magyar honosságú.

A mi továbbá azon kérdést illeti, hogy a kimutatások jövőre is terjesztessenek elő: van szerencsém a tengernagy úr ő excellentiájának nevében kijelenteni, hogy a kimutatásokat jövőre is elő fogjuk terjeszteni, még pedig megtoldva azon adatokkal, melyeket a t. bizottsági tag úr kivánt. (*Helyeslés.*)

Elnök: Méltóztatnak a nyilatkozatot tudomásul venni? (*Helyeslés.*) Tudomásul vétetik.

Nem tudom: kiván-e még valaki átalánosságban a tárgyhoz szólani? Ha nem, akkor

kimondom, hogy a tengerészeti albizottság jelentése általánosságban elfogadtatott.

Következik a részletes tárgyalás.

Dániel Ernő előadó: A) Rendes szükséglet. 1. czím. Fizetések.

1895. évre előirányoztatik .	1,479.600 frt.
1894. évre megállapittatott .	1.466.930 frt.
1895. évre több .	12.670 frttal.

Ezen többlet első sorban a hadapródok létszámának a rendszeresitett létszámnak megfelelő kiegészitése, továbbá a tengerészeti szolgák 3-ik osztályának felhagyásával, az ezen osztályba tartozó szolgáknak a 2-ik, illetve 1-ső osztályba való beosztása által és végre szabályszerű előléptetések és korpótlékok által idéztetik elő.

A hadapródok számának a rendszeresitett létszám szerinti kiegészitése már az 1894. évi költségvetés alkalmával rendeltetett el és igy lényegileg már hozott határozatnak végrehajtását képezi; ellenben a szolgák újabbi osztályozásának és ezzel karöltve illetményeik fölemelésének indokául azon körülmény szolgál, hogy a hadseregnél ugyanilyen szabályozás eszközöltetik azon tekintetnél fogva, mert a 3-ik osztályú szolgák illetményei oly szűken voltak megállapitva, hogy mellékjövedelem hiányában azok a megélhetés legszükségesebb feltételeit sem voltak képesek nyujtani.

Az albizottság ennélfogva ezen czím előirányzata ellen kifogást nem tesz és azt 1,479.600 forinttal ajánlja elfogadásra.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 2. czím. Zsoldok és ruházati átalányok.

1895. évre előirányoztatik .	1,275.820 frt.
1894. évre megállapittatott .	1,261.870 frt.
1895. évre több .	13.950 frttal.

Ezen többlet a következő okokra vezethető vissza:

a) a belcsőhálózat szakában képzett altisztek szervezésének befejezése;

b) 650 ujoncznak első katonai kiképeztetésök tartama alatt létszámon felüli vezetése és

c) a pólai tengerészeti fegyintézetben alkalmazott kulcsároknak és az oda vezényelt matrózoknak, valamint a tengerészeti törvényszéknél és a hajóraj-törvényszéknél működő jegyzőkönyvvezetőknek a létszámon felül való vezetése.

Az *a)* és *b)* pontokban foglaltak csak folytatását és befejezését képezik azon intézkedéseknek, melyek már az 1894. évi költségvetés alkalmával kezdeményeztettek és elhatároztattak és igy itt újabb indokolást nem igényelnek; ellenben a *c)* alatt foglalt intézkedés szükségét indokolttá teszi azon körülmény, hogy a matróz hadtest békejelenléti állománya alig elegendő a tengeri és szárazföldi szolgálat soknemű teendőire, miért is ugy a fegyintézeti kulcsárok, valamint a jegyzőkönyvvezetőknek a létszámon felül való vezetése a hadi tengerészet egyéb fontos érdekeinek megóvása szempontjából annál inkább indokolt intézkedésnek válik be, minthogy ugyancsak a cs. és kir. hadseregnél is, sem a fegyintézetekben szükséges legénység, sem az igazságügyi szolgálatban alkalmazott jegyzőkönyvvezetők a csapatok létszámába nem számittatnak.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott 1,275.820 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: III. czím. Szolgálat a szárazföldön.

1895. évre előirányoztatik .	803.830 frt.
1894. évre megállapittatott .	787.780 frt.
1895. évre több .	16.050 frttal.

Ezen többlet első sorban az 1. és 2. czímnél már emlitett intézkedéseknek természetes folyománya, további okai abban rejlenek, hogy a lakbér Pólában 1.900 frttal emelkedett és az ágykoptatási átalány naponkint és fejenkint 1 krról $1^1/_2$ krra emeltetett.

A lakbér emelkedése az által okoztatik, mert némely természetbeni lakás részint egészségügyi szempontból, részint azoknak más szolgálati czélokra való felhasználása folytán felhagyatott. Az ágykoptatási átalány a hadsereg vezetősége által emeltetett fel, azonban tényleges kiadást nem képez — mert átmeneti természettel birván — az a közös hadsereg bevételeinél mint »nem tulajdonképeni saját bevétel« a XXIV. czímnél a kincstárnak visszatérül.

Mindezeknél fogva az albizottság az előirányzott 803.830 frtot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: IV. czím. Szolgálat a tengeren.

1895. évre előirányoztatik .	1,496.000 frt.
1894. évre megállapittatott .	1,441.020 frt.
1895. évre több .	54.980 frttal.

Ezen többszükséglet előidézésében közreműködnek:

a) egy harmadik hajónak tengerentúli kiküldetésére vonatkozó költségeinek előirányzása;

b) a hadapródok tervezett létszámának teljes betöltése és

c) a hajó-élelmi adag árának néhány élelmi czikk megdrágulása következtében szükségessé vált felemelése.

A harmadik hajó kiadásainak felvételét a költségvetésbe azon körülmény teszi szükségessé, hogy — bár csak két hajó küldetik ki — azok utazásainak tartama 16—20 hóra terjed és igy egy éven át kiküldetésben van 4—6 hónapig 4 hajó, további 2 hónapig 3 hajó és csak 4 hónapon át 2 hajó. A tényleg kiküldetésben levő hajók száma egy éven át tehát három. A költségvetésnek ez okból való emelése tehát annak a tényleges állapottal való összhangba hozatalát jelenti. Tetemes emelést okoz az élelmi adagok árának emelése is, minthogy különféle czikknek megdrágulása folytán a hajó-élelmi adag ára a földközi és adriai tengeren levő hajóknál 2 krral, az iskola- és kikötő-hajóknál 1 krral emeltetett.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott 1,496.000 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: V. czím. Intézetek. A) alatti alczím. Vizrajzi hivatal.

1895. évre előirányoztatik .	26.110 frt.
1894. évre megállapittatott .	23.810 frt.
1895. évre több .	2.300 frttal.

Annak megemlitése után, hogy 1875. év óta ezen alczímnél most fordul elő legelőször költségszaporitás, az albizottság tekintettel arra, hogy ezen többlet a csillagda anyagszereinek szaporitása és a könyvtárnak kibővitése által okoztatik, az előirányzott 26.110 forintot elfogadásra ajánlja.

B) alatti alczím. Tengerészeti akadémia.

1895. évre előirányoztatik .	91.760 frt.
1894. évre megállapittatott .	97.220 frt.
1895. évre kevesebb .	5.460 frttal.

Az előirányzat apasztása onnan származván, hogy 1895. évben az előző évhez képest 23 növendékkel kevesebb fog kiszemeltetni, az albizottság az előirányzott 91.760 frtot elfogadásra ajánlja.

C) alatti alczím. Tengerészeti alreáltanoda, továbbá nép- és polgári iskola.

1895. évre előirányoztatik .	1.860 frt.

Ugyanannyi, mint 1894. évre. Az albizottság elfogadásra ajánlja.

D) alatti alczím. Tengerészeti kórházak.

1895. évre előirányoztatik .	100.880 frt.

Ugyanannyi, mint 1894. évre. Az albizottság elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: VI. czím. A hajóhad anyagszerének karbantartása, pótlása és üzeme. A) alczím. Anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban.

1895. évre előirányoztatik .	2,047.000 frt.

B) alczím. Anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertáron kivül.

1895. évre előirányoztatik .	484.000 frt.
A) és B) alczím együtt . .	2,531.000 frt.
1894. évre ezen két alczímnél együttesen megállapittatott	2,500.200 frt.
1895. évre több .	30.800 frttal.

Az előirányzat ezen emelése az által okoztatik, hogy a fokozott igények, melyek a tengerszertár működése iránt támasztatnak, nevezetesen a torpedo-sajkák kifogástalan karbantartása, a munkaerők, különösen a teherhordók számának szaporitását követelik.

Az albizottság ezen indoknál fogva az A) és B) alczímekre előirányzott összegeket együttesen egy összegben 2,531.000 forinttal ajánlja elfogadásra.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok.

1. tétel. A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó a

3,500 000 forintnyi összes szükségletnek harmadik részlete.

1895. évre előirányoztatik . 850.000 frt.

Az albizottság elfogadását ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 2. tétel. Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére a 200.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete

1895. évre előirányoztatik . 26.000 frt.

Ezen gépek és hozzátartozó kazánjaik, valamint a hajótesteken szükséges alkalmasitási munkáknak költségei eredetileg 200.000 forintban lettek megállapitva. Ezen előirányzatra

1893. évben megszavaztatott	100.000 frt.
1894. évben megszavaztatott	80.000 frt.
1895. évre előirányoztatik .	26.000 frt.
Összesen tehát .	206.000 frt.

Az eredeti előirányzat tehát 6.000 forinttal van túllépve. Minthogy azonban ezen csekély túllépés eléggé van indokolva az által, hogy az átalakitási munkálatok a hajók testén sokkal nagyobb terjedelműek, mint a hogy az előre látható lett volna, az albizottság ezen túllépés iránt kifogást nem emel és az előirányzott 26.000 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 3. tétel. Pótkazánok.

1895. évre előirányoztatik .	130.000 frt.
1894. évre megállapittatott	80.000 frt.
1895. évre több .	50.000 frttal.

A pótkazánok előirányzata mindig azon hajók minőségétől és számától függvén, melyek pótkazánokkal ellátandók, igen természetes, hogy tetemes ingadozásoknak van alávetve. Az albizottság a javasolt pótkazánok szükségéről meggyőződést szerezvén, az előirányzott összeg ellen kifogást nem tesz. Kiemelendőnek véli azonban, hogy az előirányzatnak jelentékeny része — 22.000 frt — a torpedó-sajkák számára egy új kazántypus szerinti két kazán beszerzésére forditandó, mely kazántypus (vizcsőkazánok) kimagasló előnyei és takarékos üzeme folytán már a nagy tengeri hatalmaknál alkalmazásban van. Ezen kazánok nagyobb költségei indokolják egyuttal a torpedó-sajkák pótkazánjainak nagyobb előirányzatát is.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott 130.000 frtot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: VII. czím. Fegyverezés.

1895. évre előirányoztatik .	235.000 frt.
1894. évre megállapittatott .	233.000 frt.
1895. évre több .	2.000 frttal.

Alakilag nagy eltérés mutatkozik a mult évi költségvetéshez képest. Ugyanis az 1894. évi költségvetésben ezen czím szükséglete A), B), C), D), E) és F) alczímekre volt felosztva, mig jelenleg az egész szükséglet egy tételben egy összegben javasoltatik. Az eltérés azonban lényegileg nem oly jelentékeny, mert 1894. évben ép ugy, mint a megelőző években is ezen czím A), B), C) és D) alczímek között az átruházási jog meg lévén adva, azok szükséglete egy összegben lett megállapitva és csak az E) és F) alczímek szám szerint csekély jelentőségű szükségletei lettek külön megállapitva. Minthogy pedig az E) és F) alczímek tárgyai a többi alczímek tárgyaival rokontermészetűek és azokkal szorosabb kapcsolatban állanak, az albizottság a helyes költségvetési szerkesztés szempontjából az elszámolás és könyvvezetés egyszerűsitésére is előnyösnek mutatkozó ezen ujitás ellen kifogást nem emel és a csekély többletet feltüntető előirányzatot 235.000 forintot egy tételben ajánlja elfogadásra.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: VIII. czím. Szárazföldi és vizi épitkezések.

1895. évre előirányoztatik .	244.300 frt.
1894. évre megállapittatott .	240.970 frt.
1895. évre több .	3.330 frttal.

Az épületek szaporodásával azok karbantartási és világitási költségei is karöltve járnak, miért is az albizottság az előirányzott 244.300 frtot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: IX. czím. Különös tengerészeti kiadások.

1895. évre előirányoztatik .	195.070 frt.
1894. évre megállapittatott .	195.000 frt.
1895. évre több .	70 frttal.

Az albizottság az előirányzott 195.070 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: X. czím. Ellátási költségek.

1895. évre előirányoztatik .	739.830 frt.
1894. évre megállapittatott .	672.140 frt.
1895. évre több .	67.690 frttal.

Az előirányzat az ellátási illetékeket élvező személyzet 1894. évi január végén levő tényleges létszámán alapul, megtoldva az A) és E) alczímek alatti élvezmények 3 százalékával. Ez utóbbi intézkedés most használtatik először.

Az albizottság a 3 százalékos megtoldást indokolva látja az által, hogy a január végén mutatkozó létszám a szolgálati év bekövetkeztéig — és az alatt is rendesen szaporodik — és azt alkalmasnak tartja arra, hogy a mutatkozó tényleges igény és a január havi állomány közti különbséget megszüntesse, ez által lehetővé is tétetvén a túlkiadások jövőbeni elkerülése, melyek ezen czímnél a zárszámadásokban folytonosan mutatkoztak.

Mindezeknél fogva az albizottság az előirányzott 739.830 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: Saját jövedelmek. 1895. évre előirányoztatik . 100.000 frt. Ugyanannyi, mint a mult évben. Az albizottság elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: B) Rendkivüli szükséglet. Az V. czímhez. Intézetek.

Tanszerek és segédeszközök beszerzésére a tengerészeti akadémiában és a tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz előirányoztatik 5.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: A VI. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme. C) alczímhez. Hajóépitések, gépek és kazánok.

1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia« nevű 5.200 tonnás (C) czirkáló koshajó; a 3,140.000 forintnyi összes szükségletnek 6-ik részletére előirányoztatik 20.000 forint.

Elfogadásra ajánltatik.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 2. tétel. 5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 forintnyi összes szükségletnek 3-ik részletére előirányoztatik 790.000 forint.

Elfogadásra ajánltatik.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 3. tétel. 5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 forintnyi összes szükségletnek 2-ik részletére előirányoztatik 760.000 forint.

Elfogadásra ajánltatik.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 4. tétel. Hat síktengert járó torpedó-sajka első részletére előirányoztatik 180.000 forint.

Uj tétel, melynek felvétele a torpedóflotilla kiépitésének szükségével indokoltatik. A hat torpedó-sajkának összköltsége 1,080.000 forintra van előirányozva, melynek első részletét képezi az előirányzott 180.000 forint.

Az albizottság a hat torpedó-sajkának épitését a hajóraj megállapitott szervezetének megfelelőnek találván, az előirányzott 180.000 forintot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: A VII. czímhez. Fegyverezés.

Előirányoztatik 833.000 forint.

A költségvetés rendes kiadásai 7-ik czímének megfelelőleg itt is azon módositás foglaltatik, hogy az eddigi A—F) alczímek helyett a szükséglet egy tételben, egy összegben ajánltatik elfogadásra. Ugyanazon okok, melyek a rendes szükséglet 7-ik czíménél mérvadók voltak ezen alaki módositásra, itt is teljes mértékben fenforognak.

A mi az előirányzat pénzügyi részét illeti, ugy az előirányzat 125.500 forinttal haladja ugyan túl a mult évi előirányzatot, azonban ezen többlet igazolja azt, hogy ugy az A), B) és C) partvédő hajók számára beszerzendő ágyúk stb., valamint a »Kaiserin und Königin Maria Theresia« czirkáló koshajó és a három partvédő hajó számára beszerzendő lőszerekről nagyobb mértékben kellett gondoskodni.

Az albizottság mindezeknél fogva az előirányzott 833.000 forintot egy tételben elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: A VIII. czímhez.

Szárazföldi és vizi épitkezések. A) alczímhez. Különféle épitkezések.

1895. évre a következő tételek alatt előirányoztatik:

1-ső tétel. Az épitkezések folytatása a theodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson 60.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 2-ik tétel. Munkáslakások épitésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az épitési telepen 40.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 3-ik tétel. Legénységi barakkok épitésének folytatása; az újabbi 112.000 forintnyi összes szükségletnek első részlete 28.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 4-ik tétel. Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 forintnyi összes szükségletnek harmadik részlete 13.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 5-ik tétel. Telkek megvétele munkáslakházak épitésére; a 36.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete 12.300 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 6-ik tétel. Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete 16 000 forint.

Elnök: Megszavaztatik,

Dániel Ernő előadó: 7-ik tétel. Póla vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete 11.9000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 8-ik tétel. Egy szárny épitése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és gépsuhanczok műhelyének elhelyezése czéljából; a 85.000 forintnyi összes szükségletnek első részlete 30.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 9-ik tétel. Egy épület épitése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére 25.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 10-ik tétel. A járványkórház körüli térség szabályozása és elzárása, ugymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása 15.500 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 11-ik tétel. Egy második postagalamb-álomás épitése Pólában 2.400 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: 12-ik tétel. Vizmérők beszerzése 2.100 forint.

Az albizottság meggyőződvén az előirányzott tételek szükséges voltáról, azokat különkülön egyenkint elfegadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: A IX. czímhez. Különös tengerészeti kiadások.

1-ső tétel. Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére előirányoztatik 10.000 forint.

Az albizottság az előirányzatot elfogadásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Dániel Ernő előadó: Van azután, t. országos bizottság, a tengerészeti albizottságnak egy másik jelentése, a közös hadügyministerium B) hadi tengerészet azon előterjesztése tárgyában, melyben egy, a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletében engedélyezett hitel felhasználási és elszámolási határidejének meghosszabbitása kéretik. Az albizottság meggyőződvén azon indokok helyességéről, melyek alapján e kérés tétetett, a határidő meghosszabbitását megadandónak véli s a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

»A közös hadügyministeriumnak a »B« hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségletben a 7. czímhez A), B), C), D) alczím »Ágyúk stb.« alatt engedélyezett 636.000 forintnyi összegből, a C) alczím alatt lőszer beszerzésére engedélyezett 228.000 forintnyi hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély megadatik.« *(Elfogadjuk!)*

Elnök: Ha nincs észrevétel, határozatkép kimondom, hogy a határidő meghosszabbitására nézve az engedély megadatik.

E szerint a tengerészeti albizottság jelentése és tárgyalása is befejeztetett. A megszavazott összegek végleges megszavazása a legközelebbi ülésen, a jegyzőkönyv hitelesitése alkalmával fog eszközöltetni.

A napirend szerint következik a pénzügyi albizottság jelentése a közös pénzügyministeriumnak 1895-iki költségvetése tárgyában.

Méltóztatik a jelentést felolvasottnak tekinteni? Ha igen, akkor az átalános tárgyalás megkezdetik. Az első szó illeti az előadó urat. *(Halljuk! Halljuk!)*

Szerb György a pénzügyi albizottság előadója: T. országos bizottság! A közös pénzügyministerium jövő évi költségvetése 2,014.355 forinttal van előirányozva, a mi a mult évi szükségletnél 5.677 forinttal kevesebb. E kevesebb kiadás onnan ered, hogy a nyugdíjak körülbetül ennyivel kevesebb összeggel vannak felvéve.

A mi a vámfelesleget illeti, ez 47,539.720 forinttal van előirányozva, a mi tekintettel arra, hogy a mult évben majdnem 55 millió vámfelesleg folyt be és az idei 7 hónap is már tetemes felesleget mutat föl, arányosnak és helyesnek tekinthető.

Minthogy a pénzügyministerium költségvetésének többi tétele majdnem azonos a mult évi tételekkel, ajánlom a költségvetést átalánosságban és részleteiben elfogadásra. *(Helyeslés.)*

Elnök: Ha nem kiván senki hozzászólani, az átalános tárgyalást befejezettnek és a költségvetést átalánosságban elfogadottnak nyilvánitom. Következik a részletes tárgyalás.

Szerb György előadó: Szükséglet. I. czím. Központi vezetés.

E czím alatt 112.100 forint van előirányozva. Az 1894. évre meg volt szavazva e czímen 113.180 forint. Igy tehát 1.080 forinttal kevesebb összeg van előirányozva. Ezen különbözet onnan ered, hogy kisebb szükséglet van az állandó illetmények 12. tételénél egy számtiszti állomásnak a legkisebb fizetéssel való betöltése folytán 98 forinttal; a változó kiadások 20. tételénél: »Napidíjak és utiköltségek« 2.000 forinttal, mert a delegatiók 1895-ben Bécsben fognak ülésezni. Összesen tehát kisebb a szükséglet 2.098 forinttal. Ezzel szemben többszükséglet van az állandó illetményeknél magasabb fizetési fokozatokba való előléptetések folytán 1.005 forinttal; a változó kiadások 22. tételénél »Szolgák ruházata« 13 forinttal, összesen tehát 1.018 forinttal. Ha a többszükséglet a jelzett kisebb szükségletből levonatik, marad a fent összesen 1.080 forinttal kimutatott kisebb szükséglet.

Az albizottság az előirányzott 112.100 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: II. czím. Központi pénztár. E czímen 25.310 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 25.680 forinttal szemben 370 forinttal kisebb. összeg. Ezen különbözet onnan ered, hogy az állandó illetményeknél a megüresedett állomásoknak a legkisebb fizetési fokozatokban való betöltése folytán a 3. és 5. tételnél 425 forinttal kisebb szükséglet fordul elő. Ezzel szemben a változó kiadások 10. tételénél: »Szolgák ruházata« 55 forinttal több szükséglet van. Ha a többszükséglet a fenti kisebb szükségletből levonatik, a bekezdésben kimutatott 370 forintnyi kisebb szükséglet mutatkozik.

Az albizottság az előirányzott 25.310 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: III. czím. Számosztály. E czímen 41.210 frt van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 40.040 forinttal szemben 1.170 forinttal nagyobb összeg. Ezen különbözet onnan ered, hogy többszükséglet van az állandó illetményeknél magasabb fizetési fokozatokba való előléptetések folytán 1.346 forinttal és a változó kiadások 10. tételénél »Szolgák ruházata« 2 forinttal, összesen tehát 1.366 forinttal. Ezzel szemben kisebb szükséglet van az állandó illetményeknél a megürült állomásoknak a legalacsonyabb fizetési fokozatokban való betöltése folytán 196 forinttal. Ha e kisebb szükséglet a fenti többszükségletből levonatik, marad a bekezdésben kimutatott 1.170 forintnyi többszükséglet.

Az albizottság az előirányzott 41.210 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: IV. czím. A közös külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei. E czímen 370.000 forint van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 376.000 forinttal szemben 6.000 forinttal kevesebb. Ezen kisebb szükségletet a szabályszerű nyugdíjak apadása igazolja.

Az albizottság az előirányzott 370.000 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: V. czím. A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak. E czímen 1,320.000 forint van előirányozva. Az 1887 : XX. t.-cz. 36. §-a értelmében ezen összeg változatlan átalányképen vétetett fel e czím alatt, mig az ezen összegen túl felmerülő szükséglet a hadmentességi díjalap kamataiból nyer fedezetet.

Az albizottság az előirányzott 1,320.000 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: VI. czím. A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak stb. nyugdíjai és ellátási élvezményei. E czím 38.000 forinttal van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 39.500 forinttal szemben 1.500 forinttal kisebb összegben. E czím természeténél fogva évről-évre kisebb összeget igényel.

Az albizottság az előirányzott 38.000 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: VII. czím. A közös pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei. E czímen a tényleges létszámra való tekintettel 66.000 forint van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 65.000 forinttal szemben 1.000 forinttal nagyobb összeg. Ezen többszükséglet a szabályszerű nyugdíjak szaporodása által van indokolva.

Az albizottság az előirányzott 66.000 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: VIII. czím. A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei. E czím 47.400 forinttal van előirányozva, vagyis a folyó évre megszavazott 45.700 forinttal szemben 1.700 forinttal nagyobb öszszegben. Ezen többszükségletet a szabályszerű nyugdíjak szaporodása igazolja.

Az albizottság az előirányzott 47.400 forintot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: Fedezet:

I. czím.		Szolgálati díjak . .	341 frt.
II.	»	Szolgálati díjak . .	464 frt.
III.	»	Jövedelmi adó a külföldön élő és a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után . .	750 frt.
V.	»	Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményei után . .	110 frt.
		Összesen . .	1.665 frt.

Különféle egyéb bevételek: Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után 4.000 frt, összesen tehát 5.665 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: A közös pénzügyministerium kezelése alatt álló négy alapra nézve a következőket terjeszti elő:

I. A katona-helyettesi alap 221.200 frtnyi tőkével bir, a mely tőkének kamatjövedelme 9.290 frtot tesz és a beterjesztett kimutatás szerint a katonai önkéntesek pótdíjaira, továbbá végkielégitésekre és hagyományokra fordittatik. A kamatjövedelemnek netán fenmaradó feleslege a két ország pénzügyministeriumai között aránylagosan felosztandó.

II. Az általános kórház-alapnak az 1895. évre fenmaradó tőkéje 1.300 frt bécsi értékű és 240.950 frt osztrák értékű kötvényekből áll. Ennek az alapnak 10.123 frttal kimutatott egész évi kamatai a közös hadügyministerium költségvetésébe bevételképen felvétetvén, a közös pénzügyministerium által az általános katonai péuztárba beszolgáltatandók.

III. Az állatgyógyintézet alapja változatlanul 28.050 frttal van kimutatva, a melynek 1.178 frtot tevő kamatai szintén az általános katonai pénztárba fog szolgáltatni.

IV. Az általános rokkant-alap jövedelme 735 frt 1/2 krt tesz, a melyhez 652 frt pénzkészletet hozzászámitva, kerekszámban 1.387 forint az az összeg, a mely a hadsereg 1895. évi előirányzatában a katonai közigazgatás bevételeinek külön tételét képezi.

Az albizottság inditványozza, hogy a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság vegye tudomásul a közös pénzügyministerium által előterjesztett jelentést az alapok kezeléséről.

Elnök: Ha nincs észrevétel, kimondom határozatkép, hogy az országos bizottság a közös pénzügyministerium által előterjesztett jelentést az alapok kezeléséről tudomásul veszi.

Szerb György előadó: Határvám: I. Az 1895. évre a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok részére előirányoztatik: mint bevétel 42,040.620 frt; ebből levonva a kezelési költségek átalányát 1,400.000 frtot, marad többlet 40,640.620 frt.

II. A magyar korona országainak határvám előirányzata: mint bevétel 7,763.100 frt; ebből levonva a kezelési költségek átalányát 450.000 frtot, marad többlet 7,313.100 frt.

III. Bosznia és Herczegovina részére határvám-előirányzat: mint bevétel 187.000 frt; ebből levonva a kiadásokat 1.000 frtot, marad többlet 186.000 frt.

Vagyis az I., II. és III. tétel alatt összesen 48,139.720 frt; miből levonva a Bosznia és Herczegovina közigazgatása részére megszavazott 600.000 frtot, marad határvámjövedéki többlet 47,539.720 frt.

Az albizottság bekivánta a folyó év első két havában befolyt vámtételekről szóló kimutatásokat. [E kimutatások alapján, a melyek 31,475.549 frt vámbevételt tüntetnek ki, valamint a magyar pénzügyminister urtól nyert felvilágositások folytán, az albizottság 47,539.720 forintban ajánlja a vámbevételi felesleg megszavazását.

Elnök: Ha nincs észrevétel: megszavaztatik.

Ezzel a pénzügyi albizottság jelentésének a pénzügyministerium költségelőirányzatára vonatkozó része elfogadtatott.

Következik a pénzügyi albizottság jelentése a közös legfőbb számszéknek 1895-ik évre előirányzott költségvetése tárgyában.

Szerb György előadó: A közös legfőbb számszéknek 1895. évi szükséglete 128.585 frtot tesz, a mely összeg a folyó évre megszavazott 126.644 frttal szemben 1.941 frttal nagyobb. Ezen többszükséglet abban leli indokát, hogy a személyes járandóságok 3., 4., 5., 6., 7. és 14. tételénél 1.981 frt többszükséglet mutatkozik, a mely összegből a 2% időközi jövedelmet, vagyis kerek összegben 40 frtot levonva, marad a bekezdésben kimutatott 1.941 forintnyi többszükséglet.

Az albizottság mint rendes szükségletet az előirányzott 128.585 frtot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Megszavaztatik.

Szerb György előadó: Mint fedezet 615 forint van előirányozva, a mely összeg a folyó évre megszavazott 484 frtnál 131 frttal nagyobb. Ezen különbözet a szolgálati díjaknál várható nagyobb bevételekben leli magyarázatát.

Az albizottság mint fedezetet az előirányzott 615 frtot megszavazásra ajánlja.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Szerb György előadó: Ezek szerint a közös legfőbb számszék tiszta szükséglete 127.970 frt.

Elnök: E szerint a pénzügyi albizottság jelentése is tárgyaltatván, a megszavazott tételek a legközelebbi ülésben, a jegyzőkönyv hitelesitése alkalmával fognak harmadszor végleg megszavaztatni.

Kimerittetvén a mai napirend, a legközelebbi ülést tegnapi megállapodásunk szerint holnapután, e hó 4-én d. u. 5 órakor fogjuk tartani. Bátor vagyok tehát ajánlani, hogy ezen ülésen az egyeztető hetes albizottság is választassék meg. Egyébként az e hó 4-iki ülés napirendjére tegnap már méltóztatott kitűzni első helyen a négyes albizottság, azután a hadügyi albizottság és végül a zárszámadási albizottság jelentését.

Ezzel az ülést bezárom.

(*Az ülés végződik d. u. 12 óra 40 perczkor.*)

IV. ÜLÉS.

1894. október 4-én.

Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Jegyzőkönyv hitelesitésével az utóbbi ülés határozatai végleg megszavaztatnak. A birodalmi tanács országos bizottságának üzenete. A hetes albizottság megválasztása. Tárgyaltatván, elfogadtatik a négy egyesütt albizottság jelentése. Megkezdetik a hadügyi albizottság jelentésének tárgyalása.

A közös kormány részéről jelen vannak: Kálnoky Gusztáv gr. külügyminister, Krieghammer Ödön lovassági tábornok hadügyminister, Kállai Béni pénzügyminister, Zsoldos Ferencz tábornok, Cziráky Béla gr., Szentgyörgyi Gyula, Nyiri Sándor, László Elemér sorhajó hadnagy.

A magyar kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor, Fejérváry Géza b.

(Az ülés kezdődik d. u. 5 órakor.)

Elnök: Az ülést megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére Cziráky Antal gr., a szólni kivánók feljegyzésére pedig Hegedüs Sándor jegyző urakat kérem fel.

Mindenekelőtt méltóztassanak meghallgatni az utóbbi ülés jegyzőkönyvét.

Münnich Aurél jegyző *(olvassa az október 2-án tartott ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesitve van és ezzel az abban hozott határzatok végleg megszavaztattak.

Az elnökséghez beérkezett az utóbbi ülés óta a belügyminister értesitése ő Felsége legmagasabb névünnepe alkalmából ma tartott istentisztelet iránt; továbbá a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok bizottsága átküldte a közös hadügyministerium 1895. évi előirányzata, valamint a közös külügyminister részére 1894. évre engedélyezett póthitel tárgyában hozott határozatait. Ezek az izenetek kiadatnak most nyomban megválasztandó egyeztető hetes albizottságnak.

A napirend értelmében kérem, méltóztassanak szavazataikat a hetes albizottságra beadni.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa a névsort).*

(Szavazás után.)

Elnök: A szavazatok beadatván, azok a jegyző urak által nyomban össze fognak számittatni. *(A jegyzők összeszámitják a szavazatokat.)*

Megválasztattak a hetes egyeztető albizottságba: Andrássy Aladár gr., Dániel Ernő, Falk Miksa, Hegedüs Sándor, Keglevich István gr., Münnich Aurél és Szerb György.

Kérem a megválasztott urakat, hogy az ülés után legyenek szivesek megalakulni, azután mindjárt az ügyeket átvenni és intézkedni az iránt, hogy lehetőleg már a jövő ülésig jelentést tehessenek.

Következik a napirend második tárgya a négy egyesült albizottság jelentése.

Gondolom, méltóztatnak a jelentést felolvasottnak tekinteni; ez esetben az általános tárgyalást megkezdhetjük. Az első szó illeti az előadó urat.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! A megszállt területeken levő parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli költségeinek előirányzata ugyanazon keretben mozog, mint a tavalyi. De a tavalyihoz képest örvendetesen constatálható, hogy mintegy 28.000 frt megtakaritás éretett el, még pedig az által, hogy a hadcsapatok, melyek a megszállott területeken el vannak helyezve, egy zászlóaljjal kevesbedvén, ez 14.678 frt költségkevesbedést idézett elő, másfelől a 2. és 7. czímnél, mely az élelmezésről szól, 2.241 frt megtakaritás van, végre a hátra levő 11.081 frt megtakaritás onnan ered, hogy a 9. czímnél egyes tételek a 92-iki zárszámadások alapján helyesbittettek.

E szerint e rendkivüli költségek 3,632.000 forintra rugnak.

Ha ezen összegből levonatik a saját bevétel, 50.000 frt, marad tiszta szükséglet 3,582.000 forint.

A magyar kincstár terhére előre levonatván 2%, vagyis 71.640 frt, a fenmaradó 3,510.000 forintnyi összegből a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70%, vagyis 2,457.252 frt, mig a magyar korona országai által fedezendő 30% 1,053.108 forintot tesz ki.

Ezek volnának a főbb számok.

A négy egyesült albizottság ezen kölségvetéssel egyidejüleg rendesen tárgyalni szokta a boszniai és herczegovinai állapotokat is, vajjon azok megfelelnek-e azon várakozásnak, mely hozzájok füződik. Örömmel jelenthetem, hogy a négy egyesült albizottság ezen évben is constatálhatta, hogy a megszállott tartományok közgazdsági tekintetben minden irányban haladnak, és hogy közgazdasági és culturális tekintetben is minden vonalon fejlődés és telőrehaladás észlelhető. Ezen örvendetes tények alapján indittatva érzi magát a négy egyesült albizottság, hogy Bosznia és Herczegovina kormányzatával megbizott közös pénzügyminister úrnak ezen sikerdús működéseért az országos bizottság elismerésének kifejezését inditványozza. Kérem a t. országos bizottságot, hogy a költségvetésnek átalánosságban leendő elfogadása mellett ezen inditványunkat hasonlóképen elfogadni méltóztassék. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kiván valaki átalánosságban hozzászólani? *(Elfogadjuk!)* Ha senki sem kiván szólani, kimondom, hogy a költségelőirányzat a részletes tárgyalás alapjáúl elfogadtatik, valamint kimondhatom az előadó úr, illetőleg az albizottság ajánlatára, hogy az országos bizottság a megszállott területek kormányzásával megbizott közös pénzügyminister úrnak őszinte elismerését fejezi ki.

Következik a részletes tárgyalás.

Münnich Aurél előadó: I. czím. Pénzbeli ellátás. *a)* A hadparancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei 1,323.828 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* A kiképeztetésök idejére a teljes létszámon felül tartandó ujonczok pénzbeli illetékeire 15.907 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

II. czím. Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés.

a) a parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezésére 943.668 frt.

Ezen czímre és a VII. czímre nézve a négy egyesült albizottság külön albizottságot küldött ki, melynek jelentése hasonlóképen a négy egyesült albizottság jelentéséhez van mellékelve. Az abban foglaltak alapján ajánlom a tétel elfogadását.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* a kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó ujonczok természetbeni élelmezésére 29.192 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *c)* szállitási és fuvarozási költségekre, még pedig: élelmezési czikkek szállitására 29.300 frtot, egyéb kincstári tárgyak szállitására 9.700 frtot, összesen 39.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *d)* az élelmezési intézetek kezelési költségeire 20.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: III. czím. Lovak beszerzésére. A lovak és málhás állatok pótbeszerzésére előirányzott 39.216 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: IV. czim. Fegyverügy. A hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira s a tüzérraktárak kezelési költségeire 9.880 frt

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: V. czím. Vonatszerügy. A vonatosztályok anyagszer-átalányára vonatszerkoptatás fejében, a serajevói fiókvonatszertár kezelési költségeire és a határig való szállitás költségeire 54.483 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VI. czím. Hadmérnöki és építészeti ügy. E czímben:

a) felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzésére 2.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik:

Münnich Aurél előadó: *b)* építészeti felügyeleti és kezelési költségekre 10.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *c)* laktanya-berendezések és szerszámok fentartására 15.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *d)* a katonai közigazgatás által a Lim területén emelt elhelyezési épületek fentartasára 21.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *e)* a katonai közigazgatás által a Lim területén előállitott közlekedési vonalak fentartására 80.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: és *f)* a boszniai és herczegovinai elhelyezési épületek fentartására 354.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VII. czím. Ruházat, szerelet és ágyak:

a) a sarajevoi fiókruharaktár kezelési költségeire 8.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* ruha és szerelet ptbeszerzésére koptatás fejében 98.638 frtot.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *c)* ágyak pótbeszerzésére és tisztogatására 20.071 frtot.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurel előadó: VIII. czím. Egészségügy. A betegeknek és ápolóknak kórodai közétkezésére, továbbá betegek számára szükséges egyéb költségekre előirányzott 55.740 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: IX. czím. Átalános kiadások.

a) Helyőrségi változások keresztülvitelére 90.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* Szabadságosok és ujonczok menetköltségeinek fedezésére 61.937 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél: *c)* Menet- és utazási költségekre 140.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *d)* A házasok családjainak segélyezésére 250.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *e)* Bosznavölgyi vasut, bródi összekötő vasut és banjaluka-doberlini katonai vaspálya.

Tekintettel arra, hogy a fedezet ugyanannyi mint a kiadás, az albizottság javasolja, hogy a tételek a következőképen vétessenek fel:

Szükséglet:

1. Rendes szükséglet a bosznavölgyi vasut üzemére és fentartására 706.400 frt.

2. A bosznavölgyi vasut rendkivüli szükséglete 296.010 frt.

4. A Zenica-Sarajevó közti pályarész üzleti többlete, mely a közös ministeriumnak (Bosznia és Herczegovina ügyei) átszolgáltatandó 147.600 frt.

5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzemére és fentartására 177.300 frt.

6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete 94.900 frt.

Összesen 1,422.210 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: Fedezet:

1 A bosznavölgyi vasut üzemei és egyéb bevételei 1,210.000 frt.

2. A bródi hid vámjövedelme 5.010 frt.

3. A banjaluka doberlini katonapálya üzemi és egyéb bevételei 207.200 frt.

Összesen 1,422.210 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: Katonai posta- és távirdaügy.

Szükséglet:

1. A katonapostára 487.958 frt.

2. A katonatávirdára 235.000 frt.

Összesen 722.958 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurel előadó: Fedezet.

1. A katonaposta üzemi bevételei 403.000 frt.

2. A katonatávirda üzemi bevételei 160.000 frt.

3. Bosznia és Herczegovina közigazgatásának költségvetésileg kivetett járuléka 90.000 frt.

4. A vonatcsapat legénysége és fogatai által a Lim-területi, továbbá egyéb, kizárólag katonai érdekből fentartott postahivataloknál végzett szolgálatért 69.958 frt.

Összesen 722.958 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: Egyéb előre nem látható költségekre 22.440 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: A hadi közigazgatás saját bevételeként 50.000 frt.

Elnök: Fedezetül 50.000 frt vétetik fel.

Münnich Aurél előadó: II. czikk. A fentebbi czímek és rovatok között, a 9. czím *e)* rovat kivételével, az átruházási jog a közös hadügyminiszternek megadatik.

Elnök: Kijelentem, hogy ezt igy méltóztatnak elfogadni.

Münnich Aurél előadó: III. czikk. Az 1895. évre közösen fedezendő rendkivüli szükséglet e szerint 3,582.000 frt, mely összegből a magyar kincstár terhére előre leirandó 71.640 frt és a 3,510.360 frtnyi maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70% járulék 2,457.252 frtot, a magyar korona országai által fedezendő 30% 1,053.108 frtot tesz.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: IV. czikk. Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételek érvényes átszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon túl még hat hónapon át felhasználhatók.

Elnök: Elfogadtatik. És ezzel a négyes albizottság jelentésének tárgyalása a megszállott területeken lévő parancsnokságok, hadcsapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli költségeinek előirányzatáról befejeztetett.

Az összegek végleges megszavazása a legközelebbi ülésben a jegyzőkönyv hitelesitése alkalmával fog megtörténni.

Következik a közösügyek tárgyalására kiküldött bizottság hadügyi albizottságának jelentése a közös hadügyministerium 1895. évi rendes és rendkivüli költségvetéséről.

Gondolom, méltóztatnak a jelentést felolvasottnak tekinteni. (*Igen!*) Ha igen, az általános tárgyalást megnyitom. Az első szó illeti az albizottság előadóját. (*Halljuk! Halljuk!*)

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! Habár a külügyministerium költségvetése tárgyalásának folyamán a külügyminister úr által az albizottságban tett nyilatkozatokból az országos bizottság megnyugvással értesült arról, hogy a béke minden irányban biztositva van, mégis e helyről is újból kell constatálnom, hogy azon viszonyok, a melyek a helyzetnek eddig a fegyveres béke jellegét adták, ma sem szüntek meg. Azon óhaj, hogy a hadsereg harczképessége minden irányban fokoztassék, egész Európában ma is fennáll, úgy, hogy ha áldozatok árán is, e monarchiának szintén mindent meg kell tennie, hogy a közös hadsereg harczképessége biztosittassék.

Az 1895. évre előterjesztett költségelőirányzatban ezen czélt a megvalósulás stádiumába látjuk lépni, a mennyiben azon programm, a mely már tavaly is jeleztetett, nagyban és egészben most keresztülvitetik.

Az albizottság már tavalyi jelentésében utalt arra, hogy az újabb létszámemelés és az új alakzatok tetemes költség-többletet vontak magok után és hogy ez nemcsak tavaly vont maga után költségemelkedést, hanem az idén és a jövő évben is mintegy négy millióval fogja a hadügyi költségeket emelni.

Ezen évben az összes rendes szükséglet 3,618.763 frttal emelkedett s ezen emelkedés

nagyobb része azon határozmányok folyománya, a melyeket tavaly az országos bizottság a hadügyi költségvetés keretén belől hozott. Azonban a rendkivüli kiadások ezen évben 50.693 frttal apadtak.

A létszám a kimutatás szerint ugyanolyan, mint tavaly volt, s az is constatáltatott a hadügyi albizottság tárgyalásai során, hogy jelenleg a létszámemeléssel kapcsolatos összes intézkedések megvalósithatók a törvény által biztositott ujonczlétszámmal; továbbá constatáltatott az is, hogy jelenleg egy katona sem tartatott vissza negyedik évi szolgálatra.

A hadügyi kormányzat összes nyers szükséglete az 1895. évre 133,027.338 frtot tesz ki. Ez a múlt évvel szemben 3,568 070 frttal több. Minthogy pedig ezen költségvetés, a mint voltam bátor emliteni, csakis a tavalyinak folyománya; minthogy azon intézkedések, a melyek megvalósitása most van folyamatban, ugyancsak ebből származnak: ezen költségvetést átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadásra ajánlom a t. országos bizottságnak. (*Helyeslés.*)

Elnök: Kiván még valaki átalánosságban szólani?

Hegedüs Sándor jegyző: Bolgár Ferencz!

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! Már hozzá vagyunk szokva, hogy a hadügyi költségvetés mindig nagy költségszaporodást mutat föl. A jövő évre ez a szaporodás a rendes kiadásoknál nem kevesebb, mint 3,600.000 forint. A jelenlegi költségvetés azonban mégis különbözik a mult évben előterjesztett költségvetéstől. Különbözik abban, hogy újabb nagyobbmérvű kiadások új alkotásokra ebben a költségvetésben nem szerepelnek. Vannak ugyan benne új kiadások új alkotásokra, de ezek természetes jelenségek egy oly nagy organismusnál, mint a közös hadsereg, a mely természetszerűleg nem stagnálhat, hanem mindig tovább meg tovább kell fejlődnie.

E három millió hatszázezer forintnak nagyobb része oly intézmények kiadására esik, a melyek iránt már a mult évi delegatiok, de főképen az 1893-ik évi határozott és melyek abba a kategoriába esnek, a melyek részére Bauer volt hadügyminister nem sokára azután, hogy Bylandt-Rheidt hadügyminister úgy nyilatkozott, hogy a hadsereg teljesen készen van, 100 millió forintot vett kilátásba.

Igy tehát, t. országos bizottság, én a költségvetést behatóbb kritika alá venni jelenleg nem is akarom, mert hiszen ez főbb pontjaiban megtörtént ép azon párt részéről, melyhez tartozni szerencsém van, már a mult delegatio alkalmával, megjegyzem azonban, hogy mindazokra az intézményekre, melyekre a mult években és első sorban a mult évben a költségeket meg nem szavaztam, t. i. a tábornoki kar szaporitását, a hadsereg különféle intézményeinél újonnan felállitandó inspectorokra, a tüzérség legujabb organisatiójára, a hordozható sátrak felállitására, a galicziai barakok ujjáépitésére, az uj hadapród-iskolák fellállitására a költségeket ez évben sem fogom megszavazni. Azt hiszem, hogy ha a hadügyi kormányzat e tételeket a hadügyi költségvetésbe be sem vette volna, a hadsereg szükségletének akkor is elég lenne téve. Különben is valóban drastikus példákat lehet e költségvetésben találni arra, hogy a hadügyi kormányzat, talán el is kapatva az által, hogy a delegatio oly coulansan bánik el a hadsereg követelményeivel, oly tételeket állit be, melyek igazán feleslegesek és a melyek egészen különös szinben tüntetik fel a hadügyi kormányzat takarékosságát. Csak egy esetre utalok. Igy például nem rég felállitottak a hidászcsapatok részére egy külön inspectort, a kinek költségeit — ezt hozzáteszem — nem szavaztam meg már akkor sem, s ha megnézzük a költségvetést, azt találjuk, hogy annak a törzsnek számára, a mely az inspectorhoz be van osztva, a rendes költségvetésben 36.400 forint van beállitva. Már most az egész hidászcsapat összesen 420 tisztből és 8370 legényből áll s igy kitünik, hogy minden egyes hidászkatona inspiciáltatása 4 forint 14 kr.-ba kerül évenként, ez összegbe azonban nincs beleszámitva azoknak a tiszteknek inspiciálási költségei, a kik különben is a hidászzászlóaljakkal összeköttetésben állanak, mint a divisionáriusok és dandárnokok. Meg vagyok róla győződve, hogy ha a hadügyi kormányzatnak meg fognak szavaztatni e katonai nevelőintézet részére kért

uj inspectorköltségei, ugyanilyen jelenséggel fogunk találkozni.

De még egy másik drastikus példát is hozhatok fel. A hadügyminister egy uj harmadik akademia részére szükséges tervek költségeire 40.000 forintot állitott be a költségvetésbe.

Felhivom a figyelmét az országos bizottság azon t. tagjainak, kik elejétől fogva mindig tagjai voltak a delegationak, emlékeznek-e, hogy csak egyszer is szerepelt volna a hadügyi költségvetésben egy ujonnan felállitandó katonai épület terveire nézve valami költség? Ez előttem uj dolog és egészen érthetetlen, hiszen mire valók a hadügyi kormányzatnak mérnökkari tisztjei, mire való a mérnökkari törzs? Ha meg méltóztatik nézni a részökre fennálló szabályokat, azokat épen azért tartják fenn, ép azért fizetik oly drágán, hogy többek közt ilyen tervek kidolgozásával is foglalkozzanak. Most egyszerre a hadügyminister úr 40.000 frtot kér, hogy terveket civilmérnökök dolgozzanak ki, mintha katonai mérnökök arra nem volnának képesek. Ez csak akkor volna érthető, ha már most bekövetkezett volna az, a mit két esztendő előtt mondottam, midőn a mérnökkart ujjá szervezték, hogy t. i. később nem fog azon a magaslaton állani, a melyen eddig állott s hogy most a hadügyminister úr nem tudja azokat a közegeket megtalálni, kik neki ilyen terveket képesek volnának kidolgozni. Különben, t. országos bizottság, ha nem igy áll a dolog, akkor én egyebet nem gondolhatok, mint hogy ez egy új phasisa a harmadik katonai akadémia felállitása elodázásának. Valószinűleg el fog még egy évig tartani, mig ezeket a terveket kidolgozzák; jövő májusban, ha a delegatio összeül, a tervek még nem fognak előttünk feküdni, két év mulva a terveket fogjuk megkapni s igy azután a kérdés megoldása néhány évre megint el van halasztva.

A mire a hadseregnekigazán szüksége van, azt úgy itt, mint a képviselőházban és a törvényhozásban átalában meg szokták szavazni. Nem emlékezhetik senki vissza arra, hogy a hadügyi kormányzatnak jogos követeléseire a költségeket készséggel valaha meg ne szavaztuk volna, hogy a hadsereg erejének fejlesztése érdekében minden tőlünk kitelhetőt, talán sokszor anyagi erőnk legnagyobb megfeszitésével meg ne tettünk volna. Másrészt azonban sajnálatos, hogy soha sem találkozunk a tisztelt hadügyi kormányzat részéről valami elismeréssel ezen áldozatkészség tekintetében. Látjuk, hogy a legkisebb minket érdeklő dolgokat is csaknem ki kell erőszakolnunk a t. hadügyi kormányzattól. Utalok csak arra a bizonyos közjogi tankönyvre. Már vagy 5 esztendeje folyton sürgetjük, hogy szerkesszenek egy ilyen tankönyvet. Ha egyszer a magyar közjogról a katonai nevelőintézetben kellő felfogással fognak birni az ifjak, a tisztikar ez irányban kellőleg instruálva lesz, azon bizonyos viszályok nagy része, melyek hébe-hóba előfordulnak, — talán most ritkábban, mint az előtt — meg fognak szünni, mert ha analysáltuk azokat a viszályokat, azokat rendesen arra lehetett visszavezetni, hogy közjogi félreértésekből eredtek. Ime, hosszú unszolás után előttünk fekszik a közjogi tankönyv, és most, ha elolvassa az ember, azt mondja, hogy sokkal jobb lett volna, ha a t. hadügyminister úr ezt a könyvet nem csináltatja. Igy vagyunk más követelésekkel is. Ha a hadügyi kormányzat csak a legkisebb előzékenységet is mutatná e tekintetben, ez a legnagyobb megelégedésére szolgálna az adózó közönségnek, a mely a hadügyi költségvetés iránt azután nemcsak abból a szempontból érdeklődnék, hogy teherviselési képessége mennyire vétetik igénybe, hanem igazán valódi érdeklődéssel viseltetnék a hadsereg ügyei iránt.

Itt van a katonai büntető eljárás reformja. Ez is oly kérdés, melynek megoldását évek óta sürgetjük, s mely annál fontosabb, mennél átalánosabb lesz a védkötelezettség. Kivált ma, mikor majdnem minden ember 42 éves koráig arra kötelezhető, hogy fegyvert viseljen, roppant fontossággal bir e kérdés, és ime, nem tudunk benne előremenni, sőt a hadügyministertől, a hadügyi albizottság ülésében oly nyilatkozatokat hallottunk, hogy a legközelebbi években sem lehet semmi reményünk arra, hogy ezen kérdés csak egy lépéssel is előrehaladjon.

Én valóban nagyon szükségesnek tartanám,

magának a hadseregnek érdekében is, hogy értsük meg egymást, értse meg egymást a hadsereg és a nemzet. Higye meg a t. hadügyminister úr, a hadsereg harczképességének veszélyeztetése nélkül is mindent meg lehet tenni, hogy a nemzet követeléseinek is megfeleljünk. Igy p. o. bátor vagyok egy igen fontos kérdést szóba hozni. A legfontosabb nyilatkozatból indulok ki, melyet egyátalában a hadügyminister úrtól az albizottságban hallottunk, és mely nyilatkozat nekem nagy megelégedésemre szolgál. *(Halljuk! Halljuk!)*

Méltóztatnak emlékezni, mikor a véderőtörvény tárgyaltatott és az egyéves önkéntesi intézményt reformáltuk, a legfőbb argumentum az volt, és a képviselőház többsége, mely a 25. §-t megszavazta, elsősorban ezen argumentum hatása alatt állott: hogy nem tudjuk háború esetén a hadilétszámhoz szükséges tiszti mennyiséget fedezni. Most a hadügyminister úr szájából a véderőbizottságban azt az érdekes kijelentést hallottuk, hogy hála Istennek a tartalékos tisztek hadilétszáma már fedezve van olyannyira, hogy az egyéves önkéntesek jövőre csak részben fognak tisztekké kinevezve, egyrészök azonban csak hadapródi minőségben, fog szolgálni a hadseregben, miután a hadügyi kormányzat tiszti helyek fölött többé nem rendelkezik. Az osztrák delegátióban történt egy megjegyzésre, hogy most talán ideje volna a véderőtörvény idevonatkozó szakaszát megváltoztatni, a hadügyminister úr azt mondotta, hogy ez az illető honvédelmi minister urak dolga. Ez igaz Elismerem, hogy ez a helyes, alkotmányos felfogás. Azonban tudjuk, hogy a hadügyminister urnak, ki a közös hadsereget magát igazgatja, kijelentései és nézetei ebben a tisztán katonai kérdésében elsőrendű fontossággal birnak, és ha ô kifejezné azon kivánságát, hogy a véderőtörvény idevonatkozó szakasza megváltoztattassék, az illető honvédelmi minister urak bizonyára hozzá csatlakoznának és ezt az eszmét talán két kézzel is megragadnák. Én tehát igen kérem a t. hadügyminister urat, — mert higyje el, nagyon nagy dolgot művel, ha ezt megteszi — gondolkozzék komolyan az egyéves önkéntesi intézmény reformjáról, és a mennyire lehetséges, törekedjék oda, hogy a második, úgynevezett büntetési év, miután arra absolute többé semmi szükség nincs, megszüntettessék. Ha a hadügyminister úr ily értelemben fog eljárni, átalános megelégedéssel fog találkozni nemcsak az országban, de azt hiszem, magában a hadseregben is, mert a hadügyminister úr előtt sem lesz talán idegen az, hogy ezen második büntetési év az egyéves önkénteseknél magának a hadseregnek, tisztán katonai okokból szintén nem tetszik és nem is tetszhetik. Különben arra volnék bátor kérni a hadügyminister urat, — ezt most is megtehetné, mert hatalmában áll — hogy legalább azon egyéves önkéntesekkel szemben, kiknek szellemi tehetsége olyan, hogy minden szorgalom daczára sem képesek a tiszti vizsgát letenni, méltányos legyen és alkalmazza velök szemben azon jogát, hogy oly katonáknak, kiknek kiképeztetése megfelelő, idő előtt szabadságolja. Tudjuk, t. orsz. bizottság, hogy kivált az azelőtti években a hadügyi költségvetésben igen nagy megtakarításokat mutatott fel a hadügyi kormányzat az által, hogy már a második szolgálati év után nagyobb számú legénységet szabadságolt. Épen igy járhatna el a t. hadügyminister úr azon egyéves önkéntesekkel szemben, a kiknél annak oka, hogy a tiszti vizsgát le nem teszik, egyenesen szellemi képességeik hiányosságában keresendő.

Egy másik dolog, melyet egészen röviden megemliteni szükségesnek tartok, t. országos bizottság, a magyar katonai akadémia kérdése. Nem tudok e tekintetben újat mondani; nem is akarok részletesen a dologgal foglalkozni, hiszen mindaz, a mi e kérdésre vonatkozik, itt már annyiszor meg lett beszélve, hogy alig található annak még egy oly oldala, melyet meg kellene világitani. Azt találtam, téves nézet uralkodik a t. hadügyi kormányzatnál és katonai körökben arra nézve, hogy mit akarunk mi egy magyar tannyelvü katonai akadémia követelésével. Ugy látom, attól félnek bizonyos körök, hogy mi arra törekszünk, hogy magyar szellemet vigyünk be a közös hadseregbe. De hiszen a hadügyi kormányzat az által, hogy tartalékos tiszteket oly nagy számban activál, sokkal több magyar szellemet visz be a közös

hadseregbe, mint a mennyit az az 50 növendék bevinne, kik a magyar katonai akadémiából évenként kikerülnének. De nekünk igenis egyik czélunk az, hogy mennél többen legyenek a magyarul gondolkozó tisztek a közös hadseregben. Ártani a közös hadseregnek ez nem fog, mert oly loyalis nemzet, mint épen a magyar, nem létezik. Főczélunk e dologban az, hogy a magyar ifjúságnak adassanak meg az eszközök arra, hogy a nagyobb katonai műveltséget érhessenek el s a hadsereg előkelő köreiben az őket megillető állást elfoglalhassák. Ez hiányzik ma nekünk. Ha vezérkarunk, tábornoki karunk névsorát meg méltóztatik nézni, abból kitetszik, hogy a magyar elem tényleg évről-évre kisebb számban van a közös hadsereg magasabb régioiban képviselve. És kérdem az igen t. hadügyminister urat, mondja meg nekem: miféle aggályok foroghatnak fenn, miféle okokat lehet egyátalán felhozni az ellen, hogy a felsőbb katonai tudományok magyar nyelven is elsajátithatók legyenek, ne csak német nyelven? Hiszen ha megnézzük a hadügyminister úr által az idén eléterjesztett kimutatásokat, látjuk, hogy pl. a bécsi technikai akadémián 11 külföldi fiatal ember lett az első osztályba felvéve. Nem tudom, hogy ezek miféle nemzet fiai, szerbek, bolgárok, japánok vagy más nemzetbeliek, de meg vagyok győződve arról, hogy ha saját hadseregökbe visszakerülnek, az a körülmény, hogy katonai tudományukat a bécsi technikai akadémián nem a saját anyanyelvükön, hanem német nyelven sajátitották el, nem fogja őket hátráltatni abban, hogy azokat otthon a saját hadseregökben saját anyanyelvökön érvényesithessék.

De eltekintve a magyar tannyelvű katonai akadémiától, már azt épen nem tudom megmagyarázni, miért idegenkedik a t. hadügyminister úr attól, hogy egy harmadik német tannyelvű akadémia állittassék fel, mert akármit beszélnek, tudom, hogy a t. hadügyi kormányzat maga sem hisz egészen annak, a mit e tárgyban kimond, tudom, hogy katonai szempontból ő is örülne, ha nem egy, de három katonai akadémiát állithatna fel. Ennek oka tehát másban keresendő és nem lehet elfogadni azt az argumentumot, melyet a hadügyi albizottságban hallottam, hogy az esetben, ha egy új katonai akadémia állittatnék fel, annnyi nagy míveltségű és nagy képzettségű fiatal tiszt produkáltatnék, hogy a nagy osztrák-magyar hadseregben az ambitiójukat nem birnák kielégiteni. Egy példát hozok fel. Eddig a katonai mérnöki karban csak az lehetett tiszt, a ki a technikai akadémiát elvégezte; abban a nagy testben tehát csupán akadémiai műveltségű tisztek szolgáltak, az előléptetés nem volt valami jó, de azért, azt hiszem, a t. hadügyminister úr nem fogja mondhatni, hogy ebben a testben valami anarchia uralkodott volna, ellenkezőleg az, mint a közös hadseregnek egyik legdíszesebb, legelőkelőbb csapatja volt ismeretes. Nagyon érdekes volna tehát tudni, hogy mi az igazi oka annak, hogy a harmadik akadémiát nem állitják fel. Csak ezt az egy kérdést intézem a t. hadügyminister úrhoz: mikor fog az az eset beállni, milyennek kell a situatiónak lennie, mily feltételeknek kell fennállniok, hogy a t. a hadügyminister úr azt mondja: itt van az ideje, hogy a harmadik katonai akadémia felállittassék? Ha erre a kérdésre feleletet kapunk, tisztában leszünk a dologgal; de egyrészről azt állitom, hogy ez által nagyon sok intelligentia vitetnék be a hadseregbe, másrészről a jelentésben azt mondani, hogy a katonai qualificatió nem elég, hanem azt emelni kell, ez az ellentét csak arra vezethető vissza, hogy maga a hadügyi kormányzat nem hiszi maga sem azt, a mit neki itt állitania kell.

Ha a hadügyi kormányzat azt mondja a költségvetésben, hogy a katonai nevelést illetőleg sok kivánni való van hátra, ennek csak az lehet az oka, hogy nem tudják a katonai nevelést programmszerűen keresztülvinni, egyik részét a másik fölé épiteni, mert mindenütt ezen akadémia körül járnak és ennek bevonása nélkül akarják a katonai nevelés ügyét rendezni, a mi a hadügyi kormányzatnak nem fog sikerülni. És tessék elhinni, több pénz vész el most az által, hogy az akadémiát nem állitjuk fel, mindenféle experimentumokra, mint a menynyibe ennek az akadémiának a felállitása kerülne.

Azt mondja a hadügyi albizottság jelentése, hogy majd ha szükséges lesz, fel fognak

állitani ilyen német nyelvű akadémiát. Bátor volnék kérdezni a t. előadó urat, a ki e jelentést szerkesztette, hogy ha ő egy német nyelvű akadémiát akar, miért akarja, hogy az épen Magyarországon állittassék fel?

Legfölebb úgy tudom ezt megérteni, hogy a t. előadó úr szükségesnek tartaná, nagyon szeretné látni, ha egy nagy katonai intézet, a melyben 300—400 növendék van, a melynek fentartása egy pár millió forintba kerül, magyar területen állittatnék fel és bizonyos gazdasági előnyöket hozzon az országnak. Más értelme ennek nincsen; mert abból, ha egy németnyelvű katonai akademia Magyarországon van, más előnyöket Magyarország nem húzhat. Hiszen a t. hadügyminister úr bejelentette most, hogy fel akar állitani még egy új hadapródiskolát — úgy tudom — Lembergben s egy új alreáliskolát Stájerországban és maga a t. hadügyminister mondta itt, hogy ezek felállitása szükséges; hát miért nem méltóztatnak követelni, hogy ezek is Magyarországon állittassanak fel? Mert hiszen ez a két iskola együttesen talán épen olyan gazdasági előnyöket volna képes hozni, mint az a katonai akademia hozna gazdasági szempontból. Én nem rajongok a német tannyelvű katonai akadémiának Magyarországon felállitásáért, én határozottan magyar tannyelvű akademiát kivánok; de azért igen is nagyon fogok örülni annak, hogy ha azon katonai épületek, melyek felállittatnak és a melyekhez ezen katonai akademiának épülete is tartozni fog, Magyarországon létesittetnek. Én részemről ugyanazon consequentiával kérem a t. hadügyminister urat egyszersmind arra is, hogy ha már ezeket az alsóbb katonai intézeteket is felállitja, — én ugyan ezek költségeit mindaddig nem szavazom meg, mig egy magyar tannyelvű katonai akademia a hadügyminister hozzájárulásával fel nem állittatik — ezen alsóbb katonai intézetek itt, magyar területen állittassanak fel.

Máskülönben, t. országos bizottság, mint már felszólalásom elején mondtam, nem akarok itt az általános tárgyalás folyamán bővebben foglalkozni a költségvetéssel, mert az egyes új tételek ellen, melyek a költségvetésben vannak, kivéve az ujonnan felállitandó katonai hadapród-iskolát, kifogásaim nincsenek is. Én ezen új tételeket a hadsereg életében szükségességnek tekintem és igy a hadügyi költségvetést részemről átalánosságban megszavazom. Megszavazom pedig azért, mert én mindig hozzá fogok és hozzá akarok járulni ahhoz, hogy a hadsereg erős legyen és a monarchia minden eseménynyel szemben, a mennyire az a hadseregtől függ, teljesen készen álljon. De az, hogy a költségvetést megszavazom, nem jelenti azt, mintha én a hadügyi kormányzat irányában teljes bizalommal viseltetném. Nem értem úgy, hogy nem viseltetem bizalommal a hadügyi kormányzat iránt arra nézve, a mi a kérdésnek katonai oldalát, a hadsereg vezetését illeti, de nem viseltetem bizalommal iránta egyoldalú eljárása tekintetében. A t. hadügyminister úr nem gondol mással, mint hogy neki a katonai intézményekre a költségek megszavaztassanak, de a kérdésnek másik oldalára, azon morális erőknek felhasználására, a melyek a monarchia két országának népeiben fekszenek, a kérdésnek ezen oldalára nem gondol. Már pedig azt hiszem, hogy egy mégegyszer ily nagy budgettel sem tudná elérni azon előnyöket, miket elérne azzal, ha ezen szempontokat is méltányolná.

Különben mondom, a költségvetést átalánosságban elfogadom.

Hegedüs Sándor jegyző: Gáll József!

Gáll József: T. országos bizottság! Én részemről a költségvetést a már előttem mások által felhozott indokokból átalánosságban elfogadom, de ez alkalommal bátor vagyok egy kérdést intézni a t. hadügyi kormányhoz, melyet nem a részleteknél, hanem itt az átalános tárgyalás folyamán kell előterjesztenem.

Köztudomású dolog ugyanis, hogy az alföldön a legszorgosabb munka idején nagy munkáshiány állt be, a minek következménye az, hogy a legsürgősebb munkák nem végezhetők el idejében és a munkabérek oly magasságra emelkednek, a mely nem áll arányban sem a teljesitett szolgálattal, sem a gazdaközönség érdekeivel.

Ezen a dolgon segiteni igyekezett a hazai kormány, azonban nem sok eredményt érhetett el. Évek előtt ugyanis a felvidékről számos

munkás jött az alvidékre és ezzel segitve volt a bajon. Egy idő óta azonban ez megszünt, részint mert ipari vállalatok támadtak ott, melyeknél azon vidékek lakói elegendő munkát kapnak, részint más okokból.

Nagy segitség lenne a gazdaközönségre, ha a legénységet azon vidékről, a hol ezen munkáshiány előfordul, a legszorgosabb munka idejére szabadságolni lehetne. Ez idő julius és augusztus hónap, akkor van a legsürgősebb munka, tudniillik kaszálás, aratás, hordás és cséplés. A most fennálló gyakorlat szerint továbbá a tartalékosok augusztus 21-én hivatnak be fegyvergyakorlatra, pedig akkor foly az ország legtöbb részén a legsürgősebb mezei munka, a mely rendesen csak augusztus végén fejeződik be. Tehát az is nagy előny lenne a mezőgazdákra, ha az illető tartalékosok behivása szeptember elején vagy augusztus végén történnék. Egy másik igen nagy baj a szakértelemmel biró egyének behivása, mert ezeket ilyen munkaidőben pótolni nem igen lehet.

Ezen okokból vagyok bátor a t. hadügyi kormányt arra kérni, méltóztassék tanulmány tárgyává tenni azt, hogy a kellő katonai kiképzés érdekeinek megsértése nélkül nem lehetne-e a legénységet egyes vidékekről, a hol ezek a sürgős nagy munkák fordulnak elő, juliusban és augusztusban szabadságolni és a tartalékosok behivását szeptember elsejére halasztani?

Elnök: Kiván-e még valaki átalánosságban szólani? Ha átalánosságban senki szólani nem kiván, kimondom határozatképen, hogy a jelentés átalánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadtatik. Most következnek a gyakorlat szerint az országos bizottságnak a közös hadügyministeriumot illetőleg a mult évben hozott határozatai és az ezekre adott válaszok.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! A mult évi IV. ülés 6. jegyzőkönyvi pontja alatt a t. országos bizottság egy határozatot hozott, a melynek folytán utasitotta a hadügyministert, hogy a legközelebbi költségvetésben terjessze elő a Magyarországon felállitandó harmadik katonai akadémiára vonatkozó terveket és költségvetést és egyúttal adjon részletes kimutatást azon ifjakról, a kik a katonai akadémiai helyért folyamodnak.

A t. hadügyminister úr ezen meghagyás és határozat folytán előterjesztette a szükséges kimutatásokat, a melyek szerint a Terézia-katonai akadémiába és a műszaki katonai akadémiába az utolsó évben folyamodott összesen 139 s ezek közül fölvétetett 105 növendék.

Az 1893/94. tanév kezdetén a »Terézia« katonai akadémiának állománya 447 volt — rendszeresitett állomány 450 — a műszaki katonai akadémiának állománya volt 277 — rendszeresitett állomány 230. — A terveket és költségvetéseket a hadügyminister úr nem terjeszthette az országos bizottság elé azon okból, mert ezen költségek még nem voltak megszavazva az osztrák delegatió által és igy a jelenlegi költségvetés keretébe vette fel azokat, hogy megszavazhatók legyenek. Ezzel kapcsolatosan a hadügyminister úr a katonai nevelésre vonatkozólag részletes programmot terjesztett elő válaszában. Hangsúlyozta mindenekelőtt azt, hogy az időpont még nem érkezett el arra, hogy a harmadik akadémia felállitható legyen és ennek legfőbb oka az, hogy eddig a jelentkezők száma nem oly nagy, hogy azokból a harmadik akadémia növendékei kikerülhetnének, a mennyiben hely hiány miatt eddig egyetlenegy növendék sem lett visszautasitva. Hangsúlyozta továbbá a hadügyminister úr, hogy szükségesnek tartaná éppen a katonatiszti létszám kellő és gyors szaporitása végett, hogy mindenekelőtt a hadapródiskolák legyenek felállitva és ezért a 14. és 15. hadapródiskola felállitását vette czélba, továbbá a hadi iskola, a katonai vívó-torna tanfolyam és lövész-iskola kibővitését, szóval mindazt, a mi eddig már czélba volt véve, hanem a pénz szűke miatt nem volt megvalósitható. A hadügyi albizottság mindezen kijelentéseket mérlegelte és hosszabb és beható tárgyalás után azon álláspontra helyezkedett, hogy habár kénytelen tudomásul venni mindezeket, a miket a hadügyminister úr a nevelési systemáról mondott és habár a programmot helyesli is, mégis fentartja korábbi álláspontját, hogy akkor, mikor az idő el fog érkezni arra, hogy a harmadik katonai akadémia felállitható lesz, ezen akadémia Magyarországon állittassék fel és e czélból a költségvetésbe

beleillesztett 40.000 forintot megszavazza már abból az okból is, hogy ezt az ügyet továbbra is ellenőrizze és korántsem tartja feleslegesnek, hogy akkorra, midőn ezen akadémia felállításának szüksége beáll, ezen ügy kellően előkészitve legyen. Ezen okból a hadügyi albizottság egy határozati javaslatot nyujt be, melyet bátor leszek későbben felolvasni, most pedig kötelességemnek tartom Bolgár igen t. tagtárs úrnak hozzám direct intézett kérdésére egész röviden válaszolni. *(Halljuk! Halljuk!)*

Az igen t. delegatus úr azt a kérdést intézi hozzám, miért kivánom én Magyarországon a harmadik akadémia felállitását, ha nem kivánom, hogy az egyúttal magyar nyelvű is legyen? Erre az igen t. tagtárs úr részben már maga is megfelelt, mert nagyon jól érezte, mily fontos következményekkel járna az és mily üdvös hatása lenne annak, ha Magyarországon egy akadémia felállitható volna. De bátor vagyok ehhez még egyet hozzáfűzni. Talán az igen t. tagtárs úr sem fogja tagadni, hogy más szempontból is rendkivül fontos volna Magyarországon egy akadémia és pedig abból az okból, hogy megszűnjék már valahára az a panasz, melyet mindig hallunk, hogy a magyar ifjúság nem foglal el a hadseregben méltó és kellő helyet. Meg vagyok győződve, hogy ha itthon Magyarországon van egy akadémia, ha az ifjúság közel van ezen akadémiához, ha tehát a távolság sem képez akadályt és a szülők maguk is meggyőződnek ezen akadémia mibenlétéről, sokkal több ifjú fog pályázni ezen helyekre és ez által meg fog szűnni a most érezhető hiány, melyet magam is elismerek és eléretik az, a mit magam is kivánok, hogy a felsőbb tiszti rangfokozatokban a magyar elem jobban legyen képviselve, mint ma. De különös, hogy a t. tagtárs is kifogásolja ezt és azt hangsúlyozza, hogy ő csak magyar tannyelvű akadémiára szavazza meg az összeget. Én azt hiszem, hogy a consequentia azt hozza magával, hogy a mikor azt mondja, hogy magyar tannyelvű akadémiát óhajt, ugyanakkor azt kellene kivánnia, hogy legalább is a Magyarországon létező összes katonai nevelő-intézetekben hasonlóképen a magyar tannyelv legyen bevezetve Mert a midőn ő ahhoz, hogy az ujonnan felállitandó hadapród-iskolában — s itt tévedését is helyre kell igazitanom, mert nem Lembergben, hanem Kamenitzben lesz felállitva a tizennegyedik hadapród-iskola, a mivel kivánsága teljesedésbe megy, mert az a magyar korona országainak területén lesz felállitva, továbbra is német maradhat a tannyelv, semmi megjegyzést sem fűzött és csupán csak a katonai akadémiánál szoritkozik a magyar tannyelv behozatalára: akkor kérdem, hol van itt a consequentia?

Különben elfogadásra ajánlom a bizottság határozatát, mely következőleg szól *(olvassa)*:

»Az országos bizottság a hadügyminister válaszában foglalt ténykörülmények mérlegelése és figyelembe vétele mellett utasitja a hadügyministert, hogy mindkét országos bizottság által egy harmadik, Magyarországon felállitandó akadémiára vonatkozó tervek és költségvetés elkészitésére megszavazandó 40.000 forintnyi összeggel készittesse el azon terveket és költségvetéseket és nyujtsa azokat részletes előterjesztés kiséretében be. Egyúttal felhivja az országos bizottság a hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat, nemkülönben a hadsereg tiszti állományának kiegészitésére vonatkozó egyéb adatokat tartalmazó jelentést a jövő évben terjessze az országos bizottság elé.«

Hegedüs Sándor: Apponyi Albert gróf!

Apponyi Albert gr.: T. országos bizottság! Mindenekelőtt csak egy megjegyzést teszek a t. előadó úr beszédének azon részére, melylyel Bolgár Ferencz t. barátom álláspontjában inconsequentiát akart fölfedezni. *(Halljuk! Halljuk!)* A t. előadó úr azt mondja ugyanis, hogy t. barátom egyfelől nem akar megszavazni pénzt az ujonnan felállitandó akadémiára, ha az nem magyar tannyelvű, azonban nem tesz kifogást az ellen, hogy ugyancsak német tannyelvű hadapród-iskola állittassék fel újabban Magyarországon. Itt azonban figyelmét kikerülte a t. előadó úrnak az, hogy t. barátom egész egyenesen kijelentette, hogy ő nem szavaz meg pénzt az újonnan felállitandó hadapród-iskolára és hogy ő a jelenleg fönnálló katonai oktatási rendszer kibővitésére szolgáló intézményekhez

szavazatával mindaddig egyátalán nem járul, a mig a magyar tannyelvű akadémiának kérdése megoldva nincsen. Itt tehát félreértés alapján okoskodott a t. előadó úr. *(Ugy van!)*

A harmadik katonai akadémia terveinek elkészitésére előirányzott 40.000 forintnyi tételt meg nem szavazom, először, mert a tervek elkészitésének szempontjából fölöslegesnek tartom; másodszor mert ezt az előirányzatot alig leplezett játéknak tartom a delegatió határozataival, de harmadszor és főleg azért nem szavazom meg ezt az összeget, mert az — habár az előkészités legelső stádiumában — s minden eddigi nyilatkozat a többségnek kifejezett akarata szerint német tannyelvű akadémiának van szánva, én pedig magyar tannyelvű akadémiát akarok itt, a harmadik német katonai akadémiának felállitására egy fillért sem szavazok meg.

Concrét inditványt ez alkalommal nem teszek, de csupán abból az okból, mely eddig is és már többször arra birt engem elvbarátaimmal együtt, hogy ettől tartózkodjunk, abból az okból tudniillik, hogy ismerve a t. többség hangulatát ebben a testületben, csak bizonyos leszavaztatásnak tesszük ki a magyar katonai oktatás ügyét.

Fentartjuk tehát magunknak inditványaink megujitását, mikor a körülményeket kedvezőbbeknek találjuk, vagy azt bármi okból czélszerűnek véljük.

Álláspontom mindenben változatlanul az maradt, melyet évek óta képviselek, mert — bár a t. túloldal részéről itt és a képviselőházban is mindenkor leszavaztattam — valahányszor a magyar katonai oktatást sürgettem, meggyőző ellenérveket egyszer sem hallottam.

Először is tagadom, hogy a közös költségvetés terhére felállitott és fentartott katonai tanintézetek csupán német tannyelvűek lehetnek, hogy tehát a magyar katonai oktatás kérdését itt nem, hanem csupán az országgyülésen lehet tárgyalni. Lehet azt támogatni itt is, ott is. Az országgyüléshez tartozik ez, mint elvi követelmény, az országgyüléshez tartozik a kivitel is és a mennyiben általunk le nem győzhető akadályok miatt, mint példának okáért az osztrák delegatió ellenkezése, a közös költségvetés terhére magyar katonai tanintézeteket felállitani nem lehet. Ilyenkor Magyarország úgy a törvényhozás, mint a kormányzat terén magának revindicálná részben vagy egészben a katonai oktatás ügyét, a mire az 1867. évi XII. törvényczikk 12. §-ában jogalapot talál, a nélkül, hogy ilyen intézkedéséhez a közös hadügyi kormányzatnak beleegyezésére szüksége volna. De ennek természetes következménye az lenne, hogy Magyarországnak hozzájárulása a közös katonai tanintézetek költségeihez megfelelően csökkenne, esetleg teljesen megszünnék, mert senki az országtól nem kivánhatja, hogy kétszeresen járuljon a katonai oktatás költségeihez.

Legkevesebb complicatióval tehát a kérdés mindenesetre úgy oldható meg, ha a közös hadügyi kormányzat vezetése alatt és a közös költségvetés terhére létesitünk magyar katonai tanintézeteket és ha ezt az útat követjük, a kérdés ide tartozik, a hadügyministernek intézkedési, a delegatiónak költségvetési, megszavazási és ellenőrzési hatáskörébe.

Ezzel nem áll ellentétben az, a mit előbb mondtam, hogy tudniillik a magyar katonai oktatás, mint elvi követelmény az országgyülés elé tartozik. Oda tartozik tudniillik, ha egy erre vonatkozó törvény megalkotása által újabb, betű szerint világosabb, senki által félre nem érthető elvi alapot akarnak e követelményünk számára megteremteni. De ezt csak, hogy úgy mondjam, »pro superabundantia« tennők meg, mert a jelenlegi törvények betűje semmi akadályt nem tartalmaz, a mely útját állaná annak, hogy a hadügyi kormányzat a delegatiókkal egyetértőleg magyar tannyelvű katonai tanintézeteket létesitsen, intézményeink szelleme pedig ezt követeli.

Mondják, hogy a katonai intézetek oktatási nyelve nem lehet más, mint a hadsereg szolgálati nyelve, ez pedig ismét az 1867. évi XII. törvényczikkből kifolyólag csupán és ugyanaz lehet a hadsereg összes csapataira nézve, tudniillik a német.

Mind a két állitást határozottan tagadásba veszem.

A hadsereg szolgálati nyelvét illetőleg az 1867. évi XII. törvényczikkben semmiféle in-

tézkedést sem találok. Hanem igenis azt találom annak 11. szakaszában, hogy minden, a mi az egész hadseregnek és igy a magyar hadseregnek is, mint az egész hadsereg kiegészitő részének egységes vezérletére vonatkozik, ő Felsége által intézendőnek ismertetik el.

Ezen törvény alapján intézkedett ő Felsége akkép, hogy a hadsereg szolgálati nyelve tekintetében a tényleges status quo-t, a német szolgálati nyelvet fentartotta. Intézkedhetett volna és intézkedhetik bármikor másképp, a nélkül, hogy ez az 1867. évi XII. törvényczikket érintené.

A párt, melyhez tartozni szerencsém van, nem vette fel programmjába ezen intézkedés megváltoztatásának követelését és az 1889-ik évi véderőtörvény tárgyalásakor nem szavazott az inditványra, mely a királyi intézkedési jogot, a szolgálati nyelv tekintetében törvény által korlátozni kivánta. De azt soha el nem ismerhetem, hogy a német szolgálati nyelvnek fentartása a magyar hadseregnél az 1867-ik évi kiegyezésben megállapitott követelmény volna.

Azonban még akkor is, ha ezt valaki — elég hibásan — elismerné, puszta állitás maradna az, »hogy a szolgálati nyelvnek és a katonai oktatás nyelvének egynek és ugyanannak kell lennie. A szolgálati nyelv megtanulása igenis szükséges, a szolgálat igényeihez képest; de hogy ehhez miért volna szükséges az összes tananyagnak azon a nyelven való előadása, azt senki meg nem magyarázhatja.

A legtöbben közülünk tudnak példának okáért annyit francziául, hogy a műszavak elsajátitása után a franczia szolgálati nyelv igényeinek megfelelhetnének, pedig egyikök sem nyerte kiképeztetését franczia tannyelvű intézetben.

Álláspontomat tehát, a melyhez számos év óta ragaszkodom, a számos támadás, a számos mesterkélt mentség által, melylyel a t. túloldal az akarat hiányát leplezgeti, nemcsak megingatva nem, de inkább megerősitve látom. A magyar katonai oktatás, a katonai pályának megnyitása az ország intelligentiája előtt, a nélkül, hogy a nemzeti tudat, a nemzeti jelleg elvesztésének veszélyein kellene áthaladni, ma már nem csupán katonai és nemzeti, de egyszersmind társadalmi kérdés; nem csupán a hadsereg érdeke, a nemzet culturai egységének érdeke, de a magyar középosztálynak súlyos küzdelmében a létért, egyenesen életkérdése. Meg is érlelődik a magyar közvéleményben. Nap-nap után olvasunk a városokról, melyek nagy alapitványt tesznek egy magyar katonai akadémia létesitésére vagy e tárgyban az országgyüléshez folyamodnak. A magyar katonai oktatás tehát meglesz, mert igazi közszükséget képez és igen elhibázott politikának tartom azt, a mely ezen teljesen jogos, sokáig már nem is mellőzhető követelmény közt és az 1867-ki kiegyezés közt nem létező ellentétet akar fölfedezni.

Ma azonban a t. többség ebben a hibás politikában leledzik és semmi kilátás, hogy már ma megértsék az idők jeleit.

Azért, mint már mondám, concret inditvány megtételétől ez alkalommal tartózkodom. *(Helyeslés.)*

Hegedüs Sándor: T. országos bizottság! Méltóztassanak megengedni, de egy pár észrevételt kötelességemnek tartom tenni az előttem szólott Apponyi Albert gr. megjegyzéseire nézve. *(Halljuk! Halljuk!)* Én azt hiszem, nem egészen sikerült neki, Bolgár Ferencz t. elvbarátját az előadó urral szemben a következetesség tekintetében megvédeni, mert ha valaki a közös hadsereg számára a katonai kiképeztetést kizárólag magyar nyelvű intézetekre akarja alapitani, ebben az esetben — igénytelen nézetem szerint — nem kezdheti az akadémián és az akadémia költségvetésének megtagadásán, hanem egyszerűen az összes tanintézetek költségeit, a melyek e tekintetben Magyarországon, vagy bárhol vannak, meg kell tagadnia. Már pedig tudomásom szerint ez nem a XIV-dik kadetiskolánál, vagy nem tudom melyik reáliskolánál kezdődő dolog, hanem ez a most már létező és tényleg működő intézetek számára alkalmazható.

Ezeket a költségvetéseket nemcsak kifogás nélkül mindig megszavazták t. tagtársaink; de többet mondok, gyakran követelték is azoknak szaporitását. Hogy többre vissza ne menjek, csak tavaly is követelték a Székelyföldön egy ilyen katonai reáliskolának a felállitását. Ebben

a tekintetben tehát, igénytelen nézetem szerint, a következetességben nem igen lehetnek erősek, annál kevésbé, mert ezek a dolgok szorosan összefügnek.

Ha az ember a tetőn akarja a ház építését kezdeni, okvetlenül bekövetkezik az, hogy szilárd alapot találni nem fog. Ha azon álláspontot akarja valaki elfoglalni, a melyet t. tagtársaink az akadémiával szemben elfoglalnak, akkor kell, hogy a kiindulási pontot egészen máshová helyezzék át és hogy az összes katonai oktatásügyet kivegyék a közös ügyekből. És csakugyan, t. képviselőtársam és bizottsági tag úr, Apponyi Albert gr. ma már egy ilyen pontot igen világosan meg is jelölt és ebből látszik, hogy ő sokkal következetesebb némely mellékkörülményekben, mint a fődologban; mert ő most az akadémiának a kérdését egészen uj szinben tünteti fel. *(Apponyi Albert gr. tagadólag int.)*

Eddig mi az ő részökről a magyar akadémiával kapcsolatosan azt soha nem hallottuk, hogy esetleg a magyar országgyülés is megoldhatja a kérdést. Ez egészen uj mozzanat. Hogy szép, hogy helyes mozzanat-e és hogy közjogilag mily szempontból megitélendő mozzanat ez, annak fejtegetésébe én most nem bocsátkozom, hanem, hogy uj, azt constatálom és ezt, ugy hiszem, ő maga sem fogja kétségbe vonni. Ebből az uj mozzanatból azonban ő rájok nézve oly contradictio származott, a melyből sem Bolgár Ferencz bizottsági tag úr, sem pedig Apponyi Albert gr. ki nem szabadulhat, mert ha a katonai akadémia felállitását közös ügynek tekintik, tehát azt közös költségen felállitandónak tartják; ha elismerik ezt, mint premissát, mint elismerte az albizottságban igen világosan egyik igen t. elvbarátjok és a mint elismerte maga Apponyi gr. most a legfőbb hadúrnak törvényen alapuló intézkedési joga alakjában azt, hogy a hadseregnek nyelve német, ebben az esetben igen természetesen azon intézetek összeségében, a melyek ezen hadsereg működését és fejlesztését vannak hivatva előmozditani és ezek közé tartoznak a katonai intézetek is, akkor igénytelen nézetem szerint az egész hadseregre ugyanazon szervezetnek, ugyanazon tananyagnak s ugyanazon tannyelvnek kell érvényben maradnia.

Lehet a fölött vitatkozni, hogy mikép lehetséges a katonai kiképeztetést Magyarországon előmozditani; lehet vitatkozni a felett, hogy helyes-e az, hogy a közös hadsereg nyelve a német, de, ha ezt törvényen alapuló intézménynek a közös ügyek terén elismerjük és elfogadjuk, abban az esetben ezt az összes intézményekre ki kell terjeszteni, mert nézetem szerint következetesen másként nem is lehet eljárni. Vegyük először is a dolognak a practicumát. Én nem akartam ezt a pontot érinteni; de a t. bizottsági tag úr érintette s azt mondotta, hogy ő már csak azért sem akar inditványt tenni egy magyar katonai akadémia felállitására nézve, mert fél a leszavaztatástól.

Apponyi Albert gr.: Igen!

Hegedüs Sándor: Itt?

Apponyi Albert gr.: Igen!

Hegedüs Sándor: Bocsánatot kérek, ha fél a leszavaztatástól, akkor nemcsak itt, hanem másutt is kell félnie, mert nem hiszem, hogy olyannyira optimista lenne a t. bizottsági tag ur, hogy e tekintetben a legkisebb kétsége legyen, hogy, ha itt nem is szavaztatik le, de hogy másutt leszavaztatik, ez azt hiszem bizonyos. Már pedig, ha itt nem akarja inditványát leszavaztatásnak kitenni, ne tegye ki másutt sem.

S ebből mi következik? Az, hogy ha a közös ügyek terén a delegatioban a magyar katonai akadémiát be nem hozza, csinálhat más valamit, de ez már közösügyi intézmény nem lesz. *(Ugy van!)*

Az idén tehát már annyira jutott el, sőt ma már egy meglepően határozott lépéssel még tovább ment a t. bizottsági tag ur, mert azt mondta, hogy azon esetben, ha az akadémia létesitése nem menne a delegatioban a közös ügyek terén, közös költségen, — pedig a hadsereg és intézményei s költségei közösek, — akkor vigyük át azt a magyar országgyülésre és oldja meg az a kérdést.

De ennek ezután van következménye is és ez az, hogy ha Magyarország gondoskodik egy magyar katonai akadémiáról az ő tervei szerint a maga költségén, akkor meg kell tagadni az összes közös katonai intézmények összes költ-

ségeinek megszavazását. És itt a t. bizottsági tag úr beleütközik a közös törvény alapjába és az 1867: XII. törvényczikket, melynek értelmében a hadügy közös és annak költségeit a delegatio állapitja meg, megrepeszti és azt mondja: én ebből kivágok egy darabot Magyarország számára és a többit ott hagyom közös ügynek. Ha ez nem megsértése, nem megtagadása az 1867: XII. törvényczikknek, akkor nem tudom mi az. *(Helyeslés.)*

De többet mondok, ennek meg vannak a maga következményei még tovább is. Mi a közös ügyek alapján az összes közös ügyi költségeknek bizonyos quotáját viseljük. Most ő felbontja azt és azt mondja: először viseljük a quotát a maga régi alakjában s azután bizonyos intézmények összes költségeit Magyarország terhére viszi át, tehát egy pótquotát csinál a tisztán a közös hadsereg számára a felállitandó magyar katonai intézetre nézve.

Ez nem tisztán financialis dolog, mert ennek nemcsak financialis jelentősége van, mivel ez egyuttal közjogi kérdés is és szoros összefüggésben van az egész kiegyezéssel, melynek bontogatása nem hogy nem fejlesztés, de egyenesen kivágás, kirepesztés és megtörése a kiegyezésnek. *(Helyeslés.)*

Azt se méltóztassék mondani, hogy ez nem oly nagy dolog és csak egy akadémiára vonatkozik. Ha tehát megindulunk ezen az uton és ezen intézménybe ilyen eszméket viszünk be, nem mondom, hogy Apponyi Albert gr. teszi ezt, bár lehet, hogy ő is megteszi, de hogy jönnek majd utána mások, a kik ezen a résen még tovább mennek, az kétségtelen.

Én nem azt mondom, hogy a ki elvi álláspontjával megyezhetőnek nem tartja az 1867: XII. törvényczikket vagy annak bármely részletét, az egyátalában kényszeritve van ezeket elfogadni és azokat következetesen pártolni; de ezen intézményben és ezen delegatioban erre kötelezve van. Ha ő módositani akarja a törvényt bármely részletében és bármely következményét Magyarországra nézve meg akarja szüntetni, akkor álljon elő nyiltan a magyar országgyülésen és inditványozza annak megváltoztatását. De mig ő ezen törvény alapján áll, annak itt minden következményét el kell fogadnia és legkevésbbé szabad ezen következmény ellen itt küzdenie, mert alkotmányunk értelmében itt ily fejtegetéseknek tere nem lehet.

De menjünk beljebb a dolog lényegébe magába. mert nagyon jól emlékszem azon fejtegetésekre, melyeket Apponyi Albert gr. ur e téren az országgyülésen, de hébe-korba itt is előadott. Ő t. i. egy kissé belemegy a psychologiába is, a philosophiába is és a linguisticába is azon követelmény igazolására, hogy legyen magyar katonai akadémia. Ő — jól emlékszem — annak idején a véderő vita alkalmával még az ember agyának constructióját is fejtegette a nyelvi elhelyezések tekintetében, hogy tulajdonképen teljes lehetetlenség, hogy ennyi idegen nyelvnek még ha nem is egészen tökéletes elsajátitását kivánjuk. Ő ugyan, a saját személyét tekintve, erre nézve teljesen ellenkező bizonyiték; de ő azt mondja, hogy más az oktatás és más a hadsereg vezényletének, vezérletének és belszervezetének kérdése. Én nem mondom, hogy ez azonos fogalom; jól tudom hogy ez két különböző dolog, mert a különbség az, hogy az egyik a czél, a másik az eszköz. Ha a czélnak megfelelővé akarjuk tenni az eszközt, akkor alkalmazni is kell az eszközt, hogy teljesen quadráljon. Nagy hátrányai vannak a magyar ifjúságnak most is a katonai pályán; szaporitsuk-e ezen hátrányokat még az által, hogy megfoszszuk azon kiképeztetési eszközöktől, melyekre szüksége van? Azt hiszem, hogy sokkal lényegesebb az, hogy e tekintetben, a katonai oktatás tekintetében is tökéletesen azonositva legyen a magyar ifjak kiképeztetése, mint hogy azt a kis előnyt akarjuk vindicálni, hogy elkerüljük, hogy esetleg egyik-másik, a kizárólagos német oktatás által, — ámbár még nem láttam ily példányt — germanisáltassék vagy nem tudom miféle hátrányba jusson. *(Élénk derültség.)*

Ezzel kapcsolatosan bátor vagyok a társadalmi kérdést is felvetni. Tisztelt tagtársam ugy szólván kifigurázta, legalább kicsinyesnek tüntette fel a t. előadó ur azon argumentumát, hogy társadalmilag a harmadik akadémiának a jelen minőségben Magyarországon való felállitása semmi előnynyel nem jár.

Bocsánatot kérek, én azt hiszem hogy nem kicsinyes gazdasági szempont az, mint

Bolgár Ferencz t. bizottsági tag úr mondta, hogy a harmadik katonai akadémia Magyarországon felállittassék. Nem a négyórai vasuti utazás dönt itten e kérdésben, hanem az összes társadalomnak az a környezete, mely az intézeteket épen a localis elhelyezés tekintetében körülveszi. Ez nagy dolog. Ennek részletes fejtegetésébe, azt hiszem, itt nem lehet bocsátkoznom, de a kik a kérdés felett gondolkoztak, a kik ezen egyetlen pontnak megértésére képesek, nem kételkednek a fölött, hogy ez nem kicsinylendő mozzanat. Ámde maga a távolság is jelentékeny tényező, mert a növendékekre nézve mégis csak különbség, ha Erdély vagy Magyarország déli és keleti részeiből kell Bécsbe vinnie annak a szülőnek a tanulót, vagy hogy ha Magyarországban állittatik fel ily akadémia. Azt, hogy egy katonai intézet bizonyos tekintetben a társadalommal mindennapi összeköttetésben nem lehet, bizonyos merevséggel van körülvéve, elismerem, de ez áll minden katonai intézetre nézve egyaránt. De hogy a társadalmi összeköttetés eddig is megvan és hogy ezentúl is szaporodni fog és hogy a társadalom és hadsereg egymásra való kölcsönös hatása, a tanári kar, a tisztek, az ifjúság útján mindig bensőbb meg bensőbb lesz, mély meggyőződésem és hogy bensőbb meg bensőbb legyen, ezt elő kell mozditanunk. Ezért pártolom a határozati javaslatot. (*Élénk helyeslés.*)

Apponyi Albert gr.: Tisztelt országos bizottság! Méltóztassék megengedni, hogy néhány szóval válaszoljak azokra, a miket t. tagtársam ellenem polemizálva mondott. (*Halljuk!*)

Először is a következetlenség vádját újból hangsúlyozta velünk szemben, azt mondván, hogy ha mi egyedül magyar tannyelvű akadémiára vagyunk hajlandók költséget megszavazni, akkor, ha következetesek akarunk lenni, azon német tannyelvü intézetek költségeit, a melyek a közös hadügyi költségvetésben foglaltatnak, meg kellene tagadnunk. Megengedem, hogy ez lehetne a legdrastikusabb eszköz ezen kivánságunk keresztülvitelére, a melyhez nyúlhatnánk esetleg, ha többség volnánk és ha a hadügyi kormányzat az erre illetékes testület óhajtásának is megtagadná a magyar katonai oktatás létesitését. De senki sem kötelezhet, senki sem kényszerithet minket arra, hogy kivánságunk keresztülvitelére épen e legdrasticusabb alkotmányos eszközt, a részleges budgetmegtagadást alkalmazzuk. Nagy különbség van a közt, ha új költségeket kérnek a létező, általunk, ezen részében nem helyeselt oktatási organismus továbbfejlesztésére, és azon költségek közt, a melyek egyedül a status quo fentartására szükségesek. Ezeket megszavazzuk, mert azon drasticus eszközt, mely a már létező intézmények szétbontásában, az azokra szolgáló költségek megtagadásában rejlik, nem akarjuk érvényesiteni; és — ismétlem — senki sem alkothat szabályt akár egy alkotmányos testület, akár annak bármely tagja számára, hogy mily eszközt akarjon felhasználni óhajtásai keresztülvitelére; de ha ennek az általunk e részben nem helyeselt alkotási organismusnak továbbfejlesztéséről van szó, csakugyan ellenmondásba jőnénk magunkkal ha arra a költségeket megszavaznók. És nagyon téved a t. képviselő úr, gondolom emlékezete félrevezeti őt, ha azt hiszi, hogy mi a székelyföldön felállitandó németnyelvű kadétiskolára hajlandók voltunk a költségeket megszavazni; akkor is, igen jól emlékezem, magam is felszólaltam és Beksics Gusztáv akkori bizottsági tagtársunk ebbeli óhajtására megjegyeztem, hogy ha az a kadétiskola szintén németnyelvű lesz, annak felállitására nemcsak semmi súlyt nem fektetek, hanem annak költségeit sem fogjuk megszavazni, ép úgy mint most sem szavazzuk meg a Kameniczen felállitandó új kadétiskola költségeit.

De ez a kisebb dolog.

T. képviselő társam aztán azt fejtegeti, hogy a mi követelményünk a magyar katonai oktatás tekintetében dillemába jut, t. i. vagy kivánjuk azt a közös költségvetés keretén belől, a közös hadügyi kormányzat vezetése alatt és akkor teljes lehetetlenséget kivánunk, mert a közös költségvetés terhére felállitott és fentartott, a közös kormány vezetése alatt álló tanintézetek oktatási nyelve elvileg nem lehet más, mint a hadsereg szolgálati nyelve; vagy kivánjuk azt a magyar országgyülés önálló intézkedési hatáskörében és akkor megbontjuk az 1867-iki kiegyezést.

T. országos bizottság! Világosabban formulázva a magyar nemzet előtt a »lasciate ogni speranza« még nem lett, mint t. képviselőtársam által, (*Helyeslések*) mert ha itt a közös intézmények sorában e miatt nem lehet; a magyar országgülésen pedig más szempontból nem lehet, ez azt jelenti, hogy Magyarország egyszermindenkorra mondjon le arról, hogy fiai oly katonai oktatást nyerjenek, mely őket nem germanizálja, hanem a magyar szellemben neveli. (*Helyeslések.*) E kérdés eldöntése e pillanatban a jelenlegi többségtől függ, de a jelenlegi többség akaratánál is erősebb a nemzeti fejlődés hatalma és ereje, ezen többség akaratánál erősebb a dolgok természete. Ezen erők hullámai össze fognak csapni az önök feje fölött, (*Mozgás. Helyeslések.*) ha ma nem, akkor holnap. (*Helyeslések.*) Igen is, t. orsz. bizottság, ha mi kevesen vagyunk is, a kik e követelést itt képviseljük, de él bennem a tudat, hogy mi a természetes fejlődés igényeit képviseljük, hogy mi olyan követelményt képviselünk, mely magában a nemzeti tudatban és a nemzet életszükségleteiben benfoglaltatik és desperálnom kellene a nemzet jövője felett, hogy ha ezek a tényezők nem volnának olyan erősek, mint egy magát bármilyen tartalmasnak tartó többség.

De a t. bizottsági tag úr dilemmájának egyetlen egy részében sincsen szerintem igaza. A tisztelt bizottsági tag úr állitotta, de még csak nem is próbálta bebizonyitani, mint a hogy állitja mindig, de soha be nem bizonyitja, hogy a közös hadügyi kormányzat vezetése alatt álló katonai tanintézetek minden tantárgyra nézve ugyanazon tannyelvvel kell, hogy birjanak, mint a mely a katonai szolgálat nyelve. A t. bizottsági tag úr ezt csak állitotta, de bizonyitani nem is próbálta.

Azt sem bizonyitotta be, hogy azon általam nem óhajtott esetben, ha magyar országgyülés kénytelen volna ezt a kérdést kezébe venni, ezzel az 1867: XII. t.-cz. ki volna forgatva sarkaiból. Épen nem. Mert hiszen az 1867: XII. t.-cz. 12. §-a azt mondja, — talán szóról-szóra most nem tudom idézni, mert nincs a kezemben törvénykönyv, de mindnyájan ismerjük tartalmát — hogy: a hadseregnek időnkénti kiegészitésére vonatkozó összes intézkedéseket, úgy a kormányzás, mint a törvényhozás terén magának fentartotta a nemzet. Ehhez az ott letett virtualis joghoz nagyobb kiterjedésben nyulhat a nemzet, mint a minőben gyakorolja most. (*Helyeslések.*) Ezzel az 1867-iki kiegyezés nincsen megtámadva. Én is a kérdésnek simább megoldását óhajtom, és ama másik radicálisabb megoldást mint lehetőséget csak azért állitottam fel, hogy megmutassam azt az eszközt, a melyhez a nemzet nyúlhat akkor, ha a simább megoldást, ha a jelenlegi állapotokat kimélő megoldást megtagadják. De ismétlem, még ezzel sem volna megtámadva az 1867-iki törvény, csak a nemzet számára biztositott virtuális jogokat vennők nagyobb kiterjedésben igénybe.

T. országos bizottság, ezzel befejeztem azokat, a miket a t. bizottsági tag úr ellenvetéseire felelni szükségesnek tartottam. Mint mondtam, inditványt nem teszek. (*Helyeslések.*)

Elnök: Ha senki szólni nem kiván, kérdem a t. országos bizottságot, méltoztatik-e elfogadni a hadügyi albizottság által ajánlott első határozatot? (*Elfogadjuk!*) Kimondhatom, hogy a t. országos bizottság a hadügyi albizottság által javaslatba hozott határozatot elfogadta.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! Tavaly a t. országos bizottság azt a határozatot hozta, hogy a közjogi tankönyvek szerkesztésére tegye meg a hadügyminister úr a mulhatlanul szükséges intézkedéseket s hogy az igy megszerkesztett tankönyvet mutassa be az országos bizottságnak.

A hadügyminister úr erre azt a választ adta, hogy a közjogi tankönyv elkészült és kinyomatása előtt átküldetett a magyar ministerelnökséghez, a hol az revideáltatván, a tankönyv a tett megjegyzések figyelembe vétele mellett lett kinyomatva. A hadügyi albizottság ezen válasz tudomásul vételét ajánlja.

Apponyi Albert gr.: Tisztelt országos bizottság! Én ugyan nem tartom azt, hogy a hadügyminister urnak az albizottság által tudomásul vett nyilatkozata az országos bizottság tavalyi határozatának megfelelne; mert a tavalyi határozat szerint ez a közjogi tankönyv be lett volna mutatandó a tisztelt országos bizottságnak. Ez nem történt meg, a hadügyminister úr ennek a tankönyvnek csupán egy példányát

adta át az előadó urnak, és igy ez a tankönyv hivatalosan nincsen a delegatió előtt és az összes bizottsági tagoknak nem is volt alkalmuk abba beletekinteni. Én azonban követtem azt a tanácsot, a melyet az országos bizottság tagjainak magán-uton adtak, hogy tudnillik, a kiket a dolog érdekel, könyvárusi uton szerezzék azt meg, és e tankönyvet igy megszereztem és áttanulmányoztam.

Ezen áttanulmányozás után két dologra nézve kell kételyt táplálnom. Az egyik az, hogy a magyar kormány azt a végleges szövegezést ismerte, melyben ez a könyv a katonai tanintézetekben használatba vétetett; és kételyeket kell táplálnom arra nézve is, hogy a tisztelt hadügyi albizottság tagjai ezt a tankönyvet ismerték, mert sem a magyar kormányról nem tételezhetem fel, hogy a szövegezést ismerve, annak használatába beleegyezett volna, sem a hadügyi albizottságról nem tudom feltételezni, hogy a szövegezést ismerve, annak tudomásul vételét inditványozta volna.

E tankönyv igen sok részében közjogunkkal merőben ellenkezik, Magyarország közjogi állását, állami önállóságát elhomályositja és éppen azokat a fogalmakat terjeszti, a melyeknek lappangó fentartásából származtak az összeütközések, a mely fogalmaknak tehát a hadsereg körében tisztázása volt a tankönyv kiadásának czélja.

A tankönyv beosztása az, hogy kiindul az osztrák-magyar monarchia fogalmából és azután Ausztriát és Magyarországot, mint ezen monarchiának két felét, vagy mint magát kifejezi, két államterületét »die beiden Staatsgebiete,« tárgyalja. Mindjárt a czímhez: »Die Verfassung und Verwaltung der österr.-ungar. Monarchie« sok szó fér. De én csak a legflagransabb hibákról akarok itt szólni. Az 1. fejezet czíme ez: »I. Staatsform.« Az állam formája. Kérdem: milyen államnak formája? mert Magyarország és Ausztria csak nem egy állam. Ezután az első pont igy hangzik: »Die österreichisch-ungarische Monarchie setzt sich aus zwei, je eine selbständige Einheit bildenden Theilen zusammen.«

Ez oly kiindulási pont, a mi tökéletesen alkalmas arra, hogy a régi »Gesammtreich« fogalmát tartsa fenn.

E tankönyv Magyarországot nem mint állami egészet, hanem mint az egésznek felét állitja oda.

És hogy hivják ezt a két felet? *a)* »Die im Reichsrathe vertretenen Königsreiche und Länder;« *b)* »Die Länder der ungarischen Krone.« És Magyarország következetesen mindig e czím alatt szerepel: »Die Länder der ungarischen Krone«. Az osztrák centralisticus és magyar területre nézve foederalisticus felfogás combinálva. És a tankönyv tovább folytatja fejtegetéseit és azt mondja: »Oesterreich-Ungarn ist eine erbliche constitutionelle Monarchie« — Hát ez is a »Reichseinheit« theoriájából származik. Valósággal az osztrák-magyar monarchia egy internationalis fogalom, nem egységes monarchia abban az értelemben, a mint e könyvben annak vétetik, közjogilag nem egy, hanem két monarchia, két korona, a mely egy physikai személyben egyesül, az uralkodó személyében. E tankönyv ennek ellenkezőjét hirdeti

Menjünk tovább. A tankönyv szerint a monarchia két államát hivatalosan igy kell nevezni: »Die beiden Staatsgebiete der Monarchie, oder beide Theile der Monarchie«. Ez az a kifejezés, melyet a monarchia két államának megjelölésére használ. E szót: »állam«, Magyarországnak megjelölésére következetesen kerüli végig az egész könyvön.

Egy más alkalommal és más helyen volt már szerencsém mondani, hogy Magyarország mint önálló állam el van ismerve a mi házi használatunkra, de a mint Magyarország határát túllépjük, vagy a közös kormánynak műhelyeiben, Magyarországnak mint államnak megjelenésétől úgy irtóznak, hogy mindenféle körülirást inkább használnak, mintsem, hogy ezt a kifejezést használnák.

A II. fejezet szól a »Staatsoberhauptról«. Mint már mondani szerencsém volt, Magyarországnak és Ausztriának koronáit, vagy ha úgy tetszik, Magyarország koronáját és Ausztria koronáit, — ez utóbbi kérdésbe nem bocsájtkozom, — ugyanaz a physikai személy hordja, de mint Staatsoberhaupt ez nem egy személy, hanem Magyarországnak is van Staatsoberhauptja, Ausztriának is van Staatsoberhauptja.

Ha a Staatsoberhauptot, mint egy közös dignitást állitjuk oda, akkor ebben benne van az egységes Staatnak, az egységes államnak fogalma, Magyarország önálló állami létének confiscatiója. Hogy ezt mily következetességgel viszi keresztül ez a tankönyv, erre nézve bizonyitékot tartalmaz azon mellékkörülmény is, hogy a civillistáról beszélve arra oktat minket ez a tankönyv, hogy »Zur Bestreitung der Auslagen der allerhöchsten Hofstaates wird ein jährlicher Beitrag in der Höhe von 9—3 Millionen Gulden geleistet, welcher je zur Hälfte von den beiden Theilen der Monarchie getragen wird.« Ime itt, változott quota kulcscsal megtette az udvartartás költségét közös ügygyé és a magyar korona önállóságát abban a formában is negálja, a mely formában az az 1867 XII. t. cz. világos rendelkezésében fenn volt tartva.

»Gemeinsame Einrichtungen«-ről szól a III. fejezetben. És itt az a sajátságos tan foglaltatik, hogy a közös ügyeken kivül a monarchiának ez a két fele törvényesen kötelezve van »Gesetzlich verpflichtet« a következő ügyeket ugyanazon elvek szerint tárgyalni. Az egyik a hadügyekre vonatkozó azon intézkedések, melyek nem tartoznak a közösügyek közé.

»Eine weitere gemeinsame Angelegenheit ist zufolge des Berliner Vertrages, die Verwaltung Bosniens und der Herzegowina.«

T. orsz. bizottság! Én azt hiszem, ahhoz nem kell commentár, hogy a berlini szerződésnek tulajdonittatik az a hatalom, hogy egy újabb közös ügyet teremt Ausztria és Magyarország között. Mindenki emlékezik azon közjogi vitákra, melyek a berlini szerződés beczikkelyezésénél és Bosznia közigazgatásáról szóló törvények alkotásánál történtek, melyekből teljes világossággal kiderül, hogy Boszniának és Herczegovinának közigazgatása nem volt közös ügynek tekinthető az occupatió ténye folytán, hanem hogy csak az által és annyiban vált azzá, a mennyiben külön magyar és külön osztrák törvény ezen közigazgatásnak némely ágát csakugyan közössé tette.

»Die commerziellen Angelegenheiten speciell die Zollgesetzgebung« ez is oly tárgy, melyet ezen tankönyv szerint Ausztria és Magyarország törvényesen kötelezve volna közös elvek szerint ellátni. Itten Magyarországnak gazdasági és vámterületi önállósága létesitésére vonatkozó tagadhatatlan joga egyszerűen el van confiskálva és az van mondva, hogy Magyarország törvényesen kötelezve van ezt az ügyet közösen intézni. »Eine gemeinsame Institution ist die Oesterreich-Ungarische Bank.« Ma tényleg az, hanem abban az összefüggésben adatik itt elő, mintha azon tárgyak közé tartoznék, melyek fölött Ausztria és Magyarországnak kötelessége közösen intézkedni. Ezután felsorolja a közös ministeriumokat; a közös ministerium közé teszi második helyre »K. u. k. Ministerium des kaiserlichen Hauses und des Äussern.« Én nem ismerem azt a magyar törvényt, melynek alapján a császári háznak egy ministeriuma, mint közös ministerium létezik.

T. országos bizottság, ennyi szemelvény elég annak kimutatására, hogy ez a tankönyv teljesen elhibázott mű. Nem azért akartunk közjogi tankönyvet adni a katonai tanintézetek növendékeinek kezébe, hogy abból alkotmányunk külső mechanismusát megtanulják, hogy megtudják, hogy van közös ministerium, van magyar ministerium, van osztrák ministerium, van magyar országgyűlés, van Reichsrath, vannak delegatiók. Hiszen ezt minden ujságolvasó tudja. Hanem épen azt akartuk, hogy ezen intézmények természetét, azok tartalmát és értelmét megtudják; azt akartuk, hogy az osztrák centralisatió, hogy az osztrák Gesammtreich eszméinek maradványai, melyek igen megfoghatólag és megmagyarázhatólag leginkább még a hadsereg körében élnek és cultiváltatnak, helyesebb felfogásnak engedjenek tért, hogy Magyarországról, mint önálló államról legyen fogalmuk a mely nem egy egésznek egyik fele, hanem ép úgy, mint a monarchia másik állama, egy egész és e két egész egyesült egy internationalis egyetemmé, de közjogilag és állami értelemben mindegyikök egy egészet képez. És most, t. országos bizottság, kapunk egy tankönyvet, mely ezen felfogásoknak épen az ellenkezőjét tartalmazza, mely lépten-nyomon Magyarország állami önállásának negatiójára, az állam főméltóságának közösségére. tehát az egyik legfőbb állami attributumnak hiányzására tanitja a ka-

tonai növendékeket: úgy, hogy őszintén megvallva, sokkal jobban szeretem, hogy ha semmiféle közjogi tankönyvet nem használnak a katonai tanintézetekben, mintsem hogy ily könyvet alkalmazzanak, a melyben hemzsegnek az oly tételek, a melyek a mi közjogunkkal ellentétben állanak és a melyek Magyarország közjogi állásáról épen azon téves nézeteket terjeszteni és megerősiteni alkalmasak, a melyeknek kiirtása végett kivántuk a közjogi tankönyvet.

Én azért azt tartom, t. országos bizottság, hogy ha ezen körülményekről tudomásunk van, akkor e bizottság, mint a hadügyi kormányzat tevékenységének alkotmányos ellenőrzésére hivatott testület, e felett napirendre nem térhet és azért vagyok bátor a következő inditványt benyujtani: *(Olvassa.)* »A hadügyminister felhivatik, hogy a katonai tanintézetek számára készült közjogi tankönyvet, mely közjogunkkal meg nem egyeztethető több tételt tartalmaz és Magyarország közjogi helyzetét helyes világitásba nem helyezi, használaton kivül helyezze és magát annak kiigazitására nézve a magyar kormánynyal újabban érintkezésbe tegye. *(Helyeslések.)*

Hegedüs Sándor jegyző: Wekerle Sándor, magyar ministerelnök!

Wekerle Sándor ministerelnök: T. országos bizottság! Az előttem szólott t. képviselő úr azon megjegyzésére, hogy nem tételezi fel azt, hogy ezt a tankönyvet a magyar kormány vagy a delegatió tagjai olvasták volna, tartozom annak kijelentésével, hogy én személyesen eddig e könyvet nem olvastam, csak e percz-ben futottam át; de midőn az a magyar kormánynak átküldetett, két szakértő által, kik közül az egyik közjogász volt, átvizsgáltattam, észrevételeimet arra vonatkozólag hivatalosan megtettem és nem kétlem, hogy a mint a hadügyminister ur is mondá, azon észrevételek figyelembe is vétettek.

Ezen közjogi tankönyv megitélésénél először is figyelembe veendő, hogy kinek részére van az irva. Egy 15 lapra terjedő kis compendiumban, a melyben a monarchia mindkét államának közjoga tárgyaltatik, lehetetlen kimeritő praecisioval szólani a közjogról, hogy az egy vagy más tekintetben oly észrevételek tárgyává ne tétethessék, a mint ezt Apponyi Albert gr. t. bizottsági tag úr tette.

Másodszor figyelembe veendő az is, hogy a a két állam közjogai egyes oly dispositiok tekintetében is, a melyek közös intézményekre vonatkoznak, eltérő rendelkezéseket tartalmaznak; figyelembe veendő harmadszor a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok helyzete, melyek az együttes állami elnevezést nem szokták használni, a melyeknek mint ilyeneknek állami nyelve nem is existál, és ha a közös intézetek számára irott tankönyvet adunk ki, akkor a mennyire megkivánhatjuk, hogy saját államiságunk és közjogunk abban respectáltassék, viszont az ottani követelményeknek is eleget kell tenni. Átalában megjegyzem, hogy a menynyire én és akárki más ezen kis compendium futólagos átolvasásából meggyőződhetik, nem fogja benne azt találni, mintha nem tudom a Gesammtreich fogalma hozatnék előtérbe, s a magyar államiság elmosódnék. Igenis, a monarchia együttességét itt fel kellett tüntetni; feltüntettük annyiban, a mennyiben az törvényeinken alapul. Itt a monarchia mint alkotmányos és örökletes monarchia van feltüntetve, s ez megfelel közjogi helyzetünknek, mert nálunk a fejedelem nem lehet más, mint az osztrák tartományokban, s viszont ott nem lehet más, mint nálunk.

Ily helyzetben, t. országos bizottság, igen helyes, hogy ha mi államiságunkra kellő súlyt fektetünk; de azután ne engedjük elmosódni közjogunknak azon követelményeit sem, a melyek a monarchia egységére, összetartozandóságára vonatkoznak, mert ezek a magyar államiságnak épen olyan biztositását képezik, mint más közjogi szabályaink. *(Helyeslés és tetszés.)*

A t. bizottsági tag úr maga hivatkozott rá, hogy ezen tankönyv első sora szól a Staatsformról. A ki közjogi tankönyvekkel foglalkozik, tudja, hogy annak első fejezetét mindig az államforma szokta képezni. Ez oly átalános felfogás, hogy ezzel nem az van kimondva, hogy a két rész, a magyar és a másik állam egy együttes államot képez, hanem ez a tankönyvekben szokásos átalános felirás. Itt határozottan ki van mondva, hogy a monarchia két

külön önálló egységből áll, *(Ellenmondások)* ez az első sorban van.

Azt mondja továbbá a képviselő úr, hogy a civillista is közösügynek van feltüntetve. A civillistáról a második pontban van szó, s ezt követik a közösügyek, melyek a harmadik pontban tárgyaltatnak; ez tehát nem a közösügyek közt van felsorolva.

Bosznia és Herczegovina sincs ugy feltüntetve, mintha az közjogilag közös ügyet képezne; határozottan csak annyi van róla mondva, hogy a berlini szerződés értelmében közösen kezeltetik.

Tovább megyek; ott, a hol arról van szó, hogy például a vám közös, határozottan megmondja, hogy a fennálló vám- és kereskedelmi szerződésnél fogva közös.

Csak annyit vagyok bátor megjegyezni, t. országos bizottság, hogy ha valaki elolvassa ezt a könyvet, nem olyannak fogja azt találni, mintha az a magyar államiságot el akarná nyomni, hanem olyannak, hogy benne a dualismus legmesszebb menő követelményekig érvényre van juttatva, és ez nem hibát, hanem ellenkezőleg az eddigi állapot sanálását és nagy előhaladást képez. *(Úgy van! Úgy van!)*

Ismétlem, nem merek jót állani, hogy egyes kifejezések nem olyanok-e, hogy azoknál helyesebbeket ne lehetne találni. Nem is ez képezheti feladatomat egy közjogi tankönyvvel szemben, hanem az, hogy a főbb tendentiákat ismertessem meg azon ifjusággal, mely nem arra van hivatva, hogy nagy közjogi tanulmányokat tegyen, hanem hogy közjogi intézményeinket azok valójában megértse, hogy megértse a paritást. Ennek pedig nézetem szerint ez a tankönyv nagyban és egészben megfelel. A mennyiben mégis előfordulnának benne egyes kifejezések, melyek helyesebbekkel pótolhatók, nem kétlem, hogy azok minden utasitás nélkül is helyesebbekkel, igazabbakkal, megfelelőbbekkel pótoltatni fognak.

Tehát a határozati javaslat mellőzését kérem. *(Helyeslés.)*

Apponyi Albert gr.: T. orsz. bizottság! Csak egy szóval akarok válaszolni a t. ministerelnök urnak és az érdemleges vitatkozást ő vele e tankönyvnek tartalma felett fentartom magamnak arra az időre, a mikor ő e tankönyvet már elolvasta, mert szavainak bevezető részében azt mondta, hogy ő e tankönyvet még nem olvasta el. Hogyha tehát a t. ministerelnök úr e tankönyv szószerinti tartalmát nem ismeri, igen nehéz vele tartalma felett vitatkozni; és akkor talán idő előtti buzgóság volt az, hogy a ministerelnök úr az általa nem ismert tankönyvnek nagyban és egészben correctségét biztositani akarta. De majd arról, hogy helyesen járt-e el a ministerelnök úr, a midőn elmulasztotta magának e tankönyv tartalmáról tüzetes tudomást szerezni, mielőtt az a katonai tanintézetekben használatba vétetett volna, vajjon teljesitette-e mint kormányelnök kötelességét s egyátalában e tankönyv tartalmáról egész tüzetességgel majd azon a helyen fogunk szólani, a melyen a magyar kormányt lehet tettei és mulasztásai miatt felelőségre vonni. Most csak annyit constatálhatok, hogy a ministerelnök úrnak azon vádak közt, melyeket formuláztam, egyetlen egyet sem sikerült megerőtlenitenie, és hogy azok egymagokban is elegendők annak bebizonyitására, hogy ez a vázlat nemhogy valami kiváló közjogászokat nem alkalmas képezni, — ezt én sem akarom — de oly tiszteket sem, a kik Magyarország állami önállóságát és átalában közjogi állását helyesen ismerjék, sőt ellenkezőleg azon traditionális rögeszmék megörökitésére alkalmas, a melyek kiküszöbölése volna a tisztjelöltek közjogi oktatásának czélja. Én tehát csak újból ajánlhatom inditványomat a t. orsz. bizottságnak elfogadásra.

Elnök: Ha senki szólani nem kiván, mindenekelőtt fel fog olvastatni az inditvány, és akkor következik a szavazás, még pedig először az albizottság javaslatára és a mennyiben az el nem fogadtatnék, Apponyi Albert gr. inditványa fog szavazásra feltétetni. Méltóztassék az inditványt felolvasni.

Hegedüs Sándor jegyző *(olvassa Apponyi Albert gr. inditványát).*

Elnök: Bátor vagyok a kérdést feltenni. *(Halljuk! Halljuk!)*

A kérdés az: méltóztatnak-e a hadügyi albizottságnak azon javaslatát, hogy az orsz. bizottság a hadügyministernek adott válaszát

tudomásul vegye, elfogadni: igen, vagy nem? A kik a hadügyi albizottság e javaslatát és igy a hadügyminister adott válaszát elfogadják, méltóztassanak felállani. *(Megtörténik.)*

Ugy látom, hogy a többség elfogadja és igy a hadügyminister válasza tudomásul vétetett és Apponyi Albert gr. inditványa elesik.

Következik a harmadik határozati javaslat.

Münnich Aurél előadó: T. orsz. bizottság! Az 1893. évi IV. ülés 8. jegyzőkönyvi pontja alapján határoztatott, hogy felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé. A hadügyminister a határozatra adott válaszban előadja. hogy a magyar nyelv tantárgyának oktatása a kőszegi, kismartoni és kassai katonai alreáltanoda egy-egy további osztály növendékeire is kiterjesztetett, ugy, hogy jelenleg már nevezett intézetek három-három osztályának növendékei kötelesek a magyar nyelv tanulására, továbbá, hogy a bécsi és liebenaui kadetiskolákban a magyar nyelv elsajátitása szintén lehetővé tétetett. Előterjeszti továbbá a katonai nevelő és képző intézetekben, továbbá a katonatiszti leánynevelő intézetben a magyar nyelv tantárgy oktatásában részesült növendékeknek előmenetelét kitüntető átnézeti táblázatot és az 1893/4. tanév kezdetét a katonai nevelő és képző intézetekben és katonatiszti leánynevelő intézetben felvételre jelentkező magyarajkú pályázók felvételi vizsgái eredményének kimutatását.

Az előterjesztett kimutatásból kitünik, hogy az 1892/3. tanév második felében az összes katonai tan- és nevelő intézetek 2.424 növendéke közül a magyar nyelv oktatásában részesült 1.265 (633 magyarországi, 602 ausztriai illetőségű).

Kielégitő és ennél jobb osztályzatot nyert a magyar nyelvből 1,246, elégtelent 13, nem nyert osztályzatot 6 növendék. A cs. és kir. hadapródiskolák 3.017 növendéke közül a magyar nyelv oktatásában részesült 1.047, a kik közül jó és ennél jobb osztályzatot nyert 859, kielégitőt 182, elégtelent 1. A IV. osztálybeli 755 növendék közül beszél magyarul 298, még pedig tökéletesen 153; a szolgálatra alkalmas mérvben 83, törve pedig 62.

E kimutatásokból meggyőződött az albizottság, hogy a hadügyminister az országos bizottság által határozatilag kifejezett kivánságoknak megfelelt; azonban a magyar nyelv kellő oktatása érdekében tett intézkedések folytonos ellenőrzése czéljából az albizottság szükségesnek látja, hogy a megfelelő kimutatások a jövőben is előterjesztessenek, a miért is a válasz tudomásul vétele mellett, a következő határozati javaslatot terjeszti elő. *(Olvassa.)*

»A közös hadügyminister által a magyar nyelv oktatásának eredményéről előterjesztett kimutatások tudomásul vétetnek s felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az az országos bizottság elé.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Gondolom, kimondhatom, hogy méltóztatnak elfogadni ezt a határozati javaslatot. *(Helyeslés.)*

Következik a negyedik határozati javaslat.

Münnich Aurél előadó: A negyedik határozat arra vonatkozik, hogy a hadügyminister felhivatik, hogy bizonyos kimutatásokat terjeszszen elő azon növendékekről, a kik a katonai nevelő és képzőintézetekben fizetéses helyekre pályáztak. Ezen kimutatásokat a hadügyminister előterjesztette: azoknak a számaival talán nem untatom a t. országos bizottságot, minthogy azok jelentésemben részletesen fel vannak sorolva, és ezen jelentésem alapján kérem a válasz tudomásul vételét s egyuttal hasonlólag az ellenőrzés szempontjából a jövőre is hasonló határozati javaslat elfogadását, a mely következőleg szól: »A közös hadügyminister válasza a katonai nevelő és képző intézetekben levő fizetéses helyek betöltésére vonatkozó pályázatok közhirré tétele tárgyában és az e válasz szerint tett intézkedések tudomásul vétetnek; felhivatik egyuttal a közös hadügyminister, hogy a fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.« *(Helyeslés)*

Elnök: Gondolom méltóztatnak elfogadni a határozati javaslatot. *(Helyeslés.)*

Következik az ötödik határozati javaslat.

Münnich Aurél előadó: Az ötödik határozat vonatkozik a hadsereg elhelyezésére nézve teendő jelentésre. E határozati javaslat következtében a hadügyminister előterjesztette a hadügyi albizottság által kiküldött külön albizottság előtt a számokat és szükséges felvilágositásokat, a melyekből kitűnik, hogy az 1894. január elsején foganatba vett új elhelyezés következtében Magyarországon öt üteggel több lett elhelyezve, hogy továbbá Boszniában és Herczegovinában egy zászlóaljjal kevesebb lett elhelyezve és végül az egész jelentésből az derül ki, hogy a csapatok legnagyobb része saját hadkiegészitő kerületében van elhelyezve és ezen elvtől csak annyiban van eltérés, a mennyiben azt a szállásolási viszonyok követelik.

Az albizottság a nyert felvilágositásokat és a tett előterjesztéseket tudomásul vette és kéri az országos bizottságot, méltóztassék e jelentést hasonlóan tudomásul venni; egyuttal a további ellenőrzés szempontjából a következő határozati javaslatot elfogadni.

»Utasittatik a közös hadügyminister, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben jelentést tegyen.« *(Helyeslés).*

Hegedüs Sándor jegyző: Cziráky Antal gr.!

Cziráky Antal gr.: T. országos bizottság! Már az albizottságban bátor voltam a hadügyminister úr ő excellentiájához azon kérdést intézni, hogy mi tette szükségessé azt, hogy a territoriális rendszertől eltérőleg a tizedik huszárezred Székesfehérvárról elvezényeltetett, éppen akkor, a mikor ezen ezred részére ezelőtt két évvel egy egészen új laktanya építtetett, azon czélból, hogy ott ezen ezred megmaradjon. Ezen elvezénylés következtében a megye áldozatkész közönségére tetemes anyagi kár háramlott, a mennyiben ezen laktanya egészen új lévén, a kezdet nehézségeivel küzdött meg a megye közönsége, mert, mint tudjuk, az ilyen laktanya befásitási és egyéb költségekkel jár. Erre már a választ megnyertem ő excellentiájától az albizottságban, a mennyiben ezen ezrednek onnan való elhelyezését más okok tették szükségessé.

De itt nem hallgathatom el azt, hogy ugyanakkor, midőn ezen ezred onnan elhelyeztetett, egy másik ezred vonult be, a mely ezredben a trachoma betegség járványszerűleg lépett föl. Kértem az albizottságban a hadügyminister úr ő exellentiáját, hogy a szükséges intézkedéseket e részben megtegye, mire ő szives volt kellő megnyugtató választ is adni. De egyuttal még kérnem kell a hadügyminister úr ő excellentiáját, hogy messze menő intézkedéseket lenne szives tenni, a mennyiben most — tudomásom szerint — az ujonczok éppen Eszék vidékéről vonatnak be, a mely vidéken éppen ezen betegség kórszerűleg fellépett és uralkodik. Teszem ezen felszólalásomat a megye közönségének megnyugtatására, kérve, hogy azon ujonczok, kik Székesfehérvárra felküldetnek, előbb ott kellőleg megvizsgáltassanak, a betegek visszatartassanak, a kórházba szállittassanak és csak az egészségesek küldessenek Székesfehérvárra.

Elnök: Ha senki sem kiván e ponthoz hozzászólani, gondolom, határozatkép kimondhatom, hogy a hadügyi albizottságnak ötödik pont alatti határozati javaslata elfogadtatik.

A hadügyminister úr nevében Zsoldos Ferencz tábornok úr fog felvilágositásokkal szolgálni.

Zsoldos Ferencz vezérőrnagy: Mélyen t. országos bizottság! Gáll József igen tisztelt bizottsági tag úr azon kérdést tette fel, vajjon nem volna-e a hadügyminister úr ő nagyméltósága hajlandó a mezei és átalában a fontosabb munka idejében a legénységet szabadságolni, vagy pedig a tartalékosokat a későbbi gyakorlatokra behivni.

A kérdés már több izben felmerült és — ha jól emlékszem — a hatvanas években még gyakorlati kisérletezések is történtek, a menynyiben a legénység a nyári mezei munka idejére csakugyan szabadságoltatott. A kisérletekkel való gyors felhagyás talán a legjobb bizonyitéka annak, hogy azok nem sikerültek, még pedig a hadsereg kiképzési rendszer azóta még sokkal jobban és tökéletesebben kifejlődött,

mint akkoriban volt. Ugyanis az egész éven át, az ujonczok behivásától egészen a nagy gyakorlatok végeig folytatólagos lánczolatot képez a kiképzés, melyben minden hét, minden nap fel van használva és az egész kiképzés ezen idő alatt rendszerbe van hozva. Ha már most ezen lánczolatból egy tagot kiszakitanánk, a kiképzés egyik vagy másik ága okvetlenül szenvedne.

Az igen t. bizottsági tag úr hangsúlyozta, hogy »a mennyiben a kiképzés és a szolgálati viszonyok megengedik, szabadságoljuk a legénységet«. Ez azonban a kiképzési rendszer megbontását eredményezné és éppen ezért a hadügyminister úr a maga részéről ilyen intézkedést nem tehet, illetőleg ahhoz hozzá nem járulhatna.

A mi pedig a tartalékosok későbbi behivását illeti, ez is részben a kiképzési rendszertől függő. A tartalékosok egy része ugy is tavaszszal, mikor nincs mezei munka, a másik része őszszel hivatik be, a meglévő, azonban nagyon kicsiny állomány kiegészitésére, hogy ezen kiegészitett állományok által a hadgyakorlatok a háborút jobban megközelitő képet adjanak. A hadgyakorlatokhoz a tartalékosokat tehát be kell hivni, azok későbbi behivása nem lehetséges, mert akkor a legénység nagy részét, mely őszszel, közvetlenül a nagy gyakorlatok után szabadságolandó, vissza kellene tartani, miből aránytalanúl nagy költségek származnának.

De más practicus kérdések is tekintetbe jönek, nevezetesen az, hogy a későbbi évszakban az időjárás kedvezőtlen lesz és az éjek hosszabbak és hidegek lévén, ez a csapatok egészségi állapotára a nagy fáradalmak mellett, melyeket végezni kénytelenek, veszélylyel járna. Igy tehát mind a mellett, hogy a hadügyminister úr a gazdasági viszonyokra, a hol csak lehet, mindig legjobb és legkimeritőbb tekintettel van, az igen tisztelt bizottsági tag úr óhajának teljesitését a maga részéről legnagyobb sajnálatára kilátásba nem helyezheti.

Van szerencsém továbbá a Cziráky Antal gr. igen tisztelt bizottsági tag úr által felhozott második kérdésre válaszolni. Hogy a bevezetésről is szóljak, tudniillik a laktanyák épitésére vonatkozólag: az teljesen ki van zárva, hogy a hadügyi kormányzat a laktanyákat bizonyos ezred számára épittesse. Sokszor vannak a hadrendben és elhelyezésben változások, a melyek keresztülvitele okvetlenül szükséges és így lehetetlenség, hogy ha például egy város egy laktanyát épit, hogy azt csak ez vagy amaz ezred számára épitse. Különben ez a kérdés az illető község részére nem lényeges, a mennyiben az egyik csapatot a másik váltja fel, és igy károsodás a községre vagy városra nézve egyátalán nem forog fenn, mert a laktanyát megint megszállják.

A felvetett kérdés lényegére, a trachomaesetekre vonatkozólag, bátor vagyok a dolog történetét következőkben előadni: A 12-ik dzsidás-ezred Eszéken és környékén volt századonként elhelyezve. Azon környéken ép úgy, mint az alföld legtöbb vidékein, a trachoma szórványosan folyton uralkodik. Az, hogy a csapatokat ily esetekben a trachoma miatt ne lehetne kimozditani, alig elfogadható, mert az áthelyezés fontos szolgálati okból igen gyakran szükséges. A 12. dzsidás-ezred még tavaszszal azon rendeletet kapta, hogy át fog helyeztetni Fehér- és Tolnamegyébe, mert az oda való ezred máshová rendeltetett. Közvetlenül, mielőtt az ezred állomáshelyéről elindult volna, annak legénysége között a trachoma nagyobb mértékben lépett fel, úgy, hogy epidemicus voltát lehetett constatálni. Az ezred kiküldött magasabb rangú orvosok által megvizsgáltatott; valamennyi nemcsak trachomás, hanem trachomagyanus, sőt a trachomán kivül más szembajos ember is rögtön az eszéki kórházba lett átadva, vagy elkülönitve és visszahagyva, úgy, hogy az ezred többi része minden nehézség és veszély nélkül megindulhatott. Menetközben, midőn gyakorlatra vonult az ezred, ismét jelentkeztek trachomaesetek. Erre rögtön megtétetett a jelentés és a hadügyminister úr, ki akkor Landskronban volt, táviratilag elrendelte, hogy ez az ezred, mely a hadgyakorlatokhoz volt menendő, visszamaradjon. Most két út áll a hadügyminister úr előtt: vagy az, hogy apróbb helységekben szétszórva hagyja az ezredet, vagy pedig, hogy azt az új elhelyezésbe vigye, hol kifogástalan laktanyák állnak rendelkezésre. Itt az elhatározás nem lehetett kétséges, mert a

elkülönités, a felügyelet, az emberek együtt tartása jól berendezett laktanyában mégis csak sokkal előnyösebb, mint ott, a hol egyenként vannak a lakosságnál elhelyezve.

Midőn az ezred megkapta a rendeletet, hogy gyakorlatokra nem megy, azonnal bevonult a tolnai és fehérvári laktanyákba és útközben szintén minden szükséges rendszabály megtétetett a baj továbbterjedésének megakadályozására.

Továbbá még megjegyzem, hogy a laktanyák átvétele végett előre ment néhány emberből álló különitmény, valamint a bevonult ezred is további megfigyelés alatt tartatik és intézkedés tétett, hogy a menet alatt is, a hol a legénység elhelyezése a lakosságnál elkerülhetetlen, az lehetőleg jól szellőzött helyiségekbe, csűrökbe stb. fektettessék és a lakossággal minél kevesebb érintkezésbe jöjjön.

Továbbá bátor vagyok megjegyezni, hogy mindazon esetekre, a hol ragályos betegségek találnak kiütni, a hadseregnek határozott szabályai vannak, a melyekben körül vannak irva mindazon óvintézkedések, a melyeket rögtön meg kell tenni, az ott levő orvosoknak azután természetesen kötelességök ezen óvintézkedéseket kisebb-nagyobb mérvben úgy alkalmazni, mint a helyzet kivánja. Igy tehát a hadügyministerium részéről a kór továbbterjedésének meggátlására minden lehető intézkedés megtörtént.

A gróf úr méltóztatott az albizottságban egy esetet felhozni, hogy egy altiszt, a ki a postára ment, nagy mérvben trachomás volt, úgy, hogy szemeit nem tudta kinyitni. A hadügyminister úr ő excellentiája mindjárt utánna járt az esetnek és azon jelentést kapta, hogy az az altiszt, a ki a postára ment (a postán egyátalán más altiszt nem volt, mint ez) a szemén contusiot szenvedett és ennek folytán volt beteg kinézése, egyébiránt a szeme egészen trachomamentes és a trachomának semmi nyoma nála nem volt.

A további kérdést illetőleg, hogy Eszékről az ujonczok be ne hivassanak, bátor vagyok kijelenteni, hogy minister úr ő excellentiája az intézkedést erre nézve a gróf úr kivánsága szerint már megtette. *(Helyeslés.)*

Elnök: Gondolom, hogy a hadügyminister úr képviseletében adott felvilágositások folytán az illető bizottsági tag urak meg lesznek nyugtatva és átmehetünk a hatodik határozatra.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! A mult évi IV. ülés. 11. jegyzőkönyvi pontjában elhatározta az országos bizottság, hogy a hadügyminister a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről és ezek eredményeiről jelentést és kimutatásokat terjeszszen az országos bizottság elé. A hadügyminister erre vonatkozó előterjesztéséből kitünik, hogy az 1893. évben a rendes szükséglet terhére összesen vásárolt 7.098 ló közül pótlóvásárokon vásároltatott 1.324, közvetlenül a tenyésztőktől 2.543, összesen tehát 3.867 ló vétetett szállitók mellőzésével.

Az igy közvetlenül vásárolt lovak ennélfogva 54% át képezik az összes pótszükségletnek. E lovak 30%-a a hadügyminister jelentése szerint igen jó, 57·3%-a jó, 12·3%-a középszerű és csak 0·4%-a kifogásoltatott. Az igy beszerzett pótlovak minősége tehát egészen kielégitőnek mondható.

A közvetlen vásárlások érdekében előállott költségek összesen 31.117 frt 36 krt, lovankint tehát 8 forint 05 krajczárt tesznek.

Az albizottság a hadügyminister válaszát tudomásul véve, mint örvendetes tényt constatálja, hogy a közvetlen vásárlás intézménye fokozatosan és sikeresen fejlesztetik és következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

»A hadügyminister válaszát a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről tudomásul véve, felhivatik a hadügyminister, hogy a folytatólag teendő intézkedések eredményéről hasonló jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Méltóztatnak ezt a határozati javaslatot elfogadni? *(Elfogadjuk!)*

Következik a hetedik válasz tárgyalása.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! A katonai orvosjelöltek ösztöndíjaira vonatkozólag az országos bizottság mult évi IV. ülésének 12. jegyzőkönyvi pontjában határozta, hogy felhivassék a közös hadügyminister, hogy a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak illetőség és egyetem szerinti megosztásáról a jövő évben is tegyen jelentést.

A hadügyminister ezen határozatnak megfelelve, részletes kimutatásokat terjesztett elő, melyekből kitűnik, hogy 1893. május 1-én ösztöndíj élvezetében maradt 141 ausztriai és 37 magyarországi illetőségű, 1893. évi május 1-től 1894. évi április végéig ösztöndíj engedélyezéseért folyamodott 113 ausztriai és 17 magyarországi illetőségű ifjú. Ezek közül ösztöndíjat nyert 43 ausztriai és 13 magyarországi illetőségű, 1893. évi május hó 1-től 1894. évi április végéig ösztöndíj élvezetében volt 184 ausztriai, 50 magyarországi illetőségű. Ezek közül kilépett 67 ausztriai, 18 magyarországi illetőségű s igy ösztöndíj élvezetében maradt 1894. évi május 1-től fogva 117 ausztriai és 32 magyarországi illetőségű orvosnövendék. A magyarok közül a bécsi egyetemet látogatja 7, a gráczi egyetemet 5, a budapestit 7 és a kolozsvárit 13.

Ezen ügy további ellenőrizhetése szempontjából hasonló jelentést tart kivánatosnak az albizottság a jövőre is, a miért is a válasz tudomásul vétele mellett a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»A közös hadügyminister által a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak honosság és egyetem szerinti megosztásáról tett jelentés tudomásul vételik és felhivatik a közös hadügyminister, hogy ezen ügyről a jövőben is jelentést tegyen az országos bizottságnak.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Méltóztatnak a határozati javaslatot elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtatott.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! A mult évi IV. ülés 13. jegyzőkönyvi pontjában hozott határozatra, mely bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szükségleti résznek a jövőben is ennek számára leendő fentartását czélozza, és mely arra irányul, hogy a mennyiben az ezen rendelésekből a kisipar számára elkülönitett részt ez igénybe nem venné, az igy fenmaradó rész a hazai iparnak adassék ki olyformán, hogy figyelembe vétessenek a különböző gyárak, azt válaszolja a hadügyminister, hogy azon hányad, mely a cs. és kir. hadsereg ruházati és felszerelési tárgyainak szállitásánál a magyar ipar részére fentartatott, a jövőre is ennek fog juttatni. Hogy ha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor igénybe nem venné, akkor ezen rész a különböző gyárak lehető tekintetbe vételével szintén a magyar iparnak fog átengedtétni.

Habár az albizottság ezen választ tudomásul veszi, mégis a hazai ipar érdekében szükségesnek tartja az ügy további ellenőrzését, a miért is a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

»Az országos bizottság a közös hadügyminister válaszát tudomásul veszi azzal, hogy bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szükségleti rész a jövőben is ennek számára tartassék fenn és a mennyiben az ebből a kisipar számára elkülönitett részt az igénybe nem venné, ezen rész is a hazai iparnak adassék ki a különböző gyárak lehető figyelembe vételével.«

Elnök: Méltóztatnak a határozati javaslatot elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Tehát elfogadtatott.

Münnich Aurél előadó: T. országos bizottság! Az 1893. évi IV. ülés 14. jegyzőkönyvi pontja alatt felhivta az országos bizottság a hadügyministert, hogy az egyévi önkéntesekre vonatkozó kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

A hadügyminister ezen határozatnak megfelelve, a következő kimutatásokat terjesztette elő:

1. az egyévi tényleges szolgálat kedvezményének 1889—1893. szeptember hó 30-ig történt engedélyezéséről;

2. a tényleges szolgálatba lépett és a tényleges szolgálati év végével a tartalékos tiszti vizsgára bocsátott katonai állománybeli egyévi önkéntesekről;

3. az egyévi önkéntesek befejezett első évi tényleges szolgálatának eredményéről;

4. a katonai állománybeli egyévi önkénteseknek az első évi tényleges szolgálatuk befejezése után utólagosan letett tartalékos tiszti (tisztviselői) vizsgájok eredményéről;

5. a katonai állománybeli egyévi önkéntesek második évi tényleges szolgálatának eredményéről;

6. az egyévi önkéntes orvosjelöltek, gyógyszerészek és állatgyógyászok tényleges szolgálatának eredményéről.

Ezen kimutatások szerint az egyévi tényleges szolgálat kedvezményében 1892. október 1-től 1893. szeptember 30-ig részesült összesen 4.419 hadköteles (2.853 ausztriai s 1.566 magyar honos); 1892. október 1-én tényleges szolgálatba lépett összesen 3.447 (2.203 ausztriai és 1.244 magyar honos). Az 1892/3. évi tényleges szolgálat leteltével vizsgálatra bocsáttatott katonai állományban összesen 2.854; ezek közül a vizsgán meg nem jelenhetett betegség következtében 71, egyéb okok folytán 2, a vizsgától önként visszalépett 85, úgy, hogy tényleg vizsgázott 2.696 (1.707 osztrák, 989 magyar). A vizsgálatoknak megfelelt 2.339 (1.492 osztrák, 847 magyar), megbukott 357 (215 osztrák, 142 magyar). A bukottak közül a második tényleges szolgálati év alatt az egyévi önkéntesi tanfolyamban résztvehetett 296 (190 osztrák, 106 magyar). Százalékban kifejezve letette a vizsgát 84%, megbukott a vizsgán 13%, visszalépett 3%.

A hadsereg nem katonai állományában a vizsgálatoknak megfelelt 138, megbukott 3.

Az 1891. év október 1-vel tényleges szolgálatba lépett önkéntesek közül második tényleges éves 417 közül a tartalékos tiszti vizsgánál megfelelt 170 (123 osztrák, 47 magyar) megbukott 64 (38 osztrák, 26 magyar), nem vizsgázott 183 (92 osztrák, 91 magyar).

Az albizottság az előterjesztett kimutatásokat, a melyek az országos bizottság tavalyi határozatának megfelelnek, és a hadügyministernek válaszát tudomásul vette; az ügynek jövőben is ellenőrizhetése szempontjából pedig a következő határozati javaslatot kéri elfogadni:

»A közös hadügyministernek az egyévi önkéntesekre vonatkozó kimutatásai tudomásul vétetnek és felhivatik a hadügyminister, hogy hasonló kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Méltóztatnak a határozati javaslatot elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Tehát elfogadtatott.

Azt hiszem, t. országos bizottság, hogy az idő már nagyon előrehaladt arra, hogy a tárgyalást ma tovább folytassuk; különben is még hátra van a rendes és rendkivüli szükséglet, azonkivül a zárszámadási albizottság jelentése. Méltóztatnának talán abba beleegyezni, hogy ma a tárgyalást félbeszakitsuk és azt a holnap délután 5 órakor tartandó ülésen folytassuk? *(Helyeslés.)*

Tehát holnap délután 5 órakor fogunk ülést tartani. Ezzel a mai ülést bezárom.

(Az ülés végződik este 7 óra 45 perczkor.)

V. ÜLÉS.

1894. október 5-én.

Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Jegyzőkönyv hitelesitésével az utóbbi ülés határozatai végleg megszavaztatnak, A birodalmi tanács üzenete a hetes albizottságnak adatik ki. Elfogadtatik a költségvetési albizottságnak a bizottság költségvetésére és a nyomdával kötött szerződésre vonatkozó jelentése, befejeztetvén tárgyalása, elfogadtatik a hadügyi köttségvetés, valamint az 1892. évi zárszámadásokról szóló jelentés.

A kormány részéről jelen vannak: Krieghammer Ödön lov. tbk. hadügyminister, Kállay Béni közös pénzügyminister, Sterneck Miksa b. tengernagy, Tóth Vilmos a számszék elnöke, Cziráky Béla gr., Szentgyörgyi Gyula osztályfőnökök, Zsoldos Ferencz tbk. csoportfőnök, László Elemér sorhajó hadnagy.

(Az ülés kezdődik d. u. 5 órakor.)

Elnök: Az ülést ezennel megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére Cziráky Antal gr., a szólni kivánók felhivására Hegedüs Sándor jegyző urakat kérem fel.

Mindenekelőtt a mult ülés jegyzőkönyve fog hitelesittetni.

Cziráky Antal gr. jegyző: *(olvassa az október hó 4-én tartott ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Van-e megjegyzés a jegyzőkönyvre? *(Nincs.)* Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesitve van s egyuttal a tegnap elfogadott határozatok végleg megszavaztatnak.

Az elnökséghez ő Felsége többi királyságai és tartományai országos bizottságának elnökétől átirat érkezett, méltóztassanak azt meghallgatni.

Hegedüs Sándor jegyző: *(Olvassa az átiratot, mely szerint a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok országos bizottsága tudatja, hogy tárgyalta és elfogadta a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen elhelyezett csapatok költségvetését, valamint a közös hadügyministerium költségvetését és ezekre vonatkozó határozatait átküldi).*

Elnök: Ezen határozatok a magyar országos bizottság hetes albizottságához fognak utasittatni annak idejében leendő jelentéstétel végett.

Hegedüs Sándor jegyző: Ifj. Wodianer Albert báró.

Ifj. Wodianer Albert b.: T. országos bizottság! Van szerencsém bemutatni a delegátió saját költségvetésének előirányzatát.

Kérem ennek tárgyalását és elfogadását.

Egyuttal bátor vagyok a t. országos bizottság elé terjeszteni azon szerződést, melyet a költségvetési albizottság a delegationalis nyomtatványok kiállitására vonatkozólag kötött azon reményben, hogy azt a t. országos bizottság jóváhagyja.

Minthogy a föltételek ugyanazok, mint a

melyek a megelőző években voltak, kérem ezen szerződésnek is elfogadását.

Elnök: Gondolom, méltóztatnak a jelentést és a bemutatott szerződést azonnal tárgyalás alá venni. *(Helyeslés.)*

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa az országos bizottság költségelőirányzatát).*

Elnök: Méltóztatik elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Ha méltóztatnak az előterjesztett költségelőirányzatot elfogadni, az esetben 6.856 frt szavaztatik meg az országos bizottság költségelőirányzata szerint, s egyuttal — gondolom — méltóztatnak a nyomdával kötött szerződést is jóváhagyni. *(Helyeslés.)*

A napirend szerint következik a hadügyi albizottság jelentésének folytatólagos tárgyalása. Az előadó urat illeti a szó.

Münnich Aurél: T. országos bizottság! Azt hiszem, méltóztatnak beleegyezni abba, hogy a t. országos bizottság mindenekelőtt azon különbözeteket és eltéréseket vegye tárgyalás alá, melyek a rendes költségvetésben előfordulnak, a mint az eddig is mindig szokásban volt. (*Helyeslés.*) Ha ezt méltóztatnak elfogadni, akkor következik »a haderő továbbfejlesztéséből keletkező szükségleti többlet« tárgyalása. *(Olvassa).*

1. tétel. Szükségleti többlet az 1894-ik költségvetésben foglalt és ezen évnek csak egy részére előirányzott többrendbeli létszámemelés szükségletének 12 hónapra való kiegészitése 647.984 frt.

Ezen szükségleti többlet az 1894-ik évi költségvetéssel megszavazott létszámemelések folyománya. Miután tavaly csak 9, 8, 4, és 2 hónapra engedélyeztetett ez a költség, melynek alapján csak 1894. április, május, szeptember és november 1-én lettek az illető intézkedések foganatositva, szükségessé vált, hogy most e költségek az 1895-iki évre 3, 4, 8 és 10 hónapra szavaztassanak meg.

Ez indokok alapján ajánlom az összegnek elfogadását. Az összeg különben több altételre oszlik, a melyek a következők:

a) Két lovas hadosztály-parancsnok 4 havi szükséglete 5.942 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* 33 törzstiszttel való létszámemelés 4, illetőleg 10 havi szükséglete 63.111 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *c)* 48 századossal való létszámemelése a gyalog- és vadászcsapatoknak 4, illetőleg 10 havi szükséglet 57.080 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *d)* a gyalog- és vadászcsapatoknak 260 hadnagygyal való létszám emelésének 4 havi szükséglete 102.537 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *e)* A lovasságnál 19 alantas tiszttel való létszámemelés 4 havi szükséglete 8.970 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *f)* A tábori tüzérségnél 60 alantas tiszt 4 havi szükséglete 30.069 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *g)* A vonatcsapatnál 15 alantas tiszt 4 havi szükséglete 8.393 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *h)* A marburgi 13-ik gyalogsági hadapród-iskola 8 havi szükséglete 40.748 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Hegedüs Sándor jegyző: Bolgár Ferencz!

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! *(Halljuk!)* A marburgi 13. gyalogsági hadapródiskola már a mult évben megszavazott költségvetésben szerepelt és a költségek egy részlete már abba be volt állitva. Én és elvtársaim akkor nem voltunk abban a helyzetben, hogy erre az iskolára a költségeket megszavazhassuk, miután egyátalában újonnan felállitandó katonai nevelő intézetekre mindaddig költségeket megszavazni nem fogunk, mig egy magyar tannyelvű katonai akadémia fel nem állittatik. Igy

tehát, t. országos bizottság, most sem szavazhatom meg az ezen hadapród-iskola részére beállitott költségeket, épen úgy, a mint nem szavazhatom meg a Kamenitzen felállitandó új gyalogsági hadapród-iskola később tárgyalandó költségvetését. Egyszersmind, t. országos bizottság, meg akarom jegyezni, hogy már az átalános vita alkalmával történt felszólalásomban megjelöltem azokat a czímeket, a melyekben a felvett költségeket meg nem szavazhatom és a melyekre elvtársaim sem hajlandók a költségeket megszavazni.

Ezek olyan alkotásokra vonatkoznak, a melyek már a mult esztendőben foganatba vétettek. Mivel nem akarok minden egyes ily czímnél felállani, hogy álláspontomat jelezzem, tehát csak utalok tegnapi felszólalásomra, a melyezeket a czímeket felsoroltam.

Elnök: A tétel ellen felszólalás történvén, a tételt szavazás alá kell bocsátanam. Kérem azon bizottsági tag urakat, kik a marburgi 13. számú hadapród-iskola 8 havi szükségére 40.748 frtot megszavazni kivánják, méltóztassanak felállani. (*Megtörténik.*) A többség megszavazta.

Münnich Aurél előadó: *i)* A katonai orvosi tisztikarnak 55 orvossal való létszámemelése, 4, illetőleg 10 havi szükséglete 66.435 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *j)* 50 gyalogezrednél engedélyezett, századonkint 9 emberrel való létszámemelés 3 havi szükséglete 262.699 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Ezen összegek azután természetesen el fognak oszolni a rendes költségvetésnek egyes tételei közt, úgy, mint átalában a különbözeti összegek.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. Azon rendszabályokra, melyek a tiszti létszámnak a megkivánt hadi szükségletek biztositása végett leendő további szaporitására vonatkoznak, még pedig:

a) 2 lovas hadosztályparancsnok kinevezése folytán 2 havi szükséglet 2.971 frt.

b) A törzstisztek további szaporitására 8, illetőleg 2 havi szükséglet 35.053 frt.

c) A gyalogsági és vadász csapatszázadosok további szaporitása folytán 8, illetőleg 2 havi szükséglet 40.996 frt.

d) az alantas tisztek további szaporitása:

aa) a gyalog- és vadász-csapatoknál 200 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete 131.615 frt.

bb) a lovasságnál 15 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete 11.921 frt.

cc) a tábori tüzérségnél 60 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete 39.303 frt.

dd) A vonatcsapatnál 15 alantas tiszt 8, illetőleg 2 havi szükséglete 10.967 frt.

e) A 14. gyalogsági hadapródiskolának Kamenitzen 1895. szept. 1-től leendő felállitása folytán 4 havi szükséglet 20.717 frt.

f) A katonai orvosi tisztikar békelétszámának további 61 orvossal leendő szaporitásának 8, illetőleg 2 havi szükséglete 51.610 frt. Összesen tehát 345.152 frt.

Ezen czímmel kapcsolatban van szerencsém jelenteni, hogy az albizottság tárgyalásai folyamán újból szóba került azon kivánság, a mely már tavaly is az országos bizottság kebelében kifejezésre jutott, hogy a Székelyföldön lehetőség szerint egy katonai iskola állittassék fel.

A hadügyminister úr felvilágositásai folytán jelenthetem, hogy ő kilátásba helyezte, illetőleg megigérte, hogy ezen ügyben bővebb informatiókat fog szerezni és a mennyiben lehetséges, a hadügyi albizottság és a tavalyi országos bizottság kivánságának eleget fog tenni.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a 345.152 frt elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: 3. tétel. Meglevő alakzatok legénységi és lóállományának további erősbitésére szolgáló intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet.

a) 27 gyalogezrednek létszámemelése századonkint kilencz emberrel; összes többlet-szükséglet 464.398 frt,

b) a tábori ütegek altiszti hátaslovai békelétszámának fokozott növelésére 10.211 frt,

c) a vonatcsapat létszámának további 48 őrmesterrel való emelésének kilencz havi szükséglete 19.063 frt,

összesen 493.672 frt.

A bizottság elfogadásra ajánlja.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 4. tétel. Uj alakzatokra és a meglevő alakzatok átalakitására vonatkozó intézkedésekre előirányzott szükségleti többlet, még pedig:

a) Egy új lovas-hadosztályparancsnokság felállitásának két havi szükséglete 4.435 frt.

b) A 16 tiroli vadász-zászlóaljnak négy ezredre való felosztásából eredő szükségletcsökkenés 710 frt.

c) Az 1894. évben felállitott 14 szekerezőüteg legénységi és lóállományának kielégitésére szükséges 122 360 frt többlet.

d) A hegyi ütegnek szekerezővé való átváltoztatása folytán előálló szükségleti többlet 3.524 frt.

a) Az utászcsapat ujjászervezésének folytatására szükséges többlet 166.983 frt. Összesen 296.592 frt. Ajánlom elfogadásra.

Hegedüs Sándor jegyző: Gáll József!

Gáll József: Tisztelt országos bizottság! Bátor vagyok ezen tételnél felszólalni a következő okokból: Az általános hadkötelezettség behozatala következtében nagyobb tömegek kerültek a hadsereg kötelékébe, nemcsak a katholikusok, hanem a többi vallásfelekezetek részéről is. Ennek következtében 1892-ben a hadügyi kormányzat szükségesnek találta, hogy a katonai lelkészetet egy rendeletben szabályozza, melynek czíme: »Organische Bestimmungen für die Militär-Seelsorger«. Ezen szervezet, noha igen helyesen súlyt fektet arra, hogy a költségek lehetőleg kiméltessenek, nagyon szük korlátok közé szoritja az alkalmazandó lelkészek számát. De a szervezetnek alapja is az, hogy a felsőbb hatóságok, melyek közt van első sorban a tábornoki apostoli vikáriátus . . .

Elnök: Bocsánatot kérek, de itt valami zavarnak kell lennie, mert e czímnél egyáltalán nincsen szó tábori lelkészetről. Itt a külömbözeteket tárgyaljuk.

Gáll József: Bocsánatot kérek, akkor majd a rendes költségvetés illető tételénél fogok felszólalni.

Elnök: E szerint kijelentem, hogy a 296.592 frt megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 5. tétel. A szervezet és kiképzés javitására vonatkozó intézkedések.

a) A gyalog- és vadász-csapatbeli századosok lovasitására megkivánt költség 2-ik részlete 67.888 frt.

b) Egy műszaki segédtiszti hivatalnak a vasuti és távirdai ezrednél leendő rendszeresitésére 3.067 frt.

c) A vonatcsapatbeli tartalékosok fegyvergyakorlatainak nagyobb számú tartalékos behivása által leendő kibővitésére megkivánt költség 2-ik részlete 22.087 frt.

d) Fegyvergyakorlati és összpontositási költségek további emelésére 100.000 frt.

e) A léghajózási tanfolyam szükségleti többlete 3.500 frt.

f) A lovassági távirdai tanfolyam szükségleti többlete 6.480 frt.

g) Tábori csendőrtanfolyam 18.500 frt.

h) A hadi iskola kibővitése 57.876 frt költségtöbblet.

A törzstiszti tanfolyam feloszlatása, melynek helyébe a törzstisztjelöltek képzettségének megbirálására egy vizsgáló bizottság rendszeresitendő, 22.003 frt megtakaritás.

A sereglövész-iskola létszámának emelése 7.475 frt szükségleti többlet.

A katonai lovagló-tanári tanfolyam 1.896 forint szükségleti többlet.

A katonai vívó- és tornatanfolyam kibővitése 8.676 frt költségtöbbletet igényel.

i) Az altiszti szolgálati jutalomdíjakra rendelt költségjutalék további növelésére kéretik 100.000 frt.

Összesen tehát 378.903 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, a 378.903 frt megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: II. Egyéb szükségleti többletek és csökkenések.

6. tétel. A 3-ad osztályú seregszolgák törlése és az összes seregszolgáknak felerészben az első, felerészben pedig a második osztályba leendő beosztása folytán keletkező szükségtöbblet 5.940 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 7. tétel. A katonai nevelő- és képzőintézetek főfelügyelőjének

rendszeresitése folytán keletkező szükségleti többlet 15.719 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 8. tétel. A magánfelek használatára kiadott lovak után felmerülő szükségleti többlet 117.020 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 9. tétel. Nyugállománybeli tiszteknek a katonai nevelő- és képzőintézetek gazdasági tisztjeivé való rendszeresitéséből keletkező szükséglet-többlet 14.573 forint.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 10 tétel. A blumani lőporgyár személyzeti létszámának emeléséből eredő költségtöbblet 6.348 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 11. tétel. A XVI. czím: hadmérnöki igazgatóségok alatt nagyobb épület-helyreállitások és átalakitások folytán felmerülő szükséglet-többlet 100.000 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 12. tétel. A nyugdíj-illetékek szükséglet-többlete 163.950 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 13. tétel. A XXII. czím szükséglet-többlete 404.684 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 14. tétel. Szükséglet-többlet a XXIII. czím: legénységi közétek alatt beállott áremelkedések folytán 18.922 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 15. tétel. A beszállásolási viszonyok változása folytán keletkezett szükséglet-többlet 629.002 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 16. tétel. Szükséglet-csökkenés a nyugállománybeli tiszteknek tényleges tisztek helyett bizonyos helyi szolgálatokra való alkalmazása és egyéb kisebb vagy egymást kiegyenlitő különbözetek folytán 19.698 forint.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: Következik, t. országos bizottság, a rendes szükséglet egyes czímeinek tárgyalása.

I. czím. Központi vezetés.

Az 1895. évre előirányoztatik 495.735 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: II. czím. Katonai területi és helyi parancsnokságok.

Az 1895. évre előirányoztatik 505.849 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: III. czím. Katonai hadbiztosságok és szakellenőrzés.

1895 re előirányoztatik 911.783 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: IV. czím. Katonai lelkészet.

1895-re előirányoztatik 151.440 frt.

Hegedüs Sándor jegyző: Gáll József!

Gáll József: T. országos bizottság! Ezen szervezés 1892-ben történt és nagy haladást jelent mindenesetre az előbbi időkkel szemben, de mégis bizonyos hiányokat foglal még magában, melyeket bátor vagyok kiemelni. Már Hegedüs Sándor igen t. bizottsági tag úr említette a hadügyi albizottság ülésében, hogy a protestansok közjogi helyzetének ezen szervezet nem felel meg, ha jol emlékszem különösen azon irányban, hogy nincsen nálok a szükséges felső katonai egyházi hatóság szervezve. Ugyanezt vagyok bátor felhozni a görög-keletiekre nézve is. Ugyanis a legfelsőbb katonai egyházi hatóság, az úgynevezett apostoli tábori vicariatus és ezen vicariatus a 4-ik czikk szerint a legfelsőbb katonai egyházi hatóság: »Das apostolische Feldvicariat in Wien, welchem der apostolische Feldvicar vorsteht, ist die oberste Militärgeistliche Behörde«; a mi pedig az egyes katonai parancsnokságokat illeti, minden parancsnokságnak székhelyén van egy lelkész, kinek hivatása a VI. czikk szerint a következő: »Der

Militärpfarrer ist in allen militäradministrativen Kirchenangelegenheiten Hilfsorgan und Referent des Militärterritorial-Commandanten.« Mindezeknek csak katholikusoknak lehet lenniök. A görög-keletiek részére csak kilencz káplani állás van szervezve; felsőbb katonai egyházi hatóság nincs, pedig szükséges azért, hogy ez a felső hatóság a munkaköri feloszsza az egyesek közt, azokat ellenőrizze, minősitse és egyátalán a szükséges utasitások elkészitésénél segédkezzék a felsőbb katonai hatóságoknak. Hogy ezen szervezet úgy, mint a katholikusoknál, a nem katholikusoknál nem vitetett egészen keresztül, az valószinűen onnan van, mert az sok költséggel jár és végre nem is minden parancsnokság területén, hanem csak ott szükséges egy-egy görög-keleti lelkésznek is alkalmazása, hol például a görög-keletiekből isnagyobb számú csapatok vannak.

Az én kérésem csak odairányul, hogy az igen t. hadügyminister úr sziveskedjék a legközelebbi alkalommal midőn, ezen szervezeti szabályokat revidealja, a görögkeletiek közjogi állására szintén tekintettel lenni és ha ez a költségek kimélete tekintetéből másként nem megy, legalább egy felsőbb hatóságot felállitani a hadügyministeriumnál, melynél miután a gör. keletiek két metropoliába vannak osztva, t. i. a szerb és a román metropoliába, két osztály lenne szervezendő. Bátor vagyok továbbá az igen t. minister úr figyelmét felhivni arra, hogy a mint a mindennapi élet tapasztalatai mutatják, a 9 káplán igen kevés azon katonák számára való tekintettel, kik ezen valláshoz tartoznak. Ezt constatálták az illető egyházi congressusok: e tekintetben legjobban lehet tájékozva a hadügyminister úr maga, kinek kezében vannak az adatok, hogy mely ezredekben van egyik vagy másik felekezetből lelkész alkalmazva. Csak arra vagyok bátor figyelmét felhivni, hogy a szaporitás szükséges, hogy mennyi, az természetesen a lélekszám arányától és a csapatok elhelyezésétől függ. Továbbá még egy hiány észlelhető, az, hogy a most szervezett 9 állás nincs betöltve; egy állás t. i. üresedésben van és a mint én értesültem ennek, következtében a növendékek a görögkeleti katonai erők oktatása hiányt szenved, mert ezen káplánok nem képesek mindenüvé eljutni, úgy, hogy némely intézetben alig marad idejök egy délelőttön oktatni. Igen kérném, sziveskednék legalább még azon egy állást is betölteni. Végül felemlitem, hogy ezen szervezeti szabályok 10-ik pontjából, úgy látszik elnézésből maradt el a görög-keletiekről való gondoskodás. Az mondatik e szakaszban: »Während der Mobilisierung wird für den Seelsorgerdienst beim Armee-Obercommando ein Militärcaplan bestimmt und in das operirende Hauptquartier eingetheilt.

Bei jedem Armeecommando wird eine Militär-Seelsorge mit der Eintheilung beim Armeegeneralcommando aufgestellt.

Dieselbe besteht aus einem Feldsuperior (ez katholikus), einem evangelischen Militärseelsorger und einem Feldrabbiner.« Tehát a görög-keletiek ki vannak hagyva, valószinűleg csak elnézésből.

Mindezek következtében kérésem arra irányul, hogy szerveztessék egy egyházi felsőbb hatóság a görög-keletiekre nézve is, mely azok közjogi állásának megfelel, hogy a szükséghez képest szaporittassanak a káplani állások és töltessék be az üresedésben levő káplani állás.

Zsoldos Ferencz vezérőrnagy: Igen t. országos bizottság! A Gáll József bizottsági tag úr által épen most felvetett kérdést a hadügyminister úr, a mint már az albizottságban is kijelentette, méltányos módon karolja fel, azt beható tanulmányozás tárgyává fogja tenni és ennek eredményéhez képest, valamennyi felekezetre nézve egyforma módon megoldásra juttatni. *(Helyeslés).*

Elnök: Méltóztatnak az adott választ tudomásul venni? *(Helyeslés.)*

Maga az összeg 151.440 frt megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: V. czím. Katonai igazságügyi igazgatás 346.237 frt.

E czím tárgyalása alkalmával a hadügyi albizottság körében a katonai büntető törvénykönyv és perrendtartás ujjászerkesztése ismételve szóba került.

A hadügyminister azt a kijelentést teszi, hogy a tervezet saját közreműködésével készül. Szükségesnek tartja azt szakközegeivel átvizsgáltatni és arra törekszik, hogy a katonai büntető eljárás reformjánál fölmerülő nehézségek elhárittassanak. Mihelyt a tervezet saját

szakközegei által meg lesz vizsgálva, a tárgyalásokat a monarchia két államának honvédelmi és igazságügyi ministeriumaival újból fölveszi.

A hadügyi albizottság e kijelentéseket tudomásul veszi ugyan, mindazáltal a hadügyi kormány figyelmét ezen ügy fontosságára és megoldásának sürgős szükségére újabban is felhivja.

Az előirányzott összeget az albizottság megszavazásra ajánlja.

Elnök: Ha nincs észrevétel, elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: VI. czím. Felsőbb parancsnokságok és törzsek 1,974.119 frt.

Elnök: Ha nincs észrevétel, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VII. czím. A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai 27,941.154 frt.

Hegedüs Sándor jegyző: Bolgár Ferencz!

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! Már a tegnapi ülésben megemlitettem, hogy a hadügyi albizottságban a t. hadügyminister úrhoz azt a kérdést intéztem: igaz-e az, hogy az egyévi önkéntesek nem fognak többé tartalékos tisztekké, hanem csak hadapródokká kineveztetni. A hadügyminister erre azt az érdekes feleletet adta, hogy ez igaz és pedig azért nem fognak kineveztetni tisztekké, mert a hadi létszám tisztekben már teljesen fedezve van, de nemcsak hogy fedezve van, hanem már super plus felett is rendelkezünk.

Tegnapi felszólalásom alkalmával azon kérdést intéztem a t. hadügyminister úrhoz, hogy mi az ő felfogása ezen ügygyel szemben? Hiszen mikor az egyévi önkéntesi intézményt revideáltuk és a második szolgálati évet a törvényhozás megszavazta, a főargumentum erre nézve az volt, hogy a hadi létszámot nem tudjuk tartalékos tisztekkel kellőkép fedezni. Ma, miután ez a főargumentum, a hadügyminister úr kijelentése szerint hatályát elveszitette, itt volna az idő arra, hogy a törvény revideáltassék. Tudom, t. országos bizottság, hogy sem a hadügyminister úrnak, sem a delegatiónak nem a dolga ezen törvénynek revisióját initiálni; de mindenesetre a hadügyminister ur — eltekintve attól, hogy legcompetensebb szakember is — az első személy, a kinek alkalma volt az egyéves önkéntesi intézmény eredményével és hatályával megismerkedni; tehát miután máskor nincs alkalmunk a t. hadügyminister úrral erről a kérdésről beszélni, kérem őt, hogy világositana föl engem a felől, hogy vajjon nézete és azon tapasztalatok szerint, melyeket szerzett, miután a tartalékos tisztek hadi létszáma már teljesen fedezve van, szükségesnek tartja-e a jövőben is azt, hogy a második szolgálati év fentartassék? Azt hiszem, hogy a t. hadügyminiszter úr válasza ebben a kérdésben, mint legcompetensebb szakemberé, mindenesetre nagy fontossággal és ezen kérdésnek további elintézésére nagy befolyással fog birni.

Továbbá azt a direct kérdést vagyok bátor a t hadügyminister úrhoz intézni, — és kérem legyen szives erre felelni — hogy tekintettel arra, hogy a második szolgálati év, mint büntetés, már nem szükséges, miután a szükséges tisztek száma már be van töltve, hajlandó-e, hogy azokat az egyéves önkénteseket, a kik a tiszti vizsgát csak azért nem birják letenni, mert tehetségöknél fogva erre nem képesek, egy év mulva a saját hatáskörében, mint ez a legénységnél is megszokott történni, idő előtt szabadságolja?

Zsoldos Ferencz vezérőrnagy: T. országos bizottság! Bátor vagyok a hadügyminister úr ő nagyméltósága nevében a felvetett első kérdésre kijelenteni, hogy az, miszerint a volt egyéves önkéntesek ezután az egyévi szolgálat befejezte után tartalékos tisztekké nem fognak kineveztetni, bizonyos korlátok közt a védtörvénynek nemcsak szelleméből, hanem egyenesen értelméből foly. T. i. a védtörvény azt mondja, hogy tisztekké azon mértékben nevezendők ki, a mennyiben az állományi viszonyok azt megengedik, máskülönben csak hadapródokká, illetőleg tiszthelyettesekké. Tehát nincsen szó arról, hogy egyátalában nem fognak tisztekké kineveztetni. Igenis, ki fognak neveztni, hanem csak azon számban, a mint azt az állománynak törvény szerinti teljes kiegészitése megkivánja: a többiek a védtörvény 25. §-a értelmében, a mig hely akad az állományban, mint hadapródok s illetőleg mint tiszthelyettesek maradnak a tartalékban.

A mi a másik kérdést illeti hogy hajlandó-e

a hadügyminister úr a második évet az önkénteseknek, vagy azok bizonyos categoriájának elengedni, arra nézve a hadügyminister úr ő nagyméltósága megjegyzi, hogy ez a kérdés, a védtörvényt érinti és a védtörvény módositása nem egyedül tőle függ, hanem más törvényes tényezőktől is, ebben a kérdésben tehát egyelőre állást nem foglalhat. Különben meg kell jegyezni, hogy a védtörvény megalkotása alkalmával az állomány teljes betöltésére igenis volt tekintet és mégis meghatározta a törvény, hogy a kik a tiszti vizsgát le nem teszik, azok a második évet szolgálni kötelesek.

Apponyi Albert gr.: T. országos bizottság! Legyen szabad a most hallott felvilágositás kapcsán csak két megjegyzést tennem. Bolgár Ferencz t. barátom nem kifogásolta a hadügyminister úrnak azon intézkedését, a mely szerint az állomány által követelt számon túlig azon egyéves önkéntesek, a kik a tiszti vizsgát letették, mint hadapródok alkalmaztatnak; ezen intézkedés törvényen alapul.

Hanem csupán constatálta, hogy a törvény ezen intézkedésének végrehajtásánál a hadügyminister úrnak az albizottságban tett kijelentése és közlései szerint igen nagy azoknak a száma, a kik nem nyerik el rögtön a tiszti rangot, hanem mint hadapródok vezettetnek tovább a hadsereg anyakönyvében. A miből az foly, hogy a tiszti állomány bőven ki van egészitve, hogy ezzel megszűnik az a ratio legis, a mely leg inkább inditotta a törvényhozást az ismert 25. szakasz elfogadására és az esetleges második szolgálati év kimondására.

Tehát az a felvilágositás, melyet a hadügyminister úr képviselőjétől nyertünk, csak megerősiti azt az impressiót, melyet a hadügyi albizottságban adott felvilágositások után nyertünk, hogy ezen drasticus, a családi életbe mélyen benyuló intézkedés, mely a 25. §-ban foglaltatik, ma már teljesen szükségtelen. Ebből a consequentiát levonni nem ezen testület hatásköréhez tartozik, itt csak a tényt akartuk constatálni.

A mi pedig azt illeti, hogy azok az egyéves önkéntesek, a kik a tiszti vizsgát önhibájokon kivül nem tették le sikerrel, szabadságoltassanak: ezzel nem törvényen kivüli intézkedést kérünk, nem a törvénynek módositását, mert tudjuk, hogy ez sem a hadügyminister, sem a delegatió hatáskörébe nem tartozik. Hanem ez azon szabadságolási jog felhasználása, a mely a hadügyi administratió körébe tartozik, de melyet a hadügyi kormányzat a legénységi állományba tartozó katonával szemben is gyakorol, hogy a kik teljesen ki vannak képezve, azokat a három év letelte előtt is hazaküldi.

Ezen szabadságolási jognak liberalis gyakorlását kivánta t. barátom azon egyéves önkéntesekre nézve, a kik önhibájokon kivül nem voltak képesek a tiszti vizsgát letenni. És én azt hiszem, hogy ezen kivánságnak eleget téve a törvény, azon drasticus, kemény voltán segiteni lehetne a nélkül, hogy magát a törvény intézkedését módositani kellene.

Elnök: Az összeg ellen semmi kifogás nem tétetvén, kimondom, hogy a 27,941.154 frt elfogadtatott.

Münnich Aurél előadó: VIII. czím. Katonai képzőintézetek. 1,735.052 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: IX. czím. Műszaki és közigazgatási katonai bizottság. 156.068 forint.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: X. czím. Élelmezési raktárak. 612.859 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XI. czím. Ágyraktárak. 42.955 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XII. czím. Ruházati kezelési intézetek. 158.409 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XIII. czím. Műszaki tüzérség. 3.691.481 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XIV. czím. Vonatszertárak. 90.985 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XV. czím. Utászati hadszertár. 142.426 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XVI. czím. Katonai hadmérnöki igazgatóságok. 2,994.057 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XVII. czím. Katonai földrajzi intézet. 355,581 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XVIII. czím. Katonai egészségügy. 3,612.430 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XIX. czím. Nyugdíjügy. 12,077.176 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XX. czím. Katonai fegyintézetek. 61.868 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXI. czím. Különféle kiadások. 318.000 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXII. czím. Természetbeni élelmezés. 17,658.592 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXIII. czím. Legénységi közétkezés. 16,531.883 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXIV. czím. Ruházat és ágyneműek. 8,863.534 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXV. czím. Elhelyezési költségek. 12,389.737 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXVI. czím. Pótlovazás. 2,652.056 frt.

Elnök: Elfogadtatik.

Münnich Aurél előadó: XXVII. czím. Altiszteknek járó szolgálati jutalomdíjak 2,000.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: A rendes szükségletből levonandó fedezet. A hadi közigazgatás saját bevételeiből és a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló alapok jövedelmeiből 2,455.510 forint.

A bevételek egyes tételei a következők:

a) A katonai képzőintézeteknek az előirányzat fedezésére szolgáló bevételei, még pedig:

1. Bevételek az asztalpénzekből fizető növendékek és alapitványok részéről, továbbá tandíjak, tanszer-adalékok, valamint oktatási czélokra forditandó alapitványok kamataiból, valamint a hernalsi katonai leányképző intézet gyermekkertjének és gyakorlati iskolájának jövedelméből 452.756 frt.

2. A hadapródiskolák bevételei 166.408 frt.

3. A közös pénzügyministerium kezelése alatt álló katonai állatgyógyintézeti alapitványok kamatai 1.178 frt.

4. A közös hadügyministerium kezelése alatt álló József-akadémia könyvtár alapitványának kamatai 1.256 frt.

b) A hadi közigazgatás saját bevételei.

1. tétel. Havi díjemelések után fizetendő szolgálati díjak, továbbá magasabb czímzetes rendfokozatok és tiszteletbeli czímek adományozása után fizetendő jellegdíjak 250.000 frt.

2. tétel. Szabadságdíjak családi ügyekben a nyolcz hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságoltatások után 14.000 frt.

3. tétel. Ház- és haszonbérek, telkek, épületek, helyiségek és jogositványok után 160.000 frt.

4. tétel. Jövedéki és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom-egyedárúságból 1,100.000 frt.

5. tétel. A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, továbbá nyomdai és kőmetszési munkákért 60.000 frt.

6. tétel. A fegyenczek munkakeresményei után 55.000 frt.

7. tétel. Fekvőségekből és hasznot hajtó jogositványokból eredő jövedelem 8.000 frt.

8. tétel. Hasznavehetetlen és fölösleges termények, szerek, kész tárgyak és eszközök, végre ócska fegyverek eladásából 260.000 frt.

9. tétel. Eladott lovakért, továbbá elhullott lovak bőréért 350.000 frt.

10. tétel. Kórházi élelmezésért és fürdők használatáért a havi vagy segélydíjjal alkalmazott katonai egyénektől 30.000 frt.

11. tétel. A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságokból (bánatpénzekből) 4.000 frt.

12. tétel. Az állatgyógyintézet gyógyitási s élelmezési díjai fejében, polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéseért, valamint átalányképen az ebkórodától 30.000 frt.

13. tétel. Az állatgyógyintézetben teljesitett lóvasalásért 11,000 frt.

14. tétel. Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából 42.000 frt.

15. tétel. Egyéb esetleges bevételekből 70.000 forint.

Ezen saját bevételek 2,444.000 frtot tesznek.

Elnök: Fedezetül 2,444.000 forint vétetik fel.

Münnich Aurél előadó: *c)* A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium által kezelendő alapjainak jövedelmei:

1. tétel. Az általános katonai kórház-alap kamataiból 10.123 frt.

2. tétel. Az átalános rokkant-alap kamataiból 1.387 frt.

Összesen 11.510 frt.

Ezek szerint a közös hadsereg 1895. évi rendes költségvetésébe beállitandó, mint levonandó fedezet 2,455.510 frt.

Van szerencsém továbbá a hadügyi albizottság nevében a következő határozati javaslat elfogadását ajánlani: »Az ezen előirányzatban engedélyezett czímek és egyes tételek között átruházás nem gyakorolható.« *(Helyeslés.)*

Elnök: Méltóztatnak elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtatott. Következik a rendkivüli költségvetés.

Münnich Aurél előadó: Rendkivüli költségvetés.

Az 1895. évre szükségletként előirányoztatik 14,525.872 frt, a mi az 1894. évre megszavazott 14,576.565 frttal szemben 50.693 frttal kevesebb.

Ezen rendkivüli költségvetés tételei a következők:

1. A hadi készletek kiegészitése. I. czím. Egészségügy. 1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzésére a 246.000 frt összes szükséglet harmadik részlete 50,000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. Egészségügyi tábori szerelet beszerzésére 30.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: II. czím. Fegyverügy. 1. tétel. Ismétlőfegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett, a 9,772.3000 forintnyi összes szükségletnek ötödik részlete 1,772.300 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. Ecrasit lövedéknek az aczélbronz ortromlövegek számára leendő beszerzésére a 600.000 forintnyi szükséglet harmadik részlete 100.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 3. tétel. Néhány eröditett hely felfegyverzésének az újszerkezetű övegek által eszközlendő erősbitésére 600.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 4. tétel. Füstnélküli lőpornak a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál leendő alkalmazására a 13·4 millió forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete 2,000.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: III. czím. Szétszedhető vasuti hidaknak a vasuti századok felszerelése végett leendő beszerzésére a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő hitel első részlete 400.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: IV. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére 400.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: V. czím A vonatügy újjászervezése folytán a vonatcsapat számára szükséges vonatanyag beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete 50.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VI. czím. Könnyű járműveknek az ütközeti vonat számára leendő beszerzésére, a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete 80.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VII. czím. Hámok és tartozékaik beszerzésére, a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete 50.000 forint.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: VIII. czím. Hordható sátrak beszerzésére 400.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

II. Egyéb szükségletek.

Münnich Aurél előadó: IX. czím. A hadtestparancsnokságoknak a hadtest-vonatparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 távbeszélési osztály szereletének be-

szerzésére, a 123.000 frtra emelt összes szükséglet második részlete 25.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: X. czím. Az »Eiffel«-féle (uti) hidanyag kiegészitésére és három részre osztására, a 93.400 frtnyi összes szükséglet harmadik részlete 15.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XI. czím. Csákányoknak a gyalogság és a vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapatok számára leendő beszerzésére 7.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XII. czím. »Engelmann« rendszerféle folyóaknák beszerzésére 5.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XIII. czím. A przemysl-zusanic-i vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitására 5.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XIV. czím. Kerékpárosoknak a katonai vivó- és tornatanfolyam számára leendő beszerzésére 1.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XV. czím. A sütődék és raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére 130.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XVI. czím Kétszersült és húsconservek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére az 1,705.000 forintnyi összes szükséglet negyedik részlete 142.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurel előadó: XVII. czím. A jelenleg meglevő kétszersült és húsconserv elővigyázati készletek felcserélésére 858.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: III. Épitési és elhelyezési szükségletek. Gyakorlóterek. XVIII. czím. *a)* Épületek, hadcsapatok és hadi intézetek számára 1. tétel. Krakkó. Egy szekérszin újból épitésére és vonalcsapat-anyagszertárhoz tartozó hadpótkészlet-raktárhoz leendő hozzáépitésre 50.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. Korneuburg. Egy raktárnak a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszere elhelyezésére leendő épitésére 3.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 3. tétel. Morva-Fehértemplom. Egy kórháznak a katonai főreáltanoda és a lovassági hadapródiskola számára leendő újbólépitésére 70.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 4. tétel. Przemysl. Az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez leendő hozzáépitésére 10.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 5. tétel. Stryj. Egy szekérszinnek újbólépitésére 8.200 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 6. tétel. Nagy-Szeben. Egy toldaléképületnek a meglévő lovassági laktanyához, a lovassági dandár lovaglótanfolyam legénysége és lovai elhelyezésére leendő hozzáépitésére 15.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 7. tétel. Salzburg. Egy takarmányraktárnak az úgynezett »Jagdzeugstadel« helyett leendő újbólépitésére 10.800 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 8. tétel. Krivošije. Pótelhelyezési épületek újbólépitésére 46.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 9. tétel. Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költségelőirányzatainak készitésére 40.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *b)* Átalános szükségletek. 10. tétel. Olyan újonnan épitett vagy átalakitott laktanyák, csapatkórházak stb. belső berendezésének beszerzésére, melyek a beszállásolási törvények értelmében (községek, magánfelek stb. által) berendezés nélkül bocsáttatnak rendelkezésre 140.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XIX. czím. Gya-

korló lőszerek megszerzésére és helyreállítása. Lőterek megszerzésére és berendezésére 250.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik,

Münnich Aurél előadó: IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet. *A)* Épitkezésekre. XX. czím. Az erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet 1,975.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXI. czím. Építési negyedik részlet. 1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újonnan épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből 130.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok jobbitására és az illető melléképületek kiegészitésére, a 2,000.000 forintnyi összes szükségletből 550.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXII. czím. A katonai földrajzi intézet szükséglete. 1. tétel. Közép-Európa új átalános térképének előállitására 50.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: 2. tétel. A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály általi folytatására 5.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: *C)* XXIII. czím. A számfelettiek illetékei 24.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXIV. czím. Szükséglettöblet a határ biztositása végett Dalmáczia déli részébe, a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára 90.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXV. czím. Húsz gyalogzászlóaljnak a magasabb békelétszám erejéig eszközlendő kiegészitésére 431.000 frt.

E czímek tárgyalása során nyert felvilágositások és bővebb indokolások alapján ezen összeget megszavazásra ajánljuk.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXVI. czím. 2.226 rendes állomány feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 lónak beszerzési költségét, valamint azon költségeket, melyek ezen lovak és katonák legnagyobb részének a pótkeretekbe leendő bevonása végett a kincstári férhelyeknél szükségessé vált kibővitések folytán keletkeznek 1,105.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXVII. czím. Lovasezredenkint 25 ló beszerzésére, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki, 342.668 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXVIII. czím. 1.632 rendes állomány feletti tüzérségi ló és 1.599 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895-iki október 1-től bekövetkezendő ujbóli létszámemelésre 654.753 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXIX. czím. Egy léghajózási intézet felállitására leendő szükséglet 30.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások végrehajtására. XXX. czím. Egyszeri szükséglet az 1895. évre inditványozott tiszti létszámemelések, továbbá a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése következtében 92,431 frt.

Enök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXI. czím. Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századainak létszámemelése következtében 175.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXII. czím. Az 1891-től 1894-ig tiroli vadászzászlóaljakká változtatott hat tábori vadászzászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszáza-dkereteinek szükséglete 18.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXIII. czím. Egyszeri szükséglet a 16. tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából 36.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXIV. czím. Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása és a tábori tüzérség ezzel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 forintnyi összes szükséglet második részlete 500.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXV. czím. 49 tüzérségi altiszti hátasló beszerzésére 15.665 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXVI. czím. A tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére leendő egyszeri szükséglet 6.055 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXVII. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére, a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete 40.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXVIII. czím. Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utászcsapat újjászervezése folytán 780.000 frt.

Elnök: Megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XXXIX. czím. Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése alkalmából 22.000 frt.

Hegedüs Sándor jegyző: Bolgár Ferencz.

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! Midőn kijelentem, hogy a tételt magát megszavazom, egyszersmind bátor vagyok a hadügyminister úrhoz egy kérést intézni, melyet annál fontosabbnak tartok, minthogy a hadügyi kormányzatnak szándékában van a bécsi hadi iskola kibővitése. (*Halljuk!*)

Méltóztatnak tudni, hogy a hadügyi albizottság jelentéséhez különféle kimutatások vannak csatolva, melyek között olyan is található, hogy 1893—94. tanév kezdetén a katonai nevelő és képzőintézetekbe felvett növendékek honosságuk szerint hogyan oszlottak meg.

Én a hadügyminister urat arra akarom kérni, sziveskedjék jövő évben ezen kimutatásokhoz egy új kimutatást csatolni, melyből constatálható volna az, hogy először a hadi iskolába felvételre jelentkezett növendékek honosságuk szerint hogyan oszlanak meg, illetőleg hány közülök magyar és hány osztrák állampolgár; másodszor, hogy azok, a kik a felvételi vizsga letétele után a hadi iskola első osztályába felvétetnek ugyancsak honosságuk szerint milyen proportióban állanak egymáshoz? (*Helyeslés.*)

Ezen kimutatás nem lesz egyéb, mint egyszerű kiegészitése azon kimutatásoknak, melyek eddig is mindig a delegátió elé terjesztettek.

Elnök: Ha senki szólani nem kiván, azt hiszem, kijelenthetem, hogy a 22.000 frt. megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: XL. czím. Egyszeri szükséglet a tizennegyedik gyalogsági hadapródiskola felállitása alkalmából 50.000 frt.

Hegedüs Sándor jegyző: Bolgár Ferencz!

Bolgár Ferencz: T. országos bizottság! Bocsánatot kérek, hogy e czímnél az előbbi tárgyban ismét felszólalok, de miután én a kérdést nagyon fontosnak tartom, kérném a hadügyminister úr válaszát arra nézve, hogy a jövő évben eléterjeszti-e a hadiiskolát illetőleg kért kimutatásokat. Igen, vagy nem?

Zsoldos Ferencz vezérőrnagy: T. országos bizottság! A hadügyminister úr nevében kijelentem, hogy a jövő évi előterjesztésben a Bolgár Ferencz t. bizottsági tag úr által előadott kivánságnak eleget fog tenni. (*Helyeslés jobbfelől.*)

Elnök: A tétel maga meg nem támadtatván, megszavaztatik.

Münnich Aurél előadó: A rendkivüli költségvetésre vonatkozó jelentés kapcsán van szerencsém a következő határozati javaslat elfogadását ajánlani:

»A rendkivüli költségvetés egyes czímei és tételei között átruházás nem gyakorolható.«

Elnök: Méltóztatnak elfogadni. (*Helyeslés.*)

Münnich Aurél előadó: A hadügyi albizottság nevében a hadügyminister úr által előterjesztett indokolás alapján van szerencsém a következő határozati javaslat elfogadását ajánlani (*olvassa*):

»A közös hadügyminister felhatalmaztatik arra, miszerint az osztrák-magyar monarchia közös kiadásai és bevételei 1894. évi költségvetésének II. czikke, II. fejezete, Hadügyministerium, *A*) Hadsereg és pedig az utóbbinak XVI. czíme, 2. tétele alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban való ujból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi öszszeget egy ily raktárnak Przemyslben leendő épitésére forditsa. (*Helyeslés.*)

Elnök: Méltóztatnak ezt elfogadni? (*Helyeslés.*) Ha ezt méltóztatnak elfogadni, be van fejezve a hadügyi albizottság által a hadügyministerium rendes és rendkivüli költségvetéséről előterjesztett jelentés tárgyalása.

A ma elfogadott összegek végleg meg fognak szavaztatni a legközelebb tartandó ülés jegyzőkönyvének hitelesitése alkalmával.

Következik napirend szerint a zárszámadási albizottság jelentése.

Az első szó, miután úgy gondolom, a jelentést felolvasottnak méltóztatnak tekinteni, (*Helyeslés.*) az előadó urat illeti.

Hegedüs Sándor előadó: T. országos bizottság! Az osztrák-magyar monarchia 1892. évi közös háztartásának zárszámadásában négy különböző csoportban a közös ministeriumnak összesen 142,615.000 frtnyi hitel volt — brutto beszélve — rendelkezésére bocsátva A vámjövedelmek pedig, mint fedezet 40,155.180 frttal voltak felvéve. Ezzel szemben tekintetbe kell venni azt, hogy milyen volt a kezelés és mily eredményeket mutatott fel. Hogyha brutto, úgy találjuk, hogy e négy különböző csoportban, a melyekre egyátalában a hitel rendelkezésére bocsáttatott a kormánynak, összesen 145,886.000 forintot adott ki, ennek következtében tehát az egész háztartásban összesen 3,270.000 frttal több kiadás van, mint a mennyi előirányozva volt, ez tehát túlkiadás.

Nem nyerünk azonban tiszta képet akkor, ha csak ezt a számot veszszük, mert tényleg a vámjövedelmek, melyek 40,155.000 frttal voltak előirányozva, összesen 47,283.000 frtot jövedelmeztek, tehát 7,127.000 frttal többet, mint a mennyi előirányozva volt. Ezen kedvező eredmény következtében a monarchia egész zárszámadásának végeredménye tulajdonképen 3,800.000 forinttal kedvezőbb az előirányzatnál. De ez birálatunk tárgyát nem képezheti, mert a bevételeknek ezen kedvező eredménye, természetes dolog, az egész háztartásnak administrativ részével semmi összefüggésben nincsen, tehát ezt egészen ki kell zárnunk és vizsgálnunk kell magának az administrativ kezelésnek pénzügyi eredményeit és akkor úgy fogjuk találni, hogy nemcsak hogy túlkiadás fordul elő, a mint volt szerencsém emliteni, 3 millió 270 ezer forintban, hanem még tekintetbe kell venni azt is, hogy nem minden tételt használt fel a közös kormány ebben az esztendőben, úgy, hogy öszszesen egy millio 122 ezer forintra hitelmeghosszabbitást kér; ha tehát mégis kedvezőtlenebb az eredmény, akkor a kedvezőtlen eredményhez még ezt is hozzá kell adni, mert ez tulajdonképen nem megtakarítás, mivel igénybe vétetik a másik évben és akkor úgy fogjuk találni, hogy az egész háztartásnak az eredménye administrativ szempontból 4 millió 393 ezer forinttal kedvezőtlenebb, mint a hogy előirányozva volt és ebből azt kell birálatunk tárgyává tenni, hogy vajjon a kezelésnek vagy előirányzatnak hibájából származott-e ez a nagy túlkiadás és mindjárt megtaláljuk a magyarázatot abban, hogy ebből a 4 millió 393 ezer forintból 4 millió 200 ezer forint magára a hadseregre, még pedig annak rendes kiadásaira esik, úgy, hogy az egész nagy, összesen négy csoportban megszavazott hiteleknek többi részeire a túlkiadás csak 170 ezer forintot mutat fel, igen apró és azt lehet mondani esetleges körülményekkel összefüggő kis tételekben.

Vizsgálnunk kell tehát a főtétel eredményét és akkor úgy fogjuk találni, hogy itt magának annak a 4 millió 200 ezer forintnak, a mely tisztán a rendes hadügyi kiadások közt fordul elő, főbb tételei a következők: először is 317 ezer forinttal meg van haladva a XVI. czímen az épitkezés. Ez az előirányzatnak azzal a hiányosságával függ össze, a mely az 1892. évig itt előfordult mindig, a mennyiben t. i. elemi csapásokra és rendkivüli körülményekre sohasem voltak tekintettel. Méltóztatnak emlékezni, hogy ezen esztendőtől kezdve 100.000 forinttal emelkedett maga a hitel. De befolyást gyakorolt ebben az esztendőben ennek a kedvezőtlen eredménynek előidézésére az is, hogy az épitkezéseknél 160.000 frtnyi oly rendkivüli szükséglet merült fel, a mely a cholerával szoros összefüggésben volt: bizonyos adaptatiok és belső intézkedések a kaszárnyákban, a melyek ezt nélkülözhetetlenné tették. A magyarázat tehát, azt hiszem, elfogadható.

Másik két nagy tétel, a mely ezt a kedvezőtlen eredményt előidézte, a hadügyi költségvetés két nevezetes czíménél, a XXII. és XXIII. czímnél fordul elő, a mely a hadseregnek természetbeni ellátásával és élelmezésével függ össze. Ennél a XXII. czimnél túlkiadás fordul elő 1,594.000 frt erejéig, daczára annak, hogy már időközben a mult delegatiótól

1,700.000 frtot meghaladó póthitelt kért a kormány, tehát tulajdonképen 3 milliót meghalad az a túlkiadás, a mely az élelmezés czímén előfordul, a mely különben nemcsak tisztán az árviszonyokkal áll összeköttetésben, a mennyiben az 1892. évben kedvezőtlen aratási viszonyok fejlődvén ki, az árak bizonyos emelkedést mutattak búzában és más czikkekben; de összefügg ez két más körülménynyel is. Az egyik az, hogy az előirányzott árak végeredményén túl a delegatio a hadügyminister előterjesztésére az előirányzatból 500.000 frtnyi átalánylevonást tett, a mi már az idei költségvetésben nem fordul elő és másodszor az okozta, hogy épen a kedvezőtlen egészségi viszonyok következtében a táplálkozást némileg fokozni kellett, hogy a katonák nagyobb ellenállási képességgel birjanak.

Ezek a tételek azok, a melyek az egy millió 594 ezer forint túlkiadást hozzák, tehát tisztán úgyszólván elementaris erővel jöttek a hadügyi kormánynak a nyakára.

Ugyanez a körülmény áll elő a XXIII-ik czímnél is, a hol összesen 1 millió 253 ezer forintnyi túlkiadás van. Ez tisztán annak a két czikknek, a mely a czímnek főtényezőjét képezi, t. i. a lisztnek és a húsnak áremelkedésével áll összeköttetésben, a mely még későbbi években is nagymérvű túlkiadásokat idézett elő. Ezek a tények tehát részben elemi csapásokkal, részben pedig az árviszonyokkal állanak összeköttetésben.

Sőt ide sorozhatnám a XVIII-dik czímnek 209 ezer forintra menő túlkiadását is azért, mert az is a cholerával összefüggő egészségügyi intézkedésekkel áll összeköttetésben, mig a XVI-dik czímnél, az épitkezésnél, a legénységre nézve szükséges óvintézkedések idézték elő a túlkiadást.

Ezek a főbb tételek az elemi és árviszonyokkal állanak összeköttetésben, melyek a kormány befolyása alól kivonják magokat. Azt hiszem, hogy a kormány e czímen a felmentést kérheti és a t. bizottság azt meg is adhatja. (*Helyeslés.*)

Van még egy másik nevezetes tétel, ez a 25. czímnél fordul elő és az elszállásolási törvénynyel függ össze és a mely 678.000 frtnyi túlkiadást idéz elő. Ez tisztán az elszállásolási törvény következménye, a mennyiben, mint méltóztatnak tudni, folytonosan drágulnak az elszállásolási viszonyok, éppen az ezen törvénynyel kapcsolatos intézkedések miatt. Ez is tehát oly tényező, mely a kormánynak rendelkezésére nem áll, a hol takarékosságot nem fejthet ki és ennek következtében e czímen a felmentés szintén megadható.

És még egy tételt kell, hogy felemlitsek, mely szintén törvényes intézkedéssel függ össze. És az a nyugdíj-törvény hatása, mely azonban nagy mértékben csökkent, a mennyiben az előirányzat készitésének időpontja czélszerűbben választatott meg, de mégis 55.000 frt nagyobb túlkiadási tétel szerepel.

Ezek azok a nagyobb tételek, melyek a rendes költségvetésben a túlkiadásokat okozzák. Az albizottságnak a legszigorúbb birálat után is arra a meggyőződésre kellett jutnia, hogy a túlkiadások oly elementáris és törvényes tényezők hatása következtében állottak elő, melyek miatt a kormánynak a felmentést megadta és itt is megadni proponálja.

Azonban a háztartással kapcsolatban oly észleleteket tett, melyek következtében az albizottság két határozati javaslatot inditványoz.

Az egyik tulajdonképen csak formulatiója annak, melyet már elfogadott a mult évben. A kormánynak t. i. felszerelésekre és épitkezésekre nagy összegek adatnak rendelkezésére, melyek nem egy év alatt használtatnak fel és melyeknek elszámolása ennélfogva bizonyos confusióval jár, a mennyiben eddig a közös kormány az elszámolásokat azon átalányösszeg alakjában terjesztette elő, melyben a hitelt megkapta, tekintet nélkül arra, hogy az azon évben felhasználtatott-e, vagy nem.

Igaz, hogy a közös számszék a maga motivatiójában mindig megjegyezte, hogy az ilyen átalányalakban felvett összegből mi használtatott fel; azonban a tényleges elszámolásban mindig csak egy átalánytétel fordult elő, mely a valóságnak meg nem felelt.

A zárszámadási bizottság ennélfogva már tavaly inditványozta, hogy ezen változtatni kell és a zárszámadást úgy kell összeállitani,

hogy a tényleges kiadások itt is magában a zárszámadásban, a kormány részéről adassanak elő. És ennek a kivánságnak eleget is tett a közös kormány és közös számszék. Ámde ennek bizonyos nehézségek állottak útjában, melyeket formailag meg kellett oldani. A nehézség abban áll, hogy nagy összegek több évre vannak felosztva részletekben és ezeket el kell számolni. Már most ha azon egyes részletek alapján adatik a kormánynak a felmentés, helytelen alapon adatik, mert ebben az esetben tényleg tulajdonképen csak egy részlet számoltatik el az egész nagy összegből, mely a kormánynak rendelkezésére áll. És viszont, ha nem adta is ki az összeget, mely átalában megszavaztatott az egyes években, és a felmentés egyszerűen ez alapon adatik meg, ez esetben a megszavazott összegnek ki nem adott része úgy tekintetik, mintha visszaesnék a kincstár számára és ennek következtében nem fogna rendelkezésére állani a közös kormánynak Ezt a scillát és charibdist kellett kikerülni és a közös számszék érdeme, hogy ezt helyesen kikerülte és azon formulát találta ki, hogy a tényleg felhasznált összegek elszámoltatnak a zárszámadásokban, a mint ez a határozati javaslat 2. és 3-dik bekezdéséből kitünik.

A mennyiben azonban ezen összegeken túl marad hitel, az átvitetik a jövő évi hitel terhére, azonban a delegatiónak mindig bemutattatik és viszont. A mennyiben a megszavazott átlagos összegen túlmenő felhasználás eszközöltetett, az viszont elszámoltatik, azonban evidentiában tartatik a jövő évi hitelnek terhére s ennek következtében sem a megszavazott összegek nem növeltetnek, sem pedig a szükséges hitel a kormány rendelkezésétől el nem vonatik, és igy ezen több évre felvett épitkezés és felszerelés semmi fennakadást nem szenved, de a zárszámadás mégis tisztán azon tételeket tartalmazza, melyek azon évben tényleg felhasználtattak. Azt hiszem, hogy ez oly határozat s illetőleg oly forma, mely minden számellenőrzési és költségvetési igénynek megfelel, s azért ezt oly fontosnak tartja a zárszámadási albizottság, hogy kéri, miszerint ezen formulára vonatkozólag elvi határozat hozassék, nem azon szempontból, minthogy ha a mi kivánságunk abban csak most nyerne kifejezést, mert ez tényleg már alkalmazva van, de mert a birodalmi tanácsban képviselt tartományok országos bizottságát is közelről érdekli, hogy elvi alapon nyugodjék ezen megállapitás, és hogy jövőre állandóan ez alapon történjék az elszámolás.

Egyúttal más javaslatot is tett az országos bizottságnak a zárszámadási albizottság, t. i. előfordul a közös háztartásban gyakran az, hogy akár az épitkezéseknél, akár a főkiadásoknál előre nem látott dolgok merülnek fel, melyek egészen újak, vagy az előirányzaton túl menő kamatkiadásokat okoznak, és ezek nem kellemes dolgok alkotmányos háztartásban, különösen nálunk, hol az illető országoknak külön költségvetései igen könnyen zavarokat, s kellemetlen meglepetéseket okozhatnak. Hogy ez elkerültethessék, a zárszámadási albizottság azon javaslatot teszi az országos bizottságnak, miszerint ha ilyen előre nem látott s halaszthatatlan új kiadások, vagy pedig kamatkiadások ugyanazon régi czímeken előfordulnak, a közös ministerek köteleztessenek arra, hogy ezt azonnal, egyfelől a közös ministeriummal, másfelől pedig a magyar pénzügyministerrel közöljék, — mi ezen pénzügyministerről beszélhetünk, másról nem — hogy e tekintetben az evidentia mindig meglegyen, s a magyar kormány mindig azon helyzetben legyen, hogy tudja, hogy a közös háztartás részéről mily mértékben vétetik igénybe a magyar költségvetés. Ezen határozatoknak előrebocsátásával ajánlom az országos bizottságnak átalánosságban a jelentés elfogadását. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kiván-e még valaki szólni? Ha senki sem kiván szólani, a jelentés átalánosságban elfogadtatott.

Következik a részletes tárgyalás. Legelőször kérném az ajánlott határozatok felolvasását, hogy azok iránt méltóztassanak határozni.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa:)* Határozat. »A közös ministerium utasittatik, hogy azon hiteltételeknél, a melyekre az illető számadási időszakot közvetlenül követő években — évi részletként vagy pedig már engedélyezett beszerzések (felszerelések) és épitke-

zések folytatására — még további hitelek engedélyeztettek, ezentúl a zárszámadásokban az engedélyezett összegekkel szemben mutatkozó kisebb vagy nagyobb felhasználások megokolása mellett, mindenkor a kezelési év tényleges felhasználását mutassák ki.

Hogy azonban az időelőtti elszámolás elkerültessék, a közös ministerium egyúttal felhatalmaztatik, egyrészt, hogy az ily hiteleknek az illető kezelési évben fel nem használt részét a következő évben előforduló ugyanazon költségek fedezésére fordithassa s e végből a legközelebb következő kezelési időszak végéig felhasználhassa s elszámolhassa, másrészt pedig, hogy az ilyen egy évi hitelt meghaladó túlkiadásokat az utánkövetkező évre engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvihesse.

Az ilyen hitelmaradványok s kiadástöbbletek számadásszerüleg megállapitott összegére nézve az országos bizottságok jóváhagyása az illető zárszámadás előterjesztése alkalmával utólagosan kikérendő.

Az 1892. évi zárszámadásban a jelzett irányban már követett eljárás ezennel jóváhagyatik.«

Elnök: Méltóztatnak ezt az első határozatot elfogadni? *(Helyeslés.)*

Elfogadtatott. Fel fog olvastatni a második határozati javaslat.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa)*: »Utasittatnak a közös ministerek, hogy jövőre az előirányzattól eltérő minden kiadást rendszerint csak a magyar pénzügyminister előzetes beleegyezésével utalványozzanak; halasztást nem tűrő esetekben pedig az intézkedést egyidejüleg a közös ministeriumnak és a magyar kormánynak hozzák tudomására.«

Elnök: Méltóztatnak ezt a határozatot is elfogadni? *(Helyeslés.)*

Elfogadtatott.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa)*: I. czikk. A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletknél és pedig: Az I. Fejezetnél. »Külügyministerium.«

1. czím. a) központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával) 12.639 frt $18^1/_2$ kr.

1891. évi rendes szükséglet. 4. czím. Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése 39.953 frt 75 kr.

A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.« *A)* Hadsereg.

1. czím. Központi vezetés 2.931 forint $77^1/_2$ kr.

3. czím. Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés 520 frt 56 kr.

4. czím. Katonai lelkészet 813 forint $25^1/_2$ kr.

5. czím. Katonai igazságügyi igazgatás 2.600 frt $72^1/_2$ kr.

6. czím. Felsőbb parancsnokságok és törzsek 1.698 frt $82^1/_2$ kr.

7. czím. A csapattestek és hadcsapatok általános kiadásai 17.898 frt $04^1/_2$ kr.

8. czím. Katonai képzőintézetek 2.577 frt 97 kr.

10. czím. Élelmezési raktárak 2.563 frt 41 kr.

12. czím. Ruházati kezelési intézetek 951 frt $96^1/_2$ kr.

13. czím. Műszaki tüzérség 862 frt 95 kr.

15. czím. Utászati hadszer 392 frt 54 kr.

16. czím. Katonai hadmérnöki igazgatóságok 317.185 frt $80^1/_2$ kr.

18. czím. Katonai egészségügy 209.962 frt $52^1/_2$ kr.

19. czím. Nyugdíjügy 55.739 frt 87 kr.

21. czím. Különféle kiadások 68.404 frt $06^1/_2$ kr.

22. czím. Természetbeni élelmezés (1,571.000 forintnyi póthitel beszámitásával) 1,583.295 frt $58^1/_2$ kr.

23. czím. Legénységi közétkezés 1,255.586 frt $21^1/_2$ kr.

25. czím. Elhelyezési költségek 678.771 frt $71^1/_2$ kr.

26. czím. Pótlovak beszerzése 71.762 frt $74^1/_2$ kr.

B) Hadi tengerészet. 1. czím. Fizetések 6.048 frt $36^1/_2$ kr.

2. czím. Zsoldok és ruházati átalányok 25.969 frt 16 kr.

3. czím. Szolgálat a szárazföldön 40.421 frt 14½ kr.

4. czím. Szolgálat a tengeren (97.220 frtnyi póthitel beszámitásával) 19.438 forint 11 kr.

5. czím. Intézetek:

A) alczím. Vizrajzi hivatal 133 forint 94 kr.

B) alczím. Tengerészeti akadémia 1920 frt 24 kr.

C) alczím. Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola 37 frt 08 kr.

D) alczím. Tengerészeti kórházak 931 frt 85½ kr.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karban tartása, pótlása és üzeme:

A) alczím. Anyagszerek beszerzése; *B)* alczím. Munkabér, biztonsági szolgálat stb. 5.377 frt 36½ kr.

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a viznek előleges megmelegitésére a Polában levő cs. és kir. tengerészeti kórház kádfürdői számára 1.759 frt 27 kr.

7. czím. Fegyverezés:

E) alczím. Tengeri tűzaknák 2.944 frt 84½ kr.

8. czím. Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 forintnyi póthitel beszámitásával) 1.220 frt 07½ kr.

9. czím. Különös tengerészeti kiadások 15.996 frt 17 kr.

10. czím. Ellátási költségek 37.674 frt 59 kr.

A III. fejezetnél. »Pénzügyministerium.« 1. czím. Központi vezetés 1.085 frt 98½ kr.

4. czím. A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei 3.838 frt 44½ kr.

A rendkivüli szükségletnél, és pedig: A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) Hadsereg. I. A hadi készletek kiegészitése. 1. czím. Fegyverügy:

2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése 183 frt 60 kr.

4. tétel. Néhány erőditett hely felfegyverzésének újszerkezetű lövegekkel való erősbitésére 879 frt 39 kr.

II. Egyéb szükségletek. 7. czím. Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére 12 frt 11 kr.

8. czím. Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre 649 frt 35½ kr.

10. czím. A jelenleg meglevő kétszersült és húsconservek elővigyázati készleteinek felcserélésére 923 frt 31 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet. *A)* Épitkezésekre. 14. czím. Erőditési hadi előkészületek:

1. tétel. A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése 821 frt 57½ kr.

2. tétel. Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára 7.870 frt 96 kr.

15. czím. A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre 37 forint 69½ kr.

17. czím. Negyedik épitési részlet:

Krakkó. Egy tüzérségi szertár újból épitésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből 1.954 frt 72 kr.

B) 20. czím. A számfelettieknek illetékei 420 frt 23 kr.

22. czím. 26. gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére 47.661 frt 17½ kr.

23. czím. A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál 14.872 frt 35 kr.

24. czím. A tartósan elvezénylett legénység pótlására 31.294 frt 90 kr.

25. czím. A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására 34.041 frt 13 kr.

27. czím. A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására 37.306 frt 86 kr.

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére. 30. czím. Az 1891-ben tiroli vadász-zászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadász-zászlóalj még néhány éven át

fentartandó pótszázad kereteinek szükséglete 170 frt 41 kr.

B) Hadi tengerészet. Az 5. czímhez. Intézetek:

B) alczím. Tengerészeti akadémia 18 frt 98 kr.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok:

2. tétel. Tűzaknákat lerakó 2.000 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete 329 frt 16 kr.

3. tétel. 1. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete 653 frt 30 kr.

A 7. czím. Fegyverezés;

F) alczím. Torpedók 76 frt 66$^1/_2$ kr.

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések: *A)* alczím. Különféle épitkezések:

2. tétel. Új épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete 3.779 frt 97$^1/_2$ kr.

6. tétel. Munkáslakok épitése 3.921 frt 22$^1/_2$ kr.

8. tétel. Egy mosó- és csinozóháznak (apretura) épitése a tengerészeti ruházati hivatal számára 30 frt 16 kr.

11. tétel. Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház éjszaki melléképületére 221 forint 49 kr.

13. tétel. A tengerszertárban levő gémdaru erősbitésére és helyreigazitására 1.208 frt 72$^1/_2$ kr.

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások: 2. tétel. Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézi könyv kiadására 229 frt 64 kr.

Elnök: Méltóztatnak a szerint a felolvasott tételekre nézve a felmentést a közös kormánynak az 1892-iki túlkiadásokra nézve megadni? Akkor következik a II. czikk.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa):* II. czikk. A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik és pedig a rendes szükségletnél: A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

B) Hadi tengerészet. 6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme: *C)* alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4 200 tonnás »Kaiserin Elisabeth« czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete 153.839 frt 10 kr.

A rendkivüli szükségletnél és pedig: A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) Hadsereg. 1. A hadi készletek kiegészitése. 3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére 29 frt 83$^1/_2$ kr.

II. Egyéb szükségletek. 6. czím. A lovassági távirda és könnyű távirdai osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi öszszes szükségletnek második részlete 505 frt 43$^1/_2$ kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet. *A)* Épitkezésekre. 16. czím. Első épitési részletek.

2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 forintnyi összes szükségletből 48.375 frt 34 kr.

18. czím. Ötödik épitési részlet: A tiroli erődítmények átalakitására és ugyanott új erődítmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 frtnyi összes szükségletből 2.209 frt 24$^1/_2$ kr.

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére: a 338.763 frtnyi összes szükséglet második részlete 699 frt 60 kr.

32. czím. Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 frtnyi összes szükséglet első részlete 28.509 frt 11 kr.

B) Hadi tengerészet. A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme: *C)* alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. 5.200 tonnás C. czirkáló koshajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik részlete 75.580 frt 65 kr.

4. tétel. II. sz. Dunamonitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete 11.388 frt 33½ kr.

5. tétel. Körülbelül 500 tonnás torpedójármű (»Satellit«); a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete 13.175 frt 31 kr.

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések: *A)* alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel. Négy kis ház épitése initiatöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapotműhely mellett Fisellában; a 7.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete 295 frt 95 kr.

5. tétel. Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben és anyagszertárak előállitása tartozékkal együtt, valamint kikötőhelyek teremtése kotrások által 2.766 frt 86 kr.

7. tétel. Legénységi barakk-épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez, *A)* alczím, 4. tétel alatt egyemeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költségelőirányzatnak első részlete) 9.145 frt 53 kr.

Elnök: E szerint a most előadott túlkiadásoknak az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa):* III. czikk. Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését, illetőleg az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és elszámoltathassanak: A rendkivüli szükségletnél és pedig: A II. fejezetnél. »Hadügyministerium.«

A) Hadsereg. I. A hadi készletek kiegészitése. 1. czím. Fegyverügy: 5. tétel. Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 11·4 millió forintnyi összes szükségletnek második részlete 952.182 frt 32 kr.

2. czím. Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete 15.467 frt 59½ kr.

II. Egyéb szükségletek. 9. czím. Kétszersült és conservek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete 26.608 frt 25 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet. A, Épitkezésekre. 16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére; az 595.000 forintnyi összes szükségletből 75.290 frt 74 kr.

Elnök: E szerint tehát az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és számoltathassanak.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa):* IV. czikk. A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. tétel *e)* rovat alatt »bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasut az 1891. év végével rendelkezésre maradt 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

Elnök: Az itt javaslatba hozott jóváhagyást méltóztatnak elfogadni? *(Helyeslés.)* Elfogadtatott.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa):* V. czikk. A magyar-osztrák monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása, mely szerint a rendes kiadások 125,586.975 frt 03 krt, a rendkivüli kiadások pedig 20,299.213 frt 74½ krt, az összes kiadások e szerint 145,886.188 frt 77½ krt, és a határvám tiszta jövedelme 47,283 114 frt 53 krt tettek ki s igy

a tiszta szükséglet 98,603.074 frt $24^{1}/_{2}$ krt tesz, helybenhagyatik.

Az ezen 98,603.074 frt $24^{1}/_{2}$ krnyi tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék 1,972.061 frt $48^{1}/_{2}$ krt tesz és a 96,631.012 frt 76 krnyi maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis 67,641.708 frt 93 kr., a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis 28,989.303 frt 83 kr. esik.

Elnök: Ezen felosztást méltóztatnak az V. czikk értelmében elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Elfogadtatott.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa):* VI. czikk. A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást. *(Helyeslés.)*

Elnök: Azt hiszem, kimondhatom, hogy a VI. czikk is elfogadtatott.

Ezzel, t. országos bizottság, az albizottságok jelentései tárgyaltattak. Hátra van még a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesitése, a mely hitelesités alkalmával a ma megszavazott összegek végleg is meg fognak szavaztatni.

Bátor vagyok javaslatba hozni, hogy ebből a czélból holnap reggel 10 órakor ülést tartsunk. Méltóztatnak ezt elfogadni? *(Elfogadjuk!)* Ha nincs észrevétel, tehát határozatkép kimondom, hogy a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesitése a holnap reggel 10 órakor tartandó ülésen fog megtörténni. *(Helyeslés.)* Ezzel az ülést bezárom.

(Az ülés végződik este 6 óra 45 perczkor.)

VI. ÜLÉS.

1894. október 6-án.

Tisza Lajos gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: Jegyzőkönyv hitelesitésével az utóbbi ülésben hozott határozatok végleg megszavaztatnak. Király ő Felsége köszönete névnapi üdvözöltetése alkalmából. Felhatalmazás üzenet átvételére és az albizottsághoz való utalásra. A záró ülés kitűzése.

A kormány részéről jelen vannak: Krieghammer Ödön hadügyminister, Tóth Vilmos, Zsoldos Ferencz tbk., Nyiri Sándor vezérkari alezredes.

A magyar kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor, Fejérváry Géza b.

(Az ülés kezdődik d. e. 10 órakor.)

Elnök: Az ülést ezennel megnyitom. A jegyzőkönyv vezetésére Hegedüs Sándor, a szólók felhivására pedig Münnich Aurél jegyző urat kérem fel. Mindenekelőtt a tegnapi ülés jegyzőkönyve fog hitelesittetni, és ezzel egyúttal a tegnap megszavazott összegek végleg megszavaztatni. Kérem méltóztassék a jegyzőkönyvet felolvasni.

Cziráky Antal gr. jegyző *(olvassa az október 5-ikén tartott ülés jegyzőkönyvét.)*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesitve van.

Az elnökséghez a ministerelnök úrtól átirat érkezett, méltóztassanak azt meghallgatni.

Münnich Aurél előadó *(olvassa a ministerelnök átiratát, a mely szerint tudatja, hogy ő Felsége névnapja alkalmából az országos bizottság nevében ennek elnöke által kifejezett szerencsekivánatokat kedvesen fogadta, s érette szivélyes köszönetét fejezte ki.)*

Elnök: Ő Felsége szivélyes köszöneté hódoló tisztelettel fogadtatik.

Az elnökséghez — mint volt szerencsém a mult ülésben bejelenteni — ő Felsége többi országai és tartományai országos bizottsága részéről minden költségvetésre nézve beérkeztek a nuntiumok a hadügyministerium költségvetési előirányzatára vonatkozó nuntium kivételével. És remélem a mai nap folyamán szintén be fog érkezni. Kérnék tehát a t. országos bizottságtól felhatalmazást arra, hogy ezt az elnökség átvehesse és rövid úton a hetes egyeztető albizottsághoz áttehesse, hogy ne kelljen külön ülést összehivni. *(Helyeslés.)*

Méltóztatnak a felhatalmazást megadni.

Most következik a zárülés napjának és órájának kitűzése. Méltóztatnak tudni, hogy meglehetősen meg vagyunk szoritva az időben, mivel üléstermünk nem áll teljesen rendelkezésünkre. Én tehát bátor volnék azt javaslatba hozni, hogy holnap délután 1 órakor tartsuk

a zárülést. Azon esetben, ha netalán valami akadály jönne közbe, bátor volnék az ülést a hétfői napra kitűzni és arról még idejekorán, holnap reggel, vagy még a mai nap folyamán értesiteni az országos bizottság t. tagjait. Úgy hiszem azonban, hogy nem lesz akadálya annak, hogy az ülés holnap délután 1 órára megtartható legyen. *(Helyeslés.)*

Méltóztatnak tehát ezt elfogadni, és igy egyelőre kitűzetik az ülés holnap délután 1 órára. *(Helyeslés.)*

Több tárgya a mai ülésnek nem lévén, az ülést bezárom.

(Az ülés végződik d. e. 10 óra 25 perczkor.)

VII. (ZÁRÓ) ÜLÉS.

1894. október 7-én.

Tisza Laros gr. elnöklete alatt.

Tárgyai: A hetes albizottság jelentése a két országos bizottság határozatainak egyező volta iránt. A határozatok végleg megállapitott szövege felolvastatik és jóváhagyás végett ő Felségéhez felterjesztetik. Király ő Felsége és a közös kormány köszönete. Elnöki záróbeszéd.

A közös kormány részeről jelen vannak: Kálnoky Gusztáv gr. külügyminister, Krieghammer Ödön lovass. tbk., hadügyminister, Kállay Béni pénzügyminister, Cziráky Béla gr. osztályfőnök, Szentgyörgyi Gyula I. osztályfőnök. Zsoldos Ferencz vezérőrnagy, Nyiri Sándor alezredes, László Elemér sorhajóhadnagy.

A magyar kormány részéről jelen van: Wekerle Sándor ministerelnök.

(Az ülés kezdődik d. u. 1 órakor.)

Elnök: Az ülést ezennel megnyitom. A jegyzőkönyv vezetésére Münnich Aurél, a szólni kivánók felszólitására pedig Cziráky Antal gr. jegyző urat kérem fel.

Mindenekelőtt a tegnapi ülés jegyzőkönyve fog hitelesittetni.

Hegedüs Sándor jegyző *(olvassa az október hó 6-án tartott ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesitve van.

Méltóztattak a hetes egyeztető albizottságot megbizni azzal, hogy a mai ülésen tegyen jelentést a hozott határozatok egyöntetüsége iránt A hetes egyeztető albizottság előadója kiván jelentést tenni.

Hegedüs Sándor előadó: T. országos bizottság! A hetes egyeztető albizottság a hozzáutasitott határozatokat összehasonlitotta a birodalmi tanácsban képviselt királyságok, országok és tartományok országos bizottsága által hozott határozatokkal és úgy találta, hogy ezek úgy egyes tételeikre, mint beosztásukra nézve a magyar országos bizottság határozatainak teljesen megfelelnek. Van szerencsém ennélfogva a hozott határozatok végleges szerkezetét tiszteletteljesen bemutatni.

Elnök: Miután a két országos bizottság határozatai közt eltérés nincs: az országos bizottság határozatai most véglegesen szövegezendők lesznek. Felkérem tehát a jegyzői kart, hogy a végleges szövegezést megállapitsa; addig pedig, mig ez megtörténik, az ülést felfüggesztem.

(Szünet.)

Elnök: Az ülést folytatjuk. Kérem, méltóztassanak a végleges szövegezést meghallgatni.

Münnich Aurél jegyző *(olvassa az országos bizottság által hozott határozatok végleges szövegét).*

Elnök: Az országos bizottság határozatai ezennel végleges szerkezetökben megállapittatván, legfelsőbb megerősités és jóváhagyás végett fel fognak terjesztetni.

Cziráky Antal gr. jegyző: Kállay Béni közös pénzügyminister!

Kállay Béni közös pénzügyminister: T. országos bizottság! Kedves kötelességet teljesitek, midőn ez alkalommal azon buzgalomért, melyet ezen ülésszak alatt az országos bizottság a közös kormány előterjesztéseinek tüzetes megbirálásában tanusitott és az újból bizonyitott áldozatkészségeért ő Felsége parancsából és nevében a legfelsőbb elismerést és köszönetet nyilvánitom.

Engedjék meg egyszersmind, hogy azon bizalomért és szives előzékenységért, melylyel a közös kormányt ez ülésszak alatt is megtisztelni méltóztattak, úgy ministertársaim, mint a magam nevében a legőszintébb és a legmelegebb hálánknak adhassak kifejezést. *(Élénk éljenzés.)*

Elnök: Ő Felsége legmagasabb elismerése hódoló tisztelettel fogadtatik.

Szives kötelességemnek tartom az országos bizottság nevében úgy a közös kormány igen tisztelt tagjainak, mint szakközegeinek az országos bizottság köszönetét az ő szives közreműködésökért, előzékenységökért, minden alkalommal adott beható felvilágositásukért, kifejezni. A magam nevében pedig engedje meg a tisztelt országos bizottság, hogy kifejezzem köszönetemet tiszttársaimnak szives támogatásukért, a bizottság t. tagjainak pedig szives elnézésökért.

Ezzel tehát, tisztelt országos bizottság, az 1895. évi közös költségelőirányzat tárgyalására kiküldött országos bizottság teendői befejeztettek.

A benyomás, melyet az országos bizottság ez évi munkálkodása folyamán az általános helyzetről nyert, kielégitőnek és megnyugtatónak mondható.

A közös kormány tagjai részéről adott érdekes felvilágositások és tett fontos nyilatkozatok meggyőzhették a bizottság tagjait mindenek előtt arról, hogy a külügyminister úr teljes körültekintéssel ma is minden figyelmét, minden tevékenységét arra összpontositja, hogy általában az európai államok közötti viszony a monarchia érdekeinek és tekintélyének koczkáztatása nélkül, mind barátságosabbá fejlődjék, hogy különösen a hármas szövetség változatlanúl fennálljon. A délkeleti kisebb országok pedig minden külbefolyásolástól megóva, végtére is önmaguktól megtalálják azon álláspontot, melyre helyezkedve a kellő egyensúlyba jutnak.

A megszállott területeket illetőleg: azok védelmi és biztossági szempontból is mind kisebb, meg kisebb mérvben veszik igénybe a hadügyi kormányzat közremüködését, *(Tetszés.)* mig a beligazgatás költségeit saját bevételeik nemcsak hogy fedezik, de ma már — köszönet az ottani bonyolult viszonyokat szerencsésen felismert szervező tehetségnek és fáradhatlan munkásságnak — oly példás közigazgatás, oly óriási szellem és anyagi haladás constatálható ott, mely valóban mesterkézre vall. *(Helyeslés és tetszés.)*

Mindebből az következik, hogy emberileg szólva, az európai béke továbbra is biztositottnak vehető.

A monarchia véderejét illetőleg pedig — mely szintén egyik főtényező a béke fentartásában — a tárgyalások annak elismerésére vezettek, hogy az, az egyszer megállapitott irányban, természetesen a monarchia két állama pénzügyi helyzetének tekintetbe vételével, kellő szakértelemmel és vaskövetkezetességgel fejlesztetik fokról-fokra tovább. E tekintetben a hadügyminister úr nagyérdemű elődjei méltó utódjának mutatta be magát, *(Helyeslés és tetszés.)* mig a tengerészet főnöke csak ujabban igazolta az országos bizottságok által vele szemben mindig tanusitott bizalmat. *(Tetszés.)*

A bizottság tehát, tekintettel arra, hogy véderőnk fokozatos fejlesztésében megállani mindaddig, mig Európa összes nagyhatalmai közös egyetértéssel az általános lefegyverzést tényleg meg nem kezdik, az öngyilkossági

kisérlettel volna határos, hazafias kötelességet teljesitett, midőn az illetők által a monarchia védereje érdekében mulhatlanúl szükségesnek kimutatott eszközöket alapos birálat után rendelkezésökre bocsátotta.

Tény az, hogy az elvben már 1892-ben elfogadott s részletben már akkor megkezdett, 93-ban és 94-ben folytatott fejlesztés következményekép az 1895. évi közös szükséglet az 1894. évit újabb, — mindig megközelitő kerekszámokban szólva — 4,100.000 frttal haladja meg, mely összeg elenyésző csekély részlet kivételével a véderő által vétetik igénybe.

Ez a tavalyi szükséglettel szemben circa $2^{1}/_{2}$% emelkedésnek felel meg. Évente legalább is annyi emelkedést a rendszeres fejlődés követelményekép az állami gépezet majd minden szerve mutat fel.

Szabad legyen különben felhivnom a figyelmet arra, hogy ez az egész 4,100.000 frt nem is érvényesül teljes összegében, mint a két államra nehezedő újabb teher, mert a fejlődés nemcsak a véderőre kivántató több kiadásban nyilvánul, de az ennek védelme alatt fentartott európai béke hatása alatt a nemzetközi kereskedelmi forgalom fejlődése is fokozódik, a mennyiben az eddigi tapasztalatok nyomán ma már a határvámjövedék-többblet czímen, mely többlet a törvény értelmében első helyen a közös kiadásokra forditandó, a monarchia két állama részére 1895-re teljes alapossággal lehetett a mult évinél circa 3,150.000 frttal magasabb összeget venni fel a fedezetrovatban, úgy, hogy az 1894-iki előirányzattal szemben a tényleges több teher, mely a monarchia két államára az 1895-iki költségvetés szerint hárul, nem rug összesen egy egész millióra.

Ebből azután a magyar állam, a terhére a törvény értelmében előzőleg levonandó 2%-nak betudásával együtt, a quota arány szerint circa 310.000 frtot fog viselni.

Ez az 1895-iki költségelőirányzat megszavazásának a magyar államot illető tényleges pénzügyi eredménye.

Jól tudom én azt, t. országos bizottság, hogy ha egy már létező nagy teherhez bármely csekély ujabb teher adatik, az nemcsak saját terhével érvényesül, de nem egyszer elviselhetetlenné fokozza az eddig hordozott terhet is és épen azért sohasem helyeselhetném, ha az összeg vélt csekélysége folytán a birálat alapossága elhanyagoltatnék.

A ki azonban figyelemmel kisérte az országos bizottságnak albizottságai útján kifejtett lelkiismeretet és fáradságos munkáságát az, az alapos birálat elhanyagolásával a bizottságot jogosan vádolni nem fogja.

Az országos bizottság tehát, ismétlem, hazafias kötelességét teljesitette a nemzet, a fejedelem irányában.

Azon fejedelem irányában, *(Elnök és az országos bizottság és a kormány tagjai felállanak.)* kinek kötelességérzete, hazaszeretete, alkotmányos felfogása dicső követendő példa, példáúl szolgálhat minden igaz magyar hazafi számára. Adja az ég, hogy még soká tündököljenek az ő páratlan uralkodási erényei a magyar nemzet által szeretettel környezett trónon. *(Éljenzés.)* Éljen a király! *(Élénk éljenzés.)*

Cziráky Antal gr. jegyző: Ghyczy Béla!

Ghyczy Béla: T. országos bizottság! Méltóztassék megengedni, hogy habár csak röviden, felszólaljak *(Halljuk! Haljuk!)* s azon meggyőződéstől áthatottán, hogy ez irányban a t. országos bizottság tagjainak beleegyezésével találkozom, azt inditványozhassam, hogy nagyméltóságú elnökünknek azon ügybuzgóságáért, melylyel az elnöki tisztet ellátta, valamint azon tapintat- és részrehajlatlanságért, melylyel tárgyalásainkat vezette, őszinte köszönetünket kifejezzük és ezen köszönetünket a jegyzőkönyvbe is beigtathassuk. *(Élénk helyeslés.)*

Engedjék meg továbbá, hogy megemlékezzem azokról, a kik ő nagyméltóságát tisztének ellátásában támogatták, értem mindenekelőtt a bizottságnak alelnökét és egyuttal a hadügyi albizottság elnökét, Andrássy Aladár gróf ő nagyméltóságát, *(Élénk éljenzés.)* továbbá a jegyzői kart, a háznagyot, valamint az albizottságok elnökeit és előadóit, s engedjék meg, hogy ezek iránt is köszönetünket fejezzük ki, mint a kik a munka súlyát vállaikra vették s

ez által részünkre a gyors elhatározást és tájékozást megkönnyitették. Kérném tehát, hogy ezek iránti köszönetünk is jegyzőkönyvbe igtattassék. *(Élénk helyeslés.)*

Elnök: A bizottság szives elismerése és köszönete jegyzőkönyvbe fog igtattatni.

Több tárgya nem lévén az ülésnek, a jegyzőkönyv hitelesittetik.

Münnich Aurél jegyző *(olvassa a mai ülés jegyzőkönyvét).*

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyv hitelesittetik.

Ezzel magamat a t. országos bizottság tagjainak szives emlékébe ajánlva, az ülést bezárom.

(Az ülés végződik d. u. 1 óra 30 perczkor.)

A KÖZÖSÜGYEK TÁRGYALÁSÁRA

KIKÜLDÖTT ÉS

1894. ÉVI SZEPT. 14-ÉRE BUDAPESTRE ÖSSZEHIVOTT

MAGYAR ORSZÁGOS BIZOTTSÁG

HATÁROZATAI.

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
1894.

A közös ministeriumot illető határozatok.

A hiteltételek felhasználásáról és elszámolásáról.

V. ülés. 1894. október 5. — 92. jegyzőkönyvi pont.

A közös ministerium utasittatik, hogy azon hiteltételeknél, a melyekre az illető számadási időszakot közvetlenül követő években — évi részletként vagy pedig már engedélyezett beszerzések (felszerelések) és épitkezések folytatására — még további hitelek engedélyeztettek, ezentúl a zárszámadásokban az engedélyezett összegekkel szemben mutatkozó kisebb vagy nagyobb felhasználások megokolása mellett mindenkor a kezelési év tényleges felhasználását mutassák ki.

Hogy azonban az időelőtti elszámolás elkerültessék, a közös ministerium egyúttal felhatalmaztatik, egyrészt, hogy az ily hiteleknek az illető kezelési évben fel nem használt részét a következő évben előforduló ugyanazon költségek fedezésére fordithassa s e végből a legközelebb következő kezelési időszak végéig felhasználhassa s elszámolhassa, másrészt pedig, hogy az ilyen egy évi hitelt meghaladó túlkiadásokat az utánkövetkező évre engedélyezett folytatólagos hitel terhére átvihesse.

Az ilyen hitelmaradványok s kiadástöbbletek számadásszerűleg megállapitott összegére nézve az országos bizottságok jóváhagyása az illető zárszámadás előterjesztése alkalmával utólagosan kikérendő.

Az 1892. évi zárszámadásban a jelzett irányban már követett eljárás ezennel jóváhagyatik.

Az előirányzattól eltérő kiadások utalványozásáról.

V. ülés. 1894. október 5. — 92. jegyzőkönyvi pont.

Utasittatnak a közös ministerek, hogy jövőre az előirányzattól eltérő minden kiadást rendszerint csak a magyar pénzügyminister előzetes belegyezésével utalványozzanak; halasztást nem tűrő esetekben pedig az intézkedést egyidejűleg a közös ministeriumnak és a magyar kormánynak hozzák tudomására.

A közös hadügyministert illető határozatok.

1.

A harmadik katonai akadémia terveiről, az akadémiákba való felvételre pályázókról és a tiszti állomány kiegészitéséről.

IV. ülés. 1894. október 4. — 10. jegyzőkönyvi pont.

Az országos bizottság a hadügyminister válaszában foglalt ténykörülmények mérlegelése és figyelembe vétele mellett utasitja a hadügyministert, hogy mindkét országos bizottság által egy harmadik, Magyarországon felállitandó akadémiára vonatkozó tervek és költségvetés elkészitésére megszavazandó 40.000 frtnyi összeggel készittesse el azon terveket és költségvetéseket és nyujtsa azokat részletes előterjesztés kiséretében be. Egyúttal felhivja az országos bizottság a hadügyministert, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, az ezen akadémiákba felvettekről, valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásokat, nemkülönben a hadsereg tiszti állományának kiegészitésére vonatkozó egyéb adatokat tartalmazó jelentést a jövő évben terjeszsze az országos bizottság elé.

2.

A magyar nyelv oktatásáról.

IV. ülés. 1894. október 4. — 12. jegyzőkönyvi pont.

A közös hadügyminister által a magyar nyelv oktatásának eredményéről előterjesztett kimutatások tudomásul vétetnek s felhivatik a közös hadügyminister, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

3.

A katonai intézetek fizetéses helyeire vonatkozó pályázatokról.

IV. ülés. 1894. október 4. — 13. jegyzőkönyvi pont.

A közös hadügyminister válasza a katonai nevelő- és képző-intézetekben levő fizetéses helyek betöltésére vonatkozó pályázatok közhirré tétele tárgyában és az e válasz szerint tett intézkedések tudomásul vétetnek; felhivatik egyúttal a közös hadügyminister, hogy a fizetéses helyekre pályázóknak, valamint a tekintetbe vett folyamodványoknak esedékes kimutatásait a jövő évben is terjeszsze az országos bizottság elé.

4.

A hadsereg elhelyezéséről.

IV. ülés. 1894. október 4. — 14. jegyzőkönyvi pont.

Utasittatik a közös hadügyminister, hogy a hadsereg elhelyezésében időközben történt változásokról az országos bizottságnak a jövő évben is jelentést tegyen.

5.

A pótlovak beszerzéséről.

IV. ülés. 1894. október 4. — 15. jegyzőkönyvi pont.

A hadügyminister válaszát a pótlovak beszerzésére vonatkozólag tett intézkedésekről tudomásul véve, felhivatik a hadügyminister, hogy a folytatólag teendő intézkedések eredményéről hasonló jelentést és kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

6.

A katonai orvosjelöltek ösztöndíjainak megosztásáról.

IV. ülés. 1894. október 4. — 16. jegyzőkönyvi pont.

A közös hadügyminister által a katonai orvosjelöltek számára szánt ösztöndíjaknak honosság és egyetem szerinti megosztásáról tett jelentés tudomásul vétetik és felhivatik a közös hadügyminister, hogy ezen ügyről a jövőben is jelentést tegyen az országos bizottságnak.

7.

A felszerelési és ruházati pályázatokról.

IV. ülés. 1894. október 4. — 17. jegyzőkönyvi pont.

Az országos bizottság a közös hadügyminister válaszát tudomásul veszi azzal, hogy bármely felszerelési és ruházati tárgynál a pályázatok kiirása alkalmával a magyar iparnak fentartott szükségleti rész a jövőben is ennek számára tartassék fenn és a mennyiben az ebből a kisipar számára elkülönitett részt az igénybe nem venné, ezen rész is a hazai iparnak adassék ki, a különböző gyárak lehető figyelembe vételével.

8.

Az egyévi önkéntesekre vonatkozó kimutatásokról.

IV. ülés. 1894. október 4. — 18. jegyzőkönyvi pont.

A közös hadügyministernek az egyévi önkéntesekre vonatkozó kimutatásai tudomásul vétetnek és felhivatik a hadügyminister, hogy hasonló kimutatásokat a jövő évben is terjeszszen az országos bizottság elé.

A

MAGYAR ORSZÁGOS BIZOTTSÁG HATÁROZATAI.

I. Határozat

a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895. évi előirányzata tárgyában.

I. CZIKK.

A magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által közösen fedezendő rendes szükséglet költségvetése az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

1. czím.	*a)* Központi vezetés		589.300	frt.
	b) Rendelkezési alap és részletes számadás alá nem eső kiadások politikai tudósitásokra		600.000	»
2. »	Diplomatiai költségek		1,446.100	»
3. »	Consulsági költségek		1,116.200	»
	Összesen . .		3,751.600	frt.
	Ebből levonva a fedezetet:			
2. czím.	Diplomatiai kar:			
	Jövedelmi adó		17.500	frt.
3. »	Consulságok:			
	a) Consulsági jövedelmek	83.500 frt.		
	b) Jövedelmi adó	9.000 »		
	c) Szolgálati díjak	6.500 »	99.000	»
	Összesen . .		116.500	frt.
	Marad fedezetlen szükséglet		**3,635.100**	frt.

II. Fejezet.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1. czím.	Központi vezetés	495.735	frt.
2. »	Katonai területi és helyi parancsnokságok	505.849	»
3. »	Katonai ügyelőségek és szak-ellenőrzés	941.783	»
4. »	Katonai lelkészet	151.440	»
5. »	Katonai igazságügyi igazgatás	346.237	»
6. »	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1,974.119	»
7. »	A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	27,941.154	»
8. »	Katonai képző-intézetek	1,735.052	»
9. »	Műszaki és közigazgatási katonai bizottság	156.068	»
10. »	Élelmezési raktárak	612.859	»
11. »	Ágy-raktárak	42.955	»
12. »	Ruházati kezelési intézetek	158.409	»
13. »	Műszaki tüzérség	3,691.481	»
14. »	Vonatszertárak	90.985	»
15. »	Utászati hadszertár	142.426	»
16. »	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	2,994.057	»
17. »	Katonai földrajzi intézet	355.581	»
18. »	Katonai egészségügy	3,612.430	»
19. »	Nyugdíj-ügy	12,077.176	»
20. »	Katonai fegyintézetek	61.868	»
21. »	Különféle kiadások	318.000	»
22. »	Természetbeni élelmezés	17,658.592	»
23. »	Legénységi közétkezés	16,531.883	»
24. »	Ruházat és ágyneműek	8,863.534	»
25. »	Elhelyezési költségek	12,389.737	»
26. »	Pótlovak beszerzése	2,652.056	»
27. »	Altisztek szolgálati jutalomdíjai	2,000.000	»
	Összesen .	118,501.466	frt.

Ebből levonva a fedezetet:

a) A katonai közigazgatás saját bevételei:

1. tétel.	Szolgálati és rangdíjak havi díjban való előléptetéseknél, valamint magasabb tisztségek és tiszteletbeli czímek után . . .	250.000	frt.
2. »	Szabadságolási díjak családi ügyekben a 8 hetet és egyéb ügyekben a 14 napot meghaladó szabadságolások után . .	14.000	»
3. »	Ház- és haszonbérek, telkek, épületek, helyiségek és jogositványok után	160.000	»
4. »	Jövedéki- és egyéb jövedelmek a lőpor és salétrom egyedáruságból	1,100.000	»

5.	tétel.	A katonai földrajzi intézet térképei és egyéb készitményeiért, nyomdai és kőnyomdai munkáiért	60.000 frt.
6.	»	A fegyenczek munkakeresményeiből	55.000 »
7.	»	Ingatlan jószágok haszna és hasznot hajtó jogositványokból .	8.000 »
8.	»	Hasznavehetetlen és felesleges nyers termények, anyagszerek, kész tárgyak és eszközök, továbbá régi fegyverek eladásából	260.000 »
9.	»	Eladott lovakért s elhullott lovak bőreiért	350.000 »
10.	»	Kórházi élelmezésért és a fizetéssel vagy segélydíjjal ellátott katonai közegek által használt fürdőkért	30.000 »
11.	»	A szerződési kötelezettségek nem teljesitése következtében befolyó pénzbirságokból	4.000 »
12.	»	Az állatgyógyintézet gyógyitási és élelmezési díjai fejében, a polgári egyének állatainak gyógyitásáért és élelmezéseért, valamint átalánykép az ebkórodáért	30.000 »
13.	»	Az állatgyógyintézetben teljesitett vasalásokért	11.000 »
14.	»	Részösszeg Bécs városa fogyasztási adójából	42.000 »
15.	»	Egyéb esetleges bevételekből	70.000 »
		Összeg . . .	2,444.000 frt.

b) A hadi közigazgatásnak a közös pénzügyministerium kezelése alatt álló katonai alapokból származó jövedelmei:

1.	tétel.	Az általános katonai kórház-alap kamatjából	10.123 frt.
2.	»	Az általános katonai rokkant-alap kamatjából . . .	1.387 »
		Összeg .	11.510 frt.
		Összesen .	2,455.510 frt.
		Marad fedezetlen szükséglet .	**116,045.956** frt.

B) Hadi tengerészet.

1.	czím.	Fizetések	1,479.600 frt.
2.	»	Zsoldok és ruházati átalányok	1,275.820 »
3.	»	Szolgálat a szárazföldön	803.830 »
4.	»	Szolgálat a tengeren	1.496.000 »
5.	»	Intézetek:	
	A) alczím.	Vizrajzi hivatal	26.110 »
	B) »	Tengerészeti akadémia	91.760 »
	C) »	Tengerészeti alreáltanoda, valamint nép- és polgári iskola	1.860 »
	D) »	Tengerészeti kórházak	100.880 »
6.	»	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:	
	A) alczím.	Anyagszerek beszerzése, munkabérek és üzemköltségek a tengerszertárban	2,531.000 frt. (A + B)
	B) »	Anyagszerek beszerzése, karbantartási, javitási és más különféle kiadások a tengerszertár keretén kivül . .	

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

	1. tétel.	A »Habsburg« hajó pótlására szolgáló 5.500 tonnás »A« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	850.000 frt.
	2. »	Uj gépezetek beszerzése a »Maros« és »Leitha« hajók részére; a 206.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	26.000 »
	3. »	Pótkazánok	130.000 »
7. czím.		Fegyverezés	235.000 »
8. »		Szárazföldi és vizi épitkezések	244.300 »
9. »		Különös tengerészeti kiadások	195.070 »
10. »		Ellátási költségek	739.830 »
		Összesen . .	10,227.060 frt.
		Ebből levonva a saját jövedelmeket . . .	100.000 »
		Marad fedezetlen szükséglet . .	**10,127.060** frt.

III. Fejezet.

Pénzügyministerium.

1. czím.	Központi vezetés	112.100 frt.
2. »	Központi pénztár	25.310 »
3. »	Számosztály	41.210 »
4. »	A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	370.000 »
5. »	A kincstár által fedezendő katonai és tengerészeti nyug- és kegydíjak	1,320.000 »
6. »	A fennállott katonai központi és tengerészeti számvevőség hivatalnokainak és szolgáinak, valamint azok özvegyeinek és árváinak nyugdíjai és ellátási élvezményei	38.000 »
7. »	A pénzügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	66.000 »
8. »	A közös főszámszék nyugdíjai és ellátási élvezményei	47.400 »
	Összesen . .	2,020.020 frt.

Ebből levonva a fedezetet:

1. czím.	Szolgálati díjak	341 frt.
2. »	Szolgálati díjak	— »
3. »	Szolgálati díjak	464 »

4. czím. Jövedelmi adó a külföldön élő s a közös külügyministeriumhoz tartozó nyugdíjasok nyug- és ellátási élvezményei után	750 frt.
5. » Jövedelmi adó a külföldön élő katonai özvegyek ellátási élvezményei után	110 »
Összeg . .	1.665 frt.
Különféle egyéb bevételek:	
Jövedelmi adó Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen a hadügyi tárcza terhére fizetett állandó illetmények után	4.000 »
Összesen . .	5.665 frt.
Marad fedezetlen szükséglet	**2,014.355** frt.

IV. Fejezet.

Számellenőrzés.

1. czím. Közös főszámszék	128.585 frt.
Ebből levonva a szolgálati díjakból származó fedezetet . . .	615 »
Marad fedezetlen szükséglet	**127.970** frt.

Ezek szerint a közösen fedezendő rendes tiszta szükséglet az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Külügyministerium	3,635.100 frt.
II. Hadügyministerium:	
A. Hadsereg	116,045.956 »
B. Hadi tengerészet	10,127.060 »
III. Pénzügyministerium	2,014.355 »
IV. Számellenőrzés	127.970 »
Összesen tehát a rendes szükséglet .	**131,950.441** frt.

II. CZIKK.

A magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által közösen fedezendő rendkivüli szükséglet költségvetése az 1895. évre következőleg állapittatik meg:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

2. czím. Diplomatiai költségek:

a) Rendelkezés alattiak fizetése . . . . 12.600 frt.

b) Harmadik részlet egy palotának Londonban való megvétele végett a közös aktivákból kölcsön vett 600.000 frt visszafizetésére . 11.000 »

c) Első részlet a jeniköi nyári lakház építéseért és berendezéseért a közös aktivákból felvett 150.000 frtnyi előlegnek visszafizetésére 3.000 »

3. » Consulsági költségek:

a) Az európai Duna-bizottság költségei . . . . 3.800 »

b) Külföldön tartózkodó honpolgárok segélyezésére és hazaszállítására . . . . 15.000 »

c) A konstantinápolyi kereskedelmi kamara segélyezésére . . . 2.000 »

d) A bombayi főkonzulnak átköltözködési költségei a hegyek közt töltött nyári idény alatt . . . . 2.000 »

Összesen . . **49.400** frt.

II. Fejezet.

Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Egészségügy:

1. tétel. Egészségügyi kocsik beszerzése; a 246.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 50.000 frt.

2. » Egészségügyi tábori szereletanyag beszerzése (folytatólagos hitel) . . . . 30.000 »

2. » Fegyverügy:

1. tétel. Ismétlő fegyverek és karabélyok, valamint az ezekhez tartozó lőszer folytatólagos beszerzésére, füstnélküli lőpor alkalmazása mellett; a 9,772.300 frtnyi összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 1,772.300 »

2. » Ekrasitlövedékek beszerzése az aczél-bronz ostromlövegek számára; a 600.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 100.000 »

3. » Néhány erőditett hely felfegyverzésének erősbitése új szerkezetű lövegek által (folytatólagos hitel) . . . . . 600.000 »

4. » Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 13·4 millió frtra emelt összes szükségletnek ötödik részlete . . . . 2,000.000 »

3. » Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a szükséges 116.000 frtnyi kiegészitő hitelnek első részlete . 40.000 »

4. » Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére (folytatólagos hitel) 400.000 »

5. czím. Vonatanyag beszerzése a vonatcsapat részére az új vonatszervezés alkalmából; a 200.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete 50.000 frt.
6. » Könnyű járműveknek beszerzése az ütközeti vonat számára: a 696.300 frtnyi összes szükséglet első részlete . . . . 80.000 »
7. » Hámok és tartozékaik beszerzése; a 200.000 frtnyi összes szükséglet első részlete . . . . 50.000 »
8. » Hordható sátrak beszerzése (folytatólagos hitel) . . . . 400.000 »

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. A hadtestparancsnokságoknak a hadtestvonatparancsnokaikkal való összeköttetésére felállitandó 14 telephonosztály szereletének beszerzésére; a 123.000 frtra emelt összes szükségletnek második részlete 25.000 »
10. » Az Eiffel-féle (uti) hidanyag kiegészitése és három részre osztása; a 93.400 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . . . . 15.000 »
11. » Csákányoknak a gyalogság és vadászcsapat számára, továbbá sodronycsipőknek az utászcsapat számára leendő beszerzésére . 7.000 »
12. » »Engelmann« rendszerféle folyóaknák beszerzése . . . . . . 5.000 »
13. » A przemysl-zasaniei vasuti állomás számára készitendő rakodó és ehhez vezetendő vágány előállitása . . . . 5.000 »
14. » Kerékpárok beszerzése a katonai vivó- és tornatanfolyam számára 1.000 »
15. » A sütődéknek és raktárhelyiségeknek a kétszersült (préselt kenyér) készitésére leendő átalakitására és kibővitésére (folytatólagos hitel) 130.000 »
16. » Kétszersült és konzervek tartalékkészleteinek növelése, továbbá csomagoló anyag beszerzése; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete . . . . 142.000 »
17. » Szükséglet a jelenleg meglévő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére . . . . 858.000 »

III. Épitési és elhelyezési szükségletek. Gyakorló-terek.

18. czím. Épitkezések:

a) Épületek csapatok és hadseregi intézetek számára.

1. tétel. Krakkó. Szekérszin ujból épitése, és a vonatcsapatanyagszertárban hozzáépités a hadpótkészletraktárhoz . 50.000 frt.
2. » Korneuburg. Raktár épitése a vasuti és távirdai ezred tábori távirdai anyagszerének elhelyezésére . . 3.000 »
3. » Morva-Fehértemplom. Kórház újból épitése a katonai főreáltanoda és a lovassági hadapródiskola számára 70.000 »
4. » Przemysl. Hozzáépités az élelmezési raktár legénységi lakóépületéhez . . . . 10.000 »
5. » Stryj. Szekérszin újból épitése . . . . 8.200 »
6. » Nagy-Szeben. Toldaléképület épitése a meglévő lovassági laktanyához a lovassági dandár lovaglótanfolyam legénységének és lovainak elhelyezésére . . . . . . 15.000 »
7. » Salzburg. Takarmányraktár ujból épitése az ugynevezett Jagdzeugstadl helyébe . . . . 10.800 »

8. tétel. Krivošje. Pótelhelyezési épületek újból épitésére (folytatólagos hitel) . . . . 46.000 frt
9. » Szükséglet a felállitandó harmadik katonai akadémia részletes terveinek és költség-előirányzatainak készitésére 40.000 »

b) *Átalános szükségletek.*

10. » Az elszállásolási törvény alapján (községek, magánosok stb. által) berendezés nélkül előállitott új, vagy átalakitott laktanyák, katonai kórházak stb. belső berendezésének beszerzése . . . . 140.000 frt.

19. czím. Gyakorló és lőterek megszerzése és helyreállitása:
Lőterek megszerzése és berendezése . . . . 250.000 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

20. czím. Erőditési intézkedésekre vonatkozó szükséglet . . . . 1,975.000 frt.
21. » Negyedik épitési részletek:
1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep újból épitésére, az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 130.000 »
2. » Gácsország. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitése, a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 550.000 »

B.

22. czím. A katonai földrajzi intézet szükséglete:
1. tétel. Közép-Európa új átalános térképének előállitására . . 50.000 »
2. » A szabatos lejtmérés keresztülvitelének 4 osztály által leendő folytatására . . . . 5.000 »

C.

23. czím. A számfelettieknek illetékei . . . . 24.000 »
24. » Többszükséglet a határ biztositása végett Dalmátia déli részébe a rendkivüli viszonyok tartamára kirendelt csapatok számára . 90.000 »
25. » 20 gyalogzászlóalj a felemelt békelétszám magasságáig eszközlendő kiegészitése . . . . 431.000 »
26. » 2.226 rendes állomány feletti lovassági hátasló, továbbá 1.890 altiszt és katona eltartására, beleértve a tavalyi állományt növelő 294 ló ez idén leendő beszerzését, valamint az ezen lovak és katonák legnagyobb részének a pót-keretekhez való bevonása következtében a kincstári férhelyek szükséges kibővitésének költségeit . . . . 1,105.000 »

27. czím. Lovas-ezredenként 25 ló beszerzése, ugyanakkor magánfelek használatára ugyanannyi idomitott ló adatván ki . . . . . 342.668 frt.

28. » 1.632 rendes állomány feletti tüzérségi ló és 1.590 tüzér eltartására, továbbá egyszeri szükséglet az 1895. október 1-ejével bekövetkezendő ujabb létszámemelés alkalmából . . . . 654.753 »

29. » Szükséglet egy léghajózási intézet felállitására (folytatólagos hitel) 30.000 »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím. Egyszeri szükséglet az 1895-re inditványozott tiszti létszámemelések, továbbá a vonatcsapatbeli őrmesterek létszámának emelése alkalmából . . . . 92.431 frt.

31. » Egyszeri szükséglet 27 gyalogezred századjainak létszámemelése következtében (folytatólagos hitel) . . . . 175.000 »

32. » Az 1891. és 1894. években tiroli vadászzászlóaljakra átváltoztatott hat tábori vadászzászlóalj még nehány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete . . . . 18.000 »

33. » Egyszeri szükséglet a 16 tiroli vadászzászlóaljnak 4 ezredre leendő felosztása alkalmából . . . . 36.000 »

34. » Egyszeri szükséglet 14 új üteg felállitása, és a tábori tüzérség evvel egybekötött új tagolása folytán; a 2,886.000 frtnyi összes szükséglet második részlete . . . . 500.000 »

35. » 48 tüzérségi altiszti hátasló beszerzése . . . . 15.665 »

36. » Egyszeri szükséglet a tiroli hegyi ütegosztály lóállományának kiegészitésére . . . . 6.055 »

37. » Egyszeri szükséglet a vártüzérség újjászervezésére; a 338.763 frtnyi összes szükséglet ötödik részlete . . . . 40.000 »

38. » Egyszeri szükséglet a hadmérnöki és utász-csapat újjászervezése folytán . . . . 780.000 »

39. » Egyszeri szükséglet a hadi iskola kibővitése folytán . . . . 22.000 »

40. » Egyszeri szükséglet a 14. gyalogsági hadapródiskola felállitása folytán . . . . 50.000 »

Összesen . **14,525.872** frt.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:

Tanszerek és segédeszközök beszerzése a tengerészeti akadémiában és tengerészeti iskolákban a szemléltető oktatáshoz . . . . 5.000 frt.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. »Kaiserin und Königin Maria Theresia«, 5.200 tonnás (C) czirkáló-koshajó; a 3,140.000 frtnyi összes szükségletnek hatodik részlete . 20.000 »

2. tétel.	5.500 tonnás »B« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete	790.000 frt.
3. »	5.500 tonnás »C« partvédő hajó; a 3,500.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete .	760.000 »
4. »	hat sík tengert járó torpedósajka; az 1,080.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . .	180.000 »

A 7. czímhez. Fegyverezés . . . . 833.000 »

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi építkezések:

A) alczím. Különféle építkezések:

1. tétel.	Az építkezések folytatása a teodoi kőszén- és torpedósajka-állomáson	60.000 frt.
2. »	Munkáslakások építésének folytatása tartozékokkal együtt, a telek szabályozása és utak csinálása az építési telepen	40.000 »
3. »	Legénységi barakkok építésének folytatása; az ujabbi 112.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete .	28.000 »
4. »	Partrészek megvétele a pólai kikötőben; a 60.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik részlete . .	13.000 »
5. »	Telkek megvétele munkáslakházak építésére; a 36.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	12.300 »
6. »	Védépitmények a vergarollai öbölben; az 50.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . .	16.000 »
7. »	Pola vizzel való ellátásának előmunkálataira; a 30.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	11.900 »
8. »	Egy szárny építése a gépfelszerelési és gépterem épületéhez, annak megnagyobbitása, valamint gépeknek és a gépsuhanczok műhelyének elhelyezése czéljából; a 85.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete	30.000 »
9. »	Egy épület építése a tengerészeti szárazföldi és vizépitészeti hivatal elhelyezésére	25.000 »
10. »	A járvány-kórház körüli térség szabályozása és elzárása, úgymint az állandó fertőztelenitő készülék és a többi állandó berendezések beszerzése és felállitása	15.500 »
11. »	Egy második postagalamb-állomás építése Pólában	2.400 »
12. »	Vizmérők beszerzése	2.100 »

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:

1. tétel.	Nyomtatványok és szolgálati könyvek kiadása alkalmából felmerülő nyomtatási és egyéb költségek fedezésére	10.000 frt.
	Összesen . .	**2,854.200** frt.

Ennélfogva a közösen fedezendő rendkivüli szükséglet az 1895-ik évre következőleg állapittatik meg:

I. Külügyministerium		49.400 frt.
II. Hadügyministerium:		
A) Hadsereg		14,525.872 »
B) Hadi tengerészet		2,854.200 »
	Összesen	17,429.472 frt.

III. CZIKK.

E szerint a rendes szükséglet	131,950.441 frtot,
a rendkivüli	17,429.472 »
és a közösen fedezendő összes szükséglet	149,379.913 frtot
tesz.	
Ebből levonva:	
a határvámjövedék bevételeit, melyek a kezelési költségek átalányának, továbbá a boszniai és herczegovinai közigazgatás részére megszavazott vámátalánynak levonása után	47,539.720 frttal
előirányozvák, összes szükségletként	101,840.193 frt
marad, mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2 százalék	2,036.803 frt 86 krt
és a	99,803.389 frt 14 krnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70 százalék	69,862.372 frt 40 krt,
és a magyar korona országai által fedezendő 30 százalék	29,941.016 » 74 »
tesz.	

IV. CZIKK.

Az ezen előirányzatban engedélyezett czímek és egyes tételek között átruházás nem gyakoroltathatik.

V. CZIKK.

Ha az előirányzatban felvett bevételi tételek valamelyike a valóságban nagyobbnak vagy kisebbnek mutatkoznék, mint előirányoztatott, a közös pénztárból fedezendő összegek és igy az illető járulékok is ennek megfelelőleg alább szállittatni, vagy nagyobbittatni fognak.

VI. CZIKK.

Az 1895-ik évi költségvetésre nézve megállapittatik, hogy a bevételek és kiadások az engedélyezett és a költségvetésbe felvett összegben az 1896. év junius utolsó napjáig számoltathatnak el.

Ezen idő letelte után az 1895. évre engedélyezett hitel megszüntnek tekintetik.

II. Határozat

a Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükségletének fedezése tárgyában.

I. CZIKK.

A Boszniában, Herczegovinában és a Lim-területen lévő parancsnokságok, csapatok és intézetek részére szükségelt s a rendes előirányzaton felül maradó költségtöbbletnek fedezésére 1895-re, mint rendkivüli hadseregi szükséglet a következő czímek és rovatok alatt engedélyeztetik:

1. czím. Pénzbeli ellátás:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek pénzbeli illetékei . 1,323.828 frt.

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó újonczok pénzbeli illetékei . . . . 15.907 »

2. » Természetbeni élelmezés és legénységi közétkezés:

a) A parancsnokságok, csapatok és intézetek természetbeni élelmezése . . . . 943.668 »

b) A kiképeztetésük idejére létszámon felül tartandó újonczok természetbeni élelmezése . . . . 29.192 »

c) Szállitási és fuvarozási költségek, még pedig:
élelmezési czikkek szállitására . . . . . . 29.300 frt
egyéb kincstári tárgyak szállitására . . . . 9.700 » 39.000 »

d) Az élelmezési intézetek kezelési költségei . . . . 20.000 »

3. » Lovak beszerzése:
Lovak és málhás állatok pótbeszerzése . . . . 39.216 »

4. » Fegyverügy:
Költség a hegyi ütegek czéllövési gyakorlataira, továbbá a tüzér-szerraktárak kezelési költségei . . . . 9.880 »

5. » Vonatszerügy:
A vonat-osztályok anyagszerátalánya vonatszerkoptatás fejében, a sarajevói fiók-vonatszertár kezelési költségei és költségek szállitásokra a határig . . . . 54.483 »

6. » Hadmérnöki és épitészeti ügy:

a) Felhasznált hadmérnöki felszerelési tárgyak és robbanó szerek pótbeszerzése . . . . 2.000 »

b) Épitészeti kezelési költségek . . . . 10.000 »

c) Laktanya-berendezések és szerszámok fentartása . . . . 15.000 »

	d) A katonai közigazgatás által előállitott elhelyezési épitmények fentartása a Lim-területen	21.000 frt.
	e) A katonai közigazgatás által előállitott közlekedések fentartása a Lim területén	8.000 »
	f) Az elhelyezési épitmények fentartása Boszniában és Herczegovinában	354.000 »
7. czím.	Ruházat, szerelet és ágyak:	
	a) A sarajevoi fiók-ruharaktár kezelési költségei	8.000 »
	b) Ruha és szerelet pótbeszerzése koptatás fejében	98.638 »
	c) Ágyak pótbeszerzése és tisztogatása	20.071 »
8. »	Egészségügy:	
	A betegek és ápolók kórodai közétkezése, továbbá egyéb egészségügyi költségek	55.740 »
9. »	Átalános kiadások:	
	a) Helyőrségi változások	90.000 »
	b) A szabadságosok és ujonczok menetköltségei	61.937 »
	c) Menet és utazási költségek	140.000 »
	d) A házasok családjainak segélyezése	250.000 »
	e) A bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katonapálya:	

Szükséglet:

1. Rendes szükséglet a boszna-völgyi vasut üzletére és fentartására	706.400 frt.	
2. A boszna-völgyi vasut rendkivüli szükséglete	296.010 »	
3. A broódi összekötő vasut fentartása	— »	
4. A zenica-sarajevói vonalrészre eső üzleti többletnek kiszolgáltatása a (Bosznia és Herczegovina ügyeivel megbizott) közös ministeriumnak	147.600 »	
5. Rendes szükséglet a banjaluka-doberlini katonapálya üzletére és fentartására	177.300 »	
6. A banjaluka-doberlini katonapálya rendkivüli szükséglete .	94.900 »	1,422.210 frt.

Fedezet:

1. A bosznavölgyi vasut üzleti és egyéb bevételei	1,210.000 frt.		
2. A broódi hid vámjövedelme . .	5.010 »		
3. A banjaluka-doberlini katonapálya üzleti és egyéb bevételei	207.200 »	1,422.210 frt.	frt.

f) Katonai posta- és távirdaügy.

Szükséglet:

1. A katonai posta számára	487.958 frt.			
2. A katonai távirda számára	235.000 »	722.958 frt.		
Fedezet:				
1. A katonai posta üzleti bevételei . . .	403.000 frt.			
2. A katonai távirda üzleti bevételei . . .	160.000 »			
3. A boszniai és herczegovinai közigazgatás járuléka	90.000 »			
4. A legénységnek és a fogatoknak a vonatcsapat részéről való szolgáltatása által azon katonai postahivatalok részére, melyeket kizárólagos katonai tekintetekből fentartani kell, továbbá a Lim-vidéken lévő tábori postaállomások számára . . .	69.958 »	722.958 frt.	. . .	frt.
g) Egyéb előre nem látható költségek				22.440 »
		Összesen	.	3,632.000 frt.

Ebből levonva a fedezetet:

A hadügyi közigazgatás saját bevételei		50.000 »
Marad fedezetlen szükséglet	.	**3,582.000** frt.

II. CZIKK.

A fentebbi czímek és rovatok között, a 9. czím *e)* rovat kivételével az átruházási jog a közös hadügyministernek megadatik.

III. CZIKK.

A fentebbi, az 1895-ik évre közösen fedezendő rendkivüli szükséglet tesz	3,582.000 frtot,
mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2%	71.640 »
és a	3,510.360 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70% járulék	2,457.252 frtot,
a magyar korona országai által fedezendő 30%	1,053.108 »

tesz.

IV. CZIKK.

Az I. czikkben különféle czímek és rovatok alatt engedélyezett kiadások és bevételeknek érvényes elszámolási határideje 1896. junius végéig terjed; a 9. czím *e)* rovata alatt megnevezett vasutak üzleti fölöslegei azonban a tizennyolcz havi időszakon túl még hat hónapon át felhasználhatók.

III. Határozat

melylyel az 1894. évre póthitel engedélyeztetik és felhatalmazás megadatik, hogy az 1894. évi előirányzatban engedélyezett egy összeg más czélra fordittathassék.

I. CZIKK.

A közös kiadások és bevételek 1894. évi előirányzatához következő póthitel engedélyeztetik:

I. Fejezet.

Külügyministerium.

Rendkivüli szükséglet.

2. czím. Diplomatiai költségek:

c) (uj) Általános épitési helyreállitásokra a konstantinápolyi nagykövetségi palotában, és az 1894. julius 10-iki földrengés által sulyosan megrongált melléképületeinek kijavitására	39.000 frt.

II. CZIKK.

E szerint a közösen fedezendő 1894. évi többszükséglet	39.000 frtot
tesz, mely összegből a magyar kincstár terhére előre levonandó 2 százalék	780 »
és a	38.220 frtnyi
maradványból a törvény értelmében a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által fedezendő 70 százalék	26.754 frtot
és a magyar korona által fedezendő 30 százalék	11.466 »
tesz.	

III. CZIKK.

A közös hadügyministerium felhatalmaztatik, hogy a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1894. évi előirányzatában a II. czikk, II. fejezet, hadügyministerium, *A)* hadsereg, és pedig a 16. czím, 2. tétel alatt egy robbantó szerraktárnak őrházzal együtt Jaroslauban leendő újból épitésére engedélyezett 11.000 frtnyi összeg egy olyan raktárnak Przemyslben leendő épitésére fordittassék.

IV. Határozat

a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett egy hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidő meghosszabbitása tárgyában.

A közös hadügyministeriumnak a következő hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek az 1894. évi kezelési időszak végéig leendő meghosszabbitására az engedély megadatik, és pedig:

B) Hadi tengerészet.

Az 1893. évi rendkivüli szükségletben, a 7. czímhez, *A) B) C) D)* alczím, »Ágyúk stb.« alatt engedélyezett 636.000 frtnyi összegből a *C)* alczím alatt lőszer beszerzésére előirányzott 228.000 frtnyi összegre nézve.

V. Határozat

a magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában.

I. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó túlkiadásokra nézve a felmentés megadatik, és pedig:

A rendes szükségletnél, és pedig:

Az I. Fejezetnél. Külügyministerium.

1. czím.	*a)* Központi vezetés (80.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	12.639	frt	$18^1/_2$ kr.

1891. évi rendes szükséglet.

4. czím.	Az osztrák-magyar Lloyd segélyezése	39.953	»	75 »

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

1.	czím.	Központi vezetés	2.931	frt	$77^1/_2$ kr.
3.	»	Katonai ügyelőségek és szakellenőrzés	520	»	56 »
4.	»	Katonai lelkészet	813	»	$25^1/_2$ »
5.	»	Katonai igazságügyi igazgatás	2.600	»	$72^1/_2$ »
6.	»	Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1.698	»	$82^1/_2$ »
7.	»	A csapattestek és hadcsapatok átalános kiadásai	17.898	»	$04^1/_2$ »
8.	»	Katonai képzőintézetek	2.577	»	97 »
10.	»	Élelmezési raktárak	2.563	»	41 »
12.	»	Ruházati kezelési intézetek	951	»	$96^1/_2$ »
13.	»	Műszaki tüzérség	862	»	95 »
15.	»	Utászati hadszer	392	»	54 »
16.	»	Katonai hadmérnöki igazgatóságok	317.185	»	$80^1/_2$ »
18.	»	Katonai egészségügy	209.962	»	$52^1/_2$ »
19.	»	Nyugdíjügy	55.739	»	87 »
21.	»	Különféle kiadások	68.404	»	$06^1/_2$ »
22.	»	Természetbeni élelmezés (1,571.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	1,583.295	»	$58^1/_2$ »
23.	»	Legénységi közétkezés	1,255.586	»	$21^1/_2$ »
25.	»	Elhelyezési költségek	678.771	»	$71^1/_2$ »
26.	»	Pótlovak beszerzése	17.762	»	$74^1/_2$ »

B) Hadi tengerészet.

1. czím. Fizetések	6.048 frt	36 1/2	kr.
2. » Zsoldok és ruházati átalányok	25.969 »	16	»
3. » Szolgálat a szárazföldön	40.421 »	14 1/2	»
4. » » a tengeren (97.220 frtnyi póthitel beszámitásával)	19.438 »	11	»
5. » Intézetek:			
A) alczím. Vizrajzi hivatal	133 »	94	»
B) » Tengerészeti akadémia	1.920 »	24	»
C) » Tengerészeti alreál-, továbbá nép- és polgári iskola	37 »	08	»
D) » Tengerészeti kórházak	931 »	85 1/2	»
6. » A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:			
A) alczím. Anyagszerek beszerzése } B) » Munkabér, biztonsági szolgálat stb. }	5.377 »	36 1/2	»
C) » Hajóépitések, gépek és kazánok:			
7. tétel. Két gőzkazán és egy kazán a viznek előleges megmelegitésére a Polában levő cs. és kir. tengerészeti kórház kádfürdői számára	1.759 »	27	»
7. czím. Fegyverezés:			
E) alczím. Tengeri tüzaknák	2.944 »	84 1/2	»
8. » Szárazföldi és vizi épitkezések (11.000 frtnyi póthitel beszámitásával)	1.220 »	07 1/2	»
9. » Különös tengerészeti kiadások	15.996 »	17	»
10. » Ellátási költségek	37.674 »	59	»

A III. Fejezetnél. Pénzügyministerium.

1. czím. Központi vezetés	1.085 frt	98 1/2	kr.
4. » A külügyministerium nyugdíjai és ellátási élvezményei	3.838 »	44 1/2	»

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

2. tétel. Aczélbronz ostromlövegek tartalékkészletének beszerzése	183 frt	60	kr.
4. » Nehány erőditett hely felfegyverzésének uj szerkezetű lövegekkel való erősbitésére	879 »	39	»

II. Egyéb szükségletek.

7. czím. Egyszeri szükséglet a vonatkatonák Werndl-féle karabélyokkal való felfegyverzésére . . . . 12 frt 11 kr.

8 » Könnyen utánszállitható konzervek gyártásához szükséges berendezésekre . . . . 649 » $35\frac{1}{2}$ »

10. » A jelenleg meglevő kétszersült és húskonzervek elővigyázati készleteinek felcserélésére . . . . 923 » 31 »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

14. czím. Erőditési hadi előkészületek:

1. tétel. A várak környékeinek folytatólagos és az új ágyúk nagyobb horderejének megfelelő térképezése . . . . 821 frt $57\frac{1}{2}$ kr.

2. » Villamos világitási készülékek folytatólagos beszerzése erősségek számára . . . . 7.870 » 96 »

15. » A két galicziai vár ellenállási képességét fokozó intézkedésekre . . . . 37 » $69\frac{1}{2}$ »

17. » Negyedik épitési részletek:
Krakkó. Egy tüzérségi szertár ujból épitésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 1.954 » 72 »

C.

20. czím. A számfelettieknek illetékei . . . . 420 frt 23 kr.

22. » 26 gyalogezrednek a rendes békelétszám magasságáig leendő kiegészitésére . . . . 47.661 » $17\frac{1}{2}$ »

23. » A tartósan elvezényelt és annak következtében csapatszolgálatra nem alkalmazható tisztek pótlására, továbbá alantas tisztek létszám felett való vezetésére a gyalog- és vadászcsapatoknál . . . . 14.872 » 35 »

24. » A tartósan elvezényelt legénység pótlására . . . . . . 31.294 » 90 »

25. » A rendes állomány feletti 1.092 lovassági hátasló és ugyanannyi katona további eltartására . . . . 34.041 » 13 »

27. » A rendes állomány feletti 1.296 tüzérségi ló és 918 tüzér további eltartására . . . . 37.306 » 86 »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

30. czím. Az 1891-ben tiroli vadász-zászlóaljakra átváltoztatott két tábori vadász-zászlóalj még néhány éven át fentartandó pótszázadkereteinek szükséglete . . . . 170 frt 41 kr.

B) Hadi tengerészet.

Az 5. czímhez. Intézetek:				
	B) alczím. Tengerészeti akadémia	18 frt	98	kr.
A 6. »	A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:			
	C) alczím. »Hajóépitések, gépek és kazánok«:			
	2. tétel. Tüzaknákat lerakó 200 tonnás hajó (»Salamander«) épitéseért; a 122.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete . . .	329 »	16	»
	3. » I. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek harmadik és utolsó részlete	653 »	30	»
A 7. »	Fegyverezés:			
	F) alczím. Torpedók	76 »	$66^{1}/_{2}$	»
A 8. »	Szárazföldi és vizi épitkezések:			
	A) alczím. Különféle épitkezések:			
	2. tétel. Új épület épitése a tengerészeti műszaki bizottság megfelelő elhelyezésére; a 180.000 frtnyi összes szükségletnek negyedik részlete . . .	3.779 »	$97^{1}/_{2}$	»
	6. » Munkáslakások épitése	3.921 »	$22^{1}/_{2}$	»
	8. » Egy mosó és kikészitő háznak épitése a tengerészeti ruházati hivatal számára	30 »	16	»
	11. » Második emelet felépitése a pólai tengerészeti kórház éjszaki melléképületére	221 »	49	»
	13. » A tengerszertárban levő gémdarú erősbitésére és helyreigazitására .	1.208 »	$72^{1}/_{2}$	»

1891. évi rendkivüli szükséglet.

A 9. czímhez. Külön tengerészeti kiadások:			
2. tétel. Az adriai tengerre vonatkozó vitorlázási kézi-könyv kiadására	229 »	64	»

II. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését meghaladó következő túlkiadásoknak az idöelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik, és pedig:

A rendes szükségletnél:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

B) Hadi tengerészet.

6. czím. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, pótlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel. A »Kaiser« hajó pótlására szolgáló 4.200 tonnás »Kaiserin Elisabeth« czirkáló koshajó; a 2,204.000 forintra emelt összes szükséglet ötödik részlete . . . . . . 153.839 frt 10 kr.

A rendkivüli szükségletnél, és pedig:

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A. Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

3. czím. Áthelyezhető tábori vasuti anyag beszerzésére . . . . . 29 » $83^1/_2$ »

II. Egyéb szükségletek.

6. czím. A lovassági távirda és könnyű távirdai osztályok felszerelésének beszerzésére; a 356.500 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 505 » $43^1/_2$ »

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek;

2. tétel. Galiczia. Az 1887/88-ban épitett barakktáborok és élelmezési barakkok javitására és a melléképületek kiegészitésére; a 2,000.000 frtnyi összes szükségletből . . . . 48.375 » 34 »

18. » Ötödik épitési részletek:

A tiroli erőditmények átalakitására és ugyanott új erőditmények épitésére a honvédelem érdekében; a 900.000 forintnyi összes szükségletből . . . . 2.209 » $24^1/_2$ »

V. Rendkivüli szükséglet szervezeti változtatások keresztülvitelére.

31. czím. Egyszeri szükséglet a vártüzérség ujjászervezésére; a 338.763 forintnyi összes szükséglet második részlete . . . . . . 699 » 60 »

32. » Egyszeri szükséglet a leszállitott békelétszámú 14 ütegosztálynak a rendes békelétszámra való kiegészitésére; a 940.000 forintnyi összes szükséglet első részlete . . . . 28.509 » 11 »

B) Hadi tengerészet.

A 6. czímhez. A hajóhad anyagszereinek karbantartása, potlása és üzeme:

C) alczím. Hajóépitések, gépek és kazánok:

1. tétel.	5.200 tonnás C czirkáló kosbajó; a 3,140.000 frtra emelt összes szükségletnek harmadik részlete	75.580 frt 65	kr.
4. »	II. számú Duna-monitor; a 300.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . .	11.388 » $33^1/_2$	»
5. »	Körülbelül 500 tonnás torpedójármű (»Satellit«); a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete	13.175 » 31	»

A 8. czímhez. Szárazföldi és vizi épitkezések:

A) alczím. Különféle épitkezések:

4. tétel.	Négy kis ház épitése initialtöltények számára, védsánczokkal, keritésfalakkal és utakkal együtt a lőgyapotműhely mellett Fisellában; a 7.000 forintnyi összes szükségletnek második részlete	295 » 95	»
5. »	Kőszénraktárak épitésének folytatása a Teodo-öbölben és anyagszertárak előállitása tartozékokkal együtt, valamint kikötőhelyek teremtése kotrások által	2.766 » 86	»
7. »	Legénységi barakk épitése 80 ember számára (illetőleg az 1893. évi rendkivüli szükségletben a 8. czímhez, *A)* alczím, 4. tétel *a)* alatt egy emeletes legénységi barakk épitésére engedélyezett 24.000 frtnyi összes költségelőirányzatnak első részlete)	9.145 » 53	»

III. czikk.

A magyar-osztrák monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi költségvetését illetőleg, az 1892. év végével felhasználatlanul maradt következő hiteleknek az időelőtti elszámolás kikerülése végett az 1893. évi számlába történt átvitele utólagosan jóváhagyatik s egyszersmind a felhatalmazás megadatik, hogy ezen összegek az 1893. évi kezelési időszak végeig a czélnak megfelelően felhasználtathassanak és elszámoltathassanak, és pedig:

A rendkivüli szükségletnél.

A II. Fejezetnél. Hadügyministerium.

A) Hadsereg.

I. A hadi készletek kiegészitése.

1. czím. Fegyverügy:

5. tétel.	Füstnélküli lőpor alkalmazása a kézi lőfegyvereknél és tábori ágyúknál; a 11·4 millió frtnyi összes szükségletnek második részlete	952.182 frt 32	kr.

2. czím. Szétszedhető vasuti hidak beszerzése a vasuti századok felszerelésére; a 400.000 frtnyi összes szükségletnek második részlete . . . . 15,467 frt $59^1/_2$ kr.

II. Egyéb szükségletek.

9. czím. Kétszersült és konzervek tartalékkészletének növelésére, továbbá csomagoló anyag beszerzésére; az 1,705.000 frtnyi összes szükségletnek első részlete . . . . 26.608 frt 25 kr.

IV. Átmeneti rendkivüli szükséglet.

A.

Épitkezésekre.

16. czím. Első épitési részletek:

1. tétel. Kassa. Egy katonai élelmezési telep ujból épitésére; az 595.000 frtnyi összes szükségletből . . . 75.290 frt 74 kr.

IV. CZIKK.

A Boszniában és Herczegovinában, továbbá a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkivüli szükségleténél 9. czím *e)* rovat alatt »bosznavölgyi vasut és a broódi összekötő vasut, továbbá a banjaluka-doberlini katona-pálya« kimutatott felhasználása és elszámolása a bosznavölgyi vasut az 1891. év végével rendelkezésre maradt 84.018 frt 77 krnyi üzleti fölöslegeinek jóváhagyatik. Hasonlóképen a bosznavölgyi vasutnak az 1892. év végével rendelkezésre maradt 87.274 frt 79 krnyi üzleti fölöslegeinek az 1893. évre való átvitele a nevezett vasutakba való beruházások- és javitásokra való felhasználás czéljából utólagos elszámolás ellen jóváhagyatik.

V. CZIKK.

A magyar-osztrák monarchia 1892. évi közös kiadásainak és bevételeinek zárszámadása,

mely szerint a rendes kiadások	125,586.975	frt	03 krt,
a rendkivüli kiadások pedig	20,299.213	»	$74^1/_2$ »
az összes kiadások e szerint	145,886.188	frt	$77^1/_2$ krt
és a határvám tiszta jövedelme	47,283.114	»	53 »
tettek ki, s igy a tiszta szükséglet	98,603.074	frt	$24^1/_2$ krt

tesz helybenhagyatik.

Az ezen	98,603.074	frt	$24^1/_2$ krnyi
tiszta szükségletből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék.	1,972.061	»	$48^1/_2$ krt,
tesz, és a	96,631.012	frt	76 krnyi
maradványból, mely járulékok által fedezendő, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra 70 százalék, vagyis .	67,641.708	»	93 kr.
a magyar korona országaira pedig 30 százalék, vagyis	28,989.303	»	83 »

esik.

VI. CZIKK.

A közös pénzügyminister utasittatik, hogy ezen zárszámadás alapján eszközölje a monarchia két felének pénzügyministereivel az 1892. évre a végleges leszámolást.

Kelt Budapesten, 1894. október hó 7-én.

Dr. Münnich Aurél s. k.,
jegyző.

Tisza Lajos s. k.,
elnök.

4507.
cab. szám.

A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyülés és a birodalmi tanács részéről kiküldött és Általunk 1894. évi szeptember hó 14-re Budapestre egybehivott bizottságoknak az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1895. évre megállapitott előirányzata, a Bosniában, Hercegovinában és a Lim-területen levő parancsnokságok, csapatok és intézetek 1895. évi rendkivüli hadseregi szükséglete, továbbá egy 1894. évre engedélyezett póthitel és egy, az 1894. évi előirányzatban engedélyezett összegnek más czélra fordithatása iránti felhatalmazás, valamint egy, a hadi tengerészet 1893. évi rendkivüli szükségleténél engedélyezett hitelre nézve a felhasználási és elszámolási határidőnek meghosszabbitása, végre az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1892. évi zárszámadása tárgyában hozott fentebbi határozatait közös ministeriumunk előterjesztése folytán az 1867. évi XII. t.-cz. értelmében ezennel jóváhagyjuk és megerősitjük.

Kelt Budapesten, 1894. évi október hó 8-án.

(P. H.)

Ferencz József s. k.

Kálnoky s. k.

Kállay s. k.

Krieghammer s. k.,
lovassági tábornok.

